~~III a 36~~

S. A. 10.

642 e 44

Hoc in volumine hæc continentur.

SOLILOQVIA

CENTVM. EPITOMATA CENTUM. Problemata centum. Dyalogi centum. Commentarii ducenti. Ex diuino: & humano iure excerpta per Reuerendum Do. Ioannem de Arnono de Sancto Angelo Faſanellæ Diuini & humani iuris Laureatum.

PRACTICA IVDICIARIA,

quam ſequuntur centum Differentiæ inter ius cōmune vtrunq;, & ius Regni, eiuſdem authoris.

QVÆ CVM CVNCTA SINT in Regno ſatis vtilia: ſine illis tu lector eſſe noli.

M. D. XXXXII.

¶AD AMPLISS. FRATRES FABRIciũ & camillũ Ieſualdum: alterũ Compſanorum principem illuſtriſs. alterum eorundem Archiepiſcopũ reuerẽdiſs. Ioãnes de Arnono de ſanto Angelo Faſanellæ inter diuini, & humani iuris Laureatos perexiguus S.S.

CVm ſuperioribus ãnis, viri Ampliſſimi in Salernitana academia, cæterarũ oĩum noſtræ ætatis [illegible]orẽtiſſima, publico ære conductus, [illegible]nnos iam decem in iure præſertim Pont[illegible]cio publicum legendi munus obtinuerim: in quo q̃tũ elaborauerim quantumq; vtilitatis attulerim: teſtis eſt mihi non ſolũ reſpub. illa, ſed & ſtudentes mei, qui me legentem quotidie audiebant, in patriam tandem redii, quam quia in magno conſtitutam diſcrimine deprehendi, a legendi munere cõquieſcendum magis aliquam ob temporis intercapedinem cenſui, q̃ illam derelinquendam. Ad illam igitur defendendam protinus me conuerti, & Ciceronem quæſtionibus Tuſculanis imitatus ad mortẽ pro illa me obtuli, proq; eius libertate, ne mihi obiiciat illud Bal. in. l. i. C. de ingratis liberis. Subiectus eſto qui liber eſſe neſciuiſti, cum doceat Apoſtolus primæ ad Corinthyos capite octauo; Pretio redẽpti eſtis, nolite fieri ſerui hominum. Nam in libertate ſola conſiſtit decus, ⁊ gloria, ac ſplendor. l. edicimus. C. de muriregulis lib. xi. pro qua licet occidere patrem & filios. l. minime digeſtis de religio & ſumptibus funerũ. Et patriæ potiuſq̃ patri obediendum eſt: notatur in. l. veluti [illegible]igeſtis de iuſt. & iure. Et patriã etiam parentibus veteres philoſophiæ præceptores antepoſuere. Hinc Brutus conſul Romanus proprios filios obtruncari fecit ſe præſente, quia age

tem contra libertatem patriæ. De quo meminit Virgilius in .vi. inquiens: Natoſq; pater noua bella mouentes Ad pœnam pulchra pro libertate vocauit. Et ſubiūgit: Dulcis amor patriæ: laudumq; immenſa cupido. Et Cicero in quarto Rhetoricæ nouæ dicit: Sapiēs nullum vnquam periculum pro repub. vitabit. Et quia ſæpe fit, vt qui pro rep. perire noluerit, cum repub. pereat: & præſertim pro veritate, quam Pythagoras poſt Deum dicebat eſſe colendam quoniam ſola Deo homines proximos facit. & dicit Baldus. in. l. ii. C. de patrib. qui filios diſtraxerunt: Derelinquētē patriam in diſcrimine ammittere iura ciuilitatis. Attamen in ea defendenda ſi quando cernerem aliquid mihi ocii ſupereſſe: ad legalis ſapiētiæ ſtudia me conuertebam: & inter ingentes, ac varias reipub. occupationes centum in iure vtroq;, Pontificio videlicet & Cæſareo Soliloquia confeci ex diuino, & humano iure excerpta. Epitomata cētum. Problemata cētum Hæc igitur Ampliss. viri veſtris Numinibus offero: & vt tutius poſſint in publicum prodire, vobis nominatim dedico. Multa enim valde pretioſa (vt etiam inquit Plinius) ideo videntur, quia ſunt templis dicata. ſcio pere xigua eſſe quæ vobis obtuli: verum & diis lacte ruſtici multæq; gentes ſuplicant: & mola tantum ſalſa, qui nō habent Thura. Nam vlli fuit vitio deos colere quoquo modo poſſet. Coguntenim me & meæ in vos ſeruitutis vinculum: veſtro in me officia, quæ eximia, atq; immenſa eſſe iudico, & ingenitæ virtutes veſtræ, morum ſanctitas omni ſtudio, & cura nomen veſtrum, prout ingenii vires ferunt, celebrare & vos poſteris imitandos præponere. Nam ſicut C. Cæſar, & Cn. Pōpeius inter bellicos tumultus nō intermeliſſe dicuntur conſuetudinem declamandi: ita vos inter multiplices curas non intermittitis ſtudia literarum. Eſt profecto cur admirētur veſtram

ſuſpitiantq; omnes diligentiã & virtutẽ: vobis propitiis
Compſani honoribus decorantur: a vobis eorũ res ſub
ſtentatur, augentur, extolluntur, vobis fauentibus & pa
tronis ſubditi veſtri opibus locupletãt: amicos tuentur
cõſtãti fide: veſtra ſumma opulentia: & in vos arctim cõ
currũt quæ in vero principe, quæ in vero Archiepiſcopo
deſiderãt Pontificii & Cæſarei iuris regulæ: curarũ, re
miſſionũq; ſucceſſiua tẽpora ſapiẽter ordinatis: neq; vo
bis, quod rariſſimũ eſt aut facilitas authoritatẽ, aut ſeue
ritas amorẽ minuit. Hinc eſtis aſſecuti vt uniuerſi vos, ceu
numina excolãt. Quid enim preſtãtius? qd admirabili⁹
excogitari poteſt vobis, altero prĩcipe, altero archiepiſco
po literatiſſimis, prudẽtiſſimis, ac omni laudũ genere cu
mulatiſſimis, quæ virtutes cunctarũ cardines in paucisſi
mis principibus iugatæ conſpiciunt? Et ideo immenſa
præter cætera, ſubit me cura: vt quæ vobis dicantur, ve
ſtrum digna ſint. Suſpicite interea primitias noſtras Am
pliss. viri, earumq; paruitatem pientiſſimo erga vos offe
rentis animo, ſingulari obſeruantia, ac fide rariſſima re
pendatis: idq; pro ueſtra in omnes peculiari munificẽtia,
& humanitate facturos vos arbitror, & exopto. Bene
valete noſtri ſoli decus, & lumen, Ieſualdorũ gloria. Ex ſa
cto Angelo Faſanellæ. Cal. Maii. M. D. X X X I I I I.

SOLILOQ VIA EX VTROQVE IVRE excerpta per Ioannem de Arnono de ſancto Angelo Faſanellæ diuini iuris Laureatu Feliciter incipiunt.

Soliloquium. I.

DOnatio cauſa mortis facta a viro vxo
ri valet: & confirmatur morte non ſolũ
naturali, ſed etiam ciuili, vt banno. tex.
eſt reputatus ſing. in. l. ſed ſi mors in pri
mo reſponſo. ff. de dona. inter vi. & vxo.
qui eſt ſing. ſecũdum Bal. in. l. executo-
rem in. ix. col. verſi. quæro quidã timens
ne fiſcus. C. de execu. rei iudi. vbi ponit
per illum tex. ſing. remedium Fraudanti fiſcum. Nam
qui timet ne bona ſua a fiſco vendicentur, vt ſæpiſſime
euenit mutatione principum faciendo donationem vxo
ri cauſa mortis ſi ſequatur bannum, & ſic mors: ciuilis
donatio cõualidabitur ꝓpter dictam deciſio. Bal. quæ
eſt valde ſing. ſecundum. d. Iaſo. in. l. ſi ſtipulatus fuerim
. §. 1. in penul. col. in prin. ff. de ver. ob. & eam omnes vbi
que commendant, & pro ſing. citat Pau. de Caſt. in. l.
poſt cõtractum in vltimis verbis. ff. de donatio. refert &
ſequitur. d. Catellia. Cotta in ſuis memoralibus in ver.
Donatio cauſa mortis.

Soliloquium. I I.

TItius donauit bona ſua retento vſufructu, vt ſæ-
pe fieri aſſolet. Dubitatur, an teneatur præſtare
cautionem idoneam de vtendo arbitrio boni viri
iuxta .l. 1. ff. vſufructuari. quemadmo. ca. Reſpondeo
hoc non habere locum in caſu præmiſſo: quia cum ex
ſua liberalitate conueniatur cum eo, mitius eſt agen-
dum ar. l. ad res donatas, ff. de ædili. edic. ita ſingulari

ter dedidit accutiſſimi ingenii vir. d. Bartholame. Son-zi. in. l. omnes. ff. de excep. & ideo ſatis erit tali caſu vſu fructuarium ſolum promittere cum hypoteca bonorũ & ad hoc inducit text. no. in. l. filio. ff. vt lega. no. ca. & latius hoc idẽ cõſulẽdo deducit Cor. Peruſi. in conſilio. cclxvii. cuius eſt initium: in hac conſulatione col. iii. lib. iiii. & hoc idem prius voluit Io. de Platea in. §. prætere-rea. verſi. Sed & ſiquis inſti. de actio. Refert & ſe-quitur Deci. in. l. diuus Pius in prin. ff. de regu. iur.

Soliloquium. I I I.

IN ciuitate Salerni. in qua publico ære conductus, octo iã annos in iure Pontificio publicũ legendi mu-nus obiui, hoc ex facto incidit i Aede diui Matthæi metropolitana eccleſia: agitur de conferendo canonica-tu cum præbenda, ſed ad dictum canonicatum concur-runt nobiles, & ignorantes literas ex vna parte: ex altera vero literati, & ignobiles. Quæritur modo quis ſit præ-ferendus? Reſpondi hoc modo: videlicet præferendum eſſe qui plures voces haberet, nec prætextu nobilitatis rebellendus eſſet literatus. & pro hoc all. glo. ſingu. in. l. ſocietas contrahitur in glo. ii. per illum tex. ff. pro ſocio quæ dicit ad canonicatum ita promouendos litera-tos ſicut nobiles. quam ad hoc pro valde ſing. commen dat And. Sicu. in cõ. lvii. cuius eſt initium: Præclare ſcri bitur apud Iob. in. viii. col. verſic. præterea põdero in. ii. li. ꝛ ꝓpterea iuř optimo dicebat Io. Mõa. i. c. cũ ex eo d elec. li. vi. ꝗ eccleſia deberet abundare viris literatis & nõ aſinis ferratis.

Soliloquium. I I I I.

PEt Regni conſtitutionem, cuius eſt initium: Vſura riorum, ſub rub. de vſurarius puniẽdis, alias eſt de eodem, querela vſurariæ prauitatis eſt effecta popu

laris, vt dicitur in dicta conſtitutione in. §. omnibus: ibi crimen iſtud præſenti lege ſit publicum: quæro an mulier & pupillus ſi damnū proprijs, vel ſuorū vel ſuā iniuriā minime proſequantur, debeant admitti ad querelam? Reſpondeo eos minime admittendos: per. l. Mulieri. ff. de popula. actio. per quem tex. habes limitationem: , & intellectum ad dictam regni conſtitutionem in. d. §. omnibus.

Soliloquium. V.

LAqueus contritus eſt cum ſuſpēderetur quidam in patibulo crucis. Hoc cum ex facto incidiſſet, fuit, dubitatum, num ille ſit liberandus? Reſpōdi, ꝙ ſic. ita ſingulariter Lucas de Penna in. l. ſiquis forte, quæ eſt . l. i. C. de deſerto. & occul. eo. lib. xii. col. ii. verſic. Sed pone damnatus eſt aliquis in ſe. vbi dicit ꝙ damnatus ad mortem, ſi dum laqueo ſuſpenſus fuit, fracto laqueo cecidit in terram, & poteſtatus fuit de ſua innocentia, debet liberari, quia credendum eſt illud fuiſſe factum miraculoſe. Refert: & ſequitur Decius in. l. fauorabiliores in fi. ff. de regu. iur. & quia hoc ſæpiuſcule ſolet cōtingere, libuit in hoc quinto Soliloquio poſuiſſe.

Soliloquium. VI.

FRatres minores nō poſſunt quinꝙ poſſidere etiam in communi, vt habetur in Clem. exiui de Paradiſo. §. cumꝙ annui redditus, de verbo. ſigni. & plene per Bar. in tractatu ſuo minoritarum. Sed hoc non habet locum in donatione facta religioſo etiam ordinis minorum de annuo reddita in ſubſidium ſtudii etiam ſi eā procuraſſe: ſe aquiritur ſibi ſolus vſus ita latiſſime, & ſingulariter, cum ex facto incidiſſet, conſuluit d. Ab. Panor. in cōſi. lxiii. cuius eſt initium: Quædam domina. B, donationem fecit in. ii. libro poſt Fede. de. Sen. in conſi. xii. cuius eſt initium: Fratres prædicatores

ſunt, quorum commendau t.d. Feli.in.c.cum dilecta in.xxvii.col.in.vi.fall.ad finem extra de reſcript.

Soliloquium. VII.

PRoſpectum eſt per regni conſtitutionem, cuius eſt ini tium: Pœnam horum de forbannitis & foriudicatis nullam eiſdem forbannitis, & foriudicatis remanere defenſionem ſuper principali cauſa criminis. Dubitatur modo, an ſtante foriudicatione, & banno eorum poſ ſint per iudicem abſolui, ſi contra eos non eſt legitime probatum crimen de quo queritur? Dico ꝙ ſic nam actore non probante, reus debet abſolui.l. qui accuſare cum ſimili. C. de eden. etiam eo caſu quo ex forma ſta tuti denegatur defenſio reo. ita ſing. Bal. in Rub. C. de manumiſſ. vindi. Quod pro ſingu. commendat, & ſe quitur Bartholame. Veronen. cautela. cccxliii. cuius eſt initium: Similem cautelam: quod eſt memoria dignum ad ſtatuta quæ diſponunt contumacem non debere au diri, ſed haberi pro confeſſo, ſecũdum. d. Catellia Cot tam in ſuis memoralibus in ver. Actore non proban te: & tu no. ad dictã regna conſti. pœnam horũ prin. ibi nulla omnino licentia poſteà remanente ſe ſuper principa li cauſa criminis defendendi.

Soliloquium. VIII.

NEmo eſt qui neſciat cauſas in regno hoc Siciliæ eſſe ſummarias per capitulum de teſtantes, quod Paris ita latiſſime interpre tatus eſt eo in libro, cui nomen impoſuit ſin dicatus in verbo ſententia. & patet in re gia nouella, Pragmatica prima in ordine, cuius eſt initi um: Diſpendia litium. Dubitatur, qd ſi ꝓcedat ordina rie, nunquid valebit proceſſus. Dico ꝙ ſic. ita ſingu. deci dit Bal. in. l. nulla circa finem. ff. de legi. ar. illius tex. & eoꝝ quæ ſing. tractat Inno. i. c. nouit in. i. col. poſt prin.

extra de iudi. vbi dicebat ꝙ ſeruare ordinem iudiciari um nõ poteſt nocere, & reaſſumit Bal. idẽ in. l. teſtamẽtũ in. iii. nota. C. de teſta. & vnunquodque dictum commendat late tractans. d. Feli. in. c. cũ dilecta in. xiiii. col. in ver. Ampliatione extra de reſcrip. Soliloquium. IX.

QVia ſupra in. vii. Soliloquio meminimus ad vnũ effectum conſtitutionis regni pœnam horum de forbannitis & foriudicatis. vt ibi patet. Nũc ad aliũ adhuc effectum circa illam dubitatur. Nunquid ex quo permittit ex ſola contumacia poſſe quempiam foriudicari: & per conſequens offendi, valeat, & teneat? Et dico ꝙ non: quia ex ſola contumacia non poteſt quis interfici. ita ſing. Bal. in. l. Si mora in. i. col. ad fi. ff. ſolu. matri. & late commendat. d. Iaſ. in. l. ſi plagii in primo not. ad fi. ff. de ver. obli. poſt. d. Alex. in. d. l. Si mora in. ix. col. & d. Feli. in. c. quæ in eccleſiarum. col. ii. verſi. primus caſus extra de cõſti. refert & ſequitur. d. Catellia. Cotta in ſuis memoralibus in ver. ſtatuta. ꝙ bannitus. Non obſtat ex quo dicta conſtitutio diſponit quempiam ex ſola contumacia poſſe foriudicari vt vtamur verbis illius: quia dico eam non potuiſſe hoc diſponere per ſupradicta. Nam multoties innocens ſe a comparendo ſubtrahit timore carceris: & hanc rationem conſiderauit idem legis lator in alia coſtitutione, quam edidit, cuius eſt initium: Humanitate nobis ſuggerente. §. contingebat, de his qui fideiuſſores dare poſſunt, vbi formaliter dicitur. Contingebat enim aliquando ꝙ ob timorem carceris accuſati etiam innocentes ſe a iudiciis ſubtrahebant. Non ergo ex ſola contumacia debet interfici. & licet occidens ſit tutus, quo ad penam per dictam coſtitutionem ibi, ſic vt ab omnibus offendatur impune, & ibi nullam proinde calumniam vereatur: immo meretur præmium, vt ibidem ſubiungitur, dum

dicitur banni, vel forbanni pœnam, quam incurrerat in præmium ſuæ fidei & probitatis eunet. Nihilominus, quo ad Deũ, & in foro animæ nõ putarem eũ vſquequaque tutum per ea, quæ late cõgerit. d. Feli. in. præall. ca. quæ in eccleſiarum, maxime in. iii. & in. iiii. col.

Soliloquium. X

CIrca dictam regni conſtitutionem, de qua ſupra in præcedenti Soliloquio abonde diſſeruimus. Moueo vnam difficultatem, in qua paſſim omnes magiſtratus video grauiter aberrare. per eã enim cõſtitutionem contumax poſt ipſius anni decurſum patitur forjudicationem eiuſdem bonis ſuis infiſcatis. Nunquid in tali infiſcatione, ſeu mauis publicatione veniant iura, & actiones, ſic nomina debitorũ? & dico ꝙ non: quia text. vtit̃ verbo poſſeſſiuo. & ſic bõis ſuis: qꝛ iura pſonalia nõ poſſident̃. ita ſingu. Bal. in. l. i. circa prin. ff. de. ſta. homi. Et pro ſingu. nota. Ang. Are. in ſuo quem edidit lib. de maleficiis in verbo. Et eius bona publicamus in. ii. col. in verſic. quæro quis iudicum poſſit &c.

Soliloquium. X I.

SEd an in donatione omniũ bonorum præſentium & futurorũ veniant nomina debitorum? Bal. ſingulanter quod non in cõſi. cccxxxii. cuius eſt initium: Super infraſcriptis dubiis in ſecundo dubio in ſecundo lib. quod alibi ſe non legiſſe teſtatur. & approbat. d. Iaſo. in. l. ſtipulatio hoc modo concepta in vltimis verbis. ff. de verbo. oblig. vbi refert ſe per hoc conſuluiſſe quod in donatione omnium bonorum mobilium & immobilium vbicunque exiſtentium non veniant nomina debitorum, quod ego applico tibi ad intellectum conſtitutionis regni grandis vtilitas de pœna contumaciæ in criminalibus cauſis mulctanti contumacem in. iii. parte bonorum mobilium, vt non veniant nomina debitorum,

per ſuperius aducta.

Soliloquium. XII.

Regia nouella pragmatica, cuius eſt initium: Quinta die negantē poſitionē ſibi factā, punit pœna iudicis arbitrio moderanda vt ibi Dubitatur, num hoc habeat locum quando libellus fuit ineptus? & Bal. ſingulariter in commento.l.edita in pen.col. verſi. expedita propria, & ſubſtantiali materia &c. C.de eden. in repetitione Patauina, tenet quod non: quia quando libellus eſt ineptus, nulla exceptio eſt pœnalis, & ſiue reus tunc mentiatur, vt dicendo ſe poſſidere nomine alterius, cum teneat pro ſe ſiue aliter calumnietur non habet puniri: & hoc dicit notandum ad multa ſtatuta de exceptionibus pœnalibus loquentia. hoc dictum Bald. ſequitur & commēdat.d. Alexan. in.l.etiam.§.in vlti. colū. verſic.iiii.limita.ff.ſolu.mat. & in.l.i.in.i.not. per illum tex.a. cōtrario ſenſu.C.de his qui poten.no.⁊ dicit not. pro limitatione.l. vlti.vbi etiam eadem reperit in eius Paraphraſi.ff.de de rei vend. & aliorū iurium, quæ imponunt pœnam neganti: vt non habeant locum, quando libellus fuiſſet ineptus, vel non ſolemnis: & reaſſumit cum multis ſimil. de. Felin. in. c. ex tenore in. iii. col. verſi. de.ſcrip.nullo extra de reſcrip. Quod not. quia eſt memoria dignum ad totam materiam poſitionum ſecundum.d.Catellia. Cotam i ſuis memoralibus dictione Mendax.

Soliloquium. XIII

ET dato ꝙ libellus non eſſet ineptus, & non ſolemnis immo aptiſſimus, & ſolemniſſimus adhuc negans poſitionem nō punitur niſi quādo eſſet in dolo, vel lata culpa. ita ſing. dicit Bald. in.c.i.§. vaſſallus in ſecūda col. in titu. Si de feu. fue. con. int. do. & agna. quem ſequi

tur Alexan.in.l.etiam.§.licet in dotalibus in vltima col. in.iii.limitatione.ff.ſolu.matri. vnde non ſufficit leuis culpa.refert & ſequitur.d. Catellia. Cotta in ſuis memoralibus i dictione negans. Ex his duobus Soliloquiis habes duas limitationes ad dictam Pragmaticam quinta die, quas not.

Soliloquium. XIIII.

COncluſimus ſupra in nono Soliloquio ad intellectum conſtitutionis pœnam horum ex ſola contumacia non poſſe quempiam condemnari per ea quæ ibi in medium adduximus. quibus addo ea quæ not. dixit Specu. in titu de accuſa.§.fin.in.ix.col. verſi. Sed pone. A. fuit accuſatus &c. Nunc ſubiungo in præſenti Soliloquio, & dico q̄ ad hoc vt poſſit condemnari, requiritur vltra contumaciam, q̄ conſtet de delicto. & debet conuinci de ipſo. ita Specul. in loco proxime allc. vbi dixit: q̄ licet ex forma.l. vel ſtatuti contumax debeat haberi pro confeſſo tamen ad hoc vt valeat condemnatio de delicto contra accuſatum, vel inquiſitum de crimine, debet vltra contumaciā conſtare de delicto. & debet conuinci de ipſo, aliter non valet bannum nec condemnatio. ad quod allc. bonum tex. in.l. raptores. C. de epi. & cleri. poſt princ. in ver. Conuicti. & ibi circa medium in ver. poſt legitimas ꝓbationes iuri cognitas, & ibi in fin. in ver. Repti & conuicti fuerint. refert & ſequitur ↄſuleo do Hippo. Mar. in conſi. ſuis criminalibus in conſil. xlix. cuius eſt initium: Domine Deus omnipotens in. xiiii. col. in libro meo paruæ impreſſiōis i primo lib. Nō obſt. ſi diceretur per dictam conſtitutionem, diſponitur ſolam contumaciam ſufficere, quia reſpondeo vt alias reſpondi in prædicto. ix. Soliloquio: eam videlicet non potuiſſe hoc diſponere per ea quæ hic, & ibi alegata ſunt. Et ex prædictis optimus iuſdicens, & Deum timens poterit

pro exoneranda ſua conſcientia, optimam Practicam capere, vt non ſit contentus ſola contumacia inquiſiti, vel accuſati, vt eum proſcribat, ſeu forIudicet, vt vtamur verbis conſtitutionis: ſed conuincat illum de delicto, de quo prius ſibi conſtiterit propter dictum Spec. ſuperius alle. Et ſiquidem conuinci non poterit, abſoluat eum quod facere poteſt, & debet, vt concluſimus ſupra in. vii. Soliloquio, cuius eſt initium: Proſpectum eſt &c. Et ſic erit iudex tutus, quo ad pœnam temporalem, & quo ad infernum

Soliloquium. XV.

IN Regno hoc Siciliæ mulieres iure longobardo viuẽtes non contrahunt ſine conſenſu maritorum: qui dicuntur legitimi mundualdi, vel in eorum defectum ſine conſenſu aliorum conſanguineorum, vt habetur plene in conſtitutione regni, cuius eſt initium: Obſcuritatem, ſub rubrica de reſtitutione mulierum. Dubitatur modo an hoc procedat etiam quãdo mulier cõtraheret cũ præ.? & Bal. ſingulariter in. l. iii. in vlti. col. in. xxi. q. C. de colla. tenuit ꝙ non: cuius dictum commendat, & ſequitur, d. Alex. in conſi. cvi. cuius eſt initium: Quod ad præſens in vltimis verbis in primo lib. & pro ſingu. citat. d. Iaſo. vbi refert multos ſiqui. in. l. præſes in ſecunda col. in princip. & in. l. tranſactionem in ſecundo nota. C. de tranſa.

Soliloquium. XVI.

QVid autem ſi mulieres non habent maritos, neq; propinquos, an poſſint contrahere? dico ꝙ ſic, quia hoc caſu conſtitutio prædicta non procedit, ita ſing. voluit Bald. in. l. in coniunctione per illum tex. C. de nup. quod commendat, & cum aliquibus ſimilibus ſequitur And. Barbatia in loco extraneo, videlicet in tractatu de præſtantia Cardinalium in pri. q. primæ partis in vii. col. verſi. iii. occurrit, & conſuluit Corn. in conſil.

cxxxi.cuius eſt initium: In hac cõſultatione col. ſecõda. lib. vltimo: vbi ponit quid eſſet tempore peſtis.

Soliloquium. X V I I

SEd quid ſi mulier contrahit cum propinquo? dic ꝙ ipſe non poteſt conſentire: ſed debet adhiberi aliꝰ us qui non curet propria commoda potiusquam mulieris. ita egregie Bal. in. l. viduæ in vlt. not. per illũ text. C. de nupt. cũ his quæ late retulit. d. Catellia. Cotta in ſuis memoralibus in ver. Filius familias poteſt. & i eiſdem memoralibus in verſi. ſtatutum requirens in contractu mulieris: & quæ eleganter ſcribit Bald. in conſi. xxiii. cuius eſt initium: Præſuppoſito ſtatuto ciuitatis Spoleti in ulti. libro.

Soliloquium. X V I I I.

IN multis Regni huius partibus viget coſuetudo, ſeu ſtatutum, vel pactum, ꝙ decedẽte vxore in matrimonio ſine filiis, maritus lucretur dotẽ datam, vel promiſſam, vel partem ipſius, puta tertiam, vel quartam, ſi mulier ſtetit in matrimonio ſolum per vnum diem: & poſtea mortua ſit. an maritus lucretur dictam dotem? in hoc eſt ſingu. deciſio Bald. quod ſic, in. l. non tantum. C. de lega. de quo per domi. Catelliã. Cottã in ſuis memoralibus in ver. Momẽtum. & in ver. Statuto Mediolani.

Soliloquium. X I X.

AD materiã cõſtitutionis regni pœnã boꝝ de forbãnitis, & for iudicatis de qua ſupra i vii. ix. x. ⁊ xiiii. Soliloquio fecimus mẽtionẽ formo tibi hãc q̃õnẽ. Pater fecit teſtamẽtum, in quo prætetiit filium bannitũ & foriudicatũ: fiſcus vult rumpere teſtamẽtũ quaſi ſucceſſerit patri ex perſona filii: quæritur nunquid poſſit? & reſpondeo ꝙ non: quia valuit teſtamentum patris; & non poteſt rumpi per fiſcum præteritione filii banniti' in ære & perſona: quia bannitus pro mortuo habetur. ita

ſingu.dedicit Bald.in.l. ſi qua pœna in primis verbis.ff. de his q ſunt ſui: vel alien. iur. Et pro ſing. commendat Cremen. not. xii. cuius eſt initiū: Quid ſi filius, & not. lxxxix quod incip. Pone, & d. Ias. i autē. nō licet ante finē. C. de libe præteri ꝙ not.

Soliloquium. XX

CVm in hoc regno omnes cauſæ ſint ſummariæ, vt probauimus ſupra in. viii. Soliloquio: quæro an teſti nō iurato adhibeatur fides. Bart. ſingu. tenuit ꝙ nō in extrauaganti ad reprimēdum ī ver. & figura poſt medium, & ſequitur. d. Alexan. in. l. milites in. ii. col. C. de teſta. milit. iuncto eleganti dicto Matheſi. not. xxxviii. cuius eſt initium: Nota ꝙ in cauſis ſummariis: immo etiam Papa non poſſet dipenſare, ꝙ credatur teſti non iurato. vt ē ſingu. deciſio Auguſt. Anchonitani in tracta tu, quē edidit de poteſtate eccleſiæ. q. lv. arti. vlt. quā pro ſtupenda & incognita refert, & approbat. d. Feli. in. c. conſtitutus in. ix. col. in. ii. fall. extra de reſcrip.

Soliloquium. XXI.

QVia occidens forbannitum & foriudicatum non ſolum non punitur, ſed præmium conſequitur p conſtitutionem regni, pœnam horum quæro nunquid veneno occidens puniatur: & dico quod ſic, nec iuuabitur dicta cōſtitutione. ita ſing. & mirabiliter dixit Ang. per illum tex. in. l. fi. C. de delato. lib. x. & hoc niſi eſſet bannitus pro crimīe læſæ maieſtatis. quod dictum pro valde not. refert, & ſequitur Bartholameus Cepolla in conſi. ſuo. xxxiiii. cuius eſt initium: Si vnq̄ in. iii. col. ver. præterea & c. refert, extollit, & ſequitur, ac aliis compropat Hippolytus Marſilius in rubri. ff. ad. l. Cor ne. de ſica. ve ſus finē ibi Tene mēti ꝑpetuo: ꝙ no. ad in tellectu & limitationē. d cōſtitutionis pænā horū i actu practico,

Soliloquium. XXII.

QVod idſe poſſet hic caſus ex facto incidere: qdā prō uocauit me quibuſdam verbis contumelioſis: ego aute n ſic prouocatus, non verbis, ſed gladio eum offendi: quæro nunquid ſit mihi ſubueniendum? quiſ libet prima fronte diceret ꝙ non. Nam debui vti paribus armis. in contrarium eſt veritas. Nam mihi ſubueniendū eſt, vnde non debeo puniri de toto ſed de quanto ego exceſſi. iſta eſt ſingu. doctrina Ange. quam tradidit per illum tex. in. l. ſi adulterium cum inceſtu. §. item imperatores. ff. de adul. vbi Ange. dixit hæc verba formalia per illum text. not. ꝙ difficillimum eſt temperare iuſtum dolorem: & ideo neſciens temperare punitur mitius: & alle. pro illis qui incidunt in aggreſſuram contra aliū inferentem verba iniurioſa. punitur enim tunc, quia plus fecit, non quia ſe non debuit vindicare: refert & ſequitur Augu. Bonfranciſ. de Ariminoi additio. Ad Angel. de malefi. in ver. Verba contumelioſa, & iniurioſa in iiii. colū. in addi. cuius eſt initium: Addeiam doctrinam Spec. & in ver. Et dictus Titius ſe defendendo in. vii. col. in prin. in additione. cuius eſt initium: Tu Autem in hac materia adde ꝙ iſtud videtur ꝙ ſolis minis &c. refert etiam & ſequitur conſulendo. d. Hippo. Marſilius in conſiliis ſuis criminalibus conſil. vlt. quod eſt centeſimumtrigeſimum ſeptimum in ordine ſecūdū numerum amborum voluminum continuatiuum in ſecūdo volumi. & incip. dictum conſi. illumina queſo domine in. iiii. colū. numero. x. in libro meo parue impreſſionis. Et quia hic caſus, vt præmiſi, ſolet ſæpiuſcule ex facto incidere: libuit in præſenti. xxii. Soliloquio poſuiſſe.

Soliloquium. XXIII.

QVoniam (vt in præcedenti Soliloquio cōcluſum eſt) ſubueniendum eſt prouocato verbis iniurioſis, & offendenti cū gladio, & puniendus eſt non de toto

ſed de

ſed de quanto exceſſit, diſputandum eſt nūc in præſenti Soliloquio, an debeat puniri pœna corporali? & dico q̄ nō. Nā quando pro delicto, vel homicidio venit de iure imponēda pœna mortis, & ex aliqua cauſa minoratur pœna, tūc dicta pœna minorata nō intelligitur eſſe corporalis, ſed pecuniaria, vel alia quæ nō ſit corporis afflictiua, ita per multa ſin. decidit. d. Hippol. Marſil. i. l. i. §. Diuus Adrianus in. vi. col. circa medium ibi nam quando pro delicto. ff. ad. l. Cor. de ſica. & hæc no. in practica ad materia cōſtitutiōis regni, cui⁹ eſt initiū: Siqs aliquē ſub rub. de pcuſſiōe illicita cū armis, p q̄ pcuſſor manū, cum percuſſit, ammittit ſi percuſſus ex percuſſione ipſa minime moriatur vt non admittat manū in caſu prædicto, in quo de iure venit pœna moderanda.

Soliloquium. XXIIII.

POno caſū, qui quotidie ex facto incidit, in regno ſūt q̄ plures Baroniæ, in quibus ſunt duo Barones, quorum alter ciuilem, alter vero criminalem iuriſdictionē naſcit obtinere, & quotidie inter eos oritur acerrima cōcertatio i caſibus occurrētib⁹. Nā q criminalē habet iuriſditionem, omnes caſus nititur ad ſuā curiā trahere, quaſi criminales ſint, is vero, qui ciuilē habet iuriſditionem, eā vult pro viribus defendere, aſſerens dictos caſus ad ſe ſpectare: & aduocati hinc & inde multa, atq; vana in medium afferunt, modo allegando vnum, modo aliud euntes ad materiam l. imperium. ff. de iuriſdic. om. iudi, & nunquam poſſunt ponere gladium ad radicem. & quāto magis hæc materia inquiritur, tāto magis inuoluitur, & reddit difficillima, ſup qua varii varia ſenſere. Ego autem ad communem omniū vtilitatem, dico q̄ huiuſmodi hæſitatio conquieuit ab annis iam hinc. xviii. Nam diuus Ferdinandus, quem catolicum vocitant cum hic caſus ex facto incidiſſet inter illuſtrē ducē ſancti

Petri,in Calatina prouinciæ Hudruntinæ,& hoſpitale ſanctæ Catherinæ nouellæ ordinis ſancti Bñdicti cōgregationis montis oliueti in caſalibus Turris padu larum Ara Dei,& Balneoli,regiam nouellam pragmaticam edidit cum aſſiſtentia ſui ſacri conſilii,per quam declarauit omnes caſus,culpas,& crimina pro quibus pœna mortis naturalis,ſeu ciuilis,uel membri mutilatio principaliter infingenda non uenit pertinere ad iuriſditionem ciuilem. In quibus uero mortis naturalis,aut ciuilis,ſeu membri mutilatio principaliter ueniret,imponenda ad iuriſditionem criminalem declarauit pertinere,& dicta regia pragmatica nō habetur inter impreſſas,& eſt ſub Data in ciuitate Segobiæ.xv. Decembris.iiii. Indi. M.D.XV.Cuius eſt initiū:Ferdinandus &c.Grauiter coram maieſtate noſtra &c.Et originalis ſcriptura ipſius conſtitutionis,& pragmaticæ eſt penes venerabile monaſteriū Montis Oliueti ciuitatis Neapolis quæ cum ponat gladium ad radicem ſuper eo de quo quæritur,non immerito pro comuni omnium vtilitate fuit per me allegata in hoc.xxiiii.Soliloquio.

Soliloquium.XXV.

Titius vnicam dumtaxat filiam naturalem habens,& nullos alios filios,neq; legitimos,neq; naturales tradidit illam nuptui Sempronio legitimo,& naturali. in vltimis conſtitutus reliquit illam hæredem vniuerſalem,vel mortuus eſt ab inteſtato non curo Contra eam opponebant ſe agnati,& conſanguinei ipſius Titii. Dicentes eam veluti naturalem,& ſpuriam ab hæreditate,& ſucceſſione patris excludendam per iura vulgaria. Dubitatur quid iuris? Ego reſpondi pro filia:& dixi eam nō excludēdam tanquā naturalē,& ſpuriam:immo admittendā & vocandam tanquā legitimā.Nam eo ipſo ꝙ fuit tradita nuptui viro ſuo legitimo & naturali,ipſa etiam

pp qualitatem mariti fuit effecta legitima. ita ſing. dicit Ang. in. §. qd vero in fin. in auten. qui. mo. na. effi. ſui. Nam capacitas viri ad vxorem porrigitur, vt not. Bald. in. l. ſiquis per illum text. C. de natu. libe. refert, & ſequitur Deci in. l. fœminæ, numero. ix. ff. de reg. iu.

Soliloquium. XXVI.

QVia hic caſus nũc ex facto mihi ícidit, ideo libuit illũ í hoc. xxvi. Soliloquio poſuiſſe. qdã Tabellio actuarius cuiuſdã curiæ, & ſignanter in cauſa quadã criminali inter ipſam curiã ex vna inquirentem, & Sempronium ex altera, inquiſitũ ſuper quodã homicidio, fecit vnũ exẽplũ ſua manu ſcriptum, & ſuo ſigno ſignatũ, in quo aſſerebat illud exemplũ extraxiſſe, & ſumpſiſſe a ſuo originali de verbo ad verbũ: in quo quidẽ exẽplo aſſeritur eũdem Semproniũ ſe cõpoſuiſſe cũ curia tanquam culpabilẽ, & fallitũ, vt ſuis verbis vtar, in nõ parua pecuniæ quantitate: ad quã pſoluendam vocatus, dictus Sempronius petit exhiberi ſibi originalẽ ſcripturã. Curia vero qa forte nõ habet, & hanc credo purã eſſe veritatẽ, denegat ei tradere & exhibere ſcripturã originalem: & dicit ſtãdũ eſſe dicto exẽplo facto p eundemmet Tabellionẽ, q originalẽ fecit ſcripturã. quæritur modo qd iuris. ſuper quo prima fronte videtur dicendũ. ꝙ curia ipſa bene dicat. Nã licet alias regulariter exemplũ inſtrumẽti nõ probet niſi originale exhibeat. l. procurator ad fi. C. de eden. l. ii. ff. de fide inſtru. l. ſiquæ ſunt cautiones, & l. Põponius. ff. famil. hercil. Tñ hoc fallit, qñ exẽplum eſt ſumptũ ab illomet notario, q originale ſcripſit, ẽm doc. in auten. ſiqs in aliquo documẽto. C. de eden. ubi Iaſ. in. ii. col. dicit ꝙ ita practicatur. His tñ nõ obſtãtibus dixi, & nũc dico totũ cõtrariũ in caſu noſtro. Et moueor ad ſic dicẽdũ. Nã illa fallentia q̃ ſe habet, ꝙ exẽplũ ſumptũ a Tabelliomet, q ſecit originale pbat. limitatur nõ pcedere í caſu

in quo de neceſſitate requiritur ſcriptura. ita ſingu. Bal. i rubr. C. de fide iſtru. i. x. col. in. ii. q. ⁊ licet. Alexan. i. d. auten. ſiqs in aliquo, & in. l. ii. C. de teſta. hoc inpugnare videatur, vt dicit idem Iaſ. in. d. autent. in. iii. col. nihilominus cum Bal. tenet Lud. Ro. in. conſi. clxxiiii. cuius eſt initiũ: Ampliſſime doctor in. iii. col. & in. l. Sciẽdum in penul. charta. ff. de verbo. oblig. & Fran. de Are. in cõſi. xxxvi. col. iiii. & Ang. Aret. in. §. nihil inſti. de teſta. & ibi ſequitur, & refert limitationem Bal. in. d. rubrica de fide inſtru. dicit Ludo. in. d. conſi. clxxiiii. ꝙ Bal. nõ habet in hoc contradictorem & eundem Bal. etiam refert, & ſequitur. d. Anto. de Alexã. i. d. autẽ. ſiquis in aliquo in. vi. col. in fi. vbi dicit eſſe perpetuo not. ⁊ ratio Bal. eſt, quia in prima ſcriptura cõſiſtit virtus, & ſubſtãtia ſm doct. in præalleg. locis. Sed ſic eſt, ꝙ in caſu noſtro requirebat̃ ſcriptura de ſubſtantia per tex. in. c. quoniã cõtra. extra de proba. ubi habetur plene ꝙ acta iudicii requirũt ſcripturã de ſubſtantia: ergo exemplum non probat: ergo dictus Sempronius nõ poteſt cõpelli ad ſolutionẽ dictæ pecuniæ quãtitatis per ſupradicta. Et ita cõcluſi, & ꝯcludo in caſu ꝑmiſſo.

Soliloquium. XXVII

CAſus hic quẽ nũc ſubiicio in hoc. xxvii. Soliloquio quotidie ex facto icidit, nõ in curiis ſecularibus regni: in quo omnes cauſæ ſũt ſũmariæ, vt abũde diſſerui m⁹ ſupra in. viii. Soliloqo: ſed in curiis eccleſiaſticis, in quibus regulariter oẽs cauſæ ſũt ordinariæ. Pone ꝙ actor ꝑducit libellũ & ſolẽnẽ cũ omnib⁹ qualitatibus reqſitis iuxta glo. & Doc. in. l. i. in prin. in glo. mag. ff. de eden. & in. c. ii. extra de libel. oblatio. & addiicit clauſulam put tota die fit, ꝙ nõ ĩ modũ ſolẽnis libelli, ſed q̃lis q̃lis petitionis: q̃rit̃ nũqd ꝓcedat talis libell⁹? ⁊ dico ꝙ non: imo ſic libellãs debet ſuccũber̃ ꝑ id: ꝙ ſing. cõſuluit Pet.

de Ancha.in cõſi.xxxii. cuius eſt intiũ: Per ſtatutũ:niſi adiciat illa verba; videlicet niſi & q̃tenus a iure reqrãt: vt ibi pulchre p eũ refert, & ſequit̃.d. Iaſ.in.l.nã & poſtea q̃ legit cũ.l.ait prætor in.iii.col.ibi. Secũdo cõfirmo. ff.de iureiuran. vbi dicit iſta tenẽda bene cordi, qa i actu practico infringeret totũ vnũ proceſſum, & ſic facerẽ honorẽ. Et hic caſus mihi ex facto incidit in curia eccleſiaſtica, in qua cũ allegaſſẽ libellũ nõ procedere p dictũ cõſiliũ Ancharani, aduocatus cõcurrẽs. viſo forte dicto cõſilio in fonte, nõ expectata aliter iudicis pnũciatiõe, ſup hoc ceſſit.

Soliloquium. XXVIII.

Teſtator in vltimis cõſtitutus fecit ſibi teſtamẽtum: & inter cætera legata pia, quæ fecit, legauit cuidã eccleſiæ centũ cados vini anno quolibet. Dubitatur nun quid hæres poſſit ex bonis teſtatoris dare vnam vineã dictæ eccleſiæ, ex qua percipiat dictum vinũ. Dubiũ facit regula, de qua in.l.ii.§.mutui datio in fi.ff.ſi cer. peta. videlicet ꝙ aliud p alio ſolui nõ põt inuito creditore. In contrarium eſt veritas. Nam hæres poteſt inuitis clericis dare vnam vineã, ex qua percipiant dictum vinum: & eis relinquere curam dictæ vineæ: & hoc fauore exercẽtis munificẽtiam ſm.d.Iaſ. in.d.§. Mutui datio, in.v. col.ibi Decimoſeptimo notabiliter fall. vbi alle.ita notabiliter tenere Bal.i.l.ſiqs argẽtũ i fi.pri.p illũ tex.C.de dõa.qđ Iaſ.ibi dicit eẽ not.qa quotidianũ, ⁊ honorabile

Soliloquium. XXIX.

Dictat regia Nouella pragmatica regis Ferdinandi primi, cuius eſt initium: Q uinta die in fin.ꝙ omnis poſitio, cui non fuerit reſponſum per verbum credit vel non credit, ipſo iure pro confeſſata habeatur, vt vtar v̄bis illi⁹ barbaris quærit̃ nũc, ſi cõtra quẽ fiũt poſitiones, nolit deponere cũ iuramẽto allegata cauſa ꝙ ſuã intẽtionẽ probauerit legitime vel p teſtes, vel p inſtrumẽta

legitimum modum. Nunquid debeat haberi pro confeſſo? Et videtur prima fronte dicendum, ꝙ ex quo nō vult iurare, & deponere ſit habendus pro confeſſo. l. ſi non fuerit ff. de iureiurā. & ꝑ text. in. d. regia Nouella pragmatica. Sed in contrariū eſt veritas. Nā oia quæ ſupradicta ſunt limitātur ſingulariter, niſi nolens iurare & deponere iā perfecte ꝓbaſſet. ita ſing. Bal. in. c. ii. in. ii. col. verſi. Item in iſto, extra de proba per illum tex. ſing. ad hoc. & hanc limitationē pro ſing. cōmendat. d. Iaſo. in repeti. l. Admonendi. col. xli verſi. Cōdeſcēdo nūc. ff. de iureiurā. & dicit mirandum eſſe, ꝙ nullus cānoniſtarū faciat mentionem. & idē d. Iaſ. in. l. iuſiurandum, & ad pecunias. §. qui iuſiurandum in primo not. eo. titu. pro qua limitatione Bal. bene facit. quia vbicunqꝫ quis habet intētionē ſuā fundatā, puta publicatis teſtibus, vel inſtrumētis productis, licet aduerſarius faciat poſitiones nō tenetur reſpondere ſm glo. & omnes in. l. ii. §. quod obſeruari. C. de iuramē. cal. Vnde ſuccedit pulchra regula, ꝙ cui denegatur potētia probādi, denegatur & potētia ponēdi. quā tradit Ange. in. l. ſed & ſi reſtituatur. §. i. ff. de iudi. & d. Frāci. de Curte in tractatu poſitionū. in. xvii. breuiloqo.

Soliloquium. XXX.

HIc caſus ex facto incidit. quidā cū poſſet iniuriarū agere cōtra Titiū, nō tamen egit infra annū: ſed eo elapſo egit, & Titius cōfeſſus eſt. Quæritur nunc an talis confeſſio noceat ſibi necne. Reſpondi, ꝙ non. Nā iniuriarum non poteſt agi poſt annum, vt in. l. ſi non conuitii, ibi cum iniuriarum actio annuo tempore præſcripta ſit. C. de iniur. & eſt glo. ſi. circa fin. ibi. itē actio iniuriarū in. l. Querela. C. ad. l. Cor. de fal. Modo ſic cōfeſſio facta tēpore inabili nō nocet cōfitēti, ita ſing. dixit Bal. in. c. ſi. de offi. deleg. in penul. col. in verſi. Pone ꝙ maleficiū &c. vbi dicit ꝙ ſi maleficiū eſt notorium, tū lapſum eſt

tẽpus datum ad inquirendũ ex forma ſtatuti, reus cõfite- tur tandem ſe maleficiũ commiſiſſe. vtrum ex iſta confeſ- ſione poſſit condemnari? & dicit ꝙ nõ. & allegat rationẽ: dicens: quoties quis cõfitetur id, cuius nomine cum ali- quo nõ ſit actio, non valet confeſſio vt habetur in. l. con- feſſionibus. ff. de interroga. actio. Sed poſt præſcriptionẽ ipſo iure accuſatio abolita eſt, immo & ipſum maleficiũ. igitur &c. Refert, & ſequitur cõſulẽdo. d. Hippo. Marſi. in ſuis cõſiliis criminalibus conſil. lxxxvii. cuius eſt initi- um: Clementiſſimi Dei. nu ix. x. ⁊ xi. vbi prædicta cõfir- mat multis aliis rationibus, & authoritatibus.

Soliloquium. XXXI.

EX quo per regni cõſtitutionẽ, cuius eſt initium: Pœ- nã horũ deforbãnitis, & forjudicatis, de qua ſupra in multis Soliloquiis, & maxime in. vii. fecimus mẽ- tionẽ, poteſt dãnari abſens ſi non cõparuerit pſonaliter, vel fuerit legitime excuſatus. & concordat etiam capitu- lum regni, cuius eſt initium: Siue quis ſit forbãnitus, ſub rubrica de forjudicatione. Quæro an pro eo poſſit inter- uenire procurator? Et dico ꝙ ſic. ita ſing. cõſuluit Di. quẽ refert, & ſequitur Io. An. in ſua ad Spec. paraphraſi: im- mo mauis additione in titu. de procu. §. i. verſi. Itẽ ꝙ cau ſa. & Iacob. de Are. & Ci. i. l. reos. C. de accuſa. & Ang. & Io. de Imo. in. l. penul. §. ad crimen. ff. de pub. iudi. & d. Alex. etiã ſeqtur cõſulẽdo in cõſi. ſuo. iiii. cuius eſt ini- tiũ: domini redemptoris noſtri &c. Viſo proceſſu inquiſi- tionis in. i. col. in. vi. lib. dicẽs ꝙ etiã pcurator cũ mãdato poſſit, & debeat admitti in crimine publico, & capitali, in quo abſens poteſt dãnari maxime p. l. ſeruũ quoq;. §. publice. ff. de pcu. & p. l. intra accuſatorẽ. ff. de publi. iu- di. & p alia de qbus p ſupradictos in pal. locis: qb⁹ addo ea q̃ hñtur p Bar. ⁊ doc. maxime nouiſſimos in. l. vbi pa ctũ. C. de tranſactio. & plene per Hippo. Marſiliũ in cõſi

liis ſuis criminalibus, cõſi.lx.numero.xxiii.cuius cõſilii initium eſt: Sermonem rectũ &c.quæ nota, quia ſunt memoria digna ad dictam cõſtitutionẽ: Pœnã horum.

Soliloquium. X X X I I

CONſtitutio regni vſurariorum, cuius meminimus ſupra in.ii i. Soliloquio permittit Iudæis lucrari pro decẽ vncis p circulũ ãni integri, vnã tantũ modo: vt in ea dicit̃ verſus finẽ. Dubitat̃ num hoc potuerit inducere? Et dico ꝙ ſic: quia hoc permiſit ex neceſſitate, vt dicitur in fi.ita ſing. Bal.in auten.ꝛ omnino in.iiii.col.verſi. Sed pone.C ne vxor pro mari.vbi dixit valere ſtatutũ principis, ꝙ Iudæi venientes ad fœnerandum in hac vrbe pro duobus denariis pro libra, tractentur vt ciues. Et hoc dictum Bal.cõmendat, & ſequitur.d. Alex.in cõſi. lvii.cuius ẽ initium: Quoniam in.q propoſita, in.ii.col. verſi. Accedit, quod notab.lib.i.&.d. Iaſ. in.l.i.col.xii. verſi. vlti.per eum.C.de ſumma tri.& fi.cath.in lectura & i repeti.in.viii.col.verſi.ad prædicta: vbi reputat ſing. & mirabile. Sed dicit cogitandum propter diſpoſitionẽ Cle.vnice in prin.de vſu.quæ loquitur generaliter.tamẽ illa Cle.i.ab aliquibus limitatur non procedere, niſi reſpectu chriſtianorum, qui vſuras exercent, nõ autẽ Iudæorum vt per doc.in locis præall.

Soliloquium. X X X I I I.

PEr capitulum regni inter alias perſonas, de quibus ibi de violentiis illatis viduis, proceditur ex officio. Pone ꝙ aliqua vidua ingreſſa eſt religionẽ: nunquid gaudeat beneficio dicti capituli, ſi in eam fuerit aliqua violẽtia cõmiſſa? & dico ꝙ ſic. nam vidualiter viuere dicit̃ etiã ea, quæ religionem ingreſſa ẽ.ꝛ ideo legatũ factũ vxori donec caſte & honeſte vixerit, & vidualem vitam ſeruauerit, pertinet etiam ad eam quæ religionem ĩgreditur. ita ſing. Bal.in.l. Deo nobis.in.iii.col.verſi.iuxta prædi

cta.C.de epiſ.& cle.& pro ſing. citat Cremen.not.cxlii.
cuius eſt initium: Maritus.

Soliloquium. XXXIIII.

DIſponit regia nouella pragmatica regis Ferdinādi primi, cuius eſt initium: Poſt concluſionem cauſæ ſub rub. de teſtibus poſt cauſam cōcluſam &c. Teſtes nō poſſe examinari facta concluſione in cauſa, vt ibi ſerioſi us dicitur: quæ pragmatica eſt conformis cū diſpoſitio ne iuris cōmunis: vt legi & not. in.c. Cum clamor, & in. c. Cū veniſſent. extra de teſti. cū ſimil. vt volūt ſcriben. in c. paſtoralis extra de cau. poſ. & proprie. Tamen hoc nō habet locū in teſtibus nobilibus, & legaliſſimis: quia in eis nō cadit ſuſpitio ſubornationis. ita dixit Spec. in ti tu. de inſtru edi. §. fi. verſi. Sed pone ecce. quē refert, & ſe qtur. d. Alex. In auten. iubemus in. iii. col. in prin. C. de iudi. refert, & ſequitur etiā cōſulēdo Hippo. Marſi. in cō ſiliis ſuis criminalibus. cōſi. i. nu. lxxv. Et per hæc habes optimā fallētiā ad dictam regiā pragmaticā. Māda me moriæ, quia quotidie ex facto poteſt incidere.

Soliloquium. XXXV.

ALiam fallentiam habes ad conſtitutionem regni, cuius eſt initium: In cauſa depoſiti, ſub rub. de cau ſa depoſiti. vltra alias quas memini me in meis ſingula ribus adduxiſſe. Per eam enim cōſtitutionē proſpectum eſt vltra libram auri non poſſe depoſitum per teſtes pro bari: ſed per publicum inſtrumentum: vt hoc fallat, quā do probaretur per teſtes legaliſſimos, & graues. ita ſing. voluit Ant. de Bu. in. c. ii. in fi. extra de proba. vbi ſing. dixit, ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ certum quid non poſſit probari niſi per inſtrumētum: ꝙ tamen non obſtante tali ſtatu to poterit probari ꝑ teſtes legaliſſimos & graues. refert, & ſequitur conſulendo Hippo. Marſi. in conſiliis ſuis cri minalibus, conſi. i. cuius eſt initium. Non auferas de ore

meo nu.lxxviii.

Soliloquium. X X X VI.

CApitulũ regni,cuius eſt initiũ:Ludouicus & Ioanna &c. Nouiter nr̃æ maieſtati &c. ſub rub.litera regis,& reginæ cõtra vſurarios, vult vſurariũ reſperſum infamia poſſe cõuinci de vſuraria prauita e p tres teſtes fide dignos,in quos etiã eſſet vſura commiſſa, etiam ſi eſſent ſingulares. Q uæro num talis cõſtitutio fuerit iniuſta:? & dico:ꝙ licet alias de facto ſeruetur tamen fuit iniuſta ex duplici capite.Primo quidem:qa videntur deponere in cã propria,& ideo dixit ſing.Bal.in l.dictãtibus. C.de teſtã.& fede.de ſe in cõſi.ſuo.lxiiii.cuius eſt initiũ: Pridie cũ procurator.ꝛ Ang.in diſputatione ſua: Aſtenſis miles.& Bal.in.l.i.in.vi.col.C.de teſt.& Ludo.i ſing. clvi.& in ſing.cclx.ꝙ ille qui habuit a Titio ſub vſuris, nõ eſt idoneus teſtis contra Titium ipſum ad probandũ illũ eſſe vſurarium:quia eſſet teſtis in cauſa propria.Nam ſi cõuinceretur ipſe vſurarius,poſſet ipſe teſtis repetere vſuras ab eo extortas vt habetur i toto titu.de uſu.ff.&.C. & extra de vſu.& idẽ tenet.d.Alex.in conſi.ſuo.lxxii.cuius eſt initium:Inſpectis diligẽter.in.vii.col.in.i.lib.& in conſi.c.cuius eſt initium:Super.i.in.ix.col.in eo lib. & in conſi.cvii.cuius eſt initium:In cauſa & lite. &c. etiam in i.lib.Secũdo,quia induxit aliud ſpeciale,vt cõuincatur quiſpiam de vſura per teſtes ſingulares.& clarum eſt in iure teſtes ſingulares non probare,vt habetur in.c.Bonæ de electio.& in.c.Cum dilectus eo.titu.& in.c. Licet cauſam:vbi per omnes ſcribentes extra de proba.& in.l. ob carmen.ff.de teſti.in.§.fi.& in.l.qui falſa eo.titu.& in.c. licet vniuerſis extra eo.& habetur in Spe.in titu.de teſti. §.i.verſi.Item,ꝙ teſtes ſunt varii &c.

Soliloquium. X X X V I I.

LIcet communis ſit omnium doctorum ſententia per

probationem bonæ famæ expurgari, & tolli inditia quã tumuis vrgentia contra quempiam inquiſitum, vel accuſatum, tamen hoc non habet locum quãdo teſtes fuerũt examinati generaliter ſuper bona fama: & primi teſtes fuerũt examinati ſpecialiter ſuper delicto, de quo accuſatur, vel inquiritur ipſe reus: adeo ꝙ ſi accuſatus ſit Titius de homicidio, & examinati ſint aliqui teſtes ſpecialiter ſuper maleficio, & inditiis ipſius poſtea pro parte rei ſunt examinati alii teſtes generaliter ſuper bona vita, & fama ipſius rei: ꝙ ipſi teſtes deponentes pro ipſo rẽo non tollunt inditia, ſpecialia ſuper homicidio cõtra reum̃ habita. ita ſing. dixit Inno. in c. auditis de præſcrip. & voluit etiam Bal. in. l. ſiue poſſidetis in. ii. col. C. de proba. &. d. Alex. in cõſi. ſuo. lxxvii. cuius eſt initium: In cauſa accuſationis in prin. ii. col. in. i. lib. & idem dixit Ludo. Roma. in conſi. clxvii. cuius eſt initium: Antonius accuſatus in vltimis verbis. & Hippo. Marſi. in ſuis conſiliis criminalibus conſi. iii. cuius eſt initium: Diuini numinis. nu. xxii. Et hæc ſunt memoria digna, quia quotidie ex facto incidunt. Soliloquium. XXXVIII.

EX forma conſtitutionis regni, cuius eſt initium: Terminum vitæ, ſub rub. de homicidiis puniendis occidens aliquem: vltore gladio pœnam ſubſtinet capitalem: quod etiam eſt cautum de iure communi: vt habetur i. l. iii. §. legis Corneliæ. ff. ad. l. Corne. de Sica. & in l. qui vltimo cum ibi no. & in. l. reſpiciendum. §. fi. ff. de pœnis, & inſti. de publi. iudi. §. itẽ. l. Cornelia. & i. c. omnis. iii. d. & ideo dicit tex. in. l. nemo C. de epiſco. audi. ꝙ homicida quod fecit ſemper expectet. Sed dicta conſtitutio. & iura prædicta intelligũtur ſi dolo, & ex propoſito qs occidat, ita dixit multũ ſin. Pau. de Ca. i. l. i ff. de leg. i. vbi dixit, ꝙ ſi ſtatutũ dicat, ꝙ occidẽs occidat̃, niſi dolo ſe, & ex ꝓpoſito, occiderit ñ occidet̃ all. no. p Bal. i. l. Data

opera. C. qui accu. nō poſ. Et dicit ipſe hoc eſſe perpetuo menti tenendum: quia ignorātes iudices maleficiorum ſeruant ſtatutum ad literam vt iacet. ſiue homicidium fuerit commiſſum dolo, ſiue nō: quod non eſt fiendum. hanc partem etiam firmat Bal. in. l. & ſi ſeuerior. C. de his qui no. infa. vbi dicit ſe ita pluries cōſuluiſſe. & plures a morte liberaſſe: qđ dicit eē memoria dignū: & idē dicit ibi Pau. de Caſ. vbi ſimiliter dicit ſe liberaſſe quendam. idem tenet ipſe Pau. in. l. nemo deinceps ad fi. col. i. C. de epiſc. aud. idem etiā ipſe Pau. in. l. i. C. vbi ſenato. vel cla. dicit ſe pluries ita conſuluiſſe & plures a morte liberaſſe. refert & ſequitur conſulendo Hippo. Marſi in conſiliis ſuis criminalibus, conſi. vii. cuius eſt initium: Summi cœli nu. xvi. & per hæc habes intellectum ad dictam conſtitutionem, & ad alia etiam iura communia homicidā puniētia. vt intelligant ſi dolo malo, & ex propoſito fuerint cōmiſſa. Soliloquium. XXXIX.

PRoſpere quædam alia conſtitutio regni, cuius eſt initium: Siquis aliquem, ſub rub. de percuſſione illicita cū armis: cuius meminimus etiam ſupra in. xxiii. Soliloquio: Percuſſorem manum cum qua percuſſit ammittere, ſi percuſſus ex percuſſiōe ipſa minime moriatur. Nunc dubitatur quando præſumatur aliquis mortuus ex vulnere: & dicendum, ꝙ ſi a tempore vulneris viſus eſt ire poſt triduum cū baculo, nō præſumitur ex vulnere deceſſiſſe. Glo. eſt ſing. quam omnes doc. ibi ſequūtur, & approbant in. l. i. C. de emenda. ſeruo. quia ſi illud vulnus fuiſſet mortale, non tam cito, & in tam modico tempore potuiſſet ſurgere, & ire cum baculo. Quā Glo. eſſet refert, & ſequitur Io. de Ana. in. c. præsbiter in. ii. col. de homi. & Angel. de Are. in libro, qui de maleficiis iſcribitur. in ver. & dictus Titius ex interuallo ex dictis vulneribus mortuus fuit. & eſt in prin. verſi.

Quæro ſi ex interuallo. & Io. de Ana. poſt alios in. c. ſi. in ātepenul. & penul. col. decler. pcuſ. & Barba. ī cōſi. ſuo cui⁹ eſt initiū: A Ioue prīcipiū. & Bartholameus Veronē ſis in conſi. ſuo. xli. cui⁹ eſt initiū: Licet, in. v. col. & Ang. i. l. quod ſi nolit. §. qui mācipiū. ff. de ædili. edic. & Pe. de Ancha. in cōſi. cclxxxiiii. cuius eſt initiū: Iure ſcripto.

Soliloquium. XL.

BAnnitus, & foriudicatus poteſt impune offendi: quia eſt hoſtis patriæ, vt habetur in cōſtitutione regni: Pœnam horum de qua ſupra in tot ſoliloquiis meminimus. ſed dicta cōſtitutio limitatur, vt non procedat quando quiſpiam ex particulari odio, & priuatis inimicitiis bānitū ipſum offenderit. ita ſing. Bal. in. l. decuriones C. de infami. in fi. quē refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. ſi pſodiēs ante fi. extra de homi. & ibi dicit hoc dictū Bal. eſſe ſing. limitationē ad ſtatuta dicētia: Bannitum poſſe īpune offendi. refert, & ſeqtur ꝯſulēdo Hip. Marſilius in cōſiliis ſuis criminalib⁹ cōſi. x. cuius eſt initiū: Caſus dubitationis. nu. xlii. & tu nota ad limitationē dictæ cōſtitutionis. Nam quotidie poſſet ex facto incidere, cū vt plurimū forbāniti, & foriudicati ab inimicis offendātur: vt tali caſu nō ſolū præmiū nō reportēt, ſed imo puniantur.

Soliloquium. XLI.

CVm id quod nūc ſubiicio poſſit quotidie ex facto incidere, nō i merito eſt memoriæ cōmēdādū. Inquiritur, vel accuſaī Titius de homicidio, vel quocūq; alio ſcelere, Prætor pollicet̄ ei impunitatē: ſiquidem id, de quo quæritur, ſponte confiteatur. Titius ipſe ſub ſpe gratiæ confitetur huiuſmodi delictum. Dubitatur, num talis cōfeſſio ſibi præiudicet? Reſpondi, ꝙ non. Nam qui confitetur ſub ſpe gratiæ ſibi fiendæ, non poteſt ex tali confeſſione cōdemnari. ita ſing. dixit Io. de Imo. in conſi. ſuo cix. cuius eſt initiū: Viſa inqſitione. & mouet̄ ad hoc dicē

dum p id quod le & not. in. c. ſane de renun. & per Glo. in. l. itẽ pretio. §. ſi ff. loca. refert, & ſequitur etiã cõſuluen do Hippo. Marſi. in cõſiliis ſuis criminalibus, conſi. xiiii. cuius eſt initium: Clementiſſimi Dei. nu. xxv. Et hæc ar bitror poſſe applicari ad remiſſiones, quæ quotidie fiunt ab inquiſitis, delatis, vel accuſatis: per quas remittunt ſe pro culpatis ad tollerabilem compoſitionem: vt his remiſ ſionibus non obſtantibus prætor non poſſit eos punire acriter, ſiue in ære, ſiue in perſona.

Soliloquium. XLII.

IN materia furti ponã caſum, q quotidie poſſet tibi ex facto incidere. Formatur contra te inquiſitio, vel accuſatio de furto: & dicitur in ea qualiter furto ſubtra xiiii veſtes ad Titiũ ptinentes. Nũ talis inqſitio, vel accu ſatio pcedat? videt̃ q ſic. Nã ex quo ĩ ea dicit̃ illas veſtes ad Titiũ ptinere, pcedere videtur diffinitio furti. vt ſit cõ tractatio rei al enæ inuito domino. Et ſic cũ ſit dictũ cu ius fuerint, talis inqſitio, vel accuſatio ſubſiſtat, & cõſtet ex ſuis pa tibus. In cõtrariũ eſt veritas. Nã illud verbũ ptinere latiſſime ſumitur, cũ ſit aptũ cõprehẽdere ẽt illum, cui debetur actiõe pſonali. l. Verbũ ptinere. ff. de verbo℞ ſig. de quo p Firmianũ ĩ ſuo aureo indice ĩ verbo Pertine re. Et iõ ñ cõpetit accuſatio, vel inqſitio de furto, niſi adii ciãtur illa verba: videlicet veſtes illas ptinere ad Titium iure dominii, vel quaſi. ita ſing. cõſuluit Bar. in cõſi. ſuo. cliiii. cuius ẽ initiũ: Vr̃ dicẽdũ dictos accuſatos &c. p not. I. l. i. §. Scæuola. ff. ſi qs teſt. lib eſ. iuſ. fue. & p Cin. i. l. ſi abducta. C. de fur qd dictũ refert, & ſeqt̃ p valde not. d. Maria. Soci. ĩ ↄſi. ſuo. viii. cuius eſt initiũ: Viſis & diligen ter ĩſpectis. ĩ. ii. col refert, & ſeqt̃ cõſuluẽdo. d. Hip. Marſi. ĩ cõſiliis ſuis criminalib9. cõſi. xxvi. cuius eſt initiũ: Sũmi Dei clemẽtia, nu. xii. & xiii. & hoc eſt memoria dignum.

Soliloquium. XLIII.

NVntius q̃dam ſceleſtiſſimus ſcienter detulit literas homicidii ad Titiũ: q illud poſtea receptis literis perpetrauit. Quæritur an nũtius teneatur homicidii, & dico q̃ ſic. ita ſing. dicit Bald. in. l. i. §. vt aũt in. v. col. C. de cadu. tol. & Bal. alle. Ci. cuius fuit hoc originale, & ſing. dictũ in. l. non ideo minus. C. de accuſa & voluit ẽt Bar. in. l. i. §. incidit. ff. ad Turpil. referr, & ſequit̃ conſulẽdo Hippo. de Marſi in cõſiliis ſuis criminalibus. conſi. xxvii. cuius eſt initium: Super dubitatione præmiſſa. nu. iii. Not. & manda memoriæ.

Soliloquium. XLIIII.

QVæro ad intellectum regiæ nouellæ pragmaticæ regis Ferdinãdi primi, cuius eſt initiũ: Teſtem falſum. p q̃ teſtes falſum deponentes per iudicẽ cauſæ ſeueriter pœna falſi puniuntur. Nunqd hoc ẽt verũ ſit, ſi teſtes ipſi nulliter deponant? Et dico q̃ ſic. Nam licet teſtis nulliter deponat, ſi tamen deponit falſum, pœna falſi punitur. ita no. dixit Bal. in. l. fin. i fi. C. ſi ex fal. in ſtr. vbi dicit pro hoc eſſe tex. in. l. iii. pri. reſponſo eo. titu. & alle. rationem: quia talis teſtis omnino deliquit contra bonos mores, & aures iudicis offendit, & maleficium conſumauit quantum in eo fuit, in cuius conſumatione non attenditur effectus, ſed affectus, vt in. l. ſi qs legatum. ff. de fal. refert, & ſequitur cõſulẽdo Hippoli. Marſi. in cõſiliis ſuis criminalibus cõſi. xxvii. icip. Sup dubitatiõe p̃miſſa nu. xvii. Et p hæc habes verũ itellectũ ad dictã pragmaticã.

Soliloquium. XLV.

DEbebat mihi Titius cẽtũ in tpe iã diu elapſo. Ego aũt, vt mihi ſatisfieret, accepi rẽ ipſius Titii debitoris authoritate propria: Titius accuſauit me de vi bonorũ raptorũ. Quærit̃ nũqd pcedat talis accuſatio, vel inq̃ſitio, ſi pcedat i modũ inq̃ſitiõis? Quilibet prima frõte diceret q̃ ſic. Nam non debui mihi ipſi ius dicere pct

ſura ad hoc vulgaria. In contrariũ eſt veritas. Nã quan-
do creditor accipit rem debitoris pro ſua ſatiſfactione,
non tenetur vi bonorum raptorum. ita ſing. Rofredus
in ſuis libellis iuris ciuilis ſuper conſtitutione Diui Mar
ci, quæ eſt l. extat ꝙ me. cau. circa finẽ, refert, & ſeqᵗ con
ſulendo. d. Alex in conſi. ſuo. cxxxv. cuius eſt initium:
Circa primũ dubium in. iii. col. circa medium ibi: Et ad
hoc allego in primo libro refert, & ſequitur ẽt cõſulendo
Hippo. Marſi. in conſiliis ſuis criminalibus cõſil. xxxv.
cuius eſt initium: Miſericordia domini nu. xii.

Soliloquium. XLVI.

Diximus ſupra in. viii. & xxvii. Soliloquio cauſas
eẽ ſũmarias in regno: quãobrẽ hanc tibi quæſtio-
nẽ propono: quæ in iudiciis quotidie ex facto incidit.
Nũquid i curiis ſecularibus regni ꝓcedat libellus obſcu-
rus, vel incert?, ſeu generalis? Tu diceres pria frõte, ꝙ ſic
pte nõ opponente, ſecus autẽ ea opponente: vt in. l. fi. in
prin. C. de anna. excep. & . C. fi. extra de libel. obla. Sed
in cõtrarium eſt veritas in caſu noſtro. Nam in cauſis ſũ
mariis procedit libellus obſcurus, vel incertus, aut genera
lis etiam parte opponente. ita ſing. tenet Bar. i extrauag.
ad reprimẽdũ in ver. Figura. in. iii. col. & licet. d. Alex. in
conſi. ccccccxvii. cuius eſt initiũ: In cã executionis motæ cõ
tra Bartholameũ in. iiii. col. dicat illud dictum Bar. de
bere intelligi: ſi nõ opponatur a parte, alias ꝙ nõ ſit verũ
& referat ita vidiſſe de facto iudicari Bononiæ eo exi-
ſtẽte aduocato. Tamẽ qa hoc modo non daretur ſpecia
litas in cauſis ſũmariis, prout ibi præſupponit Bar. ideo
intelligẽdũ eſt etiã parte opponente, prout i ſpẽ tenet idẽ.
d. Alex. ſibi cõtrarius in conſi. cccxxviii. cuius ẽ initium:
In hac cauſa, & lite. in. ii. col. ⁊ i l. ſi ita ſtipulatus. § Gri-
ſogonus. in. ix. col. ff. de verbo. oblig. Io. de Lig. Petr. de
Ancha. & Ioan. de Imo. in Cle. Sæpe. in prin. de verbo
ſign.

ſing. Refert, & ſequitur. d. Iaſo. in. l. edita. in. ii. col. verſus fi. C. de eden. & hoc eſt memoria dignum ad ſubmouendos procuratores, & aduocatos, qui euntes per mendicata ſuffragia, ſtatim opponunt contra libellum de obſcuritate, incertitudine, aut generalitate.

Soliloquium. XLVII.

Sed pone ad materiam præcedentis Soliloquii nos eſſe in cauſis, ordinariis, in quibus requiritur libellus & ſolemnis cum omnibus reqſitis qualitatibus iuxta Glo. & doc. in. l. i. in prin. in Glo. magna. ff. de eden. & i. c. ii. extra de libel. obl. & diximus ſupra in. xxvii. Soliloquio. Et aliquis produxit libellum obſcurum, vel incertum, aut generalem: & cum fuiſſet producenti illum oppoſitum de obſcuritate, vel incertitudine, aut generalitate, fuit admiſſus producens ad declarandũ ſemel. Nũquid ad huc iterum ſit admitẽdus iuxta materiam. l. edita. C. de eden. Dicas ꝙ non. Glo. eſt ſingu. in. l. quicquid aſtringendæ in Glo. magna. in ver. Promiſſo rẽ, circa medium. ff. de verbo. oblig. quam pro ſing. ad hoc not. Angel. vbi dicit eam non eſſe alibi in. l. ſi quis intentione in pen. col. verſus fin. ff. de iudi. & eam pro ſing. etiam allegat. d. Iaſ. in. d. l. edita. in. iii. col.

Soliloquium. XLVIII.

Solet ſæpiuſcule ex facto incidere hic caſus, quẽ nunc ſubiicio. Notarius, ſic dictus ſm communem cõſuetudinem, cum tñ ſm Romanã linguam Tabellio, vel etiam Libellio appellãdus ſit, anno ab hinc. xx. vel. xxx. ſcripſit quendam cõtractum inter Titium, & Meuium. Nunc requiſitus ab altero negat ſe de dicto contractu rogatum. Accuſatur de falſo. Quæritur quid iuris? Quilibet prima fronte diceret illum pœna falſo teneri: ꝑ id qđ not. Bal. per illũ tex. in. l. eũ qui. C. de fal. ꝙ notarius: negans protocollum ſuum, & negans ſe de inſtrumento ro

ri.percuſ.& Ab.moder.in.c.cũ in cõtẽplatione de regu. iur.&.d.Alex.i ſua ad Bar.paraphraſi,imo mauis addi tiõe in.l.Milites.C.de quæſti.& i.l.fi.ff.eo.& idẽ tenuit Barba.in.c.ſi cõſtituerit.in.iii.col.de accuſ.& illud dictũ ẽt refert,& ſeqtur.d.Feli.in.c.veniens in.ii.col.de teſti.& i.c.vniuerſitatis de ſentẽ.exco,& i.c.de hoc.i.i.col. verſi. ii.limita.de ſimo.& i.c.cũ oporteat in pen.col.de accuſa. de quo abũde p Hippo.de Marſi.in ſi g.ſuo lv.cuius eſt initiũ:Aduertas ad vnũ.& refert,& ſeqtur ẽt cõſulendo idẽ Hippo.in conſi.ſuis criminalibus.cõſi.xli.cuius eſt ini tiũ:Diuini numinis.nu.vii. Soliloquium. LI.

ET ſi de his quæ nunc dicam in præſenti Soliloquio diſſeruerim aliquantiſper ſupra in.vii.Soliloquio, cuius eſt initiũ:Proſpectũ eſt,attamen nunc ponã ca ſum ad materiã cõſtitutionis regni,Pœnã hoꝝ:per quã contumax habetur pro conſeſſo.:Vt ſi liqueat iudici talẽ abſentem,quamuis contumacem,eſſe innocentem,& in culpabilem,non condemnet eum.Et ſic non inconuenit, vt etiam contumax abſoluatur,cũ de eius cõſtiterit inno centia.ita ſing.dixit Bar.in cõſi.ſuo.c.cuius eſt initiũ:A domino Cino de Bononia.in vltima.col.per.l.ſi non de fendantur.ff.de pœn.& ita colligitur ex verbis Bal.in ru brica.C.de manumiſ.vindic.& voluit.d.Bartholameus Veronen.in conſi.ſuo.xlix.cuius eſt initium: Q uanquã &c.in vlti.colũ.& in cautela ſua.lxviii.in cauſa criminali &c.cũ multis aliis quæ late congerit.refert, & ſequitur etiam conſuluendo Hippo.Marſi.in conſiliis ſuis crimi nalibus.ↄſi.xliii.cuius eſt initiũ Spiritus ſcũs.num.xxv.

Soliloquium. LII.

VOlo tibi tradere vnum alium intellectum, ſiue li mitationem, & fallentiam ad regiam nouellam pragmaticã,cuius eſt initiũ:Teſtẽ falſum.de q̃ ſu pra in.xliii.Soliloquio ſermonem fecimus. vt enim ibi

habetur: Teſtis falſum deponēs pœna falſi punitur, ſed limitatur, ſiue fallit in Ruſtico: qui non ex malignitate, ſeu dolo, ſed ex errore, & ſimplicitate quadam depoſuit. dictū eſt Ang. in auten. de teſti. §. licet in. ii. col. vbi dicit, iudices in hoc debere animaduertere. refert, & ſequitur conſulēdo Hippo. Marſi. in cōſiliis ſuis criminalibus. cōſi. lxii. cuius eſt initium: Summi Dei. nu. vi. & vii. quod dictum eſt memoriæ dignum, & alias cum mihi ex facto in cidiſſet, inſeruiuit mihi in materia non parum ardua.

Soliloquium. LIII.

IN dubitati iuris eſt per cōſtitutionem videlicet regni Pœnam horum, cōtumacē haberi pro confeſſo. Sed illa intelligitur præcedente libello valido, vel inquiſitione valida alias non. tex. eſt not. & hoc ibi voluit Bar. eum ſummando in. l. ſi filius ii. ff. de interrogato. actio. quem tex. ad hoc alle. Lud. Ro. in conſi. ſuo. ccxxiiii. cuius eſt initium: Iſta captura in. i. col.

Soliloquium. LIIII.

ITem data inualiditate, vel nullitate accuſationis in criminalibus, vel inqſitionis, admittitur procurator. Ita dixit ſing. Bal. in conſil. ſuo. cvi. cuius eſt initium: Verba accuſationis in primo lib. licet alias in criminalibus procurator non admittatur, vt in. l. ſeruum quoq;. §. publice intereſt. ff. de procu. & in. l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iu. & c. veniens, extra de accu.

Soliloquium. LV.

INimicus repellitur a teſtimonio in tantum, vt etiam criminibus exceptis non admittatur. tex. eſt not. quē doc. faciunt ſingu. in. c. per tua extra de ſimo. & hoc voluit Bart. in. l. in quæſtionibus. ff. ad. l. Iul. maie. & Spec. in titu. de accuſa. §. i. in vlti. verbis, & Ludo. Ro. in. l. ſi vero. §. de viro. in. xxii. col. verſi. Quintadecima &c. ff. ſolu. ma. Sed licet doc. reputent illum tex. in. d. c.

per tuas pro ſing.tamen non eſt ſing.quia ſimilis eſt tex in.c.cum p,de accuſa.quem ibi ad hoc ponderat. Ab qu tex.optime probat etiam in criminibus exceptis inimici nõ admitti cõtra inimicum quod etiã voluit Barba.ibi & Ang.in.l.q accuſare.ff.de accuſa.& in.l.famoſi.ff. ac l.Iul.ma. vnde notabis vtrunq; tex.contra inimicum de ponẽtem etiã in criminibus exceptis: vt læſæ maieſtatis: hæreſeos: ſimoniæ: & hodie in crimine blaſphemiæ: & ſodomiæ per recentiores pragmaticas, in quibus non ad mittitur repulſatoria exceptio: niſi ex capite inimicitiarũ per dicta duo iura. Et alias ego obtinui, cum caſus ex fa cto incidiſſet, & ille iniquiſſimus prætor nunquã voluit me exaudire, quin prius Decretalium librum attuliſſem: licet apud me dicta duo capitula anno ab hic trigeſimo, fuerint ſatis nota.

Soliloquium. LVI.

SOlent magiſtratus regni in ingreſſu officii emittere quædam edicta, quæ vulgo banna nuncupantur: quibus inter cætera cauetur: Ne quis rumorem com mittat, pœna contrafacientibus imminente. Cõtingit vt quis inimicum ſuum percutiat, ex quo incidẽter ſequitur rumor. Quæritur, num ſit locus edicto? Dicas q nõ, ita ſing. conſuluit Bal. in ciuitate Aſſiſii per.l.ſi quis ingenu am.§.in ciuilibus.ff.de capti.& poſtlimi.re. quod dictũ p not.refert, & ſequit.d. Catel. in ſuo tracta.ſindi. verſi. cccxciiii. cuius eſt initiũ: Adde tamen, q ille nõ dr̃ turba re &c.q̃ oia ponit, & approbat.d. Feli. in rubri. de treu. & pa.in.iii.col. qđ eſt memoria dignũ. & quia ſæpiuſcu le ſolet ex facto icider̃, libuit ĩ hoc.lvi. Soliloqo poſuiſſe.

Soliloquium. LVII.

NOn eſt negligendum, immo perpetua memoria di gnum, quod in præſenti.lvii. Soliloquio diſputan dum aſſumpſi. Inquirũtur, vel accuſantur quinq;,

vel decem per iudicem ſecularem de aliquo ſcelere: quorum vnus reperitur eſſe clericus, etiam primæ tõſuræ tantum: qui gaudet priuilegio clericali, quo ad forum maxime, vt eſt tex. & ibi Io. An. d. Ant. & Ab. in c. ii. de foro cõp. & Archi. ⁊ Io. An. in c. nullus de tẽpo or di. in. vi. In no. i c. i. de apoſta. & i. c. nouit de iudi. & Anto. de Butr. in. c. cũ nõ ab hoĩe de iudi. cũ aliis nõ parum multis adductis per Hippo. Marſi. in ſuis conſiliis criminalibus, conſi. lxvii. cuius eſt initium: Domine Deus cœli. nu. lix. Quæro, nũ ratione illius clerici, omnes alii laici debent remitti ad iudicem eccleſiaſticum? Et dico, ꝙ ſic: quia nõ debet cauſæ continentia diuidi: & forte contingat varias ſententias ferri. ita multum ſing. tenuit Anto. de Prato veteri doctor Bononienſis in. l. i. in fi. ff, quæ ſenten. ſiue appella. reſ. qđ dictũ ſummis laudibus extollit. d. Mariia. Sonzi in. c. ii. in iiii. char. in. iii. col. ver. viii. fall. &c. extra de mutu. peti. & in cõſi. ſuo. xii. cuius eſt initiũ: Quoniã in præſentiarũ. in. vi. col. in verſi. Eſt adeo &c. & illud dictum refert, & ſequitur etiã d. Feli. in. c. i. in. v. col. circa mediũ extra de præſcrip. & idẽ tenet Ioan. de Imo. ĩ ꝯſi. ſuo. cxxxix. cuius eſt initium: Præfatus ſeruus in. iii. col. poſt medium. verſi, quinimo &c. refert, & ſequitur etiam conſulendo, & nõnullis aliis authoritatibus comprobando idem Hippo. in prædicto cõſilio lxvii. nu. lxii. Et ego per prædicta, cum alias hic caſus ex facto incidiſſet, obtinui apud religioſiſſimum iudicem.

Soliloquium. LVIII.

Meminimus ſupra in. xxxv. Soliloquio conſtitutionis regni in cauſa depoſiti: per quam depoſitum vltra libram auri non poteſt probari per teſtes, ſed per publicum inſtrumentum. Sed hoc non habet locum ſi teſtes recipiantur officio iudicis. dictum eſt Specu. in titu. de probatio. §. videndum. verſi. Sed quid

ſi debitor.vbi dixit,ꝙ ſi debitor iurauit non probare ſolutionem,niſi per inſtrumentum incíſum, tamen poteſt procurare, vt teſtes ſuper ſolutione recipiantur officio iudicis.

Soliloquium.LIX.

VVlgata eſt illa concluſio,quæ ſe habet,vt teſtes ſingulares minime probēt:attamē ex iuxta cauſa,puta nobilitatis,& itegritatis ipſoꝝ teſtiū,poteſt moueri iudex ad iudicandum ſm dicta ipſoꝝ teſtiū ſingulariū.dictū eſt ſing.Pau.de Caſt.i.l.admonendi.ff.de iureiur.& in.l.Lucius in recollectis Florentinis.ff.de his qui not.infa.in quibus locis dixit ipſe Pau.de Ca.hoc dictū ſuum eſſe de mēte Bal.in d.l.Lucius.& illud dictū Pau. refert,& ſeqtur pro valde ſing.d.Ioan.Bap.Caciaiupus, alias de ſcō Seuerino in repe.d.l.admonēdi in. vii. char. in.ii.col.&.d.Fran.Bru.in tractatu,quem edidit de indítiis,& tortura.in prima char.in.iii.col.Et Sonci.in cōſi.ſuo.cclxii.cuius eſt initium:In cauſa magna.de quo latius per Hippo.Marſi.in ſingulari ſuo.cxiiii.cuius eſt initium:Vulgatum,⁊ tritum eſt.⁊ in.l.i.§.fi.in.xiii. col.ff. de quæſtio.⁊ in ꝯſiliis ſuis criminalibꝰ,ꝯſi.lxxiii.cuius eſt initiū:Altiſſimū refugium tuum.numero.xxx.&.xxxi.

Soliloquium.LX.

SOlet ſæpiuſcule ex facto incidere vt ſocius criminis deponat in cā.Et dubitaturꝰ,nū ei credēdū ſit?Et dico ꝙ non.nā ſocios criminis nō creditur etiā in criminibus exceptis:vt læſæ maieſtatis, hæreſeos, ſimoniæ, falſæ monetæ,ſodomiæ, blaſphemiæ,niſi dictum ſuum cōtra ſociū criminis fecerit in tortura,alias non.ita ſing. dixit Raph.Fulg.in conſi.ſuo.clxxiii.cuius eſt initium: In cauſa inqſitiōis.in.i.col.añ fin.& ibi alle.iura,⁊ rationes.ad hoc refert,& ſequit̄ cōſulēdo,& alijs authoritatibus non parum multis confirmat.d.Hipp.Marſi.in con

filiis ſuis criminalibus, conſi.lxxviii.cuius eſt initium: Salus omnium, nu.xv.

Soliloquium. LXI.

SAEpe impetuntur aliqui de auxilio præſtito alicui ad aliquod maleficium: & in inquiſitione, vel accuſatione non apponitur verbum aſſiſtendo. Quæritur, nunquid inquiſitio, vel accuſatio ſubſiſtat? & dico ꝙ non. ita ſing. dixit Bar. in.l. qui ſeruo.§.fi.ff.de fur. quē refert, & ſequitur. d. Alex.i.l.fi.ff.de ſicca.in.ix.ad Bar. paraphraſi, immo mauis additione. Et Ang. de Are. in ſuis maleficiis in ver. Et dicto maleficio ſemper aſſiſtit. in i. verſi. refert, & ſequitur conſuluendo Hippo. Marſi. vbi alias authoritates non parum multas in medium affert in conſiliis ſuis criminalibus, conſi.lxxxi.cuius eſt initiū: Salus omnium in te confidētium.nu.xxxi. Quapropter ſapienter dictam inquiſitionem, vel accuſationem inſtitues, ſi in ea dixeris Titium præſtitiſſe auxilium aſſiſtēdo.

Soliloquium. LXII.

EX forma conſtitutionis regni Pœnam horum, capiens bannitum, vel foriudicatum: ſiquidem ipſe bannitus, aut foriudicatus fuerit bāni, vel forbanni pœnam, quam incurrerat in præmium ſuæ fidei, & probitatis euitat. verba ſunt formalia tex. Sed quæro, num cōſequetur hoc beneficium ipſo facto: an vero cum miniſterio iudicis. Et dico, ꝙ ipſo facto, & ſine aliquo iudicis miniſterio euitabit pœnam banni, vel forbanni: per id quod ſing. voluit Bal. in.l.i.in.i.col.C.de ſecun.nup. vbi dicit illum tex. in ver. Sit infamis, intelligi ipſo facto quod dicit facere ad ſtatutum, dicens: Siquis fecerit tale quid, ſit exbannitus. nam hoc intelligitur ipſo facto ſine miniſterio iudicis quod dicit eſſe memoria dignum.

Soliloquium. LXIII.

ALias cum mihi hic caſus ex facto incidiſſet, conſul

ui,& obtinui,& ideo libuit in præſenti.lxiii. Soliloquio poſuiſſe.Fuit offenſus clericus non graui quidem,aut atroci iniuria,ſed leui.Prætor ex officio procedere intendebat vigore capituli regni, cuius eſt initium: De iniuriis. Ego autem dixi hoc fieri non poſſe,cum illud capitulum intelligatur de graui,nõ autem leui iniuria.ita Bal.ſing. in.l.ſi quis in hoc genus in fin.C.de epiſ.& cleri.qđ dictũ refert,& ſequitur conſulendo Hippo. Marſi. in conſiliis ſuis criminalibus,conſi.ciii.cuius eſt initiũ: Spiritus ſanctus,nu.xx. quod eſt memoria dignum ad intellectum dicti capituli regni.

Soliloquium. LXIIII.

SVpra in.lx.Soliloquio concluſimus, ſocio criminis non credendum in criminibus etiam exceptis cõtra ſocium,niſi dictum ſuum fuerit in tortura. Nunc retento eodem themate dico:ꝙ dictum ſuum quando eſt de per ſe ſolum ſine aliis inditiis,nõ ſolum non facit probationem,ſed nec inditium ad torturam.ita ſing. dixit. d.Alex.in conſi.ſuo.cccclxxv.cuius eſt initium: Quoniam abunde &c.in fi.vbi alle.hoc voluiſſe Sali.in.l.fin.ad fi.C.de accuſa.& Ioan.de Imo.in.c.i.de cõfeſ.cum aliis alle.per Hippo.in conſiliis ſuis criminalibus,conſi.cix.cuius eſt initium: Spiritus ſanctus,nu.xvi.Ex his igitur corelarie infertur,quod duo requiruntur copulatiue,vt ſocius criminis noceat ſocio quo'ad torturam inferendam: vt dictũ ſuum ſit in tortura:& ꝙ ſit fulcitũ aliis inditiis. vt patet ex his quæ dixi ſupra in dicto.lx.Soliloquio,& in hoc præſenti lxiiii.

Soliloquium. LXV.

PLeriꝗ ſunt caſus,in quibus per regni capitula poteſt ꝓcedere iudex ex officio:ſed illa intelliguntur,ſi quidem contra inquirendum præceſſerit infamia,alias non poteſt formari inquiſitio,vt eſt tex.in.c. qualiter, &

gua.nu.xviii, quod eſt memoria dignum ad intellectum dictæ conſtitutionis.

Soliloquium. LXVII.

IN iudicio quotidie poſſet tibi hic caſus ex facto incidere: ex quo poteris tibi & pecuniam, & honorem cõparare. Clari etenim iuris eſt: vt ſicut requiritur citatio partis ad videndũ iuramẽta teſtiũ, vt in.c.ii. extra de teſti. ita & requirit ad productionẽ ſcripturarũ, alias nihil operantur, vt.iii.q.ix.c.chartæ. & l.iudices. & ibi Bal.in iiii.no.C.de fide inſtru. & l.properãdum.§.ſin autẽ reus. & ibi not. Ang.C.de iudi. & not. Ang.in.l.itẽ illa.ff. de cõſti.pec. & Ang.in.l.omniũ.C.de teſta. Pone fuiſſe partem citatã ad productionẽ ſcripturarũ: tamẽ producens non dedit copiam earum parti cum termino ad opponẽdum. Num talis productio operetur? Dicas ꝙ non. ita not. dixit Bar.in extrauagan.ad reprimẽdũ in ver.de plano, quod dictũ refert, & ſequit Ang.de Are in.§.appellatur in vltimis verbis inſti.de excep. & Ludo.Ro.in cõſ. ſuo.clvi.cuius eſt initiũ: Honorande dñe. vbi alle.Bal.in duobus locis approbantem hoc dictũ Bar. & idem Ludo.in.l.q ante Calendas.ff.de verbo.obli.⁊ in cõſi.ſuo cxix.cuius eſt initium: In caſu præpoſitæ.⁊ Ale.in.l.fi.in ſua ad Bar.paraphraſi, immo mauis additione.C.de fide inſtru. & Hippo.in ſing.ſuo.lxxxi.cuius eſt initiũ: Aduertas. & in cõſiliis ſuis criminalibus, cõſi.cxviii.cuius eſt initium: Splendore gratiæ tuæ,nu.xvii. & xviii. quod eſt memoria dignum.

Soliloquium. LXVIII.

QVia ſupra in.xv.Soliloqo cõcluſimus mulieres in regno iure lõgobardo viuentes, nõ poſſe cõtrahere ſine cõſenſu mundualdorum. Nunc quæro, nunqd poſſit ſuſcipeř officiũ procuratoris extra iudicium ſine cõſenſu mundualdorum. Et dico ꝙ ſic. per id quod dixit

ſing. Ang. poſt Iac. de Are. in l. quamuis in prin. per illũ tex. ff. de acquiren. poſſeſ. ꝙ licet mulier ex forma ſtatuti non poſſit obligari ſine conſenſu mariti: tamẽ poterit officium procuratoris extra iudicium ſuſciperẽ: & tenebunt geſta per eam Et ita refert Ange. ſe obtinuiſſe Florentiæ: vbi tale ſtatutum viget. Et hoc dictum pro ſingu. citat. d. Philip. Dec. in. c. cum dilecta. ſup Glo. in ver. Procuratricem de confir. vti. vel inuti. & eſt memoria dignũ: quia hoc ſtatutum eſt fere vbiqꝫ ſecũdũ. d. Catellia. Cottam: qui prædicta refert, & ſequitur in ſuis memoralibus in dictione Mulier.

Soliloquium. LXIX.

SI actum eſt iniuriarum ciuiliter iuxta materiam conſtitut õis regni Varietates pœnarum. Quæro an in defectum probationis ſit locus delationi iuramenti ſuppletorii? Capella Tholoſana in deciſiõe. ccxliii. cuius eſt initium: Item fuit quæſitũ, tenere videtur, ꝙ nõ. & alle. Ci. in. l. in bonæ fidei. C. de iureiur. & Ioan. An. in glo. illius regulæ iuris, cũ ſunt obſcura de regu. iur. lib. vi. glo. in. c. tam literis de teſti. & Specu. in titu. de iura. dela. §. i. verſi. vt autẽ. Nihilominus paraphraſis, immo mauis additio, quæ eſt in dicta deciſione videtur in caſu noſtro, & dictæ conſtitutionis Varietates pœnarum, tenere contrarium, dum dicit prædicta limitari, quãdo cauſa iniuriarum non eſt multum præiudicialis, vt quia ageretur ad emendam pecuniariam contra iniuriãtem: nam tunc ceſſaret periculum famæ, vel furti. §. qui alieno. ff. de his qui not. infa. ſuper quo periculo famæ fundatur opinio contraria. Et hoc dicit voluiſſe Hoſti. in. d. c. tam literis. & ſequitur Ioan. Fab. in alle. l. in bonæ fidei, dum limitat illam glo. ibi: niſi ageretur ciuiliter ad pecuniæ cõdẽnationem, quaſi ſecus ſi immineret aliud periculum perſonale, puta infamia. Sed nihilominus in caſu noſtro, &

dictæ conſtitutionis eſt dicendum contrarium,& ſimpliciter concludendum cum dicta Capella Tholoſana. nã licet euitetur infamia iuris,non tamen infamia facti. & ſic actio iniuriarum ſemper eſt præiudicialis.ergo non eſt locus delationi iuramẽti in defectum probationis.& ita tãdem reſidet dicta paraphraſis,ſiue mauis additio infi. quod eſt memoria dignum ad materiam dictæ conſtitutionis Varietates pœnarum.

Soliloquium. LXX.

AD intellectum conſtitutionis regni,Minorum iura,formo tibi hanc quæſtionem.Minor,xviii. annis inquiritur,vel accuſatur de aliquo delicto:comparet in iudicio:& nullo ſibi dato curatore,quo authore confireatur,ſponte confeſſus eſt delictum,de quo aliter non erat probatum:vel authore etiam curatore eſt cõfeſſus delictum.Quæro,num debeat reſtitui in integrum aduerſus talem confeſſionem abſq; aliqua probatione alicuius erroris? dico ꝙ ſic:quia ex hoc ſolo ꝙ confeſſus eſt,apparet eum eſſe læſum.ita ſing. Ang.in.l.certum. §.in pupillo.ff.de confeſ.alle.tex.cum glo.ii.in.c.ii.de in integ.reſt.in.vi.& reputat hoc eſſe valde no.& quotidiãnũ idem ſequitur,& dicit eſſe diligentiſſime not.d.Alc. in.l.nam & poſtea.§.ſi minor in pen.col.ff.de iureiu.& in cõſi.cccclxxx.cuius eſt initium:In cauſa inquiſitionis formatæ contra.d.Helenam.refert,& ſequitur.d.Iaſ.in l.error.in.ii.col.C.de iur.& fac.igno.Not.hæc ad dictam conſtitutionem Minorum iura.

Soliloquium. LXXI.

REgni conſtitutio,cuius eſt initium:Intentionis noſtræ ſub rub.de illicita portatione armorum,prohibet in regno portationem armorum. Quæro, nunquid prohibeanť gladii,qui ad calamos aptandos, vel ad menſam parantur? Dicas,ꝙ non. Glo.eſt ſing.in

habetur: Teſtis falſum deponẽs pœna falſi punitur, ſed limitatur, ſiue fallit in Ruſtico: qui non ex malignitate, ſeu dolo, ſed ex errore, & ſimplicitate quadam depoſuit. dictũ eſt Ang. in auten. de teſti. §. licet in. ii. col. vbi dicit, iudices in hoc debere animaduertere. refert, & ſequitur conſulẽdo Hippo. Marſi. in cõſiliis ſuis criminalibus. ↄſi. lxii. cuius eſt initium: Summi Dei. nu. vi. & vii. quod dictum eſt memoria dignum, & alias cum mihi ex facto in cidiſſet, inſeruiuit mihi in materia non parum arcua.

Soliloquium. LIII.

IN dubitati iuris eſt per cõſtitutionem videlicet regni Pœnam horum, cõtumacẽ haberi pro confeſſo. Sed illa intelligitur præcedente libello valido, vel inquiſitione valida alias non. tex. eſt not. & hoc ibi voluit Bar. cum ſummando in. l. ſi filius ii. ff. de interrogato. actio. quem tex. ad hoc alle. Lud. Ro. in conſi. ſuo. ccxxiiii. cuius eſt initium: Iſta captura in. i. col.

Soliloquium. LIIII.

ITem data inualiditate, vel nullitate accuſationis in criminalibus, vel inqſitionis, admittitur procurator. Ita dixit ſing. Bal. in conſil. ſuo. cvi. cuius eſt initium: Verba accuſationis in primo lib. licet alias in criminalibus procurator non admittatur, vt in. l. ſeruum quoq;. §. publice intereſt. ff. de procu. & in. l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iu. & c. veniens, extra de accu.

Soliloquium. LV.

INimicus repellitur a teſtimonio in tantum, vt etiam criminibus exceptis non admittatur. tex. eſt not. quẽ doc. faciunt ſingu. in. c. per tua extra de ſimo. & hoc voluit Bart. in. l. in quæſtionibus. ff. ad. l. Iul. maie. & Spec. in titu. de accuſa. §. i. in vlti. verbis, & Ludo. Ro. in. l. ſi vero. §. de viro. in. xxii. col. verſi. Quintadecima &c. ff. ſolu. ma. Sed licet doc. reputent illum tex. in. d. c.

per tuas pro ſing.tamen non eſt ſing.quia ſimilis eſt tex. in.c.cum p.de accuſa.quem ibi ad hoc ponderat. Ab qui tex.optime probat etiam in criminibus exceptis inimicũ nõ admitti cõtra inimicum quod etiã voluit Barba.ibi, & Ang.in.l.q accuſare.ff.de accuſa.& in.l.famoſi.ff. ad l.Iul.ma.vnde notabis vtrunqꝫ tex.contra inimicum deponẽtem etiã in criminibus exceptis: vt læſæ maieſtatis: hæreſeos: ſimoniæ: & hodie in crimine blaſphemiæ: & ſodomiæ per recentiores pragmaticas, in quibus non admittitur repulſatoria exceptio: niſi ex capite inimicitiarũ per dicta duo iura. Et alias ego obtinui, cum caſus ex facto incidiſſet, & ille iniquiſſimus prætor nunquã voluit me exaudire, quin prius Decretalium librum attuliſſem: licet apud me dicta duo capitula anno ab hic trigeſimo, fuerint ſatis nota.

Soliloquium. LVI.

SOlent magiſtratus regni in ingreſſu officii emittere quædam edicta, quæ vulgo banna nuncupantur: quibus inter cætera cauetur: Ne quis rumorem committat, pœna contrafacientibus imminente. Cõtingit vt quis inimicum ſuum percutiat, ex quo incidẽter ſequitur rumor. Quæritur, num ſit locus edicto? Dicas ꝙ nõ, ita ſing.conſuluit Bal.in ciuitate Aſſiſii per.l.ſi quis ingenuam.§.in ciuilibus.ff.de capti.& poſtlimi.re. quod dictũ ꝑ not.refert, & ſequit̃.d. Catel.in ſuo tracta.ſindi. verſi. cccxciiii.cuius eſt initiũ: Adde tamen, ꝙ ille nõ dr̃ turbare &c.q̃ oĩa ponit, & approbat.d. Feli.in rubri.de treu. & pa.in.iii.col.qđ eſt memoria dignũ.& quia ſæpiuſcule ſolet ex facto icider̃, libuit ĩ hoc.lvi.Soliloq̃o poſuiſſe.

Soliloquium. LVII.

NOn eſt negligendum, immo perpetua memoria dignum, quod in præſenti.lvii.Soliloquio diſputandum aſſumpſi. Inquirũtur, vel accuſantur quinqꝫ,

ſi debitor. vbi dixit, ꝙ ſi debitor iurauit non probare ſolutionem, niſi per inſtrumentum inciſum, tamen poteſt procurare, vt teſtes ſuper ſolutione recipiantur officio iudicis.

Soliloquium. LIX.

VVlgata eſt illa concluſio, quæ ſe habet, vt teſtes ſingulares minime probẽt: attamẽ ex iuxta cauſa, puta nobilitatis, & itegritatis ipſoꝝ teſtiũ, poteſt moueri iudex ad iudicandum ſm dicta ipſoꝝ teſtiũ ſingulariũ. dictũ eſt ſing. Pau. de Caſt. i. l. admonendi. ff. de iureiur. & in. l. Lucius in recollectis Florentinis. ff. de his qui not. infa. in quibus locis dixit ipſe Pau. de Ca. hoc dictũ ſuum eſſe de mẽte Bal. in d. l. Lucius. & illud dictũ Pau. refert, & ſeqtur pro valde ſing. d. Ioan. Bap. Caciaˀupus, alias de ſcõ Seuerino in repe. d. l. admonẽdi in. vii. char. in. ii. col. & d. Fran. Bru. in tractatu, quem edidit de inditiis, & tortura. in prima char. in. iii. col. Et Sonci. in cõſi. ſuo. cclxii. cuius eſt initium: In cauſa magna. de quo latius per Hippo. Marſi. in ſingulari ſuo. cxiiii. cuius eſt initium: Vulgatum, ⁊ tritum eſt. ⁊ in. l. i. §. fi. in. xiii. col. ff. de quæſtio. ⁊ in ꝯſiliis ſuis criminalibꝰ, ꝯſi. lxxiii. cuius eſt initiũ: Altiſſimũ refugium tuum. numero. xxx. & xxxi.

Soliloquium. LX.

SOlet ſæpiuſcule ex facto incidere vt ſocius criminis deponat in cã. Et dubitatur, nũ ei credẽdũ ſit? Et dico ꝙ non. nã ſocios criminis nõ creditur etiã in criminibus exceptis: vt læſæ maieſtatis, hæreſeos, ſimoniæ, falſæ monetæ, ſodomiæ, blaſphemiæ, niſi dictum ſuum cõtra ſociũ criminis fecerit in tortura, alias non. ita ſing. dixit Raph. Fulg. in conſi. ſuo. clxxiii. cuius eſt initium: In cauſa inqſitiõis. in. i. col. añ fin. & ibi alle. iura, ⁊ rationes. ad hoc refert, & ſequit̃ cõſulẽdo, & aliis authoritatibus non parum multis confirmat. d. Hipp. Marſi. in con

filiis ſuis criminalibus, conſi. lxxviii. cuius eſt initium: Salus omnium, nu. xv.

Soliloquium. LXI.

SAEpe impetuntur aliqui de auxilio præſtito alicui ad aliquod maleficium: & in inquiſitione, vel accuſatione non apponitur verbum aſſiſtendo. Quæritur, nunquid inquiſitio, vel accuſatio ſubſiſtat: & dico ꝙ non, ita ſing. dixit Bar. in. l. qui ſeruo. §. fi. ff. de fur. quē refert, & ſequitur. d. Alex. i. l. fi. ff. de ſicca. in. ix. ad Bar. paraphraſi, immo mauis additione. Et Ang. de Are. in ſuis maleficiis in ver. Et dicto maleficio ſemper aſſiſtit. in i. verſi. refert, & ſeqnitur conſuluendo Hippo. Marſi. vbi alias authoritates non parum multas in medium affert in conſiliis ſuis criminalibus, conſi. lxxxi. cuius eſt initiū: Salus omnium in te confidētium. nu. xxxi. Quapropter ſapienter dictam inquiſitionem, vel accuſationem inſtitues, ſi in ea dixeris Titium præſtitiſſe auxilium aſſiſtēdo.

Soliloquium. LXII.

EX forma conſtitutionis regni Pœnam horum, capiens bannitum, vel foriudicatum: ſiquidem ipſe bannitus, aut foriudicatus fuerit bāni, vel forbanni pœnam, quam incurrerat in præmium ſuæ fidei, & probitatis euitat. verba ſunt formalia tex. Sed quæro, num cōſequetur hoc beneficium ipſo facto: an vero cum miniſterio iudicis. Et dico, ꝙ ipſo facto, & ſine aliquo iudicis miniſterio euitabit pœnam banni, vel forbanni: per id quod ſing. voluit Bal. in. l. i. in. i. col. C. de ſecun. nup. vbi dicit illum tex. in ver. Sit infamis, intelligi ipſo facto quod dicit facere ad ſtatutum, dicens: Siquis fecerit tale quid, ſit exbannitus. nam hoc intelligitur ipſo facto ſine miniſterio iudicis quod dicit eſſe memoria dignum.

Soliloquium. LXIII.

ALias cum mihi hic caſus ex facto incidiſſet, conſul

ui, & obtinui, & ideo libuit in præſenti. lxiii. Soliloquio poſuiſſe. Fuit offenſus clericus non graui quidem, aut atroci iniuria, ſed leui. Prætor ex officio procedere intendebat vigore capituli regni, cuius eſt initium: De iniuriis. Ego autem dixi hoc fieri non poſſe, cum illud capitulum intelligatur de graui, nō autem leui iniuria. ita Bal. ſing. in. l. ſi quis in hoc genus in fin. C. de epiſ. & cleri. qđ dictū refert, & ſequitur conſulendo Hippo. Marſi. in conſiliis ſuis criminalibus, conſi. ciii. cuius eſt initiū: Spiritus ſanctus, nu. xx. quod eſt memoria dignum ad intellectum dicti capituli regni.

Soliloquium. LXIIII.

SVpra in. lx. Soliloquio concluſimus, ſocio criminis non credendum in criminibus etiam exceptis cōtra ſocium, niſi dictum ſuum fuerit in tortura. Nunc retento eodem themate dico: ꝙ dictum ſuum quando eſt de per ſe ſolum ſine aliis inditiis, nō ſolum non facit probationem, ſed nec inditium ad torturam. ita ſing. dixit. d. Alex. in conſi. ſuo. cccclxxv. cuius eſt initium: Quoniam abunde &c. in fi. vbi alle. hoc voluiſſe Sali. in. l. fin. ad fi. C. de accuſa. & Ioan. de Imo. in. c. i. de cōfeſ. cum aliis alle. per Hippo. in conſiliis ſuis criminalibus, conſi. clx. cuius eſt initium: Spiritus ſanctus, nu. xvi. Ex his igitur corelarie infertur, quod duo requiruntur copulatiue, vt ſocius criminis noceat ſocio quo ad torturam inferendam: vt dictū ſuum ſit in tortura: & ꝙ ſit fulcitū aliis inditiis, vt patet ex his quæ dixi ſupra in dicto. lx. Soliloquio, & in hoc præſenti lxiiii.

Soliloquium. LXV.

PLeriq; ſunt caſus, in quibus per regni capitula poteſt ꝓcedere iudex ex officio: ſed illa intelliguntur, ſi quidem contra inquirendum præceſſerit infamia, alias non poteſt formari inquiſitio, vt eſt tex. in. c. qualiter, &

gua.nu.xviii,quod eſt memoria dignum ad intellectum dictæ conſtitutionis.

Soliloquium. LXVII.

IN iudicio quotidie poſſet tibi hic caſus ex facto inci- dere: ex quo poteris tibi & pecuniam, & honorem cõ parare. Clari etenim iuris eſt: vt ſicut requiritur cita- tio partis ad videndũ iuramẽta teſtiũ, vt in.c.ii. extra de teſti.ita ẽt requirĩt ad productionẽ ſcripturarũ,alias nihil operantur, vt.iii.q.ix.c.chartæ. & l.iudices.& ibi Bal.in iiii.no.C.de fide inſtru.& l.properãdum.§.ſin autẽ reus. & ibi not. Ang.C.de iudi.& not. Ang.in.l.itẽ illa.ff. de cõſti.pec.& Ang.in.l.omniũ.C.de teſta.Pone fuiſſe par tem citatã ad productionẽ ſcripturarũ: tamẽ producens non dedit copiam earum parti cum termino ad opponẽ- dum. Num talis productio operetur? Dicas ꝙ non.ita not.dixit Bar.in extrauagan.ad reprimẽdũ in ver.de pla no,quod dictũ refert,& ſequiĩ Ang.de Are in.§.appel- lãtur in vltimis verbis inſti.de excep.& Ludo.Ro.in cõſ. ſuo.clvi.cuius eſt initiũ: Honorande dñe. vbi alle.Bal.in duobus locis approbantem hoc dictũ Bar.& idem Lu- do.in.l.q ante Calendas.ff.de verbo.obli.ꝛ in cõſi.ſuo cxix.cuius eſt initium: In caſu præpoſitæ.ꝛ Ale.in.l.fi.in ſua ad Bar.paraphraſi,immo mauis additione.C.de fi- de inſtru.& Hippo.in ſing.ſuo.lxxxi.cuius eſt initiũ: Ad uertas.& in cõſiliis ſuis criminalibus,cõſi.cxviii.cuius eſt initium: Splendore gratiæ tuæ.nu.xvii.& xviii. quod eſt memoria dignum.

Soliloquium.LXVIII.

QVia ſupra in.xv.Soliloqo cõcluſimus mulieres in regno iure lõgobardo viuentes,nõ poſſe cõtra here ſine cõſenſu mundualdorum.Nunc quæro, nunqd poſſit ſuſcipeĩ officiũ procuratoris extra iudicium ſine cõ ſenſu mundualdorum. Et dico ꝙ ſic. per id quod dixit

ſing. Ang. poſt Iac. de Are. in l. quamuis in prin. per illũ tex. ff. de acquiren. poſſeſ. ꝙ licet mulier ex forma ſtatuti non poſſit obligari ſine conſenſu mariti: tamẽ poterit officium procuratoris extra iudicium ſuſciperẽ: & tenebunt geſta per eam. Et ita refert Ange. ſe obtinuiſſe Florentiæ: vbi tale ſtatutum viget. Et hoc dictum pro ſingu. citat. d. Philip. Dec. in c. cum dilecta. ſup Glo. in ver. Procuratricem de confir. vti. vel inuti. & eſt memoria dignũ: quia hoc ſtatutum eſt fere vbiq; ſecũdũ. d. Catellia. Cottam: qui prædicta refert, & ſequitur in ſuis memoralibus in dictione Mulier.

Soliloquium. LXIX.

SI actum eſt iniuriarum ciuiliter iuxta materiam conſtitutiõis regni Varietates pœnarum. Quæro an in defectum probationis ſit locus delationi iuramenti ſuppletorii? Capella Tholoſana in deciſiõe. ccxlui. cuius eſt initium: Item fuit quæſitũ, tenere videtur, ꝙ nõ. & alle. Ci. in l. in bonæ fidei. C. de iureiur. & Ioan. An. in glo. illius regulæ iuris, cũ ſunt obſcura de regu. iur. lib. vi. glo. in. c. tam literis de teſti. & Specu. in titu. de iura. dela. §. i. verſi. vt autẽ. Nihilominus paraphraſis, immo mauis additio, quæ eſt in dicta deciſione videtur in caſu noſtro, & dictæ conſtitutionis Varietates pœnarum, tenere contrarium, dum dicit prædicta limitari, quãdo cauſa iniuriarum non eſt multum præiudicialis, vt quia ageretur ad emendam pecuniariam contra iniuriãtem: nam tunc ceſſaret periculum famæ, vel furti. §. qui alieno. ff. de his qui not. infa. ſuper quo periculo famæ fundatur opinio contraria. Et hoc dicit voluiſſe Hoſti. in. d. c. tam literis. & ſequitur Ioan. Fab. in alle. l. in bonæ fidei, dum limitat illam glo. ibi: niſi ageretur ciuiliter ad pecuniæ cõdẽnationem, quaſi ſecus ſi immineret aliud periculum perſonale, puta infamia. Sed nihilominus in caſu noſtro, &

dictæ conſtitutionis eſt dicendum contrarium, & ſimpli citer concludendum cum dicta Capella Tholoſana. nã licet euitetur infamia iuris, non tamen infamia facti. & ſic actio iniuriarum ſemper eſt præiudicialis. ergo non eſt locus delationi iuramẽti in defectum probationis. & ita tãdem reſidet dicta paraphraſis, ſiue mauis additio in fi. quod eſt memoria dignum ad materiam dictæ conſtitu tionis Varietates pœnarum.

Soliloquium. LXX.

AD intellectum conſtitutionis regni, Minorum iu ra, formo tibi hanc quæſtionem. Minor, xviii. an nis inquiritur, vel accuſatur de aliquo delicto: com paret in iudicio: & nullo ſibi dato curatore, quo authore confiteatur, ſponte confeſſus eſt delictum, de quo aliter non erat probatum: vel authore etiam curatore eſt cõfeſ ſus delictum. Quæro, num debeat reſtitui in integrum aduerſus talem confeſſionem abſq; aliqua probatione alicuius erroris? dico ꝙ ſic: quia ex hoc ſolo ꝙ confeſſus eſt, apparet eum eſſe læſum. ita ſing. Ang. in. l. certum. §. in pupillo. ff. de confeſ. alle. tex. cum glo. ii. in. c. ii. de in integ. reſt. in. vi. & reputat hoc eſſe valde no. & quotidia nũ idem ſequitur, & dicit eſſe diligentiſſime not. d. Alc. in. l. nam & poſtea. §. ſi minor in pen. col. ff. de iureiu. & in cõſi. cccclxxx. cuius eſt initium: In cauſa inquiſitionis formatæ contra. d. Helenam. refert, & ſequitur. d. Iaſ. in l. error. in. ii. col. C. de iur. & fac. igno. Not. hæc ad dictam conſtitutionem Minorum iura.

Soliloquium. LXXI.

REgni conſtitutio, cuius eſt initium: Intentionis no ſtræ ſub rub. de illicita portatione armorum, pro hibet in regno portationem armorum. Quæro, nunquid prohibeanť gladii, qui ad calamos aptandos, vel ad menſam parantur? Dicas, ꝙ non. Glo. eſt ſing. in

exoluendis dictis legatis, teneatur reqrere conſiliũ meũ? Dico ꝙ ſic. ita ſing. decidit Bald. in. l. ſi puellam in vltimis verbis. C. ſi mã. ita. ſue. ali. ne man. dicens, ꝙ ſi teſtator dedit formam diſtributiõi legatorum piorũ i. vt fiat cũ cõſilio prioris fratrũ prædicatorum & executor deceſſerit, vel fuit negligẽs infra annum. Et ideo eius loco ſucceſſit Epiſcopus. tenebitur tamen Epiſcopus prioris cõſilium adhibere: alias non valeret diſtributio. quod putat Bal. memoria dignũ: & cõmẽdat. d. Feli. in. c. cũ acceſſiſſent. col. viii. in prin. de conſti. & in. c. cum dilecta in. xvi. col. in. vii. ampliatione de reſcrip. Tenet̃ ergo Epiſcopus in caſu propoſito requirere conſilium meum per prædicta, quæ refert & ſequitur. d. Caſellia. Cotta in ſuis memorabilibus, in ver. Subrogatum.

Soliloquium. LXXIIII.

MEminimus ſupra in quarto Soliloqo cõſtitutiõis regni vſurarioꝝ: p quam vſurarius punitur in publicatione omnium bonoꝝ. Modo qdã creditor obtinuit ſententiam contra debitorem: qui debitor poterat opponere exceptionem vſurariam: tamen maluit cõdemnari: quam illam opponere. Quæro, num poſſit petere reſcindi illam ſententiam, & dico ꝙ ſic. ita ſing. Bal. in. l. cũ allegas in. ii. col. verſi. Sed quærit hic. C. de vſu. p tex. ad hoc ſing. ſm eũ in. l. ſi ſpõſus. §. ſi vxor, vel maritus. ff. de don. inter vir. & vxo. vbi. d. Alex. dicit hoc dictũ Bal. eſſe ſing. & p d. §. ſi vxor, debet declarare. l. ſi iudex. & . l. Iulianus. ff. de cõdi. ide. ſm Lud. Rom. i ſing. cccx. cuius eſt initium: Tu ſcis. vbi fatet̃ ſe hoc didiciſſe a Bal. i loco præallegato. Ex pdictis corelarie iſero ad materiã dictæ cõſtitutionis: vt ſi ſnia ſit lata cõtra debitorẽ, cum competebat exceptio vſurariæ prauitatis: vt nõ obſtãte dicta ſnia, & exceptiõe ñ oppoſita, accuſet creditorẽ vſurariæ prauitatis iuxta terminos dictæ conſtitutionis.

Soliloquium. LXXV.

SVpra in.viii.Soliloquio probauimus cauſas in regno eſſe ſummarias. Nunc quæro, num ſatiſdatio de iudicio ſiſti, de qua principaliter loquitur titulus. ff. qui ſatiſda.cog. debeat præſtari per reum conuentum etiam in cauſis ſummariis? & in quibus poteſt procedi abſq; litis conteſtatione? Ang.ſing.tenuit, ꝙ non. in.l. Iulianus ad fi.ff.qui ſatiſda.cog. Sed iſta Deciſio multum ſtringit totum illum titulum, qui ſatiſda.cog. Propterea contrarium in hoc tenuit Rapha.Fulg.ibi & ante eum Bal.in.§.i.inſti.de ſatiſdatio.quæ opinio gratior eſt teſte.d.Iaſo.in rub.illius titu.ad fi.vbi illam deciſionem Ang.dicit vnicam, & ſing. Quod eſt memoria dignum nedũ ad cauſas ſummarias regni: ſed etiam ad alias cauſas ſummarias iuris communis. vt in Clem. Diſpendioſa de iudi. & in Clem. ſæpe de verb. ſigni. & in extrauagan. Ad reprimendum, cum aliis ſimilis.

Soliloquium. LXXVI.

INter coniunctos vſq; ad quartum gradum conſanguinitatis, vel affinitatis incluſiue computandum, ſecundum ius ciuile debent cauſæ compromitti per regiam nouellam pragmaticam, cuius eſt initium: Odia. ſub rub.de cõpromiſſis inter coniunctas perſonas. Quæro, nũ talis pragmatica ſit fauorabilis. & dico ꝙ ſic: quia ſic lites cito expediuntur: quod intereſt reipu. vt dicit imperator in.i.conſti.C.ad fi.quem ibi ad hoc not. Bald. poſt Bar. & in.l.fratris tui: vbi Bal.C.de tranſactio. Et ex hoc inferebat ſingula. Bal.in.l.qui ſe patris in vlt.col. ver.i.quæſtio.C.vnde liberi.ꝙ ſtatutũ cogens affines, vel agnatos ad cõpromittẽdum, eſt fauorabile.ideo extenditur etiam ad eos, qui de propria ſignificatione verbi non ſunt affines, vel agnati.quod dictum pro ſing. multum not.ibi Pau.de Caſt.&.d.Alex.in penul.col. &.d.

Ial.in

Iaſ.in antepen.col.quos vide.& in not.q.conſuluit Matriã.Soni.co nſi.iiii. cuius eſt initiu m: Viſis actis, & actitatis ad fi.in .i.lib.Refert,& ſequitur.d.Catellia.Cotta in ſuis memoralibus in ver.Lites cito,quod eſt memoria dignum ad intellectum.d. regiæ nouellæ pragmaticæ.

Soliloquium. LXXVII.

TRita,& vulgata eſt omnium doc.concluſio: vt nõ valens inuenire fideiuſſores,remittatur ſuæ iuratoriæ cautioni. Glo.eſt in.l.i.in ver.datis fideiuſſoribus. ff.qui ſatiſ.cog. Sed hæc concluſio procedit,quando propter paupertatem, vel quia eſt forenſis,non poteſt fideiuſſores dare: ſecus ſi propter malos & corruptos mores nullum fideiuſſorem inueniat. Nam tunc non ſtabitur ſuæ iuratoriæ cautioni,cum eius mores corrupti ſint. & tale iuramentum vilium perſonarum pondus nõ habet. Ita ſing.Bal.in auten.cui relictum in.iii.col. C.de indic. vidui.tol.ſequitur Flo.in.l.iiii.C.de vſufructua.refert, & ſequitur.d.Iaſ.in.d.l.i.in.vii.col.ibi.vii.limita.ff. qui ſatiſda.cogan.

Soliloquium. LXXVIII.

FIliusfamilias non poteſt eſſe in iudicio ſine patris cõſenſu.te x.eſt in.l.vlti.§.ſanſimus ſaq;verſi. Neceſſitate,vbi Bar.& ſcribẽ.ad hoc no. C. de bo. quæ libe.immo iudicium eſt ipſo iure nullum: vt cõcludit Bal. in conſi.cxciii.cuius eſt initium: In decidẽdo.lib.iii. Amplia.procedere hoc non ſolum quando ordinarie agitur: verum etiam quando proceditur ſummarie, & executiue.ita ſing.Bal.in.l.necquicquam.§.de plano in.ii.col. verſi.Sed nunquid,vbi poteſt &c.ff.de offi.procon.& lega.quam ampliationem dicit.d.Iaſon ſe alibi non legiſſe.in.l.i.in.iii.colũ.ad fin.C.qui admittit. quod eſt memoria dignũ ad cauſas regni,q̃ ſunt ſummariæ, vt pbauimus ſupra in.viii.Soliloquio.refert,& ſeqtur.d.Catel

ſia. Cotta in ſuis memoralibus in ver. Filiusfami. vbi di-
cit talem ampliationem eſſe memoria dignam ad caute-
lam ſing. quam tradit Ange. in. l. Sed & ſi de ſua, quam
legit cū. l. hæres, ad fin. ff. de acquir. hæredi. ex qua ma-
gnopere laudaberis, ſi ſcieueris vti ea in actu practico ſe-
cundum eum.

Soliloquium. LXXIX.

Diximus ſupra in. xviii. Soliloquio in multis regni partibus vigere conſuetudinem, vel ſtatutum, quod decedente vxore in matrimonio ſine filiis, maritus lucretur dotē. quid ſi prædecedat vxor cū vno filio, an vir lucretur dotē? & videtur prima fronte dicēdū quod nō: quia cū talia ſtatuta ſint exorbitantia, & concipiant verba ſua in plurali numero. ergo in illo caſu debent itelligi & nō in alio. ar. l. ſi ſeruum, verſi. nō dixit ptor. ff. de acqui. hære. c. ad audientiam de deci. tamen dic quod cōtrarium eſt verius: quia rō naturalis magis attenditur, quam pluralis locutio. & licet vera, & recta natura pluralis numeri nō ſit contenta vno indiuiduo: vt in. l. ſi. ff. ad Trebel. & i. l. vbi numerus. ff. de teſti. & in. c. pluralis locutio de reg. iur. in. vi. & vnitas non ſit numerus, ſed principium numeri: tamen ſecus eſt deratione naturali. iſtud ſing. decidit Bal. in. l. i. C. de cō di. inſer. refert, & ſequitur Corſe. in ſing. ſuo in ver. Statutum. cuius eſt initium: Statuta Italiæ: quod cōfirmat aliis authoritatibus non parum multis.

Soliloquium. LXXX.

Dictat capitulum regni, cuius eſt initium: Item ſtatuimus quod eccleſiæ, ſub rubrica quod rei fugientes ad eccleſiam non extrahantur inuiti, vt eccleſiæ in toto regno Siciliæ gaudeant priuilegio eis per iura communia indulto ſcilicet quod rei qui ad eccleſias cōfugiunt, abinde non extrahātur inuiti, niſi in caſibus a iure permiſſis. Quæro, nunquid confugiens ad corpus Chriſti, dum defertur extra eccleſiam, puta ad infirmum, vel in die cor-

poris Chriſti gaudeat beneficio dicti capituli regni? Dicas, ꝙ ſic. ita ſing. Hoſti. in ſumma de immu. eccle. §. inquantum in. iii. col. verſi. Quid ergo ſiquis dum fugit. quem ſequuntur cõmuniter doc. in. c. ſane. extra de celebra. miſ. vbi p Anto. de But. & d. Abba. qđ eſt memoria dignũ ad extẽſionẽ, & ampliationẽ dicti capituli regni.

Soliloquium. LXXXI.

AD materiã præcedẽtis Soliloqi, q̃ſi retẽto eodẽ themate, ſcias ꝙ ille, q eſt decaptandus, vel furca ſuſpẽdẽdus hodie, ſi hoc mane ſumpſit eucariſtiã, ob reuerentiam tanti ſacramenti non eſt decapitandus, nec ſuſpendendus hodie, nec p tres, aut quatuor dies ſequẽtes. itẽ ſing. Hoſten. in ſumma de immu. eccle. in. §. inquantũ in. iii. col. ver. Si cũ eccle. &c. refert, & ſeqtur. d. Aeneas de Falconib⁹ in ſua ad Ab. paraphraſi, imo mauis addítione in. c. ſane de cele. miſ. ſup litera. B. qđ eſt memoriæ cõmendãdũ ad differendã mortẽ alicuius, ad vltimũ ſuppliciũ dãnati, ſi latrunculator vellet Deo reuerẽtiã exhibere, & interi poſſet aliqd boni accidere. Et hoc remediũ poſſes addere ad multa alia, quæ ad differendã mortẽ alicuius adducit Bartholameus Veronẽſis i tractatu, quẽ edidit cautelaꝝ in. i. char.

Soliloquium. LXXXII.

PEr aliud capitulũ regni, cuius eſt initiũ: Itẽ ſtatuim⁹, ꝙ clerici, ſub rubr. Quod clerici clericaliter viuentes &c. Statutum eſt, ſicut alias eſt, etiam de iure communi, clericos clericaliter viuentes non cogendos cũ aliis communicare in collectis, nec pro bonis eccleſiaſticis, pro patrimonialibus de portionibus eos legitime contingentibus: modo clerici volunt legi fraudẽ facere: & fratres, ſiue nepotes, ſeu alios excuſare: q̃ bona illa ſint ſua. Dicas qđ hoc nõ licet optime facit in arg. l. illud. C. de anno, & trib. lib. x. Et ſi fraus detegatur, bona illa publi

cantur. vt tenet Bar. in l.1. C. de nauibus non excuſan. lib.xi. vbi colligit arg. ex illo tex. immo dicit eſſe caſum contra comitantes, qui faciunt aliquem ciuem emere res pro eis, vt ſub titulo ciuium non ſubſint oneribus eis impoſitis: quia tales res ſunt publicādæ: & ille qui committit illam fraudem, amittit priuilegiū. arg. l. qui ſub prætextu. C. de ſacro ſan. eccle. refert, & ſequitur corſectus in ſingu. ſuo, cuius eſt initium: Clerici, vel alii ſub rubrica de Gabella. quod not. quia hodie clericorum excreſcente malitia, paſſim huiuſmodi fraudes committuntur.

Soliloquium. LXXXIII.

Ponam caſum mirabilem ad materiam præcedentis Soliloquii. Clericus non cogitur tum de iure communi, tum ex forma etiam capituli regni communicare cum aliis laicis in collectis. Pone eundem clericum ſimul habitare, vt fieri aſſolet, cū fratre ſuo abſq; fraude, & habere bona adinuicem pro cōmuni, & indiuiſo. Nū dictus eius frater laicus, qui alias non eſſet immunis a collectis pro portione ſua; ſit immunis ratione ſui fratris clerici? Dico q̄ ſic. ita not. & ſing. conſuluit excellens V. I. D. d. Lod. de Lodouiſiis in conſi. ſuo, cuius eſt initium: Præmittēdū &c. vbi ex facto cōſuluit bonis iurib⁹: rōnibus, q̄ ſi duo fratres ſimul habitant, quorū vnus eſt immunis a collectis, & ab oneribus propter numerum liberorum, quos habet: q̄ iſto caſu debet etiam gaudere dicta immunitate alius frater, licet ipſe non habeat numerum liberorū, ſicut habet alter frater. & hoc propter perſonam fratris. & illud conſilium fuit ſubſcriptum, & affirmatum a quāpluribus doctoribus. Refert, & ſeqtur cōſulendo, & aliis authoritatibus non parum multis cōprobat. d. Hippo. de Marſi. in cōſiliis ſuis criminalibus, conſi. lxxxiiii. cuius eſt initiū: Vias tuas domine, nume. trigeſimotertio, & trigeſimoquarto. & ſing. clxxx. quod

eſt memoria dignum ad materiam dicti capitu. regni. & quotidie ex facto poſſet incidere.

Soliloquium. LXXXIIII.

CVm mulieres in regno iure longobardo viuētes nō poſſint contrahere abſq; conſenſu mūdualdorum, vt meminimus ſupra in, xv. Soliloquio, & duobus ſequentibus. Si ille contractus parit liberationem ipſis mulieribus, an poſſit iniri abſq; mundualdorum authoritate? Dicas ꝙ ſic. ſing. eſt Glo. ſm Ang. in. l. ii. ff. de acceptila. quod not. dicit eſſe pro ſtatutis Florentiæ: vt ibi per eum refert, & ſequitur. d. Corſectus in ſingu. ſuo. cuius eſt initium: Licet pupillus, ſub rubr. pupillus: vbi cōprobat hoc aliis authoritatibus non parum multis.

Soliloquium. LXXXV.

REgni huius capitulo cautum eſt, cuius eſt initiū: *Si iuſte quis*, ſub rub. ꝙ recipiatur appellatio a tormentis: vt iudex debeat recipere appellationem a tormētis. Quæro ad eius intellectū. Nū īterpoſita hmōi appellatiōe añ inhibitionē iudicis ad quē interponit appellatio, ſint ligatæ manus iudicis a quo? Dicas ꝙ ſic. ita elegāter, & ſing. dicit Bald. in rubr. C. commi. vel epiſto. in fi. penul. col. refert, & ſequit Bartholameus Veronen. in cautela ſua, cuius eſt initium: *Si quis timet*, ſub rub. cautela: ꝙ ille qui timet poni ad torturam appellet. & idē Firmianus approbat in ſuo aureo indice, immo magis repertorio in ver. Appellatio a tortura. quod eſt memoriæ commendandum a latrunculatoribus, maxime qui ſitientes ſanguinē humanum, vt videātur iuſti, cum non ſint, appellationes a futuris tormentis non admittunt. cum tamen debeant per. d. Cap. regni: per quod proditæ ſunt contra eos variæ pœnæ, vt ibi. Nam talis

appellatio ligat eorum manus. Tam & ſi inhibitio ſupe tionis nondum fuerit praeſentata per praedicta.

Soliloquium. LXXXVI.

Regni conſtitutio Pœnam horum de forbannitis, & foriudicatis, de qua ſupra i. vii. viii. & xiiii. Soliloquio meminimus, dat praemiũ occidentis, aut capienti, vel detegẽti bannitum, vel foriudicatum: vt ibi. Modo aliqs qui inculpabať, ad ſuã defenſionẽ delinquẽtẽ detexit, & demonſtrauit. Quaero, nũ habeat ꝑmiũ. Dicꝙ nõ tex. eſt in argu, opt. in. l. nulla macula. C. de delato. lib. x. hoc colligit ibi Bar. vbi idẽ dicit: Si ſtatutũ cõcedit praemiũ occidenti aliquem hoſtem, vel rebellem, & aliquis eum occidat ſe defendẽdo, quia nõ debet habere praemiũ. Nã praemium datur illi, qui vltro, & ſponte ſe offert ad faciẽdũ illud, quod eſt cauſa praemii: ſecus ſi caſu, vel fortuna hoc fecerit. vt. l. ſi quis ingraui. §. vtrũ. ff. ad Sillenia. Refert, & ſequiť Corſect. in ſingu. ſuo. cuius eſt initiũ: Statuto caueť: ꝙ manifeſtans, ſub rub. ſtatutũ. & hoc not. ad intellectũ dictae cõſtitutionis Pœnã hoꝝ.

Soliloquium. LXXXVII.

Ex quo per regni conſtitutionẽ, cuius eſt initiũ: In aliqbus, ſub rub. de ſucceſſio. filio. co. vel baronũ, proſpectum eſt, vt exſtantibus maſculis, filiae fœminae non ſuccedant. Quaero an beneficio illius conſtitutionis gaudeant etiam clerici. Matheſila. in ſuis notabilibus notabili. iii. cuius eſt initium: No. vnam lucroſam, & vtilem doctrinam. dicit ꝙ clerici nõ poſſunt vti ſtatutis editis per laicos, etiam ſi ipſis ſint multum fauorabilia, niſi ſint ſpecialiter approbata per Papam. & hoc nedum in foro eccleſiaſtico: ſed etiam ſeculari. c. Eccleſia ſanctae Mariae. de conſtitu. & in. c. bene quidem. xcvi. d. & hanc regulam ponunt doc. in. c. ſi. de ſolu. vnde infert ad ſtatutum Bononiae, ꝙ agnati vſqꝫ ad quartum gradum exclu

dunt fillas a ſucceſſione patris, non poterunt vti ſtatuto hoc agnati, qui ſunt clerici. Et hoc etiam viſus eſt ſequi Lud. Ro. in ſing. ſuo. ccccxli. cuius eſt initium: Habeo caſum in facto Cardinalis Nouarienſis. Sed tu dic, ꝙ cõmunis concluſio eſt in oppoſitum. Nam clerici gaudent beneficio dicti ſtatuti. & ſic prædictæ cõſtitutionis contra fœminas. ita tenet Feli. in. d. c. Eccleſia ſanctæ Mariæ. col. xxvii. in fi. ver. vi. Q uæro adducit Lapũ alleg. xcix. cuius eſt initiũ: An ſtatutũ excluſoriũ fœminarũ. & latius alleg. ſeq. cuius eſt initium: In ciuitate Florentiæ Cardi. Zabar. in. c. perpẽdimus. col. xxiii. ver. Sed quæro quid ſi conſtitutio. de ſenten. excõ. Ab. in. c. ꝙ clericis. col. xiiii. ver. hæc vera ſm Lap. hic de foro cõpe. & abũde p Ioan. Bap. Caſtellioneũ in ſua paraphraſi, immo mauis addi. ad dictũ. ccccxli. ſing. Lud. eandẽ ẽt cõcluſionem ſequuntur moder. Parthenopei. in. d. conſtitu. in aliquibus in. xvii. col. ibi. Q uintodecimo quæro quid ſi pater, vbi tamen de prædictis per me adductis paruam, aut nullam faciunt mentionem. Et hoc eſt memoria dignum ad intellectum dictæ conſtitutionis in aliquibus.

Soliloquium. LXXXVIII.

IN caſu in quo fiſcus ſuccedit in bonis alicuius banniti, vel foriudicati, vniuerſaliter moueo tibi hanc quæſtionem. dictus bannitus vendiderat rem, quam tñ antequã ſuccederet fiſcus, non tradiderat emptori: an ẽt ĩ illa re ſuccedat fiſcus? Dicas ꝙ ſic. caſus eſt ſing. ĩ. l. ſi fundũ, quẽ mihi locaueras, verſi. nã & ſi vendideris. ff. loca. & nõ tranſit cũ onere, quod eſt mirabilius, licet regulariter fiſcus cenſeať loco hæredis. Sed tertius contra vẽdẽtẽ agat ad pretium. & illũ tex. in. d. l. ſi fundũ pro ſingu. ad hoc alle. Lud. Rom. in ſing. ſuo. ccccxxv. cuius eſt initiũ: Nunquid confiſcatis. quod eſt memoria dignũ ad intellectum conſtitutionis regni foriudicatorũ bona, ſub rub.

de fiſco ſuccedendo forıudicatis.

Soliloquium. LXXXIX.

IN dubio vitæ diſcriminis conſtitutus occidens ag/greſſorem ſuum, nullam propterea calumniam ſub/ſtinebit. dicit tex. ad literam in conſtitutione regni Ter/minum vitæ, ſub rubrica de homicidiis puniendis. Mo/do quæro quid ſi exceſſerit modum in defendendo ſe, vt cum potuiſſet euadere vulnerando, voluit occidere, vt in l.i.C. vnde vi. Nam puniatur de occiſo? Bal. ſing. in c.i. de pace tenen. & eius viola. dicit quod non: ſed vt culpabilis punietur arbitrio iudicis all. vnicam notulam. Io. An. in c. ſignificauit de peniten. & remiſ. in nouella refert, & ſe/quitur Roma. in ſuo ſing. 4ii. cuius eſt initium: An ſiquis exceſſerit. & ibi Ioan. Baptiſta Caſtellioneus in ſua pa a/phraſi, immo mauis additione quod eſt memoria dignũ ad intellectũ dictæ conſtitutionis regni Terminũ vitæ.

Soliloquium. XC.

QVia per ſupradictam cõſtitutionem Terminum vitæ de qua in præcedẽti Soliloqo meminimus, occidens vltore gladio, pœnam ſubſtinet capitalẽ. Quæ/ro nunc pro eius intellectu ex quo in patria mea eſt mos, vt pueri per modum prælii luaant ad lapides, & vnus ſe/mel interfecit alium cum lapide: an debeat puniri pœna mortis? Pet. de Ancha. in c. cum venerabilis de conſue. dicit ſe alias liberaſſe vnum puerũ Bononiæ a pœna mor/tis per Glo. in. d. c. cum venerabilis: dicentem conſuetu/dinem etiam iniuſtam excuſare a pœna tẽporali, refert, & ſequitur Fran. Crem. in ſing. cxlix. cuius eſt initium: Mos puerorum Bononiæ eſt. Nota ad dictam conſtitu/tionem Terminum vitæ.

Soliloquium. XCI.

TAm & ſi caſus hic, quem nunc ſubiicio, ſit alias, & aliter deciſus per c. regni, cuius eſt initium: Mulier

dotarium, ſub rubrica de dotibus mulierum. Attamen libuit in hoc præſenti.xci. Soliloquio poſuiſſe, qualiter decidatur inſpecto iure communi. Ex conſuetudine, vel ex pacto proſpectum eſt, vt mortuo viro mulier lucretur quartam bonorum ſui viri, vel centum: poſtea tranſit ad ſecundas nuptias, & habuit filium ſecundi matrimonii: & etiam erat filius primi matrimonii: qui contradicebat filio ſecundi, ne ſuccederet in dicta quarta, ſeu in dictis centum, in quibus dicebatur vxorem tranſeuntem habere vſufructum dumtaxat; cuius proprietas debebat con ſeruari filio primi matrimonii. Quæritur modo quid iuris ſit: non loquor (vt dixi) inſpecto dicto regni capitulo diſtinguête: an nubat, nec ne: & an ſuperſint filii, vel nō? Sed loquor inſpecto iure communi. Dico q̄ in totum ſuccedit filius primi matrimonii p text. in. l. fœminæ in pri. C. de ſecun. nup. vbi tex. proprie loquitur de iſtis lucris nuptialibus, quæ debent conſeruari filiis primi matrimonii. & eſt tex. melior de iure in. §. Gregoriana. ver. Perſpeximus in auten. de non eligen. ſecun. nup. refert, & ſequitur Fran. Crem. in ſuo ſing. vlt. cuius eſt initium: Conſului pridie, vbi hunc articulum latius attingit. & ex prædictis ita concludit, quod eſt non parum memoriæ cōmendādū: quia caſus eſt, q ex facto ſoleat quotidie incidere.

Soliloquium. XCII.

VVlt regia nouella pragmatica, cuius eſt initium: Quinta die verſus finem, de qua ſupra in. xxviiii. & .xii. etiam Soliloquio fecimus mentionē: vt oīs poſitio; cui non fuerit reſponſum ſimpliciter per verbum credit, vel non credit ipſo iure pro confeſſata habeatur; vt vtar verbis barbaris illius, quod eſt de iure etiam communi quando quis eſt monitus, & iuſſus. c. ii. de confeſ. lib. vlt. Modo feciſti mihi poſitionem, ſiue articulum, q̄ mutuaueris mihi, x. ego autē nolui reſpondere, an debeā

haberi pro confeſſo. Tu diceres forte ꝙ ſic per.d. regiam pragmaticam ad fi.& per.d.c.ii. Sed dic ꝙ non debeot haberi pro confeſſo: quia poſuiſti ſine tempore. & ſi probares ſine tempore, non vinceres. iſtud eſt ſingu. dictum Bal. in.l.i.ad fi.C. ſi plures vna ſen.refert, & ſequit Fran. Crem. in ſing. ſuo.cix. cuius eſt initium: Statuto cauetur ꝙ contumax. de quo dicto dicit ſe lucratum fuiſſe duos ducatos. quod eſt memoria dignum ad intellectum dictæ regiæ nouellæ pragmaticæ.

Soliloquium. XCIII.

PRopono tibi hanc quæſtionẽ ad intellectũ alterius regiæ nouellæ pragmaticæ, cuius eſt initium: Dubitationẽ, ſub rub. de termino citãdi authorem in cauſa reali. Dicit enim ibi tex. ad fi. ſentẽtiam latam cõtra reũ defenſum executioni mandandam contra authorem ſuum citatum, etiam ſine alio nouo proceſſu. Pone igitur nunc reum ipſum denunciaſſe litem authori ſuo: ſed tamẽ ipſe reus nunquam comparuit, ſicut nec ipſe author, & reus reportauit ſententiã contra: nũquid ſit exequẽda cõtra authorẽ. Tu diceres prima fronte ꝙ ſic p tex. dictæ regiæ pragmaticæ ad fi. Dicas tamẽ, ꝙ nõ. Nam præpõderat culpa ipſius emptoris nõ cõparentis. iſtud eſt ſing. dictum Bald. in.l.i.C. de pericu.& com. rei ven. Refert, & ſequitur Fran. Crem. in ſing. ſuo.lxxxvii: cuius eſt initiũ: Si emptor citatus. Ex quo infertur ipſum reũ debere cõparere in iudicio, vt poſſit ſententia contra eum lata executioni mandari contra ſuũ authorẽ laudatũ vigore dictæ regiæ nouellæ pragmaticæ. & hoc eſt memoria dignũ ad eius itellectũ: & quotidie poſſet ex facto icidere.

Soliloquium. XCIIII.

VOlo tibi tradere vnam fallentiam ad conſtitutionem regni edictorum de literis citatorii. ibi. n. dr̃, citationem debere eſſe vnam, quæ perẽptoriũ cõti

hebit. Sed nõ habet locum, ſi citatur perſona potens. nã tunc ſufficit vnica citatio, etiam non peremptoria. ita ſin gu. dixit Ioan. An. in. c. non minus de immunita. eccle. quẽ ſequitur Bald. in c. i. in prin. in. ii. col. de mil. vaſal. qui contu. eſt &. d. Felin. in. c. ii. in. v. col. de teſti. refert, & ſequitur. d. Hippo. Marſi. in ſingu. ſuo. xci. cuius eſt initium: Regulariter ad hoc.

Soliloquium. XCV.

EX quo mulieres in regno non contrahunt abſq; cõ ſenſu mundualdorum, vt ſæpe diximus in multis Soliloquiis. Q uæro an valeat contractus, ſi mun dualdus habuerit conſcientiam. licet nõ conſenſerit? Di cas q; ſic. caſus eſt ſing. in. §. emphiteoſis, vel hypotheca in auten. de alie. & emph. ſecũdum Ro. in ſing. ſuo. 788. cuius eſt initium: Statutum dicit.

Soliloquium. XCVI.

TRibuta eſt facultas marito vxorẽ in ipſo actu ad ulterii deprehendenti tam adulterum, quam vxo rem occidere, nulla tamẽ mora protracta, vt dicit tex. ad literã in cõſtitutiõe regni, ſi maritus de pœna vxo ris in adulterio deprehenſæ. Q uæro igitur de ratione di ctæ cõſtitutionis? Dicas rationem poni a iureconſulto in l. ii. §. initium ibi: vt morte virginis contumeliam ſtupri arceret. ff. de origi. iur. & eadem ẽt rõ eſt in patre occidẽte filiã adulterã. vt ibi dicit tex. loquens in patre. refert, & ſe quitur Roma. in ſing. ſuo. 749. cuius eſt initium: Q uæ fuit ratio q; l. Ex quibus core'arie infero poſt interfectã vxorem, vel filiam non poſſe patri, vel marito ſtuprum in opprobium allegari.

Soliloquium. XCVII.

MVltoties meminimus in præcedentibus Soliloquiis, vt in. xii. in. xxix. &. xcii. regiæ nouellæ prag maticæ, q̃nta die p q̃ pars debet reſpõdeř poſitiõi

bus per verbum credit, vel non credit. Pone ꝙ pars quæ vult reſpondere, petit dari ſibi terminum ad deliberate reſpondendum, nunquid debeat ſibi dari? videtur ꝙ ſic per. l. qui interrogatur. ff. de interrogato. actio. l. iuſiurandum: & ad pecunias. ff. de iureiuran. In contrarium eſt veritas in caſu noſtro, in quo tenetur reſpondere per verbũ credit, vel non credit. nam tunc ſtatim poteſt cogi ad reſpondẽdũ Glo. eſt ſingu. in. c. quoſdã. in Glo. fin. in ver. Credo. extra de præſump. quæ reddit rationem. contraria loquuntur, quando vellet reſpondere per verbũ aſſertium. refert, & ſequitur Roma in ſing. ſuo. 639. cuius eſt initium: Parti reſpõſuræ. quod eſt memoria dignum ad intellectum dictæ regiæ pragmaticæ.

Soliloquium. XCVIII.

REtento eodem themate, de quo in præcedenti Soliloquio: videlicet vt teneatur reſpondere per verbum credit, vel non credit. Pone ꝙ quis dicat, & iuret ſe neſcire veritatem poſitionis. & ideo nolit reſpondere. An per iudicem compelli poſſit, vt reſpondeat per verbum credit, vel non credit? Dicas ꝙ ſic: cum talis reſponſio æque præiudicet, ſicut per verbum aſſertiuum facta foret. ita ſingulariter cõclupit Archidiaco. xc. d. in. c. Ponderet. refert, & ſequitur Ludoui. in ſingula. ſuo. 638. cuius eſt initium: Siquis a iudice, & hoc etiam eſt memoriæ commendandum in actu practico pro intelligentia dictæ regiæ pragmaticæ.

Soliloquium. XCIX.

NOtandus eſt hic caſus, quia ſolet quotidie ex facto incidere. Inter alia edicta, quæ in ingreſſu officii ſolent magiſtratus paſſim edere, eſt & hoc etiam: videlicet Ne quiſpiam abſque mãdato pro aliquo in iudicio compareat, aut litiget. Non obſtante huiuſmodi edicto aliquis ſine mandato litem exercuit, magnuſq; eſt cum

eo fabricatus proceſſus: quo ſic fabricato comparuit prĩ cipalis, & ratificauit factum ab illo abſq; mandato: ſed pars aduerſa dicebat proceſſum nullum. Quæritur modo quid iuris? Dicendũ videtur prima fronte proceſſum fore validum ob ſubſecutam ratihabitionem per. l. ſi tutor. C. in quibus cau. in integrum reſtitu. non eſt neceſſ. & l. licet. C. de procura. In contrarium eſt veritas in caſu noſtro. iſta eſt ſingul. authoritas Bald. in. l. ſi vxorem. C. de condi. inſer. alleg. text. bene probantem in. l. ſi vero nõ remuneràndi, §. ſi poſt creditã. ff. manda. ſecundum Ludo Ro. qui iſta refert, & ſequitur in ſuo ſingu. 679. cuius eſt initium: Tu audiuiſti. l. Si tutor.

Soliloquium. C.

NOn loquor de laico morante in excommunicatione per annum: quia contra eum eſt prodita pœna, de qua per. c. regni. cuius eſt initium: Siquis in excommunicatione, ſub rubrica de morantibus in excommunicatione: ſed loquor de clerico cõmorante in excommunicatione: per annum: qui poſt annũ poteſt omnibus beneficiis priuari. xi. q. iii. c. rurſus. & c. quicunque, quæ declarat Glo. in. c. cum contumacia de hæredi. libro ſexto. Sed hoc habet locum, quando fuit excommunicatus pro cauſa criminali: ſecus pro ciuili. tunc enim non poteſt beneficiis priuari, etiam ſi mille annis ſic ſteterit in excommunicatione. Glo. eſt ſingularis in. c. contingit de dolo, & contuma. de qua ibi. d. Anton. facit feſtum magnum ſecundum Roma. in ſuo ſingula. cccii. cuius eſt initium: De hoc heri fui interrogatus.

Hic Deo Opt. Max. authore, ſupraſcripta Soliloquia centenario numero concluſa: ac per menſem vnum abſoluta, finem accipiunt.

Sequuntur eiuſdem Ioannis de Arnono Epitomata ex diuino, & humano iure excerpta.

EPITOMATA IOANNIS DE ARNONO DE SANCTO ANGELO Faſanellæ iuris Laureati

Epitomata ex iure diuino, & humano excerpta Deo Opt. Max. authore initium ſumunt.

Epitoma. I.

PRodita eſt pœna per conſtitutionem regni, cuius eſt initium: Pœnas. ſub rub. de pœna contra merccatores: ne corruptas merces, & vetitas mercatores diſtrahant. Quæro pro intellectu ipſius: num ſit licitum ipſis mercatoribus commiſcere corruptas merces cum incorruptis? Et dico q ſic. tex. eſt celebris in. l. omnia. C. de rebus conductis in publicis horreis. & ibi Bar. dicit illum tex. ad hoc eſſe memoriæ commendandum: quia contrarium, ſecundum eum, dicerent laici. quod nō eſt verum vt ibi. Et dicit ibi Ang. q facit pro aromatariis, qui miſcent ceram corruptam, q eſt eis licitum. refert, & ſequitur Ant. Corſec. in ſing. ſuo ſuper verbo Commixtio. cuius eſt initium: Licitum eſt commiſceri, quod eſt memoria dignum ad intelligentiam dictæ conſtitutionis.

Epitoma. II.

PRoſpicitur per regiam nouellā pragmaticam regis Ferdinandi primi. cuius eſt initium: Inſtantia cauſæ Non eſſe reſtituendā inſtantiam cauſæ decurſam per negligentiam partis, niſi prius refectis expenſis. Quid ſi propter paupertatem non poteſt ſoluere expenſas: an inſtantia cauſæ ſit reſtituenda? Dic q ſic. Iſtud eſt ſing. verbū Bal. in. l. ii. §. ſiquis in iudicio. ff. ſiquis cau. vbi dicit: Si ſtatuto cauetur appellantem debere ſoluere certam ga

bellā, alias appellatio ſit deſerta: ꝙ ſi propter paupertatē nō potuit ſoluere gabellā: talis appellatio n̄ erit deſerta. vbi dicit ſe liberaſſe vnū pauperem per.c.licet extra de cenſi. & dicit liberaſſe a pœna furcatū Refert, & ſequitur Fran. Crem. in ſing. ſuo. cxxi. cuius eſt initiū: Statuto ca uetur: ꝙ appellans. & vide Matheſi. in ſuo notabili vlti. cuius eſt initium: Not ꝙ licet paupertas.

Epitoma. III.

PEr regem Ferdinandum primum facta eſt nouella pragmatica. cuius eſt initiū: Odia litiū. p q̄ inter cō iūctas perſonas de cauſis earum itur ad arbitros: qui pro cedunt de iure, & de facto. Sed in pronuntiando de iure tantum modo quæritur num poſſunt arbitri ipſi pronun tiare partibus non citatis. Videtur prima fronte dicen dum ꝙ ſic. ex quo de iure, & de facto poſſunt procedere. In contrarium eſt veritas: etiā ſi in compromiſſo fuerit di ctum arbitros poſſe procedere ad ſentētiā etiā abſentibꝰ partibus. ita Spec. in titu. de arbi. §. excipitur in fi. dicēs non valere ſententiam hoc caſu partibus non citatis. qđ dictum pro valde not. refert, & ſequitur Io. de Imo. in. c. cum dilectus de arbi. & d. Alex. in. l. ſiquis arbitratu in. v. col. verſ. Quarto limita. ff. de verbo. obli. & d. Feli. in. c. cū olim i. ix. col. de re iudica. & ideo debet dici in cōpro miſſo arbitros poſſe ferre ſententiā partibus abſentibus, & non citatis. nam hoc caſu bene valebit ſententia parti bus nō citatis ſm doc. in dictis locis. refert, & ſequitur. d. Hip. Marſi. in ſuo ſing. clxxiii. cuius eſt initiū: Fiunt quo tidie compromiſſa: vbi dicit hoc eſſe practicabile. Man da igitur memoriæ tam in cōcipiendis compromiſſis ex forma dictæ regiæ pragmaticæ, quam aliis voluntariis, vt tribuatur facultas arbitris proferendi ſententiam ab ſentibus partibus, & non citatis.

Epitoma. IIII.

TV noſti pœnas proditas contra violentum per conſtitutionem regni, cuius eſt initium: Violentias ſubiectorum, ſub rub. de violentiis circa poſſeſſionem admiſſis, & per alias etiam. l. cōmunes, vt in. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. Sed dictæ pœnæ non habent locum in occupante rem ratione præſumptionis iuris, quod habet in re. & non ſolum in proprietate, ſed etiam in ciuili poſſeſſione. excuſatur a dolo, & a culpa, & per conſequens à pœna. d. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. & dictæ conſtitutionis. ita ſing. dixit Inno. in. c. cum in officiis. extra de teſtam. quod dictū pro valde not. refert, & ſequitur Bald. in auten. licentiam in vlt. col. C. de epiſ. & cle. & d. Bartholameus Veronen. in conſi. ſuo. iiii. cuius eſt initium: Viſa querela. in vltimis verbis. Refert, & ſequitur. d. Hip. de Marſi. in ſuo ſing. clxvii. cuius eſt initium: Violentus inuaſor, vbi ponit exemplum poſt Bal. in eccleſia occupante poſſeſſionem rei: quæ re vera pertinet ad hæredem prælati. Nam eccleſia non incidit in aliquam pœnam, nam ratione præſumptionis iuris, quam habet eccleſia pro ſe excuſatur, vt ſupra idem a paritate rationis dici poſſet in priuato. quod eſt not. verbum ſecundum d. Hip. in præall. ſing. Et nunc mihi ex facto incidit.

Epitoma. V.

IN Soliloquiis noſtris, Soliloquio. xciii. cuius eſt initium: Propono tibi hanc quæſtionem, meminimus regiæ nouellæ pragmaticæ, dubitationem de termino citandi authorem in cauſa reali. Pro cuius intelligentia quæro, num denuntiatio de lite mota emptori poſſit fieri venditori quolibet tempore: Dicas ꝙ ſic. l. ſi rem. §. quolibet tempore. ff. de euictio. tamen ſi eſt in cauſa concluſum, nō poterit fieri. elegans eſt Glo. in. d. l. ſi rem. §. quolibet tempore quam reputauit ſing. Bal. in. l. ii. alias ſi. C. de vſur. rei iudi. Refert, & ſequitur Barba. in repe. c.

paſtoralis

paſtoralis de cau.poſ.& prop ſecundum Anto. Corſec. in ſuo ſing.cuius eſt initium: Denuntiatio.quod eſt memoria dignum ad intellectū dictæ regiæ nouellæ pragmaticæ: quotidie ex facto incidit.

Epitoma. VI.

IN eiſdem noſtris Soliloquiis, Soliloquio.xxxiii.& lxxii.meminimus capituli regni,quo proſpectum eē nouimus iuſdicentem ex officio,tametſi nullus accuſator appareat,procedere poſſe contra inferentes offenſiones, violētias,& iniurias pupillis inter alias perſonas. De quibus ibi quæro,num illud capitulum intelligatur indiſtinctæ de quibuſlibet pupillis? Dicas ꝙ non. Sed ꝙ de illis tantum pupillis qui pauperes ſunt,& non aliter: quia iſto caſu dicuntur eſſe miſerabiles. ita not.decidit Cardina.Zabarel.& Ioan.de Imo.in.c. ſignificantibus de offi.delega.Et eodem modo dictum capitulum regni loquens de vidua,intelligendum eſt de vidua paupere.ꝑ id quod legi.& not.in.d.c.ſignificantibus. Et licet dicti doct.quos ſupra citauimus,hoc non dicant, tamen hoc voluit in terminis Spe. in titu. de inſtrumen. editio. §. nūc vero aliqua.verſi.& ſcias.ii.Et ideo abſolute viduæ & pupilli non enumerantur inter miſerabiles perſonas. vt patet in rubrica,quando imperator inter pupillum,& vidu.vel miſerabiles &c.Nam dictio iſta vel ponitur inter diuerſa.l.hæc verba ille.ff.de verbo.ſigni.refert.& ſequitur conſulendo.d.Alex.in conſi.cxxi.cuius eſt initiū: Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. viſo proceſſu in vlti.col.ad fi.lib.i.quod eſt memoria dignum ad intellectum dicti capituli regni.

Epitoma. VII.

IN.viii.xx.7.xxvii.Soliloquio noſtro,diximus cauſas in regno hoc Siciliæ eſſe ſummarias.ſed i cauſis ſummarius, vt ſcitis,licet non requiratur libellus,requiritur ta

mē talis qualis petitio. vt reus delibe et, an velit cedere, vel contēdere iuxta regiam nouellam pragmaticam pri mam in ordine. cuius eſt initium: Diſpendia litium. Nūc quæro, num actor, qui produxit ſupplicationem cum reſcripto abſq; alia formali petitiōe tali quali ſit admitten dus? Quilibet forte prima fronte diceret q non. nam (vt dictum eſt) dicta regia pragmatica exigit talem qualem petitionem. At tamen in contrarium eſt veritas. nam in cauſis ſummariis ſufficit pducere reſcriptum petitionis loco. vt not. Inno. in. c. dudum, ff. de electio. Spec. in titu. de præben. §. i. ad fin. & Bal. & Ioan. de Imo. in. l. qui ſi filio exhæredato. §. ii. autem. ff. de in iuſ. rup. & irrito teſtamen. not. doc. maxime Anto. de But. in. c. præterea de dila. bene facit id quod habetur in Clemen. ſæpe. de verbo. ſignifica. refert, & ſequitur conſulendo. d. Alexā. in conſi. ſuo. cci. cuius eſt initium; In cauſa, & lite verten te inter magiſtrum Petrum in princi. in. ii. lib. quibus ad do moder. Papien. in. l. Dubium non eſt in. ii. col. C. quā do libel. princìpi da us facit litis conteſtationem. vbi red dunt rationem, quia in cauſis ſummariis, cum in illis procedatur ſummarie, & de plano, non requiritur ſolem nis libellus: ſed ſufficit talis qualis petitio, vt in. d. regia. nouella pragmatica. & hic caſus eſt memoria dignus, qa quotidie ex facto incidit.

Epitoma. VIII.

Occidens aliquem vltore gladio, pœnam ſubſtinet capitalem per conſtitutionem regni: Terminum vitæ, de homicidiis puniendis. de qua in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. lxxxix. & xc. fecimus mentionem. ſed non habet locum in illo, qui mandato alicuius quem pam occiderit. nam damnatur in metallum, & morti ciuili traditur. vbi alias ſine mandato morti naturali tradetur. vt eſt caſus in. l. ſeruus, C. ad. l. Iul. de vi. refert, & ſe

quitur Bartholameus Veronen.in cautela ſua.xli. cuius eſt initium:Not.ꝙ licet mandatum. vbi dicit hoc eſſe perpetuo not.propter eum,qui mandato tiranni aliquē occidit.nā licet non excuſetur,pœna tamē mitigabitur:qa morti naturali non tradetur ſm Bar.& Salice.in.d.l.ſeruus.& dicit hoc eſſe not.vt ſcias adiuuare illos qui interficiunt homines de mandato dominorum ſuorum.

Epitoma. IX.

QVi in cauſa ſcienter producit teſtem falſum, vel alias ſcripturas,ipſo iure cauſam perdit niſi intra octo dies poſt publicatum proceſſum continuo ſequentes, renunciauerit coram iudice talis teſtis depoſitioni. tex.eſt ad literam in regia nouella pragmatica. cuius eſt initium: Teſtem falſum. Sed tu ad euitandum falſitatem,& vt non tenearis de falſo pro vſu dicti teſtis, vel ſcripturarum,vtere cōſilio Bal.in.l.fi.C.ſi ex fal.inſtr.vt facias actū corā iudice,ex quo nō poſſit cōprehendi, ꝙ reputes ſcripturas, vel teſtes falſos:qa eſſet diffamare te,⁊ teſtes,& Tabellionem:& ponere te,& illos in diſcrimen. Sed dicas te non reputare tibi hos teſtes, vel talē,& talem teſtē,vel de talibus inſtrumentis,ſeu ſcripturis nō curas,& vlui cedis.vt dicit Bal.in.d.l.fi. Et ſic euitabis pœnā falſi,& diffamatiōis tuæ,& aliorum.refert,& ſequitur Bartholameus Veronenſis in cautela ſua. cuius eſt initium: Communiter in cauſis.vbi tamen conſuluit melius eſſe, ſi id fiat per procuratorem.vt ibi per eum.

Epitoma. X.

REgulāter res litigioſa vēdi nō pōt,vel alienari.vt ī l.vlti.& p totū.C.de litigio.& in.c.i.extra de cōſtitu.vel inuti. & ſignāter in regno eſt ꝓpꝰctū p cōſtitutionē.cuius eſt initiū:Eorum fraudibus.ſub rub. de alienationibus rerum in iudicio deductarū. Sed talis prohibitio non procedit, ſi iuſſu, vel licentia iudicis fiat

alienatio, vt eſt caſus in.l.diuus ad fi.prin.ibi. Sed res tẽ pore penituras permittere debet prætor &c.ff. de peti.hæ re.& ibi ad hoc not. Ang. dicens per illum tex. limitari omnia iura dicentia rem litigioſam pendẽte iudicio alienari non poſſe: quia de iuſſu, & licentia prætoris ſemper alienatio fieri poterit. Refert, & ſequitur Bartholameus Veronen.in cautela ſua, cuius eſt initium: Res litigioſa. vbi in fi. ponit aliam limitationem.ſ. quando eſt iudiciũ vniuerſale, & controuerſiam paſſus idonee ſatiſdedit ſecundum formam.d.l.Diuus.quas etiam duas limitationes cum aliis non parum multis ponunt moder. Parthonopei in all.conſtitutione Eorum fraudibus. Et ſunt memoria dignæ ad dictum titulum de litigioſis.C.& ad dictã cõſtitutionẽ eo℞:cũ quotidie poſſint ex facto incidere.

Epitoma. XI.

PLuries & pluries in Soliloquiis noſtris meminimus regiæ nouellæ pragmaticæ: Quinta die. qua inter cætera cautum eſt, poſitiones, quibus non fuerit reſponſum per verbum credit vel non credit, ipſo iure, pro confeſſatis haben, vt barbaris verbis illius vtar. Volo igitur tibi declarare illud verbum Ipſo iure: ideſt non per ſententiam. vt not. in.l.ii.§. ſed qui veremur alias ꝙ ſi actor.C.de iura.cal.& in.c.ii.de confeſ.in.vi.& habetur in auten. vt litigantes iurent in prin.colla.ix. Nam ſi non eſſet appoſitum illud verbum ipſo iure, requireretur ſententia contra non reſpondentem, vt poſſet haberi pro cõfeſſo ſecundum Bartholameum Veronenſem in cautela ſua.cuius eſt initium: Quando actor, ſeu reus.

Epitoma. XII.

SVpra in.v.Epitomate, & in Soliloquiis noſtris, Soliloquio.xciii.meminimus regiæ nouellæ pragmaticæ.cuius eſt initium: Dubitationem de termino citandi authorẽ in cauſa reali, per quam tu habes ad finẽ illius,

ſententiam latam contra reum defenſum, executioni mā dandam contra authorem laudatum ſine alio nouo proceſſu. Quæro igitur de intellectu iſtorum verborum? Et dico: Hæc verba cum miniſterio iuris non paruo fuiſſe appoſita. Nam abſq; his verbis, emptor non poſuiſſet prius agere ad deducta in contractu, & ad pœnam contra venditorem, niſi prius res empta, & euicta ſibi ab ipſo ſit abdicata, & reſtituta euincenti. nec ſufficit q fuerit condemnatus ad reſtitutionē, niſi reſtituerit. tex. eſt cū Glo. not. in. l. ſi ſeruum in ver. abeſt. ff. de actio. emp. & in. l. euicta §. ſi de euictione. vnde niſi fuiſſent appoſita dicta verba in dicta regia pragmatica. emptor debuiſſet expectare quouſq; res euicta ab ipſo fuiſſet ablata. per prædicta, quæ refert, & ſequitur Bartholameus Veronen. in cautela ſua. cuius eſt initiū: Nota q emptor. quæ ſunt memoria digna ad intellectum dictæ regiæ nouellæ pragmaticæ in actu practico.

Epitoma. XIII.

Vidiſti regiam nouellam pragmaticam. cuius eſt initium: Statuimus, ſub rub. de refrenatione teſtiū. per quam tu habes inter cætera omnem examinationem teſtium debere fieri per extenſum: & non per vera eſſe. Nec dixit vt proximus. pœna etiam de qua ibi examinatori imminente, ſi maiorem numerum accepit, quā q ab illa regia pragmatica fuerit tributus. Et ratio, quare examinatio debet fieri per extenſum, & non per vera eſſe. nec dixit vt proximus eſt, quia quādo loquuntur teſtes vno, & eodem ſermone p̄meditato, dicūtur ſuſpecti. l. iii. §. ideoq; Diuus. ff. de teſti. & illū tex. ponderat Bar. & doc. Sed tu limita dictam regiam pragmaticam ſecūdum Bal. in titu. de pace conſtantiæ ſuper ver. ſi. vbi dixit hoc procedere, quādo teſtes ſunt ſuſpecti: ſecus ſi ſunt bonæ famæ: quia per dictos teſtes ſic deponentes proba

bitur.all.Io.An.in.c.nihil de ver.ſig.refert,& ſequitur. Fran.Curtius in ſuo tractatu practicabili de teſtibus in xiiii.concluſione.vbi dicit hoc eſſe not.perpetuo ad limitationem huius dicti de præmeditato ſermone.& tu no. ad limitationem dictæ regiæ nouellæ pragmaticæ.

Epitoma. XIIII.

IN tractatu,quem edidimus Soliloquiorum noſtrorum, Soliloquio.xxxvi.cuius eſt initium:Cap.regni meminimus cap.regni, Ludouicus & Ioanna &c.Nouiter noſtræ maieſtati &c.ad vnum finē, vt ibi diximus. Nunc vero adhuc de eodē ad alium effectum,& notabiliorem in hoc.xiiii.Epitomate verba faciemus.Eo igitur cap.cautum eſt vſurarium reſperſum infamia poſſe conuici de vſuraria prauitate p tres teſtes fide dignos. Quæro nūc ꝓ intellectu illius,an teſtes illi tres præſumant̄ fidedigni:an vero ſit capitulandum, & probandum illos eſſe fidedignos p producentem?Dicas ꝙ Ang.in.l.tabularum quidam autē.ff.quemadmo.teſta.ape.dixit probandum eſſe per producētē eos eſſe fidedignos:alias producens ſuccumbet.idē ſeqtur Ang.Are.in.§.itē verboꝝ inſti.de inuti.ſtipula.ita cōſuluit Alex.in cōſi.ſuo.lxxxii. cuius eſt initium:Redēptoris noſtri inuocato ſuffragio. In cauſa vertente inter Petrum Io.de Dotiis in.i.col. verſus fi.ibi.Pro hoc bene facit in.i.libro,& in cōſi.xliiii.in iiii.lib.& Fran.Cur.in ſuo practicabili tractatu de teſt.lxxxv.conclu.cuius eſt initium:Si in diſpoſitione aliqua. quod eſt perpetua memoria dignum ad intellectum dicti regni capituli in materia vſurariæ prauitatis iuxta cōſtitutionē regni vſurariorum de vſurariis puniendis cōtra latrunculatores,& tyrannos noſtri temporis ſitientes ſanguinem humanum, non vt vſuræ reſtituantur, ſed potius vt ſuis commodis bona hominū applicent. ex quo per dictam conſtitutionem vſurariorum prodita eſt pœ

na publicationis omnium bonorum. De cuius quidem conſtitutionis validitate alias forte in eiſdem noſtris Epitomatibus ſermonem habebimus, & concludemus audacter iudicem laycum fuiſſe, & eſſe penitus incompetentem in materia vſurariæ prauitatis: cum illa ad eccleſiaſticum iudicem ſpectare dignoſcatur. Opponas ergo per prædicta facta cõcluſione in cauſa in allegationibus iuris contra latrunculatores, & tyrannos noſtri tẽporis: & dicas dictos tres teſtes non probaſſe, cum probatũ nõ ſit eos eẽ fidedignos. & ſic obtinebis cõtra eos, quos ego, & hoc auſim etiam ſub religioni iuramẽto affirmare, ſemper ab ineunte ætate odio proſecutus ſum in quouſq;, ſi mihi tributa fuiſſet animaduertendi facultas, hercle tyrãnidem eorum penitus, & radicitus extirpaſſem.

Epitoma. X V.

EXtantibus maſculis, filia fœmina non ſuccedit, ſed maritatur de paragio. vt eſt proſpectum per conſtitutionem regni. cuius eſt initium: In aliquibus de ſucceſſiõe filiorum comitum, vel baronum. Quæro, an etiam excludatur ſororis filius, in quo non cadit dos: Bal. ſin. in. l. penulti. ad fi. principii. C. de inofficio. teſta. tenuit q non. & hanc deciſionem pro mirabili refert. d. Iaſ. in. l. qui ſe patris. col. vlti. circa mediũ C. vnde libe. eãq; p ſin. adducit acutiſſimi ingenii vir. d. Fran. Are. in. l. Gallus §. nũc de. l. velleia. in vlti. col. ante fi ff. de libe. & poſthu. vbi declarat quomodo poſſit procedere. Refert, & ſequitur d. Catel. Cotta in ſuis memoralibus in ver. ſtatutũ, qd frater excludat. vbi dicit hoc eſſe memoria dignũ ad intellectũ ſtatuti Mediolanẽſis, in rubrica de ſucceſſionibus ab iteſtato, capitulo vndecimo, & tu dicas eẽ memoria dignũ ad intellectũ dictæ conſtitutionis in aliquibus.

Epitoma. X V I.

QVia hic caſus, quem nunc attingo, ſolet ſæpiuſcu le ex facto incidere: ideo illum libuit in hoc. xvi. Epitomate poſuiſſe. Clarum eſt in regno mulieres non poſſe contrahere ſine conſenſu mundualdorum: vt diximus in Soliloquiis noſtris, Soliloqo. xv. & duobus aliis ſequentibus. Proinde quæro, num poſſit mulier teſtari ſine conſenſu mundualdorum? Et dico q̄ ſic, etiam ſi expreſſe diceretur in regno ſine eis nō poſſe mulieres teſtari: quia ſtatutū, q̄ vxor non poſſit teſtari ſine conſenſu viri, non valet. Nam auſert liberam teſtandi facultatem. ita ſing. Pau. de Caſtro. in. l. ex facto. in prin. in penu. not. per illum tex. ff. de vulga. & pupil. vbi refert ſe ita conſuluiſſe. & cum Paulo concordant magis communiter ſcribē. vt ibi late per. d. Iaſ. in. vii. not. vbi tamen tenet contrarium. & dicit q̄ contrarium conſuleret, & iudicaret. Sed illam deciſionem Pau. pro ſing. approbat, & ſequit̄ idem. d. Iaſ. in. l. non idcirco. C. de codicil. & in. l. ſtipulatio, hoc modo concepta in. i. not. ff. de verbo. obliga. refert, & ſequitur. d. Catellia. Cotta in ſuis memoralibus. in ver. ſtatutum q̄ vxor non poſſit teſtari. vbi dicit hoc eſſe memoria dignum ad ſtatutum Mediolani, ſub rub. de ſucceſſio. ab inteſta. c. xxiii. cuius eſt initiū: Vxori liceat. vbi tamen adducit in contrarium Bald. in loco ibi per eū citato, in ſtatuto communis Aſſiſii. vbi Bal. concludit valere ſtatutum. Sed non eſt recedēdum a Paulo de Caſtro. poſteaq̄ cū eo ſcribentes magis communiter concordant, vt ex ſupradictis patet. Et propterea nemo mihi iure ſuccenſeat ſi ſequendam non cenſeam ſententiam doctorum in regno contrariam.

Epitoma. XVII.

EStquædam conſtitutio in regno, cuius eſt initium: Quicunq; mulierem, ſub rub. ſiquis mulieri violentiam patienti, & clamanti nō ſuccurrerit, puniens nō

ſuccurrentem mulieri patienti, & clamanti in pœna, de qua ibi. Quæro pro eius intellectu, num comprehendat ciuitatem, vel caſtrum, vel hæreditatem iacentem? Bal. ſing. in. l. omnes populi, in penul. col. verſ. ſed nunquid ſub illo, ff. de iuſti. & iur. tenuit ꝙ non: quia ſtatutum loquens per dictionem ſiquis, non comprehendit ciuitatē, vel caſtrum, vel hæreditatem iacentem: quia ſunt perſonæ fictæ, & repreſentatæ: ad quas non extenditur ſtatutum, & eſt egregia, & ſing. deciſio ſecundum. d. Iaſ. in. l. ſiquis maior. in. iii. not. C. de tranſac. vbi tamen multis mediis eam reprobat, contrarium dicens ſe conſuluiſſe. Ego tamen non recederem a deciſione Bal. tum propter eius authoritatem, tum etiam propter rationem ſuam. Et dico hanc deciſionem eſſe memoria dignam ad intellectum dictæ conſtitutionis quicunq; quæ licet vſa fuerit dictione quicunq;, & non dictione ſiquis: tamen ambæ hæ dictiones eædem ſunt ad effectum de quo quæritur: vt patet ad ſenſum. Et non ab re cenſeo hoc eſſe memoria dignum ad dictam conſtitutionem. Nam ſæpe vidi magiſtratus meæ patriæ impetere, & moleſtiam inferre illi, quamobrem patienti, & clamanti non ſuccurrerit. quia, vt ex his patet, talis conſtitutio patriam non comprehendit.

Epitoma. XVIII.

VLpianus iureconſultus, rompheam inter arma cō numerauit in. l. iii. §. Armis. ff. de vi. & vi arm. licet apud eum ſciolus quidam rombote repoſuerit ⁊ eſt gladii genus. de quo Val. Flac. argo. vi. Aequaq; nec ferro breuior, nec romphea ligno. Et licet Val. Flac. mediam corripiat, Claudianus tamen produxit hoc carmine: Sic ſternat geticas vltrix romphea ſagittas. quod nota ad capitulum regni. cuius eſt initium: Siquis cum Rōcha de armis acutis. Sed reponas Romphea.

Epitoma. XIX.

TV regnicola ſcis diſpoſitionem cõſtitutionis regni, cuius eſt initium: Omnes noſtri regaminis, ſub rubrica de violẽtia meretricibus illata, per quam habes meretrices volentes, & non inuitas tuæ poſſe impune ſatisfacere voluntati. vt probatur ibi per Ar. a contrario ſenſu, dum dicitur: Nullius eas cõpellat inuitas ſuæ ſatiſfacere voluntati. Finge nũc pro intellectu illius nos eẽ in aliqua meretrice coniugata: nunquid etiã volens poſſit ĩpune tuæ ſatiſfacere voluntati? Et prima frõte videtur dicendum ꝙ ſic. Primo per tex. dictæ conſtitutionis a cõtrario ſenſu. Secundo per illam regulam quæ ſe habet: ꝙ ſcienti, & conſentienti non fit iniuria, neq; dolus. de qua in regula: Sciẽti de regu. iur. lib. vi. & in. l. i. ĩ fi. ff. de acti. emptio. Sed in contrariũ eſt veritas. Nã ꝑdicta cõſtitutio loquens de meretricibus, nõ vendicat ſibi locum in meretricibus coniugatis. dictum eſt ſingula. Ioan. An. in ſua ad Spec. paraphraſi, imo mauis additione, in rubrica de iniuriis, & dãno dat. vbi decidit ꝙ ſtatutũ ꝑmittens meritrices percuti, nõ habet locũ in coniugata. argu. tex. in. l. vxori. §. i. ff. de adulte. vbi matrimoniũ in meretrice cõſideratur. ita ꝙ locus eſt accuſationi adulterii. & hãc limitationẽ reaſſumunt certatim do. Alex. & Andr. Sicul. in. l. cõſentaneũ in paraphraſi ad Baldi monumenta. C. quomodo, & qñ iudex. refert, & ſeqtur. d. Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in ver. Meretrix. Et hoc eſt memoria dignum ad limitationẽ dictæ cõſtitutionis: Omnes in actu practico.

Epitoma. XX.

SVpra in. xv. Epitomate meminimus conſtitutionis regni in aliquibus. per quam habes. ꝙ extãtibus maſculis filia fœmina non ſuccedit: ſed maritatur de paragio. Quæro, nũ ſufficiat momento: temporis maſculũ

vixiſſe, vt filia dotata perpetuo excludatur. & dico q ſic. ita ſingu. decidit Bal. in. l. in quibus. ver. Sed hic cōcurrit alia queſtio. C. de ſecun. nup. per Glo. ibi. vbi dicit q ſtāte ſtatuto, q filia dotata extātib⁹ maſculis, nō ſuccedat: ſufficit momēto tēporis maſculū vixiſſe, vt filia dotata perpetuo excludatur: niſi ſtatutū requireret perſeuerantiā liberorū: vt per eum cum his quæ pulchre ex facto cum incidiſſet ſcripſit. d. Marianus Sōci. conſ. v: cuius eſt initiū: Præſens conſulatio in. i. lib. & ſequitur etiā. d. Alex. cōſi. xxix. incip. Quoniā abunde, circa fi. in. i. lib. refert, & ſequitur, & aliis authoritatibus non parū multis cōfirmat d. Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in ver. momentū. Quod eſt memoria dignū ad intellectum, immo maius ampliationē dictæ conſtitutionis: In aliquibus.

Epitoma. XXI.

DIxi in Soliloquiis meis, Soliloquio. iii. me in ciuitate Salerni publico ære conductum octo iam annos in iure pontificio publicum legēdi munus obiuiſſe: quaobrē cum ex dicto legēdi munere, laudem non mediocrē, & gloriā, atq vtilitatē ſim aſſequutus, in laudem, & honorē illius ſtudii propono tibi hanc quæſtionem: quia ſæpe ciuitas illa turbatur per ciuitatē Parthenopeā ſuper ſtudio legalis ſapientiæ, q non habeat priuilegiū publici ſtudii legalis. & vidi quādoq de hoc fieri acerrimas concertationes, Nā ad illud Salernitanū Gymnaſiū confluūt vndiq legū ſcolaſtici, vt hauriant doctrinā ex fonte vberrimo celeberrimi viri. d. Ianicolæ vicarii Salernitani patritii, ætate noſtra ſine cōtrouerſia iuriſcōſultorū iuriſconſultiſſimi. Nū ex quo nō habet priuilegiū poſſit inibi publice legi in legali ſcientia: vbi tamen ſemper lectum eſt a ſanto tempore, cuius initii memoria hominum in contrarium non exitit? Et dico q ſic. per id quod ſingul. dicit Bald. conſi. lxxvii, cuius eſt initium:

Verba Cini in vlti.lib.vbi conſuluit ꝙ ſtudentes Mediolani dicuntur ſtudere in loco approbato: quia Mediolanum, ex conſuetudine cuius contrarii memoria non exiſti, intelligitur apud ſe habere ſtudium generale. refert, & ſequitur. d. Catellia. Cotta in ſuis memoralibus in ver. Mediolanum. Quod dicit eſſe memoria dignú ad multa. & maxime ad ea, quæ tractantur per doct. de ſtudiis generalibus in præfatione digeſtorum ad fi. Quod ego confirmo, etiam ſi tale priuilegium eſſet de regalibus, & de ſpectantibus ad principem, & dereſeruatis eidem in ſignum ſpecialis priuilegii. per id quod not. Panhor. in c. ſuper quibuſdam. in. §. præterea extra de verbo ſigni. vbi ex illo tex. not. vnum ſemper memoriæ commendandum. nec alibi ſe legiſſe atteſtatur ita clare, ꝙ reſeruata principi in ſignum ſpecialis priuilegii, poſſunt acquiri cõſuetudine tanti temporis, cuius initii memoria in contrarium non exiſtit. Ex quo ibi corelarie infert dominos inferiores, & ciuitates poſſe præſcribere poteſtatem legitimãdi ſpurios. Item reſtituendæ famæ creãdi Tabelliones, & alia id genus: Quæ cum ſint memoria digna, libuit in hoc. xxi. Epitomate poſuiſſe.

Epitoma. XXII.

Quia in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. xviii. & lxxix. diximus in multis regni partibus, & quaſi vbiq; vigere cõſuetudinem, vel ſtatutum, aut pactum, vt mulieres decedente ſine filiis, maritus lucretur dotem, vel certam partem ipſius. Proinde quæro, ſi maritus vxori infirmæ non ſubuenit de alimentis, medicinis, & aliis neceſſariis: vt de bono medico, num priuetur commodo dotis? quod ad eum pertinet ex cõſuetudine, ſtatuto, vel pacto? Et dico ꝙ ſic, ita ſingu. not. Bal. in. l. quod in vxorem. C. de nego. geſt & pro ſingu. citat, & ſimpliciter ſequitur. d. Alex. in. l. 1. in vlti. col. C. vnde vir, & vxor. &

no l.ſi ab hoſtibus.§.ſi vir in.ii.nota.ff.ſolu.matri.vbi li mitat, & dubitat de veritate: tamen Baldi authoritas ſecundum eum eſt magna: quæ non habet contradicentē. Et vltra prædictos adde ꝙ idem conſuluit Bal.conſ.liii. cuius eſt initiū: Quædam domina Richabella in.v.lib. vbi amplia: ſingu.etiam ſi mulier eſſet excommunicata.

Epitoma. XXIII.

CVm in regno hoc cauſæ ſint ſummariæ, vt abunde probauimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio.viii. xx.&.xxvii.& meminimus ſupra in vii. Epitomate. Quæro, num petito, & obmiſſo etiam in cauſis ſummariis iuramento de calumnia proceſſus ipſo iure reddatur nullus? Dico ꝙ ſic.ita concludit Mateſ.notab.lxv.cuius eſt initium: Nota ꝙ ſtatutum.& latius Ludo. Rom. ſingu.ccccxxv.incip. Tu habes per caſum expreſſum in c.cæterum.extra de iuramen.cal. Quod eſt memoriæ commendandum ad inualidādum aliquem proceſſum, in quo fuiſſet petitū, & obmiſſum iuramētū de calūnia.

Epitoma. XXIIII.

INter cæteros effectus, quos operatur iuramentum, eſt ꝙ ſi iudex admiſit aliquem ad actum alias prohibitum, puta ad probandum per teſtes poſt publicatum in cauſa, ſub conditione ſi iurauerit non habuiſſe eorum notitiam, ſubintelligitur alia conditio: videlicet, ꝙ verū ſit.& ideo ſi probaretur poſtea ꝙ habuit eorum notitiā, actus eſt nullus.ita ſing.Pau.de Caſt. in l. cum patruo. C.communia vtriuſq; iud.& pro ſing. cōmendat ad multa.d.Feli.in.c.ii.col.iiii.verſ.Clauſula ſi preces &c.extra de reſcrip. Quod eſt memoria dignum ad regiam nouellam pragmaticam.cuius eſt initium: Quandoq; ſolent partes.ſub rub.de teſtibus, qui de nouo ſuperueniſſe allegantur. vt ſi poſt publicatum in cauſa pars fuerit admiſſa ad producendos teſtes: quia iurauit ſe de nouo habuiſſe

notitiã eoꝝ,ſi poſtea appeat, ꝙ habuit eoꝝ notitiã, talis ꝓductio & examinatio teſtium eſt nulla per ſupradicta.

Epitoma. XXV.

STatuto municipali meæ patriæ, cauetur ꝙ de dãno dato ſtetur iuramẽto damnum paſſi. Sed an contra tale iuramentum admittatur probatio? Dico ꝙ ſic. ita ſingu. decidit Ang. in. l. qui vaſ. in prin. per illũ tex. ff. de fur. Et pro ſingu. citat. d. Iaſ. in. l. ſi quando, in. iii. col. C. vnde vi. imo ſi diceret ſtatutũ, ꝙ non admittatur probatio in contrarium, adhuc nõ videtur excluſa probatio per euidentiã oculorũ. dictum eſt illuſtre Azonis in ſumma. C. ad. l. Aquiliã, in antepenul. col. Quod dictũ pro ſing. iducit Bal. in. l. cõtra negantẽ, in vltimis verbis. C. ad. l. Aquiliã. & pro ſing. citat. d. Iaſon. in. l. eũ qui. §. in popularibus, in. iii. col. circa mediũ. ff. de iureiur. & in. l. videamus. §. deferre in vlti. col. in prin. & in. l. vlti. ff. de in litẽ iurã. Et hoc eſt memoria dignum ad intellectũ dicti ſtatuti. Nã ſæpiuſcule ſolet ex facto incidere: vt aliqui videntes ex ſtatuto prædicto municipali ſtandũ eſſe eoꝝ iuramento: in eorũ animarum diſpendium iurent multo plura damna ſe pertuliſſe, quã re vera pertulerint: vt eoꝝ malitiis occurratur per exceptionẽ probationis in contrarium faciendæ per euidentiam ſaltem oculorum.

Epitoma. XXVI.

PRo declaratione conſtitutionis regni, cuius eſt initium: Varietates pœnarum, ſub rubri. de conſideratione iniuriæ temporis, & perſonæ. Quæro abs te, num actio iniuriarum detur contra coniuges, puta quando maritus atrociter verberaſſet vxorem? Et ſingu. quæſtio. Ioan. An. in ſua ad Specu. paraphraſi, in titu. de iniuriis, ſuper rub. vbi refert aliquos tenere ꝙ ſic: tamẽ ipſe putat melius eſſe, ſi vxor agat actiõe in factũ: vt ſama mariti illæſa ꝑſeruet̃ & hoc in ꝓpriis terminis dicit. d. Alex. ꝙ nõ

meminit alibi ſe legiſſe.in.l.diuortio,i.§.ſi vir.in.iii.col. in prin.ff.ſolu.ma. Et putat poſſe inueniri in rariſſimis locis,vt per eum,qui ita refert ſe Paduæ conſuluiſſe.

Epitoma. XXVII.

TAmetſi de iuris communis cenſura nemo cogatur acceptare compromiſſum.l.iii.§.tametſi.ff.de arbi.tamen fallit,niſi ſit coniuncta perſona vtriq; litiganti.Bal.ſing.in.l.i.§.ſquis p illũ tex.ff.vbi pupil.edu.deb.de quo tex.ibi exclamat Bal.Refert,& ſeqtur Frã.Cremẽ.in ſing.ſuo.lviii.cuius eſt initiũ: Nemo cogitur. Quod eſt memoria dignum ad regiam nouellam pragmaticam:Odia litium.

Epitoma.XXVIII.

MEminimus ſupra in.xxii.Epitomate,in multis regni huius partibus,& quaſi vbiq; vigere cõſuetudinẽ, vel ſtatutum ,vt vxore decedẽte ſine filiis,vir lucretur dotẽ,vel partem ipſius. Pone q̄ hoc municipio caueatur hoc: & vxor eſt Salernitana: vbi eſt contrariũ ſtatutũ.Moritur vxor in matrimonio. Quæro quod ſtatutum,quæue conſuetudo attendatur? Dico q̄ ſtatutũ, vel conſuetudo domicilii viri,& nõ vxoris valet ad lucrãdã dotẽ.l.exigere dotem.& ibi Bar.Bal.& Ang.ff.de iudi.Bar.in.l.cunctos populos.C.de ſumma trini.pulchre Bal.in autẽ.Oẽs peregrini.C.cõmunia de ſucceſ.pulchre in.c.fi.de foro cõpe.Sed hoc nõ habet locũ,quando vxor duceret maritũ ad domum ipſius vxoris: qđ eſſet ſignũ maximæ triſtitiæ.Nam tunc inſpiceretur ſtatutum domicilii vxoris.ita ſingu.dixit Bal.in.l.fi.C.ſi a nõ compe.iud.Refert & ſequitur Fran.Cremen.in ſuo ſing.lxvi.cuius eſt initiũ:Statuto Florẽtino cauetur,quod eſt memoriæ cõmendandũ ad limitationẽ dicti ſtatuti,& cõſuetudinis:de qbus toties meminimus:& i Soliloqis,& i Epitomatibus noſtris,& poſſet ſæpiuſcule ex facto incidere.

Epitoma. XXIX.

PErcuſſor manum cum qua percuſſit, ammitti, ſi per cuſſus ex percuſſione ipſa minime moriatur. Dicit tex. ad literã in conſtitutione regni. Siquis aliquẽ, ſub rubrica de percuſſione illicita cum armis. de qua con ſtitutiõe meminimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. xxiii. cuius eſt initium: Quoniam. Quæro, nũquid per cutiens ſeipſum, incidat in pœnam, de qua in dicta con ſtitutione? Bal. in proœmio Decretaliũ. in. v. col. ibi. Sed hic queritur de eo, qui ſtudioſe decidit, ꝙ ſic: qa delinque re in ſe non eſt minus delictum, quã delinquere in aliũ. vt not. ff. de infami. l. atletas. §. Pomponius. refert, & ſe quitur. d. Iaſon in. l. i. in. ii. col. C. de ſeruis fugiti. Quod eſt memoria dignũ ad ampliationẽ dictæ cõſtitutionis: Siquis aliquem. & alias ex facto incidit in patria mea.

Epitoma. XXX.

QVia hic caſus, quem nũc ſubiicio, ſolet ſæpiuſcu le ex facto incidere: ideo duxi illum in hoc. xxx. Epitomate diſcutiendum. Dixi ſupra in. xvi. Epitoma te, mulieres in regno non poſſe abſq; mundualdis contra here. vt etiam poſuimus in Soliloquiis noſtris, Soliloqo xv. & duobus aliis ſequentibus. Sed quia ſæpe contin git, vt vocati mundualdi abſq; iuſta cauſa, nolint conſen tire. Quæro an ipſæ ſolæ poſſint contrahere? Dicas ꝙ ſic. ita determinat Bar, quem omnes ibi ſequuntur. in. l. ſi cum dotem. §. eo autem tempore. ff. ſolu. mat. cũ mul tis concor. ibi traditis per. d. Alexan. & vltra eum ponit Panhormi. in. c. nullus de præſumptio. & Sali. in. l. du dum. C. de contrahen. emptio. & propterea dicit oppor tune Pau. de Caſt. in. l. i. C. vnde vir, & vxor: ꝙ ſi ſtatutũ diſponit in cõtractu mulieꝶ, debere iteruenire cõſenſum conſanguineorum, ſi adſunt conſanguinei: & rogati no lunt intereſſe, reddunt ſe alienos recuſando per. l. ſi lega

tario

tario in ſi.ff.de fidei commiſſa.liberta.Manda memoriæ ad actum p acticum.

Epitoma. XXXI.

CArolus rex Siciliæ in.c.ad hoc q noſtrorum, ſub rubrica de furtis cenſuit cõmittentẽ furtũ in rebus ad Auguſtalẽ vſq; aſcendentibus, fuſtigandũ, in fronte ſignandũ, banniendũq; de tota prouincia. Quæro pro eius intellectu, nũ debeat adhuc carcerari, donec furtum reddatur. Et dico q ſic. Nã dicit Bal.in.l.quod euitandi. C.de condi.ob tur.cau.q ex proceſſu criminali peruenitur ad ciuilẽ proceſſum ex eadẽ inſtãtia ex officio iudicis. & ideo dicit q fur, qui criminaliter fuſtigatur, nõ debet de carcere relaſſari, donec furtũ reddatur. alle.l. interdũ. §.qui furem.ff.de fur. Et propterea dicit q cuſtodes carcerũ caueant ne ſic condẽnatũ dimittant, niſi prius ſit ſatisfactum fiſco, & parti. & idẽ videtur velle Bald.in.l.ea quidem.C.de accuſa.in vlti.col.& idẽ Bar. in.l.i.§. hoc edictũ.in.i.col.ff.vi bo.rap.& idẽ Bar.in.l.i.quando ciuil.actio præiudi.crimi.cum aliis non parũ multis allegatis per.d.Stepha. Auffrerii in ſua paraphraſi, imo ma uis additiõe, ad capellã Tholoſanã deci.xxii, cuius eſt initium: Itẽ fuit quæſitũ, an probato crimine. Eſto memor ad dictũ cap. regni: quia ſæpiuſcule poſſet ex facto incidere. Et per ſupradicta habes notabilem ampliationem ad illud: vt non ſolũ fur veniat fuſtigãdus: veꝝ etiã cõdẽnãdus ad reſtitutionẽ rei furto ſubtractæ. Et niſi hoc fieret, iudex teneretur de ſuo in ſindicatu per prædicta.

Epitoma. XXXII.

QVotidie ex facto incidit, vt aliqui conciues mei matrimonium contrahant extra proprium domicilium: ineantq; pactum vxoribus, q ſemp morã trahent in domibus ipſarũ mulierũ, aut parẽtum, ſuorum certi loci. Quæro, nũ valeat huiuſmodi pactũ? Capella

Tholoſana, & d. Stepha. in ſua ad eam paraphaſi, deci ſio. lxxxvii. cuius eſt initium: Item fuit quæſitum ſi vir fe cit pactum vxori, tenent φ ſic, niſi aliud viris cõtingat ex cuſabile: puta infirmitas: vel intemperies aeris: vel inimi citiæ: vt expreſſe tenuit Hoſt. in ſumma de coniugio ſer uo §. iiii. circa fi. ibi: Habes argu. &c. cum alijs ibi allega tis. Mãda memoriæ, qa (vt dixi) quotidie ex facto icidit.

Epitoma. XXXIII.

IN partibus noſtris quaſi vbique ſunt clerici orientales: qui vulgo clerici Græci vocitantur: quibuſque permiſ ſum eſt vxores ducere. iuxta. c. cũ olim de cle. cõiuga. Quæro, an gaudeant imunitatibus cõceſſis alijs clericis occidẽtalibus? Bal. ſing. in hoc cõſuluit, φ nõ, ſi hñt vxo res. in conſ. xxxiii. cuius eſt initium: Orientalibus licitũ eſt in. iii. lib. Et ideo ſecundum eum hodie remanet cor repta l. ii. poſt prin. in ver. omnibus clericis. C. de epiſco. & cle. Et hæc mandabis memoriæ ſi ſapis: quia quoti die inſeruient tibi in actu practico.

Epitoma. XXXIIII.

QVamuis armorũ vſus vltra iuris cõmunis diſpoſi tionẽ, de qua in rubro, & nigro. C. vt armorum vſus inſcio principe interdictus ſit lib. xi. ſit prohibitus tam laicis, quã clericis, & ex conſtitutione regni, cuius eſt initiũ: Intentionis noſtræ, ſub rubrica de illicita aſporta tione armorum ſit prohibitus laicis. vt probatur in. d. cõ ſtitutione circa prin. ibi, dum dicitur: Omnibus noſtri re gni fidelibus prohibemus: tamen poteſt poteſtas propter partialitates, vel factiones, vel bellum imminens permit tere armorum vſum contra diſpoſitionem dictæ conſti tutionis, quam iurauerat obſeruare iuxta aliam conſtitu tionem regni, cuius eſt initium; Puritatem, ſub rubrica

de præſtando ſacramento a baiulis, & camerariis. ita ſin gu. Bal. in rubrica. C. qui ad mu. in. i. col. verſi. quandoq́, ꝙ late commendat And. Sicu. ibidem in repe. in. xxiii. col. & pluribus ſequen. vbi in propoſito aggregauit. xl. ſi milia. Commendat etiam idem Barba in tractatu de præſtan. cardi. in. v. q. ii. partis in. iii. col. ad ſi. & ſeq. Et latius pro ſingu. reaſſumit in vlti q. eiuſdem partis, in. i. col. Et ibi inter alia refert dictū Nicol. de Neapo. in. l. vlti. C. de prox. ſacro. ſcri. lib. vlti. dicētis: ꝙ euntes rus ad ui-dendū poſſeſſiones, pñt arma deferre. Et idē dñt doct. in eo qui portat arma ligata. per text. ſingula. in. c primo. §. Mercator de pace tenen. quibus adde Bartholameum Sonci. in tractatu, quem edidit regularum, & fallentia-rum, in regula xxx. cuius eſt initium: Arma portare, vbi ponit nonnullas alias fallentias.

Epitoma. XXXV.

FVit factū cōpromiſſum: vel voluntarium, vel neceſ-ſarium ex forma regiæ nouellæ pragmaticæ. cuius eſt initiū: Odia litiū, in certos arbitros ſuper aliquo fundo: & nihil fuit dictū de fructib⁹, & expēſis. Quæro, nū arbitri poſſint condemnare de fructibus, & expenſis? Dico ꝙ ſic, & etiam dare dilationes. ita ſing. Bal. in. l. i. in ii. col. C. ſi a non compe. iud. fuer. appella. & pro ſing. re-aſſumit. d. Iaſon in. l. iiii. in. ii. col. circa prin. ff. de tranſa ctio. Quod notabis in actu practico.

Epitoma. XXXVI.

IN caſu in quo mater accipit tutelam filii, vel ex teſta-mento patris, vel ex iuris diſpoſitione. ad hoc vt tute la ſit valida, requiritur ꝙ renuntiet ſecundis nuptiis, & velleano, & omni legum auxilio. Item ꝙ obliget om nia bona ſua pro adminiſtratione tutelæ. vt plene not. Bart. l. ſiquis, ſub conditione. ff. de teſtamentis. tute, & in autentica Matri, & Auiæ, C. quando mulier tu-

te.offi.fungi poteſt. Itē ad hoc vt tutela dicatur legitime decreta p iudicē oportet ipſam matrē ſpecialiter promittere ſe ſubire defenſionē ipſius pupilli. vt in.l.fi.§.defenſione ff.de adminiſtra.tuto. Refert, & ſequitur Matheſi. in notabilibus ſuis notabili.cviii.& notabi.cix. Et hæc ſunt memoratu digna, & deſeruientia ad materiā capituli regni.cuius eſt initiū: Feudatarius decedens. §.ſed ſi mater, ſub rub. de ſtatuendo Balio. quod capitulū ſemper memoriæ cōmendabis. Habes enim per illud etiā in Feudalibus, feudatariū poſſe relinquere baliū, & tutorē filio pupillo. & eſt correctoriū cōſtitutionis regni. cuius eſt initiū: In aliquibus .§. ſi vero minores ibi ipſarum baliū noſtra excellentia recipiat, ſub rub. de ſucceſſio filiorum comitum, vel baronum. De qua quidē conſtitutione ad alium effectum meminimus ſupra in eiſdem noſtris Epitomatibus, Epitomate.xv.&.xx.

Epitoma. XXXVII.

SAepiuſcule aſſolet ex facto incidere, vt lattunculatores in criminalibus procedentes vehementer errent. Quæro igitur, num fiſco detur in integrum reſtitutio? Quilibet prima fronte diceret ꝙ ſic: quia fiſcus, minor, & reſpublica æquiperantur. vt habetur in.l.reſpub. C. ex quibus cau.ma. Sed minor, & reſpublica reſtituuntur in integrum. vt habetur in conſtitutione regni. cuius eſt initiū: Minorū iura, de reſtitutione minorū. Et in conſtitutione: Beneficiū, de reſtitutione reipub. Ergo & fiſcus reſtituetur ſi eſt erratum in criminalibus per iudicē. In contrariū eſt veritas: quia in criminalibus etiā in publicis pœnis non datur in integrū reſtitutio.l.auxiliū.ff.de mino. ita ſing. dixit Bal. in ſua ad Specu. paraphraſi, immo maius additione.in titu.de accuſa.verſi.ſed q ſi ipſum in fi. ii.col.refert, & ſequit Cre.i ſing.ſuo.xxii.cuius eſt initiū: Quid ſi iudex errauerit. Māda memoriæ i actu practico,

Epitoma. XXXVIII.

QVoniam caſus iſte, quem nunc ſubiicio, ſolet ſæpeſæpius ex facto incidere: ideo duxi illum præſenti .xxxviii. Epitomati inſerēdum. De eo enim pluries interrogaberis. & alias dū eſſem generalis Vicarius apud Cōpſam, interrogatus de hoc, reſpondi prout hic. Nō tamen allegaui in terminis, quæ nūc allego, ſed fui motus tantummodo ratione. Nunc autem quoniā id quod dixi in propriis terminis, & in indiuiduo inueni vehementer lætatus ſum. In multis regni partibus, & quaſi vbique locorū, viget ſtatutū, ſeu cōſuetudo, vel pactū, vt præmoriente vxore, maritus lucretur dotem. Quæro an hoc habeat locū ſiue fuerit traducta ad domū mariti, ſiue fuerit ſubſecuta carnalis copula ſiue nō? Reſpondi tunc, & nūc etiam magis audacter ꝙ ſic: dummodo fuerit contractū matrimoniū per verba de præſenti vt. l. nuptias. ff. de regu. iur. l. nihil. ff. rerū amota. & ibi no. per Bar. refert, & ſequitur Matheſila. notab. ſuo. lxxv. cuius eſt initiū: No. ꝙ diſponēs. Quod no. ad intellectū dicti ſtatuti, conſuetudinis, vel pacti: de qbus ſæpius in Soliloquiis noſtris, & in præſentibus Epitomatibus, vt in. xxii. &. xxviii. ſermonem habuimus.

Epitoma. XXXIX.

CIrca materia præcedētis Epitomatis: Ecce maritus ex forma ſtatuti præmoriente vxore lucratur tertiā partem dotis. Poſtea maritus recipiendo dotē promiſit in caſu ſoluti matrimonii reſtituere dotē integram. Quæro, an iſto caſu poterit retinere portionē ſtatutariā, vel cōſuetudinariā, vel deductā in ſtipulatione? Videtur prima fronte dicendū ꝙ non: quia nō eſt integra dos. In contrariū ſing. determinat Bal in. l. Neratius. ff. de reli. & ſumpti. fu. per vnā gloſellam ibi. vbi maritus debet reſtituere integram dotem: & tamen poteſt deducere iuſtam retentionē, puta expēſas funeris. Sed portio ſtatuti eſt iu

ſta retentio, ergo. &c. refert, & ſequitur Cremen. in ſing. ſuo. xxiiii. cuius eſt initium: Statuto cauetur, ꝙ mortua vxore. vbi dicit hoc eſſe memoræ commendandum.

Epitoma. X L.

IN caſu, in quo ex forma ſtatuti, vel cõſuetudinis, vel pacti maritus lucratur tertiam partẽ dotis, pono tibi hanc quæſtionẽ. Moritur maritus, & nihil dixit in vita, cũ vxor eſſet pmortua: an hæres mariti poterit tale lucrũ petere e puenïẽs ex ſtatuto, vel cõſuetudine, vel pacto? Dicas ꝙ ſic, ita ſing. dixit Bal. i. l. ſi arrogator. ff. de adopti. refert, & ſeqtur Cremen. in ſuo ſing. xciii. cuius eſt initiũ: Statuto cauetur, ꝙ mortua vxore.

Epitoma. X L I.

EXtat capitulũ regni. cuius eſt initiũ: Itẽ ſtatuimus, ꝙ eccleſiæ. de quo in Soliloquiis noſtris, Soliloqo. lxxx. meminimus. per quod proſpectũ eſt, vt rei confugientes ad eccleſiã, non extrahantur inuiti. & in dicto Soliloquio dedimus vnã ampliationem ad dictum cap. Hic autem dabimus ad illud vnam fallentiã, vt infra videbitis. Pone igitur aliquem ob ſuam contumaciam, vel delictum eſſe reiectum ab ingreſſu eccleſiæ. Num confugiens ad illã gaudeat immunitate prædicta, ne ab ea extrahatur inuitus? Videtẽ dicẽdũ prima frõte ꝙ gaudeat. Nã licet alias is cui eſt interdictũ ingreſſum, eccleſiæ, non poſſit intereſſe diuinis etiã tacendo, alias incurrit irregularitatẽ, vt in. c. is cui. de ſenten exco in. vi. Tñ per eccleſiã tranſire non phibetur: & extra eccleſiã celebrare poteſt. Glo. in. & Io. An. bi in. d. c. is cui ex quo videtur quibuſdã, ꝙ is ſit tutus, qui ad eam confugit: quia etiã eccleſia interdicta gaudet immunitate. Imo. i Clem. i. iii. col. de immu. eccle Sed in contrariũ eſt verũ. per. c. quia fruſtra. de vſu. & quia iſte qui non poteſt ingredi eccleſiã, non poteſt in ea ſepeliri. Archi. in. c. præſentu. v. q. ii. vbi etiã po-

nit illud de tranſitu licito. ergo iſte viuens non protegitur ab eccleſia. Solus autem tranſitus non ita ſonat in prote ctionē ſecūdū.d.Feli.in.c.a nobis. vbi iſta refert, & ſequt̃ ĩ.ii.col.ad fi.extra de exceptio. Et hæc ſunt memoria di gna ad fallētiā, & intellectū dicti cap.regni: Itē ſtatuim⁹.

Epitoma. XLII.

FOrmo tibi hanc quæſtionem ad materiā conſtitutio nis regni. cuius eſt initiū: Varietates pœnarũ. de qua in Soliquiis noſtris, Soliloquio. lxix. abunde diſſer uimus. Et facit ad materiā præcedentis Epitomatis. Nū excōmunicatus poſſit proſequi ſuam, vel ſuorũ iniuriã? Ab.in.c.a nobis de excep. dicit ꝙ non cui addo Glo.in. c.oibus.iiii.q.vlti. & Federi. pulchre in conſilio ſuo. cxvi. cuius eſt initium: Mirandum eſt &c. quia ſi non admitti tur ĩ ciuilibus de iudi.c. intelleximus: multo minus in cri minalibus & ſeqtur Pet.de Anc.in.c.i.iii.col.de reſcrip. in.vi. inferēs, ꝙ ſi bannito nō debet reddi ius vigore ſtatu ti, nō poteſt iudex ĩquirere de iniur a ſua. Quod nota ad conſtitutionē regni Pœnam herū. de qua toties in Solilo quiis noſtris diſſeruimus. Refert, & ſequit̃ Feli.in d.c.a nobis, de excep.ĩ.iii.col. circa prin. ibi: Excōicat⁹ nō pōt.

Epitoma. XLIII.

NOta diligenter vnam fallentiam ad conſtitutio nem regni. cuius eſt initium: Edictorum, ſub rubri ca de literis citatoriis. vbi dicitur primam citationem de bere eſſe vnicam, quæ peremptorium contineb.t: vt fal lat quando quis eſt præſens & monitus a iudice ſedente ad ius dicendum: quia talis monitio obtinet vim perem ptorii. ita ſingu. Bal.in.l.ii.ante finem.C. quomodo & qñ iudi. vbi reputat not. dignū, & pro ſing. approbat.d. Iaſ.in rub.C.de in ius vocan.ĩ ver. adde ꝙ iſta &c. refert, ſequit̃.d.Care.Cotta in ſuis memorialibus, in verbo pe rēptorii vim. Q đ nota ad dictã cōſtitutionē edictorum.

Epitoma. XLIIII.

DVo reguli ſub magna pœna promiſerunt tali die eorum controuerſias armis diiudicare. venit dies. vnus recuſat pugnam: an perdere debeat pœnam. Quilibet ex facto cum incidiſſet, dicebat q ſic: tamē cōtrarium de iure nota. determinat Io. de Imo. poſt Ang. per eū relatum in repeti. l. is. qui reus. in. xviii. col. verſi. ex prædictis nota. ff. de publi. iud. Seqtur late, & cōfirmat. d. Iaſ. in. l. ex hoc iure. in. iii. & iiii. colū. ff. de iuſti. & iur. cū multis ſimilibus latiſſime adductis per Calcaneum in conſ. ii. cuius eſt initium: Licet iſta materia in. i. dubio. Et ante omnes ſing. conſuluit Bal. in conſi. cccxliii. incip. Illuſtris dñe, in primo dubio, in. ii. lib. Refert, & ſequitur Catellia Cotta in ſuis memoralibus. in ver. Perduellionis verſus finē. Qđ eſt memoria dignū ad materiā cōſtitutionis regni Monomachiā. & poteſt ſæpe ex facto incidere.

Epitoma. XLV.

SVpra in. xli. Epitomate dedimus vnā fallentiam ad cap. regni: Item ſtatuimus. per quod rei confugiētes ad eccleſiam, ab ea non extrahuntur inuiti. in hoc autem præſenti Epitomate trademus vnā ampliationē ad illud vt infra videbitis. Vnde quæro, an Iudæi cōfugiētes ad eccleſiā, ab ea extrahantur inuiti? Tangit hāc quæſtionē Ioā. de Ana. in. c. Iudæi. i. extra de Iudæ. Et uidetur tex. q non gaudeant immunitate eccleſiarū. in. l. i. C. de his qui ad eccleſias confug. Et firmat ibi Sali. dicens eccleſiam non eſſe tutelā eoꝝ qui non ſunt ſub lege. facit. c. quia fruſtra de vſu. idem tenet Glo. in verſi. cogentur, in auten. de manda. princi. §. publicorū. & Ci. in. l. præſenti in. i. q. C. de his, qui ad eccle. confugi. & Ioan. de Ana. in d. c. Iudæi. Sed contrariū tenet Guiliel. de Mōte laudu. Pet. de Ancha. Car. & Imo. in Cle. i. de peni. & remiſ. & Archid. & Ioan. de Fantu. in. ca. diffiniuit. xvii. q. iiii. &

Glo.&.d.Anto.&.d.Abb.in.c.inter alia in ver extrahẽ dus de immu.eccle.quia etiam peſſimis viris concedit ec cleſia hoc bñficiũ, vt cognoſcant ingratitudinẽ ſua. & ma xime quia.l.vult q̃ ipſæ ſinagogæ Iudeo℞ permittãtur, & nõ q̃ turbenť.vt in.d.c.Iudæ, & in.c.ſicut Iudæi eo. titu.ad.l.i.præalle.Reſpõde, vt per Glo.in.c.inter alia. refert, & ſequitur.d.Fel.in.d.c.Iudæi.i.Quod eſt memo ria dignũ ad ampliationem, & extenſionem dicti.c. Itẽ ſtatuimus: vt nõ modo Chriſtiani, ſed & Iudæi ad eccle ſiã confugientes, ab ea non extrahantur inuiti.

Epitoma. XLVI.

PRo intellectu cõſtitutionis regni.cuius eſt initiũ: In tentionis noſtræ ſub rubrica de illicita aſportatione armorũ. Quæro, vtrum pila plumbea, quæ alias vulgo balotta plũbea vocitatur, cõprehendatur in illa conſtitu tione. Et dicas q̃ ſic. nã etiã apta ad ſolam defenſionem dicuntur arma in ſtatutis puta lorica, & ſimilia ſecundũ Pe.de Ancha.in.c.i.in penul.char.de conſti.& no. Albe. in.ii.parte ſtatutorũ.q.cxxvii.refert, & ſequitur.d. Feli. in.c.ita quorundam, in.i.col.extra de Iudæ, vbi dicit idẽ in balotta plumbea (vt ſuis verbis vtar) & claua ferrea, alle.l armatos.ff.ad.l.Iuliã, de vi pub. Nota ad dictã cõ ſtitutionem, quia poſſet quotidie ex facto incidere.

Epitoma. XLVII.

POne quempiã eſſe bannitũ ab aliqua ciuitate mari tima, nunquid dicatur etiam bannitus ab illa parte maris, vel inſulæ, quæ adhæret illi ciuitati? Dicas q̃ ſic per Glo.ſing.in.c.vbi periculũ, in ver.q ſua de elec. lib.vi.quæ vult mare attribui terræ viciniori.vnde infert Gemin.ibi q̃ bãnitus nõ eſt tutus in illa parte maris, vel in inſula, quæ adhæret loco vnde eſt bannitus. & illam Glo.ſequiť Bar.in.l.vni.C.de venato fera.lib.x.& Bal. in.c.licet de fer.dicit per illũ tex.reſpondiſſe Piſis quoſdã

piratas nõ eſſe tutos in quadam inſula propinqua Piſis. Refert, & ſequitur, & alia non parum multa adducit. d. Feli. in capitulo ad liberandũ in primo notabi. extra de iudi. Quæ ſunt notanda ad conſtitutionem regni, Pœnam horum, de forbannitis, & foriudicatis.

Epitoma. XLVIII.

CVm habeamus conſtitutionẽ regni: Quicunq;, de vẽdentibus venenum, per quã vendens toxicũ, aut malum venenum ad confectionem non vtile, nec neceſſariũ ſuſpenditur. Quæro, num etiam emptor ſubeat ſimilẽ pœnã? Dicas ꝙ ſic. Nã par eſt prohibitio emptionis, & venditionis, eſt enim talis natura correlatiuorum: vt diſpoſitio de vno ſolo extendatur ad aliud, etiam non expreſſum. l. fi. & ibi Bar. C. de in dic. vidui. tol. & l. fi. & ibi Bar. ff. de acceptila. & ideo dicit Bar. in. l. i. C. de cupreſ. lib. xi. ꝙ pœna appoſita vẽdenti, cẽſet̃ appoſita emẽti. Refert, & ſeqtur, & aliis nõ parũ multis corroborat d. Feli. in. c. vlti. extra de Iudæ. Quod eſt memoria dignũ ad intellectum dictæ conſtitutionis, Quicunq;.

Epitoma. XLIX.

AD materiã præcedentis Epitomatis, quæro an in occidente veneno ſit plus, quã gladio? Dicas ꝙ ſic. l. i. C. de malefi. & maniche. per quam dicit Bal. in l. nemo. C. de ſumma tri. ꝙ talis eſt proditor. Refert, & ſequitur. d. Feli. vbi ponit multas alias ſpecies proditionis in. c. i. in prin. extra de homi.

Epitoma. L.

QVæro etiam ad materiã præcedẽtis Epitomatis, qua veniant pœna plectendi conſanguinei veneuantes carceratum, ne vituperentur ex publi. morte? Dicas eos puniri tanq̃ parricidas. ita Bald. in. l. i. ff. de ſtatu homi. refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. cũ iuramentũ, in vltimis verbis. extra de homici. Et hoc eſt memoria

dignum: quia ſæpiuſcule ſolet ex facto incidere. & vidi quandoq; hoc ex facto incidiſſe.

Epitoma. LI.

COnſtitutio regni, cuius eſt initium: Terminum vitæ hominis, ſub rubrica de homicidiis puniēdis. de qua in Soliloquiis noſtris, Soliloqo. lxxxix. &. xc. & in eiſdē Epitomatibus, Epitomate. viii. abunde diſſeruimus. Occidentē aliquē vltore gladio, pœna punit capitali, niſi fecerit ſe defendēdo. Sed an procedat ſi ex culpa leui, vel lata caſualiter quis occiderit? Dicas ꝙ non. ita dicit. d. Car. in c. lator de homi. vbi dicit ſe ita pluribus cō ſuluiſſe ad intellectū ſtatuti diſponentis, ꝙ occidens occidatur, niſi fecerit ſe defendēdo, in fauorē cuiuſdā, qui volens incidere ramos impedientes piſcationem cū rōphea ferrea occidit ſociū. & conſuluit. d. Car. in conſi. xliiii. quod allegatur in paraphraſi longa, immo mauis additiōe ad dictū. c. latori litira. A. refert, & ſequit ibidem. d. Feli. Et ſunt memoria digna ad dictam regni cōſtitutionem Terminum vitæ.

Epitoma. LII.

SI maritus vxorem in ipſo actu adulterii deprehenderit, tam adulterum, quā vxorē occidere licebit. dicit tex. ad literā in cōſtitutione regni: Si maritus de pœna vxoris in adulterio deprehenſæ. de qua etiam conſtitutione ſermonem fecimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. xcvi. cuius eſt initium: Tributa eſt facultas. Nunc ego quæro, num ſit licitum interficere vxorem prægnantem? Dicas ꝙ ſic. ita tenet Bal. in. l. imperator. ff. de ſtatu homi. Refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. ſi vero. in. ii. col in prin. extra de ſenten. excom. Et hoc no. ad ampliationē, & extenſionem dictæ conſtitutionis: Si maritus, in qua hoc non tangunt moder. Parthenopei.

Epitoma. LIII.

PRo intelligentia conſtitutionis regni: Siquis aliquē de percuſſione illicita cū armis, de qua meminimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. xxiii. cuius eſt initiū: Quoniā vt in præcedenti circa finē. Moueo tibi hanc quæſtionem per dictam cōſtitutionem: Siquis aliquem, percuſſor manū cum qua percuſſit ammittit. Nū iudex poſſit loco manus facere ꝙ non manum, ſed digitum tātum amittat: ſi is qui percuſſit eſſet notabilis artifex, qui vteretur pollice, puta in pictore: Dicas ꝙ ſic. quia quo ad effectum eſt ac ſi abſcinderet totam manum. ita conſuluit Bar. quem refert Ioan. de Ana. in. c. cum ex iniuncto in. iii. char. de hære. & ita dicit fuiſſe iudicatū Bononiæ. Refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. cum illorum, in. ii. col. circa medium ibi. Et nota limitationes extra de ſenten. ex. com. Quod eſt memoria dignum ad intellectum dictæ conſtitutionis: vt licet alias digitus non ſit membrū, fall. in artifice notabili, qui vteretur pollice, puta in pictore: quia quo ad effectum eſt ac ſi abſcinderet totam manū. Et ſic per ammiſſionem digiti ſaluaretur manus, & eſſet ſatiſfactum dictæ conſtitutioni per prædicta.

Epitoma. LIIII.

SImilem caſum decido ad materiā præcedentis Epitomatis. Dictat conſtitutio regni: Blaſphemantes, de Blaſphemantibus Deū, & virginē Mariam. Blaſphemantes Deum, & virginē glorioſam linguæ maliloquæ mutilatione puniendos. An ex quo fit mētio de lingua, & ſic de membro, poterit facere iudex, ꝙ digitus abſcindatur: Videtur dicendum ꝙ ſic: quia tunc manus, & ſic membrum debilitatur, vt dicit Bal. in. c. i. de noua forma fidelitatis. Contrarium tamen decido, etiam ſi non digitus tantum, ſed tota manus mutilaretur. Nam contrariū in caſu noſtro apparet de mente ipſius cōſtitūtionis, quæ loquitur de lingua. Præterea ille non puniretur, in quo

peccauit. quod eſt abſurdũ ad adducta in principio in cõtrarium. Reſpõdeo, & dico illa procedere in caſu, in quo ſtatutum loqueretur de membro indifferenter: quia tunc intelligeretur de quolibet. per Glo. in Cle. i. in ver. aliqua de foro compete. licet. d. Feli. qui iſta refert, & ſequitur nõ affirmet, in. c. cum illorũ in. ii. col. de ſenten. exco. Tene ergo blaſphemantes puniendos mutilatione linguæ, niſi concurrant aliquæ qualitates, ex quibus talis pœna veniat mitigãda. de quibus alias dixi in ſingularib⁹ meis: in quibus adduxi aliquas fallentias, & limitationes ad dictam conſtitutionem, Blaſphemantes.

Epitoma. LV.

MOderni Parthenopei in conſtitutione Terminũ vitæ hominis, de homicidiis puniendis, afferunt in medium multas fallentias ad dictã conſtitutionẽ, de qua ſupra in. li. Epitomate meminimus. Et illæ fallentiæ tametſi alias notabiles ſint, earũ tamen nulla notabilior eſt hac, quam in hoc. lv. Epitomate deſcribendã aſſumpſi. vnde fallit illa conſtitutio ex his, quæ elegantiſſime conſuluit. d. Fran. de Are. in conſ. cxlvii. vbi conſuluit non teneri de homicidio illum, qui percuſſit cum pugno etiam armato, & etiã in capite: & etiã ſi percuſſus cecidit in terrã: & ex colliſione facta ad lapidem mortuus eſt: quia ſtatutum, & ſic dicta conſtitutio in caſu noſtro punit occiſorem habentem animum occidendi: dummodo ſequatur effectus, alias non ſecundũ Bar. in. l. i. ff. ad l. Corne. de ſica. & in. l. ſenatus. ff. de accuſa. vnde q̃uis percutiens cũ pugno habuerit animum occidendi percuſſum: tamen hoc non eſt ſecutum ex percuſſione: quia ex ea ſola iſte non fuit interfectus, quã ex colliſione facta capitis ad lapidem fuerit occiſus quia tamen hoc fuit præter intentionem occidentis, non videtur ab occidente dolo occiſus. Vnde cum ſtatutum, & ſic ipſa conſtitutio re-

quirat duo: videlicet animum occidendi, & occiſionem ex animo ſecutam ex propoſito, & animo inſul:antis, nec ex inſtrumento, quo ipſe volebat vti ad occidendum: ſequitur quod non fuit occiſor in dolo, ſed præter intentionē, vt latius deducit Aretinus. Refert, & ſequitur. d. Feli. in tractatu, quē fecit ſub titulo: Quando conatus puniatur, in. iiii. col. vbi dicit huiuſmodi deciſionē eſſe ſemper memoriæ cōmendandā, cum ſit noua, & fortiſſima, & per quam multi poſſent liberari a morte. Nota eā ad dictam conſtitutionem, Terminum vitæ hominis: quia ex ea poſſes tibi magnum honorem, & gloriam comparare in caſu, in quo hoc ex facto incideret.

Epitoma. LVI.

Quia hic caſus frequenter ex facto incidit in patria mea, quæ in hyeme propter inundantiā aquarū, & diſcrimina lutorum, viam habet publicam deſtructā: ideo libuit in hoc. lvi. Epitoma re poſuiſſe. Num ex quo ſtatutis meæ patriæ cautum eſt, nequis per fundum alienum conducat animalia ſua: poſſit ſi via publica ſit deſtructa ſine metu ſtatuti? Dico quod ſic. ita Bal. in. l. per agrū C. de ſeruitu. vbi dicit quod ſi per viam non poteſt fieri tranſitus, & aliquis conducat animalia ſua per fundum vicini, nō tenetur ſoluere bāna ſtatuti, dummodo ciuiliter ſe gerat, ita quod inquātum poſſit cuſtodiat a damno, per. l. ſi cui ibi: nec per medias vineas. ff. de ſeruitu. Refert, & ſequitur. d. Feli. in ſua ad inchoatum opus Ab. in Decretis paraphraſi, imo mauis additiōe, in. c. oēs, in. viii. col. d. ubi dicit eſſe memoriæ cōmendandū ſecūdum. Ab. ibi: quia ſæpe contingit, quod propter inundantiam aquarum, ſeu diſcrimina luterum via publica eſt deſtructa: & tunc licet per agrum viæ proximūm ire, & tranſire inuito domino.

Epitoma. LVII.

AD materiã conſtitutionis regni, Varietates pœnarũ, de qua in Soliloquiis noſtris, Soliloquio.lxix.& in eiſdem noſtris Epitomatibus, Epitomate.xlii. diſſeruimus: volo ꝙ notes id qđ ſing.& notabiliter dixit Ang. in.l ſi nõ conuicii. C.de iniur.ꝙ non ſolum verbum iniurioſum per iracũdiam dictum poteſt reuocari adeo,ꝙ ceſſat actio iniuriarum immo ſi non per iracundiam,& poſſit reuocari per pœnitentiã, ceſſat actio iniuriaꝝ: ſecus ſi actus nõ poteſt reuocari.& ita intelligitur.l.quicquid calore.ff.de regu.iur. Refert,& ſequit.d. Feli.in.c, dilecti filii.in penul.col.extra de excep.vbi dicit hoc modo tenẽre remediũ euitandi actionẽ iniuriarum, vt reuoces verbum iniurioſum, dicẽs nõ fuiſſe bene dictũ De quo exclamat Lanfran,de Oriano in ſua celebri repititiõe.c. quoniam cõtra xiiii.char.in verbo cõfeſſiones in prin.extra de pro ba.quæ ſunt perpetua emmoria digna in actu practico.

Epitoma. LVIII.

CVm ſit communis omnium ſentẽtia, verba iniurioſe prolata per iracundiam, non eſſe punienda prout in præcedentis Epitomate concluſimus. Quæro ad qđ vſq; tẽpus huius iracũdiæ allegatio admittatur? Reſpõdeo vſq; ad xxx.dies ita no, Lucas de pen.in.l. oẽs oĩno curiales.C.de decurio lib.x.col.ii verſ. Sed pone Titius & all.bonũ tex.xi q.in.c.cũ apud & in.l.ſi vindicari.C. de pœn.refert,& ſequitur.d.Phil Deci.vbi hanc materiam iracundiæ plene pertractat, in.l.quicquid calore. ad fi.ff.de regu.iur.Et hæc notabis: qa alias mihi inſeruierunt in actu practico, cum caſus ex facto incidiſſet.

Epitoma. LIX.

VAcat capella, quæ eſt de iure patronatus Titii, & Berthæ. Titius præſentat vnũ, Bertha alium. Cæteris paribus quæſitũ ſcio vter ex præſentatis ſit inſtituẽdus per epiſcopũ? Reſpõdeo, præſentatus a Titio.

ita Bal.in.l.i.ff.de ſenato.& Fran.de Arc.&.d.Feli.in c.quoniam in fi.de teſti.

Epitoma. LX.

RElento eodē pene themate: Si Titius, & Bertha ſunt coniuges, & ius patronatus cōpetit Berthæ, forte iure hæreditario, vt p Glo.xvi.q.vii.in ſumma.& per Ab.in.c.i.verſ.ii.poteſt dubitari,& in.c.nc bis in.i.not.de iure patro.& idem Ab.in conſ.liiii. cuius eſt initium: Videtur.i.in fi.lib.i.& Cal. in conſ.iiii. de iure patro. Titio vero tanquā marito,& domino rei dotalis. iuxta.l.doce ancillam.C.de rei vendica. quæſitum ſcio vter ex dictis præſentatus ſit inſtituēdus? Reſpondi, præſentatus ab vxore:ex eo quod notabiliter tradunt domini de Rota deci.cccccxxii. Ratio eſt, qa huiuſmodi ius patronatus principaliter eſt fundatum in vxore.& ex hac ratione hoc ſequitur,& refert Deci.in.l.fœminæ.ff.de reg.iur. Manda memoriæ.

Epitoma. LXI.

VOlo tibi adducere vnam ampliationem,& extenſionem ad conſtitutionem regni.cuius eſt initium: In aliquibus, de ſucceſſio.filio.comi.vel baronum. De qua in eiſdem noſtris Epitomatibus meminimus, vt in Epitomate.xv.&.xx. Habes enim ex dicta conſtitutione, ꝙ extantibus maſculis. filia fœmina non ſuccedit, ſed maritatur de paragio: vt verbis eius barbatis vtar. & ſic loquitur in vltimis voluntatibus. Quid enim in contractibus? Nū intelligantur ſecundū diſpoſitionē dictæ conſtitutionis ab inteſtato loquentis. finge patrem acquiſiuiſſe emphitheoſim pro ſe.& filiis maſculis,& fœminis certe æqualiter. veniunt fœminæ ſicut maſculi ex forma dictæ acqſitiōis,& inueſtituræ, tñ his nō obſtātib⁹ ex forma dictæ cōſtitutionis dictæ fœminæ nō ſuccedūt in huiuſmodi emphiteoſi, niſi quādo maſculi nō ſupereſſent,

Nam

tris intelligitur regulata ſecundum formam dictæ conſti tutionis, ita ſing. Bar. in. l. vt iuſiurandi. §. ſi liberi in. ii. col. in fi. ff. de bonis liber. & in conſ. ſuo, cuius eſt initium: Iſta quæſtio habet duo dubia ſequitur Pe. de Ancha. in Clem. ii. de iure pa. & in conſ. ccccxii. cuius eſt initium: Poſtq̃ iſta a patre dotata, Imo. in commento. c. Potuit in fi. extra loca. Referunt, & ſequũtur moder. Papien. in. l. omnes populi i. vii. col. ff. de iuſti. & iure. Et hæc ſunt memoria digna ad ampliationẽ dictæ cõſtitutionis, in aliq bus, vt extantibus maſculis filiæ fœminæ excludantur ẽt ab acqſitis p patrẽ pro ſe, & filiis maſculis, & fœminis.

Epitoma. LXII.

IN Soliloquiis noſtris. Soliloquio. vii. ix. x. & . xiiii. ad varios effectus meminimus cõſtitutionis regni, Pœnã horũ, de forbãnitis, & foriudicatis: vt in dictis Soliloquiis diximus, & alibi ſæpe, Nunc ad fallentiã dictæ cõſtitutionis, dicimus ꝙ licet alias bannitus, & foriudicatus poſſit impune offendi, quia eſt hoſtis patriæ, vt in ea dicitur: tñ filius nõ poſſet impune occidere patrem bannitũ, & foriudicatũ. ita notabiliter Ang. in. l. ſi adulteriũ cũ inceſtu. §. liberto. per illum tex. ff. de adulte. & i auten. de inceſtis nup. in prin. Referunt, & ſequuntur moder. Papien. in. l. omnes populi, in. xiiii. col. ff. de iuſti. & iure, vbi tamẽ laudãt ante factũ. Sed poſtq̃ parricidium eſt ſecutum aliud credunt, quia contrariũ ſecundũ eos tenet Bar. in. d. §. ſi liberto. & Pe. de Ancha. & Io. de Ana. ſuper rub. extra de his, q filios occiderunt. idẽ tenet Bar. in. l. minime. p illũ tex. ff. de religio. & Sali. in. l. i. C. de his. qui paren. vel libe. occi. & dicit Bar. in. d. §. liberto: ꝙ iſta quæſtio ita alias euenit de facto Tuderti: ꝙ ita fuit per quoddam collegium conſultum.

Epitoma. LXIII.

AMplia dictam conſtitutionem, Pœnã horum, de

qua in præcedenti Epitomate: vt quis poſſit bannitum, & foriudicatum impune offendere, etiam ſi ignorauerit illum bannitum, & foriudicatum, ſecundum Bar. in. l. inter oēs. §. recte in fi. ff. de fur. & in. l. genero. ff. de his, qui not. infa. Bal. in. l. ſiquis hæredem. C. de inſtitu. Non tamen virtute talis conſtitutionis permittentis bannitum impune offendi, licitum eſſe mulierem bannitam adulterare ſecūdum Bal. in. l. fi. in. ii. col. C. ſi contra iuſ. vel vti li. pub. referunt iidem moder. Papien. in. l. omnes populi in. xiiii. col. ff. de iuſti. & iure. Epitoma. LXIIII.

SIgna hoc ad intellectum, ſiue mauis reſtrictionem, vel fallentiam conſtitutionis regni, Terminum vitæ hois, de homicidiis puniēdis. de qua meminimus toties in Soliloquiis nr̄is, Soliloqo. lxxxix. & xc. & i eiſdē Epitomatibus, Epitomate. viii. lI. & lv. ſtante dicta conſtitutione: ꝙ occidens aliū occidatur. quidā proiiciens lapidem nō animo occidendi, occidit tamē illum. Quæritur qd iuris. Pau. de Caſ. in. l. decuriōes. C. de inſa. dicit ſe habuiſſe quæſtionē in facto: tamen dicit ſe eū euaſiſſe a pœna capitali: ſed cū magno labore: quia iudices volebant eū facere occidi ſequendo tenorē ſtatuti: licet de iure communi quis aliter puniatur pro culpa, aliter pro dolo. vt per Bar. in. l. i. ff. de legi. & ibi hoc referunt. & ſequūtur mode. Papien. in. v. col. in prin. vbi dicunt ꝙ Pau. de Caſ. euaſit eum: quia oſtendit Bal. in. l. data opera ad fi. C. qui accuſa. non poſſunt. & dicunt bene notandū & illā deciſionē Pau. Refert, & ſeqtur Alex. in cōſ. cclxxxvi. in fi. quibus conueniunt ea quæ in conſulendo deduxit Fran. de Aretio, in ꝯſilio ſuo. cxlvii. de quo meminimus ſupra in eiſdem noſtris Epitomatibus, Epitomate. lv.

Epitoma. LXV.

QVid autē ſi homicidium reperiatur commiſſum in perſonam affinis, vel amici, an ſit locus con-

ſtitutionis, Terminum vitæ hominis, de qua in præ-cedenti Epitomate? Dicas ꝙ non quia conſtitutio illa requirit dolum.tex.eſt notabilis,& melior de iure, in.l.cũ autem excipitur.ff de edili.edic ſecundum Ang.in.l.i.ff. de leg.plene diſtinguẽtem.& Bar.in terminis in.l.q̃d ergo.§.pœna grauior.in.iiii.col.in prin.ff.de his q no.infa. cum aliis non parum multis allegatis per.d.Iaſ.in.d.l.i. in.iiii.col.Ratio eſt,quia homicidium cõmiſſum in perſonã affinis, vel amici,præſumitur caſuale nõ doloſum. Glo.& doc.in.l.i.in ver.Non occidendi animo. C.ad.l. Corne.de ſica.Bal.in.l.fi.in.xx.oppo.C.de hæredi.inſtitu.d.Iaſ.in.d.l.i.ff.de legi.in.v.col.vbi dicit: Prædicta bene notanda:quia magnæ ſunt importantiæ,& quotidiana.Et tu notabis ea ad intellectũ dictæ cõſtitutionis, Terminum vitæ,in actu practico.

Epitoma. LXVI.

PRo doctoribus quæro,an doctor poſſit torqueri,ẽt extantibus inditiis cõtra eũ,ẽt in caſibus,in quibus ex forma capituli regni poteſt inferri q̃ſtio.vt in c. regni, Tormẽtis,ſub rub.de tormentis.Dicas ꝙ non ſecundũ Bar.in.l.i.C.de aduoca.diuer.iud.Et Ci.in.l.Milites,& in.l.iiii.C.ad.l.Iul.maie refert,& ſequitur d Iaſ.in.l.de quibus in.xxiii.col.ff de leg.vbi dicit non valere conſuetudinem in contrarium diſponentem:immo dicit eſſe ipſo iure nullam.l.omnes iudices.vbi Bar.not.C.de decurio.lib.x.Et facit feſtũ Roma.in ſing.ſuis,ſed nõ allegat Iaſ.numerum.Tu dicas in ſing.cccclxxxviii.cuius eſt initium:Milites,doctores,& decuriones.& ibi Io.Baptiſta Caſtellioneus in ſua paraphraſi immo mauis additiõe.

Epitoma. LXVII.

REgni huius conſtitutione proſpicitur, vt fiſcus ſuccedat in bonis foriudicati cum filiis ipſius, perſona foriudicati liberis connumerata. vt dicit tex.in

conſtitutione,cuius eſt initium:Foriudicatorũ bona,ſub rub.de fiſco ſuccedendo foriudicatis.Quæro an mona chus connumeretur inter filios,& ſic proportione ſua mo naſteriũ ſuccedat? Dicas ꝙ ſic,immo fortius etiam ſi mo nachus fuiſſet mortuus ante bannum editum,aut foriu dicationem emiſſam:quia monaſterium haberetur loco filii.vt patet ex his,quæ diſputat Ludo.Ro.in ſing.ſuo. cccel.cuius eſt initium:Statutum vrbis veteris. Et per. d.Feli.in præſentia.col.xiiii. ibi & per iſtam Glo.extra de proba.Et hæc nõ inuenies tacta p nouiſſimos parthe nopeos in dicta conſtitutione Foriudicatorum bona. iõ nota.

Epitoma. LXVIII.

FInge aliquẽ eſſe bannitum ab iſto territorio:& fami lia poteſtatis eum inſequens cepit extra territorium. Nunquid debeat relaſſari? Dicas ꝙ ſic. ẽt ſi voluerit eũ capere in territorio.& fugientem ceperit extra ſecundũ Bal.in.c.cum olim ad fi.extra de dolo,& cõtu.Bar.in.l. ꝙ ait lex.§.i.ff.de adulte.refert,& ſequit̃.d.Ial.in.l.fi.i. i.col.ff.de iuriſdi.om.iud.Vide tamẽ quod cõtrariũ ſer uatur in iuſtitiariis principatus,qui poſſunt inſequi ma leſactores per.xv.milliaria extra prouinciam. vt eſt pro ſpectũ per capitulũ regni,cuius eſt initiũ: Robertus Dei gratia &c.Iuſtitiariis principatus &c. Diuiã, & pluries. De capiendis malefactoribus in alterius prouincia.

Epitoma. LXIX.

IN multis Soliloquiis noſtris,& ĩ eiſdẽ Epi tomatibꝰ Epitomate.xlvii.cuius eſt initiũ: Pone quempiã ad fi.meminimus conſtitutionis regni, Pœnã horũ.de forbãnitis,& foriudicatis ad varios quidẽ effectus. Nũc ad intelligentiã eiuſdẽ cõſtitutionis adhuc qro, an offen dens in alio territorio bannitum ab vno territorio debeat decapitari? Dicas ꝙ ſic.quia non eſt tutus ab homicidio propter talem conſtitutionem permittentem illum ban

nitum poſſe impune offendi ſecundum Imo. in Cle. paſtoralis, in. iiii. col. de re iudi. Pet. de Ancha. in commento. c. Canonum ſtatuta. in. xvii. char. in verſi. iii. principaliter, de conſti. &c. d. Iaſ. qui prædicta refert, & ſequitur in l. fi. in. i. col. circa prin. ff. de iuriſd. om. iud.

Epitoma. LXX.

LImita ſupradictã conſtitutionẽ, de qua in præcedenti Epitomate, ex eo quod refert Bal. ſe de facto Aretii cõſuluiſſe in. l. cũctos populos. in. vii. col. in verſi. Sed hic quæritur, ſi bannitus: ꝙ quamuis bãnitũ ab vno territorio ſiqs offendat in alio territorio, debeat decapitari: tñ ſi caperetur in loco ſtatuti, nõ poſſet per hoc puniri. ꝙ illũ bannitum extra territorium offenderit, vt ibi notabiliter per eũ. & ſequitur. d. Nellus de ſancto Geminia. ĩ ſuo tractatu, quẽ edidit Bannitorũ, in. ii. parte ſecundi tẽporis. q. lvii. vbi dicit ita de facto ſeruari. Referunt, & ſequuntur moder. Papien. in. l. fi. in penulti. col. ibi. Decimo ſexto limita. ff. de iuriſdic. om. iud. Et nota, qa ſunt memoria digna ad limitationem dictæ conſtitutionis regni, Pœnam horum.

Epitoma. LXXI.

SAepe cõtigit, vt vnus & idẽ Baro, ſub eius dominio duas ciuitates perhibeatur habere: & exiſtẽs in vna, mittat nuntiũ in alterã ad citandũ quẽpiã ſuum ſubditũ, ſeu vaſallum: quo caſu dubitatur an valeat talis citatio, nec ne: ſed communiter in caſu præmiſſo tenetur diſtinctio Bar. i. l. i. §. i. ff. de requi. reis. & latius in extrauaganti ad reprimẽdũ in ver. per edicta: quæ eſt, vt ſi iſtæ ciuitates ſunt ſub uno principe, vel vno domino: & tunc talis citatio permittatur, alias non, de quo per Io. An. & late Gemi. in. c. Ro. §. cõtrahentes, de foro cõpe. Bal. poſt Io. An. in. c. meminimus de appell. late per Oldra. Lauden, in conſ. ſuo. lxxviii. cuius eſt initium: Tertio quæ

ritur per.d. Anto.& alios in.c.fin.de foro compe.Nihilominus ego in caſu meæ patriæ ex officina mea adhibui remedium cōtra prædicta. Nam cum hic caſus quotidie ex facto incidat, a legati feci contra præmiſſam citationem regiam nouellam pragmaticam bonæ memoriæ regis Ferdinandi primi.cuius eſt initium: Ferdinandus rc. Quæ uia expone &c. per quam proſpectum eſt, ne qſpiā pro primis cauſis quibuſcunq; extrahatur extra propriū domicilium: & per ſecundis extra propriam prouinciam. cum decreto nullitatis dictæ citationis, etiam ſi citatus nunquam comparuerit, & hoc modo millies defendi propriam patriam, & alios particulares conciues meos, ne extra domicilium traherentur. Et hoc quotidie ex facto incidit in iſta acerrima certatione, quā habemus annis abhinc duobus cum nr̄o dn̄o, immo mauis moderatore.

Epitoma. LXXII.

IVdex iniuſte ſubiiciens quempiam ſubditum quæſtionibus, tenebitur iniuriarum, & pro motu, & arbitrio iudicis punietur extra ordinē.l.iniuriarū æſtimatio. ff.de iniuriis.ita dicit ſing.Bal.in rub.C.de pœna iudi. q mal.iudi.cū aliis alle.per.d.Iaſ.in.l.1.in.ii.col.ibi: Tertio limita.ff.qd quiſq; iur. vbi cōcludit q in tortura iniuſte illata p iudicē alicui, non ſit retorcutio ſimilis torturæ, cū nō reperiatur iure cautum. Sed tu aduerte aliter eſſe proſpectum etiam hodie in materia torturæ cōtra latrūculatores non admittentes appellationem a tormentis interpoſitam per cap.regni, cuius eſt initium: Si iuſte qs appellauerit, ſub rubrica: q recipiatur appellatio a tormētis. de quo meminimus in Soliloqis nr̄is, Soliloqo lxxxv. cuius eſt initiū: Regni huius capitulo. Et moneo latrūculatores quoſcunq;, vt dictū capitulū præ oculis habeant. Eſt enim in viridi obſeruantia: & per illud variæ ſunt proditæ pœnæ, & quidem magnæ, contra iudices,

in materia torturæ. Epitoma. LXXIII.

CONſtitutio regni, Pœnā horū, de qua in multis Soliloquiis noſtris meminimus, & in eiſdē Epitomatibus. vt in. lxix: & .lxx. vult vt capiens bannitū, & foriudicatū in præmiū ſuæ fidei, & probitatis euitet banni, vel forbanni pœnā. Sed talis cōſtitutio intelligitur qn̄ accepit cū effectu, & præſentauit ſuperiori. facit. l. ſi Barſatorā. & ibi Ci. & Ang. C. de fideiuſ. vide Iaſ. in. l. i. §. hæc autem verba, in. iii. colū. ff. quod quiſq; iur. Quod eſt memoria dignum ad intelligentiam dictæ conſtitutionis, cum caſus ex facto inciderit.

Epitoma. LXXIIII.

ALiquis extraxit enſem contra quempiā: quē tamē aliter nō vulnerauit, nec percuſſit. Quæro qualiter teneatur, & puniatur? Reſpōdeo p tex. in. l. itē apud Labeonē. §. ſi quis pulſatus. ff. de iniur. quē Bar. ibi multū not. & ꝙ neſciret dare tex. concordantem in iure: ꝙ ſi aliquis eleuauit manum cū pugno, vel cum enſe vt aliquem percuteret: ſed tamen poſtea cū nō tetigit: tamen ex ſola admenatione, vt dicit Bar. quia ei timorem incuſſit, tenetur ei actione iniuriarū, referunt, & ſequūtur moder. Papiē. in. l. i. §. hæc verba. ff. quod quiſq; iur. in viii. col. Sed iſta non procederent hodie, attenta regni cōſtitutione cuius eſt initiū: Aſperitatem, ſub rubrica De pœna eius, qui contra aliquem tantum arma extraxerit. Per quā extrahens tantū arma contra aliquem, punitur ad duplicatam pœnam aſportationis armorum. De qua inconſtitutione Intentionis noſtræ de illicita aſportatione armorū, & de pœna percutientium cum eis.

Epitoma. LXXV.

MEminimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. iiii. xxxii. xxxvi. & .lxxiii. cōſtitutionis regni Vſurariorum, de vſurariis puniendis. per quam fœnerator, in

PRo intelligentia conſtitutionis regni: Siquis aliquē de percuſſione illicita cū armis, de qua meminimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. xxiii. cuius eſt initiū: Quoniā vt in præcedenti circa finē. Moueo tibi hanc quæſtionem per dictam cōſtitutionem: Siquis aliquem, percuſſor manū cum qua percuſſit ammittit. Nū iudex poſſit loco manus facere q̄ non manum, ſed digitum tātum amittat? ſi is qui percuſſit eſſet notabilis artifex, qui vteretur pollice, puta in pictore? Dicas q̄ ſic. quia quo ad effectum eſt ac ſi abſcinderet totam manum. ita conſuluit Bar. quem refert Ioan. de Ana. in. c. cum ex iniuncto in. iii. char. de hære. & ita dicit fuiſſe iudicatū Bononiæ. Refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. cum illorum, in. ii. col. circa medium ibi. Et nota limitationes extra de ſenten. excom. Quod eſt memoria dignum ad intellectum dictæ conſtitutionis: vt licet alias digitus non ſit membrū, fall. in artifice notabili, qui vteretur pollice, puta in pictore: quia quo ad effectum eſt ac ſi abſcinderet totam manū. Et ſic per ammiſſionem digiti ſaluaretur manus, & eſſet ſatiſfactum dictæ conſtitutioni per prædicta.

Epitoma. LIIII.

SImilem caſum decido ad materiā præcedentis Epitomatis. Dictat conſtitutio regni: Blaſphemantes, de Blaſphemantibus Deū, & virginē Mariam. Blaſphemantes Deum, & virginē glorioſam linguæ maliloquæ mutilatione puniendos. An ex quo ſit mētio de lingua, & ſic de membro, poterit facere iudex, q̄ digitus abſcindatur? Videtur dicendum q̄ ſic: quia tunc manus, & ſic membrum debilitatur, vt dicit Bal. in. c. i. de noua forma fidelitatis. Contrarium tamen decido, etiam ſi non digitus tantum ſed tota manus mutilaretur. Nam contrariū in caſu noſtro apparet de mente ipſius cōſtitūtionis, quæ loquitur de lingua. Præterea ille non puniretur, in quo

peccauit. quod eſt abſurdũ ad adducta in principio in cõtrarium. Reſpõdeo, & dico illa procedere in caſu, in quo ſtatutum loqueretur de membro indifferenter: quia tunc intelligeretur de quolibet, per Glo. in Cle. i. in ver. aliqua de foro compete, licet. d. Feli. qui iſta refert, & ſequitur nõ affirmet, in. c. cum illorũ in. ii. col. de ſenten. exco. Tene ergo blaſphemantes puniendos mutilatione linguæ, niſi concurrant aliquæ qualitates, ex quibus talis pœna veniat mitigãda. de quibus alias dixi in ſingularib⁹ meis: in quibus adduxi aliquas fallentias, & limitationes ad dictam conſtitutionem, Blaſphemantes.

Epitoma. LV.

MOderni Parthenopei in conſtitutione Terminũ vitæ hominis, de homicidiis puniendis, afferunt in medium multas fallentias ad dictã conſtitutionẽ, de qua ſupra in. li. Epitomate meminimus. Et illæ fallentiæ tametſi alias notabiles ſint, earũ tamen nulla notabilior eſt hac, quam in hoc. lv. Epitomate deſcribendã aſſumpſi. vnde fallit illa conſtitutio ex his, quæ elegantiſſime conſuluit. d. Fran. de Are. in conſ. cxlvii. vbi conſuluit non teneri de homicidio illum, qui percuſſit cum pugno etiam armato, & etiã in capite: & etiã ſi percuſſus cecidit in terrã: & ex colliſione facta ad lapidem mortuus eſt: quia ſtatutum, & ſic dicta conſtitutio in caſu noſtro punit occiſorem habentem animum occidendi: dummodo ſequatur effectus, alias non ſecundũ Bar. in. l. i. ff. ad l. Corne. de ſica. & in. l. ſenatus. ff. de accuſa. vnde q̃uis percutiens cũ pugno habuerit animum occidendi percuſſum: tamen hoc non eſt ſecutum ex percuſſione: quia ex ea ſola iſte non fuit interfectus, quã ex colliſione facta capitis ad lapidem fuerit occiſus quia tamen hoc fuit præter intentionem occidentis, non videtur ab occidente dolo occiſus. Vnde cum ſtatutum, & ſic ipſa conſtitutio re-

quirat duo: videlicet animum occidendi, & occiſionem ex animo ſecutam ex propoſito, & animo inſultantis, neq; ex inſtrumento, quo ipſe volebat vti ad occidendum: ſequitur quod non fuit occiſor in dolo, ſed præter intentionē, vt latius deducit Aretinus. Refert, & ſequitur. d. Feli. in tractatu, quē fecit ſub titulo: Quando conatus puniatur, in. iiii. col. vbi dicit huiuſmodi deciſionē eſſe ſemper memoriæ cōmendandā, cum ſit noua, & fortiſſima, & per quam multi poſſent liberari a morte. Nota eā ad dictam conſtitutionem, Terminum vitæ hominis: quia ex ea poſſes tibi magnum honorem, & gloriam comparare in caſu, in quo hoc ex facto incideret.

Epitoma. LVI.

Quia hic caſus frequenter ex facto incidit in patria mea, quæ in hyeme propter inundantiā aquarū, & diſcrimina lutorum, viam habet publicam deſtructā: ideo libuit in hoc. lvi. Epitomate poſuiſſe. Num ex quo ſtatutis meæ patriæ cautum eſt, nequis per fundum alienum conducat animalia ſua: poſſit ſi via publica ſit deſtructa ſine metu ſtatuti? Dico quod ſic. ita Bal. in. l. per agri ſi C. de ſeruitu. vbi dicit quod ſi per viam non poteſt fieri tranſitus, & aliquis conducat animalia ſua per fundum vicini, nō tenetur ſoluere bāna ſtatuti, dum modo ciuiliter ſe gerat, ita quod inquātum poſſit cuſtodiat a damno, per. l. ſi cui ibi: nec per medias vineas. ff. de ſeruitu. Refert, & ſequitur. d. Feli. in ſua ad inchoatum opus Ab. in Decretis paraphraſi, imo mauis additiōe, in. c. oēs, in. viii. col. d. ubi dicit eſſe memoriæ cōmendandū ſi ſecūdum. Ab. ibi: quia ſæpe contingit, quod propter inundantiam aquarum, ſeu diſcrimina lutorum via publica eſt deſtructa: & tunc licet per agrum viæ proximū ire, & tranſire inuito domino.

Epitoma. LVII.

AD materiã conſtitutionis regni, Varietates pœnarũ, de qua in Soliloquiis noſtris, Soliloquio.lxix.& in eiſdem noſtris Epitomatibus, Epitomate.xlii. diſſeruimus: volo ꝙ notes id qđ ſing.& notabiliter dixit Ang. in.l ſi nõ conuicii. C.de iniur.ꝙ non ſolum verbum iniurioſum per iracũdiam dictum poteſt reuocari adeo, ꝙ ceſſat actio iniuriarum immo ſi non per iracundiam, & poſſit reuocari per pœnitentiã, ceſſat actio iniuriaꝝ: ſecus ſi actus nõ poteſt reuocari. & ita intelligitur.l.quicquid ca lore.ff.de regu.iur. Refert, & ſequit.d.Feli.in.c. dilecti filii.in penul.col.extra de excep.vbi dicit hoc modo te hr̃e remediũ euitandi actionẽ iniuriarum, vt reuoces verbum iniurioſum, dicẽs nõ fuiſſe bene dictũ. De quo exclamat Lanfran.de Oriano in ſua celebri repititiõe.c. quoniam cõtra xiiii.char.in verbo cõfeſſiones in prin.extra de pro ba.quæ ſunt perpetua emmoria digna in actu practico.

Epitoma. LVIII.

CVm ſit communis omnium ſentẽtia, verba iniurioſe prolata per iracundiam, non eſſe punienda prout in præcedentis Epitomate concluſimus. Quæro ad qđ vſq; tẽpus huius iracũdiæ allegatio admittatur? Reſpõdeo vſq; ad xxx.dies ita no. Lucas de pen.in.l. oẽs oĩno curiales. C.de decurio lib.x.col.ii verſ. Sed pone Titius & all. bonũ tex.xi q.in.c.cũ apud & in.l.ſi vindicari.C. de pœn.refert, & ſequitur.d.Phil Deci. vbi hanc materiam iracundiæ plene pertractat, in.l.quicquid calore. ad fi.ff.de regu.iur. Et hæc notabis: qa alias mihi inſeruierunt in actu practico, cum caſus ex facto incidiſſet.

Epitoma. LIX.

VAcat capella, quæ eſt de iure patronatus Titii, & Berthæ. Titius præſentat vnũ, Bertha alium. Cæteris paribus quæſitũ ſcio vter ex præſentatis ſit inſtituẽdus per epiſcopũ? Reſpõdeo, præſentatus a Titio.

ita Bal.in.l.i.ff.de ſenato.& Fran.de Are.&.d.Feli.in c.quoniam in fi.de teſti.

Epitoma. LX.

RE tento eodē pene themate: Si Titius, & Bertha ſunt coniuges,& ius patronatus cōpetit Berthæ, forte iure hæreditario, vt p Glo.xvi.q.vii.in ſumma.& per Ab.in.c.i.verſ.ii.poteſt dubitari.& in.c.nobis in.i.not.de iure patro.& idem Ab.in conſ.liiii. cuius eſt initium: Videtur.i.in fi.lib.i.& Cal. in conſ.iiii. de iure patro.Titio vero tanquā marito,& domino rei dotalis. iuxta.l.doce ancillam.C.de rei vendica. quæſitum ſcio vter ex dictis præſentatus ſit inſtituēdus:Reſpondi, præſentatus ab vxore:ex eo quod notabiliter tradunt domini de Rota deci.ccccxxii.Ratio eſt,qa huiuſmodi ius patronatus principaliter eſt fundatum in vxore.& ex hac ratione hoc ſequitur,& refert Deci.in.l.fœminæ.ff.de reg.iur.Manda memoriæ.

Epitoma. LXI.

VOlo tibi adducere vnam ampliationem,& extenſionem ad conſtitutionem regni.cuius eſt initium: In aliquibus,de ſucceſſio.filio.comi.vel baronum. De qua in eiſdem noſtris Epitomatibus meminimus,vt in Epitomate.xv.&.xx.Habes enim ex dicta conſtitutione,ꝙ extantibus maſculis.filia fœmina non ſuccedit,ſed maritatur de paragio:vt verbis eius barbaris vtar. & ſic loquitur in vltimis voluntatibus. Quid enim in contractibus:Nō intelligantur ſecundū diſpoſitionē dictæ conſtitutionis ab inteſtato loquentis.finge patrem acquiſiuiſſe emphitheoſim pro ſe,& filiis maſculis,& fœminis certe æqualiter. veniunt fœminæ ſicut maſculi ex forma dictæ acqſitiōis,& inueſtituræ,tñ his nō obſtātib⁹ ex forma dictæ cōſtitutionis dictæ fœminæ nō ſuccedūt in huiuſmodi emphiteoſi,niſi quādo maſculi nō ſupereſſent.

Nam

tris intelligitur regulata ſecundum formam dictæ conſti tutionis.ita ſing.Bar.in.l.vt iuſiurandi.§.ſi liberi in.ii. col.in fi.ff.de bonis liber.&in conſ.ſuo,cuius eſt initium: Iſta quæſtio habet duo dubia ſequitur Pe.de Ancha.in Clem.ii.de iure pa.& in conſ.ccccxii.cuius eſt initium: Poſtq̃ iſta a patre dotata,Imo.in commento.c.Potuit in fi.extra loca.Referunt,& ſequũtur moder.Papien.in.l. omnes populi i.vii.col.ff.de iuſti.& iure.Et hæc ſunt me moria digna ad ampliationẽ dictæ cõſtitutionis,in aliq bus,vt extantibus maſculis filiæ fœminæ excludantur ẽt ab acqſitis p patrẽ pro ſe,& filiis maſculis,& fœminis.

Epitoma. LXII.

IN Soliloquiis noſtris Soliloquio.vii.ix.x.&.xiiii.ad varios effectus meminimus cõſtitutionis regni,Pœ nã horũ,de forbãnitis,& foriudicatis:vt in dictis So liloquiis diximus,& alibi ſæpe.Nunc ad fallentiã dictæ cõſtitutionis,dicimus ꝙ licet alias bannitus,& foriudica tus poſſit impune offendi,quia eſt hoſtis patriæ,vt in ea dicitur:tñ filius nõ poſſet impune occidere patrem banni tũ,& foriudicatũ.ita notabiliter Ang.in.l.ſi adulteriũ cũ inceſtu.§.liberto.per illum tex.ff.de adulte.& i auten. de inceſtis nup.in prin.Referunt,& ſequuntur moder. Papien.in.l.omnes populi,in.xiiii.col.ff.de iuſti.& iure, vbi tamẽ laudãt ante factũ.Sed poſtq̃ parricidium eſt ſe cutum aliud credunt,quia contrariũ ſecundũ eos tenet Bar.in.d.§.ſi liberto.& Pe.de Ancha.& Io.de Ana.ſu per rub.extra de his,q filios occiderunt.idẽ tenet Bar.in. l.minime.p illũ tex.ff.de religio.& Sali.in.l.i.C.de his, qui paren.vel libe.occi.& dicit Bar.in.d.§.liberto:ꝙ iſta quæſtio ita alias euenit de facto Tuderti:ꝙ ita fuit per quoddam collegium conſultum.

Epitoma. LXIII.

AMplia dictam conſtitutionem,Pœnã horum,de

qua in præcedenti Epitomate: vt quis poſſit bannitum, & foriudicatum impune offendere, etiam ſi ignorauerit illum bannitum, & foriudicatum, ſecundum Bar. in. l. inter oës. §. recte in fi. ff. de fur. & in. l. genero. ff. de his, qui not. infa. Bal. in. l. ſiquis hæredem. C. de inſtitu. Non tamen virtute talis conſtitutionis permittentis bannitum impune offendi, licitum eſſe mulierem bannitam adulterare ſecūdum Bal. in. l. fi. in. ii. col. C. ſi contra iuſ. vel vti li. pub. referunt iidem moder. Papien. in. l. omnes populi in. xiiii. col. ff. de iuſti. & iure. Epitoma. LXIIII.

SIgna hoc ad intellectum, ſiue mauis reſtrictionem, vel fallentiam conſtitutionis regni, Terminum vitæ hoīs, de homicidiis puniēdis. de qua meminimus toties in Soliloquiis nrīs, Soliloqo. lxxxix. &, xc. & i eiſdē Epitomatibus, Epitomate. viii. lt. & lv, ſtante dicta conſtitutione: ꝙ occidens aliū occidatur. quidā proiiciens lapidem nō animo occidendi, occidit tamē illum. Quæritur qd iuris. Pau. de Caſ. in. l. decuriōes. C. de infa. dicit ſe habuiſſe quæſtionē in facto: tamen dicit ſe eū euaſiſſe a pœna capitali: ſed cū magno labore: quia iudices volebant eū facere occidi ſequendo tenorē ſtatuti: licet de iure communi quis aliter puniatur pro culpa, aliter pro dolo, vt per Bar. in. l. i. ff. de legi. & ibi hoc referunt. & ſequūtur mode. Papien. in. v. col. in prin. vbi dicunt ꝙ Pau. de Caſ. euaſit eum: quia oſtendit Bal. in. l. data opera ad fi. C. qui accuſa. non poſſunt. & dicunt bene notandū & illā deciſionē Pau. Refert, & ſeqtur Alex. in cōſ. cclxxxvi. in fi. quibus conueniunt ea quæ in conſulendo deduxit Fran. de Aretio, in ꝯſilio ſuo. cxlvii. de quo meminimus ſupra in eiſdem noſtris Epitomatibus, Epitomate. lv.

Epitoma. LXV.

QVid autē ſi homicidium reperiatur commiſſum in perſonam affinis, vel amici, an ſit locus con-

ſtitutionis, Terminum vitæ hominis, de qua in præ cedenti Epitomate? Dicas ꝙ non quia conſtitutio illa re quirit dolum. tex. eſt notabilis, & melior de iure, in. l. cũ autem excipitur. ff. de edili. edic ſecundum Ang. in. l. i. ff. de leg. plene diſtinguẽtem, & Bar. in terminis in. l. qd er go. §. pœna grauior. in. iiii. col. in prin. ff. de his q no. infa. cum aliis non parum multis allegatis per. d. Iaſ. in. d. l. i. in. iiii. col. Ratio eſt, quia homicidium cõmiſſum in per ſonã affinis, vel amici, præſumitur caſuale nõ doloſum. Glo. & doc. in. l. i. in ver. Non occidendi animo. C. ad. l. Corne. de ſica. Bal. in. l. fi. in. xx. oppo. C. de hæredi. inſti tu. d. Iaſ. in. d. l. i. ff. de legi. in. v. col. vbi dicit: Prædicta bene notanda: quia magnæ ſunt importantiæ, & quoti diana. Et tu notabis ea ad intellectũ dictæ cõſtitutionis, Terminum vitæ, in actu practico.

Epitoma. LXVI.

PRo doctoribus quæro, an doctor poſſit torqueri, ẽt extantibus inditiis cõtra eũ, ẽt in caſibus, in quibus ex forma capituli regni poteſt inferri q̃ſtio. vt in. c. regni, Tormẽtis, ſub rub. de tormentis. Dicas ꝙ non ſecundũ Bar. in. l. i. C. de aduoca. diuer. iud. Et Ci. in. l. Milites, & in. l. iiii. C. ad. l. Iul. maie. refert, & ſequitur. d. Iaſ. in. l. de quibus in. xxiii. col. ff. de leg. vbi dicit non valere conſue tudinem in contrarium diſponentem: immo dicit eſſe ip ſo iure nullam. l. omnes iudices. vbi Bar. nor. C. de decu rio. lib. x. Et facit ſeſtũ Roma. in ſing. ſuis, ſed nõ allegat Iaſ. numerum. Tu dicas in ſing. cccclxxxviii. cuius eſt ini tium: Milites, doctores, & decuriones. & ibi Io. Baptiſta Caſtellioneus in ſua paraphraſi immo mauis additiõe.

Epitoma. LXVII.

REgni huius conſtitutione proſpicitur, vt fiſcus ſuc cedat in bonis foriudicati cum filiis ipſius, perſo na foriudicati liberis connumerata. vt dicit tex. in

conſtitutione,cuius eſt initium:Foriudicatorũ bona,ſub rub.de fiſco ſuccedendo foriudicatis.Quæro an monachus connumeretur inter filios,& ſic proportione ſua monaſteriũ ſuccedat? Dicas φ ſic,immo fortius etiam ſi monachus fuiſſet mortuus ante bannum editum,aut foriudicationem emiſſam:quia monaſterium haberetur loco filii,vt patet ex his,quæ diſputat Ludo.Ro.in ſing.ſuo.ccccl.cuius eſt initium:Statutum vrbis veteris. Et per.d.Feli.in præſentia.col,xiiii.ibi & per iſtam Glo.extra de proba.Et hæc nõ inuenies racta p nouiſſimos parthenopeos in dicta conſtitutione Foriudicatorum bona. iõ nota.

Epitoma. LXVIII.

Finge aliquẽ eſſe bannitum ab iſto territorio:& famila poteſtatis eum inſequens cepit extra territorium, Nunquid debeat relaſſari? Dicas φ ſic. ẽt ſi voluerit eũ capere in territorio.& fugientem cepetit extra ſecundũ Bal.in.c.cum olim ad fi.extra de dolo,& cõtu.Bar.in.l. φ ait lex.§.i.ff.de adulte.refert,& ſequit̃.d.Iaſ.in.l.fi.ĩ.i.col.ff.de iutiſdi.om.iud.Vide tamẽ quod cõtrariũ ſeruatur in iuſtitiariis principatus,qui poſſunt inſequi maleſactores per.xv.milliaria extra prouinciam. vt eſt proſpectũ per capitulũ regni.cuius eſt initiũ: Robertus Dei gratia &c.Iuſtitiariis principatus &c. Diuiã, & pluries. De capiendis malefactoribus in alterius prouincia.

Epitoma. LXIX.

IN multis Soliloquiis noſtris,& i eiſdẽ Epitomatib? Epitomate.xlvii,cuius eſt initiũ: Pone quempiã ad fi.meminimus conſtitutionis regni, Pœnã horũ.de forbãitis,& foriudicatis ad varios quidẽ effectus. Nũc ad intelligentiã eiuſdẽ cõſtitutionis adhuc qro, an offendens in alio teritorio bannitum ab vno territorio debeat decapitari? Dicas φ ſic.quia non eſt tutus ab homicidio propter talem conſtitutionem permittentem illum ban-

nitum poſſe impune offendi ſecundum Imo. in Cle. paſtoralis, in. iiii. col. de re iudi. Pet. de Ancha. in commento. c. Canonum ſtatuta. in. xvii. char. in verſi. iii. principaliter, de conſti. &. d. Iaſ. qui prædicta refert, & ſequitur in l. fi. in. i. col. circa prin. ff. de iuriſd. om. iud.

Epitoma. LXX.

LImita ſupradictã conſtitutionẽ, de qua in præcedenti Epitomate, ex eo quod refert Bal. ſe de facto Aretii cõſuluiſſe in. l. cũctos populos. in. viii. col. in verſi. Sed hic quæritur, ſi bannitus: ꝙ quamuis bãnitũ ab vno territorio ſiqs offendat in alio territorio, debeat decapitari: tñ ſi caperetur in loco ſtatuti, nõ poſſet per hoc puniri. ꝙ illũ bannitum extra territorium offenderit, vt ibi notabiliter per eũ. & ſequitur. d. Nellus de ſancto Geminia. ĩ ſuo tractatu, quẽ edidit Bannitorũ, in. ii. parte ſecundi tẽporis. q. lvii. vbi dicit ita de facto ſeruari. Referunt, & ſequuntur moder. Papien. in. l. fi. in penulti. col. ibi. Decimo ſexto limita. ff. de iuriſdic. om. iud. Et nota, qa ſunt memoria digna ad limitationem dictæ conſtitutionis regni, Pœnam horum.

Epitoma. LXXI.

SAepe cõtigit, vt vnus & idẽ Baro, ſub eius dominio duas ciuitates perhibeatur habere: & exiſtẽs in vna, mittat nuntiũ in alterã ad citandũ quẽpiã ſuum ſubditũ, ſeu vaſallum: quo caſu dubitatur an valeat talis citatio, nec ne: ſed communiter in caſu præmiſſo tenetur diſtinctio Bar. i. l. i. §. i. ff. de requi. reis. & latius in extrauaganti ad reprimẽdũ in ver. per edicta: quæ eſt, vt ſi iſtæ ciuitates ſunt ſub uno principe, vel vno domino: & tunc talis citatio permittatur, alias non, de quo per Io. An. & late Gemi. in. c. Ro. §. cõtrahentes, de foro cõpe. Bal. poſt Io. An. in. c. meminimus de appell. late per Oldra. Lauden, in conſ. ſuo. lxxxviii. cuius eſt initium: Tertio quæ

in materia torturæ. Epitoma. LXXIII.

CONſtitutio regni, Pœnā horū, de qua in multis Soliloquiis noſtris meminimus, & in eiſdē Epitomatibus. vt in. lxix. & lxx. vult vt capiens bannitū, & foriudicatū in præmiū ſuæ fidei, & probitatis euitet banni, vel forbanni pœnā. Sed talis cōſtitutio intelligitur qn̄ accepit cū effectu, & præſentauit ſuperiori. facit. l. ſi Barſatorā. & ibi Ci. & Ang. C. de fideiuſ. vide Iaſ. in. l. i. §. hæc autem verba, in. iii. colū. ff. quod quiſq; iur. Quod eſt memoria dignum ad intelligentiam dictæ conſtitutionis, cum caſus ex facto inciderit.

Epitoma. LXXIIII.

ALiquis extraxit enſem contra quempiā: quē tamē aliter nō vulnerauit, nec percuſſit. Quæro qualiter teneatur, & puniatur? Reſpōdeo p tex. in. l. itē apud Labeonē. §. ſi quis pulſatus. ff. de iniur. quē Bar. ibi multū not. & φ neſciret dare tex. concordantem in iure: φ ſi aliquis eleuauit manum cū pugno, vel cum enſe vt aliquem percuteret: ſed tamen poſtea cū nō tetigit: tamen ex ſola admenatione, vt dicit Bar. quia ei timorem incuſſit, tenetur ei actione iniuriarū, referunt, & ſequūtur moder. Papiē. in. l. i. §. hæc verba. ff. quod quilq; iur. in viii col. Sed iſta non procederent hodie, attrenta regni cōſtitutione cuius eſt initiū: Aſperitatem, ſub rubrica De pœna eius, qui contra aliquem tantum arma extraxerit. Per quā extrahens tantū arma contra aliquem, punitur ad duplicatam pœnam aſportationis armorum. De qua inconſtitutione Intentionis noſtræ de illicita aſportatione armorū, & de pœna percutientium cum eis.

Epitoma. LXXV.

MEminimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. iiii. xxxii. xxxvi. & lxxiii. cōſtitutionis regni Vſurariorum, de vſurariis puniendis. per quam fœnerator, in

regno bonorum ſuorum tam mobilium, quã ſtabilium ipſorum ad ſi. Modo dato φ ſit communis ſnia docto⸗rum, vt ſentẽtia publicationis bonorum trahatur ad bo na extra territorium exiſtẽtia: vt per legiſtas in.l.cunctos populos, C. de ſumma trini. & fide catho. & per canoni⸗ſtas in.c.cum ſm de hære.lib.vi.& in.c.poſtulaſti de foro cõp. Tñ quæro, an illa bona extra territorium exiſtentia, debeant applicari illi domino, qui tulit ſententiã publica tionis: an vero domino territorii, in quo illa bona exiſtũt Et dic cõcluſiue: φ bona ĩmobilia debent applicari fiſco, in cuius territorio bona ſunt ſita, Caſus eſt ſing.in.l.qui⸗cunq;.§.ſi iudex vniuerſi, C. de hære. Bona autẽ mobilia etiã quæ ſunt alibi, debent applicari iudici condemnãti. Caſus eſt ſing.in.c.i.§.ſi iudex de pace tenẽ.in vſi bꝰ feu. refert. & ſequitur Ludo.Roma.in ſing.ſuo.cccccclxxii.cu ius eſt initiũ: Licet magna ſit quæſtio. Et hoc eſt memo⸗ria dignũ ad dictã cõſtitutionẽ Vſurariorũ: & ad cõſtitu tionẽ, Foriudicatoꝶ bona, d fiſco ſuccedẽdo foriudicatis.

Epitoma. LXXVI.

Diximus in eiſdẽ noſtris Epitomatibus, Epitoma⸗te.lxxiiii.dũ meminimus cõſtitutionis regni, A⸗ſperitatẽ, extrahentẽ tantũ arma cõtra, aliquẽ, pu niri ad duplicatã pœnã aſportationis armoꝶ. Sed qd ſi aliquis fecit inſultum cũ armis, licet illa nõ extraxerit: Di cas eũ puniri ac ſi extracta forent.l.iii.§.armis deiectũ. ff.de vi & vi arma.ita Roma.in ſuo ſingu.cccccxlii.cuius eſt initiũ: Inſultus factus.& ibi Ioan.Bapti.Caſtellione⸗us in ſua ad eũ paraphraſi, immo mauis additiõe.vbi vl tra Bar.in.d.§.armis addit Albe.in.ii.parte ſtatutorũ q.xxxviii.& Maria.Soncinũ dicentem ita ſe obtinuiſſe in facto in.c.qualiter & qñ.ii.arti.lx.de accuſa.& faciunt quæ dicit Ancha.conſil.ccxii.vide plenius per Feli.in.c. ſicut dignũ.col.ii.circa prin.verſi, Sexto limita de hom

Et per hæc habes ampliationem ad dictam conſtitutio-nem Aſperitatem: vt non tantum puniatur extrahens tantum arma pœna duplicata aſportationis armorum: ſed faciens inſultum cum armis, licet non extractis:

Epitoma. LXXVII.

REgni cõſtitutione, cuius eſt initiũ: Pœnã horũ, de qua in tot Soliloquiis, & Epitomatibus noſtris ad multos effectus meminimus, proſpectũ eſt vt capiens bannitũ, & foriudicatũ, in præmium ſuæ fidei, et probitatis euitet banni, & forbãni pœnã. vt dicit ibi tex. ad literã. Sed pone ꝙ nõ haberemus dictã conſtitutionẽ: ſed eſſemus in meris terminis iuris cõmunis: & iudex bã niuiſſet, & foriudicaſſet aliquẽ, num poſſit illi concedere licentiam redeundi ad ciuitatem ſine licentia, & permiſ-ſione principis? Dicas ꝙ non. vt. l. relegati in fin. ff. de pœ nis per Bar. in. l. is qui reus. ff. de publi. iudi. quod eſt ve-rum. niſi talis bannitus, & foriudicatus plures capiens bannitos eiuſdẽ ciuitatis, eos duxerit ad ciuitatem: tunc enim ſolus iudex poſſet eum rebannire. tex. eſt ſing. in. l. nõ oẽs. §. fi. ff. de re. mili. vbi eſt caſus de hoc ſcḋm Lud. in ſuo ſing. ccccc xxvii. cuius eſt initium: Nullus, niſi prin-ceps. Quæ ſunt memoria digna in loco, in quo nõ habe ret locum conſtitutio regni, puta extra regnum.

Epitoma. LXXVIII.

AD materiã cõſtitutionis regni, cuius eſt initiũ: Pœ-nas, ſub rubrica de pœna cõtra mercatores, de qua in primo Epitomate meminimus. Quæro an epi-ſcopus poſſit etiã pecuniaria pœna punire aromatarium laicum immiſcentẽ fabas tritas in ceram, vel ſimiles frau des cõmmittẽtẽ? Dico ꝙ ſic. Dictum eſt ſing. Ab. antiq. quẽ refert Ioan. An. in nouella, in. c. i. de emptio. & ven. ꝑ illũ tex. Refert, & ſequit̃ Roma. in ſuo ſing. ccccc xxvi. cuius eſt initium: Fui interrogatus, quod dicit eſſe notan

dum. & ibi hoc etiam comprobat Ioan. Baptiſta Caſte-
lioneus in ſua paraphraſi, vbi optime loquitur.

Epitoma. LXXIX.

FEudatarius quidam decedens reliquit tutorē filiis ſuis pupillis ſuperſtitibus Sēproniū abſentē: cui fuit denunciatū per quendam ſe fuiſſe relictum tutorem, & balium: at ipſe Sempronius noluit illi fidē adhibere: quapropter pupilli ob non ſuſceptam adminiſtrationem tutelæ interim perpeſſi ſunt aliqua damna. Quæro, nū ille Sēpronius teneatur? Dicas ꝙ nō. ita ſingu. dicit Bar. in. l. quidam decedens. §. fi. ad fi. ff. de admini. tuto. vbi dicit: ꝙ ſi denunciatū eſt mihi, ꝙ ſim relictus tutor taliū pupillorum in teſtamento eorum patris, non teneor credere niſi mihi oſtendatur inſtrumentū teſtamēti, vel mihi fiat fides per legitimos teſtes, & ideo nō teneor ſi pupilli damnificentur propter hoc, ꝙ non adminiſtrem eorū tutelā. referunt, & ſequuntur moder. Papien. in. l. 1. in. 1. col. ff. de eo per quē fac. erit. vbi dicunt hoc eſſe notandū, & ꝙ ipſi hoc habuerūt de facto in caſu valde arduo. Et hæc ſunt ꝑpetua memoria digna ad capitulū regni, cuius eſt initiū: Feudatarius decedēs, ſub rub. de ſtatuendo balio. de quo in eiſdē noſtris Epitomatibus meminimus, Epitomate. xxxvi. cuius eſt initiū: In caſu, in quo mater &c.

Epitoma. LXXX.

CAſus hic, quē nunc ſubiicio, alias mihi ex facto incidit: & ideo nō poſſum illius nō reminiſci. Quidā latrunculator volebat de falſo punire quendā teſtē: qui corā eo depoſuerat ſe ſcire: quod tamen audierat ab homine bonæ famæ, & opinionis. Dicebat enim latrunculator teſtem eſſe falſum, cum dixerit ſe ſcire, & poſtea dixit ſe audiuiſſe. At ego feci vnum articulum qualiter ille a quo perceperat, erat vir bonæ famæ, & opinionis, cui non immerito erat fides adhibenda. Et paria

ſunt ꝙ quis ſciat, & ꝙ audiuerit a viro bonæ famæ, & opinionis. Et allegaui ita tenere ſing. Pe. de Ancha. in cõ ſi. xxiii. cuius eſt initium: Viſa inquiſitione formata contra Philippinum de Mantua in penul. colum. referunt, & ſequuntur moder. Papien. in. l. i. in. iii. colum. ad fin. ff. de eo per quem factum erit. vbi dicunt hoc valde tenẽdum cordi. Tu vero manda memoriæ ad regiam nouellam pragmaticam, cuius eſt initium: Teſtem falſum. de qua ſupra in eiſdem noſtris Epitomatibus meminimus, Epitomate. ix. cuius eſt initium: Qui in cauſa ſcienter: & in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. xliiii. incipiente: Quæro ad intellectum.

Epitoma. LXXXI.

IN cõſtitutiõe regni, cuius eſt initiũ: Magiſtros mechanicarũ ſub rub. de fide mercatorũ in vendendis mercibus adhibenda, fit mẽtio de multis generibus artificũ. Quæro igitur, num coquus ſit artifex, & cõprehẽdať appellatione artificum. Dicas ꝙ ſic. vt. l. ſiquis venditor. §. i. vel. ii. de edili. edic. refert, & ſequitur Roma. in ſuo ſing. cccccc xlix. cuius eſt initiũ: Nunquid eſſe coquũ quod ſingulare refert, & ſeqtur Feli. in rub. extra de offi. deleg. col. ii. circa prin. verſ. Tribus modis, cũ aliis nõ paꝝ multis adductis per Io. Baptiſtam Caſtellioneũ in ſua ad dictum ſingu. paraphraſi, immo mauis additione. Et hæc ſunt memoria digna ad dictam conſtitutionem regni, Magiſtros.

Epitoma. LXXXII.

NOta ad conſtitutionẽ regni, Pœnã horum, de forbãnitis, & foriudicatis. de qua in tot Soliloquiis, & Epitomatibus, noſtris ſermonem habuimus. ꝙ ſi deportatus, ſiue bannitus, & foriudicatus fuerit ad ciuitatem, & ad bona reſtitutus, non per hoc habebit priuilegium, & beneficiũ ceſſionis bonorũ, caſus eſt vnicus, &

ſing.in mundo in.l.ii.ad ſi.de ſenten.paſ.ſecundum Roma.in ſingu.ſuo.ccix.cuius eſt initium: Deportatus.quẽ tex.iubet ibi Roma.in all.ſin.eſſe ſcribendum literis aureis, vt recorderis melius.

Epitoma. LXXXIII.

ETiã ad intellectũ cõſtitutionis, Pœnã horũ, de qua in præcedẽti Epitomate, Quæro, num bannitus ab hac patria, cui debebam cẽtum ex cauſa mutui, vel quouis alia contractu de iure gentium, poſſit me alibi cõuenire? Dicas ꝙ ſic, caſum habes, & Glo.ſing.in.l.vſuras.C.de ſolu.refert, & ſequitur Ludo.in ſuo ſing.lxxi. cuius eſt initium: Senenſis, vbi dicit memoriæ commendandum: quia de hoc poteris habere honorem.

Epitoma. LXXXIIII.

DEdi tibi vnam limitationẽ ad conſtitutionẽ regni, Omnes noſtri regiminis, de violentia meretricibus illata, per quã habes meretrices volentes, & nõ inuitas tuæ poſſe ſatiſfacere volũtati, vt nõ procedat in meretricibus coniugatis etiam volentibus eiſdem. vt cõcluſimus in eiſdẽ Epitomatibus noſtris, Epitomate.xix.cuius eſt initiũ: Tu regnicola. Nunc vero in hoc.lxxxiiii.habebis aliã ad huc limitationem ad dictã conſtitutionẽ: vt non procedat etiam in meretrice non coniugata, quæ tamen eſſet carcerata, & in manibus curiæ, ne fiat iniuria caſtitati carceꝝ, & loci, q eſt publicus.p.l.i.C.de off.iud. ita ſin.de Paris Putheo in ſuo tractatu: quẽ edidit ſindicatus, ? in ver. Adulteriũ, in.i.col.refert, & ſeqtur, & aliis authoritatibus nõ parũ multis cõprobat.d.Hip. Marſi. in ſuo ſing.cl.cuius eſt initium: Acceſſus ad meretrices. vbi belliſſime loquitur. & dicit memoriæ commendandũ: quia alibi non legiſſe hoc dictum ingenue fatetur.

Epitoma. LXXXV.

QVando tu impetereris de homicidio, & eſſes in

manibus iudicis,& non poſſes vltimum ſuppliciũ effuge re: quia probationes eſſent claræ,& teſtes contra te depo nẽtes non poſſent aliqua legitima exceptione ſubmoue ri, ſemper conſulerẽ tibi, vt homicidiũ huiuſmodi fatere ris cõmiſiſſe ad tuã defenſionem neceſſariam, Nam quan tuncunq; illã defenſionẽ non probares: tamẽ vltimo ſup plicio nõ poſſes deputari. ita ſing. dixit. d. Ab. Panthor in. c. Auditis, circa vlti. col. extra de præſcrip. quem ſe quitur. d. Feli. ibi, dicens hoc eſſe dictũ ſing. & alibi non reperiri, & apud practicos aduocatos eſſe in ſolẽni cultu. idẽ etiã ipſe dixit in. c. ſignificaſti. ii. in penul. col. d homi. quod dictũ etiam ſequitur. d. Alex. in. l. nõ ſolum. §. ſci endũ. ff. de no. ope. nun. Refert, & ſeqtur. d. Hip. Marſi. in ſuo ſing. clxxxv. cuius eſt initium: Confeſſio inquiſiti. Et ſic euaderes, ne mortem ſubeas capitalem. Quod eſt memoria dignum ad conſtitutionem, Terminum vitæ hominis, de homicidiis puniendis. de qua toties ſupra & in Soliloquiis, & in Epitomatibus noſtris abunde diſſer uimus. immo facta huiuſmodi confeſſione ſic qualifica ta, nõ erit locus ẽt torturæ: vt plene pbat Ferratia in tra ctatu quẽ edidit Cautelarũ in prima char, ni fallor.

Epitoma. LXXXVI.

VOlo te docere nunc o patria mea dulciſſima expe ctans propediem nouum magiſtratum, a quo de more iuramẽtum de tuis ſtatutis ſeruãdis expoſtu labis, quid operetur illud iuramentum? Dicas p tale iu ramentũ ſtatuta tua dici ab eo eſſe confirmat. ita ſing. di xit Bal. in conſi. ſuo. cclxxxiiii. cuius eſt initiũ: Per ſtatu tum in. i. lib. Refert, & ſequitur Hip. Marſi. in ſuo ſing. lxxi. cuius eſt initium: Iuramentum firmat. Et ideo con ſulo tibi ne magiſtratum admittas abſq; huiuſmodi iu iurandi religione.

Epitoma. LXXXVII.

POnam caſum, qui quotidie ſolet ex facto incidere, p conſtitutionẽ regni, Pœnã horum, de ſorbãnitis, & foriudicatis, cõtumax habetur pro cõfeſſo: & poſt annum ſi fuerit foriudicatus poteſt impune offendi. Modo iſte fuit captus a poteſtate, qui fecit illum foriudicatum recognoſcere bannum & ſorbannũ: fecitq; illũ apud acta confiteri ſe eſſe illum hominem, qui in illo banno continetur, vt communis ſe habet practica, de quo belliſſime, & ſubtiliter per Ang. in. l. inter ſtipulantẽ. §. i. ff. de verbo. obli. & in. l. ii. ff. de libe. & poſthu. Quæro, nũ talis ſit audiendus, volens proponere aliquam exceptionem contra bannũ. per quã ſi fuiſſet oppoſita ante bannũ, non fuiſſet compulſus iudicium ſuſcipere. Finge, quia eſſet inducta præſcriptio contra delictum per longam tẽporis intercapedinẽ iuxta materiam. l. querela. C. de ſal. cũ ibi no. Dicas q; ſic. ita ſing. dixit Bar. in. l. nõ videtur, quæ eſt. l. iii. in fi. ff. de iudi. p quo dicto facient adducta per Alex. ibi in ſua paraphraſi. & vide Pa. de Caſ. i ſuo excellẽtis. cõſ. xxxiii. cuius eſt initiũ: Super primo quæſito &c. in. ii. col. vbi dixit, q; ſi poſt terminum banni comparet bannitus, & negat ſe commiſiſſe delictum, quod videbatur tacite cõfeſſus ex contumacia ex forma ſtatuti, eſt audiendus. Et eodẽ modo quando iudici liquet talem contumacem non eſſe culpabilem, nõ poteſt eũ cõdemnare. ita ſing. colligitur ex verbis Bal. in rub. C. de manumiſ. vidic. & hoc voluit Bar. in cõſi. ſuo. c. cuius eſt initium: A domino Cino de Bononia in vlt. colum. in prin. cum aliis non parum multis adductis in medium per Hipp. de Marſiliis iſta referentem, & ſequentem in ſuo ſingu. lxxii. cuius eſt initium: Per totam ſere Italiam, vbi dicit ad fin. Manda memoriæ: quia ſæpe ex facto incidũt, & ſunt de pane lucrando. & fatetur hoc vltimũ practicaſſe dum aſſideret in ciuitate Fauentiæ. Nota ergo tu dictam conſtitutio-

nem, Pœnam horum, cum caſus ex facto inciderit.

Epitoma. LXXXVIII.

VOlo tibi tradere vnam limitationem ad ſtatutum meæ patriæ, quo proſpicitur, vt de dãno dato ſte-tur iuramento damnum paſſi. de quo meminimus ſupra in eiſdem noſtris Epitomatibus, Epitomate. xxv. cuius eſt initium: Statuto municipali: vt intelligatur quã do alias non iurauit falſum: ſecus autem ſi ſic: quia tunc grauabitur onere probandi, non obſtante dicto ſtatuto. ita ſing. dixit Io. An. in ſua ad Specu paraphraſi. in titu. de teſte. §. i. in. iiii. char. in paraphraſi, cuius eſt initium: Allegat Pil. cũ aliis pene infinitis adductis in medium per Hip. Mar. in ſuo ſing. lxxiiii. cuius eſt initium: Tu habes regulam vulgariſſimã. Et quotidie poſſem tibi hæc ex facto incidere, hac præſertim tẽpeſtate, in qua paſſim periuria committuntur.

Epitoma. LXXXIX.

LIcet iudex, inſpecta iuris communis cenſura procedens ad capturam alicuius in criminalibus abſq; inditiis, non cadat in pœnam: vt eleganter dixit Bal. in. l. & ſi certus. ff. ad Sille. & Bal. in. l. ii. C. de his, qui latro. & Ang. in. l. item apud Labeonem. §. quæſtionis. ff. de iniur. & in auten. vt iud. ſine quoquo ſuffra. in. §. ſcientes. Et ideo dixit Sali. in. l. Nullus. C. de exhiben. reis: q in maleficiis iudex ſtatim poteſt capere malefactorem præhabita aliquali informatione: tamen hodie in regno ita demum detinetur inquiſitus, cum incipit conſtante per vnum teſtem de viſu: & eſt alias reſperſus infamia de illo crimine. de quo agitur. iſte eſt Ritus magnæ curiæ, cuius eſt initium: Item ſi accuſatur, ſub rub. Detinetur inquiſitus &c. Licet Ritus ille a latrunculatoribus noſtri temporis pernitioſe obſeruetur.

Epitoma. XC.

EX quo in regno omnes cauſæ ſunt ſummariæ: vt abunde probauimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. viii. cuius eſt initiũ: Nemo eſt qui neſciat, & alibi ſæpe, poteſt ipſe iudex icipere ab articulis, quibus probatis ſtatim procedere poterit ad ſententiã. ita ſing. dixit Io. Mona. in. c. fi. hære libro. vi. quod dictum refert, & ſequitur Lud, Roma. in conſi. ſuo. cccccxix. cuius eſt initium: In caſu propoſitæ &c. cum aliis non parum multis adductis per Hip. in ſuo ſing. cii. cuius eſt initium: Clauſula ſummarie. Quod notabis in regno ad ſuſtinendum proceſſum, & ſententiam.

Epitoma. XCI.

EX forma conſtitutionis, Grandis vtilitas, de pœna contumaciæ in criminalibus cauſis, & conſtitutionis, Pœnam horum, de forbãnitis, & Foriudicatis, proſpectum eſt, vt citatus, & bannitus propter contumaciã, poſſit infra annum comparere, & purgare ſuam contumaciam. Ecce ꝙ infra annum comparet, & purgat contumaciam, num poſſit ſubiici quæſtionibus, & tormentis abſq; aliis indiciis? Prima fronte videtur dicendũ ꝙ nõ. Nã apti qdẽ iuris eſt ad quæſtionem nõ poſſe ꝓcedi, niſi præcedãt inditia: vt habetur in. l. i. in prin. ff. de quæſtio. & l. milites. C. eo. & in. l. ſicut in fi. C. de fal. Et habetur late per Ang. Are. in tractatu ſuo, quem de maleficiis edidit, in ver. fama publica. & per Alex conſ. lxv. cuius eſt initium: Habita ſuper contentis in. i. lib. Attamẽ ſecus eſt dicendum in caſu noſtro: quia etiam ſine indiciis poterit ſubiici quæſtionibus propter præcedentem contumaciam eius ſecundum Nico. de Matha. ⁊ Bal. in. l. i. in. viii. col. C. de hæredi. inſtitu. & iſtud dictum pro valde notab. ſequitur Fran. Bru. in ſuo tractatu, quem edidit de indiciis, & tortura, in. xxxv. col. in prin. verſ. Addo alium. Refert, & ſequitur. Hip. in ſuo ſing. cxvii. cuius eſt initium: Ad torturam, vbi dicit hoc eſſe ſingulariter

not. in

not. in practica. Manda ergo memoriæ ad intellectum prædictarum conſtitutionum in actu practico cum caſus ex facto incident.

Epitoma. XCII.

Tametſi in eiſdem, Epitomatibus noſtris, Epitomate. lxix. concluſerimus, bannitum ab vno territorio non poſſe in alio territorio impune offendi propter authoritatem Io. de Imo. Pet. de Anch. & d. Iaſ. ibi poſitas. Attamen contra prædictas authoritates extat conſilium Bal. cccxcvii. cuius eſt initium: Præmittendum eſt ad euidentiã: q quædã ſunt quæ requirũt & c.in. vt. hba q liber nõdũ eſt impreſſus: ſed bene reperiẽ penes. d. Hip. de Marſ. & nõ petes aliquem alium hominem viuentẽ: vt atteſtatur idẽ Hip. in ſuo ſing. cxxiii. cuius eſt initiũ: Vidiſti anno præterito. In quo quidẽ conſilio dicit Bal. occidentẽ bannitum extra territoriũ bannientis debere habere præmium a ſtatuto inductum. Ex quo co:clane infertur, q iure optimo potuit illum interficere extra territorium. At ego adhiberem iſtam concordiam: vt ante factum homicidium procedat authoritas Io. de Imo. Petri de Ancha. & d. Iaſ. Poſt factum vero procedat opinio Bal. Et hanc reſolutionem ſequerer in iudicando, & conſulendo. Malo enim diſcordantes opiniones ad concordiam reducere, quã contra quempiam ex tãtis patribus, meo vtens iudicio, forte male ſentire. Libuit ergo ex certa ſcientia huiuſmodi contrarietatem doctorum, immo mauis diuerſam ſententiã, in hoc. xcii. Epitomate poſuiſſe. Ex quo dabitur ſaltem facultas, & materia altius inueſti . a. ... ad materiam cõſtitutionis regni, Pœnam homicidii, ue in bannitis, & forïudicatis.

Epitoma. XCIII.

Qvidam ſimpliciter recepit feudum, & non dixit aliud. Quæro quid iuris? Reſpondeo. Recepiſſe

intelligitur pro ſe, & filiis ſuis maſculis: licet in inueſtitura de nullo hærede ſit facta mentio. Notabile, & ſing. verbum fuit Bal. & And. de Iſer. poſt Glo. ibi. in .c.i. in prin. in vltimis verbis, quibus mod. feu. conſti. pōt. Et hoc eſt memoria dignum ad cōſtitutionem, In aliquibus de ſucceſſio. filio. comi. vel baro. Refert, & ſequitur Hip. in ſuo ſing. clx. cuius ē initiū: Pr; & filius. Epitoma. XCIIII.

FIlius ſacerdotis, & in ſacerdotio genitus, incapax beneficiorū, fuit habilitatus p̄ Papam ad omnē dignitatē, non obſtante defectu natalīū. Nū habeat beneficiū, ſi nō habuit ſpecialē indulgentiā, & diſpenſationē ad bñficia obtinenda? Dicas ꝙ non. iſtud fuit ſing. dictū Inno. i. c. dilectus, lii. de præben. Q̄d dictū p̄ valde notabili refert. & ſeq̄t. d. Feli. in. c. veniēs in ii. col. de accu. vbi dicit, iſtud dictū ē memoriæ tradendū ad reſtringendas habilitationes. Ego autem adduco hoc ſingula. dictum Inno. ad quæſtionē de ſpurio habilitato per regē ad omnē dignitatē: quia non ex hoc poterit habere feudum, niſi ad illud aſſequendum fuerit expreſſe habilitatus. Nam feudū dicitur beneficium: vt probatur in .c. i. Quæ fuit prima ca. bene. amitten. & in rubrica de duobus fratribus de nouo benefi. inueſ. & alibi ſæpe. Eſto igitur memor, vt habiliteris expræſſe ad feudum etiam conſequēdum, & eris tutus. Epitoma. XCV.

QVidam conciuis meus fuit ob quoddā delictum criminale bannitus ab hac patria, iuxta conſtitutionē, Grandis vtilitas de qua ſupra in. xci. Epitomate meminimus in prin. Et fuit erratū in noīe appellatiuo. Nā dum in bāno dicendum erat Titius de ſancto Angelo, fuit dictū Titius de Salerno. & ſic errauit in nomine patriæ: tñ conſtabat de corpore, & de maleficio per eū cōmiſſo. Quæritur, num per talē errorē irritetur bannū, nec ne, Dicas ꝙ non. ita ſing. dixit Ang. in. l. bis ver

bis.§.fi.ff.de hæredi.inſti.vbi refert alias quẽdã i ciuitate Bononiæ,fuiſſe decapitatum:quia erat deſcriptus in nu mero bãnitorũ tanquã eſſet de alia.& ipſe pp hoc nõ cre debat eſſe bannitũ:attamen fuit captus, ꝛ decapitatus, & iuſte ſm Ang.ibi ex quo conſtabat eũ fore citatũ ; & maleficiũ cõmiſiſſe.Et iſtud dictũ refert ; & ſequitur pro valde not.Barba.in.c.ſignificãte in.iiii. char. de reſcrip. Refert,et ſequitur Hip.in ſuo ſing.cxliiii.cuius eſt initiũ: Error in noĩe appellatiuo.Mãda ergo memoriæ:& repo ne ad dictã cõſtitutionẽ,Grandis vtilitas,qa deſeruiet ti bi mirũ i modũ in actu practico,cũ caſus ex facto incide rit,cum præturam geres. Epitoma. XCVI.

MIrabilis eſt hæc doctrina Inno.& Io.An.quã nũc nũc ſubiiciã:& quotidie verſatilis in iudicio. Tu habes ꝙ ꝯiũctus p ꝯiũcto admittitur ad agẽdũ ſine mã dato,iuxta.l.ſed & hæ.ff.de procu.&.l.exigẽdi.C.eo. tñ talis cõiunctio debet eſſe p lineã aſcendentẽ, vel deſcẽ dentẽ: non autem per lineã tranſuerſalem.ita ſing. dixit Inno.& Ioã.An.in.c.nõnulli,extra de reſcrip.Quid di ctũ pro valde nota.re ert,& ſequitur Ang.in conſ.ſuo cxciii.cuius ẽ initiũ: Viſis proceſſibus &c.in.ii.col.vbi di cit ꝙ ita intelligitur,& limitãt.l.ſed & hæ.de proc.Re fert,& ſeqtur Hip.i ſuo ſing.cxxxiii.cuius eſt initiũ: Affi nitas repellens. vbi dicit hoc eẽ valde notãdũ i practica, Epitoma. XCVII.

MVlta ſunt priuilegia eccleſiaꝝ,& eccleſiaſticarum pſonarũ de iure cõmuni:quæ congeſſit.d. Hipp. in repeti.rubricæ.ff.de fideiuſ.eodẽ Hip.teſte ſing. ſuo.clxxiii.cuius eſt initiũ: Ille q ſibi aſcribit ad ſi. Et de iure capitulorũ regni.vt patet in.c.Volumus, & manda mus,ſub rubrica de priuilegiis,& immunitatibus eccle ſiarũ,& eccleſiaſticarũ perſonaꝝ cũ multis aliis ſequenti bus capitulis.Sed hic adducã in mediũ vnum fauorem,

patet.§.volo.ff.de lega.ii.& in.l.i.C.de cōdi.inſer.& in l.generaliter.C.de inſti.& ſubſti.ſub ꝯdi.fac.Sed hoc nō habet locū,qn̄ eccleſia eſſet ſubſtituta: qa nō excluderet̄ ꝑ filiū naturalē tantum.iſtud fuit ſing. dictum Bal. in.c. in præſentia in penul. col. extra de proba. vbi dicit hoc procedere etiam ſi filius naturalis eſſet legitimatus ab im peratore:& hoc propter dignitatem eccleſiæ.Quod dictum multum commendat.d.Feli.in.d.c.in præſentia, in.ix.col.& dicit hoc dictum alibi non legiſſe.

Epitoma. XCVIII.

STante ſtatuto,cōſuetudine,vel pacto,vt vxore decedēte in matrimonio abſq; prole legitima,maritus lucretur dotis certā partē.de quo ſtatuto,cōſuetudine, vel pacto ſæpe meminimus.Quæro,an ſemp hoc ꝓcedat? Dicas ꝙ nō.Nā nō procedit quādo matrimoniū eſt illicitum,habēs perpetuam cauſam prohibitionis,etiam ſi ignoranter ſit contractū,ſm Bald.ſin.in.c.iurauit.in.i. col.& ibi.d.Feli.extra de proba.quod etiā vouit idē Bal. in.l.i.C.de condi.ob tur.cau.& Ang. in.§. Aſcripto. in auten.de nup.De quo per Ludo.Roma.in.l.ſi cum dotem,§.ſi.ff.ſol.mat.& ꝑ Hip.in ſuo ſing.cxxix. cuius eſt initium: Dum eſſem alias.

Epitoma. XCIX.

PLeriq; ſunt caſus,& pene inumerabiles:in qbus etiā poſtq̄ didicerit quiſpiā teſtificata admittitur ad producendos nouos teſtes.de quibus ꝑ doc.& maxime Panhor.& nouiſſime per.d.Maria.Sonci.in ſua celebri repe.c.fraternitatis.extra de teſti.Sed dico,ꝙ in caſibus,in quibus admittuntur teſtes contra regulā,debet prius iurare producēs illos,ꝙ eos nō ſubornauit, alias nō admitteretur.iſtud fuit ſingu. verbum Bald.in.c iurauit. extra de proba.in.iii.col. verſi.no.ꝙ matrimonium refert & ſequit.d.Hip.in ſuo ſing.cxxviii.cuius eſt initiū: Teſtes ēt produci poſſunt,vbi dicit not.quia forte adueniente caſu

pauci pcuratores, vel aduocati animaduerterēt ad hoc. Et hoc dictū magni ſacit.d.Feli. Epitoma. C.

PRo cōplemento iſtorum Epitomatū, quæ hoc centeſimo Epitomate abſoluuntur. Quæro ad intelligentiā cōſtitutionis regni, cuius eſt initiū: Capitalē pœnā de raptoribus virginū, & viduarū. Si quiſpiā apprehēdit per vim quandā virginē: & eā proſtrauit in terrā: ibiq; eā carnaliter cognouit, an ſit puniendus pœna mortis: & ſic pœna raptus iuxta dictā conſtitutionē, Capitalē pœnā. Dicas ꝙ non. Quia cōſtitutio loquit̄ de rapiente: ſed iſte nō rapuit: quia raptus eſt qñ mulier p vim capitur, & trāſducitur de loco ad locū. vt habetur in.l. vnica, de raptu virg. C. z.l. Raptores. C. de epiſ. & cleri. At ī caſu nr̄o qñ mulier capitur, & cognoſcitur carnaliter, & nō rapit̄: tūc eſt proprie ſtuprū, & nō raptus: vt colligi poteſt in ſ. de publi. iudic. §. itē.l. Iulia de adul. & §. itē.l. Iulia de vi. verſi. ſin autē per vim. ita ſing. dixit Alber. de Roſa. in. iiii. parte ſtatutorū. q. xxxi. cuius eſt initiū: Item pone quæſtionē: quā narrat Gandi. & hanc partem tenuit cōſulendo, cum ex facto incidiſſet, Rapha. Cuma conſi. ſuo. xcv. cuius eſt initiū: Chriſtophorus &c. vbi idē tenet, & firmat p ratiōes, & iura Alberici, & p alia, de quibus ibi per eū. Refert, & ſequitur. d. Hip. ī ſuo ſing lxv cuius eſt initiū: Statuto cauetur, ꝙ rapiens mulierē. Māda memoriæ ad intelligentiam dictæ cōſtitutionis, Capitalem pœnam, de raptu virginū, & viduarū: cū caſus ex facto inciderit.

Hic Deo Opt. Max. authore, ſupraſcripta Epitomata centenario numero cōcluſa: ac per menſem tantum abſoluta, finem accipiunt.

Sequuntur eiuſdem Ioaunis de Arnono Problemata ex diuino, & humano iure excerpta.

PROBLEMATA IOANNIS DE ARNONO DE SANCTO angelo Faſanellæ Diuini Iuris Laureati Problemata ex Diuino, & humano iure excepta Deo Opt. Max. authore initium capiunt.

Problema. I.

IN Soliloquiis & in Epitomatib⁹ noſtris meminimus cõſtitutionis regni, In aliquibus, de ſucceſſione filiorum comitum, vel baronum, per quam habes maſculos, & fœminas vocari ad ſucceſſionẽ tã feudalium: quã burgenſaticorum: licet maſculis extantibus, excludantur fœminæ, ſi maritentur de paragio: vt barbaris verbis vtar illius cõſtitutionis. Quæro ꝑ itelligẽtia illius, nũ ſpurius legitimatus ſuccedat in feudalibus, & in burgẽſaticis: Diſtinguo reſpectu feudaliũ, ꝙ ſi ẽt ad feudalia ſpecialiter fuit legitimatus, & habilitatus: & tũc ſic, alias nõ: vt cõcluſimus i Epitomatibus noſtris, Epitomate. xciiii. cuius eſt initiũ: Filius ſacerdotis. Reſpectu vero burgenſaticorũ dico ꝙ ſic: quia ſpurius legitimatus cõparatur legitime nato. & ideo poteſt iſtitui hæres a pr̃e corã duobus teſtibus, prout vere legitimis, cõcedit. l. hac cõſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſta. & ei debetur legitima iure naturæ, prout aliis. ita ſing. Bal. in. c. de cauſis in pen. col. verſi. & iõ ſpirius. extra de offi. deleg. & ꝑ ſing. cõmẽdat. d. Iaſ. in auten. Si qua mulier in pen. col. ver. Scdo moueor. C. de ſacroſanctis eccle. & i. d. §. ex impfecto i. i. col. Et qa hæc ſunt memoria digna: & maxime ad materiã dictæ cõſtitutionis, In aliq\ bus, libuit otioſe in frõtiſpitio huius libelli nr̃is, & i hoc primo Problemate annotare.

Problema. II.

AD materiã cõſtitutionis regni, Vſurariorũ, de vſu

rariis puniendis, de qua in Soliloquiis noſtris, & alibi ſæpe fecimus mentionẽ. Quæro, nũ proſeneta contractus fœneratitii teneatur ad reſtitutionẽ vſurarũ? Glo. ſing. in.l.ſi ſciente.ff.ad.l.Pōpe.de parri.dicit ꝙ ſic. & eam ſequitur Bar.non ibi: ſed in.l.i.§.incidit.ff ad turpil. Vide Ludo.Roma.in ſuo ſing.cclxxi.cuius eſt initium: Fui interrogatus hoc mane.

Problema. III.

AD conſtitutionẽ regni, Legum aſperitate lenita, de adulteriis, & lenociniis: & alterius cōſtitutionis, cuius eſt initiũ: Qui corã ſe ſpectante, de pœna adulterii: & alterius adhuc cōſtitutionis, Maieſtati noſtræ, de adulteriis coercendis. alias de priuilegiis eccleſiarũ. Quæro, nũ adulter, & adultera poſſint in eodẽ libello accuſari? Dicas ꝙ nō. vt in.l.reos.C.de adult.l.ſi maritus.§.fi.l.viri paſſam.&.l.nihil.ff.eod.titu. Quod eſt verũ: qñ ageret ad pœnam tẽporalẽ, de qua in dictis cōſtitutionibus. Nō aũt qñ ageretur corã iudice eccleſiaſtico ad ſeparationẽ tori: quia tunc bene adulter, & adultera poſſunt in eodẽ libello accuſari. Glo eſt ſing.ii.q.v.c.ſtatuit.refert, & ſeqtur Roma.in ſuo ſing.cclxxii.cuius eſt initiũ: Tu ſcis. vbi dicit Glo. illã ad hoc neſcire legiſtas, nec canoniſtas. Et hoc eſt ꝑpetua memoria dignum tam ad dictas cōſtitutiones regni, q̃ ad.c.tuæ.extra de procu. vbi tex. loquitur qñ agitur ad ſeparationẽ tori.

Problema. IIII.

AD materiam tituli, de bonis eorum, qui ſibi mortẽ conſciuerunt, quæro, nũ adhuc occidens ſeipſum debeat eccleſiaſtica carere ſepultura? Dicas ꝙ ſic. xxiii.q.v.c.placuit. Vide Lud.Ro.in ſuo ſing.cclxiiii. cuius eſt initiũ: Fui interrogatus. & notabis hũc caſum: quia alias hic caſus ex facto icidit ĩ hac p̃ria mea.

Problema. V.

AD cōſtitutionem regni, Vſurariorum, de vſurariis

puniendis, de qua ſupra in ii. Problemate meminimus: quæro, nũ ſit vſura permiſſa, quæ fit de hoſte ad hoſtẽ? Dicas ꝙ ſic, caſus eſt ſing. in c. ab illo. xiiii. ſm. q. iiii. Roma. in ſuo ſing. cclxv. cuius eſt initiũ: An extra caſus dotis. Vbi dicit hoc eſſe notandum.

Problema. VI.

TItius vulnerauit Sẽproniũ mortaliter: qui dum ſtaret ſic proſtratus, ꝛ vulneratus in terrã, fuit realiter occiſus a Meuio. Quæro, nũ Titius, q prius vulnerauerat mortaliter, teneatur ad vltimũ ſupplitiũ tanꝗ homicidia, iuxta cõſtitutionẽ, Terminũ vitæ hominis, de homicidiis puniẽdis: de qua ĩ Epitomatibus nr̃is, & alibi ſæpe fecimus mẽtionẽ? Diceres pria frõte ꝙ ſic: qa vulneraņs mortaliter tenetur de homicidio. In contrariũ eſt veritas per. l. itẽ Mela. §. Celſus. ff. ad. l. Aqui. refert, & ſequit Ludo. in ſuo ſing. cclvi. cuius eſt initiũ: Quidã fuit vulneratus mortaliter. vbi dicit fuiſſe liberatũ illum, qui vulnerauerat per. d. §. Celſus ait. & atteſtatur ibi vidiſſe Ange. & dicentem in. d. §. Celſus ait, alias eundem caſum vidiſſe Florẽtiæ. & ex hoc dicit Lud. in præall. ſing. ſe lucratũ fuiſſe veſtẽ vnã de ſerico. Nota ad dictã conſtitutionem, Terminum vitæ hominis, quia ſæpiuſcule ſolet hic caſus ex facto incidere.

Problema. VII.

AD materiã capituli regni, cuius eſt initiũ: Itẽ ſi contingat iudicẽ ordinariũ, vel delegatũ allegari ſuſpectum. Quæro, num aduerſario meo loquente ad aurem iudicis, poteſt iudex ille vt ſuſpectus recuſari? Dicas ꝙ ſic ſecundum Spe. ſing. in titu. de poſi. §. vii. verſ. quid ſi ponens. Vide Roma. in ſuo ſing. c. lvii. cuius eſt initiũ: Nũquid ſi aduerſarius meus. & ibi Io. Bap. Caſtellioneus in ſua paraphraſi cõfirmat hoc, adducens authoritates nõ parũ multas: niſi iudex reuelet id quod pars illi in aure locuta fuerit. No. diligẽter ad. d. cap. regni. quod eſt inſer

tum inter Ritus magnæ curiæ vicariæ in.ii.char.

Problema. VIII.

AD cõſtitutionẽ regni, Inſtrumẽtorũ robur, de fide, & authoritate inſtrumẽtorũ Nota tu Tabellio, ꝙ ſi mandato iudicis nolis cõficere inſtrumẽta, de qui bus rogaris, debes tabellionatus officio priuari ſecũdum Bal. in. l. prouidẽdum. C. de poſtulan. per illum tex. bene probantẽ. Vide Roma. in ſuo ſing. cclix. cuius eſt initiũ: Tabellio cõpellitur. quod tamẽ ego limito, quãdo fuiſſet rogatus ſup licitis, ſecus ſup cõtractibus reprobatis: quia tunc nõ ſolũ nõ debet cõficere inſtrumenta, etiam ſi fuerit rogatus, ſed immo ſi cõfecerit, veniret puniendus.

Problema. IX.

PEr cõſtitutionẽ regni Vſurariorum, de vſurariis puniẽdis. de qua in eiſdẽ nr̃is Problematibus, Problemate. ii. & v. meminimus, & alibi ſæpe, habes popularẽ eſſe actionẽ vſurariã prauitatẽ in publicum deferẽdi. Proinde quæro, num redemptor litium, & continuus litigator poſſit eſſe accuſator? Dicas ꝙ non. Caſum habes vnicum. iii. q. v. c. ſuſpectos ſecundum Rom. in ſuo ſing. cccxiiii. cuius eſt initium: Nunquid redemptor litium. & ibi Io. Bap. Caſtellioneus in ſua paraphraſi, all. alia non parum multa.

Problema. X.

AD conſtitutionẽ regni, cuius eſt initiũ: Incõſutilẽ tunicam Dei noſtri, de hæreti. & patare. volo te non lateat, ꝙ ad conuincendũ quempiam de hæretica prauitate, ſufficit ꝙ libri hæreſis reperiãtur penes aliquẽ ſecundũ Archi. ſing. xxii. q. iiii. c. ſane. refert, & ſequitur Ludo. in ſuo ſing. cccxxii. cuius eſt initiũ: Eo ipſo, ꝙ libri hæreſis. Quod notabis ad dictã conſtitutionẽ hac præſertim tẽpeſtate, ſi penes quẽpiam reperiantur libri anathematizatæ ſectæ luthæranæ. Quod tamẽ limito, niſi reperiãtur dicti libri penes aliquẽ, q velit dictos libros cõ

futare, prout ſcio pleroſq; & catholicos quidē viros, & doctiſſimos illos habere: vt eos cōfutent, & cōfundant. Nam hi non ſolum non ſunt de hæreſi impetendi, immo ſatis admodum de Chriſti fide commendandi.

Problema. XI.

EMphiteota, vel feudatarius pignorauit rem emphiteoticā, vel feudalē directo dn̄o, a quo rē ipſam emphiteoticam, vel feudalem recognoſcebat: quicq; directus dn̄s percepit fructus ex repignorata. Quæro, nūm debeat illos in ſortē cōputare? Quilibet prima fronte diceret ꝙ ſic: quia regula eſt, ꝙ creditor cōputat fructus in debitum, vt probatur per locum a ſpeciali in. c. ſalubriter, extra de vſur. Attamē in contrarium eſt veritas in caſu noſtro. caſus eſt i. c i. de feu. & in. c. cōqueſtus de vſur. ſecūdum Roma. in ſuo ſing. cccxxv. cuius eſt initiū: Creditor cōputat. vbi dicit hoc eſſe mirabile, & notan. & poterit tibi inſeruire ad materiā cōſtitutiōis, Vſurarioꝝ, de q̄ ſupra i. ii. v. & ix. Problemate diſſeruim⁹, & alibi ſæpe.

Problema. XII.

DIximus ſupra in. ix. Problemate, Redēptorē litiū, & cōtinuū litigatorē nō poſſe accuſare, ēt vbi popularis actio a cōſtitutionibus introducitur. Nunc quæro, nū inimicus poſſit accuſare in terminis dictæ cōſtitutionis, Vſurariorum: etiam ſi tale crimen vſurariæ prauitatis ſit alta notoriū? Dicas ꝙ non. caſus eſt ſing. iii. q. ii. c. Epiſcoporū nulli. §. quod vero inimici. Refert, & ſequitur Ludo. in ſuo ſing. cccxvii. cuius eſt initiū: Regulariter inimicus. Et hoc addas ad dictam conſtitutionē, Vſurariorū, de vſurariis puniēdis. Problema. XIII.

IN Epitomatibus noſtris, Epitomate. xiiii. cuius eſt initiū: In tractatu, quem edidimus Soliloquiorum, polliciti fuimus in eiſdem Epitomatibus hab. turos nos forte ſermonem de validitate conſtitutionis vſura-

riorum tibiq; polliciti fuimus nos audacter concluſuros laycum fore penitus incompetentem in materia vſurariæ prauitatis, cum illa ad eccleſiaſticum iudicem ſpectare dignoſcatur. Num vero vt promiſſa obſeruem, ſaltem in iſtis noſtris Problematibus, concludo audacter, & dico iudicem ſecularem fore penitus incapacem, & incompetentem in materia vſurariæ prauitatis. Ex quo corelarie infero conſtitutionem ipſam vſurariorum, non potuiſſe edi, cum diſponat de materia non pertinēte ad iuriſditionem, & poteſtatem iudicis temporalis: ſed de iure dicta cauſa ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum. ita cōcludit Bar. in. l. Titia. ff. ſolu. matri. Fede. de Se. conſ. cclv. cuius eſt initium: Domino Andreæ ad finem cū ſimil. vt tradit Alex. in d. l. Titia, in. iiii. colum. & idem Alex. in conſi. ix. cuius eſt initium: Præſtantiſſime doctor lib. iiii. Et ſicut iudex ſecularis non poteſt de cauſa vſuraria cognoſcere, ita pariter layci non poſſunt ſtatuere aliquid in tali cauſa, quia a pari procedunt poteſtas cognoſcendi, iudicandi, & ſtatuendi, & ita Fede. concludit in conſi. xcvi. cuius eſt initium: Apparet. & ſequitur Pau. de Ca. in ſuo conſi. lxxi cuius eſt initium: Viſis, & ponderatis colum. i. Refert, & ſequitur. d. Philip. Dec. cuius labores non cenſeo tribuendos mihi, ne in furti reatum incurram in ſuo pleniſſimo, & elegantiſſimo conſilio. clxx. cuius eſt initium: Diuino implorato præſidio, viſo themate, & his quæ narrata ſunt. Et hæc ſunt perpetua memoria digna ad dictam conſtitutionem, Vſurariorum, per quæ arbitror me pollicita obſeruaſſe: licet ob tyrānidē tēporalium latrunculatorū ſanguinem humanum ſitientiū, durum, & difficile, immo pene impoſſibile eſſet obtinere in facti cōtingentia. Sed ſatis mihi fuerit ea adduxiſſe in medium, quæ vtriuſq; iuris ſapientiæ conſentanea eſſe viſa fuere.

Problema. XIIII.

NOta ad ꝯſtitutionē regni, Foriudicatorū bona, de fiſco ſuccedēdo foriudicatis, diſponētem de bonis foriudicatoꝝ, prout ibi ſerio ſe diſponit: qa intelligitur de bonis nō acqſitis ex cōtractib⁹ de iure gētiū. Nā in acqſitis ex contractibus iuris gentiū bene pñt agere in vita eorū ipſi bāniti, & foriudicati: & erunt ppria, nec auferētur a fiſco p tex. i. l. ſi tibi mādauero. §. is cuius. ff. mā da. At illis mortuis veniet fiſcus ad illa bona, tanq̄ vacātia ſecundū determinationē dictæ cōſtitutionis, Foriudicatorū bona. ita ſing. dixit Bal. in. l. eius, q. §. i. ff. de teſtamen. Vide Fran. Cremen. in ſuo ſing. cxlviii. cuius eſt initiū: Deportati & illi banniti. Non obſtat cōſtitutio regni, Pœnā horum, de forbannitis, & foriudicatis, in qua habentur pro mortuis: quia loqtur de morte ciuili: ſed nos loquimur in morte naturali.

Problema. XV.

TAmetſi mādatū regulariter finiatur morte. §. recte inſti. manda. & habetur plene i. l eius, q in prouincia. ff. ſi certum peta. Attamē quæro, num hoc procedat ī dote, & in omni alia pia cauſa? Finge Titiū mādaſſe Sēpronio ſuo procuratori de donando, & ſoluendo dotem de ſuo patrimonio alicui puellæ: an morte finiat tale mādatum? Et dicas ꝙ nō, immo poſt mortem poteſt procurator ipſe ſoluere, & exequi dictum mandatum. caſus eſt ſing. in. l. ſi ego. §. i. ff. de iure do. Quem tex. ad oēm piā cauſam extendit Bal. in. l. mandatum. C. manda. ſi Frāciſco Cremenſi credendum ſit in ſuo ſing. cxliii. cuius eſt initium: Mandatum regulariter.

Problema. XVI.

AD conſtitutionē regni, Sanſimus, de matrimoniis cōtrahendis quæro. Quidā contraxit ſpōſalia, ſiue matrimoniū per verba de futuro: puta quia dixit, promiſit ſe ducturum illam puellam in vxorem: &

deinde ſecuta fuerunt hinc & inde munera: item oſcula: item amplexus: non tamē ſecuta fuit carnalis copulæ cōmixtio. Deinde non obſtantibus prædictis ſponſalibus ſic celebratis, contraxit matrimonium cum alia per verba de præſenti: Num valeat ſecundum per verba de præſenti, an primū per verba de futuro? Prima frōte videtur dicendum, ꝙ valeat primum ſtātibus prædictis muneribus: itē oſculis: itē amplexibus: per quæ videtur illa ſpōſalia tranſire in vim conſenſus expreſſi per verba de præſenti. Sed in contrarium eſt veritas. Nam receptio munerum: amplexus: & oſcula nō faciunt tranſire ſponſalia in matrimonium: & ſimili ū cum attemptatus copulæ non ſufficiat, ſed requiritur carnalis copulæ ſubſecutio. vt in .c. adoleſcens, iuncto. c. is q de ſpōſa. Q đ ſingulariter eſt not. ſecundū Anton. Corſet. in ſuo ſing. cuius eſt initiū: Matrimoniū contractum. Et hoc eſt memoria dignū ad dictam conſtitutionem, Sanſimus, vt illud dicatur verū matrimonium: quod eſt contractum per verba de præſenti ſolū: vel per verba de futuro cū ſubſecutione carnalis copulæ: nō autem cum receptione munerū, & ſubſecutione oſculorum, & amplexuum, & aliorum id genus.

Problema. XVII.

AD materiam regiæ nouellæ pragmaticæ regis Ferdinādi primi, cuius eſt initium: Teſtem falſum. de qua alibi ſæpe meminimus. Quæro, num teſtes repentine, & celeriter reſpōdentes antequam articulus totus legatur, præſumantur falſum dicere? Dicas ꝙ ſic. caſus eſt ſing. v. q. v. c. Sed illud, ſecundum Roma. in ſuo ſing. ccccxlv. cuius eſt initium: An ille qui celeriter, & repētine. vbi ex hoc infert corelarie, ꝙ eis alii præferuntur.

Problema. XVIII.

TV habes capitulū regni, cuius eſt initium: Item ſtatuimus, ſub rubrica, Quod clerici clericaliter viuē

tes, non cōmmunicent cum alijs in collectis, nec pro bo-nis eccleſiaſticis, nec etiā patrimonialibus. Per quod cle-rici habent vnū priuilegiū, de quo ibi in. d. ca. Ite ſtatui-mus. Quæro, num etiam bona clericorum gaudeant eo-dem priuilegio, ſicut eccleſia, quo ad præſcriptionē, vt ſi-cut bona eccleſiaꝝ non præſcribūtur, niſi ſpacio. xl. anno-rū, vt in. c. ad aures. & in. c. de quarta extra de præſcrip. & in auten. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. eodē mo-do non præſcribantur bona clericorum? Dicas ꝙ nō: im-mo præſcribuntur ſpacio, quo præſcribuntur cætera bo-na priuatorum. Glo. eſt ſing. in. c. Poſſeſſiones. xvi. q. iii. vide Ludo. in ſuo ſing. ccccli. cuius eſt initiū: Tu ſcis gña-le illud. & ibi optime per Ioan. Baptiſtam Caſtellionēſ in ſua paraphraſi, immo magis additione ad dictū ſing. vbi adducit in mediū alias authoritates ñ paꝝ multas.

Problema. XIX.

AD materiā conſtitutionis regni, Vſurariorū, de vſu-rarijs puniendis, te nolim latere vnū qđ retulit Io. Cal. i. c, nauigāti. extra de vſur & alij eū ibi ſequun-tur, ꝙ doctor ex mutuo quod facit ſcolari cōmittit vſu-rā, ſi cōtēplatione mutui intrat ſcolā; alias nō intraturus; ſi ex huiuſmodi introitu aliquam vtilitatē æſtimabilem ꝯſequitur doctor: puta propter augmentum famæ, au-get ei ſalariū. & refert Panhor. in. c. i. depoſi. & facit Glo. inſti. de ſuſpec. tuto. §. ſed ſiquis præſens, in ver. remittit. que colligit Ar. cōtra doctores, qui pecunia data acqui-runt ſibi ſcolares. Vide. Anto. Corſe in ſuis ſingularib⁹. ſing. cui⁹ ē initiū: Pro ſalario dico tibi, ſub verbo doctor.

Problema. XX.

PEr capitulum regni cuius eſt initium: Robertus &c. Ordinato iuſtitia &c ſub rubrica, Quod baiuli, & iudices &c. proſpectum eſt, vt iudices poſſint exerce-re iuriſditionem etiam vltra tempus eorum vſq; ad ad-

uentum ſucceſſorum; Quæro pro intelligentia illius, nũ pro illo tempore debeant habere ſalarium? Et dico ꝙ ſic. Nam cum tam ex diſpoſitione dicti capituli, q̃ ex diſpoſitione etiam iuris cõmunis tam canonici, q̃ ciuilis, iudex exerceat iuriſditionẽ vſq; ad aduẽtũ ſucceſſoris. vt. l. meminiſſe. ff. de offi. procõſ. & . l. cũ q de iuriſd. om. iud. & canoniſt. in Glo. in. c. Et ſi Chriſtus de iureiuran. non debet ſuis ſtipẽdiis militare. vt in. c. cũ ex officii de preſcrip. quia officium ſuũ nemini debet eſſe dãnoſum. & non eſt mirum quempiam ſeminantem ſpiritualia metere carnalia. vt in. c. ſi Epiſcopus de offi. ordi. lib. vi. Nã os bouis ligari nõ debet triturantis: & qui ad onus eligitur, a mercede repelli nõ debet, dicit text. ad literã in. c. cũ ſm Apoſtolũ de præben. & pro deciſione præſentis Problematis eſt caſus ſing. in autẽ. de adminiſtra. §. illud. Refert, & ſequitur Roma. in ſuo ſing. cccxc. cuius eſt initiũ: Lex meminiſſe. Mãda memoriæ, quia quotidie ex facto incidit.

Problema. XXI.

Pone ꝙ agitur de refirmãdo officiali i aliqua ciuitate, de qua refirmatione loquitur ẽt regia nouella pragmatica, cuius eſt initium: Regiæ dignitati, ſub rub. de ſindicatum officialium ad finem. Quæro, nũ ſufficiat maior pars ciuitatis ad refirmandũ illũ, an vero requirantur oẽs. Vr̃ prima fronte ſufficere maiorem partem. vt in. c. quia propter. & . c. Auditis de electio. & . l. quod maior ff. ad municipa. Sed dicas ꝙ non. tex. habes vnicum, ꝙ nullo reluctãte fieri debet, in auten. de defenſo. ciuita. §. ſi vero nõdum biennium cõp'euerit. & eſt. §. penult. ibi, dũ dicit reluctante nemine. & ita notauit illũ tex. Lud. ſi ei credendũ ſit in ſuo ſing. cccccclxii. cuius eſt initium: Ad eligendum vnum. vbi dicit ꝙ in electione officiali ſufficit maior pars corporis. & ita procedant iura primo loco adducta. Sed in refirmatione requiruntur oẽs. Et hæc ſunt

memoria digna ad dictam regiam pragmaticam, cum caſus ex facto incident.

Problema. XXII.

AD materiã conſtitutionis regni, Vſurariorũ, de vſurariis puniendis: & alterius conſtitutionis, cuius eſt initiũ. Quãto cæteris, de decimis. Quæro, num mulier poſſit in iudicio interuenire vt procuratrix? Tu diceres prima fronte ꝙ non. Nam mulier non poteſt procurare, nec arbitrari, nec iudicare. At in caſu noſtro in contrariũ eſt veritas. Nã vbi de ſalute animarum agitur, vt in repetitiõe vſurarum, & in cauſa decimarum, quæ ſunt tributa egentiũ animarũ, mulier poteſt eſſe procuratrix. iſtud eſt verbum ſingu. Archi. in. c. ſcriptum. vi. q. iii. Mouetur ꝑ regulã, quæ ſe habet, ꝙ vbicunq; de ſalute animarũ tractatur, nõ eſt de apicibus iuris diſputandũ. xix. q. ii. Duæ ſunt. Sed hoc tu nõ potes eſſe procuratrix, eſt de iuris apicibus. l. ſi fideiuſſor. §. quædam. ff. manda. Vide Roma. in ſuo. ſing. cccccclxxxiiii, cuius eſt initium: Tu audiuiſti. vbi ꝓdicta referens, & ſequẽs dicit hanc regulã perpetuo notandam: quæ valebit ad multa. Et tu nota ad dictas conſtitutiones.

Problema. XXIII.

QVotidie hic caſus ex facto incidit. Nũ in cauſa criminali debeãt cõcedi induciæ deliberatoriæ? Duæ rõnes prima fronte faciũt ꝙ ſic. Prima, qa in criminalib⁹ proceditur ad inſtar ciuilium. l. abſentem. ff. de pœnis. Sed ita eſt, ꝙ in ciuilibus dãtur. auten. offeratur. C. de litis cõteſta. Secunda, quia vbi maius periculum vertitur, ibi cautius eſt agẽdum. c. vbi periculum in prin. de elect. lib. vi. Sed omnis cauſa criminalis eſt maior qualibet pecuniaria. l. i ſeruoꝝ. ff. de pœnis. ergo &c. Tertia rõ additur ſm me. Nã licet in cauſa propria nõ cadat ignorãtia: tamen reus petit inducias ad deliberandũ, qꝯ emadmodum velit reſpondere. Et quilibet ſic diceret per has rationes

Attamen in contrarium eſt veritas. Glo. eſt ſing. cõmuniter ignota. iii. q. iii. de inducijs, quam Glo. dicit eſſe Auream Ludo. in ſuo ſingu. ccccccxciiii. cuius eſt initium: Q uæro, nunq̃d induciæ. Manda memoriæ: quia (vt dixi) quotidie ex facto incidit. Problema. XXIIII.

IN Epitomatibus noſtris, Epitomate. I. cuius eſt initium: Q uæro ẽt ad materiã, conclusimus ad meteriã cõſanguineorum venenãtium carceratum, ne vituperẽtur ex publica morte, eos puniẽdos vt parricidas Q uæro modo qua pœna veniant plectendi illi, qui occidunt illum, q̃ de iure venit occidendus? Dic q͛ pœna mortis. casus eſt i. l. fi. C. de male. & Mathe. ẽm Bal. Pet. C. & Bartho. de Capua, in. l addictos. C. de epiſ. audi. Refert, & ſequit̃ Ro. in ſuo ſing. 740. cuius eſt initiũ: Bal. Pe. Ci. & Bartho. de Capua. Et hæc ſunt memoria digna ad ãpliatione cõſtitutionis regni, Terminũ vitæ, de homicidiis puniendis. de qua, & in Soliloquiis, & in Epitomatibus nr̃is toties, & alibi ſæpe diſſeruimus. Problema. XXV.

QVæro, num arbitris electis ex forma regiæ nouellæ pragmaticæ, Odia. litium, qui dicunt̃ arbitri iuris ſit facultas cognoſcẽdi de recõuentione? Dicas q͛ nõ ẽm Spe. in titu. de Rec. §. effectus. verſi. ſed nunquid coram iſtis. quem refert, & ſequitur Lud. in ſuo ſing. 776. cuius eſt initium: Reconuentio. & dic vt ibi per eum, & p Ioa. Bap. Caſtellioneum in ſua paraphraſi ad dictũ ſing.

Problema. XXVI.

AD materiã cõſtitutionis regni, in aliquibus. de ſucceſſione filiorũ comitũ, vel baronum, volo te non latere vnum q̃d eſt maximi quidem effectus. Si pr̃ accepit feudum pro ſe, & filiis ſuis maſculis, & fœminis, nõ veniũt fœminæ niſi ĩ defectũ maſculorũ, ex natura cõſuetudinis feudorũ rigoroſa p tex. in. c. i. §. ſi filia de ſucceſſio. feud. & i. c. i. §. qm̃ in tit. Epũm, vel Abbatẽ. & de

Capitaneo, q curiã vẽdidit. c. ſi mulier. & habeť in dicta cõſtitutione, in aliqbus. Sed ſi pr̃ dixerit ꝓ ſe, & filiis maſculis cũ fœminis: tũc æqualiter admittunť fœminæ cũ maſculis. dictũ eſt ſing. Bald. in. l. quoties. C. de ſu. & le. ſm Cremen. in ſuo ſing. lxx. cuius eſt initium: Quidam pater accepit feudum. Stat ergo vis in concipiendis verbis inueſtituræ.

Problema. XXVII.

AD regni cõſtitutionem, Legum aſperitate lenita, de adulteriis, & lenociniis, quæro qd ſi mulier habẽs filios ex primo matrimonio, cõtraxit cũ alio ſcdo viro, & cõmiſit adulteriũ: Num dos applicabiť viro ex forma ſtatuti, vel etiam iuris communis, an vero filiis primi matrimonii? Fran. Cremen. in ſuo ſing. lxxxvi. cuius eſt initium: Statuto cauetur, ingenue faſſus eſt ſe defenſaſſe (vt ſuis verbis vtar) filios primi matrimonii, propter dictum, quod dicit eſſe Aureum Bal. in. l. hac edictali, §. iii. col. C. de ſecun. nup. de quo dicto exclamat. d. Floria. in ſua diſputatione, cuius eſt initium: Mulier primo viduata cõſorte. quod dictũ comprobat idẽ Cremeñ. in dicto ſuo ſingu. Et eſt memoria dignum ad dictam regni conſtitutionem, Legum aſperitate lenita, ſi ſcies applicare.

Problema. XXVIII.

FVit cõceſſum mihi, & meis nepotibus quoddã priuilegiũ a rege multas cõtinens immunitates: & inter cæteras. vt impune poſſimus deferre arma prohibita cõtra cõſtitutionem intẽtionis noſtræ, de illicitã aſportatiõe armorũ. Euenit caſus, vt ſint nepotes ex fratre, nõ aũt ex filio. Quæro proinde, num priuilegiũ extendatur ad filios fratris? Videtur prima fronte, dicendum ꝙ non. Nam appellatione nepotis intelligitur de filio filii. vt habetur in. l. liberorum. ff. de verb. ſigni. cum ſimili. Tamẽ in contrarium eſt veritas. Nam de communi vſu loquen

di intelligitur de filio fratris: & talis viſus nõ eſt neceſſitate probãdus: iſtud eſt ſing. dictum Ioan. An. in c. fundamenta, de electio. lib. vi. Refert, & ſequit Frã. Cre. in ſuo ſing. xci. cuius eſt initiũ: Tu ſcis. & ibi latiſſime p Io. Bap. Caſtellioneum in ſua paraphraſi, immo mauis ad diriõe.

Problema. XXIX.

AD materiã capituli regni, cuius eſt initium: Quia non decet, ſub rubrica de theſauris Quæro, num recondens pecuniã in muro: & poſtea vendens domũ, faciat illã ſuam, vel emptoris? Dicas ꝙ facit illã ſuã, & nõ ẽptoris. caſus eſt de hoc ſing. ſm Bar. & Bal. i. l. a tutore. ff. de rei vendica. Refert, & ſequitur Ale. in. §. Theſauros in fi. inſti. de rerum diuiſio. vbi dicit ſibi ex facto hoc incidiſſe. Refert etiã, & ſequitur Pe. Gerardus i ſuo ſing. xcv. cuius eſt initiũ: Tene mẽti. vbi hoc intelligit de pecunia, ſecus de theſauro, vt dicit ille tex. i. d. l. a tutore. quod dicit eſſe notan. Tu autem notabis ad. d. capitulũ regni: Quia non decet.

Problema. XXX.

VOlo te vnum ſcire, & quidem mirabile ad cõſtitutionẽ regni, Minorum iura. quod refert, & ſequit. d. Iaſ. in auten. ſacramẽta puberũ. C. ſi aduerſus vẽdi, ꝙ quãdo minor cõparet in iudicio ſine curatore, facias eum iurare de nõ ueniendo cõtra proceſſum, & ſentẽtiã. Nam ſi minor iurat, valebit iudicium, ſnĩa, & proceſſus. quod intellige in his, quæ fient poſt iuramẽtũ: nõ autem de factis ſecundum Bar. in ſuo conſi. cuius eſt initium: Bernardus de Tuderto. quod declarat p Pe. Gerar. in ſuo ſing. lxvi. cuius eſt initium: Tene menti, mirabilẽ cautelam. Et ſunt hæc memoria digna ad limitationẽ totius titu. C. qui legitimas perſonas non ha. & dictæ conſtitutionis, Minorum iura.

Problema. XXXI.

SAepiuſcule ſolet ex facto incidere, vt corã iudice ſeculari opponat al. q exceptio cauſæ ſpiritualis, & petat

eam remittit ad iudicem eccleſiaſticum. finge cõuentum ſuper petitione hæreditatis opponere defectum natalitũ, vt in.c.Tuã,de ordine cognitio.&.c.lator, qui filii ſint legiti. Nam tunc iudex ſecularis,licet debeat cauſam illã ſpiritualem, ſiue articulum remittere ad iudicem eccleſiaſticum: tamen poteſt antequam remittat ſtatuere terminum opponenti ad producendum coram eo capitula, ſeu articulos, quos vult probare in curia eccleſiaſtica: vt ſic videat an articuli releuent: & ſi non releuant, ad vlteriora procedat.ita,d. Alex.in.l.Titia,in.iiii.col.ad fi.ff. ſolu. matri. Refert, & ſequitur Pe.Gerar.in ſuo ſing.lviii.cui⁹ eſt initium: Licet iudex ſecularis. vbi dicit hoc eſſe perpetuo notan.in practica. Problema. XXXII.

AD cõſtitutionem regni, Humanitate nobis ſuggerẽte, volo te docere vnum quod poſſet tibi ex facto incidere: & ex eo poſſes tibi & honorem, & gloriã, ac vtilitatẽ nõ modicã comparare. Aliquis erat accuſatus ꝓ quodam delicto nõ modico, pro quo tamẽ veniebat carcerandus, vel erat carceratus, & veniebat ſub fideiuſſoribus liberãdus. Rogauit Sempronium, vt pro eo fideiuberet: qui pollicitus eſt verbo, nõ tamen aĩo ſe facturũ. Vñ Sempronius adiuit iudicẽ, apud quẽ debebat fideiubere dixitq; ei: Domine iudex talis rogauit me, vt ꝓ eo fideiuberem: corã vobis: ego nõ ſum auſus denegare, & ei pollicitus ſum: proinde coram vobis, ſalua reuerentia, proteſtor ꝙ ſi me receperitis in fideiuſſorem, nolo teneri. fuit decisum eum nõ teneri ſtante dicta preſtatione. & fuit deciſio Ang in.l.mora in prin.ff. de vſur. vbi refert fuiſſe determinatũ i cõtingentia facti p quendã egregiũ doctorẽ. & ſequũtur moder. Papien.i.l.nõ ſolum.§.morte ad fi. xiii.col.ff.de noui ope.nun. Refert, & ſequitur Pe. Gerar.in ſuo ſing.li. cuius eſt initium: Nota quod per pulchre. Et hæc ſunt memoria digna ad dictã regni cõſtitu

tionem. Humanitate nobis ſuggerente. Sed cautus iudex viſa dicta proteſtatione non capiat proteſtantem in fideiuſſorem. Problema. XXXIII.

AD intelligentiam etiam cōſtitutionis Humanitate nobis ſuggerēte, de qua in p̄cedenti Problemate meminimus. Pone quempiā nō eſſe ſub fideiuſſoribus relaſſandum, ſed in carceribus detinendum: q̄a crimen de quo detinet̄ adeo vel cōfeſſione ſua, vel ipſa fraganti deprehenſiōe ſit euidens, & alias vt in dicta cōſtitutione habetur, vt detineri merito poſſit, & nō debeat ſub fideiuſſoribus relaſſari. Tamen poteſtas, quia iſte ſic delinquēs erat alias nobilis, aſſignauit illi totum palatiū p carcere, imo totam ciuitatē. Num ille poteſtas teneat̄, ex quo nō detruſit illum in carcerem, qui poſtea a palatio aufugit? Dicas q̄ non. p id quod in ſpecie, & ſing. dixit Ang. in. l. qui in carcerem. ff. q̄d me. cau. q̄ poteſtas poteſt aſſignare vni nobili totum palatium, imo totam ciuitatē. & q̄ ſingularius eſt, q̄ ſatisfacit ſtatuto diſponēti accuſatū pro delicto debere poni in carceribus. Refert, & ſequitur Pe. Gerar. in ſuo ſingu. xxx. cuius eſt initium: Pro nobilib9. Et hæc ſunt memoria digna ad dictam conſtitutionem in fauorem poteſtatis: quando caſus ex facto incideret, & impeteretur in ſindicatu.

Problema. XXXIIII.

AD materiam etiam precedentis Problematis, & cōſtitutionis, caſtellanis, & ſeruentibus ſub rub. vt caſtellani mittant &c. Finge aliquem caſtellanum cōmiſiſſe arcem cuidam nobili, qui illam poſtea arcem tradidit inimicis. An propterea caſtellanus excuſetur? Dicas q̄ ſic. ita in ſpecie, & in indiuiduo tradidit Io: An. in ſua ad Specu. paraphraſi, ſuper rub. de loca. in fi. Refert, & ſequitur idem Pe. Gerar. in ſuo ſing. xxx. cuius eſt initiū: Pro nobilibus. Nota, quia poſſet ex facto incidere ad

excuſationem ipſius caſtellani, qui loco ſui poſuiſſet aliquem nobilem ad cuſtodiam arcis, & illam poſtea inimicis tradidiſſet, per ſupradicta.

Problema, XXXV.

AD cõſtitutionem regni, Vſurariorum, de Vſurariis puniẽdis, de qua in Soliloquiis, & in Epitomatib? nr̃is, & alibi ſæpe fecimus mentionẽ. Quæro, an in cauſa vſuraria currat præſcriptio? Puta factũ eſt inſtrumentũ vẽditionis ad aliquo fundo pro paruo p̃tio, cũ pacto de reuendendo: quo ca[ſ]u præſumitur cõtractus fœneratitius, et ſi nõ cõſtet emptorem eſſe ſolitum fœnerari. iuxta. c. illo vos. extra de pigno. & in. c. ad nr̃am de emptio. & vendi. & plene in. c. i. de feu. da. inuicem. l. cõmiſſo. & plenius per Bartholameum Veronenſem in ſuo tractatu, quem edidit de ſimulatione contractus. Dicas ꝙ non currit præſcriptio ſecundum Alex. in ſuo conſi. xlvi. cuius eſt initium: Circa præſentis conſilii materiam &c. in. iii. lib. in i. t. ii. col. vbi dicit hanc eſſe cõem opeonẽ. Refert, & ſeqtur Pe. Gerar. in ſuo ſing. xviii. cuius eſt initium: Nota diligenter. circa prin.

Problema. XXXVI.

EX quo hoc tpẽ eſt maxima cõtrouerſia inter patriã meam, & dominum ſuum. Quæro, num iudex dicti domini poſſit cognoſcere. Dicas ꝙ non qa graue eſſet ſibi cũ dñõ, vel ſubiecto domini litigare. vt not. ff. de officio præſi. l. ſenatuſcõſulto. & videtur notari in auten. vt hi q oblig. §. vt aũt nõ demus, ſuper ver. hoſtẽ. Et Amanellus de Clariſaquis not. in ſuis Notabilib. Notabili, cuius eſt initium: Nota ꝙ ſi ſit cõtrouerſia. Quod eſt memoria dignum ſemp, & nũc ex facto incidit. Et nota bis ad capitulum regni, cuius eſt initium: Itẽ ſi contingat, in materia recuſationis iudicis ordinarii, vel delegati.

Problema, XXXVII.

TAmetſi de iure cõmuni ſimplici aſſertioni nũtii ſer uiẽtis ſtetur, ſi dicat ſe talẽ citaſſe, & hoc ſit ſpecia, le. vt eſt caſus in.c.tum parati, extra de appel. Attamẽ quæro, num hoc ſit verum in regno? Dicas ꝙ nõ: immo requiritur vel publicæ pſonæ teſtimoniũ, vel pſentia duorũ, vel trium teſtiũ. tex. eſt in conſtitutione regni, cuius ẽ initium: Citationis literæ. ſub rubrica de aſſignatione iterarũ citatoriarũ circa prin. Ex quo corelarie iſero ad practicã, qua ſemper & cõſulẽdo, & iudicãdo vſus ſum: vt in foco eccleſiaſtico ſtetur ſimplici relationi nũtii, quo ad actum citationis per.d.c.cũ parati. & p Glo. in.c.qm contra, in verbo citationes. & ibi per ſcriben. extra de proba. & ita millies practicaui, cũ eſſem Vicari⁹ gñalis apud Hydruntẽ, & apud Cõpſam. In foro vero ſeculari ſtetur diſpoſitiõi dictæ cõſtitutionis, Citationis literæ. Et hæc ſunt memoria digna: quia quotidie ex facto incidunt.

Problema. XXXVIII.

AD materiã præcedentis Problematis quæro. Eſt citatus quiſpiam, nõ comparuit in termino, forte impeditus vi fluminis, tẽpeſtatis, vel ægritudinis, aut aliqua iuſta cauſa: q̃ tñ probare nõ poteſt: quomodo ſuccurretur ei: Dicas ſtandum eſſe ſuo proprio iuramẽto. tex. eſt in, l. ſcire opportet. §. ſufficit, verſ. Cum.n. quis. ff. de excuſa. tuto. quem ad hoc pro ſpeciali all.d. Amanellus de Clariſaquis in ſuis Notabilibus, Notabili, cuius ẽ initiũ: Nota ꝙ ſi ſum citatus, Manda memoriæ: quia poterit tibi quotidie inſeruire.

Problema XXXIX.

QVæ nunc ſubiiciam, cõferunt ad materiã cõſtitutionis regni, Sanſimus, de matrimoniis cõtrahendis. de qua ſupra i. xvi. Problemate diſſeruimus, & ad materiã cap. Tanta. extra qui fil. ſint legi. Proinde quæro. Quidã habens vxorẽ, habuit rẽ cũ alia muliere,

ex qua filium procreauit: poſtmodum vxore ſua mortua, contrahit cum matre iſtius filii, num propter hoc iſte filius eſt legitimus per matrimonium ſubſequens? Dicas ꝙ non, Glo. eſt in Inſti. de nup. §. li. ſuper ver. interdictum.

Problema. XL.

QVæro abs te, qua pœna veniat puniẽdus iudex, qui alienam ocupat iuriſdictionẽ? Dicas ꝙ pœna capitali, caſus eſt in. l. ii. C. de cohortalib. lib. xii. & ponit Guil. de Lud. in ſuo tractatu, quẽ edidit textuum, & gloſarum ſingularium, circa prin. in verſi. cuius eſt initium: Lex eſt ꝙ iudex &c. Quod eſt memoria dignum ad conſtitutionẽ regni, Cũ ſatis, abundeq́ꝫ, ſub rub. qua pœna vniuerſitates teneantur, quæ creant poteſtates, & alios officiales.

Problema. XLI.

AD conſtitutionem regni, Varietates pœnarum, volo te nõ latere vnum quod quotidie inſeruiet tibi. Finge ergo quempiam tibi dixiſſe iniurias veras, an poſſis cõtra illũ agere iniuriarũ? Dicas ꝙ nõ, tex. ẽ clarus. & ibi Glo. in ver. infamauit, in. l. eũ qui. ff. de iniur. quem tex. facit ad hoc ſing. Guil. de Ludo. in ſuo tractatu. tex. & Glo. ſing. in prima char. in. iii. colum. in libello meo paruæ impreſſionis.

Problema. XLII.

EX quo ſupra in. xxxvii. Problemate meminimus cõſtitutionis regni, Citationis literæ, vbi diſſeruimus de nuntio citante. An credatũ ſuæ relationi, ꝙ aliquẽ citauerit, nec ne? Nũc quæro, qua pœna veniat puniẽdus ſi citauerit aliquẽ abſq́ꝫ mãdato iudicis? Dicas, ꝙ debet puniri, & officiũ ammittere. vt in auten. de quæſto. §. ſi vero aliquis colla. vi. C. de epiſ. & cleri. l. Memorati. Facit ad id qđ diximus ſupra in. xl. Problemate, cuiꝰ eſt initiũ: Quæro abs te. de iudice q alienã ocupat iuriſditionẽ.

Problema. XLIII.

PRo ampliatione cõſtitutionis regni, Terminũ vitæ hominis, de homicidiis puniẽdis: quæro qua pœna veniat punienda mr̃ occidens partum, quem habet in vtero, vel quiuis alius occidendo eundem poſt. xl. dies a conceptione computandos? Dicas ꝙ pœna homicidii, & tanquam homicida. Glo. eſt in. l. duo. ff. de variis, extra ordina, cogni.

Problema. XLIIII.

AD limitationẽ capituli regni, cuius eſt initium: Ad hoc ꝗ noſtrorũ, de furtis, & totius tituli. ff. & C. & extra de fur. volo te vnũ nõ latere: Furtiuam rem poſſe tolli per dominũ, licet ſit penes furẽ ſm Pau. de Ca. in ſuo ſing. ix. cuius eſt initium: Furtiua res. alle. Inno. in c. olim de reſt. ſpo. & ſeruiũt ẽt hæc ad titulũ vi bo. rap. et ad cõſtitutionẽ regni, Violẽtias ſubiectorũ. §. fi. de violẽtiis circa poſſeſſionẽ admiſſis.

Problema. XLV.

DIximus in Soliloquiis nr̃is, Soliloquio pen. cuius eſt initium: Notandus eſt hic caſus, inter alia edicta quæ in ingreſſu officii ſolent paſſim magiſtratus emittere, eẽ & hoc: Ne quiſpiã abſq; mãdato ꝓ aliquo in iudicio compareat ſub tali pœna. Euenit vt aliquis cõpareat abſq; mandato, cum inſtrumẽto tñ debiti principalis. Quæro, num debeat puniri, & an ſit admittendus in iudicio? Dico eũ non debere puniri, & eſſe admittẽdũ in iudicio ac ſi haberet mãdatum. Glo. eſt in. l. fi. in Glo. ii. C. de pactis cõuen. facit. l. i. C. de do. ſm Pau. de Ca. in ſuo ſing. xxiiii. cuius eſt initium: Mandatũ ꝓbatur. Et ita alias, cũ ex facto hic caſus icidiſſe, rñdi Illuſtri & Reuerendiſſimo dño Camillo Ieſualdo cõpſanoꝝ archiepiſcopo meritiſſimo, & domino meo obſeruandiſſimo.

Problema. XLVI.

HIc caſus nunc ex facto incidit. Per reintegratorem bonorum, & iurium cuiuſdam curiæ moleſtan-

tur emphiteotæ ſup admiſſiõe fundorũ, quos tenẽt a curia, niſi pbauerint ſolutionẽ canonis p tot, & tot annos: p quos ẽphiteotæ ipſi faſſi ſunt ſe fundos ipſos poſſediſſe: q̃ pbationẽ ſolutionis canonis facere nõ poſſunt, cum in veritate nõ habeãt teſtes, neq; ſcripturas ſolutionis factæ, Nã bona fide canonẽ pſoluerũt annis ſingulis officialibus curiæ, nõ curãtes aliter recuperare ab eis Apochas. Quæro igitur quomodo ſuccurendũ ſit illis emphiteotis? Reſpõdi eis, vt pbent ſe ſoluiſſe tribus annis imediate præteritis canonẽ: quia tunc p̃ſumitur ẽt in p̃teritũ ſoluiſſe vſq; ad. xl. annos, & vltra. iſte eſt tex. valde ſingu. de tributo loquens. quem Bart. ibi inducit ad emphiotã in. l. quicunq;. C. de Apo. pub. lib. x. & idem tenuit Guil. Ci. Bar. & Bal. & Albe. i. l. ii. C. de iure ẽphit. idẽ firmat Bal. in ſua ad Spec. paraphraſi, imo mauis additione. i titu. de loca verſ. xxxviii. refert, & ſequitur Fran. Cremẽ i ſuo ſing. lxxviii. cuius eſt initiũ: Tu ſcis q̃ es emphiteota. Et hæ ſunt memoria digna: quia quotidie poterunt tibi ex facto inſeruire. Problema. XLVII.

LIcet in ordine iudiciario reqratur libellus vt eſt Glo. in. l. prolatã. C. de ſenten. & interloqu. om. iudi. tñ ſi tacite fuit obmiſſus: qa nõ fuit petitus, tenet proceſſus, in auten. de trien. & ſemiſ. §. illud in Glo. ſuper verbo legalem iuſtitiã. iii. col. in fi. totius in Glo. Ex quibus coreſarie infero ex quo in regno cauſæ ſunt ſummariæ: vt probauimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. viii. quo caſu requirit̃ talis qualis petitio iuxta regiam nouellam pragmaticam, Diſpendia litium: quæ eſt prima in ordine. & talis petitio ſuccedit loco libelli: vt in pbat̃ i Clemẽ. ſæpe de verb. ſigni. q̃ ſi fuerit obmiſſa talis q̃lis petitio: quia nõ petita, valebit proceſſus & multo fortius. Nam ſi ſubſtinetur quãdo obmittitur libellus, quia nõ petitus: quãto magis debet ſubſtineri p obmiſſionem talis qualis pe

titionis nō petitæ.ar.in auten.multo magis.C. de ſacr. ſanctis ecclesie. Problema. XLVIII.

BLaſphemātes Deum.& beatam Virginem linguæ maliloquæ mutilatione punimus, dicit tex.ad literam in conſtitutione regni, cuius eſt initiū: Blaſphemantes. Ad illam addas: ꝙ lingua falſorum teſtium eſt perforanda.Glo.eſt in.l.omnino.C. de delato.lib.x.

Problema. XLIX.

AD Capitulum regni, cuius eſt initium: Si iuſte quis appellauerit, ſub rub.qđ recipiat appellatio a tormentis. De quo meminimus in Epitomatib⁹ nrīs, Epitomate.lxxii.cuius eſt initium: Iudex iniuſte ſubiiciens: volo te repoſituꝝ:ꝙ ſiquiſquiā vulneratus mortaliter dicit talē hoc feciſſe,nō eſt ei credendū.l.ſiquis in graui.§.i.ff.ad Sillen.facit tn̄ pſumptionē,vt poſſit q̄ſtionibus ſubiici.C.de calumnia.l. Mater.& ibi Glo.notauit.

Problema. L.

AD cōſtitutionem regni, cuius eſt initium: Forıudicatoꝝ bona, de qua alibi ſæpe diſſeruimus: volo te hoc repoſitū:ꝙ ſi in bonis cōfiſcatis eſt aliquis fundus emphiteoticarius: dominus a quo tenet fundus ī emphiteoſim, poteſt dare pretium fiſco, & rem recuperare.vt in auten.de alie.⁊ emphite.§.ſi nō cōtingit. Quod eſt notandum ad dictam conſtitutionem.

Problema. LI.

AD titulum illum: Quando ciuilis actio præiudi. crimin.C.& ad.l.penulti.§.ad crimen ff.de pub. iudi.cum ſimili.volo te ſcire in actione.l. Aquiliæ poſſe agi criminaliter: puta ſi quiſpiam animal meum occiderit. Glo.eſt.& nota.in.l.fi.ff.de priuat.delictis. Not. verbum occidat: quia ſic interuenit dolus.

Problema. LII.

REponas ad cõſtitutionẽ regni, Sanſimus, de ma/
trimoniis cõtrahendis: de qua alibi ſæpe diſſerui
mus. Minorẽ videlicet quatuordecim annis, q̃ tñ
quartum decimum attigerit, poſſe matrimonium cõtra
here, caſus eſt in auten, de tempo, non ſolu. pecu. ſup dotẽ
.§.i. quod notan. ff. de annuis lega. l. a nobis quoq; de. i
l. in ſingulis eo. ti tu. Problema. LIII.

AD conſtitutionem regni, Inſtrumentorum robur, reponas hoc: ꝙ inſtrumentum, in quo Tabellio ſe non ſubſcripſerit, non valet. vt. C. de conuenien. fiſ. debi to. l. fi. C. de non nu. pecu. l. in contractibus.

Problema. LIIII.

AD regiam nouellam pragmãticã, Teſtem falſum: & ad eius ampliationem, reponas hoc: ꝙ teſtis non ſolum punitur pœna falſi: qa falſum depoſuit: ſed quia etiam parti reuelauit quod teſtis ipſe depoſuit. ff. de teſti. l. qui falſa. ff. eo l eos. Problama. LV.

IN Epitomatib⁹ nr̃is, Epitomate. v. & alibi ſæpe me minimus regiæ nouellæ pragmaticæ, cuius eſt initiũ: Dubitationẽ de termino citãdi authorẽ in cauſa rea li, vbi cõcluſimus quolibet tempore, dum tñ nõ ſit in cau ſa concluſum, poſſe fieri denunciationẽ, vt ibi plene pro/ bauimus. Nunc autẽ in hoc. lv. Problemate quæro. Fin ge emptorẽ in cauſa principali non denuntiaſſe vẽditori, vt eum defenderet, num in cauſa appellationis poſſit illi denuntiare? Dicas ꝙ ſic. Glo. eſt ſingu. in. l. rem, in Glo. penul. in. fin. ff. de euictíon. quam notabis ad dictam re gíam nouellam prágmaticam. Problema. LVI.

REponas hoc ad regiam nouellam pragmaticam, Odia litium: ꝙ ſicut iudex facit litem ſuam male iudicando, vt inſti. de obliga. quæ ex quaſi delic. paſ. C. de pac. l. ſi quis in conſcribendo. & l. fin. ff. ſi meſ. fal. mo. dixi, ita & arbiter male pronuntiando facit litẽ

ſuam, vt not. inſti. inſti. de oblig. quæ ex quaſi delic. naſ. circa princi. ſuper verſi. Litem. & eſt etiam. C. de pac. l. ſi quis in conſcriben. in fi.

Problema. LVII.

AD eius regiæ nouellæ pragmaticæ materiam, de qua in præcedenti Problemate, velim te non ignorare: ꝙ licet non poſſit eligi in arbitrum iudex ordinarius in cauſa quæ coram ipſo vẽtilatur. vt. ff. de arbit. l. ſed & in ſeruum. §. ſi quis. Attamen iudex poterit eſſe arbitrator, & amicabilis compoſitor. vt in. d. §. not. & in auten. vt diſſe. §. ſi vero, ſuper verbo Conuentum.

Problema. LVIII.

TItius cõmiſit homicidium: quãobrẽ vltore gladio pœnã debet capitalem ſubſtinere, iuxta cõſtitutionẽ regni, Terminũ vitæ hominis. de qua alibi ſæpe meminimus Si homicida ingrediatur religionem, quæro, nũ debeat puniri? Dicas ꝙ ſic. vt in auten. de monachis. §. ſi quis igiť. col. i. & vide doc. in. c. i. de obli. ad ratiocі.

Problema. LIX.

NOta hoc ad cõſtitutionẽ, Varietates pœnarũ, ꝙ ꝑ iniuria facta vni ex ſociis itineris, poteſt alter ſocius agere iniuriarum, quia & illi etiam videtur irrogata iniuria. vt not. ff. de iniur. l. itẽ apud Labeonẽ. §. abduxiſſe videť & ibi Glo. & multoties hic caſus ex facto icidit. Ex quo corelarie infero: ꝙ non poteſt alter ſocius, cui nõ fuit irrogata principaliter iniuria perhibere teſtimonium veritatis contra irrogãtem iniuriam: quia videtur deponere in facto proprio. Vide in Singularibus meis, vbi plene diſſerui de hoc, & ita concluſi prout hic.

Problema. LX.

DIximus ſupra in. xxxvii. Problemate, hodie in regno nõ eſſe credẽdũ nuntio aſſerenti ſe citaſſe quẽpiã, niſi cũ teſtimonio publicæ pſonæ, vel præſentia duorũ, vel trium teſtiũ, iuxta cõſtitutionẽ regni, cuius

eſt initium: Citationis literæ. Nunc ad limitationem di-
ctæ cõſtitutionis dico nõ eſſe ei etiã ſi credendũ, niſi por-
tet baculũ. l. Stigmata. C. de fabricẽ. l. pluraliter §. vni-
uerſos de aquæduc. quod ego intelligerẽ, niſi ille ſeruiẽs,
ſeu nuntius ſit notus. vt per ſcriben. in. c. cum parati. de
appella. & in. c. quoniam contra. in verbo Citationes. de
proba. itẽ niſi mos eẽt in aliquo loco, vt ſeruiẽs nõ geſtet
baculũ. Sed his ceſſantibus ſemp dicerẽ ei nõ eẽ credẽdũ
ſine baculo. p leges ſupius all. Problema. LXI.

CONſtitutione regni, in aliquibus, de ſucceſſione filio-
rum comitum, vel baronum, proſpectum eſt, vt ſtã-
tibus maſculis filiæ fœminæ nõ ſuccedãt, ſed mari-
tentur de paragio, vt barbaris verbis eius vtar. Quæro,
an interim filiæ, poſſint cogere filios maſculos ad ſatiſdã-
dũ de nõ diſſipandis, aut alienãdis bonis paternis, & de
reſtituẽdo hæreditatẽ? Bar. in. l. fi. in vlti. col. ff. ad Tert.
reliquit cogitãdũ. Sed Bal. eũ referens in. l. ſi quis filiũ. in.
iii. q. C. de inoffi. teſta. tenet, ꝙ poſſit cogi ſatiſdare, ſi ſit
ſuſpectus, vel incipiat dilapidare. p. l. inter. oẽs. ff. qui ſa-
tiſd. cogan. idẽ tenet Bal. in. l. extra eũ. C. de hæredi. in
ſtitu. Imo, in. l. ei qui. ff. de hæredi. inſti. faciunt q̃ habent
in. l. ĩperator. ff. ad Trebel. refert & ſequit. d. Iaſ. in. d. l.
inter omnes, in penul. colu. circa prin. Quod eſt memoria
dignum ad dictam conſtitutionem, In aliquibus.

Problema. LXII.

VLtra ea, quæ ſupra in. lix. Problemate repoſuimus
ad cõſtitutionẽ, Varietates pœnarũ, reponas ẽt &
hoc: ꝙ ſi teſtibus cõtra me productis obiiciã, & di-
cã ipſos fore infames, nõ teneor eis actione iniuriarũ. C.
de poſtul. l. quiſquis, ſuper verbo Vtilitatis. pro quo. ff. de
iniuriis. l. ſiquis de libertate. C. loca. l. nullum.

Problema. LXIII.

ADde ad ea q̃ diximus ſupra in eiſdẽ Problematib⁹.

Problemate.xxxvi.cuius eſt initiũ: Ex quo hoc tẽpore, Quæſtionẽ hanc, quæ decidit ur in.l.1.C.ſi quacunq; p̃\ditus poteſ ꝙ ſi officialis facit iniuriam alicui, vel ſibi minacem ſeruorem infert: ꝙ ille cui minatur cum tota familia ſua eſt exemptus a iuriſditione ſua in omnibus cauſis ciuilibus, & criminalibus, & alium iudicem ſortitur. Nam minaces ſeruores officialiũ iuſtũ metũ inferunt, ſecundũ Bal.ibi. quæ poterũt reponi ad materiã recuſationis iudicis. de qua in capitulo regni: Itẽ ſi cõtingat, vide re Paridẽ in ſuo tractatu, quẽ de ſindicatu edidit, in verbo Fideiuſſor in.v.col. vbi elegãter, & copioſe lcqtur. Et deſeruiet patriæ meæ dulciſſimæ in iſta acerrima cõcertatiõe, quã habet cũ aduerſario ſuo. Problema. LXIIII.

AD cõſtitutionẽ regni, Inſtrumentorũ robur, loquentẽ de teſtibus ſubſcribendis in inſtrumento, & eius limitationẽ, ſcias ad validitatẽ inſtrumenti ſequiri teſtes, vt habetur in.l.contractus.C.de fide inſtru.& per Glo. in.l.generali.C.de tabula.lib.x.in toto titu. de fide inſtru.ff.C.& extra. Sed quæro, nũ ſit dare caſum, in quo valeat inſtrumentum ſine teſtiũ ſubſcriptione? Dicas ꝙ ſic. in inſtrumẽto, quod fit in publico parlamẽto. Nã tũc valet ſine appoſitione teſtiũ. iſtud fuit ſingu. dictũ Vberti de Bobio, quod refert, & ſequitur Spec.in titu. de inſtru editio. §.reſtat.in.vii.col. verſ. ſed cum literis. Quod dictũ refert, & approbat.d.Abb.in.c.1.in.iii. col. de fide inſtru. & Barba. in repe.rub, de fide inſtru.in. xxiiii. char.in.ii.col refert, & ſeqtur Hip.in ſuo ſing.lvi, cuius ẽ initiũ: Ad validitatẽ iſtrumenti, Signa hoc ad limitationẽ dictæ cõſtitutionis, Inſtrumentoꝝ robur. & totius tituli.ff.C.& extra.de fide inſtrumẽtoꝝ,

Problema. LXV.

AD eãdẽ cõſtitutionẽ, Inſtrumẽtoꝝ robur, de q̃ i p̃cedẽti Problemate meminim⁹, reponas etiã & hoc

ꝙ licet alias dictũ duorũ teſtium præferatur dicto vnius ſtante paritate ipſorum teſtium.l.iii.§.eiuſdem quoq; in ver.numerus.ff.de teſti.cũ aliis non paucis multis: tñ hoc fallit: niſi dictũ vnius concordet cum inſtrumento: quia ſubſtentabitur ex dicto vnius: non obſtante contrario dicto duorum, & ex fide tabellionis. Ex quo corelarie infero tunc eſſe neceſſarios tres teſtes ad reprobandum dictũ inſtrumentũ.ita ſing.dicit Io.de Imo.in.c.cũ Ioannes,de fide inſtru.circa penul.col. Quod dictum pro valde not. refert,& ſequitur.d.Alex.in conſi.ſuo.xciii.cuius eſt initium: In cauſa,⁊ lite,in vl.col.in.v.lib.vbi dicit iſtud dictum non reperiſſe ſcriptum ab aliquo alio,præterquam a Io. de Imo.ibi.quod ipſe reputat valde notan.

Problema. LXVI.

DIctum vnius teſtis operatur mirabilem effectũ.Nã excuſat accuſatorẽ a pœna tallionis.ita ſing.dixit Bal.in ſua ad Spec.paraphraſi,in tit. de accuſatore,in.iiii.parte. verſ,pen.quod dicit eſſe not. Refert,& ſequit.d.Hip.i ſuo ſing.xlvii.cuius ẽ initiũ: In ore duorũ, vel trium. Ex his corelarie iſero: ꝙ ſiquis obligauit ſe ad certa pœnã de probando accuſationẽ, vel denuntiationẽ iuxta ritũ magnæ curiæ,cuius eſt initiũ: Itẽ ꝙ curiæ ipſe de quo per nouiſſimos Parthenopeos in cõſtitutiõe, Pœnam calumniæ,in.ii.col.in.ii.notab.& probauit p vnũ teſtem,excuſatur a pœna,ad quam ſe obligauit propter dictam theoricam Bal.cum dicta pœna ſuccedat loco inſcriptionis,ſeu tallionis ſm eoſdem nouiſſimos in conſtitutione, Poſt citationẽ in.ii.colum.ad finem.

Problema. LXVII.

TEmpus in cõpromiſſo appoſitum nõ poteſt prorogari in maius tempus: quã fuerit primum tempus in compromiſſo appoſitum,ita ſing. dixit Baldus in conſi.ſuo,ccxcix.cuius eſt initium: Nobiles viri Henricus &c.

cus &c.in.i.lib.in vlti.col.Refert, & ſequitur Hip.in ſuo ſing.liii.cuius eſt initium: Prorogatio compromiſſi. Q̄d eſt memoria dignum ad regiam nouellam pragmaticā, Odia litium.

Problema. LXVIII.

ADhuc notabis ad dictam regiam nouellam pragmaticā, Odia litiū, ꝙ tametſi ad hoc vt quis conſtituatur contumax, requiritur ſemp citatio trina, vel ſaltem vna peremptoria.l.cōſentaneū.C.quomodo, & q̄n iud.l.tres denūtiationes.c.eo.ti. Tn̄ hoc nō habet locū, vbi par citat, ſeu requirit parem: quia tūc ſufficit vnica requiſitio.ita ſing.dixit Glo.in Cle.i.de hære.in ver. requiruntur. & idem dixit Bal allegans eandē Glo.in.l.ad peremptoriū circa fi.ff.de iudi. & ideo ſi ſunt duo arbitri: & vnus vellet ferre laudū, vel facere aliquē actū, debet requirere, ſeu citare conſocium arbitrum, & ſufficit vnica citatio, ſeu requiſitio, & nō peremptoria. q̄ Glo. etiā refert, & probat.d.Lanfrā. Brixiē.in ſuo tractatu, quem de arbitris edidit, ſub rub. quot modis cōpromiſſum, ſeu arbitramentū annulletur in.xi.col.circa medium. Refert, & ſequitur Hip.in ſuo ſing.liiii.cuius eſt initium: Adhoc vt quis.vbi i fi.dicit ſæpe hoc ex facto cōtingere: Māda memoriæ ad dictam regiam pragmaticam; Odia litium.

Problema. LXIX.

PEr cōſtitutionem regni, In cauſa depoſiti, proſpectū eſt, vt depoſitum vltra libram auri probari nō poſſit, niſi per publicum inſtrumentum. ex quo infertur, ꝙ non per teſtes. Proinde quæro ſi clericus depoſuit penes Sempronium laycum pecuniam excedentem libram auri, conuenitq; Sempronium inficiantem depoſitum coram iudice ſeculari: quia actor ſequitur forum rei, iuxta.c.cum ſit generale de foro compe. vult probare depoſitum per duos, aut tres teſtes, obiicitur ei diſpoſitio dictæ con

ſtitutionis, per quā non admittitur ꝓbatio per teſtes, ſed per inſtrumētū tantū. Quæritur quid iuris? Dicas ꝙ poterit probare per teſtes, etiā ſi cauſa tractetur coram iudice ſeculari. ita no. dixit Io. Cal. in diſputatione ſua, cuius eſt initiū: Statuto ciuitatis cauet. & Pe. de Ancha. ſequēdo eum in repe. c. ea quæ in fi. de regu. iur. lib. vi. quos refert, & ſequitur. d. Alex. in ſuo cōſi. ccix. cuius eſt initiū: Ponderatis his, in penul. col. in. ii. lib. Refert, & ſequitur Hip. in ſuo ſing. xxix. cuius eſt initiū: Statuta laycorum. Māda memoriæ ad dictā cōſtitutionem. quē limitabis, vt non procedat in clerico, etiam in curia ſæculari.

Problema. LXX.

IN caſu, in quo fuga facit præſumptionē, ſeu indiciū cōtra aliquē cū regulariter ſit ſecus, vt plene per Hip. in ſuo ſin. cxv. cuius eſt initiū: Fuga non ſemper tūc talis præſumptio, ſeu indiciū tollitur per iuramētū ipſius fugientis. ita ſing. & mirabiliter voluit Ci. in. l. fi. C. de reg. qui. re. Quod eſt dictū nunꝙ obliuioni tradendum. & illud refert, & ſequitur. d. Frā. Bru. i ſuo tractatu, quē edidit de indiciis, & tortu. in. iii. char. in. ii. col. in finalib. verbis. & idem Hipp. in præall. ſuo ſing. Quod dictum repon as ad. c. regni, Si iuſte quis, ſub rub. ꝙ recipiatur appellatio a tormentis. & ad aliud. c. regni, Tormentis.

Problema. LXXI.

DIcit conſtitutio regni, Terminū vitæ hoīs, de homicidiis puniēdis, militē, vel in ſuperiori gradu poſitū homicidiam vltore gladio, pœnā debere capitalem ſuſtinere, inferiores vero furca ſuſpēdi. Et eſt dicta conſtitutio conformis cū iure cōmuni: quo inſpecto non debent nobiles furca ſuſpendi. vt habet in. l. capitaliū. §. i. §. ſerui. & in. §. ſolēt. ff. de pœnis & voluit Bar. in. l. deſertorē. ff. de re mili. Tamē hoc non habet locū, ſi talis nobilis fuerit proditor, ita dixit Bal. in. c. cū quidā de iu-

reiuran. Refert, & ſequitur Hip. in ſuo ſing. xvi. cuius eſt initiũ: Proditores ſunt odio. Et hoc eſt memoria dignũ ad limitationem dictæ conſtitutionis, Terminum vitæ hominis.

Problema. LXXII.

CONſtitutionis regni, Vſurariorum, in. §. Anexu tamen, de vſurariis puniendis, permittit Iudæos poſſe fœnetari eo modo, quo ibi habetur in litera, Proinde quæro ſtante ſtatuto, vel priuilegio Iudæorũ, vt ipſi Iudæi poſſunt mutuare ſub vſuris pecuniã ſuper re furto ſubtracta, nec teneantur illam reſtituere vero domino niſi ſaluatur pecunia cum uſuris, num tale ſtatutum procedat ſcientibus Iudæis rem illam eſſe furto ſubtractã? Dicas ꝙ nõ immo tenentur rem illam reſtituere vero domino ſine pecunia. ⁊ ſine vſuris. iſte ẽ caſus valde ſing. i. l. ſeruus cuiuſdam. ff. de condi. inde. vbi Bal. de hoc volũt. quod etiam melius, & apertius firmat Io. de Ana. i cõſi. ſuo. lxx. cuius eſt initiũ: Viſis, & ponderatis &c. vbi ſing. loquitur, & idẽ firmat Bal. in conſi. xcii. cuius eſt initiũ: Tria poſſunt &c. in. iiii. lib. & illum tex. etiam magnifacit Bar. in. l. eos. C. de fur. dicens cum eſſe notan. contra receptantes res furtiuas ſcienter. & illum tex. etiam ſum me not, Bal. in rub. C. de condi. ob turp. cau. & Ange. Are. in tractatu, quẽ edidit de maleficiis, in verbo & veſtẽ cœleſtrẽ abſtulit. Refert, & ſequitur Hip. in ſuo ſing. xiii. cuius eſt initium: Volo tibi dare aureã, & ſingularẽ doctrinã. vbi etiã limitat dictum ſtatutũ non procedere, quando illa bona eſſent eccleſiæ, vel alicuius foren s, qui non eſſet ſuppoſitus iuriſditioni ſtatuentium. vt ibi per eum, qui dicit omnia prædicta eſſe perpetua memoria digna. Nam ipſe alias ex facto ſibi incidiſſe cõmemorat in ciuitate Cumarum primam limitationẽ. & ex ea ſe conſecutum decus, & lucrum.

Problema. LXXIII.

REſponas hoc ſi ſapis, quia quotidie tibi ex facto incidit, ad.c. fraternitatis de teſti, & ad Cle. ſecundam eo.ti. & ad.l.per hanc.C.de tempo.appella. & ad cōſtitutionē, Appellationū tpa in quibus locis traditur cōmuniter hæc cōcluſio, vt ſuper articulis nouis, dependētibus tñ ex primis, admittantur iidē teſtes, vel alii de nouo venientes, vt nō procedat cōcluſio prædicta, qn̄ teſtes examinati a principio iurauerunt ſimpliciter dicere veritatem ſuper tota cauſa: quia hoc caſu poſt atteſtationes publicatas non poterunt ſuper aliis nouis capitulis, & articulis examinati. ita ſing. dixit Inno. & poſt eū Anto. de Bu. in.c. fraternitatis præall. Quod dictum reputat mirabile Ang. in.d.l. per hāc. refert, & ſequit.d. Alex. in cōſ. ſuo lxi. cuius eſt initium: Viſo proceſſu. in.iii. col. in.ii. lib. & .d. Hip. in ſuo ſing. xxiii. cuius eſt initiū: Publicatis atteſtationibus. Manda memoriæ, quia (vt dixi) quotidie ex facto incidit.

Problema. LXXIIII.

COmmunis eſt cōcluſio omniū doctoꝝ, a qua nemo quem viderim diſcrepat, malæ fidei poſſeſſorē nullo vnq̄ tempore præſcribere. vt in regula, Poſſeſſor, de regu. iur. lib. vi. & ibi per. Glo. Di. & Io. An. & habetur in .c. fin. vbi tex. clarus de præſcrip. in quibus locis, ⁊ alibi ſæpe traditur ſupradicta cōcluſio, vt procedat in vtroq; foro tam canonico, q̄ ciuili propter materiā peccati. Sed quæro abs te, quomodo probabitur iſta mala fides? Dicas, ꝙ per ſola inditia. tex. eſt multū not. & ibi Bal. in.l. penul. C. de euictio. & not. Ang. in.l.i. C. de vſucapio. trāsfor. cum aliis allega. per Hip. q prædicta refert, & ſequitur in ſuo ſing. xxxv. cuius eſt initium: Mala fides alicuius. Et hoc reponas ad conſtitutionem regni, Duram, & Ditā, de præſcrip. & ad cōſtitutionē, Quadragenalē, de prorogatione præſcriptionis, & ad alia iura ſuperius

allegata. Problema. LXXV.

AD cõſtitutionem regni, Inſtrumentorum robur, de q̃ ſupra in.lxiiii.&.lxv. Problemate meminimus. Q uæro abs te, qua pœna veniat plectendus Tabellio, qui poſt priuationẽ a tabellionatu facit inſtrumẽtũ, tãquã Tabellio? Videtur prima fronte dicẽdũ, ꝙ pœna falſi: quia ex quo eſt priuatus, ꝑinde habetur ac ſi nunquã fuiſſet creatus Tabellio: ſed ille qui nunquã fuit Tabellio, ſi cõficit inſtrumẽtũ tanquã Tabellio, punit̃ falſi, & ſic pœna mortis. vt habetur in.l.eos in fin.ff.de fal. & per Bald.in.l.data opera, in.xviii.colum.verſi. Dubitat̃ de eo &c.C.qui accuſ.nõ poſ.ergo & huiuſmodi qui fuit creatus, & poſtea priuatus. Sed in cõtrarium eſt veritas. Nam non punitur pœna mortis.ita ſingu.dixit Bal. in.l.ſi quis.C.de aquæduct.lib.xi.rationem alle. quia iſte quia alias fuit Tabellio, iuuatur primordio veritatis argu.not.in.§.quia vero, in auten.de non alie. Refert, & ſequitur cum aliis authoritatibus non parum multis.d. Hippo.in ſuo ſingu.xxxv.cuius eſt initium: Ille qui nunquam fuit Tabellio. Et hæc ſunt memoria digna ad dictam conſtitutionem, Inſtrumentorum robur.

Problema. LXXVI.

AD cõſtitutionẽ regni, Sãſimus, de matrimoniis cõtrahendis, de qua ſupra in eiſdẽ Problematibus, Problemate.xvi.& alibi ſæpe meminimus, volo te repoſiturũ & hoc, qđ quotidie ex facto icidit. Nã licet dictũ vnius dictũ nul⁹ vulg.c.licet, de teſti.vulg.l.iuſiurãdi.C. eo nihilominus hoc nõ habet locũ, quando vnus teſtis deponit de cauſa impeditiua matrimonii: puta ꝙ ſi cõſanguinea: quia tunc ad impediẽdum matrimoniũ, ne cõtrahatur, ſufficit vnus tm̃. caſus eſt not.in.c.ſup eo.ii.reſponſo, de teſti.& eodẽ modo in fama per ea q̃ refert, & ſequitur Lud.Rom.in ſuo ſing.ccccccxvi.cuius eſt ini

tium: Dictum vnius. vbi ponit prædictos duos caſus.

Problema. LXXVII.

Volo te repoſiturum etiam & hoc ad regiam nouellam pragmaticã, Dubitationem de termino citandi authorẽ in cauſa reali, de q̃ multoties meminimus: ꝙ licet deſenſor cõuenti nõ poſſit opponere exceptionẽ declinatoriã fori ex perſona ſua per. l. venditor, cum ſimili. ff. de iudi. Tñ hoc nõ procedit in tertio comparente pro intereſſe ſuo ad defenſionẽ cauſæ per aliũ motæ. ita ſing. Inno. in. c. capitulũ ſanctæ Crucis, i Glo. pen. de reſcript. Refert, & ſequitur Roma. in ſuo ſing. cccccxxiiii. Cuius eſt initium: Lex venditor. vbi dicit ſe ita pronuntiaſſe in magna cauſa: & dicit addẽdũ ad. d. l. venditor. Tu vero adde, & repone (vt dixi) ad dictã regiã nouellã pragmaticã, Dubitationẽ.

Problema. LXXVIII.

Ad capitulũ regni, cuius eſt initiũ: Siquis, ſub rubrica de morantibus in excõmunicatione, volo te repoſituꝝ hoc: ꝙ ſi ceſt excõmunicatus Baro, omnes officiales eius impediũtur cognoſcere Et ſimiliter dicendũ eſt de uicario, qñ eſt excõicatus eps, caſus eſt ſingu. in. c. i. de offi. ordi. lib. vi. ſm Roma. in ſuo ſing. cccccxxvi. cuius eſt initium: Eſt excommunicatus poteſtas &c.

Problema. LXXIX.

Ad aliud capitulũ regni, cuius eſt initium. Itẽ ſtatuimus, ſub rubrica de nõ trahẽdis clericis ad iudicia ſecularia &c. volo te repoſiturũ vnã limitationẽ ad illud. Nã licet clerici regulariter non poſſint trahi coram iudice ſeculari per dictum. c. Itẽ ſtatuimus. quod eſt conforme cũ tota iuris cõmunis prudentia, vt probatur in. c. ii. & in. c. ſi diligẽti. & quaſi per totũ extra de foro cõpe. tñ limita non procedere in fideiuſſore ipſius clerici, qui eſſet tamen laycus. Nam fideiuſſor laycus poteſt conueniri coram iudice ſeculari, Nã exceptio declinatori fori com

petēs ipſi clerico principali nō cōpetit eius fideiuſſori, ſeu ceſſionario. caſus eſt in. l. ſi reus. ff. iudi. ſol. & l. ſed ſi re ſtituatur. §. i. ff. de iudi. Refert, & ſequitur Ludo. vbi dicit ſe ita heri conſuluiſſe in ſuo ſing. cccccxxvii. cuius eſt initium: Nunquid fideiuſſor. vbi firmat ſupradictā limitationem etiam aliis authoritatibus non parum multis.

Problema. LXXX.

QVotidie videmus ex facto incidere, vt fructus eccleſiæ locentur, & vendant̄, vt in. c. fi. extra Ne p̄la. vices ſuas etiam layco, vt ibi, & in. c. veſtra extra loca. Proinde quæro, num in huiuſmodi locatione, ſeu venditione fructuū, veniāt oblationes altaris? Dic ꝙ nō. Glo. eſt ſingu. i. q. iii. in. c. Altare, in Glo. parua, dum exponit Altare. i. altaris oblationes. Vide Roma. in ſuo ſingu. cccccclvii. cuius eſt initium: Fructus eccleſiæ. Nota, quia quotidie (vt dixi) ex facto incidit.

Problema. LXXXI.

AD illud capitulum regni, cuius eſt initiū: Itē ſtatuimus, de quo meminimus ſupra in eiſdē Problematibus, Problemate. lxxix. notabis hāc ampliationē: vt non ſolū clerici non debeāt trahi ad iudicia ſecularia per ea, quæ ibi dicta ſunt: ſed nec etiā eorū cōcubinæ, quæ de iure ſequuntur forum clericorum. de hoc habes duas Glo. in Decretis valde notabiles. vnā. xxxii. d. eos qui. Alterā vero. xi. q. i. clericum. Et eſt ratio, quia nō poteſt negari, quin concubina clerici non ſit de familia clerici, ſed familia clerici ſortitur forū clerici. lxxxix. d. c. iudicatum legiſlæ. in. l. fi. C. de epiſc. & cle. & in proœmio. ff. Refert: & ſequit̄ Ludo. in ſuo ſing. cccccclviii. cuius eſt initiū: Licet vxor. & hæc ſunt memoria digna ad dictū capitulū regni: & ad totū titulū de foro cōpe. Et vide doc. maxime recentiores, in. c. ſi concubinæ. de ſenten. excō.

Problema. LXXXII.

TAmetſi plures ſint pœnæ, & ſignāter tres pro adulterio, vt proſequitur Rom. in ſuo ſing. 967. cuius eſt initium: Nos ſumus in materia adulterii. vbi dicit ꝙ in oibus illis tribus pœnis procedit iudex eccleſiaſticus, nihilominus hodie in regno etiam his pœnis dať iudex eccleſiaſticus: vt iudex competens, niſi per inſultum, & ꝑ violentiam adulterium cōmitatur: quia tunc de adulterio cognoſcet eccleſia: de inſultu autē, vel violētia cognoſcet iudex ſecularis. tex. eſt in cōſtitutione regni, cuius eſt initium: Maieſtati noſtræ, de adulteriis coercendis. Sed ego addo alium caſum, in quo etiam iudex ſecularis cognoſcit de adulterio: videlicet quando adulterium eſt notorium. ita Ioan. de Ana. in rubrica de adulte: extra in tertia colum. Manda memoriæ ad dictam conſtitutionem, Maieſtati noſtræ. Problema. LXXXIII.

DIximus i Soliloquiis nr̃is, Soliloquio pen. & ſupra in eiſdē Problematibus, Problemate. xlv. magr̃atus in ingreſſu officij inter alia edicta ſolere paſſim emittere & hoc: Ne quiſpiā abſq; mandato in iudicio ꝑ aliquo cōpareat. Quo quidem edicto ſic ſtāte: quæro, nū principalis poſſit ratum habere id quod per non habentem mandatū actū ſit? Videtur prima fronte dicendū ꝙ ſic: quia caſus eſt in. l. licet. ff. de iudi. & l. in cauſæ, de procu. Attamen in cōtrarium eſt veritas. iſta eſt ſingu. authoritas Bal. in. l. ſi vxorem, C. de condi. inſer. alle. tex. bene probātem in. l. ſi vero non remunerandi. §. ſi poſt creditā. ff. manda. Refert, & ſequiť Ludo. in ſuo ſing. ccccccl xxx. cuius eſt initium. Tu audiuiſti.

Problema. LXXXIIII.

AD materiam conſtitutionis regni, Inſtrumentorum robur, de qua toties meminimus in eiſdem Problematibus, & alibi ſæpe, ſcire te velim Papā, vel Imperatorem non poſſe facere, vt tranſumpto, uel exemplo

abſq; ſolennitate detur fides, caſus eſt ſingu. in. c. l. de fi de inſtru. ſm Roma. in ſuo ſingu. 708. cuius eſt initium, An Papa uel Imperator, quod facit ad ea, quæ habẽtur in auten. ſiquis in aliquo documẽto. C. de eden. & ad ea quæ plene diſſeruimus i Soliloquiis noſtris, Soliloquio. xxvi. cuius eſt initium: Quia hic caſus.

Problema. LXXXV.

AD conſtitutionem regni, Exceptione de litis cõteſta tione non retardãda exceptionis obiectu. & ad aliã ſequentem, cuius eſt initium. Lite legittime cõteſta te proceſſu iudicii. & ad. c. vnicum de litis conteſ. extra, &. C. eo. tit. quæro abs te per quem actũ dicitur qs age re, & mouere quæſtionẽ? Tu ſcis. ſed rurſus q̃ro per quẽ actum dicitur quis litẽ incipere exercere? Dic ꝙ per actũ litis conteſtationis. Glo. eſt in. l. Titius in verbo exercere de autho. tuto. ſm Ludo. i ſuo ſing. 720. cuiꝰ eſt initiũ. Per quem actũ. Sed hoc intelligo inſpecta cauſa ordina ria: ſed ſi inſpiciatur cauſa ſummaria, primus actus, qui fit in cauſa reſpiciens merita ipſius cauſæ, habet vim litis cõteſtationis. ita Bar. ſingu. in. l. nulla. C. de procura. Ex quo ego corelarie tibi infero, quod cum in regno omnes cauſæ ſint ſummariæ, vt ꝓbauimus i Soliloquiis noſtis, Soliloquio. viii. cuius eſt initiũ: Nemo eſt qui neſciat, & alibi ſæpe, omnia quæ poſſunt fieri ante litem ipſam cõ teſtatã in cauſa ordinaria, poſſunt fieri i cauſa ſummaria, & ſic in regno ante dationẽ termini probatorii reſpicien tis merita ipſius cauſæ principalis. Et eodẽ modo quæ in ſpecta cauſa ordinaria non poſſunt fieri poſt litẽ ipſam cõ teſtatem, non poterũt fieri poſt dationem termini in cau ſa ſummaria, per prædicta, quæ ſunt memoria digna, maxime in regno, cum quotidie ex facto incidant.

Problema. LXXXVI.

UElim te repoſiturũ ẽt hoc ad regiã nouellã pragma

ticam. Dubitationẽ de qua ſupra in.lxxvii. Problemate meminimus. & alibi ſæpe: ꝙ q̃n ex ſnia iniuſta eſt ablata res empta non parit emptionẽ de euictione emptori contra uenditorẽ per.l.ſi per imprudentiã.C. de emptio. & vẽdi. ſm Roma. in ſuo ſingulari.754. cuius eſt initiũ: In .l.ſi per imprudentiã vbi dicit hoc fallere in emptore a fiſco, vel a republica: quia hoc caſu habet regreſſum cõtra venditorẽ de euictione, & de hoc dicit eſſe caſum ſingu. ſm lectionẽ Glo. quam omnes ſequuntur in.l.ii.§. grã ui.C. de adminiſtra. rerum ad ciui pertinen.

Problema. LXXXVII.

CONſtitutio regni, Terminum vitæ hoĩs, de homicidiis puniendis, de qua toties meminimus, excludit homicidã a pœna homicidii, qui egreſſorem ſuũ occiderit, & eſt conformis cum diſpoſitione iuris vtriuſq; ſapiẽtiæ: vt habetur plene maxime per moder. in.l. vt vim .ff. de iuſti. & iur. & in Clemen. ſi furioſus, de homici. & in.c. ſignificaſti.ii. extra de homici. Finge ergo quẽpiam habere enſem in manu, & minari ſe percuſſurũ me, num ego poſſim præuenire, & eũ offendere, & dicat feciſſe ad meam defenſionẽ? Dicas ꝙ ſic. ita ſingu. dixit Ang. per illum tex. in.l. queadmodũ. ff. de inoffi. teſta. Refert, & ſequitur Corſec. in ſuo ſingu. cuius eſt initiũ: An operatur timor, ſub dictione Metus. vbi adducit alias authoritates non parum multas.

Problema. LXXXVIII.

FInge ẽt ad materiã ſupradictæ cõſtitutionis, Termi nũ vitæ, de qua in præcedenti Problemate meminimus. & alibi ſæpe, quempiã exceſſiſſe modũ in defendẽdo ſe; quia cum poſſet euadere vulnerando, voluit occidere: an teneatur pœna homicidii, de qua in dicta conſtitutione? Dicas ꝙ non. & hoc eſt ob rationẽ liciti principuata Bal. ſing. in.c.i. de pace tenen. & eius viola. in vſi.

ſeu. Sed vt culpabilis punietur arbitrio iudicis. all. vnicã notulã Io. An. in. c. ſignificauit, de pœnitẽ. & remiſ. ĩ nouella. Refert, & ſequit̃ Roma. in ſuo ſing. iii. cuius eſt initium: An ſiquis exceſſerit. Manda memoriæ ad dictam conſtitutionem, cum caſus ex facto inciderit.

Problema. LXXXIX.

TAmetſi maritus vxorem ſuam delinquẽtẽ leuiter poſſit caſtigare, & corrigere. vt. l. cõſenſu. §. i. & in auten. ibi poſita. & ibi doc. C. de repu. per canoniſ. ĩ c. quemadmodũ deiuretur. carcere autẽ illã non poteſt, licet ſecus ſit in clerico. per tex. & Glo. ſing. in. c. placuit. xxxiii. q. ii. refert, ⁊ ſequitur Ludo. in ſuo ſing. iiii. cuius ẽ initium: Licet vxorem delinquentem, & ibi Ioã. Bap. Caſtellioneus in ſua paraphraſi. Et hoc eſt memoria dignũ ad cap. regni contra effrenatas, loquens de pœna priuati carceris.

Problema. XC.

DIctat cõſtitutio regni, cuius eſt initium: Ab oĩbus regni noſtri, omnes ſententias eſſe ferendas in ſcriptis: quæ eſt cõformis cum diſpoſitione vtriuſq; iuris diſciplinæ. vt in. c. fi. de re iudi. lib. vi. & per Bal. in. l. fina. C. de ſenten. ex peri. recitan. Sed hoc non habet locũ, quando ſententia fertur ſuper incidenti: quia tunc poteſt ferri ſine ſcriptis. per tex. ad hoc ſing. in. l. defendentẽ. ff. de autho. tuto. ſecundum Bal. in. d. l. fi. C. de ſenten. refert, & ſequitur Roma. in ſuo. ſing. v. cuius eſt initium: Quod ſententia. Tu autem dic, ꝙ dicta conſtitutio loquitur expreſſe de ſententia diffinitiua in ſcriptis ferenda.

Problema. XCI.

SAepe mihi ex facto incidit caſus hic, quẽ nunc ſubiicio, in quo conſului, & obtinui. Accuſatur quiſpiã, ꝙ viam publicam occupauerit, vel quodcũq; aliud publicum: producuntur teſtes per accuſatore: qui per oẽs aperte cõteſtatur publici occupationem. Quæro abs te, num

probent? Dicas ꝙ non. Nam ad probandũ viam eſſe publicam, nõ ſufficit probari per teſtes, ꝙ publice itũ fuerit per omnes per lõgum tempus. l. i. ff. de his quae in teſta. deleo. ſecũdum Mathe. in ſuo ſing. xciii. cuius eſt initiũ. Nota vnũ dictum ſingulare. Sed caue, quia in dicta. l. i. nihil de hoc: ſed uoluit allegare. l. quae hoc ꝓbat, in. l. i. §. i. verſ. publice. ff de his qui deiecerunt, vel effu. & uide Barthola. Veronen. in tractatu. quẽ de ſeruitutibus edidit, ſub tub. de ſeruitu. uiae. vii. q. Et ratio ẽ, quia habẽt intereſſe in cauſa. & Alex. in. l. i. de locis, & itiner. pub. & in. l. i. de vi. pub. vbi dicit nõ probari eo ꝙ teſtes dicãt itũ eſſe per longũ tẽpus a populo ſecundum Firmianũ in ſuo aureo indice, in verbo Via, verſ. x. vbi praedicta refert, & ſequitur. Et haec ſunt memoria digna in actu practico: quia quotidie ſolẽt fieri huiuſmodi accuſatiões. Et deſeruiũt etiã praedicta ad materia cap. regni, cuius eſt initiũ: praedeceſſorum noſtrorum, ſub rub. de occupatis

Problema. XCII.

QVidam ſimplex clericus habebat nonnullos creditores: poſtmodum promotus ad dignitatẽ epiſcopalem, uel abbatialem, contraxit alios creditores. Quaero abs te, qui erunt potiores in fructibus beneficii vel priores, uel poſteriores creditores? Tu diceres prima frontes, ꝙ priores, per regulã, Qui prior eſt tempore. & ibi per Di. per regu. iur. lib. vi. In cõtrarium eſt veritas. Nã poſteriores praeferũtur prioribus in caſu ꝓpoſito ſm Guil. ſing. in. l. ſed an. ff. Quod cum eo. all. tex. ſing. in. l. i. §. ſi filius. ff. fami. herciſ. ſecundum Roma. in ſuo ſing. lxxxvi. cuius eſt initium: Quid ſi aliquis epiſcopus. Et hoc eſt memoria dignũ. Nã ſaepiuſcule ſolet ex facto incidere, vt per promotionẽ ad dignitatem maxime epiſcopalem, & abbatialem contrahantur multi creditores.

Problema. XCIII.

QVæro abs te, Quidam fuit contumax in reſpondẽdo poſitionibus: an cõtra eum nõ citatũ poſſit ferri ſentẽtia? Quidã auditor cameræ in curia Romana reſpõdit, ꝙ ſic, per dictũ Spec. qui hoc tenet in titu. depoſitio. §. viii. ad finẽ ſm Ludo. in ſuo ſing. xxv. cuius eſt initiũ: An cõtra cõtumacẽ in reſpondẽdo. ſed in cõtrarium eſt dictũ. Io. And. in. c. ii. de confeſ. in. vi. Et plenius ĩ ſua ad Spec. paraphraſi, in tit. de cita. §. viſo, verſ. Itẽ licet in fi. & d. Iaſ. in. l. i. §. vbi decretũ, col. ix. verſ. xi. fall. ff. de offi. procon. & lega. Et de materia iſta qũo ſit procedẽdũ contra quẽpiã, vt habeatur pro confeſſo, qñ non vult deponere vt principalis ſuper poſitionibus. Vide laudabilẽ Ritum magnæ curiæ, cuius eſt initiũ. Itẽ ſeruat ipſa curia, ſub rubrica de formã citãdi quem vt legaliorem.

Problema. XCIIII.

FVit itum ad arbitros vel ex cõpromiſſo voluntario, vel ex cõpromiſſo neceſſario, iuxta regiã nouellam pragmaticã, Odia litium, de qua toties meminim⁹, fuerunt tandẽ ambæ partes citatæ ad ſentẽtia: quarum altera fuit contumax, & voluit cõparere: quapropter fuit lata ſententia arbitralis. Quæro abs te, num valeat dicta ſententia? Quilibet prima frõte diceret, ꝙ ſic. Sed in contrariũ eſt veritas: quia licet iudex poſſit ferre ſententiã parte abſente, dũmodo fuerit legitime cita. l. de vnoquoq; cum ſimiliter. ff. de re iudica. tñ arbiter non poteſt vna parte abſente etiam legitime citata ſententiam ferre: quia per abſentiã vnius partis bene cõmittitur pœna poſita in cõpromiſſo: ſed poſtea expirat compromiſſum niſi iſta poteſtas eſſet data in cõpromiſſo, ita probat tex. notab. in. l. diem proferre. §. ſi quis litigatorũ ff. de arbi. & ita in ſpecie notabiliter Bal. in. l. ſi qui ex conſenſu, in. iii. not. per illũ tex. C. de epiſ. audi refert, & ſequitur. d. Iaſ. in. l. i. §. vbi decretũ in. xiii. col. ff. de offi. proconſ. & lega.

Quod eſt memoria dignum ad actũ practicũ: & ad dictam pragmaticam, Ordia litium.

Problema. X C V.

QVæ nunc ſubiiciã, faciũt ad materiã pcedẽtis Problematis, arbitri qui eligunt ex forma cõpromiſſi vel volũtarii, vel neceſſarii ſolẽt (vt plurimũ) eſſe idiotæ, & inexperti: & p laudo ferẽdo ſolent mittere ad iuriſperitũ pro conſilio: quo viſo, & aperto ſtatim arbitri faciũt actũ ſcribi ab actuario: qualiter ipſi pnũtiãt prout in cõſilio continetur. Quæro abs te, num talis ſententia valeat? Dicas q non: immo eſt ipſo iure nulla. Ita ſing. Ang. in ſuo cõſ. ccxlii. cuius eſt initium: Domina Libertina de Mantua Ratio eſt, quia ſententia debet de ſcripti recitatione proferri. Et iſtam deciſionem ſequitur. d. Anto. de Alex. in. l. i. circa fin. C. ſi aduerſus liber. ſecundũ. d. Iaſ. qui prædicta refert, & ſequitur in. l. i. §. vbi decretum, in xvi. col. circa finem. ff. de offi. procõ. & lega. vbi dicit hoc eſſe perpetuo notan. & ibi ponit practicam proferendi in hoc caſu.

Problema. X C V I.

DIctat capitulum regni, cuius eſt initium: Item ſi cõtingat iudicẽ ordinarium, uel delegatũ allegari ſuſpectum &c. in calce ipſius capituli, in ciuitatibus, & locis regni, ſuſpitiones iudicis delegati, vel ordinarii allegandas coram dioceſano loci, uel eius Vicario. Quæro, num iſte dioceſanus vel eius Vicarius cenſeatur habere in hoc iuriſditionẽ ſecularẽ, vel eccleſiaſticam? Dicas q ſecularẽ ex perſona delegantiis, non autem eccleſiaſticã. & ideo nõ poſſet in illa cauſa excõmunicare, vt not. Bal. in auten. Siquis litigãtiũ, in vlti. nota. C. de epiſco. audi. refert, & ſequitur. d. Iaſ. in. l. ii. in. iii. col. ff. de iuriſdi. om. iudi. Ex quibus alias reprehendi quendã dioceſanũ, qui in terminis dicti capituli regni, Itẽ ſi contingat, inhibuerat iudici allegato ſuſpecto, ſub pœna excõmunicatiõis,

ne in cauſa procederet, in qua erat allegatus ſuſpectus.

Problema. XCVII.

EST miſſus actor in poſſeſſionem ex primo decreto, vel ex ſecũdo iuxta formã regiæ nouellæ pragmaticæ, cuius eſt initiũ: Relatione citationis, ſub rub. de forma procedendi in cauſis prædictis poſt citationẽ: & alterius ſequẽtis, cuius eſt initium. Reo in eius contumacia, ſub rub. de interpoſitione ſecundi decreti. Quæro, num talis miſſio poſſit probari per teſtes? Dicas q̃ nõ: ſicut nec cætera acta iudicii ſm̃ Bar. i. l. edicto. in fi. C. de edic. di. Adria. tol. per illũ tex. refert. & ſequitur. d. Iaſ. in. d. l. edicto. col. penul. verſ. Quarto requirit. Seqtur ergo q̃ miſſio eſt de actis. & nõ põt ꝓbari ꝑ teſte iuxta ea q̃ habetur maxime ꝑ doc. in. c. qm̃ cõtra de proba. refert, & ſequitur Roma. in ſuo ſing. vi. cuius eſt initium: Quod miſſio.

Problema. XCVIII.

AD regni cõſtitutionẽ, Vſurariorum, de vſuraris puniendis, de qua toties meminimus, uolo te & hoc etiam repoſiturum: Es conuentus a Titio vigore inſtrumenti mutui ad aliquam pecuniæ quantitatem. Opponis exceptionem vſurariam. Quæro abs te infra quantum tempus debeat dicta exceptio probari? Dicas q̃ infra. xv. dies per rationem, quã adducit Ludo. in ſuo ſing. xlvi. cuius eſt initium. Infra quantum tempus.

Problema. XCIX.

AD regiam nouellam pragmaticam, Odia litium, volo te ⁊ hoc repoſiturũ: quia in cõpromiſſo quod fit in arbitros inſeritur & hæc clauſula: q̃ poſſint procedere ex ſcripto, & ex non ſcripto. Quæro quid operetur talis clauſula? Dic operari mirabilem effectum: quia de geſtis coram eis ſtabitur eorum informationi ſecundum Bart. in auten. niſi breuiores. C. de ſenten. ex peri. recitan. de quo dicto exclamat Anto. de Bu. in plu

ribus locis, maxime.in.c.cũ ad ſedẽ.de reſti.ſpolia.refert, & ſequitur Roma.in ſuo ſing.li.cuius eſt initium: Quid operatur clauſula. Mãda memoriæ ad dictã regiã nouel lã pragmaticã, Odia litiũ, qa quondie ex facto incidit.

Problema. C.

PAtria mea dulciſſima conſueuit multos foreſes in ciues admittere, etiã cũ immunitatibus & prærogatiuis non parum multis. ſuntq; in patria multa, & diuerſa ſtatuta municipalia contra quæ ciues ipſi nouiter admiſſi ueneunt. Quæro abs te, num ſit eis parcendũ, & ignoſcendũ? Dicas q; ſic ẽm Bal. notab. in repetitione. l. data opera. C. quia accuſa. non poſ. per tex. quem dicit ſing. in. l. qui cum vno ad fi. ff. de re milita. ẽm Ludo. in ſuo ſing. lxxiii. cuius eſt initium: Nunquid ciui nouello. vbi all. conſimilẽ tex. in. l. qui commeatus ad fi. eo. titu. Mãda memoriæ, quia ſæpiuſcule ſolet ex facto incidere.

Hic Deo Opt. Max. authore ſupraſcripta Problemata centenario etiã numero concluſa, ac per mẽſem tãtum abſoluta, finem optatũ aſſequuntur.

Ioannes Arnonius ad librum.

EXi liber. quid times? Times ne obtrectatorũ latratus? Ne timeas q̃ſo: habes. n. defenſorẽ acerrimũ ab eorũ faucibus te ꝓculdubio defenſurũ. Exi ergo liber libere. Es. n. mendis oĩbus expurgatus ab eo, q cũctas offendiculas tuas abſtraxerit. Pronũ hẽs optimũ, Ianicolã vide licet Vicanũ Salernitanũ pritiũ, & ætatis nr̃æ ſine cõtrouerſia iuriſconſultoꝝ principẽ: cũ quo qcquid in te eſt collatũ, concluſumq; eſſe dignoſcitur. Quid igitur times in publicum prodire? Exi ergo liber libere. Et cũ diuo Hieronymo Syleos canes obturata aure pertranſeas &

IOANNIS ARNONII DE SANcto Angelo Faſanellæ Diuini iuris laureati Dialogi ex vtroq; iure excerpti, bonis auibus initiũ ſumunt.

INTERLOQVVTORES. IO. ARNONIVS: ET IANICOLA VICARIVS.

Dialogus. I. ARNONIVS.

CVm Ianicola uicarie almi Salernitani ſenatus, pater cõſcripte, & ætatis nr̃æ ſine cõtrouerſia iuriſcõſultorũ iuriſcõſultiſſime, ex forma cõſtitutiõis regni, cuius eſt initiũ: In aliqbus de ſucceſſione filioꝝ comitũ, vel baronũ, extantibus maſculis filia fœmina non ſuccedat, ſed debeat dotari, q̃ro abs te, num taliter excludatur, vt nõ poſſit ſuccedere in hæreditate paterna, quæ ex perſona fratris ſibi deferatur? VICARIVS. Reſpondeo, eam non excludi, cum illa ex nouo iure ſuperuenienti ſibi deferatur. vt decidit Ang. in conſi. lii. cuius eſt initiũ: Dominus Egidius, col. fi. verſi. nec obſtat, ꝙ ſuffocauit cũ ſimil. vt tradit Alexan. in. l. i. §. veteres, col. antepenul. ff. de acq̃rẽ. poſſ. & idẽ Roma. in conſi. clxv. cuius eſt initiũ: Circa primũ, quo quærit in prin. & in cõſi. xl. incip. Viſis, & bene. cap. in conſi. lxiii. cũ viſo, & cõſiderato, dubio. ii. & no. Bal. in. l. i. col. fi. ff. de re diui. vbi inq̃t: ꝙ filia q̃ renũtiauit hæreditati patris non ſuccedere ꝓhibet̃ in feudo: qđ ſibi ex pſona fr̃is defertur, & idẽ in ſtatuto not. Bar. in. l. fi. in prin. in fin. primæ. q. ff. ad Tertul. dicens: ꝙ filia q̃ excludit̃ a ſtatuto ab hæreditate patris, nõ prohibetur ſuccedere fratri, qui hæredi

tatem paternam adiuit. Refert etiam, & ſequitur Deci. in l. quoties. ff. de reg. iur. pa. fi. ante finem.

Dialogus. II. ARNONIVS.

QVia in q̄ſtione, de qua in p̄cedēti Dialogo doctore in eo allegati loquuntur, quādo hæreditas patris adita ſit per filiū, quo caſu definit eſſe hr̄ditas p̄ris .l. ſed ſi plures. §. ſi filio. ff. de vulga. & pupil. & not. i. l. i. §. veteres. ff. de acqui. poſ. q̄ro abs te, nū idē ſit ſi hr̄ditas adita nō fuerit? VICARIVS. Rn̄deo ꝙ ſic, qa ſatis eſt, ꝙ filia ueniat ex pſona fratris, vt notant. cōcludit Bn̄dic. Cap. i coſ. ſuo. xii. cuius eſt initiū: Et ſi uiſo, & cōſiderato circa fi. & idē tradit Are. i cōſi. clxi. cuiꝰ eſt initiū: in p̄nti cōſultatione uidēdū eſt in prin. Et notabis hæc dicta i p̄cedēti Dialogo ad materiā dictæ cōſtitutiōis, In aliqbus quia quotidie poſſent tibi ex facto incidere.

Dialogus. III. ARNO.

DEbebā tibi qnquaginta, tn̄ tu feciſti mihi poſitionē de maiori ſumma: puta de centū. quæro abs te, an poſitio poſſit in totū negari? Prima frōte videt̄ dicendū, ꝙ non: qa in toto pars cōtinetur, & i maiori ſumma minor ineſt. l. ſi quis cū totū. ff. de excep. re. iud. l. ſi is, q ducēta. §. vtrū. ff. de reb. du. & in. l. i. §. ſi ſtipulāte. ff. de verb. oblig. in. l. qui cōcubinā. §. q ita. ff. de lega. iii. Tu tn̄ diiudica, & exprome qd ſentis? VICA. Rn̄deo, poſitionē huiuſmodi factā de maiori ſumma in totū negari poſſe. vt per Glo. in. c. ii. in Glo. magna de cōfeſ. lib. vi. ſequitur Bal. in. l. ii. §. qđ obſeruari, colū. pen. verſi. ſed qd ſi poſitio. C. de iuramen. cal. cū ſimil. vt Alex. refer in. d. §. ſi ſtipulāti. & idē Alex. in con. clxxxiii. cuius eſt initiū: Viſo p̄dicto, col. fi. lib. v. Nō obſtat ꝙ ille, q negat totū v̄r ēt negare partē: qa reſoluēdo hoc ſubtiliter rn̄det Deci. i l. nō pōt videri improbus. ff. de regu. iur. vbi ad fidē cōcludit negantem poſitionem de centum, non dici negare

poſitionem de quinquaginta, nec etiam dici peiurum. Et hæc ſunt memoria digna ad regiã nouellam pragmaticam. Quinta die.

Dialogus. IIII. ARNO.

HAbeo nonnullos ſceleſtiſſimos, & inquietos famulos meos, q quotidie perpetrãt delicta: quæro, nũ per hoc ego tenear i aliquo? Dicẽdũ vr prima frõte ꝙ nõ. Nã nemo tenetur ex facto alterius: & pœna debet tenere ſuos authores vulga. l. Sanſimus. C. de pœnis. Tu vero quid ſentis? VICA. Reſpõdeo, in cõtrariũ eſſe verũ, per id quod ſingu. dicit. Car. poſt Lau. in Cle. ne i agro. §. porro in. iiii. not. de ſta. mo. ꝙ eſt mala pſumptio contra illos qui tenẽt malã familiã: quia ſi quid mali a familia cõmitatur, ipſi dñi tenentur nec excuſantur allegãtes ignorantiam: quia cogitare debuerunt illud euenire poſſe. ar. c. negligere. ii. q. vii. & in. c. licet i prin. de ſimo. Refert, & ſequitur Deci. in. l. Nullum crimen. de reg. iur. vbi dicit hoc eſſe notandũ contra nobiles retinẽtes in domo homines malæ cõditionis, & famæ. vnde caueas tu qui magiſtratus ambis, & honores concupiſcis: ne tecum deferas familiam ſceleſtiſſimam: quia teneberis ex facto illius per ſupradicta.

Dialogus. V. ARNO.

SVm miſſus in poſſeſſionẽ ex ſecũdo decreto ſm formam regiæ nouellæ pragmaticæ, cuius eſt initium: Reo in eius contumacia. Quæro igitur abs te, num tenear ſtare colono? Et ui detur mihi prima fronte dicẽdũ ꝙ non, per tex. in. l. emptorẽ. C. locati. & conſuluit Bal. i ſuo conſ. cclv. cui⁹ eſt initiũ: Abbas fecit in. i. lib. & Corne. conſ. vi. incip. Licet in vlti. lib. poſt Maria. Sonci. cõſ. xxxii. quod incip. Ex his quæ ſuperius, in. ii. col. in. i. lib. Tu vo q cũcta iſpexiſti, qd ſentis? VICA. Rñdeo, te tã quam ſucceſſorem neceſſarium debere ſtare colono. ita

ſing.not.Bar.in.l.in vēditione.§.1.in.ii.notab.per illum tex.ff.de bon.autho.iud.poſ.Ex cui⁹ doctrina not.ſing. Bald.in.c.qm frequenter,in vltimis verbis extra, vt lite non conteſt. ꝙ oīs ſuccedens ex ſententia iudicis tenetur ſtare colono, vel inquilino, niſi locatio eſſ... facta in fraudē: putatqꝫ memoria dignū. Et hoc dubium alibi in terminis tactū ſe nō legiſſe dicit.d. Alex.in.l.ſi filio fami.§. vlti.in.iiii.col.verſi.ex cuius dictis.ff.ſolu.matri.vbi cōfirmat, & ſequitur, vbi ponit multas fallentias ad regulā prædictæ.l.emptorē. Tu tñ velim non tradas hæc obliuioni ad dictā regiā nouellā pragmaticā: qa quotidie ex facto incidunt. Dialogus. VI. ARNO.

Titius fecit ſibi teſtamētum, in quo me hæredē inſtituit. Alius poſtea blandis, verbis teſtatorē induxit vt eū inſtituat. Quæro abs te, num valeat inſtitutio de illo alio. Et ſi valet, quomodo ſit ſuccurēdū mihi? Nā prima frōte videtur dicēdū illū aliū potuiſſe blandis verbis inducere teſtatorē, vt eū inſtituat tex.eſt i.l. vlti.C. ſi quis aliq.teſta.probi. Tu autē qui legū ſemideus es, dicas quid ſentis? VICA. Reſpondeo, huiuſmodi inſtitutionē factā de alio bene valere, & tenere. Tamē tu primo inſtitutus, reuocabis ab illo alio per actionem de dolo, vel in factū iuxta ſingu.deciſio. Ange.in.l. nō enim ꝑ illū tex. cū Glo.ff.de inoffi.teſta vbi refert ſe ita obtinuiſſe in magna hæreditate. & idē etiā repetit,in.d.l.vlti.C. ſi quis ali.teſta.prohibu.vbi.d.Iaſ.multum cōmendat. Sequitur etiam Bartholameus Veronē.cautela ſua.lxii. cuius eſt initium: Licet cū verbis blādis &c.illa ergo.l.vlti.C.ſi quis aliquē teſt.probi. volēs, vt quis poſſit inducere blandis verbis teſtatorē, vt eū inſtituat fallit, niſi teſtator prius feciſſet teſtamentum, & aliū feciſſet hæredem. Refert, & ſequitur Catellia.Cotta.in ſuis memoralib⁹, in ver.teſtatorē inducere. Et hæc ſunt memoria digna.

Dialogus. VII. ARNO.

PAter fecit teſtamentum, in quo præteriit filiũ bannitium, & foriudicatũ, iuxta cõſtitutionẽ regni. Pœnã horum, fiſcus vult ſuccedere, quia fuit bannitus, & foriudicatus in ære, & perſona iuxta aliã conſtitutionẽ regni, Foriudicatorũ bona de fiſco ſuccedẽdo &c. & ſic vult rũpere teſtamẽtum. Quæro igitur abs te, qui & pontificii, & cæſarei iuris prudentiam calles, nunquid poſſit? VICA. Reſpondeo, teſtamentum huiuſmodi valere, & per fiſcum non poſſe rumpi: quia bannitus pro mortuo habetur, qñ eſt bãnitus in ære, & perſona, ita ſingu. decidit Bal. in l. ſi qua pœna in primis verbis. ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. & pro ſingu. cõmendat Cremen. notab. xii. cuius eſt initium: Quid ſi filius. & notab. lxxxix. qđ incipi. Pone. & d. Iaſ. in auten. non licet ante fin. C. de libe. pte. & hoc te velim reportaturũ ad dictas conſtitutiones regni, erit enim tibi & honorẽ, & commodum allaturum, ſi memoriæ commendabis.

Dialogus. VIII. ARNO.

VAſſallus vendidit feudum ſine cõſenſu domini, ſub conditione ſi & in quantum de iure poteſt, & aliter non: & poſtea tradidit. Quæro abs te, qui annos iã quadraginta indefeſſo & corporis, & animi ſtudio per leges cũctas legũ tenebras effugaſti, quid cẽſes, an cadat a feudo? VICA. Cenſeo, vaſallum ſic alienantẽ nõ cadere. ita Bald. ſing. poſt Iacob. Ardiz in c. i. §. hoc quoq; in penul. col. verſi. Sed pone. quod vẽdidit, in titu. de ſucceſſio. feu. & pro ſingu. approbat, ⁊ ſequitur Iaſ. in l. vlti. in. xxv. q. extra Glo. C de iure emphi. De veritate tamẽ late diſputat. d. Feli. in c. quæ in eccleſiaꝝ, col. xxxv. verſ. Quinta declaratio, extra de cõſti. & ante eos Ludo. Roma. in ſuo ſing. cccccxxiiii. cuius eſt initium: Tu habes. ⁊ Barthola. Veron. cautela. xlii, quæ incipit: Cõſiliũ & cau

tela ſeq. Quæ omnia velim te notaturum ad conſtitutionem regni, cõſtitutionẽ diuæ Memoriæ, de prohibita ſeudorum, & rerum feudalium alienatione.

Dialogus. IX. ARNO.

QVidam ſcholaris volẽs ex Salernitano Gymnaſio in patria redire, conduxit equũ, qui in itinere ſubitum incidit in morbũ: propterea relictus fuit uicino hoſpiti vt diligenter eum curaret: tandem mortuus eſt. Quæro abs te, qui latiſſimum iuris pelagus vere dicendus es, nũ teneat ſcholaris? VICA. Reſpõdeo, ꝙ non. ita eleganter conſuluit Bal. in ſuo conſi. xxii. cuius eſt initiũ: Vanutius, lib. iii. cum cõductor nõ teneatur de leuiſſima culpa, & multominus de caſu: & ſic neq; de uitio naturali. Et quia hic caſus ſolet ſæpiuſcule ex facto incidere, eſt non immerito perpetuæ memoriæ cõmendandus.

Dialogus. X. ARNO.

FVit cauſa cõpromiſſa in duos vel ex cõpromiſſo uoluntario, vel neceſſario: puta ex forma regiæ nouellæ pragmaticæ Odia litiũ, corã quibus aduerſarius meꝰ confeſſus eſt ſe debere mihi centum, quæ ego ab illo petieram ex cauſa mutui, uel depoſiti. Quæro abs te, qui cunctos legũ nodos abſoluis, num arbitri poſſint præcipere debitori confitenti etiam ante litem ipſam conteſtatã, ut ſoluat? Videtur prima fronte dicẽdũ ꝙ ſic, iuxta. l. debitori. ff. de iudi. vbi eſt caſus ſing. ſ̃m Roma. i ſuo ſingu. ccccl xvi. cuius ẽ initiũ: Sed ſi cõdẽnatus? VICA. Reſpondeo, Arbitros hoc non poſſe, licet arbitria ſint redacta ad inſtar iudiciorum. l. i. ff. de arbi. ita ſing. Bal. in. l. eos, in. ii. col. verſi. Sed nunquid arbiter. C. de excep. rei iud. Quod pro ſingu. cõmendat & ſequitur Ludo. i ſuo ſing. cxci. incip. Quæro an lex. Et hoc dictum approbat etiã. d. Feli. in. c. vno de legatoi ũ, circa prin. extra de offi. de leg. Refert, ⁊ ſeqtur Catellia. Cotta in ſuis memorali

bus,ſ*bo Litis cõteſtatio, Q d abs te notãdũ puto, & ꝑpetuæ memoriæ cõmẽdandã ad cõpromiſſa, q̃ quotidie occurrũt ſiue uoluntaria, ſiue neceſſaria ex forma dictæ pragmaticæ, Odia litiũ. Dialogus. XI. ARNO.

AD materiã eiuſdẽ regiæ pragmaticæ, Odia litiũ, de qua in præcedẽti Dialogo diſſeruimus, ſi arbitri aſſumpti ex forma ipſius, tulerunt ſententiã contra ius: num ſit dicenda nulla: Q uod uidetur. Nã licet alias iudices debeãt ꝓnũtiare ſecũdum ius, vt in.c.i.& ibi plene per ſcribẽtes maxime moder. Ferrarien. extra de cõſtitutio. Nihilomin⁹ arbitri poſſunt iudicare ſuo ſenſu ſm Io: An. ibi & Glo. fi. ibidẽ. & all.l. qualem. ff. de arbi. Tu tũ qui legũ tenebris lucẽ intecisti, quid putas: V I C A. Puto, in caſu propoſito ſniam arbitrorũ cõtra ius editã eſſe nullam, cum in dicta regia pragmatica dicatur, arbitros debere pronũtiare de iure: quo caſu non poſſunt ſuo ſenſu ſm Bar. in.l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbi. quẽ referunt & ſequuntur dicti moder. Ferrarien. in.d.c.i. circa fin. ubi etiam addunt adhuc aliam fallentiam: videlicet quando in ſententia arbitri exprimeretur error iuris, per id quod habetur in.l. apud Celſum. §. item quæritur. ff. doli excep. cum aliis per eos ibi adductis nõ parum multis. Manda memoriæ ad cõpromiſſa, quæ quotidie fiũt: & tam compromiſſa uoluntaria, q̃ neceſſaria.

Dialogus. XII. ARNO.

MVlieres in regno non poſſunt alienare, neq; contrahere abſq; mundualdis, ut plene habetur maxime per doc. nouiſſimos in conſtitutione, Obſcuritatem, de reſtitutione mulierum. hoc ſtante fuit mulieri facta quædã donatio: quã tamẽ anteq̃ acceptaret, repudiauit abſq; mundualdis. Q uæro abs te, apud quem non eſt dare caſum in quo non conſulueris, quid cenſes: V I C A. Cẽſeo ſm ea, quæ ꝓponerẽtur more Scæuolæ

iureſconſulti iure optimo, dictā donationē repudiatam etiam abſq; mūdialis, ad quod affero in medium, quod conſulendo notauit Pau. de Ca. in conſi. xi. cuius eſt ini\
tiū: In cauſa præſenti, vbi tenet indiſtincte mulierē poſſe repudiare donationē ſibi factam nōdū acceptatā obmiſ
ſa ſolennitate ſtatuti loquentis de alienationibus mu\
lierum: quia loquitur vbi ius eſt quæſitū, nō vbi eſt quæ
rendum. Refert, & ſequitur d. Feli. in c. ii. in. iiii. col. vl
tra med. extra de conſtitu.

Dialogus. XIII. ARNO.

TAmetſi ſupra in. iii. Dialogo cuius eſt initium: De bebā tibi quinquaginta, concluſerimus negantem poſitionem de centū, nō dici negare poſitionē de qn quaginta: nec etiā dici periurū, per ea q̄ ibi adducta ſunt poſt Deci. in. l. nō poteſt uideri improbus. ff. de regu. iur. Nihilominus latius in hoc articulo excogitari mihi, & ie uoluēti authores q̄plures obiter occurrerūt mihi moder. Ferrarien. in. c. Nā cōcupiſcētiā, in fi. extra de cōſtitu. vbi hunc eundem articulū attingentes, aſſerunt breuem con cluſionē eſſe, q̄ non debet negari tota poſitio, ſed admit ti pars vera: quia petens totū non uidetur excludere par tem. obiterq; mihi etiā occurrerit. d. Alex. in. l. i. §. ſi ſtipu lanti. ff. de verb. oblig. vbi etiā per Bar. qui tenet idē, per tex. in. l. ſiquis cum totum. ff. de excep. rei. iud. quæ opi
nio eſt communis ſm Alex. ibi dicentē hoc eſſe verum ſi ſit falſa poſitio in parte in quantitate nō ſi in qualitate: quia tunc poteſt tota negari. & ſic dicit ipſe debere intelli gi. Glo. in. c. i. de cōfeſ. lib. vi. & in. c. præſentium de te
ſti. eo. lib. quicquid dixerit Bal. in. l. u. §. quod obſeruari. C. de iura. cal. Tu autem qui cōtraria doctorū ſtudia cō ſueuiſti ad concordiā reuocare, & ius ſuū (vt par eſt) vni
cuiq; tribuere. quomodo iſtā contrarietatē opinionū per
tractabis? VICA. Facilis eſt cōcordia, ſi quod dicā dili

genter attendes. Bal. in. d. l. ii. §. quod obſeruari, col. pe-
nul. verſ. ſed quid ſi poſitio. C. de iura. cal. & adducta in
dictio. iii. Dialogo maxime poſt Deci. in. d. l. non poteſt
videri improbus. ff. de regu. iur. procedunt q̄n is, qui fe-
cit poſitionē de centū, proteſtatus eſt ꝙ non vult habere
partē, & ſic quinquagita: quo caſu poteſt tota poſitio n e
gari. etiā reſpectu partis ſm Glo. in. d. c. ii. facit. c. cū apo
ſtolus de cenſi. & in. c. cum ad quondā de exceſ. p̄la. & ſe
quūtur dicti moder. Ferra. in. d. c. nā cōcupiſcentiā in fi.
extra de cōſti. per te citati ſuperius. Si vero poſitio de ma
iori quantitate, & ſic de cētū, fuerit facta ſine proteſtatio
ne, & tunc non debet negari tota poſitio, & ſic de quin-
quaginta: & pcedat id qd dicunt dicti Ferrarien. in loco
nuper citato. & Alex. & Bar. in d. l. i. §. ſi ſtipulāti. Et p
hæc hēs verā cōcordiā īter doc. ī hoc articu. Digladiātes.

Dialogus. XIIII. ARNO.

FVit interfectus Titius, ſupſtitibus ſibi quinq; filiis, & hæredibus. Agitur de obtinēda Indulgētia a do mino propter pacē habitā a tribus, cū duo voluerint indulgere, et parcere. At dominus volebat omnino īdul-gentiā facere, aſſerens hoc omnimodo ſibi licere, cū fuerit oblatū inſtrumētum pacis, & concordiæ triū hæredum, & ſic maioris partis. Quæro nunc abs te, qui in huiuſce modi caſibus conſultus de iure ſæpius reſpondiſti, quid cēſes? Nā & ego perlegens Bar. in. l. iii. §. Cato. ff. de ver. obliga. inueni eū dicentē ſufficere habere pacē maiori p-te. & ſequitur Pe. de Ancha. in Clem. ii. de iure pa. & idē Bar. in. l. i. C. de liber. & eorum lib. & Ci. in. l. i. §. fi. ff. de ven. in ſpi. VICA. Cenſeo, his non obſtantibus requi-ri pacem ab omnibus, & nō ſufficere maiorē partē hære-dum pepercīſſe. & ita communiter tenetur, vt atteſtatur. d. Feli. in. c. cū oēs. ix. col. in prin. extra de conſti. qui pro hoc allegat Ang. i. l. pro hærede. §. fi. ff. de acquir. hære.

& Roma.in.d.§.Cato.& Sali.i.d.l.ij. quia vindicta tā git ſingulos. & iura allegata per Bar. loquuntur quoties maior pars creditorū remittit partē debiti, ſecus ſi totum debitū: prout eſſet in caſu propoſito. vt dicit idē Feli. i di cto loco nunc nunccitato. Et hæc ſunt notanda: qa ſæ piuſcule ſolent ex facto incidere.

Dialogus. XV. ARNO.

BAnnitus quidā, & foriudicatus oppoſuit exceptio nē, & forbanum, vt barbaris verbis vtar cōſtitutio nis, Pœnā horū. Pendente autē quæſtione banni & for bāni ſuper validitate ipſius, fuit interfectus, Quæro igi tur abs te, qui fons es legum vberrimus, ꝛ indeficiēns, nū potuerit impune offendi ſic, vt nō teneatur vt homicida pœna, de qua in cōſtitutione, Terminū uitæ hois, de ho micidijs puniēdis. Nā uidetur prima fronte dicēdū eū nō teneri per dictā conſtitutionē, Pœnā horū, vbi text. dicit nullā proinde calumniā uereatur & qui facit lege permit tēte &c.l. Gracchus. C. de adul. quia eſt hoſtis patriæ, vt dicitur in dicta conſtitutione, Pœnā horū, & eſt transfu ga, & hoſtis ciuitatis.l. ammiſſione.§.i.ff. de capitis di mi. hoſtis autē ciuitatis pōt impune offendi.l.i.ff.ad.l. Cor. de ſica. dicas tñ tu qd ſentis? VICA. Sentio, in ca ſu ꝓpoſito nō potuiſſe impune offendi pendente quæſtio ne ſuper validitate bāni, & forbāni: dū tamē appareat po ſtea bānū eſſe nullū ſm Bal. in.l. vniuerſa propeſi. C. de p̄ ci.impe.offer.all. Di.in.l.ſi quis.ff. de iniuſto, rupto, & ir rito teſta.& Bar.in.l.i.§.ſi ſeruus.ff. de acqui.poſ. cū aliis nō parū multis all. per.d.Feli.in.c.q̄ i eccleſiarū, in.ij.col. circa fi. ibi Terti⁹ caſus, extra de cōſti. Quæ notabis ad dictā cōſtitutionē, Pœnā hoꝝ: qa poſſent ex fctō icidere.

Dialogus. XVI. ARNO.

AD intelligentiā dictæ cōſtitutionis, Pœnā hoꝝ, de qua in præcedenti Dialogo ſermonem habuimus:

quæro abs te, quem nihil quod iuris eſt, latere diiudico: ſtāte dicta cōſtitutione per quā impune poteſt bannitus, & foriudicatus interfici, num talis vindicta poſſit fieri per aliū, an uero propriis manibus ſit facieda? VICA. Dicas eam ꝓpriis debere manibus fieri, & nō alienis. Glo. eſt ordinaria, & ſing. in. l. fundū, in uer. poſtea. ff. de vi, & vi arma. per q̄ dicit Bal. in. c. ad noſtrā, in. i. col. de proba. ꝙ poteſtas occidendi priuato conceſſa non poteſt delegari. & de ipſa meminit Bal. in. l. accuſationis. C. quod me. cau. & i. c. i. §. qa uero de pace iura fir. cū aliis nō parū multis adductis per. d. Feli. in. c. quæ in eccleſiarum, i. iii. col. verſus finem. vbi prædicta refert, & ſequitur extra de cōſti. ubi etiam in margine eſt optima paraphraſis, immo mauis additio ſuper uer. Delegari, ſub litera. A.

Dialogus. XVII. ARNO.

Etiam circa dictā conſtitutionem contingit dubitari, num occiſum bannitū uigore dictæ conſtitutionis. Pœnam horū, poſſit quiſpiam qui eū non occiderit ſpoliare? Nam uidetur prima fronte dicendum ꝙ ſic. Nā ſtante ſtatuto ſuper licita occiſione bāniti poſſunt etiā ſibi bona auferri impune ſm Bal. in. c. in literis, in. i. col. extra de reſtitu. ſpo. ponderātem ad hoc pro valde ſing. ibi in uer. prædo, in fi. & idē Bal. in. l. omnes, i. ii. col. circa. fi. C. ſi contra ius, vel uti. pub. alle. tex. in. l. i. §. ꝙ autē. ff. de aleato. Vbi dicit eſſe meliorem tex. qui ſit in iure ad hoc, qd illa ỽba Impune offendi, intelliguntur in ære, & in pſona. Attamē ſuper hoc te conſulendū ſenſui, quē totus terrarum orbis conſuluit pro iuriū enigmatibus abſoluendis. Dic ergo, ſi placet, qd ſentis? VICA. Sentio intrepide eū, qui nō occiderit, nō poſſe occiſum ſpoliare. ita notauit conſulendo Pau. de Caſ. in ſuo conſi. xxxi. dicēs vigore dicti ſtatuti. non licere bānitū mortuū ſpoliare, niſi ab ipſo occiſore, dūmō incōtinēti. Prædicta āt ꝑ teprio

loco adducta procedunt in auferente bona viuo ipſo bã-
nito,& forIudicato nõ autẽ eo mortuo, Refert, & ſequi
tur.d.Feli.in.c.quæ in eccleſiarũ,in.iiii. col. extra de con
ſti. Et hæc reponas(ſi ſapis)ad conſtitutionẽ, Si quis ali
quem ſub rubrica, Qui hominẽ occiſum ſpoliauerit.

Dialogus. XVIII. ARNO.

EXtrauagans Pauli Pontificis Maximi, quæ vulgo Paulina nuncupatur. & eſt inter Extrauagãtes quæ emanarunt poſt ſextũ, ſub rubrica de reb.eccle.non alie. prohibet ſub penis, & cenſuris,de quibus ibi.fructus eccle. vltra trienniũ locari. Quæro abs te,qui nõ modo cæſareã, ſed etiã pontificiã philoſophiã percalles, vt ex tuis ſcriptis.& Delphicis reſponſis luculenter apparet, ſi eſt facta locatio ad nouem annos,& in locatione eſſet dictum, ꝙ tot eſſent locationes, quot eſſent triennia, nũ committatur in dictã Extrauagãtẽ? VICA. Dico in eã cõmitti,& non eſſet cautela tuta,quaſi præſumatur factum in fraudẽ ſꝫm Bal.in.c.i.in prin.in.x.col.verſi.extra quæro, qui feu.dar.poſ.cum aliis nõ parũ multis adductis p.d. Feli.in.c.quæ in eccleſiarũ.xxx.col.verſus ſi. ibi ſimiliter ſi in locatione.extra de cõſti. vbi p̃dicta refert, & ſequtur. Quæ notanda abs te cenſeo in actu practico:quia quotidie ex facto poſſent incidere.

Dialogus. XIX. ARNO.

PEr conſtitutionem regni,In aliquibus, de ſucceſſio filiorũ comitũ, vel baronũ, de qua ſupra ĩ eiſdẽ Dialogis,Dialogo primo diſſeruimus extantibus maſculis filiæ fœminæ non ſuccedunt, ſed dotem recipiunt. Quæro abs te,qui tui ingenii acumine in prõptu ſcis cito decidere, num dicta conſtitutio habeat locum in bonis feudalibus,& emphiteoticis eccleſiarũ? Nã mihi videtur prima fronte ꝙ non.per text.in.c.quæ in eccleſiarũ,de conſti.pro quo.d.Card.in ſuo conſi.ii.cuius eſt initium: Cir

ca ſtatutum, vbi conſuluit in ſplendidiſſima patria Fer-
rariæ: vt non obſtante dicto ſtatuto, veniant fœminæ pa
riter cum maſculis: & idē tenet Bal. per aliā rationē in au
tēn. ſi quas ruinas, i. v. verſi. ex hoc ſequi. C. de ſacroſancte
eccle. quia hoc non eſt ius hæreditarium: ſed eſt quæſitū
ius filiabus tēpore cōtractus facit quod not. d. Ab. cōſi.
lxxii. cuius eſt initium. In negotio Guidonis, dum dicit:
ꝙ ſtatu laycorū non extenduntur ad bona emphiteotica
eccleſiarū, per dictū text. in. d. c. quæ in eccleſiarum. Atta
men tu quid cenſeas attente intelligā? VICA. Cenſeo
intrepide dictā conſtitutionem procedere etiam in bonis
feudalibus, & emphiteoticis eccleſiarum. nō obſtat text.
in. d. c. quæ in eccleſiarum: quia loquitur in ſtatutis præ-
iudicantibus eccleſiæ. quod non videtur facere dicta con
ſtitutio. In aliquibus: quia diſponit qualiter ſuccedant
ipſi layci præferendo maſculos: & hoc nō nocet eccleſiæ.
Non obſtat, ꝙ fœminæ veniant iure inueſtituræ: quia pa
ter quando fecit ſe ſimpliciter inueſtire, videtur in dubio
retinuiſſe cōtractū vt valeat modo, quo iubet ſtatutum:
& cenſetur cogitaſſe, ꝙ veniant fœminæ ordine ſucceſſi-
uo: videlicet deficientibus maſculis. & quāuis iſta ratio
multū dilatari poſſet: tñ ſuffice e puto remittere ad Pet.
de Ancha. qui ita per ipſam eleganter cōſuluit in ꝑpoſito
poſt longā diſputationē cōſi. cxviii. cuius eſt initiū: Viſis,
& diligēter ruminatis per totum conſilium, cum aliis nō
parum multis adductis per. d. Feli. in. d. c. quæ in eccle-
ſiarum, in vlti. col. circa fi. Et hæc reportāda fore cēſeo ad
dictam conſtitutionem, In aliquibus.

Dialogus. XX. ARNO.

AD cōſtitutionē regni, Vſurariorum, de vſurariis pu
niendis, ſi hæredes poſt annum ſunt in mora ſoluē
di dotes: quæro abs te, qui etiā conſcientiæ caſus
inquiris & ſuper eis reſolutiſſimam, & diuinam pene ha

bes cognitionem, num mulier poſſit quicquam recipere pro alimentis? VICA. Reſpōdeo ꝙ non. Ita conſuluit Ancha.ſingu.in ſuo conſi.cl. cuius eſt initium: In quæſtione, quæ uertitur, iunctis his quæ ſcribit Corne.conſ. xliiii.incip.In hac conſultatione.in.i.col.in.i.lib.quia eſt vſura: licet blando ſermone alimentorum nomine eā nō cupes, refert, & ſequitur Catellia. Cotta in ſuis memorabilibus in uer. Dos ſol. matrimonio conſiſtens &c. Repone ergo hæc ad dictam conſtitutionem, In aliquibus, modernorum præſertim ſcriptis non adducta.

Dialogus XXI. ARNO.

CVm in regno hoc Siciliæ omnes cauſæ ſint ſummariæ, per.c. Deteſtantes & per regiā nouellā pragmaticam, Diſpendia litiū, primam in ordine. Quæro abs te, quem ſcio in hoc alias ex facto cū incidiſſet, Delphicum dediſſe reſpōſum: tametſi quid reſponderis punctaliter, & ſigillatim nō reminiſcar, num ualeat dictū teſtis, qui primo depoſuit, & poſtea iurauit? VICA. Verū dicis, me alias de hoc interrogatum reſpondiſſe: & quod tunc dixi, id etiam & nūc dicendum cenſeo: vt tale dictū teſtis non ualeat: & adduxi tunc, & nunc etiā adduco ſingu.deciſionem Bal.in rubrica extra de offi. iudi.i penul. col.uerſi. Quæro quid ſi ſtatutum &c. ꝙ ſi ſtatutum diſponit, ꝙ iudex in certis caſibus procedat omni ſubſtantialitate prætermiſſa, nō tamē poterit facere præpoſterationem vnius actus ad ſeipſum. uerbi gratia: ꝙ teſtis primo deponat: poſtea iuret, quod ineptum eſſet, cum uigor depoſitionis deficiat. Et hoc dictum Bal. pro Aureo cōmendat.d.Feli.in.c.cum dilecta in.ix.col.uerſi. Sextum ſignum, extra de reſcrip. Ratio eſt quia ordo multum ſolet cōſiderari vulgata.l.quoties cum ſimili.ff.de uſufruc. & teſtatur Bald.conſ.clii.cuius eſt initiū: Iſta cauſa cōſiſtit in.ii.lib. & late ſcribit Corne.cōſi.cxxxvi.incip. Viſo pō-

cto,in.ii,col. verſi.nec præpoſteratio,in.iii.li. Et per hec. tunc in ardua cauſa annullaui teſtium atteſtationes, qui primo depoſuerant, & poſtea iurauerant.

Dialogus. XXII. ARNO.

PEr conſtitutionẽ regni, Si maritus uxorẽ, de pœna vxoris in adulterio deprehenſæ, ſi maritus vxorem in ipſo actu adulterii deprehẽderit tam adulterum, ꝙ vxorem occidere licebit, nulla mora protracta, dici ibi tex. ad literam. Proinde quæro abs te, nũ maritus ſic interficiens in caſu a cõſtitutione permiſſo, ſit tutus in foro ſæculari, etiã in terris imperii: quia talis permiſſio eſt illicita, & nutritiua peccati. vt dicit Glo.i.c.iter hæc.xxxiii. q.ii, quam ſequitur. d. Ab, in.c. veniens.ii. de ſpõſalib. & in.repe.c.cũ eſſes, in.ii.char. de teſta. & Riccar. in.iiii. diſtin.xxxvii.q.ii ar.i. Tu tñ, q cunctos legũ nodos abſoluis, quid cẽſes? Cenſes ne maritũ hunc ſic interficientẽ eſſe tutum authoritate dictæ conſtitutionis? VICA. Cenſeo in terris imperii, & aliis eccleſiæ non ſubiectis, ex quo lex permittit. & ita ſentit Ioan. de Ana. in.c. interfecisti, in.ii.col. de homici. quẽadmodũ valet cõſtitutio: ꝙ bannitus poſſit impune offendi. ut plene per Feli. in.c.q in eccleſiarum, de cõſtitu. Nec obſtat ꝙ cõſtitutio, Si maritus, permittens adulterum occidere induxiſſe uideatur hoc cauſa uindictæ, ut aliq dicũt, ergo ſit inlicitũ, qa hoc nõ vr̃ cõſtitutio illa, Si maritus, cõſideraſſe: ſed potius tollerare illud homicidiũ tanquã excuſabile propter magnitudinẽ doloris: quã tẽperare difficillimum eſt.l. ſi adulterium cum inceſtu.§.imperatores.ff.de adulte. & hoc patet manifeſte: quia nullo caſu licitum eſt adulterum occidere ex interuallo: ſed ſolum tolleratur, quando ſit eodẽ impetu.l.quod ait lex.§.quod ait.ff.de adulte. ubi dicitur: ꝙ nõ poſt diẽ, ⁊ idẽ dicit ⁊ dicta cõſtitutio, Si marit?,

ſtum arbitror: clericos ipſos ita demũ poſſe uti dictis ſta‑
tutis, ſi eis vtantur cũ ſua forma. vnde ſtante ſtatuto, vt
inſtrumenta mandentur excuſationi, niſi ſint lapſi .x. an‑
ni. Clericus uolens ita uti tali ſtatuto, debet eo uti infra
x. annos: quibus elapſis agat iure cõi, ita voluit Bal. in. §
ſi. in fi. C: de cõtrahẽ. emptio. & idẽ Bal. in. l. de qbus. xvi
col. verſi. ſexto quæro. ff. de legi. Refert, & ſeqtur. d. Fe‑
li. in. c. eccleſia ſanctæ Mariæ xxxii. col. i prin. de cõſtitu.

Dialogus. XXVI. ARNONIVS.

STante regia nouella pragmatica, Odia litium, per
quã inter cõiunctos cauſæ debent compromitti: vt
in ea ſerioſe habetur. Quæro abs te, qui in cunctis pol‑
licitus es mihi conſultiſſime reſpondere, num dicta prag‑
matica liget clericos, ſaltẽ in minoribus cõſtitutos? VI‑
CA. Reſpõdeo, eos nõ aſtringi a dicta pragmatica ſm
Bal. in. c. cũ veniſſent: de eo qui mitti in poſ. vbi dixit, q
ſtatutum de compromiſſis neceſſariis non ligat clericos
in minoribus. Nec mirũ, quia clerici i minoribus nõ ſunt
de foro ſeculari. c. ii. de foro cõpe. & ibi per doc. ergo nec
ſubiiciuntur ſtatutis fori: quia iſta ſunt patria ſm Inno.
in rubrica de conſue. & Spec. in titu. de cõſti. §. i. verſi. &
not cũ concor. ad idem, quod not. Bald. in ſuo cõſi. c. cu
ius eſt initiũ: Venetianus, vbi cõſuluit: q ſtatutũ loquẽs
de ſolennitate teſtamẽti, de cõpromiſſo inter cõiunctos
nõ ligat clericũ. Refert, & ſequitur. d. Feli. i. c. eccleſia ſan
ctæ Mariæ. col. xlv. de cõſti. Reponas ad dictã regiã pra
gmaticã, Odia litiũ: qa deſeruiẽt tibi, cũ caſus occurret.

Dialogus. XXVII. ARNO.

MEminimus ſupra in eiſdem Dialogis, Dialogo.
viii. conſtitutionis regni, Cõſtitutionẽ diuæ Me‑
moriæ, per quã prohibita eſt feudorũ, & rerũ feu‑
dalium alienatio, etiã cum iuramẽto. Et talis cõſtitutio
eſt cõformis cũ diſpoſitione iuris cõmunis canonici, vt. in

c.ex pte,ꝛ ibi pſcribẽtes extra de feudis. Vellẽ modo ſcire abs te,q cũcta legũ latibula pquiſiſti,nũ ſit dare caſum,ĩ quo pcedat alienatio feudi iuito dño i terminis dictæ cõſtitutiõis Cõſtitutionẽ diuæ Memoriæ ꝛ dicti.c.ex pte. ꝛ.c.impiale de pbibita feu.aliena.p Fede.ꝛ.c.i.de phibi. feu aliena.per Lotha.cũ aliis ſimili.nõ parũ multis? VICA. Rñdeo,tametſi plerięq cõſiderari, dariq poſſint caſus,in qbus alienatio feudi procedat inuito dño:q aliqñ ex facto mihi inciderunt. Attamẽ nunc obiter reuoluenti mihi meam bibliothecam,obuenit caſus hic:uidelicet qñ emptor vult ſubſtinere oẽ onus,quod ſubſtinebat primus feudatarius.nã tũc pcedit alienatio,etiã iuito dño. iſtud pbat tex.in argu.opt.ſm Bar.& Ang.ibi in.l.muriregull.C.de muriregu.lib.xi.Refert, & ſeqtur Corſec. in ſuis Singularibus,Sing.cuius eſt initiũ: Licet feudũ.

Dialogus. XXVIII. ARNO.

TAmetſi in regno,q præſalias,ſeu repreſalias fecerit,medietatis bonorũ ſuorũ oium pſcriptione dãnatur(vt vtar ad literã barbaris uerbis cõſtitutionis)comes,vel baro,ſub rub.de his, qui in regno guerrã mouerint,& de præſaliis puniendis,Attñ quæro abs te, qui non ſolum iuris communis vtriuſq philoſophiã percallis,ſed & regni,etiam ac capitulorũ diſpoſitiões inueſtigas,num in aliquo caſu licite poſſint cõcedi? VICA. Cenſeo poſſe concedi eas propter delictũ ſi quod iudex cõmiſit,pro quo omnes ciues puniuntur.iſtud pbat tex. mirabilis in.l.iudices.C.de nauicula lib.xi. quẽ tex.inducit ibi Bar.q ob negatã iuſtitiam a iudice, vel rectore loci conceduntur repreſaliæ,cõtra omnes ciues ciuitatis. Quod nota,& uide per eũdem Bar.in tractatu ſuo, quẽ edidit de repreſaliis.& per canoniſtas in.c. & ſi pignorationes,de iniuriis lib.vi.cum ſimil.

Dialogus. XXIX. ARNO.

tela ſeq. Quæ omnia velim te notaturum ad conſtitutionem regni, cõſtitutionẽ diuæ Memoriæ, de prohibita ſeudorum, & rerum feudalium alienatione.

Dialogus. IX. ARNO.

QVidam ſcholaris volẽs ex Salernitano Gymnaſio in patria redire, conduxit equũ, qui in itinere ſubitum incidit in morbũ: propterea relictus fuit uicino hoſpiti vt diligenter eum curaret: tandem mortuus eſt. Quæro abs te, qui latiſſimum iuris pelagus vere dicendus es, nũ teneat ſcholaris? VICA. Reſpõdeo, ꝙ non. ita eleganter conſuluit Bal. in ſuo conſi. xxii. cuius eſt initiũ: Vanutius, lib. iii. cum cõductor nõ teneatur de leuiſſima culpa, & multominus de caſu: & ſic neq; de uitio naturali. Et quia hic caſus ſolet ſæpiuſcule ex facto incidere, eſt non immerito perpetuæ memoriæ cõmendandus.

Dialogus. X. ARNO.

FVit cauſa cõpromiſſa in duos vel ex cõpromiſſo uoluntario, vel neceſſario: puta ex forma regiæ nouellæ pragmaticæ Odia litiũ, corã quibus aduerſarius meꝰ confeſſus eſt ſe debere mihi centum, quæ ego ab illo petieram ex cauſa mutui, uel depoſiti. Quæro abs te, qui cunctos legũ nodos abſoluis, num arbitri poſſint præcipere debitori confitenti etiam ante litem ipſam conteſtatã, ut ſoluat? Videtur prima fronte dicẽdũ ꝙ ſic, iuxta. l. debitori. ff. de iudi. vbi eſt caſus ſing. ſm Roma. i ſuo ſingu. cccclxv. cuius ẽ initiũ: Sed ſi cõdẽnatus? VICA. Reſpondeo, Arbitros hoc non poſſe, licet arbitria ſint redacta ad inſtar iudiciorum. l. i. ff. de arbi. ita ſing. Bal. in. l. eos, in. ii. col. verſi. Sed nunquid arbiter. C. de excep. rei iud. Quod pro ſingu. cõmendat & ſequitur Ludo. i ſuo ſing. cxci. incip. Quæro an lex. Et hoc dictum approbat etiã. d. Feli. in. c. vno de legatoi ſi. circa prin. extra de offi. de leg. Refert, ꝛ ſeqtur Catellia. Cotta in ſuis memorali

bus, i. ībo Litis cōteſtatio, Q d abs te notādū puto, & ꝑpetuæ memoriæ cōmēdandā ad cōpromiſſa, q̄ quotidie occurrūt ſiue uoluntaria, ſiue neceſſaria ex forma dictæ pragmaticæ, Odia litiū. Dialogus. XI. ARNO.

AD materiā eiuſdē regiæ pragmaticæ, Odia litiū, de qua in præcedēti Dialogo diſſeruimus, ſi arbitri aſſumpti ex forma ipſius, tulerunt ſententiā contra ius: num ſit dicenda nulla? Quod uidetur. Nā licet alias iudices debeāt ꝓnūtiare ſecūdum ius, vt in. c. i. & ibi plene per ſcribētes maxime moder. Ferrarien. extra de cōſtitutio. Nihilomin⁹ arbitri poſſunt iudicare ſuo ſenſu ſm Io: An. ibi & Glo. fi. ibidē. & all. l. qualem. ff. de arbi. Tu tū qui legū tenebris lucē inieciſti, quid putas? VICA. Puto, in caſu propoſito ſniam arbitrorū cōtra ius editā eſſe nullam, cum in dicta regia pragmatica dicatur, arbitros debere pronūtiare de iure: quo caſu non poſſunt ſuo ſenſu ſm Bar. in. l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbi. quē referunt, & ſequuntur dicti moder. Ferrarien. in. d. c. i. circa fin. ubi etiam addunt adhuc aliam fallentiam: videlicet quando in ſententia arbitri exprimeretur error iuris, per id quod habetur in. l. apud Celſum. §. item quæritur. ff. doli excep. cum aliis per eos ibi adductis nō parum multis. Manda memoriæ ad cōpromiſſa, quæ quotidie fiūt: & tam compromiſſa uoluntaria, q̄ neceſſaria.

Dialogus. XII. ARNO.

MVlieres in regno non poſſunt alienare, neq; contrahere abſq; mundualdis, ut plene habetur maxime per doc. nouiſſimos in conſtitutione, Obſcuritatem, de reſtitutione mulierum. hoc ſtante fuit mulieri facta quædā donatio: quā tamē anteq̄ acceptaret, repudiauit abſq; mundualdis. Quæro abs te, apud quem non eſt dare caſum in quo non conſulueris, quid cenſes? VICA. Cēſeo ſm ea, quæ ꝓponerētur more Scæuolæ

iureſconſulti iure optimo, dictā donationē repudiatam etiam abſq; mūdialis, ad quod affero in medium, quod conſulendo notauit Pau. de Ca. in conſi. xi. cuius eſt ini\ tiū: In cauſa præſenti, vbi tenet indiſtincte mulierē poſſe repudiare donationē ſibi factam nōdū acceptatā obmiſ ſa ſolennitate ſtatuti loquentis de alienationibus mu\ lierum: quia loquitur vbi ius eſt quæſitū, nō vbi eſt quæ rendum. Refert, & ſequitur d. Feli. in c. ii. in. iiii. col. vl tra med. extra de conſtitu.

Dialogus. XIII. ARNO.

TAmetſi ſupra in. iii. Dialogo cuius eſt initium: De bebā tibi quinquaginta, concluſerimus negantem poſitionem de centū, nō dici negare poſitionē de qn quaginta: nec etiā dici periurū, per ea q̄ ibi adducta ſunt poſt Deci. in. l. nō poteſt uideri improbus. ff. de regu. iur. Nihilominus latius in hoc articulo excogitari mihi, & re uoluēti authores q̄plures obiter occurrerūt mihi moder. Ferrarien. in. c. Nā cōcupiſcētiā, in fi. extra de cōſtitu. vbi hunc eundem articulū attingentes, aſſerunt breuem cōn cluſionē eſſe, q̄ non debet negari tota poſitio, ſed admit ti pars vera: quia petens totū non uidetur excludere par tem. obiterq; mihi etiā occurrerit. d. Alex. in. l. i. §. ſi ſtipu lanti. ff. de verb. oblig. vbi etiā per Bar. qui tenet idē, per tex. in. l. ſiquis cum totum. ff. de excep. rei. iud. quæ opi nio eſt communis ſm Alex. ibi dicentē hoc eſſe verum ſi ſit falſa poſitio in parte in quantitate nō ſi in qualitate: quia tunc poteſt tota negari. & ſic dicit ipſe debere intelli gi. Glo. in. c. ii. de cōfeſ. lib. vi. & in. c. præſentium de te ſti. eo. lib. quicquid dixerit Bal. in. l. u. §. quod obſeruari. C. de iura. cal. Tu autem qui cōtraria doctorū ſtudia cō ſueuiſti ad concordiā reuocare. & ius ſuū (vt par eſt) vni cuiq; tribuere. quomodo iſtā contrarietatē opinionū per tractabis? VICA. Facilis eſt cōcordia, ſi quod dicā dili

gentet attendes. Bal. in. d. l. ii. §. quod obſeruari, col. pe‑nul. verſ. ſed quid ſi poſitio. C. de iura. cal. & adducta in dictio. iii. Dialogo maxime poſt Deci. in. d. l. non poteſt videri improbus. ff. de regu. iur. procedunt qñ is, qui ſe‑cit poſitionē de centū, proteſtatus eſt ꝙ non vult habere partē, & ſic quinquagita: quo caſu poteſt tota poſitio re gati, etiā reſpectu partis ſm Glo. in. d. c. ii. facit. c. cū apo ſtolus de cenſi. & in. c. cum ad quondā de exceſ. pla. & ſe quitur dicti moder. Ferra. in. d. c. nā cōcupiſcentiā in fi. extra de cōſti. per te citati ſuperius. Si vero poſitio de ma iori quantitate, & ſic de cētū, fuerit facta ſine proteſtatio ne, & tunc non debet negari tota poſitio, & ſic de quin‑quaginta: & pcedat id qđ dicunt dicti Ferrarien. in loco nuper citato. & Alex. & Bar. in d. l. i. §. ſi ſtipulāti. Et p hæc hēs verā cōcordiā īter doc. ī hoc articu. Digladiātes.

Dialogus. XIIII. ARNO.

FVit interfectus Titius, ſupſtitibus ſibi quinq; filiis, & hæredibus. Agitur de obtinēda Indulgētia a do mino propter pacē habitā a tribus, cū duo voluerint indulgere, et parcere. At dominus volebat omnino īdul‑gentiā facere, aſſerens hoc omnimodo ſibi licere, cū fuerit oblatū inſtrumētum pacis, & concordiæ triū hæredum, & ſic maioris partis. Quæro nunc abs te, qui in huiuſce modi caſibus conſultus de iure ſæpius reſpondiſti, quid cēſes? Nā & ego perlegens Bar. in. l. iii. §. Cato. ff. de ver. obliga. inueni eū dicentē ſufficere habere pacē maiori p‑te. & ſequitur Pe. de Ancha. in Clem. ii. de iure pa. & idē Bar. in. l. i. C. de liber. & eorum lib. & Ci. in. l. i. §. fi. ff. de ven. in ſpi. VICA. Cenſeo, his non obſtantibus requi‑ri pacem ab omnibus, & nō ſufficere maiorē partē hære‑dum pepercíſſe. & ita communiter tenetur, vt atteſtatur. d. Feli. in. c. cū oēs. ix. col. in prin. extra de conſti. qui pro hoc allegat Ang. i. l. pro hærede. §. fi. ff. de acquir. hære.

& Roma.in.d.§.Cato.& Sali.i.d.l.ii. quia vindicta tã git ſingulos. & iura allegata per Bar.loquuntur quoties maior pars creditorũ remittit partẽ debiti,ſecus ſi totum debitũ:prout eſſet in caſu propoſito.vt dicit idẽ Feli. i di cto loco nunc nunccitato. Et hæc ſunt notanda: qa ſæpiuſcule ſolent ex facto incidere.

Dialogus. XV. ARNO.

BAnnitus quidã,& foriudicatus oppoſuit exceptionẽ, & forbanum, vt barbaris verbis vtar cõſtitutionis, Pœnã horũ. Pendente autẽ quæſtione banni & forbãni ſuper validitate ipſius,fuit interfectus, Quæro igitur abs te,qui fons es legum vberrimus, ꝛ indeficiens,nũ potuerit impune offendi ſic, vt nõ teneatur vt homicida pœna, de qua in cõſtitutione, Terminũ uitæ hoĩs, de homicidiis puniẽdis. Nã uidetur prima fronte dicẽdũ eũ nõ teneri per dictã conſtitutionẽ, Pœnã horũ, vbi text. dicit nullã proinde calumniã uereatur & qui facit lege permittẽte &c.l.Gracchus.C.de adul. quia eſt hoſtis patriæ, vt dicitur in dicta conſtitutione, Pœnã horũ, & eſt transfuga, & hoſtis ciuitatis.l. ammiſſione.§.i.ff. de capitis dimi. hoſtis autẽ ciuitatis põt impune offendi.l.i.ff.ad.l. Cor.de ſica. dicas tñ tu qd ſentis? VICA. Sentio,in caſu ꝓpoſito nõ potuiſſe impune offendi pendente quæſtione ſuper validitate bãni,& forbãni: dũ tamẽ appareat poſtea bãnũ eſſe nullũ ſm Bal.in.l. vniuerſa propeſi.C.de p̃ci.impe.offer.all. Di.in.l.ſi quis.ff.de iniuſto, rupto,& irrito teſta.& Bar.in.l.i.§.ſi ſeruus.ff.de acqui.poſ.cũ aliis nõ parũ multis all.per.d.Feli.in.c.q̃ i eccleſiarũ,in.ii.col. circa fi.ibi Terti⁹ caſus,extra de cõſti. Quæ notabis ad dictã cõſtitutionẽ,Pœnã hoꝝ: qa poſſent ex fctõ icidere.

Dialogus. XVI. ARNO.

AD intelligentiã dictæ cõſtitutionis, Pœnã hoꝝ, de qua in præcedenti Dialogo ſermonem habuimus:

quæro abs te, quem nihil quod iuris eſt, latere diiudico: ſtāte dicta cōſtitutione per quā impune poteſt bannitus, & foriudicatus interfici, num talis vindicta poſſit fieri per aliū, an uero propriis manibus ſit faciēda? VICA. Dicas eam ꝓpriis debere manibus fieri, & nō alienis. Glo. eſt ordinaria, & ſing. in. l. fundū, in uer. poſtea. ff. de vi, & vi arma. per q̄ dicit Bal. in. c. ad noſtrā, in. i. col. de proba. ꝙ poteſtas occidendi priuato conceſſa non poteſt delegari. & de ipſa meminit Bal. in. l. accuſationis. C. quod me. cau. & i. c. i. §. qa uero de pace iura fir. cū aliis nō parū multis adductis per. d. Feli. in. c. quæ in eccleſiarum, i. iii. col. verſus finem. vbi prædicta refert, & ſequitur extra de cōſti. ubi etiam in margine eſt optima paraphraſis, immo mauis additio ſuper uer. Delegari, ſub litera. A.

Dialogus. XVII. ARNO.

Etiam circa dictā conſtitutionem contingit dubitari, num occiſum bannitū uigore dictæ conſtitutionis. Pœnam horū, poſſit quiſpiam qui eū non occiderit ſpoliare? Nam uidetur prima fronte dicendum ꝙ ſic. Nā ſtante ſtatuto ſuper licita occiſione bāniti poſſunt etiā ſibi bona auferri impune ſ͠m Bal. in. c. in literis, in. i. col. extra de reſtitu. ſpo. ponderātem ad hoc pro valde ſing. ibi in uer. prædo, in fi. & idē Bal. in. l. omnes, i. ii. col. circa. fi. C. ſi contra ius, vel uti. pub. alle. tex. in. l. i. §. ꝙ autē. ff. de aleato. Vbi dicit eſſe meliorem tex. qui ſit in iure ad hoc, qđ illa ỽba Impune offendi, intelliguntur in ære, & in perſona Attamē ſuper hoc te conſulendū ſenſui, quē totus terrarum orbis conſuluit pro iuriū enigmatibus abſoluendis. Dic ergo, ſi placet, qđ ſentis? VICA. Sentio intrepide eū, qui nō occiderit, nō poſſe occiſum ſpoliare. ita notauit conſulendo Pau. de Caſ. in ſuo conſ. xxxi. dicēs vigore dicti ſtatuti, non licere bānitū mortuū ſpoliare, niſi ab ipſo occiſore, dūmō incōtinēti. Prædicta āt ꝑ te prio

loco adducta procedunt in auferente bona viuo ipſo bã‑nito, & foriudicato nõ autẽ eo mortuo. Refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. quæ in eccleſiarũ, in. iiii. col. extra de conſti. Et hæc reponas (ſi ſapis) ad conſtitutionẽ, Si quis aliquem ſub rubrica, Qui hominẽ occiſum ſpoliauerit.

Dialogus. XVIII. ARNO.

EXtrauagans Pauli Pontificis Maximi, quæ vulgo Paulina nuncupatur. & eſt inter Extrauagãtes quæ emanarunt poſt ſextũ, ſub rubrica de reb. eccle. non alie. prohibet ſub penis, & cenſuris, de quibus ibi. fructus eccle. vltra trienniũ locari. Quæro abs te, qui nõ modo cæſareã, ſed etiã pontificiã philoſophiã percalles, vt ex tuis ſcriptis. & Delphicis reſponſis luculenter apparet, ſi eſt facta locatio ad nouem annos, & in locatione eſſet dictum, ꝙ tot eſſent locationes, quot eſſent triennia, nũ committatur in dictã Extrauagãtẽ? VICA. Dico in eã cõmitti, & non eſſet cautela tuta, quaſi præſumatur factum in fraudẽ ſm Bal. in. c. i. in prin. in. x. col. verſi. extra quæro, qui feu. dat. poſ. cum aliis nõ parũ multis adductis p. d. Feli. in. c. quæ in eccleſiarũ. xxx. col. verſus fi. ibi ſimiliter ſi in locatione. extra de cõſti. vbi p̃dicta refert, & ſequtur. Quæ notanda abs te cenſeo in actu practico: quia quotidie ex facto poſſent incidere.

Dialogus. XIX. ARNO.

PEr conſtitutionem regni, In aliquibus, de ſucceſſione filiorũ comitũ, vel baronũ, de qua ſupra in eiſdẽ Dialogis, Dialogo primo diſſeruimus extantibus maſculis filiæ fœminæ non ſuccedunt, ſed dotem recipiunt. Quæro abs te, qui tui ingenii acumine in prõptu ſcis cũcta decidere, num dicta conſtitutio habeat locum in bonis feudalibus, & emphiteoticis eccleſiarũ? Nã mihi videtur prima fronte ꝙ non, per text. in. c. quæ in eccleſiarũ, de conſti. pro quo. d. Card. in ſuo conſi. ii. cuius eſt initium: Cir

ca ſtatutum, vbi conſuluit in ſplendidiſſima patria Ferrariæ: vt non obſtante dicto ſtatuto, veniant fœminæ pariter cum maſculis. & idē tenet Bal. per aliā rationē in au tēn. ſi quas ruinas, §. v. verſi. ex hoc ſequi. C. de ſacroſancte eccle. quia hoc non eſt ius hæreditarium: ſed eſt quæſitū ius filiabus tēpore cōtractus ſacit quod not. d. Ab. cōſi. lxxii. cuius eſt initium. In negotio Guidonis, dum dicit: ꝙ ſtatu laycorū non extenduntur ad bona emphiteotica eccleſiarū, per dictū text. in. d. c. quæ in eccleſiarum. Attamen tu quid cenſeas attente intelligā? VICA. Cenſeo intrepide dictā conſtitutionem procedere etiam in bonis feudalibus, & emphiteoticis eccleſiarum. nō obſtat text. in. d. c. quæ in eccleſiarum: quia loquitur in ſtatutis præiudicantibus eccleſiæ. quod non videtur facere dicta conſtitutio. In aliquibus: quia diſponit qualiter ſuccedant ipſi layci præferendo maſculos: & hoc nō nocet eccleſiæ. Non obſtat, ꝙ fœminæ veniant iure inueſtituræ: quia pater quando fecit ſe ſimpliciter inueſtire, videtur in dubio retinuiſſe cōtractū vt valeat modo, quo iubet ſtatutum: & cenſetur cogitaſſe, ꝙ veniant fœminæ ordine ſucceſſiuo: videlicet deficientibus maſculis. & quāuis iſta ratio multū dilatari poſſet: tñ ſuffice e puto remittere ad Pet. de Ancha. qui ita per ipſam eleganter cōſuluit in ꝓpoſito poſt longā diſputationē cōſi. cxviii. cuius eſt initiū: Viſis, & diligēter ruminatis per totum conſilium, cum aliis nō parum multis adductis per. d. Feli. in. d. c. quæ in eccleſiarum, in vlti. col. circa fi. Et hæc reportāda fore cēſeo ad dictam conſtitutionem, In aliquibus.

Dialogus. XX. ARNO.

AD cōſtitutionē regni, Vſurariorum, de vſurariis puniendis, ſi hæredes poſt annum ſunt in mora ſoluēdi dotes: quæro abs te, qui etiā conſcientiæ caſus inquiris & ſuper eis reſolutiſſimam, & diuinam pene ha

bes cognitionem, num mulier poſſit quicquam recipere pro alimentis? VICA. Reſpódeo ꝙ non. Ita conſuluit Ancha.ſingu.in ſuo conſi.cl. cuius eſt initium: In quæſtione, quæ uertitur, iunctis his quæ ſcribit Corne.conſ. xliiii.incip.In hac conſultatione.in.i.col.in.i.lib.quia eſt vſura: licet blando ſermone alimentorum nomine eã nũcupes.refert, & ſequitur Catellia.Cotta in ſuis memorabilibus in uer.Dos ſol.matrimonio conſiſtens &c.Repone ergo hæc ad dictam conſtitutionem, In aliquibus, modernorum præſertim ſcriptis non adducta.

Dialogus· XXI. ARNO.

CVm in regno hoc Siciliæ omnes cauſæ ſint ſummariæ, per.c.Deteſtantes & per regiã nouellã pragmaticam, Diſpendia litiũ, primam in ordine. Quæro abs te, quem ſcio in hoc alias ex facto cũ incidiſſet, Delphicum dediſſe reſpõſum: tametſi quid reſponderis punctaliter, & ſigillatim nõ reminiſcar, num ualeat dictũ teſtis, qui primo depoſuit, & poſtea iurauit? VICA. Vere dicis, me alias de hoc interrogatum reſpondiſſe: & quod tunc dixi, id etiam & núc dicendum cenſeo: vt tale dictũ teſtis non ualeat: & adduxi tunc, & nunc etiã adduco ſingu.deciſionem Bal.in rubrica extra de offi. iudi.i penul. col.uerſi.Quæro quid ſi ſtatutum &c. ꝙ ſi ſtatutum diſponit, ꝙ iudex in certis caſibus procedat omni ſubſtantialitate prætermiſſa, nõ tamẽ poterit facere præpoſterationem vnius actus ad ſeipſum. uerbi gratia: ꝙ teſtis primo deponat: poſtea iuret, quod ineptum eſſet, cum uigor depoſitionis deficiat. Et hoc dictum Bal.pro Aureo cõmendat.d.Feli.in.c.cum dilecta in.ix.col.uerſi.Sextum ſignum, extra de reſcrip.Ratio eſt quia ordo multum ſolet cõſiderari vulgata.l.quoties cum ſimili.ff.de uſufruc. ⁊ teſtatur Bald.conſ.clii.cuius eſt initiũ: Iſta cauſa cõſiſtit in.ii.lib.& late ſcribit Corne.cõſi.cxxxvi.incip.Viſo põ

cto,in.ii,col. verſi.nec præpoſteratio,in.iii.li. Et per hec. tunc in ardua cauſa annullaui teſtium atteſtationes,qui primo depoſuerant, & poſtea iurauerant.

Dialogus. XXII. ARNO.

PEr conſtitutioné regni, Si maritus uxoré, de pœna vxoris in adulterio deprehenſæ, ſi maritus vxorem in ipſo actu adulterii deprehéderit tam adulterum, q̃ vxorem occidere licebit,nulla mora protracta, dicit ibi tex.ad literam.Proinde quæro abs te,nũ maritus ſic interficiens in caſu a cõſtitutione permiſſo, ſit tutus in foro ſæculari,etiã in terris imperii :quia talis permiſſio eſt illicita,& nutritiua peccati. vt dicit Glo.i.c.iter hæc.xxxiii. q.ii,quam ſequitur.d.Ab.in.c. veniens.ii. de ſpõſalib. & in.repe.c.cũ eſſes,in.ii.char.de teſta. & Riccar. in.iiii. diſtin.xxxvii.q.ii ar.i.Tu tñ,q cunctos legũ nodos abſoluis,quid céſes? Cenſes ne maritũ hunc ſic interficienté eſſe tutum authoritate dictæ conſtitutionis? VICA. Cenſeo in terris imperii,& aliis eccleſiæ non ſubiectis, ex quo lex permittit.& ita ſentit Ioan.de Ana.in.c.interfeciſti,in.ii.col.de homici. quéadmodũ valet cõſtitutio: ꝙ bannitus poſſit impune offendi. ut plene per Feli. in.c.q̃ in eccleſiarum,de cõſtitu. Nec obſtat ꝙ cõſtitutio, Si maritus,permittens adulterum occidere induxiſſe uideatur hoc cauſa uindictæ,ut aliq dicũt,ergo ſit illicitũ,qa hoc nõ vr̃ cõſtitutio illa,Si maritus,cõſideraſſe:ſed potius tollerare illud homicidiũ tanquã excuſabile propter magnitudiné doloris:quã téperare difficillimum eſt.l. ſi adulterium cum inceſtu.§.imperatores.ff.de adulte.& hoc patet manifeſte:quia nullo caſu licitum eſt adulterum occidere ex interuallo:ſed ſolum tolleratur,quando fit eodé impetu.l.quod ait lex.§.quod ait.ff.de adulte.ubi dicitur:ꝙ nõ poſt dié,⁊ idé dicit ⁊ dicta cõſtitutio,Si marit⁹,

in fi.ibi, Nulla mora protracta. Ex quibus concludo, maritum ſic interficientem in terminis dictæ conſtitutionis, eſſe tutum in foro ſeculari.

Dialogus. XXIII. ARNO.

SVpra primo, & in.xix. Dialogo, meminimus cõſtitutionis regni, In aliquibus de ſucceſſione filiorũ comitum, vel baronũ, per quam extantibus maſculis filia fœmina non ſuccedit ſed dotat̃. Q uæro abs te pro intellectu illius cõſtitutionis: quid ſi illa filia eſt monialis, num debeat dotari? Dicas quid putas? Nam cum tot annos, & in legendo, & conſulẽdo, ac etiam iudicando verſatus fueris, opinor etiã hunc caſum tibi ex facto incidiſſe. VICA. Vere mihi hic caſus ex facto ĩcidit in ſanctimonia li quedã, quæ diui Benedicti religionẽ ingreſſa, ac nõdũ profeſſa fuerat, cuius nomine Cænobium dotẽ petebat a fratribus. & pro ea & dicto Cænobio reſpõdi, ita Pet. de Ancha. in conſi. ſuo. ciii. cuius eſt initiũ, In paucis verbis. vbi late probat, ꝙ matrimoniũ ſpirituale, quod contrahitur inter ipſam, & monaſterium, nõ debet in hoc eſſe deterioris conditionis, q̃ matrimoniũ carnale. & inducit inter cætera auten. Niſi rogati. C. ad trebellea. attenta ratione ipſius, quæ eſt, vt legatum dotis ſub conditione nuptiarũ debeatur etiã ingredienti monaſteriũ, ne impediatur vita cõtẽplatiua: quæ ratio procederet ẽt hic ſi filia uolens. pfiteri, excluderetur etiã a dote, ſtantibus maſculis, ibi per eũ facit quod not. Bal in. l. fi. in. ii. col. ver. ſi. Sed pone ꝙ filia non uult nubere. C. de dotis promiſ, vbi dicit, ꝙ filia uolens ingredi monaſteriũ, debet dotari. & ita dicit colligi ex dictis Bar. in. l. i. §. ſi parens. ff. ſi qs a paren. fue. manumiſ. Refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. ecclesia ſanctæ Mariæ in. xxx. col. in princi. de conſtitu.

Dialogus XXIIII. ARNO.

QVæro adhuc abs te, qui ita ſapienter dubitãti mihi reſpondiſti

bi reſpondiſti in præcedentibus dubiis, & ſapientius ad huc te mihi reſponſurum in ſequētibus opinor, nū, dicta conſtitutione, In aliquibus, gaudebit etiā clericus, vt excludat fœminas? VICA. Dico q̄ ſic. vt latiſſime cōcludit Lap. alleg. c. cuius eſt initium: An ſtatutū excluſiuum fœminarum. & latius alleg. ſeq. quæ incipit: In ciuitate Florētiæ, per rationes ſolemnes, quas ibi uidere poteris. & ſequitur, d. Car. Zabarel. in ſua celebri repetitionē. c. perpendimus. in. xxiii. col. verſi. Sed quæro, quid ſi conſtitutio extra de ſenten. exco. & d. Abb. in. c. quod clericis, in. xiiii. col. verſi. hæc uera, de foro compe. cum aliis non parum multis adductis per. d. Feli. in. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. xxx. col. uerſus fi. de conſti. ubi prædicta refert. & ſequitur.

Dialogus. XXV. ARNO.

INter cætera municipalia ſtatuta meæ patriæ, ſunt & hæc duo: vnū, q̄ nemo ſub tanta pœna ingrediatur fundū alterius, maxime tempore fructū, dūtamē fundus uiæ publicæ cohærens habeat ſepes aptatas, ne impedimento ſint uiæ publicæ, & tranſeūtibus: alterum uero, ut animalia domeſtica (veluti ſues) ſub tali pœna: uidelicet eorum impune interficiendorum: fundum alienū non ingrediantur, dumtamen eorum ſic impune interſectorū caput tradatur camerario dictæ terre. Clerici nunc volunt uti ambobus iſtis ſtatutis. ſed nolunt ſeruare formam ipſorum: hoc eſt: quia nolunt circa primum aptare ſepes: itē circa ſecundū nolunt caput camerario conſignare. Quæro tū abs te, qui & ſi non in propriis, tamē in ſimilibus terminis, aliquando reſpondiſti de iure in Salernitanis ſtatutis, iter quæ pleraq; arbitror eſſe, quibus Salernitanæ ciuitatis clerici vellent pro eis vti, dempta forma a ſtatutis inuenta? VICA. Vera p̄dicas, me alias in ſimilibus de iure reſpōdiſſe: & idē nūc de iure tibi rn̄den

ſum arbitror clericos ipſos ita de mũ poſſe vti dictis ſtatutis, ſi eis vtantur cũ ſua forma. vnde ſtante ſtatuto, vt inſtrumenta mandentur executioni, niſi ſint lapſi. x. anni. Clericus uolens ita uti tali ſtatuto, debet eo uti infra x. annos: quibus elapſis agat iure cõi. ita voluit Bal. in. ſ. ſi. C. de cõtrahẽ. emptio. & idẽ Bal. in. l. de qbus. x vi col. verſi. ſexto quæro. ff. de legi. Refert, & ſeqtur. d. Feli. c. eccleſia ſanctæ Mariæ xxxii. col. i prin. de cõſtitu.

Dialogus. XXVI. ARNONIVS.

STante regia nouella pragmatica, Odia litium, per quã inter cõiunctos cauſæ debent compromitti: vt in ea ſerioſe habetur. Quæro abs te, q in cunctis pol licitus es mihi conſultiſſime reſpondere, num dicta pragmatica liget clericos, ſaltẽ in minoribus cõſtitutos. VCA. Reſpõdeo, eos nõ aſtringi à dicta pragmatica ſm Bal. in. c. cũ veniſſent. de eo qui mitti in poſ. vbi. dixit, q ſtatutum de compromiſſis neceſſariis non ligat clericos in minoribus. Nec mirũ, quia clerici i minoribus nõ ſunt de foro ſeculari. c. ii. de foro cõpe. & ibi per doc. ergo nec ſubiiciuntur ſtatutis fori: quia iſta ſunt patria ſm Inno. in rubrica de conſue. & Spec. in titu. de cõſti. §. i. verſi. & not cũ concor. ad idem, quod not. Bald. in ſuo cõſi. c. cu ius eſt initiũ: Venetianus, vbi cõſuluit: q ſtatutũ loquẽs de ſolennitate teſtamẽti, de cõpromiſſo inter cõiunctos nõ ligat clericũ. Refert, & ſequitur. d. Feli. l. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. col. xiv. de cõſti. Reponas ad dictã regiã pragmaticã, Odia litiũ: qa deſeruiẽt tibi, cũ caſus occurret.

Dialogus. XXVII. ARNO.

MEminimus ſupra in eiſdem Dialogis, Dialogo. viii, conſtitutionis regni, Cõſtitutionẽ diuæ Memoriæ, per quã prohibita eſt feudorũ, & rerũ feudalium alienatio, etiã cum iuramẽto. Et talis cõſtitutio eſt cõformis cũ diſpoſitione iuris cõmunis canonici, vt. in

c.ex pte,& ibi pſcribētes extra de feudis. Vellē modo ſcire abs te,q cũcta legũ latibula pquiſiſti,nũ ſit dare caſum,ĩ quo pcedat alienatio feudi iuito dño ĩ terminis dictæ cõſtitutiõis Cõſtitutionē diuæ Memoriæ & dicti.c.ex pte. &.c.impialē de phibita feu.aliena.p Fede,&.c.i.de phibi. feu aliena.per Lotha.cũ aliis ſimili,nõ parũ multis? VI CA. Rñdeo,tametſi plerięq cõſiderari,dariq poſſint caſus,in qbus alienatio feudi procedat inuito dño:q aliqñ ex facto mihi inciderunt. Attamē,nunc obiter reuoluenti mihi meam bibliothecam,obuenit caſus hic:uidelicet qñ emptor vult ſubſtinere oē onus,quod ſubſtinebat primus feudatarius,nã tũc pcedit alienatio,etiã iuito dño. iſtud pbat tex.in argu.opt.ſm Bar.& Ang.ibi in.l.muri reguli.C.de muriregu.lib.xi.Refert,& ſeqtur Corſec. in ſuis Singularibus,Sing.cuius eſt initiũ: Licet feudũ.

Dialogus. XXVIII. ARNO.

TAmetſi in regno,q præſalias,ſeu repreſalias fecerit,medietatis bonorũ ſuorũ oĩum pſcriptione dãnatur(vt vtar ad literã barbaris uerbis cõſtitutionis)comes,vel baro,ſub rub.de his,qui in regno guerrã mouerint,& de præſaliis puniendis,Attñ quæro abs te, qui non ſolum iuris communis vtriuſq philoſophiã percalles,ſed & regni,etiam ac capitulorũ diſpoſitiões inueſtigas,num in aliquo caſu licite poſſint cõcedi? VICA. Cenſeo poſſe concedi eas propter delictũ ſi quod iudex cõmiſit,pro quo omnes ciues puniuntur.iſtud pbat tex. mirabilis in.l.iudices.C.de nauicula lib.xi. quē tex.inducit ibi Bar.q ob negatã iuſtitiam a iudice,vel rectore loci conceduntur repreſaliæ,cõtra omnes ciues ciuitatis. Quod nota,& uide per eũdem Bar.in tractatu ſuo,quē edidit de repreſaliis.& per canoniſtas in.c.& ſi pignorationes,de iniuriis lib.vi.cum ſimil.

Dialogus. XXIX. ARNO.

CVm pleræq; ſint perſonæ, quæ cōdēnari nō poſſint niſi in quātum facere poſſint deducto ne egeant. de quibus in.l. Miles.& ibi per ſcribē.ff.de re iudica.& in.l.ſunt qui in.ff.quod, eo.titu. & in.c. Odoardus, de ſo lu. & in regula, Priuilegium.de regu.iu.in.vi. & abūde p .d.Iaſ.in.§.ſunt præterea, verſ.ſed & ſiquis.i.ii.col.inſti.de actio. Q uæro abs te, qui tot mihi hactenus iuris enigmata dilucidaſti, num in exigendo aliquem quantū facere poteſt, debeat inſpici quantum ex fructibus patrimonii percipiatur, ut habeatur: an vero inſpicienda ſit proprietas rerum, quantumue ex uenditione rerū redigeretur? VICA. Dico, inſpiciendū quātū ex fructibus patrimonii extrahatur, uel percipiatur, nō autē inſpicieda eſt proprietas. quātumue ex ea redigeretur. tex. eſt de hoc ſumme ſing. in.l. qui bonis. & illum not. Bar. ad hoc.ff.de ceſſio.bono. Bene facit.l.imperator.ff. ad Trebell. per quē tex. Bar.ibi in fi.not. q leges quæ dicūt, alimenta debere moderari ſm qualitatē patrimonii.l.alimētorum.ff. vbi pupil.edu.deb. intelligi debent reſpectu fructuū; non autem reſpectu valoris per illum tex. & per illam.l. qui bonis refert, & ſequitur.d. Iaſ.in.d.verſ. ſed & ſiquis, in.iii. col.circa fi. vbi ultimo circa iſtud: ubi dicit hoc eſſe perpetua memoria dignum, & in practica vtiliſſimum.

Dialogus. XXX. ARNO.

CIrca materiā repreſaliarum. de qua ſuperius in.xxviii. Dialogo diſſeruimus, dubitari contingit ſi ſunt cōceſſæ cōtra oēs ciues Salernitani principatus, an cōprehēdātur habitatores Eboli, ſancti Angeli, uel Diani? quid ſentis, dicas quæſo o veraciſſimum utriuſq; iuriſprudentiæ ſpeculū? VICA. Sentio eos minime comprehēdi: quia non habent epiſcopos: & propterea nō poterunt dici ciues. ita ſingu. decidit Bal. in.l. ſi in aliquē. ff. de offi. procō. & lega. & pro ſing. citat Cremen. in ſuo ſing. xxvi.

cuius eſt initium: Conceſſæ ſunt repreſaliæ, Refert, & ſequtur etiam Catellia: Cotta in ſuis memoralibus, in uerbo Repreſaliæ. Quæ omnia uelim te repoſiturũ ad ea quæ diximus in dicto, xxviii. Dialogo. & ad dictã cõſtitutionem, Comes, uel Baro, de qua in eodẽ Dialogo. xxviii.

Dialogus. XXXI. ARNO.

PAter tanq̃ legitimus adminiſtrator filii vellet aduentitia bona alienare, in quibus habet vſumfructũ propter æs alienũ. Quæro abs te, quem in omnibus reſolutiſſimũ iuriſconſultũ deprehendi, num in hac bonorũ aduẽtitiorũ alienatione requiratur iudicis decretum, quod videtur. Nam etiã quando pater eſt tutor filii & vult alienare bona ipſius propter æs alienũ, requiritur decretũ iudicis, licet iudex debeat eſſe pronior ad conſentiendũ patri. Caſus eſt in.l. ſi pupillorũ. §. ſi pater. ff. de reb. eo. Tu tamen dicas (ſi placet) quid ſentis: & ſiquãdo tibi caſus hic ex facto incidit in conſulendo? VICA. Caſus hic mihi in ardua quidẽ cauſa ex facto incidit, ſuper quo oportuit me de iure reſpondere. Et reſpondi more Scæuolæ ſm ea, quæ proponerentur, decretum iudicis nõ requiri. adducebam id, quod declaratur per Azo. ſing. in Sũma. C. de bonis quæ libe. in penul. col. verſ. & pro cõſeruatione. ubi dicit q̃ qñ pater tanq̃ legitimus adminiſtrator uellet alienare bona aduentitia filii, in poteſtate quorum vſusfructus ſibi acquiritur: quia hoc caſu põt abſq; decreto. & hoc dictũ eſt illuſtre, & famoſum, & Aureũ: alibiq; non reperitur ſm Bal. qui mihi reuelauit in. l. ſingularia. & ibi late. d. Iaſ. i. viii. col. ff ſi cer. peta. & latius idem. d. Iaſ. reaſſumit. in. l. præſes. C. de trãſac. in prima &. ii. col. vbi diſputatiue tenet cõtrariũ: licet a doctorib9 magis cõmuniter approbet. Et ex his (vt dixi) i cõtingentia facti ſubſtinui quãdã magnam alienationem a patre factam, in qua decretũ iudicis minime interceſſerat. Mã

da ergo memoriæ: cum alias ex facto caſus inciderit.

Dialogus. XXXII. ARNO.

INquiſitus, uel accuſatus de aliquo dicto, in quo alias de iure, vel ex conſtitutionibus, & capitulis regni exſtantibus inditiis poteſt inferri quæſtio. Quæro abs te, ſi non poteſt torqueri de iure, quia contra eū nō extāt inditia, vel probationes aliquæ de delicto, num poſſit accuſator, vel promotor inquiſitionis diceret: Domine iudex, ego non habeo inditia, vel probationes aliquas cōtra iſtum: ſed uolo ſtare ſecū in tortura: & taliter hoc illi probare: num iudex poſſit hoc facere? Videtur prima frōte dicēdū q̄ ſic. Nā uolenti, & cōſentiēti nō fit iniuria, neque dolus. l. i. in fi. ff. de actio. empt. Sed ne uidear lumē Soli mutuare (vt trita eſt parœmia) ad te, vt (quod ſentis) dicas accedo? VICA. Sentio, huncſic ſe offerentem torturæ (vt dicis) non eſſe audiēdū ſm. d. Fran. Bru. in ſuo tractatu: quem edidit de inditiis, & tortura, in. xvi. char. in. ii. col. Fundamētū eſt iſtud, q̄a nemo eſt dominus mēbrorū ſuorū vulg. l. liber hō. ff. ad. l. aq l. Refert, & ſequitur. d. Hip. in. l. i. in. ii. col. ff ad. l. Cor. de ſica.

Dialogus. XXXIII. ARNO.

EX conſtitutione regni, Terminū vitæ hois, de homicidiis puniēdis, & ex iuris etiā cōmunis diſpoſitione, occidens aliquē ſe defendendo, non tenetur de occiſo ſm doc. in. l. i. C. vnde vi. & in. l. vt vim. ff. de iuſti. & iur. & i. l. i. C. q̄n liceat ſe ſine iud. vindi. & in. l. i. §. cū arietes. ff. ſi quadrupes paupe. feciſ. dica. & in. l. ſi is qui ingreſſore. C. de ſica. & Clem. ſi furioſus de homi. Quæro tū abs te, qui inextricabiles legum nodos abſoluis, ſi veniētem contra mecū euaginato enſe occiderim, an dicat me ad meam defenſionem feciſſe, ac per hoc eū impune occidiſſe? VICA. Cenſeo te impune illum occidiſſe. ita Bar. multū notāter in. l. ſed ſi quæcunq;, in prin. ff. ad. l. Agl.

vbi dixit eo ipſo ꝙ probē:ꝙ aliquis veniebat contra me cum gladio euaginato, & ego occidi eũ.probata eſt mea defenſio.Quod dictũ refert,⁊ ſequitur Io.de Ana.in.c. ſi perfodiens,in vlt.col.de homi.vbi etiam dicit vſum ar morũ afferre iuſtum timorē mortis.& illud dictũ Bar.ēt refert,& ſequ:ur Barthola.Cepol.i cõſi.ſuo.xxix.v.col. pro quo dicit etiã tex.in.l.ſi percuſſorē.C.ad.l.Cor.de ſica,& uide Hip.in.l.i.ſ.v.col.ad fi.ff.ad.l.Cor.de ſica. vbi prædicta refert, & ſequitur.

Dialogus. XXXIIII. ARNO.

DIximus i præcedēti Dialogo,quẽlibet poſſe impu ne ſuũ aggreſſorem occidere:ſed ſi aliquis occidit quēpiã ſe non defendendo:puta aliquis percuſſus, etiã uulneratus iuſequitur vulnerantem fugientem,⁊ eũ occidit:quæro abs te,qui etiam criminalia per calluiſti: & in quibus te ſcio millies de iure reſpõdiſſe,num ſit puniēdus ut homicida? VICA.Cēſeo hũc nõ vult homi cidã puniēdũ,cũ i culpa poti⁹ fuerit,ꝙ̃ i dolo,iuxta ſingu dictũ Iac.de Are.qđ refert,& ſequiť Anto.de Bu.in.c. oli prio ad fi.de reſti.ſpo.& ibi Panhor.i.x.col.ꝙ̃ doctri nã refert,⁊ ſequiť.d.Frã.de Are.i cõſi.ſuo.xxiiii.cuius ē initiũ:Viſis diligēter teſtibus in fi.& i cõſi.lxxx.incipi.Si cut decet &c.in fi.& idē tenet Ange.de Are.in ſuo tracta tu,quē edidit de maleficiis,i ver.& dictus Titius ſe defē dēdo.Et ꝑ hac ꝑte,cũ ex facto incidiſſet,cõſuluit Bal.in ciuitate Papiæ,vt refert Pau.de Caſ.in ſuo cõſi.cxcii.cu cu:⁹eſt initiũ:In cauſa incarceratoꝝ.in vlti.col.⁊ idē ēt fir mat Io.An.in ſua ad Spec.paraphraſi,in titu.de homi. ſup rub.vbi dicit,ꝙ licet excedēs modũ in defendēdo te neatur de culpa.c.ſignificaſti.ii.de homici.tamē ſi in illo caſu & exceſſu occidat aggreſſorem,nõ tenetur vt homi cida.quod dictũ refert,⁊ ſequiť conſulēdo.d.Alex.i ſuo conſi.lxxvi.cuius eſt initium:Viſa inquiſitione in.ii,col.

in primo lib. & idem uidetur tenere Bal. & Sali. in. l. i. C. vnde ui refert, & ſequitur, & alia adbuc non parum multa adducit. d. Hipp. in. l. i. in. vi. col. ff. ad. l. Cor. de ſica: Quæ omnia uelim te reportaturum (ſi ſapis) ad conſtitutionem. Terminum uitæ,

Dialogus. XXXV. ARNO.

STante regni cõſtitutione, Super inciſionibus de maleficiis clandeſtinis puniendis, quod homines locorum teneantur emendare inciſiones arborũ cõbuſtiones domorũ, & cætera maleficia, quæ clam nocturnis tẽporibus committuntur, ſi patratores ſcelerum huiuſmodi inueniri nequeãt. Quæ tñ cõſtitutio continet ius nouũ: quia pœna debet tenere ſuos authores. l. Sãcimus. C. de pœnis. vt dicit Glo. in. dicta cõſtitutione, Super inciſionibus. Quæro abs te, qui iuris eſſe lucerna ardentiſſima comprobatis, ſi dictum damnũ, dictumque incẽdiũ ex fortuito caſu factum fuerit, an ulla teneatur ad emẽdationem? VICA. Dico quod non. tex. eſt. & ibi Bar. in. l. ſiquis fundum. §. i. ff. loca. & uoluit Albe. de roſa. i. ii. parte ſtatutorum. q. lxxxi. cuius eſt initium: Sed quid ſi incẽdiũ: vbi dicit quod ita alias fuit iudicatum Paduæ i quodã igne caſu fortuito facto in loco Montagnanæ refert, & ſequitur Hip. in. l. i. in antepenul. col. verſus fin. ibi Teneas etiam menti. ff. ad. l. Cor. de ſica. Et per hæc habes vnam declarationem ad dictam cõſtitutionem, Super inciſionibus, vt procedat quando appenſate eſt factum damnum, ſeu incendium: non ſi ex caſu fortuito.

Dialogus. XXXVI. ARNO.

ITem ſi dictũ dãnũ, uel incendium eſſet commiſſum appenſate, ſed occulte tamẽ vel de nocte: an hoĩes loci teneantur ad emendationem. Et eodẽ modo ſi fuerit commiſſum homicidiũ occulte, vel de nocte, iuxta cõſtitutionem, Si damna clandeſtina, de homicidiis, & dã-

mis clandeſtinis: quorum authores inueniri non poſſunt: num teneantur hoies loci, iuxta prædictas ambas cõſtitutiones? Albe. de Roſa. i. ii. parte ſtatuto. q. lxxxii. di citq; non all. ad hoc plura iura, de quibus ibi per eum. & hoc etiam uoluit Bal. in conſ. ſuo. xxxvii. cuius eſt initiũ: caſus talis eſt, alias incipit: Præmittendum eſt ad euidentiam, in primo lib. & Alex. in conſ. clxxii. incip. Sup caſu in vltima col. in prin. in. v. lib. & Bal. in. c. quoſdã de præſumptio. & d. Fran. de Are. in conſi. lvii. cuius eſt initium: Diligenter, in. ii. col. cum aliis non parũ multis all. per Hippoli. in. l. i. in antepenul. col. verſus fi. ff. ad. l. Cor. de ſica. Tu tamen, qui ita itineris iuriſcommunis diſpoſitionibus, & regulis, ut tamen a regni conſtitutionibus non decipiaris ſecundum ea, quæ propoſita ſunt, quid ſentis dicas ſi placet? VICA. Sentio, in terminis dictarum conſtitutionũ ſm ea, quæ præponerẽtur more Scæuolæ, hoies locorũ puniendos tametſi dicta maleficia, et homicidia occulte, & de nocte fuerint patrata: quoniam ſic proſpexit author dictarũ conſtitutionũ. Nam ſi inſpexerimus conſtitutionem, Super inciſionibus, deprehendemus in principio hæc uerba, quæ clam nocturnis temporibus committuntur. Si vero ſequentis, deprehendes in prin. verba hæc. Si damna clãdeſtina. & ibi Glo. i. Adducta ergo per te procedunt inſpecto iure cõmuni ſm qd non eſt expreſſum, aliter ſi occulte, vel de nocte maleficia perpatrantur. At in terminis dictarum conſtitutionũ eſt proſpectum expreſſe: ut homines locorũ teneãtur ſiue occulte, ſiue de nocte committantur maleficia.

Dialogus. XXXVII. ARNO.

EST factũ compromiſſum in arbitros, uel volũtariũ, vel neceſſarium ex forma regiæ nouellæ pragmaticæ: Odia litiũ, corã quibus teſtes deponẽtes commiſerũt falſum teſtimoniũ. Quæro abs te, q cũctos legũ angulos

perquirens nobis viam aperuiſti, num arbitri eos puniet, qui arbitrorū aures offenderunt? V I C A. Nequaq̄. ita Ang. Are. in tractatu quem edidit de maleficiis, in verſ falſario ubi dixit: q̄ teſtis deponens falſum coram arbitro, vel arbitratore, nō poterit per eum puniri: ſed punietur per iudicem habētē poteſtatē. a. l. ad hoc text. in. l. ſi. C. de teſti. coniuncta Glo. Et ita dicit uoluiſſe Ange. de Peru in repe. l. ſi uacantia. C. de bo. vacā. lib. x. Et de hac quæſtione uide Ioan. de Ana. in. c. i. de crimi. fal. & in. c. qualiter, & quādo. §. ſi circa ſi. de accuſa. & in. c. i in ſi. extra de rapto. Refert, ꝛ ſeqt̄. a. Hip. alia adhuc nō pa. m. ta adducēs i. l. i. §. p̄terea, i pen. col ff. ad. l. Cor. de ſica.

Dialogus. XXXVIII. ARNO.

PEr regni capitulum, cuius eſt initiū: Ad hoc q̄ nřorū, ſub rubrica de furtis, luculēter ꝓſpectum eſt, eū, qui furatur ultra vnciā valentia, vt illius, verbis vtar, ſuſpendio condemnandū: nobilē autē capitali pœnā plectēdū. Proinde quæro abs te, qui medullas legum inquiris, num iudex poſſit tēperare pœnā dicti capituli, Ad hoc circa mortē? V I C A. Reſpondeo, equidem poſſe iudicem pœnā huius moris temperare circa mortem. Adduco tibi notabilem deciſionem Ludo. Roma. in ſuo conſi cccexxix. cuius eſt initiū: Cōſiderato in propoſita &c. vbi per plures rationes optimas conſuluit: q̄ licet ex diſpoſitione ſtatuti pro paruo furto poſſit fur furca ſuſpendi: tñ iudex poteſt temperare pœnā illius ſtatuti circa mortem. Quod dictū refert, ꝛ ſequit̄ Auguſ. de Arimi. in ſua ad Ang. de Are paraphra, immo mauis additione, in tractatu quem de maleficiis edidit in uerbo quas ſi non ſoluerit in ſecūda addi. ante finem. Refert, & ſequitur Hippo. in. l. i. §. diuus Adrianus. in. ii col ff. ad Cor de ſica. Quod reportabis ad dictum. c. regni, Ad hoc. quia poſſet tibi ex facto incidere.

Dialogus. XXXIX ARNO.

PEr regni conſtitutionem Terminũ uitæ, de homicidiis puniẽdis, de quá ſupra in.xxxiii. Dialogo cum aliis ibi adductis de iure communi non parũ multis, põt quiſpiã ſe defendendo aggreſſorẽ ſuũ impune occidere. Quæro abs te, qui & regulas cunctas legũ inueſtigaſti, & earũ etiam fallentias, & ampliationes perquiſiuiſti, nũ conſanguineus impune poſſit aggredientẽ ſuũ cõſanguineum, uel affinem occidere? VICA. Poteſt quidẽ impune, in tantum, ut ne quidẽ aliqua veniat pœna puniendus. ita dixit Bal. in. l. Raptores, in. ii. not. C. de epiſ. & cle. & in. l. vt uim. ff. de iuſti. & iur. Quem refert, & ſequitur. d. Iaſ. in. l. i. in. i. col. C. de indicta uidui. tol. & Hipp. in. l. i. xxiiii. limita. ff. ad. l. Cor. de ſica.

Dialogus. XL. ARNO.

COnſtitutione regni, cuius eſt initium, Capitalẽ pœnã, ſub rubrica de Raptoribus virginum & viduarum, infligitur pœna capitalis rapiẽti mulierẽ, vt ibi, ſed quæro abs te, quem cõſuliit oẽs, qui dubitant: queq; vt ad Apollinem adeunt, Delphicum oraculum reportaturi, num rapiens mulierem ſolutã, quæ fuit alias defloiata ab aliquo incidat in pœnã capitalẽ, de qua in dicta cõſtitutione? VICA. Dico φ non, pro quo adduco notab. & ſing. verbum Pau. de Caſt. in ſuo conſi. cccv. cuius eſt initium: Viſo dicto ſtatuto &c. vbi conſuluit in propriis terminis, de quibus quæris: φ ſtante ſtatuto: φ rapiens mulierẽ per uim puniatur pœna mortis, ſi aliquis rapuit mulierem ſolutã, quæ fuit alias deflorata ab aliquo, nõ cadit in pœnam ſtatuti: quia non præſumitur eãm rapuiſſe per vim, cum alias conſenſerit alteri. & idem voluit Albe. de Roſa in. iii. parte ſtatutorum. q. lii. cuius eſt initiũ: Sed pone aliquis &c. Et Alber. Gãdi. in tractatu maleficiorum, ſub rubrica de aliqbus quæſtioni-

bus variis in maleficiis,i.1.col.in fi. verſi. quæro de facto fuit &c.refert.& ſequitur. Hip.in.l.i.§.diuus Adrianus, in.vii.col.ff.ad.l.Cor.de ſica. Quod reponas ad dictam conſtitutionem Capitalem pœnam.

Dialogus. XLI. ARNO.

SVpra in.xxii Dialogo concluſimus maritũ poſſe impune vxorẽ in adulterio deprehẽſam occidere per cõſtitutionem regni, Si maritus vxorẽ. Sed ſi ipſe maritus tenebat concubinas, nũ ſibi liceat quæro abs te, qui cum ſis legum promptuarium, noueris & huic caſui præbere medelam? VICA. Ego non inueni caſum hunc ab aliquo doctore quem uiderim, præter q̃ ab Hippo.in ſpecie tactum in.l.i.§.item diuus,in.1 col.ff ad.l.Cor. de ſica.ubi licet relinquat cogitandũ:tñ cõcludit, maritum tenentem concub.nã non poſſe mulierem impune adulteram occidere Mouetur a ſimili. Nã licet alias mulier cõmittens adulteriũ perdat dotem,& eius actionẽ, ut habetur in.l.viro,atq; vxore.ff.ſo. matri. & in.l. cũ mulier prima eo.ti. & in.l.conſenſu.C.de repud.& in.c.pleruq; extra de dona.inter virũ & vxo.& nõ ſolũ dotẽ,ſed etiã paraſernalia:vt uoluit Glo.ſingu.in.d.c.plerũq; : quam Glo.dixit ſingu,ad hoc Ludo.Roma.in ſuo ſing.cccxii. cuius eſt initium: Propter adulterium attamen ſi mulier commiſit adulterium,nõ perdit dotẽ ſi maritus ſuus tenebat cõcubinas & ſimiliter cõmittebat adulteriũ: quia paria delicta mutua cõpenſatione tolluntur: vt in.d.l.viro,atq; vxore ita ſingu.dixit Pau.de Caſt.in ſuo conſi. cxxviii.cuius eſt initium : Hæc mulier nõ debet excludi a petitione dotis. & mouetur per dicta iura, & per dictã regulã.& hoc etiã uoluit expreſſe Glo.fi.in.c penulti.extra de adulte.cũ aliis non parum multis adductis p Hippo.in loco nuper per me citato,Paritatione,immo maiori dicit ipſe Hippo.in caſu noſtro,non debet maritus ha-

bens concubinas poſſe occidere vxorẽ, quod eſt plus. ipſe tamen Hip. (vt dixi) relinquit cogitandum. & ita etiam cenſeo & ego cogitandum. Notabis tamen nunc prædicta ad dictã conſtitutionẽ, Si maritus vxorem.

Dialogus. XLII. ARNO.

Tametſi matrimonium ſolo conſenſu cõtrahatur ita vt diſſolui nequaq̃ poſſit: vt in. c. cũ locũ. §. matrimoniũ, extra de ſponſa. cum ſimilib. attamẽ ante ſubſequutam carnalem copulam, poteſt diſſolui ob religionis ingreſſum, vt per Abb. in rubrica extra de ſponſa. per. c. ex publico, extra de cõuerſio. de hoc operatur fauor religionis, ut ibi habetur maxime per ſcribentes: ſed poſt carnalẽ copulã diſſolui nõ poteſt etiã ob ingreſſum religionis. Sed quid ſi mulier ſponſa fuerit uiolẽter cognita a ſponſo póſt cõntractũ matrimoniũ per uerba de præſenti, num poterit ingredi religionem? quid diceres tu q es in utroq; iure conſummatiſſimus? cui quæ nobis aliis dubia eſſe uidentur abſoluta ſe exhibẽt? Cenſes ne eã ſic cognitam poſſe ingredi religionẽ? VICA. Cenſeo, eam poſſe ſic cognitã. Pro quo adduco in idiuiduo notab. verbum Ange. in. l. optima. §. remouet. ff. de poſtu. ubi dicit ſponſam uiolẽtet cognitam a ſpõſo, poſſe ingredi monaſterium eo inuito, ſicut antea poterat Refert, & ſequitur. d. Hip. in. l. i. §. item diuus. in. ii. col. ff. ad. l. Cor. de ſica. Quod abs te, notandum puto ad materiã. d. c. Ex publico: & poſſet ſæpiuſcule ex facto incidere.

Dialogus. XLIII. ARNO.

QVæro abs te, num in crimine læſæ maieſtatis, & aſſaſſinii, puniatur effectus, ſi non ſequatur effectus? Et prima fronte videtur mihi dicendũ q́ non: propter dictũ Spec. in tit. de accuſatore in prima parte in. §. i. verſ. ſed pone primo. alias qd ſi primo. Quod dictũ refert, & ſequitur Ange. in. l. i. §. hæc verba. ff. quod quiſq;

iur. & Bal. in. l. iii. C. de ſer. fugi. & Ludo. Roma. in. l. dā nj. § Sabini. ff. de dam. infec. Ad re tū(ut ſoleo) p reſolutione confugio: ad quē oēs paſſim pro rebus dubiis cōfugiunt? VICA. Cenſeo, in prædictis duobus caſibus: ſcilicet maieſtatis, & aſſaſſinii, puniri affectū: tametſi nō fuerit ſequut⁹ effectus. ita Auguſ. Arimi. i ſua ad Ang. paraphraſi, immo mauis additione, in tractatu maleficiorū, in ver. Et ex interuallo dictus Titius ex dictis vulneribus mortuus fuit, & eſt &c. i verſi. ſed aduertas ne erres. vbi dicit hoc voluiſſe Bal. & Ang. i. d. l. i. §. hæc verba. ff. qd quiſq; iur. & eſt tex. in aſſaſſino i. c. i. de homi. in. vi. & idē dicas in oppugnatore patriæ: licet nō ſequaſ effect⁹ ſm Ange. i. d. l. i. §. hæc verba. Refert, & ſequitur Hippo. i. l. eiuſdē, ad fi. i. col. ff. ad. l. Cor. de ſica. Dictū ergo Spec. pcedit i aliis ſcelerībus nō ita grauibus, ſicut eſt maieſtatis, & aſſaſſinii p p̄dicta, q̄ notab i actu practico.

Dialogus. XLIIII. ARNO.

IN epitomatibus meis, Epitomate primo, cuius ē initiū: Prodita eſt pœna attuli in mediū excuſationem vnam pro aromatariis, qui miſcent cerā corruptā: q̄ ſit eis licitū per ea, quæ ibi dixi. Nūc adhuc in eorūdem aromatariorū excuſationē q̄ro abs te, q̄ cū eorū opera ſæpius egeas, & medicinis eorū ob tui corporis imbecillitatē, forte, quod pro eis īter legēdū inueniſti, memoriæ tradideris perpetuæ. Ecce qdā aromatarius vēdidit toxicū, aut manū uenenū, ad cōfectionē nec vtile, nec neceſſariū: quapropter debet ſuſpēdi. tex. eſt ad literā cōſtitutione, Quicunq; de vendentibus venenū. Quæro abs te, quibus perſonis cenſeatur phibitū vendi? VICA. Dico, perſonis ſatuis, vel alicui ſeruo ſeu alicui meretrici. Et ſic perſonis, in q̄bus pōt cadere ſuſpitio: q̄ toxico velint uti in dān i alicuius: ſecus ſi perſonis pbis, vel aliquibus patribusfami. in quibus nulla cadit ſuſpitio: vt quia velint in

terrificere mures, vel alia aialia damnū dantia: vt ſæpe ex facto occurrit. ita Ang. & poſt eū Hip. in. l. ii. §. alio ſena tuſcōſulto. ff. ad. l. Cor. d ſica. Quæ (vt dixi) notāda ſūt ad excuſationē aromatoriorū, ad materiā dictæ cōſtitutionis, Quicūq.

Dialogus. XLV. ARNO.

PEr capitulū regni, cuius eſt initiū: Robertus &c. Licet contra receptatores &c. ſub rub. ꝙ receptatores pari pœna &c. clare proſpectū eſt, ne quiſpiā malefactores atq; latrones recepter, & eſt ꝓſpctū etiam ꝑ alias nouiſſimas pragmaticas non parū multas. Pone, ꝙ quiſpiam non potuit prohibere quin prædicti domum eius ingrederētur: vt puta cū eſſent. x. banniti, inſimul acceſſerunt ad domū illius, dicētes: Niſi nobis aperueris ianuā, ponemus ignem in domū. Quæro abs te, q hac ꝑſertim tēpeſtate multis craſſantibus, ſæpius de iure cōſultus reſpondiſti receptatori huiuſmodi a iudice propterea impetito num ueniat puniendus aliqua pœna? VICA. Reſpondeo, receptatorē huiuſmodi ſcdm ea q̄ proponerentur more Scæuolæ, nequaq̄ puniendū. pro quo indiuiduo adduco tex. & quod dixit ibi. d. Flo. in. l. i omnibus. ff. de noxali, vbi dixit illū tex. facere ad. q. de receptante bānitū: quia prohibere nō potuit. ut non teneat aliqua pœna. & ponit exemplū de quo ſupra: uidelicet de. x. accedētibus inſimul ad domū alicuius &c. Q d dicit eſſe memoriæ cōmēdādū. Refert, & ſeqtur Hip. i. l. i. §. itē diu⁹, in. ii. col. & in. l. §. itē is cuius. ff. ad. l. Cor. de ſica. Quæ reportabis (ſi ſapis) ad materiam dicti capituli regni, & aliarum pragmaticarum receptatores punientium.

Dialogus. XLVI. ARNO.

NOs habemus cōſtitutionē regni, cui⁹ eſt initiū: Litigator, ſub rub. de pœna illoꝝ q eos corrūpūt, & corrūpunt: ꝑ quā ꝓhibetur baractaria. vt habetur ibi, & in alia cōſtitutione præcedente, quæ incipit: Corruptelæ

crimē, & in alia adhuc, cuius eſt initium: Iudex ſi accepta pecunia. Quæro abs te, qui omnia legum uada aperuiſti ferro, cum illa prius clauſa repeціſſes, nū ſi pecunia ſit data iudici poſt latam ſententiam, valeat tunc ſententia. & nō ſit dicēda uenalis, nec poſſit iudex puniri de baractaria? VICA. Arbitror in caſu propoſito ualere ſententiam, & non dici uenalem. nec iudicē alias de baractaria puniēdū. Ita notanter dixit Petr. de Ancha. in conſi. ſuo. cclxxii: cuius eſt initiū: De titulis criminum, in penul. col. Quod dictū refert & ſequitur d. Feli. in. c. tua nos de ſimo. in fi. per eundē Pe. de Ancha. in ſuo, conſi. ccii. incip. Præmittendū eſt in prin. & Bal in cōſi. ſuo. ccccxc. cuius ē initiū: Proponitur; quod dictus Proſcellus, in verſ. ſuper primo puncto, i. iiii. lib. Refert, & ſequit Hip. in. l. lege Cornelia, i prima col ff. ad. l. Corne. de ſica. Quod notabis ad materiam dictarum conſtitutionum, cum caſus ex facto incidet.

Dialogus. XLVII. ARNO.

PEr conſtitutionem regni, Intentionis noſtræ, de illicita aſportatione armorum, eſt prodita pœna aſportationis armorum. Per aliam uero cōſtitutionem, cuius eſt initium: Si quis aliquē, de percuſſione illicita cū armis, eſt prodita pœna ammiſſionis manus cōtra percutientē, & vulnerantem, duntamē percuſſus, & uulneratus ex percuſſione ipſa minime moriatur. Quæro nunc abs te, qui cunctis legum caſibus occurris, an percutiēs puniatur pœna aſportationis armorū, & pœna percuſſionis? an vero vna tantum? Et ſi una tantum, quæro tunc qua pena ueniat puniendus? VICA. Dico, eum in caſu propoſito vna duntaxat pœna puniendū: videlicet pœna pcuſſionis: qa aſportatio armorū, & percuſſionis cū eis cōfunditur: & pcuſſio tantum punitur. ita ſing. dixit Glo. in. l. qui de crimine. C. de accuſa. Quam ibi ſequuntur omnes ſcriben. & idem

& idem tenet Bar.in.l.queadmodū.§.illud.ff.ad.l.aq
ꝛ.l.inficiādo.§.infans in.fi.ff.de fur.cū aliis nō parū multis adductis per Hip qui prædicta refert, ꝛ ſequitur in.l.
ſi in rixa,in.iiii.col.ff.ad l.Cor.de ſica.

Dialogus. XLVIII. ARNO.

AD materiā conſtitutionis regni, Varietates pœnarum,quæro abs te, veluti Apolline, quid ſi iniuria eſt cōmiſſa & illata in perſonā filiiſam. per coniunctā perſonā,nū pater poſſit talē iniuriā remittere? Caſus videtur prima fronte,ꝙ ſic,in.l.ſed ſi vnius.§. ſi ff.de iniur. Tu tamen quod ſentis,dicas ſi placet? VICA. Dico,in caſu propoſito, patrem nō poſſe iniuriā huiuſmodi remittere:nam grauius fertur iniuria quæ fit appinquo, & cōiuncto,ꝙ quæ fit ab extraneo,ꝛ ignoto.vt dicit tex. in l.cum oportet.& ibi Bal.C.de bo,quæ lib.& ideo dixit Roma.in ſuo ſing.xcii.cuiꝰ eſt initiū: Tu habes &c. ꝙ licet pater poſſit remittere iiuriā illatā filio, vt i.d.l.ſed ſi vnius.§.ſi.ff.de iniur.hoc tamen fallit in iniuria facta filio per coniunctā perſonā: quia tunc illā remittere non poterit. De quo dicit eſſe caſum ſing.ſm Bar.i.l. Luciꝰ. ff.ſolu.ma.Refert,& ſequitur Hip.in.l.diuus Adrianꝰ, in prin.ff.ad.l.Pompe.de parric.

Dialogus XLIX. ARNO.

QVæro abs te,quem ſcio alias de hoc interrogatū a quodam Tabellione, de iure reſpondiſſe: licet quid tunc reſponderis punctaliter nō reminiſcor. Eſt enī (vt ſcis)memoria hominū labilis.l.ii.§. ſiquid autē.C. de uete iur.enucle.&.l.pegre.in pri. vbi doc.not.ff.de acquir.poſ.qua pœna puniatur Tebellio ſcribēs inſtrumētū ſimulatum.Nā hic caſus hodie hominū,& Tabellionum excreſcēte malitia quotidie ex facto incidit? VICA Dico in caſu propoſito Tabellionē puniedū pœnā manus.& perpetuæ infamiæ,caſus eſt ſing.in.c.impe.

male, in. §. ſcriba, de prohibi. feu. alie. per Fede. qui tex. deberet omnibus Tabellionibus apparere terribilis. Refert, & ſequitur Hipp. in l. ſi ſciente in prima col. circa fi. ff. ad. l. Pompe. de parri. Quæ reportando abs te cenſeo ad conſtitutionem regni, Inſtrumentorum robur.

Dialogus. L. ARNO.

QVidam dedit pecuniam teſti, vt pro eo teſtificaretur: qui tamē nō pro eo qui pecuniā dedit: ſed in fauorem eius contra quem fuit data pecunia, teſtificatus eſt. Quæro abs te, quē alias de hoc cōſuluit magn⁹ princeps. Et quid illi reſponderis, ignoro: num valeat eius teſtimonium: ſitq; dictus teſtis puniendus? Quod videtur prima fronte per text. in. l. i. ff. ad. l. Cor. de fal. Quid tū tunc reſponderis, quid ue cōſulueris tunc, dicas rogo? VICA. Reſpondi tunc, & ita cōſului. & ita etiam obtinui, huiuſmodi teſtimoniū valere, & dictū teſtem nequaq̄ puniendū. Nō obſtat tex. in. d. l. i. quia limitatur nō habere locum in caſu propoſito: videlicet quando teſtis deponit in fauorem eius, contra quem accepit pecuniā ſm Ludo. Ro. in ſuo ſing. cccxxvi. cuius eſt initiū: Tu ſay. vbi dicit de hoc eſſe tex. ſing. & mirabilē in. c. i. ſi de feu. fue. cōtro. inter do. & vaſal. quē tex. ibi. ſm eū adhoc exclamat Bal. Refert, & ſequitur Hip. in. d. l. i. in. ii. col. circa fi. ibi, Item limitari poteſt iſte tex. Manda memoriæ: quia quotidie poſſent hæc tibi ex facto incidere.

Dialogus. LI. ARNONIVS.

TItius renunciauit hæreditati paternæ, etiā uiuo patre, cū iuramēto. Non obſtāte huiuſmodi renunciatione ſic iurata, uolebat ſuccedere feudo. Quæro abs te, qui tametſi in omnibus ſapiēter cōſulas, in feudalibus præſertim reſolutius, & ſapientius cōſueuiſti de iure reſpondere, nū p̄iudicauerit ſibi in feudo? VICA. Cēſeo, filiū ſic (vt p̄ponitur) renūtiantē, nō præiudicaſſe

ſibi in feudo. ita in ſing. Bal. i. c. i. col. iiii. verſ. Iacobus add. de Bel. i. titu. An agnatus, vel fil. ubi dicit: ꝙ eſt bona cautela ad euitãdũ onera creditorũ a nullo alio doctore imaginata. Et hoc dictũ pro ſingu. citat, & ſequitur Iaſ. in. l. ſi nõ ſorte. §. libertus, in penul. col. verſi. ſecũdo hẽs. ff. de cõdi. indeb. & alibi ſæpe. quod notabis ad cõſtitutionẽ, In aliquibus, de ſucceſſio. filiorũ comitum, vel baronũ.

Dialogus. LII. ARNO.

SEd qui ſi filius renuntiaſſet bonis paternis, nũ procedant ea quæ dicta ſunt in pcedenti Dialogo? Quid ſentis fons, & tuba ſanctaꝝ ſanctionũ? VICA. Sētio non procedere: immo filius excludetur etiã a feudo: quia bonorũ appellatiõe veniũt feudalia. ita ſing tenet Andr. de Iſer. in. c. i. ad fi. de capita. q cur. vẽdi. licet aliq in hoc contrarium inaduertenter tenuerint, & male. vt per Castellia. Cottam in ſuis memoralibus, in ver. filius renuntians. & in uerbo emphiteoſis. Et ideo in propoſito monebat Bal. in. l. pactũ quod dotali, in penul. col. in. xvi. q. C. de colla. eos qui renuntiant, vt ſibi caueant a verbis generalibus, ne in promptũ ex effuſo ſermone incidant periculum. iuxta. l. vlti. ad fi. C. de dotis promiſ. quod vltimum in pulchra quæſtione reaſſumit Decius in conſ. vii. cuius eſt initium: Pro tenui facultate mea, in iii. col.

Dialogus. LIII. ARNO.

IN regno hoc Siciliæ, primogenitꝰ in feudalibus excludit ſecundo loco genitum. tex. eſt in conſtitutione regni, Vt de ſucceſſionibus, poſt princi. ibi, Nec nõ maioris ætatis inter eos, qui uiuunt in regno &c. Et in pulchra q̃ſtione late ſcribit Socin. in conſi. c. cuius eſt initiũ: Viſis inſtrumentis per totum, in. ii. lib. in tantum ꝙ decidit ſing. Bald. per illum text. in. c. i. ad finem de filiis natis ex matrimonio ad morg. contract. in regno Siciliæ: quod ex pacto defertur primogenito, ꝙ ſecundo genitus etiam

non ſuccedet, etiam mortuo primogenito ſine hærede. Sed ad Papã libere ſpectabit de regno diſponere. Quod dictũ pro ſingu. & memoria digno multũ cõmendat. d. Iaſ. in. l. quoties. col. penul. verſi. illud etiã. C. de rei vẽdi. Et intelligendũ tamen eſt hoc vltimum de Papa, ut declarat Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in ver. primogenitus. His præmiſſis quæro abs te, qui eo libẽtius, ac promptius de iure reſpondes, quo de rebus dubiis & ſumme importantibus interrogaris: ſi Rex habet duos filios legitimos, quorũ alter natus eſt antequã i regno ſuccederet, alter poſtquã coronatus eſt: quis eorũ erit præferẽdus tanq̃ primogenitus? VICA. Bal. ſingu. in. l. imperialis. §. bis illud. per illũ tex. C. de nup. dicit præferri debere eũ qui poſt coronationẽ primo loco natus eſt. Et hoc dictum pro ſingu. not. Crem. Notab. l. cuius eſt initiũ: Vidi. Vbi refert ſe ita reſpondiſſe, duci Mediolani, cũ his q̃ late tradit. d. Feli. in. c. prudentiã, in prin. in. iii. col. verſi. quid ſi aliquis. Quod abs te reponendũ puto ad dictam conſtitutionem, Vt de ſucceſſionibus.

Dialogus. LIIII. ARNO.

PRinceps cõceſſit in feudũ aliqua caſtra mihi, & filiis meis procreatis, & procreãdis. tñ ſciebat me ſolũ habere filios naturales. Quæro abs te, qui etiam feudorum vſus non ignoras, & in eis conſulendo ſummam ex gloriã, & laudem aſſequutus, cum huiuſmodi cõceſſio, ſiue priuilegiũ extendatur tanquã ſi expreſſe de naturalibus dictũ eſſet? Videtur prima fronte dicendũ, q̃ nõ trãſeat ad naturales. c. i. §. naturales ſi de feu. fue. contro. inter do. & agna. Tu autem, qui cũcta perpendis, qd ſentis? VICA. Sentio, huiuſmodi conceſſionem, ſiue priuilegiũ ad naturales porrigendũ, ac ſi expreſſe de naturalibus dictum eſſet. propter ſolemne dictũ Bald. in. l. eam quã, i. ix. col. verſi. demũ quæro dominus comes Sabau

diæ. C. de fideicom. vbi ponit hunc caſum, de quo quæri tur in indiuiduo. Et ita ex facto dicit ſe cõſuluiſſe fretũ eleg̃ati doctrina Bal. vbi ſupra Andre. Sic. in Cõmẽtõ, l. cũ acutiſſimi, col. cix. verſi. nunc vero eſt inſiſtẽdũ, C. de fi deicõ. & in tracta. & pſtãtia Cardi. in. v. q. primæ partis, in vlti. col. Refert. & ſequitur Catellia. Cotta in ſuis me moralibus, in ver. ratio. quod abs te reponendum cenſeo ad cõſtitutionẽ regni, In aliq̃bus, de ſucceſſio. filio. comi. vel baro. & ad cõſtitutionẽ, Vt de ſucceſſionibus: de ſuc ceſſione nobilium in feudis.

Dialogus. LV. ARNO.

EST cõceſſum feudum, ſiue caſtrum in partibus meis cũ omni iuriſditione, & bãchio iuſtitiæ. Quæro abs te, qui inueſtituras feudorum eo diligentius ponde ras, quo maioris eſſe cernuntur effectus, num ueniat me ꝛum imperiũ? Videtur prima frõte, ꝙ ſic ob dictionẽ illã vniuerſalẽ, Omni. Tuũ tñ in hoc iudiciũ ſapiẽtiſſimũ ex poſtulo: quã obrẽ rogatũ te velim, vt dicas quid ſentis? VICA. Sentio, conceſſa omni iuriſditione adhuc me rum imperiũ non venire: quia vniuerſalis omnis nõ præ dicatur de pluribus differentibus ſpecie: ſed numero. ita ſingu. Bald. in. c. quanto in. i. col. verſi. item ſi in venditio ne, extra de iudi. Et hanc deciſionẽ dicit perpetuo notã dã, & memoria dignam. d. Iaſ. in. l. imperium. col. v. verſi quarto moueor. ff. de iuriſdi. omni. iud. ꝑ quo facit. Nã merũ iperiũ reputat̃ iter regalia. iuxta. c. i. Quæ ſint rega lia. Et ita ẽt audio iudicatũ i ſacro cõſilio Parthenopeo.

Dialogus. LVI. ARNO.

QVidã forenſis trãſiens per quendã locũ, in quo exi gebatur vectigal, illud nõ ſoluit: cũ tamẽ ignoraſ ſet ibi eſſe uectigal exoluendũ: & hoc proptio volebat iu ramento firmare Quæro abs te, qui effectos legũ caſus ꝑ ſcrutans, num ſit audiendus? VICA. Reſpondeo, eũ

audiendũ. Et ſiquidem proprio iuramento firmauerit ſe ibi vectigal exigi ignorasse, eum abſoluẽdum eſſe, pronũtiandoq; ſe nõ incidiſſe in commiſſum, neq; ſuas merces iam miſiſſe. Pro quo indiuiduo adduco. quod ſing. dixit Ab. in cõſi. ſuo. xxxv. cuius eſt initiũ: Videtur primo &c. vbi dixit tale iuramentum plene probare ignorantiã: & hoc modo res ſuas non cadere in commiſſum. Quod dictum refert, & ſequitur Hip. in. l. qui falſam, in. x. col. verſus ſi ibi. Et ideo dixit ſingũ. Ab. ff. ad. l. Cor. de fal. vbi dicit hoc eſſe notabile, & lucroſum verbũ, ut ſuis verbis vtar. Et ideo cum hic caſus ſoleat ſæpiuſcule ex facto incidere, eſt dictum verbum memoriæ commendandum.

Dialogus. LVII. ARNO.

TEſtis ſemel productus dixit ſe neſcire, vel nõ recordari. Poſtea iterũ productus, deponit ſuper ipſomet negocio, ſuper quo primo dixerat ſe neſcire, vel nõ recordari. Quæro abs te, quem cũctorũ abſtruſe legũ caſuum armarium ornatiſſimum eſſe iudico, nũ valeat eius dictũ: an uero ſit dicẽdus varius, vel vacillans? quod videtur prima fronte. Nã primo dixit ſe neſcire, vel nõ recordari: poſtea dixit ſe ſcire: ſed hæc videntur eſſe diuerſa, vel varia? VICA. Cenſeo eius dictum valere: eũq; teſtem non eſſe variũ. Hoc voluit Glo. in. c. cũ cauſa, quæ inter inconomum, in Glo. ii. extra de teſti. & probat tex. ſingu. ſm Bald in. c. i. §. notandum, de notis feudorum & voluit etiã Ang. in. l. qui tabularum, per illũ tex. ff. de fur. & Ludo. Roma in. l. q bona. §. ſiquis ſtipulat⁹. ff. de dam. infec. & idẽ voluit Bal. in. c. dudũ. ii. in. xiii. col. de electio. & in rubrica de contro. inueſti. in. ii. col. & Bal. in. c. i. §. i. quid ſit inueſtitu. & Ludo. Roma. in ſuo conſi. ccccc v. cuius eſt initium: Cum de teſtis. & Alex. in conſi. ſuo. lvi. incip. Viſo pceſſu, in. iii. col. in. ii. lib. Refert, & ſequitur Hipp. in. l. eos qui, in. ii. col. ff. ad. l. Corne. de fal.

Quod notandum abs te puto, cũ ſoleat ſæpiuſcule ex facto incidere. Dialogus. LVIII. ARNO.

SEd retento eodem themate, de quo in præſenti Dialogo: quæro abs te, qui ita legũ regulas perquiris, vt tamen ab earũ ſallẽtiis non decipiaris nũ indiſtincte ſit verum: vt dicens primo ſe neſcire, & poſtea ſe ſcire, non ſit varius? VICA. Dico, regulam hanc non eſſe ſemper veram, immo eam fallere ſiquidem ante teſtis partẽ fuerit alloquutus ita dixit, & limitauit Bal. in rubrica de cõtrouer. inueſti. & Roma. in ſuo cõſi. cccc. incip. Cũ teſtis & ſentit Bald. in. l. præſbyteri prima, in. i. col. C. de epiſ. ⁊ cle. & Hip. refert, ⁊ ſeqtur i. l. eos q i. ii. col. ff. ad. l. Cor de ſica. Dialogus. LIX. ARNO.

IN Epitomatibus meis, Epitomate. xciiii. cuius eſt initiũ: Filius ſacerdotis. & in Problematibus etiã meis, Problemate primo, quod incipit: In Soliloquiis, conclusi filiũ naturalẽ poſſe legitimari nõ ſolũ in burgenſaticis: ſed ⁊ in feudalibus: ſiquidem de illis expreſſe ſit actũ in legitimatione. Modo quæro abs te, qui ita es gratiſſimus, vt ingratos ſemper, & ubiq; per legitimos tramites inſequaris, num ob legitimati filii ingratitudinẽ erga patrem, poſſit eũ pater ad primũ ſtatum naturalitatis reuocare? VICA. Hercle hic caſus mihi ſemel ex facto incidit in filio magni comitis: & reſpondi, eum poſſe ob ingratitudinem erga patrem ad primũ ſtatum naturalitatis reuocari, pro quo addux: tunc, & nunc etiam adduco ſing. deci. Bal. in. c. i. §. filii nati in vltimis verbis, ſi de ſeu. fue. contro. inter do. & agna. quam not. Ludo. Roma. in ſuo ſing. ccxxvi. cuius eſt initiũ: Vltimo quæritur. vbi dicit, Habeo cõſulere, ſed neſcio quid faciã. Ex hoc dictũ Bal. pro aureo cõmẽdat, ⁊ cõfirmat Cremen. Notabili. xix. incip. Tu ſcis & dicit ſe alibi nõ legiſſe. d. Iaſ. in. l. ex hoc iure, col. x. verſi. ſecũdus effect? ff. de iuſti. & iure. Refert, ⁊

ſequitur Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in verbo Ingratitudo filij. & repetit ēt i verbo Legitimatio. Et iō Xenophon in vita Cyri. ſcribit legem apud Perſas editā, qua ingrati a quocunque de populo accuſati, a prætore puniebantur: quia ingratitudo Deo, patriæq; inuiſa eſt. & confirmatur per caſum ſing. & Aureū in. l. Titius puer ſtū. ff. de obſequiis. vbi ſeruus factus liber propter ingratitudinem reuocatur ad ſeruitutē, dato ēt q pro beneficio patronus pecuniam accepiſſet.

Dialogus. LX. ARNO.

AD conſtitutionē regni, Varietates pœnarum, quæro abs te, qui nūquā aliquē iniuria, ac conuicio affeciſti: ſed bene omnes paſſim honorib⁹, ac beneficiis proſequeris: & quos non potes ad pacē & cōcordiā reuocare, pius ſaltē legum fraudibus impellis. Ego iniuria affeci quempiam: & nō uult mihi indulgere, num ſit dare remediū per quod dicta iniuria mihi tacite remittat? VICA. Reſpōdeo, q ſic. Nā gratū ſeruitium ſequens, facit præſumi remiſſionē iniuriæ præcedētis l. in ipſius. & ibi ad hoc not. Bal. C. fami. herciſ. & ibi Bald. per hoc infert: q ſi inimici adinuicē faciunt grata beneficia, præſumunt remiſſæ inimicitiæ: quæ nō ſolū verbis, ſed etiam factis remitti poſſunt. iuxta Glo. in. §. iniuria inſt. de iniur. Refert, & ſequitur. d. Iaſ. in. l. ex hoc iure. xviii. col. & xix. in xii. & xix. effectu. ff. de iuſti. & iure.

Dialogus. LXI. ARNO.

AD materiam cōſtitutionis, Varietates pœnarum, de qua in præcedenti Dialogo diſſeruimus: quæro abs te, a quo omnes legū nodi abſoluūtur: qua pœna puniatur expilans ab aliquo capillos, barbam, vel crines abſq; tñ ſanguine effuſione? VICA. Cēſeo, hūc puniendum pœna. x. librarum parti. & xx. librarum. fiſco. tex. eſt ſolus in. c. i. §. ſiquis alii, de pace tenen. in vſi.

feu. Refert, & ſequitur Roma. in ſuo ſingu. ccccclxiiii. cu ius eſt initium: Expilans aliquem.

Dialogus. LXII. ARNO.

IN tantum excreuit hodie clericorum malitia, & impudicitia: vt abiecta omni clericali honeſtate: omnes (vt ita dicã) paſſim filios perhibeantur habere. Sed q̃ro abs te, qui uas es modeſtiæ, caſtitatis, et pudicitiæ: q̄q̄ ſcis optime quid pœnæ in hos ſacri canones induxere: qualiter in hoc per canones ſit pſpectũ? VICA. Dico, filios huiuſmodi ſacerdotum ſeruos eſſe illius eccleſiæ, cu ius pater ſuus eſt ſacerdos, ſeu clericus. Caſus eſt ſing. xv. q. ſi. c. cũ multæ ſm Roma. in ſuo ſing. cccccxx. cuius eſt initium: Dic q̧ filii. Dialogus. LXIII. ARNO.

PLerũq; ſunt caſus, in quibus poſt publicatas atteſtationes, & poſtq̃ illas didicerit pars, adhuc admittatur ad eoſdẽ, uel alios teſtes producendos ſuper nouis articulis dependentibus ex primis: vt plene per Ab. & alios ſcribentes: & maxime per Maria. Sonci. in c. fraternitatis, de teſti. Q uæro nunc abs te, quem arbitrer in hoc millies de iure reſpondiſſe, cũ caſus ſit quotidie in iu dicio, & in practica verſatilis, num in caſu, in quo poſt pu blicationẽ admittitur actor ad producendum teſtes nouos ſuper eiſdem articulis, vel directo cõtrariis ſit etiam pmiſſum reo, & ecõtra? VICA. Vera arbitraris, me mil lies in hoc interrogatum de iure reſpondiſſe. Et prout tũc reſpondi: ita etiam & nũc reſpondẽdum cenſeo: vt uideli cet ſicut actor admittit̃, ita & reus admittẽdus ſit: & ecõ tra: vt æqualitas ſeruet̃ iuxta. l. fi. cũ ſimil. C. de fructi. & litis expẽ. Refert, & ſeqtur, ac cõfirmat. d. Iaſ. in ſua ce lebri. repe. l. admonẽdi, ĩ. vii. colũ. in fi. & i. viii. col. i pri. ff. de iure iur. qd abs te reportandũ puto ad materiã dicti. c. fraternitatis, & Clem. ii. de teſti. & auten. At qui ſemel, & in corpore vnde ſumit̃, C. de pba, & ad materiã cõſti

ntionis regni, cuius eſt initiũ: Iuriſperitorũ altercatiões.

Dialogus. LXIIII. ARNO.

AD materiã capituli regni, cuius eſt initiũ: Itẽ ſi contingat: quod eſt inſertum inter Ritus magnæ curiæ in.ii. char. Quæro abs te, quẽ arbitror & hanc deciſionem vidiſſe, cũ cũcta legũ enigmata inſpexeris, nũ in terminis dicti cap. loquẽtis etiã de recuſatione iudicis de legati, poſſit princeps committere cauſam, recuſatione remota, ſicut & appellatione ceſſante? VICA. Reſpondeo q̃ ſic. Et iam alias reſpõdi. Et pro hoc adduxi: & nũc etiam adduco. d. Feli. in. c. i. i prin. extra de reſcrip. vbi in indiuiduo concludit, q̃ ſicut princeps põt tollere appellationem ita etiam & recuſationem, per ea quæ ibi in medium adducit; quæ notanda abs te cenſeo ad materiam dicti cap. regni. Item ſi contingat.

Dialogus. LXV. ARNO.

APertiſſimi iuris eſt, vſumfructuariũ teneri ad cautionẽ de vtendo arbitrio boni uiri iuxta. l. i. ff. vſufructuarius quemadmo. ca. de quo memini me dixiſſe i Soliloquiis meis, Soliloquio. ii. cuius eſt initiũ: Titius donauit. Sed quæro abs te, qui pratũ es legũ floridiſſimum, quãto tẽpore pſcribat̃ iuri præſtãdi cautionẽ huiuſmodi? VICA. Reſpondeo, ſpacio. xxx. vel. xl. annorum ſm Bal. ſing. in. c. cũ non liceat, in. i. col. extra de præſcrip. Refert & ſequitur Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in ver. Iuri præſtandi cautionẽ, & in eiſdem memoralibus in ver. legatarius. Quod reponas (ſi ſapis) ad totum titulũ de præſcriptio. & ad conſtitutionem regni, Duram, & ditam, de præſcriptionibus. & ad aliam conſtitutionem, cuius eſt initium: Quadragenalem, de prorogatione præſcriptionis.

Dialogus. LXVI. ARNO.

CVm malus ſemel, ſemper præſumatur eſſe malus,

vt l regula, Semel malus, de regu. iur. lib. vi. tractat Bal. in. l. non ignorabit, C. ad exhibe. Quæro abs te, a quo omnes paſſim qui dubitant in legibus quærunt, num regula hæc limitetur? VICA. Dico eã limitari, vt procedat in eodem genere mali: vt q̃ ſemel furatus eſt, ſemper fur præſumatur. ſecus in diuerſo crimine. ita notab. Bal. in. l. vlti. in vlti. col. ff. de hæred. inſtitu. quem ſequitur ibi Ioan. de Imo. dicens eius verba bene notanda pro limitatione dictæ regulæ, Semel. quæ etiam commẽdat d. Alex. conſi. v. cuius eſt initium: In cauſa inquiſitionis, in. ii. col. in prin. lib. i.

Dialogus. LXVII. ARNO.

QVæro abs te, qui vetus es legũ interpres acutiſſimus, num reſtitutionis in integrum tempus curr at ei, qui pbabiliter ignoraret? VICA. Reſpõdeo, nõ currere et ſi ſtaret per cẽtũ annos. ita ſing. Bal. in. l. penul. circa me. C. ſi ex falſis inſtru. Refert, & ſequitur Catel ia. Cotta. in ſuis memoralibus, in verbo reſtitutionis in integrũ tẽpus. & idẽ Catellia. in eiſdẽ memoralibus, i ver. tẽpus. Quod reportandum abs te cẽſeo ad cõſtitutionẽ regni, Obſcuritatem, de reſtitutione mulierem. & conſtitutionem, Beneficium, de reſtitutione reipublicæ. & conſtitutionem, Minorum iura, de reſtitutione minorum

Dialogus. LXVIII. ARNO.

ITem quia nunc mihi caſus hic ex facto incidit, quæro abs te, qui doctorũ es doctor, & legũ præceptor, num doctoratus liberet a patria poteſtate? VICA. Reſpondeo, alias me interrogatum de hoc reſpon iſſe cuidam doctori, qui fuerat meus diſcipulus, & idem nunc reſpondeo tibi: ꝙ non. ita concludit notab. Bald. in. l. ſi maritus. C. de patria poteſ. & poterit tibi inſeruire in caſu, in quo filiusfamilias doctor fuiſſet in iudicio abſque conſenſu patris, contra tex. in. l. cum oportet. §.

neceſſitate. C. de bon. quæ libe. vt irritetur iudicium.

Dialogus. LXIX. ARNO.

SEd ſi filiuſfamilias eſſet ſacerdos, quæro abs te, qui legũ monarcha uocitaris, num liberetur propterea a patria poteſtate? VICA. Reſpondeo ꝙ non. Nã ſacerdotiũ non liberat a pr̃e põtate, ſc̃m cõmunẽ opinionẽ doctorũ in. c. indecorũ, de ætate, & quali. & firmat Glo. penul. in. c. circũcelliones. xxiii. q. v. per tex. in. c. ſi. ſeruus. liiii. d. immo generalius dicit Bal. in. l. ſacroſanctæ. C. de epiſ. & cle ꝙ nullus ordo infra epiſcopalem, liberat a patria poteſtate. & ideo ſing. infert ꝙ ſtatutum diſponens: ꝙ filiuſfamilias non poſſit ſe obligare, comprehendit clericos, quorum pater ſupereſt: præſuppoſito ꝙ ſtatutum poſſit extendi ad clericos priuilegiatuue. iuxta tex. in. c. ſi in adiutorium. x. d. & hoc dictũ Bal. pro ſing. reaſſumit And. Sicu. dictus Barbatia in tractatu, quem edidit de præſtãtia Cardinaliũ, in. i. q. primæ partis i. xviii col. ad fi. & ſeq. quæ arbitror abs te reportanda ad cõſtitutionẽ regni, Minorum iura, de reſtitutione minorũ. de qua ſupra in. lxvii. Dialogo ſermonem habuimus.

Dialogus. LXX. ARNO.

LIcet vera ſit concluſio doctorũ, a qua nullus doctor, quẽ viderim, diſcrepat: vt teſtes deponentes ſe vidiſſe aliquid de nocte abſq; lumine, nõ probent. vt plene per. d. Iaſ. in. l. nõ minorẽ. C. de tranſactio. Attamen quæro abs te, qui noctis tenebras in legibus effugaſti, & eis lucẽ inieciſti, num teſtis deponẽs de eo quod eſt factũ de nocte, ſi aſſerit ſe cognouiſſe delinquẽtẽ per uocem, faciat inditiũ ad torturã? VICA. Reſpõdeo ꝙ ſic. ita ſing. Bal. in. l. ſi non ſpeciali, in primis uerbis. C. de teſta. Et ꝑ ſing. & bene not. approbat. d. Iaſ. in. l. non minorem, ad fi. C. de tranſac. Quod notabis ad materiam torturæ.

Dialogus. LXXI. ARNO.

TAmetſi teſtes produci non poſſint poſteaq̃ bus te-ſtium atteſtationes didicerit ob ſubornationiis timorem, iuxta auten. at qui ſemel. C. de proba. & Clem. ii. de teſti. & c. fraternitatis eo. titu. in antiquis. & habetur in conſtitutione regni, Iuriſperitorum. & plene diſſeruimus ſupra Dialogo. lxiii. cuius eſt initium: Pleri ꝗ ſunt caſus. Attamen quæro abs te, qui cuncta legum remedia in pectore tenes recondita, nũ ſit dare remediũ. vt non obſtante ꝙ quis didicerit teſtificata adhuc poſſit teſtes producere? Et non quæro abs te de caſibus in quibus poſſunt produci: vt quia ſunt articuli noui, dependentes tñ ex primis, & de aliis caſibus adductis per doc. maxime moder. in. d. c. fraternitatis? VICA. Reſpõdeo ꝙ ſic. & do tibi ſingulare remedium euitandi dicta iura. Nã debet pars, quæ cupit teſtes examinari, eos notificare iudici, & poſtea ſe abſentare: quia hoc caſu parte abſente, poteſt iudex in quo ſubornationis timor ceſſat, interrogare illos teſtes ex ſuo officio, ac eorum iura, & depoſitiones recipere: ⁊ valebit eorũ teſtimoniũ. ita ſing. Bal. in l. ampliorem in prin. in vlti. col. verſ. ex prædictis inferas. C. de appel. vbi dicit ꝙ eſt noua concluſio, & mirabile remedium. & pro ſing. cautela notat Barthol. Veron. cautela. ccxli. cuius eſt initium: Regulariter, & pro ſing. etiã refert, & ſequitur. d. Alex. in. l. iiii. §. hoc autem iudiciũ, ad ea quæ ibidẽ in cõtrarium adducebat Ludo. Roma. & de hoc dicto Bal. meminit etiã Cepol. cautela. cccxlii. q̃ incipit: Dubitari põt. ⁊ captela ſeq. & Ludo. Roma. in repet. rub. ff. de arbi. in. xi. col. verſ. Item habes aliam.

Dialogus. LXXII. ARNO.

QVæro abs te, qui annos iam quadraginta indefeſſo animi, & corpori ſtudio, legalem achademiam retinuiſti, & adhuc retines in florentiſſima Salernitana ciuitate: ſi inuictiſſimus dominus Carolus quin

tus Romanorum Imperator concederet, ꝙ ſtudium Saleꝛnitanū ſit per omnia æquatum ſtudio Parthenopeo: & poſt talem adæquationem priuilegiorum, ſint conceſſa noua priuilegia ſtudio Parthenopeo, num talia priuilegia pertinebunt ad ſtudium Salernitanum? VICA. Reſpōdeo, equidem pertinere: quia iſtud per omnia nō ſolum reſpicit modum: ſed etiam tempus. ita ſing. decidit Bal. in. l. omnia. C. de epiſ. & cle. & hanc deciſionem Bald. pro ſingu. refert, & ſequitur. d. Iaſ. in. l. i. in primo notab. per illum tex. ff. de lega. primo.

Dialogus. LXXIII. ARNO.

AD materiam cōſtitutionis regni. Inſtrumentorū robur, quæro abs te, qui fluuius es legum indeficiens, num Tabellio debeat ſcribere pecuniam numeratam, licet ſit in eius præſentia conſtituta, niſi vere fecerit eam numerare ſe præſente? VICA. Reſpondeo, Tabellionem hoc non debere ſcribere, niſi uere fuerit numerata: alias punitur de falſo. ita ſing. Bal. in rub. C. de fide inſtru. in. iiii. col. in prin. ubi dicit ſecus eſſe ſi diceret mutuatam: quia præſentia eſt pro ipſa mutuatione ſm eum. Quod dictum alibi ſe nō legiſſe teſtatur. d. Iaſ. in l. ſingularia, col. penul. in prin. ff. ſi cer. peta. Refert, & ſequitur Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in ver. notarius in inſtrumento. Quod abs te reportādum cenſeo ad dictam conſtitutionem, Inſtrumentorum robur.

Dialogus. LXXIIII. ARNO.

QVidam monaſterium ingrediens, fecit ſibi pactū, ꝙ poſſet diſponere de parte bonorū ad hoc ſolū, vt de eis poſſet teſtari, vel contrahere. Quæro abs te, qui omnes legum vias perſcrutatus es, num poſſit ſibi reſeruare poteſtatem diſponendi de parte bonorum, vt poſſit de eis teſtari, vel contrahere? Videtur prima fronte, ꝙ non. 1 ꝙ hoc repugnat regulæ per. c. cum ad monaſteriū,

circa ſi.de ſta.monacho.cum ſimil. Tu tamen quid ſenƟtis? VICA. Sentio,ingredientem huiuſmodi monaƟſterium poſſe ſibi hanc poteſtatem reſeruare: neq; hoc repugnat regulæ: quia fit permittere abbate.ita ſing. Bal. in.c.in præſentia,col.penul.verſi.ſed pone,extra de proƟba. Et pro ſing.refert,& declarat.d.Iaſ.in auten.ingreſſi, in penul.col. verſi.ii. prædicta.C.de ſacroſan.eccle. Non obſta:.c.cum ad monaſterium cum ſimil. quia procedit quando vult ſibi reſeruare dominium aliquarũ rerũ: quia tunc repugnat regulæ:non autem quãdo reſeruat ſibi poteſtatem diſponendi:quia tunc non repugnat per ſupra dicta. Et hæc ſunt ſumme notanda.

Dialogus, LXXV. ARNO.

PAter meus interfecit Sempronium, a quo ego poſtea ſum inſtitutus hæres. Quæro abs te, qui cũctos angulos legalis Labirynthi perquiſiuiſti,num ego antequã adeam hæreditatem teſtatoris,tenear patrem occiſorem accuſare:& facere ꝙ pũniatur toto titu.ff.&.C.ad.S.C. Syl. VICA.Dico ꝙ non.Nam mihi parcendũ eſt ob paternam reuerentiã.ita ſingu.decidit Alber.de Roſa.poſt pileum in rubricã.C.de his quibus ut indig.& eſt ſingu. limitatio ad totum illum titulum ſm.d.Iaſ.in.l.i.in.ii. col.in primo nota.C.de his quib.vt idig.Refert & ſequitur Catellia.Cotta i ſuis memoralibus in ver.filius patrem.

Dialogus. LXXVI. ARNO.

TItius pacto nudo, & ſine alia ſtipulatione, fideiuſſit pro Meuio: cõuenitur Titius, vt fideiuſſor.Cõuentus dicit ſe non obligari pacto nudo,ſed requirebatur ſtipulatio. Quæro abs te, qui tot mihi legum anfractus amputaſti, num bene dicat? VICA. Reſpondeo, eum bene dicere: quandoquidem fideiuſſor pacto nudo non obligetur, ſed requiritur ſtipulatio. .l. blanditus cum ſimilib. C. de fideiuſſo. & ratio

nem aſſignat Ioan. Fab. in rubrica iuſti. de fideiuſſo. verſ. & aduerte hic. Quam pro ſing. cõmendat & tenet. d. Iaſ. in. l. lecta, in vlti. col. ff. ſi cer. peta.

Dialogus. LXXVII. ARNO.

AD conſtitutionẽ regni, Conſtitutionem diuæ Memoriæ, de prohibita feudi, & rerũ feudaliũ alienatione, Quæro abs te, qui nõ ſolum leges, ſed & legum rationes perſcrutaris quæ eſt ratio, quare vaſallus nõ poſſit feudum alienare ſine conſenſu domini: vt habetur in dicta conſtitutione: & in aliis iuribus feudorũ non parum multis. vt in. c. ii. de feudis & in. c. imperialẽ de phibita feud. alie. p Fede. & i. c. i. de phibi. feu. alie. p Lotha. & in. c. quæ in eccleſiarũ, extra de cõſtitu. & tamẽ poſſit infeudare alteri. vt conſuluit eleganter diſtinguendo Bal. in conſil. xvi. cuius eſt initiũ: Facti euidentia in primo lib. VICA. Inuenio, ꝙ Bald. idem ſingu. in. d. c. quæ in eccleſiarũ, in. iiii. col. verſi. ſed quare permittitur, dicebat talem poſſe aſſignari rationem: quia ad uendendum propter dulcedinem pecuniæ hoĩes ſunt faciliores, q̃ ad donandum. Et hanc rationẽ alibi ſe non legiſſe teſtatur. d. Iaſ. in. c. i. in princi. in. ix. col. verſi. nota ex tota. qui feudare poſſ. Quæ tamen ratio licet ſit perſuaſiua, nõ tamẽ neceſſario concludit ſm eum, & poſſet ſuberti. Nota tñ dictam rationem ꝑpter authoritatẽ Bal. quæ magna ẽ.

Dialogus. LXXVIII. ARNO.

COncluſimus in præcedenti Dialogo, vaſallum ſine conſenſu domini poſſe infeudare alteri, Sed quæro abs te. qui ita feudoꝝ ſeculariũ vſus percalles, vt tñ eccleſiaſticorum feudorum naturam non ignores, nũ vaſallus eccleſiæ poſſit alteri infeudare ſine conſenſu prælati? VICA. Dico, ꝙ non & hoc fauore eccleſiæ. ita ſing. Bal. in. c. i. §. præterea circa prin. de capitulis Corra. & p ſingu. refert. d. Iaſ. vbi tamẽ dubitat de veritate in. c. i. in

prin.

prin, in penul. col. verſ. Tertio limita, qui feu. dar. poſſ. Nota tamen deciſionem Bal. propter eius authoritatem.

Dialogus. LXXIX. ARNO.

QVæro abs te, qui non ſolum iuris communis feudorum regulas inueſtigas: ſed & regni etiam obſeruas, & inueſtigas conſtitutiones, & capitula, num Barones, vel feuda tenentes priuetur feudo ob contumaciã præſtationis ſeruitii? VICA. Tametſi non defuerint, qui teneãt eos ob dictã cõtumaciam præſtationis ſeruitii priuati feudo, vel eorũ parte. Attamẽ horũ rigoroſa opinio in regno conquieuit, & ab aula receſſit: vt proſpectũ eſt hodie per capitulum regni, cuius eſt initium: Robert? Dei gratia &c. Nolumus tuam latere notitiam, ſub rubrica ꝙ Barones, vel feuda tenentes &c. Per quod quidem capitulum ob cõtumaciam præſtationis ſeruitii non priuatur nec feudo, nec eius parte.

Dialogus. LXXX. ARNO.

ITem quæro abs te nũc: quoniã (teſte Lactantio) nullus aiæ ſuauior cibus, q̃ cognitio veritatis, quã tu mihi in legibus oſtẽdere potes; qui omnes legũ vias præuidiſti, num filius, uiuo etiam patre, feudũ poſſidere intelligatur? VICA. Dico ꝙ ſic. Et ideo ſine alia inueſtitura continuatur in eũ poſſeſſio, ita ſingu. dicit Bal. in. l. cũ antiquioribus, col. vi. verſi. decimo ſic. C. de iure delibe. Et eſt magna, & ſingu. limitatio ad. l. cũ hæredes in prin. ff. de acqui. poſſ. ſm. d. Iaſ. in. l. quoties in. vii. col. verſi. nota etiã perpetuo, C. de rei vendica vbi dicit ꝙ nõ reperies eam ab aliquo p onderatam & propterea nõ firmat hãc deciſionem Bald. etiã pro ſingu. citat. d. Iaſ. in. l. ſi ſorori ad fi. C. de iure delibe. Refert, & ſequitur, & aliis non parum multis cõfirmat Catellia. Cotta in ſuis memoralibus. in verbo feudũ uiuo etiam patre &c. Et per prædicta eſt factum capitulũ regni, cuius eſt initium: Ex præſum

ſtuq́ſæ capacitatis impulſu, citatū per aliud capitulū regni cuius eſt initiū: Carolus illuſtris &c. Dudū claræ memoriæ &c. ſub rubrica quod feudatarius decedēs &c. p quod diſponitur, φ decedente aliquo cū prole legitima, ad ſucceſſionem eius aperto iure, claroq́ uocatur.

Dialogus. LXXXI. ARNO.

IMperator conceſſit feudum duobus fratribus: quorū alter deceſſit ſine filiis maſculis. Q uæro abs te, q co magis legum caſus inquiris, quò maioris eſſe cernuntur importātiæ, num feudum huiuſmodi reuertātur ad cōcedētē? Q uod prima frōte uide? Nā feudi noui, & fraterni natura eſt, vt uno decidēte ſine filiis maſculis feudū reuertat ad cōcedentē. tex. eſt in. c. i. in prin de fratrib. de nouo bene iueſti. cū ſimil. Tu autē dicas qd ſentis? VICA. Sentio, huiuſmodi feudū nō reuerti ad cōcedentē: ſed in eo habere locum ius accreſcendi, cū ſit cōceſſum ab Imperatore, & nō ab inferiore: ita ſingu. not. Bald. i. l. ſ. §. in primo, col, penul. verſi. vnū ſcias. C. de cadu. tol. cui⁹ verba p ſolēnibus citat. d. Alex. cōſi. xxx. cuius eſt initiū: Q m oē datū, in. iii colū. verſic. ii. Dato, lib. i. ⁊ in cōſi. ii. lib. v. ubi idem conſiliū repetitum inuenies.

Dialogus. LXXXII. ARNO.

PApa ſcribit alicui exequutori: φ iformaret ſe an Titius cōmiſiſſet tale delictum. & hoc cognito, & uero reperto, conferat eius beneficiū impetrāti: quāuis delictū nō eſſet tale, vt Titi⁹ priuari deberet. Q uæro abs te, quē de huiuſmodi caſu, ſicut de oībus aliis. vt Apollinā Delphicū conſultum, ſcio te de iure reſpondiſſe: tametſi quid reſpondens non reminiſcar, num obſtet exceptio, φ delictum de ſui natura nō eſt tale; vt per illud inducatur priuatio? VICA. Reſpōdeo, induci priuatio nē cōſtabit ſi quidē tale delictū fuiſſe cōmiſſum: tametſi illud non inducat de ſui natura priuationē, ita ſingu. con

fulcit Archaſin ſuo cōſ. ccxciii. cuius eſt initium: Vltra alia ſolēnſter allegata: quod ſui &c. Nam papa uidetur declarate, quod per tale delictum poſſit priuari: quamuis illud non exigat priuationem alias de iure. Et hoc notabis: quia quotidie ex facto incidit.

Dialogus. LXXXIII. ARNO.

QVæro abs te, qui cum in feudalibus ſemper conſuluetis, feudorū ſupellectilis reſolutiſſima, & fertiliſſima nūcuparis: quod dicatur feudū ligiū? VICA. Reſpōdeo, quod ab imperatore conceditur, vel rege præſtita fidelitate abſolute: & nullius alterius fide conſeruata. ita declarat Glo. ſingu. in Cle. paſtoralis. §. rurſus. in verbo homoque ligius, de ſenten. & re iudica. Quod alibi in iure ſcriptum non reperiſſe dicit Bal. in. l. i. §. i. col. pen. verſ. Siquis inueſtitutus. C. de caduc. tol. & pro ſingu. citat. d. Alexan. cōſi. xxx. cuius eſt initiū: Q m̄ oē datū, in .i. col. verſ. iiii. lib. i. Refert, & ſequitur Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in ver. Feudū ligiū. Et propterea ſcio te alias conſuluiſſe in fauorem Illuſtriſſ. & reuerendiſſimi domini Archiepiſcopi Compſani: quod non poterat impetiri a rege de crimine per duellionis: etiā ſi illud cōmiſiſſet, licet in veritate nō cōmiſiſſet, cū ipſe nō eſſet homo ligius regis, ſed ſummi pōtificis: cui iurauerat ſm formam. C. Ego. N. extra de iureiur. & propterea non potuiſſet committere in regem crimen perduellionis, cum nemo poſſit eſſe homo ligius duorū iuxta ea quæ in illo ampliſſimo cōſilio tuo adduxeras in medium, quod quidem cōſiliū tuum fuit tranſmiſſum Neapolim, ad illuſtriſſimū dñm Fabricium Ieſualdum Compſanorū comitem ſanctiſſimum: & per eum oſtenſum doctoribus Parthenopeis: qui erant magni legum vertices. & ſignanter magnifico domino Gaſpari de Leo qui illud ſummis laudibus extulit vſque ad aſtra. Et dictū conſilium tua propria dextra

conſcriptū retinuerī p pfatū illuſtriſſimū dñm comitem.
Dialogus. LXXXIIII. ARNO.
CVm hodie in regno nō poſſit procedi ex officio, niſi in certis caſibus, iuxta cap. regni, cui⁹ eſt initiū: Robertus &c. Si tēporum alternata conditio &c. quo caſu requiritur fama tanquam neceſſariū præambulū ad inquiſitionē: iuxta eā quæ late tractat Bar. in. l. de minore. §. plurimū, in. ii. & ii. col. ff. de quæſtio. etiā ſi eſſet verbū, φ libere poſſet procedi. iuxta ſing. deciſio. Bal. in. c. i. per illū tex. extra de off. ordi. Quæro nūc abs te, q̄ quod in legibus eſt, nihil ignoras, num ſi princeps mandaret, φ cōtra talem iudex inquireret, ſit neceſſe hoc caſu φ cōſtet de fama. VICA. Dico φ non. quia principis cōſcientia ſupplet defectum cuiuslibet ſolennitatis. ita ſingu. Bald. poſt Inno. per eum relatum in. l. nullus. C. ad. l. Iul. maieſt. Quod dictum multum extollunt Ludo. Roma. & alii doc. quos obmitto quia referuntur per. d. Feli. in. c. i. in. v. col. verſi. priuilegiū cōtinens. extra de reſcript. vbi limitat procedere quādo princeps reſcripſit motu pprio: ſecus ſi ad partis inſtantiā. per Glo. ſing. in. c. ii. in ver. fuerat de accuſa. lib. vi. Quā pro ſingu. ad hoc not. Auguſt. de Arimi. in ſua paraphraſi ad Ange. in tractatu, quē de maleficiis edidit, in uerbo fama publica pcedēte, in. i. col. vbi dicit, φ hoc dictū Bald. ſimpliciter intellectum facit multos errare. vnde cōſulēdo dicebat. d. Alexan. in. cōſi. clxxx. cuius eſt initiū. In cauſa angelorū, in vlti. colū. verſi. nō obſtat prædictis in. ii. lib. φ Inno. & Bald. ſupra relati loquuntur, quando princeps affirmat ad ſuā notitiā deueniſſe. φ talis deliquit. Immo plus refert Ioā. An. dicere in. c. cū oporteat, de accuſa. requiri, φ princeps aſſerti ue dicat ſibi cōſtare, alias nō vr̄ remittere, φ nō debeāt recipi teſtes ſup infamia. Et hoc nota ad dictum cap. regni.
Dialogus. LXXXV. ARNO.

SVpra in Dialogo .lxxxiii. ſermonē habuimus de ſeu do ligio, nūc quæro abs te, qui naturā, & diuiſiones feudorum cūctas inſpexiſti, an in feudo ligio multi iudices eſſe poſſint. Quod uidetur prima fronte. Nā ordinarii ſunt pares curiæ. Tu tamē in caſu propoſito quid ſentis? VICA. Sentio, in feudo ligio ſolū principē poſſe cognoſcere: quia ſolus pōt inſtituere: & inſtitutū deſtituere. ita ſing. tradit Bal. in. c. cæterū, in. iii. col. verſi. quæro an ſupraſcripta, extra de iudiciis. Quod dictum eſt ſing. ſm. d. Iaſ. in præludiis feudorū. in. xxx. col. verſi. quarto effectus: vbi multa de iſta materia ponit in. vii. diuiſione feudorum.

Dialogus. LXXXVI. ARNO.

DIximus ſupra in Dialogo. lxxxiiii. requiri famā ad inquiſitionē tāq̄ neceſſariū præambulū, iuxta ea quæ ibi diximus. Proinde ſi cōcurrunt duæ famæ contrariæ: quæro abs te, qui es legū vates ſacratiſſimus, an per ſecundam bonam derogetur priori: & propterea ab inquiſitione debeat deſiſti? VICA. Bal. ſing. in. l. is poteſt, verſi. ex prædictis. ff. de acq. hæred. decidit: q̄ p ſecundā famam non uitietur inquiſitio quæ per formationem iā ſtatum accepit: ſed q̄ ex priori fama nō poterit deueniri ad tormenta. Quæ uerba ſunt bene notāda ſm eū. Et hoc dictum pro ſing. cōmēdat Aretinus in maleficiis, in verbo fama publica præcedente, in prima col. Licet alibi Bal. indiſtincte dicat bonam famam poſteriorem priori derogare, cōſi. lxxix. cuius eſt initium: Proponitur q̄ ex quodam, in vlti. lib. & latius cōſi. cccl. incip. Quæritur in. i. col. in. iii. lib. & Corne. nullam de prædictis mentionem faciens, cōſi. cxcviii. cuius eſt initium: Viſa inquiſitione, in. v. col. ad fi. lib. ii.

Dialogus. LXXXVII. ARNO

TAmetſi ſupra in. lxix. Dialogo cōcluſerimus, per epiſcopalem dignitatē liberari filium a patria po

teſtate, per ea, quæ ibi adducta ſunt: quæro tamen abs tè, qui cunctas legũm offendiculas abſterxiſti, nũ hoc ſit verum etiam quãdo patria poteſtas eſt fauorabilis filio, etiam in dignitate conſtituto? VICA. Dico q non: quo quo ad illa non liberat. ita ſing. limitat magiſter legiſtarũ Bar. in. l. ité in poteſtate in fi. ff. de his q ſunt ſui, vel alieni iur. inducendo ad q. vt ibi per eũ, cuius verba pro ſingu. comendat. d. Iaſ. in. l. patre furioſo. col. penul. verſ. intellige tamen eo. titu. Et dicit diligẽter notanda. Refert, & ſequit Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in ver. Epalis dignitas: vbi prædicta cõfirmat aliis nõ parũ multis.

Dialogus. LXXXVIII. ARNO.

QVidam debeat mihi trecẽtos aureos; quos tamẽ denegebat mihi. At ego vt inducerem illum ad confitendum, pollicitus ſum illi, vt ſolueret in tribus annis: puta ex trecentis debitis, ſolueret centum quolibet anno, & debitor iureiurando firmauit ſeruare promiſſa. Poſtea contingit, q debitor in primo anno non ſoluit illa centum: quæro abs te, qui cunctos legum tramites expurgaſti, quid tibi uidetur? VICA. Videtur mihi, q dictus debitor tanq̃ peiurus poteſt ſtatim cogi vt integrã ſummam ſoluat, non expectato triennio. ita notab. tenuit Ioãnes Baptiſta de ſancto Seuerino in tractatu ſuo tranſactionum, in. xv. q. quod eſt bene notandũ ſm Catellia. Cottam in ſuis memoralibus, in ver. Emphiteota priuati. vbi dicit vidiſſe practicari ſuperiori anno a uiro conſumatiſſimo dño Martino Pagano inter Mediolanẽſes procuratores primario: cuius cliens dederat ſub fide vni mercatori magnã ſummã pecuniæ. & cum creditor timeret ne mercator abnegaret mutuum, conſuluit illi, vt bonis uerbis daret operã: q dummodo eſſet cautus p inſtrumentum iuratum cõſtitueret debitori omne tempus annum ſolutioni. Et propterea creditor breuiori tem

pore pecuniam exegit, quam putabat.

Dialogus. LXXXIX. ARNO.

Acquiſitū feudum pro me, & meis filiis. Quæro nūc abs te, qui es verus, & conſumatiſſimus legū antiſtes, qui veniant in feudis filiorū appellatione? VICA. Veniunt omnes deſcendentes vſq; in infinitū, ita ſing. Bal. in c. quæ in eccleſiarum, in penul. col. verſ. ſed pone conceſſum, extra de conſti. Quod pro ſing. multum commendat d. Iaſ. in. l. ii. col. lxv. in vi. q. C. de iure emphi. Quæ abs te reportanda cenſeo ad conſtitutionem regni, In aliquibus, de ſucceſſione filiorum comitum, vel baronum. & ad conſtitutionem, Vt de ſucceſſionibus, de ſucceſſione nobilium in feudis.

Dialogus. XC. ARNO.

FRater habebat feudum cum hominibus, & vaſſallis commune cū alio fratre: vult vendere partem ſuā extraneo ad æmulationem ſui fratris. Quæro abs te, qui es legū tuba ſonora, & admirabilis, num poſſit? Videtur enim prima fronte dicendum, quod ſic, cum tamē de re ſua quis poſſit diſponere pro ſuo arbitrio. l. in re mādata. C. manda. Ad te tamen quid ſentis? accedo. VICA. Sentio, eum non poſſe. ita ſing. decidit Bal. in. l. i. ad fi. C. qui teſta. fa. poſ. vbi dicit hoc eſſe ſpecialiſſimum in iuriſditione. & hoc dictum Bal. pro ſing. refert, & ſequitur. d. Iaſ. in. l. ii. C. ne fiſcus, vel reſpub. & in. d. l. i. in vlt. q. vbi tamen eum reſtringit ad unum caſum tantum: ſed cum ſimpliciter refert, & ſequitur idē. d. Iaſ. in. l. ex hoc iure i. i. col. verſ. tertio facit. ff. de iuſti. & iur. poſt. d. Alex. in. l. opus nouum, in ſua paraphraſi ad Bar ff. de operibus publ. & d. Feli. in. c. cum acceſſiſſent, col. vlti. verſ. ii. Limita. extra de conſtitu.

Dialogus XCI. ARNO.

FVerunt electi arbitri vel uoluntarii, vel ex forma regiæ nouellæ pragmaticæ, Odia litium. Sunt effecti inimici alterius partis. Quapropter pars illa eos recuſauit: & nolebat coram eis ſtare. Agitur contra eã per alteram partem ad pœnã in compromiſſo taxatã. Quæro abs te, qui es ſubtilitatum princeps, quid iuris? VICA. Dico, obſtare exceptionem doli aduerſus dictam petitionem, caſus eſt in. l. non diſtinguemus. §. cum quidam. ff. de arbi. quod intelligitur verum: ſi illa ſuſpitio, ſiue inimicitiæ proceſſerũt abſq; culpa partis, quia ſi eius culpa nõ euitaret pœnam. ita limitat illum tex. Bar. ibi.

Dialogus XCII. ARNO.

QVidam timens ne contra ius ponatur ad torturã, appellauit: quæ appellatio debet admitti: nec debet expectari, ꝙ per ſuperiorem fiat inhibitio iudici: cum mora periculoſa videatur, vt ſing. dicit Bal. l rubrica. C. commi. vel epiſt. Quod dictũ pro valde ſing. cõmendat. d. Iaſ. in. l. i. col. xix. circa finẽ. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſd. & reaſſumit in. l. de pupillo. §. ſiquis riuos, ante fi. ff. de noui ope. nun. vbi dicit notandum ad limitationẽ regulæ, q̃ habet, ꝙ iudex a cuius interlocutoria, vel grauamine eſt appellatum, poteſt procedere non citato amplius appellãte. c. vlt. de dolo, & contuma. lib. vi. tradũt Bar. & ſcribentes in l. qui Romæ. §. *Seya* ff. de verbo. obliga. *S*ed iudex nõ obſtante huiuſmodi appellatione interpoſita a futura tortura, volebat ad illam procedere. Proinde quæro abs te, qui legum es tonitruum audientium aures obtundens ſonoriſſimũ, num poſſit iudici impune de facto reſiſti? VICA. Dico ꝙ ſic, cũ periculũ ſit in mora. ita ſing. decidit Ang. in. l. addictos. C. de appella. Quod dictum dicit ſing. notandum Barthol. Veron. pro differenda executione condemnati per remedium ap

pellationis I Cautela. vi, cuius eſt initium: Poteſ adhibe re. Et hoc reportandum abs te cenſeo ad materiam capi tuli regni, cuius eſt initiũ: Si iuſte quis appellauerit a tor mentis ſub rub. ꝙ recipiatur appellatio a tormentis.

Dialogus. XCIII. ARNO.

ARbitris uoluntariis, vel neceſſariis: puta electis ex forma regiæ nouellæ pragmaticæ, eſt inter cætera a partibus conceſſum, vt poſſint prorogare compro miſſum abſentibus partibus, & ignorantibus. Q ui arbi tri prorogauerunt: ſed poſteaꝗ prorogatio facta eſt, non fuit partibus notificata. Q uæro proinde abs te, qui legũ es torrens, ita in hyeme exundans, ut tamẽ in æſtate nũ ꝗ deficiat, aperiat: quid iuris in caſu propoſito? VICA. Dico, nõ poſſe dici efficaciter progaſſe, niſi ſaltẽ poſteaꝗ protogatio facta eſt, partibus notificetur. ita ſing. Bal. in .l. cos. §. Apoſtolos, in .ii. col. verſ. quæro nũquid iudex. C. de appellã. vbi dicit ſe ita conſuluiſſe. Q uod eſt bene notãdum ſm Feli. in .c. i. in penul. col. verſ. quarto nota, extra de conſtitu. Refert, & ſequitur, & aliis non parum multis authoritatibus confirmat Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in ver. Arbiter, cui data eſt ptãs. Et hæc ſunt notanda ad dictã regiam nouellam pragmaticam.

Dialogus. XCIIII. ARNO.

QVæro abs te, qui legum es fulgur ex legali ſapiẽ tia egrediens velociſſimus: num mortuo patre, ſi infanti moueaſ quæſtio de ſtatu, debeat talis quæſtio differri, & interim mitti in poſſeſſionem feudorũ per Car bonianum edictũ: & eodem modo mulier uentris nomi ne? VICA. Dico ꝙ ſic. ita ſingul. tenuit Bal. etiã in bo nis feudalibus, i. c. i. col. iiii. verſ. quæro nũquid an agna tus, vel fili⁹. Et hoc dictũ Bal. ſequitur. d. Alex. in .l. i. ad fi. C. de Carbo. edic. & pro ſing. d. Iaſ. in præludiis feu dorum, col. xiii. verſ. An autem vaſſallus, & in rub. C. de

Dialogus XCI. ARNO.

FVerunt electi arbitri vel uoluntarii, vel ex forma re gìæ nouellæ pragmaticæ, Odia litium. Sunt effecti inimici alterius partis. Quapropter pars illa eos recuſauit: & nolebat coram eis ſtare. Agitur contra eã per alteram partem ad pœnã in compromiſſo taxatã. Quæro abs te, qui es ſubtilitatum princeps, quid iuris? VICA. Dico, obſtare exceptionem doli aduerſus dictam petitionem. caſus eſt in. l. non diſtinguemus. §. cum quidam. ff. de arbi. quod intelligitur verum: ſi illa ſuſpitio, ſiue inimicitiæ proceſſerũt abſq; culpa partis, quia ſi eius culpa nõ euitaret pœnam. ita limitat illum tex. Bar. ibi.

Dialogus XCII. ARNO.

QVidam timens ne contra ius ponatur ad torturã, appellauit: quæ appellatio debet admitti: nec debet expectari, φ per ſuperiorem fiat inhibitio iudici: cum mora periculoſa videatur, vt ſing. dicit Bal. l rubrica. C. commi. vel epiſt. Quod dictũ pro valde ſing. cõmendat. d. Iaſ. in. l. i. col. xix. circa finẽ. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſd. & reaſſumit in. l. de pupillo. §. ſiquis riuos, ante fi. ff. de noui ope. nun. vbi dicit notandum ad limitationẽ regulæ, q̃ habet, φ iudex a cuius interlocutoria, vel grauamine eſt appellatum, poteſt procedere non citato amplius appellãte. c. vlt. de dolo, & contuma. lib. vi. tradũt Bar. & ſcribentes in l. qui Romæ. §. Seya ff. de verbo. obliga. Sed iudex nõ obſtante huiuſmodi appellatione interpoſita a futura tortura, volebat ad illam procedere. Proinde quæro abs te, qui legum es tonitruum audientium aures obtundens ſonoriſſimũ, num poſſit iudici impune de facto reſiſti? VICA. Dico φ ſic, cũ periculũ ſit in mora. ita ſing. decidit Ang. in. l. addictos. C. de appella. Quod dictum dicit ſing, notandum Barthol. Veron. pro differenda executione condemnati per remedium ap

pellationis l. Cautela. vi. cuius eſt initium: Potes adhibere. Et hoc reportandum abs te cenſeo ad materiam capituli regni, cuius eſt initiũ: Si iuſte quis appellauerit a tormentis ſub rub. q̄ recipiatur appellatio a tormentis.

Dialogus. XCIII. ARNO.

ARbitris uoluntariis, vel neceſſariis: puta electis ex forma regiæ nouellæ pragmaticæ, eſt inter cætera a partibus conceſſum, vt poſſint prorogare compromiſſum abſentibus partibus, & ignorantibus. Qui arbitri prorogauerunt: ſed poſteaq̄ prorogatio facta eſt, non fuit partibus notificata. Quæro proinde abs te, qui legũ es torrens, ita in hyeme exundans, ut tamẽ in æſtate nũq̄ deficiat, & careat: quid iuris in caſu propoſito? VICA. Dico, nõ poſſe dici efficaciter prorogaſſe, niſi ſaltẽ poſteaq̄ prorogatio facta eſt, partibus notificetur. ita ſing. Bal. in .l. eos. §. Apoſtolos, in .ii. col. verſ. quæro nũquid iudex. C. de appella. vbi dicit ſe ita conſuluiſſe. Quod eſt bene notãdum ſm̃ Feli. in .c. i. in penul. col. verſ. quarto nota, extra de conſtitu. Refert, & ſequitur, & aliis non paruum multis authoritatibus confirmat Catellia. Cotta in ſuis memorialibus, in ver. Arbiter, cui data eſt ptãs. Et hæc ſunt notanda ad dictã regiam nouellam pragmaticam.

Dialogus. XCIIII. ARNO.

QVæro abs te, qui legum es fulgur ex legali ſapiẽtia egrediens velociſſimus: num mortuo patre, ſi infanti moueatᷣ quæſtio de ſtatu, debeat talis quæſtio differri, & interim mitti in poſſeſſionem feudorũ per Carbonianum edictũ: & eodem modo mulier uentris nomine? VICA. Dico q̄ ſic. ita ſingul. tenuit Bal. etiã in bonis feudalibus, i. c. i. col. iiii. verſ. quæro nũquid an agnatus, vel fili⁹. Et hoc dictũ Bal. ſequitur. d. Alex. in .l. i. ad fi. C. de Carbo. edic. & pro ſing. d. Iaſ. in præludiis ſeudorum, col. xiii. verſ. An autem vaſſallus, & in rub. C. de

Carbo.edic.i ultimis uerbis refert, & ſequitur. Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, i ver. Bonorũ poſſeſſio Carboniana. vbi dicit eſſe memoria dignum pro extenſione illorum titulorũ: ſcilicet. ff. & C. de Carbo. edic. & de vẽtre in poſſeſſionem mittendo.

Dialogus. XCV. ARNO.

Filiusfamilias ex iuſta cauſa, puta aliqua neceſſitate ductus, accepit mutuo pecuniam. Conuentus ad ſolutionem pecuniæ, opponi exceptionem Macedonia ni toto titu. ff. & C. ad Macedonianũ. Quæro igitur abs te, q ita in utraq; es cenſura doctiſſimus, vt nullus ſupſit conſcientiæ caſus: quẽ non inſpexeris ſæpiuſcule, nũ peccet opponendo dictã exceptionẽ? VICA. Dico q ſic. ita ſing. Inno. in c. antepe. circa fi. extra de imuni. eccle. Q d pro ſing. commẽdat. d. Alex. in. l. i. in prin. ff. ad Maced. in addi. & d. Iaſ. in. l. qui exceptionẽ, in prin. ſuper Glo. de condi. inde. & in. l. ii filiusfamilias, circa prin. ff. ſi cer. peta. Quod reportandum cenſeo ad. c. omnis vtriuſq; ſexus, & totum illum titulum de pœniten. & remiſ.

Dialogus. XCVI. ARNO.

Sepiuſcule ſolet iſte caſus occurrere, ut i iudicio ſoleat quiſpiam opponere exceptionem, q̃uis iuſtam, & canonicam. Tamẽ iudex cognoſcit eam opponi calumnioſe, & animo differẽdi. Quæro abs te, qui malitiis hominũ ſoles legum fulminibus, ac tonitruis occurrere, num poſſit iudex illam non admittere. q̃uis iuſtam, & canonicam? VICA. Dico q ſic. Dictum eſt notab. Inno. in c. poſt electionem de conceſ. præb. quod approbat. d. Ab. in. c. ex pte. ii. i. ii. not. & c. ſuper eo, circa fi. de off. deleg. cũ ſimil. late traditis per Deciũ, in. c. licet cauſam, in. vi. not. vbi etiam. d. Feli. i. iiii. not. de proba. & per Barba. in ſuo conſi. i. col. i. lib. ii. vbi refert fuiſſe dictũ originale Goffredi relãtũ per. Ioan. An. vt ibi latius per eum refert, & ſe-

quitur Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in ver. Ex-
ceptio dominii.

Dialogus. XCVII. ARNO.

EſT conceſſum feudum mihi pro me, & ſucceſſoribus meis quibuſcunque. Quæro abs te, qui ita es in feudorum vſibus reſolutus, et inueſtiturã clauſulas præ cæteris agnoſcas, num tranſeat etiam ad legatarios, qui improprie hæredes appellantur? VICA. Dico quod ſic ita ſingula. Bald. in. c. imperialem, in principio penulti. colũ. verſi. deinde vides quod vaſallus, in titu. de prohibi. feudo. alienã. per Fede. cuius deciſionem pro ſingu. citat. d. Iaſ. in. l. cũ filioſami. colũ. xiii. verſi. Succeſſiue in quãtũ. Bar. de lega. i. & in præludiis feudorum. colũ. xiii. verſi, ad au lem feuda &c. vbi tenet, quod uigore iſtius dictionis feudũ. tranſit etiam ad fideicõmiſſarium: quia non retinet propriam naturam feudi: etiam quo ad extraneos hæredes vt etiam per eundem in. l. quædam. §. nihil intereſt. in. ii. not. ff. de eden. & late Barba. in repe. l. cũ acutiſſimi. colũ. lxx. verſi. & ex iſtis ſequitur concluſio, G: de fideicommiſ. Refert, & ſequitur Catellia. Cotta in ſuis memorabibus in ver. Feudũm conceſſum mihi, & in eiſdẽ memorabibus, in verbo Quibuſcunque.

Dialogus. XCVIII. ARNO.

CErti iuris eſt, patrem non teneri aliquo iure ſoluere pro filio. Quæro tamen abs te, qui quærentes abs te paſſim in cunctis legum caſibus reſoluis, nũ ſaltẽ poterit cogi ſoluere de legitima filii? VICA. Bald. eleganter ex facto: cum incidiſſet, conſuluit quod non: quia viuente patre filius non habet legitimam in conſ. cclvii. cuius eſt initium: Quæritur vtrum filioſamil. in. iii. lib. vbi idem dicit de bonis, quæ filio debentur ex dote matris præmortuæ: quia donec uiuit pater vſuſfructus

pertinet ad genitorem, vt per eum. Et hoc poteris reperta ead cōſtitutionē regni, Grandis vtilitas, & ad cōſtitutionem, Forudicatorum bona.

Dialogus. X C I X. ARNO.

SEd quid ſi pater tenetur ex forma ſtatuti ſoluere pro filio. Quæro abs te, qui cūctos legum caſus quærēs inueniſti, quomodo cōſiderabitur legitima, ex quo poteſt augeri, & minui? V I C A. Bal. notab. in. l. quā q̄ circa fi. C. ad. l. falci. tenet q inſpici debeat tēpus delicti. & ſequitur Corn. conſi. i. quod incip. Circa primū, col. vii. verſ. pro quo facit, lib. vltī.

Dialogus. C. ARNO.

PRo complemento iſtius operis, quæro abs te, qui in pontificio. & cæſareo iure annoſiā quadraginta publice legis, & in eo cunctis de iure reſpondes, num a ſententia lata ſuper decimis ſoluendis poſſit appellari q̄d ſentis tu in hoc caſu, qui decimis faues, & eccleſiarum es defenſor acerrimus? V I C A. Sentio intrepide, ab huiuſmodi ſententia non poſſe quempiam appellare: Nam a ſententia lata ſuper debito fiſcali, non poteſt appellari. vt in. l. abſtinendū. C. quorum appell. non recip. idem ſecundū Bald. in ſententia lata ſuper decimis. qu a non poterit a tali ſentētia lata ſuper decimis appellari: quia æquiparantur iuri fiſcali. ii. q. vi. ſi epiſcōpi. Refert, & ſequitur. d. Lanfran. in ſua repe. c. quoniam contra, in uerbo interloquutiones, & appellationes. in. vi. char. in. i. col. in. iii. fallen. extra de probatio.

Hic Deo Opt. Max. authore ſupraſcripti Dialogi centenario numero concluſi, ac per viginti ferè dies abſoluti, optatum finem aſſequuntur.

COMMENTARII EX DIVINO, ET HVMANO iure excerpti: & in regno ſatis Accommodati, per dominum Ioanem de Arnono de ſancto Angelo Faſanellæ diuini & humani iuris laureatum bonis auibus initium ſumunt.

M. D. XXXXII.

AD AMPLISSIMVM IOANNEM Nicolaum Vicarium Salernitanum patriciũ diuini, ac humani iuriſconſultiſſi. Ioannes de Arnono de ſancto Angelo Faſanellæ, inter eiuſdem iuris doctores perexiguus. S. S.

CVm ſuperioribus dieb⁹, vir ampliſſi. Dialogos centum ex iureconſul. imperatorũ, & pōtificum monumētis compoſuerim: tibiq; illos merito, & iure quodam optimo dicauerim, ne uitā, veluti pecora (vt inquit Salluſtius) ſilentio tranſirem: quæ natura prona, atq; ventri obedientia finxit: tametſi parum otii ſuperfuerit mihi ob multiplices curas: & reipub. occupationes, ducentos tamen poſtea Cōmentarios confeci ex diuino, & humano iure excerptos: Opus certe meis humeris impar: nam (ſi Hieronymo crededum ſit ad Marcellinum ſcribenti) non librorũ multitudine: ſed potius ſecuritate, & brio ſtudioſo dictantes indigēt. Et illuſtris Venuſinus poeta inquit: Sumite materiam veſtris qui ſcribitis æquā Viribus, & verſate diu quid ferre recuſent, Quid ualeant humeri. Quæ quidē ſententiæ ne dicam me inter quoſcunq; alios ſcribentes minimum: ſed & ueteranum quēlibet ordinis noſtri militem & terrere, & ab hoc periculoſiſſimo ſcribendi munere retrahere, ac penit⁹ diuertere merito debuiſſent. Sed tui in capite meo vis, atque (vt aiunt) poteſtas inuitum me, & reluctātem ad hoc induxit. Quod enim iuſſit, voluitque tanti uiri authoritas, illi aduerſari, aut vlteriori diſputatione reſiſtere nefas duxi. Sed cum quærēdus mihi fuerit aliquis ſub cuius noīe tute poſſent Commentarii ipſi in publicum prodire: inter tot huius florentiſſimi

ſeculi uiros, tu ſolus occurris, qui tantæ rei ſatis, ſuperq; viſus ſis: ideo iure optimo Commẽtarios tibi noſtros dicauimus. Quos quidẽ qualeſcũq; ſint, ſuſcipias tibi fato deditos ampliſſ. legum Antiſtes. ſed tamen maturius, q̃ ego uoluiſſem: & res ipſa poſtulet, quos tamen tibi reformandos ſubmitto. Nã quid põt Vrſa, quæ in formẽ fœtum edidit, niſi dare operam Diis bene iuuantibus reformare? Vir quidem es eloquẽtiſſimus, ac rariſſimus tam in iure pontificio q̃ cæſareo. Miro enim quodam ordine cuncta digeris: aliorum opiniones concine, & relegate refert, difficultates adeo dilucidas: ut potius facilitates, q̃ difficultates tua ſcripta, ⁊ dicta, quæ peculiari quodam nomine conſiderationes nuncupantur legentibus, & audientibus videri poſſunt. Contraria, non (vt aiunt) ferro viã aperiens: ſed facili quedã, & ingenioſo modo ſoluis. Diſſentientium opiniones ita in vnã ſæpe ſententiã tua ingenii dexteritate reducis: vt diſcrepare inter ſe minime videantur. Diſtinctiones, ſubdiuiſioneſq; adeo naturali, & iuridico modo facis: ut nullum contrarium illis inſpectis reperiri in iure luce meridiana clarius oſtẽdas. Siqua autem in re ingenii exercendi, aut oſtendendi gratia vtrãq; partem affirmãdã ſumis: quod quidem ſæpe facis: ita diſtincte: ita cõmode: ac docte facis, & diſputas, vt vtrãq; opinionem ſæpenumero veriſſimam eſſe, nemo eſt qui exiſtimare non poſſit. Accedit enim q; veridicus es: & a furto alieni laboris penitus abhorrẽs: quo uitio plurimi noſtra hac tempeſtate laborarũt. Canonicã itaq;, ac ciuilem ſapientiam adeo calles: ut facile cum quocunq; noſtri temporis iureconſulto de laude certare poſſis. His igitur motus, & aliis; quæ me tibi obſtrictum faciunt, hos noſtros Commentarios dicandos, reformandos tibi cenſuimus: qui vti doctrina, ſapientia, grauitate, ac prudentia cæteros antecellis iuris doctores: ita

munificentia, ac liberalitate, & in pauperes in primis pietate, & cōmiſeratione nemini cedis. Quid dicam de modeſtia? de religiōe? integritate? ac cæteris vel maximis animi tui dotibus: quibus adeo ſplendes: vt inter alios noſtri ordinis viros, vti Sol inter ſidera coruſcans refulgeas? Nouit Fernandus Aragoneus Sanſeuerinus Salernitanorum princeps illuſtriſs. Nouit & in primis Robertus eius pater, qui annis ab hinc viginti quinq; in fata cōceſſit: quanta ſit ſapientia tua: quorum auſpiciis Salernitanam vrbem bonarum artium alumnam q̄pluri mis annis adeo ſapienter, prudenterq; rexiſti, ut tranquilliorem ſtatum Salernitanos nunq̄ habuiſſe, q̄ te profecto omnes ad vnum publice prædicent. Nouit & Salernitana academia æterarum omnium noſtræ ætatis florentiſſima, q̄ eam reddideris toto terrarum orbe celeberrimam illam cum magno ſtudentium concurſu, tegens annis ab hinc quadraginta indefeſſo & corporis, & animi ſtudio. Nouerunt & omnes quanti propterea ſis faciūdus. Quæ autē ſit generis tui Vicariorū nobilitas: quotque præclara geſſeris, quantumue vt literatiſſimus es, literatis faueas uiris; q̄ munificus, miſericors, liberaliſque exiſtas dicere ſi uelim, volumine & quidē grandi, non epiſtola, ac oratore conſumatiſſimo, dicendiq; peritiſſimo opus foret. Ea propter potius deſiſtere, q̄ impar meis humeris onus aſſumere ſtatui. Suſcipe igitur ſacratiſs. legū antiſtes Cōmentarios hos, quos tibi offero: dedicoq;. Illis enim ſæpenumero delectaberis ſcio: dū animū a magnis negotiis totius Salernitanæ reipublicæ gubernandæ: Salernitanæq; academiæ regendæ aliquantulū abduxeris: ac dantem eos ingenti caritate tua, qua ſemper ipſum amplexus es, dilige: qui ſeſe tuæ dignationi humillime commēdat. Ex ſancto Angelo Faſanellæ. Cal. Iunii. M. D. XXXIIII.

Commentarii

COMMENTARII EX DIVINO, ET humano iure excerpti, & in regno ſatis accõmodati per dominum Ioannem de Arnono de ſancto Angelo Faſanellæ bonis auibus initium ſumunt.

Ioannis Arnonii ad lectorem præfatio.

COmmentarii dicuntur libri in quibus res non late, neq; diffuſe: ſed ſub quodam cõpendio verborũ & quaſi per capita explicantur: vt de Commẽtariis Numæ apud Liuiũ libro primo. Et ideo Cicero in Bruto: Non eſt (inquit) oratio, ſed quaſi capita rerum, & orationis Commentariũ paulo plenius. Seneca Declã. iii. Sine Commentario nunq̃ dixit Seuerus Caſſius: nec hoc Commentario contẽtus erat, in quo nudæ res ponuntur. Modeſt. quoque noſter in. l. abeſſe ſecũdum ueram lectionẽ, titu. quibus ex cau. maio. Ad ærarium (inquit) delati, aut, in Commẽtarium principis relati ſunt. Cœlius ad Ciceronem ſcribẽs, Epiſtolarum familia. lib. viii. Commẽtarium rerum vrbanarum primũ dedi. Hac ratione Cæſaris Cõmentarios uocamus: quaſi in illis ſcribendæ hiſtoriæ materiã per cõpendioſa capita nobis reliquerit. In alia ſignificatione magis nota Cõmentaria etiam interpretum dicuntur: vt Seruii, Donati, & aliorum.

Commentarius primus.

AD materiam conſtitutionis regni cuius eſt initium: Terminũ vitæ hois, quæro abs te, num commater poſſit accuſare m occiſorem ſui compatris? Dubitari deſiuit, quia affinitas ſpiritualis maior eſt q̃ carnalis copula ſm Glo. in. c. qui dormierit, in Glo. prima. xxvii. q. ii.

ita ſingulariter decidit Bal.in.l.i.col.xii.verſ.ſed an cõ mater.C.qui accuſa.non poſ. vbi dicit de hoc nõ inueni ri caſum legis, vel decretalis, quem ipſe ſciat. Et hoc di- ctum Bal.pro ſing.refert, & ſequitur.d.Iaſ.in.l. apertiſſi mi, in ſecunda col. verſ.ſexta cauſa.C.de iudi.& in.l.ge neraliter, in prima col.ff.de in ius voca. licet vtrobiq; mẽ doſe allegeẽ in titu.C. vnde vi. Et eſt memoria dignũ ſm .d.Catellia.Cottã in ſuis memoralibus, in dictione cõ- mater. vbi eadem in compatre dictũ putat. Et idem ar- bitratur ibi in filiocio: pro quo adducit ſing. dictũ Bald. in auten niſi rogati, in vlti.col.ver.ſed tũc ego.C. ad tre bel. vbi decidit: q ſicut filio adoptiuo debentur alimẽta, ita autem filio ſpirituali, in ſubſidium.

Commentarius. II.

TAmetſi ex forma regiæ nouellæ pragmaticæ, Or- dia litium, exceptio cõpromiſſi inter coniunctos, & affines competat ſolum ante dationẽ termini ad probandum: vt ibi dicitur circa principium. Attamen ſi non fuiſſet expreſſum hoc in dicta regia pragmatica, cõ- peteret talis exceptio vſq; ad publicationem teſtiũ excluſi ue: publicatis autẽ teſtibus, & re liquidata nõ cõpeteret. Bal.ſing.in.l.i.ff.de tranſactio.& pro ſingula. cõmẽdat. d. Iaſ.in.l.ſi cauſa cognita, in primo nota.C.eo.bene fa- ciunt tradita per eũdem in.l.eleganter, in prin.in.iii.not. ff.de condi.inde. Et ulterius addo quod idem ex facto etiam conſuluit Bal.in con.ccxliiii.cuius eſt initiũ: Pro- ponitur q ſentẽtia.in.ii.lib. Refert, & ſequitur.d. Catel lia.Cotta in ſuis memoralibus ĩ dictiõe Cõpromiſſum.

Commentarius. III.

QVæro abs te ad materiam dictæ regiæ pragma ticæ, de qua in præcedenti Cõmentario. Nos ha bemus exceptionem peremptoriã regulariter non impe- dire litis conteſtationẽ, vt habetur in cõſtitutione regni,

Exceptione, ſub rubrica de litis conteſtatione non retardãda exceptionis obiectu. & in c. primo de litis conteſta. lib. vi. niſi ſit de exceptionibus peréptoriis, de qbus in d. c. puta de re iudicata tranſacta, ſeu finita. & concordat Glo. in dicta conſtitutione, in Glo. i. ibi, Fallit in tribus. Num oppoſita aliqua exceptione perẽptoria ex dictis tribus impedientibus litis conteſtationẽ, habeat locũ exceptio compromiſſi ex forma dictæ pragmaticæ. Dicas ꝙ non. Nam omnis exceptio impediens litis ingreſſum, impedit etiam compromiſſum, ita ſignanter Bald. in l. ſi fratris tui ad fi. C. de tranſac. cũ his quæ ſcribit Cor. conſi. cxxi. cuius eſt initium: Quanq̃ uideatur in ultimis uerbis, in primo lib.

Commentarius. IIII.

AD materiã adhuc dictæ regiæ pragmaticæ, Odia litium, de qua in duobus præcedentibus Cõmétariis diſſeruimus, q̃ro abs te ſi arbitri, qui ex forma ipſius procedere debent de iure, & de facto in procedendo, & de iure tantum in ſentẽtiãdo, dixerunt ſentẽtiam contra ius litigatoris. Num talis ſententia valeat? Ego in Singu. meis, Singu. lxxxiiii. plene hunc paſſum diſputaui: & ibi ex multis per me in remedium adductis concluſi cũ ſolemni dicto Bar. in l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbi. ꝙ non: quia exceſſerunt formam compromiſſi, & dictæ regiæ pragmaticæ: quæ voluit, vt ſententiarent de iure. Verum reuoluenti mihi nunc meam bibliothecam rerũ omnium curioſiſſimam, & inter cætera diuina pena oracula, & reſponſa Bal. obiter occurrit ipſius Bal. cõſilium ex facto cum incidiſſet conſulentis in conſi. cccli. cuius eſt initium: Ioãnnes, & Feder. in iiii. col. verſ. circa tertium, & duobus col. ſequen. in vlt. lib. talem ſententia valere. De quo quidem conſilio moder. non conſueuerunt facere mentionẽ. Et ideo ex certa ſcĩẽtia duxi huiuſmodi di-

uerſitatem opinionum inter Bar. & Bal. in præſenti quarto Commentario recitandã. Tu pro nunc diiudica quis eorum melius dixerit.

Commentarius. V.

NOta hoc diligenter ad conſtitutionẽ regni, In aliquibus, de ſucceſſione filiorũ comitũ, vel baronũ: & ad conſtitutionem, Vt de ſucceſſionibus, de ſucceſſione nobilium in feudis: Mulier ſuo uiduata conſorte, ſtatim facta eſt concubina alterius, natus eſt filius ex ea, quæro, num ſit legitimus ita, ꝗ poſſit ſuccedere? Dicas ꝗ ſic, ꝑpter ſingu. dictũ Bald. in. l. ſi matre. C. de ſuis & legiti. vbi dixit ꝗ natus ex illa quæ ſtati mortuo marito facta eſt concubina alterius, tamen ꝓſumitur filius mariti, ſi naſcitur intra nouem menſes, propter benignã præſumptionẽ legitimatis. Q uod dictum pro ſingu. cõmendat Crem. not. cxxvi. cuius eſt initium: Mortuo marito, cum his, quæ late ſcribſit moder. in. l. gallus, in pri. ff. de libe. & poſthu. Nota ergo ad dictas conſtitutiones regni, cum caſus ex facto inciderit.

Commentarius. VI.

POne ad materiã cõſtitutionis regni, Terminum vitæ hominis, de homicidiis puniendis: ꝗ proceſſus fuit nullus: tamen reus confeſſus eſt ſe homicidium patraſſe, num talis confeſſio ſufficiat ad condẽnationẽ? Dicas ꝗ ſic. ita ſingu. tradidit Inno. in. c. qualiter, & quãdo. ii. in penul. col. verſi. Itẽ ad prædictas pœnas, extra de accuſat. Q uod dictũ cõmẽdat, & ſequitur Matheſ. not. liii. cuius eſt initium: Nota utilem regulam.

Commentarius. VII.

IN caſu propoſito in præcedenti Commentario, confeſſio ita demum ſufficit ad condemnationem, ſi fuerit facta præſente parte, & etiam acceptante, alias nõ ita notab. C. in. l. i. in. vi. q. C. de confeſ. & concludit. d.

Alex.in.l.iiii.in.i.col.C.de repud.hæred,& d.Iaſ.in.l.er
ror.in.i.not.C.de iur.& fac.ignó.Mãda memoriæ hanc
declarationé: quia eſt maximi momenti.

Commentarius. VIII.

IN cautelis meis, Cautela.iiii.cuius eſt initium: Per cõ ſtitutum appoſitũ, multa in mediũ attuli in fauoré conſtituti, & ꝙ vtilius eſt apponere conſtitutum, q̃ p̃ cariũ. Nam per conſtitutum trãſfertur ciuilis, & natu ralis poſſeſſio in emptoré.l.quod meo, i prici. cũ ibi not. ff.de acquir.poſ. Per precarium uero tranſfertur ſola ciui lis ꝛ naturalis remanet apud conſtituẽtem.l. & habet,§. eum qui.ff.de preca.inferendo, vt ibi ad intellectum con ſtitutionis regni, Violentias ſubiectorum. & conſtitutio nis circa uiolentiarum. Nunc non incongrue ad materiã conſtituti, de qua in dicta Cautela, quæro abs te, ſi con tractus, in quo eſt appoſitum conſtitutũ eſt nullus: vt pu ta, quia initus cum muliere abſq; conſenſu mundualdi, ſit etiam nullum eſt ipſum conſtitutum? Dicas ꝙ ſic. qa conſtitutum appoſitum contractui nullo, non ualet prin cipali uitiato, ita ſingula, Bald.in.l.ex teſtamento ad fin. C.de fideicommiſſ. quod dictũ ẽmd. Iaſo.ibi eſt valde vtile ad multa, ubi dicit ꝙ conſulendo, & allegando plu ries ſolitus eſt magnificare illud: licet nemo alleget: tamẽ hoc dictũ pro ſingu.commendat etiã, d. Alex. vbi late ſe quitur cõſi.lxxxi. cuius eſt initiũ: Lecto, ꝛ diſcuſſo, in.v. colũ.verſi.ex his ergo apparet, in.iii.lib. & in.l.i.§.ſi uir, in.iiii.col.verſi.ex ſupradictis.& in.l.quod meo ad fi. pri ci.ff.de acquiré.poſſ. ꝛ ubiq; refert.quod idẽ dicit Bald. in.c.ii.in.i.col.verſi.extra ꝓpono de feu.da.iuicẽ.l.com. in vſib.feu, & reaſſumit, d.Iaſ.in.l.certi conditio.§.ſi nũ mos in.viii.col.poſt prin.ff.ſi certum peta. cõfirmo per id quod dixi in Sing.meis, Sing.lvi. cuius eſt initiũ: Per.l. Sancimus. Refert, & ſequitur etiam Catellia. Cotta in

ſuis memoralibus, in dictione Conſtitutū. vbi cōfirmat per illud quod ſingu. velle videt Bald.in.l.vlti.C. de vſu fruc.lega. vbi in effectu uult cum his quæ dixit in.l.i.col. vlti. verſicu. vnum ſcias.C.ſi quis omiſ. cauſa teſta. ꝙ ſi legatum ſolutum uiuente teſtatore, per eum poſtea reuocetur: ꝙ reuocabuntur etiam fructus percepti per legatarium: quia annullato principali annullatur acceſſorium. quod Catellia.in loco nuper citato dicit eſſe bene notandum de quo per eundem in dictis memoralibus, in verbo Legatum. Nota. & manda memoriæ perpetuo.

Commentarius. IX.

DIxi in Singu. meis, Singu.lxxxvi.cui⁹ eſt initium: Habebā clericū debitorem meum: ꝙ faciens capi clericum debitorē per iudicē ſecularē, ⁊ incompetentē, debet in pœnā ammittere ius crediti. ita ſingu. tenet Bald.in.c.cauſam matrimonii, in fin. ibi extra not. de offi. de leg. alleg. hoc voluiſſe. Ci.in.l.fin.§.ſi fœnerator.ff. quod metus cau. Et pro ſingu. commendat, & ſequitur. d.Iaſ.in.l.ii. in penulti. col. verſi. concludo.ff. de iuriſdi. om.iudi. Et eſt memoria dignum pro extenſione.l.extat. ff.quod met.cauſa. Tamen reuoluenti mihi meos codices obiter occurrit quod in contrarium, facere videtur: uidelicet vnum ſing. dictum quod dicit ſibi feciſſe honorē Firmianus in tractatu de epiſcopo.in.iii.parte primi lib. in.xlix.q.ꝙ nō debet reuocari captura perſonæ: licet nō rite facta: qn̄ conſtat ꝙ de nouo eſſet concedenda. cōcludit ſignāter Ang.poſt Glo.in.l.ſi finita: in prin.ff. de dā. infec. ubi ita dicit, ſe pluries practicaſſe: licet poſſet ad cautelam iudex dicere. Reuoco tenutam. Sed quia de nouo eſſet concedenda, concedo, & confirmo. Et ita dicit Firmianus ſe iudicaſſe. Licet aliqui teneant contrarium: ut ibi late per eum in penul.col. vbi dicit memoria dignum.

Commentarius. X.

NOta pro extẽſione capituli regnſ, cuius eſt initium ſ. Cõtra effrenatas, ſub rubrica: Ne quis authoritate propria capiat aliquẽ: nec eius bona, de quo diximꝰ i Singu. nr̃is, Sing. xxix. cuiꝰ ẽinitiũ: Cõtra priuatos, ꝙ debitor nõ põt etiã p pactũ expreſſum obligari ad carceres, ſi in termino cõſtituto nõ ſoluerit. ita ſingu. Ange, in. l. nemo põt col. i. p illũ tex. ff. de leg. i. Refert, & ſequit̃ Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in verbo Debitor, ⁊ ĩ verbo Clauſula. ⁊ in ſing. q. ſ m eũ cõſuluit Bal. conſi. ccxlvii. cuius eſt initium: Proponitur, ꝙ Io. lib. ii.

Commentarius. XI.

PEr cõſtitutionẽ regni, Siquis aliquẽ, ſub rubrica de pcuſſiõe illicita cũ armis, pcutiens quẽpiã cũ armis, manũ cũ qua pcuſſit, ammittit, ſi pcuſſus ex pcuſſiõe ipſa minime moriat̃. ut ibi dicit tex. ad literã. Põe ꝙ iudex hẽt punire puerũ, vel ſenẽ pcutiẽtẽ, Nũ poſſit ſecũ diſpenſare? Dicas ꝙ ſic. Nõ tñ cogit̃, nec poterit appellari. ita dicit Bald. in. l. qcũq;. C. de ſer. fugi. ar. l. q poſthumos in rõne illius literæ. ff. ad Sylle refert, & ſeqtur Bartho. Verone. in Cautela ſua, cuiꝰ eſt initiũ: Si p ſtatutũ, in. iiii. col. ſuarũ Cautelarum ad fi. vbi dicit: Nota vt ſcias euadere pueꝶ, vel ſenẽ ab amputatione mẽbri. & ibi pro hoc alle. tex. in. l. auxiliũ. §. in delictis ibi, niſi quatenus interdũ miſeratio ad mediocrẽ pœnam iudicem perduxit. & ibi Glo. in verbo miſeratio. ff. de minori. & Glo. ordinaria i l. quid ergo. §. pœna grauior, in verbo Honoraſſet, in prici. ibi. Sed in ipſa ſententia munire ratione forte ſenectutis, uel iuuentutis. ff. de his qui notan. infra. Et ibi hoc not. per Bart. & doc. Nota cũ caſus ex facto inciderit.

Commentarius. XII.

QVæro abs te de eo, de quo cõtingit i iudicio quotidie dubitari, an copia allegationũ iuriũ debeat dari? Ioann. Pet. de Ferrariis in ſua iudiciali practica

Papienſ. in titu. de forma petendi copiã inſtrumentorũ, tenuit ꝙ ſic, ſi tales allegationes, & conſilia producantur apud acta: per rationem, de qua ibi per eum, ne iudex circumueniatur per falſas allegationes. Nam ſi de ſupplicatis, & allegatis principi eſt edenda copia parti, quãto fortius de allegatis iudici, ar. l. i. ſi qs obrexerit. ff. ad. l. Cor. de fal. & in. l. i. C. ſi ex fal. allega. Hanc eandem ſententiã ſequutus eſt. d. Iaſ. in duobus locis: uidelicet in. l. i. §. edẽdã, in ulti. col. ibi ultimo pro complemento. ff. de eden. ⁊ in. l. ſi apud quem, in. iii. col. circa princi. vbi ultra ſcribentes quæro. C. eo. in quibus locis apertiſſime concludit ꝑ multa dandam eſſe copiam allegationum. Iacob. autem de Belui. in auten. vt in medio litis non fiant ſacræ iuſſi. per illũ tex. tenuit cõtrarium: per rationem, quia ius ſemper eſt certum: & hoc iure vtimur dicit Affiic. in conſtitutione regni, Si damna clandeſtina, in. xii. col. verſus ſi. ibi vtrũ debeat dari copia allegantiũ in iure. Nota tu regnicola.

Commentarius. XIII.

Quotidie poteſt tibi ex facto incidere caſus hic, quẽ nunc ſubiicio. Certum eſt actuarium cauſæ poſſe ex legitimis cauſis, ut ſuſpectum recuſari, maxime per cõſtitutionẽ regni, Iuſtitiarii per prouincias. Proinde quæro abs te, qualiter probetur ſuſpicio contra eũ? Dicas ꝓbari ſuſpicione per ſolum iuramentũ partis. ita Alexan. in. v. lib. conſi. ciiii. alle. conſi. Pet. de Ancha. ccli. refert, ⁊ ſequitur Affiic. in. d. conſtitutione, Iuſtitiarii, in. iii. col. in. iiii. notab. ibi, Qualiter aũt ꝓbetur Mãda memoriæ in actu practico. & ego alias in facto, cũ incidiſſet, obtinui.

Commentarius. XIIII.

Patraſti ſcelus aliquod, quod tibi per duos poterit teſtes probari. Effice, vt quopiam criminis publici accuſentur: quia ſic amplius contra te perhibere nõ poterũt teſtimonium, vt. l. teſtimonium. ff. de teſti. Et ſi di-

xerit quiſpiam eũ nõ probantẽ, talionis pœna plectendũ per.l.fi.C.de accuſa. Reſpondebis per Ritũ magnæ curiæ uicariæ, huiuſmodi timorem hodie eſſe ſublatũ, cuius initium eſt: Item q curiæ ipſæ, & quælibet ipſarum, per quem obligatur accuſans, ſiue denuntiãs ad certã pœnã de probando, & non ad pœnã talionis: cũ quo Ritu cõcordat alius Ritus adhuc, cuius eſt initiũ: Item ſeruat ipſa curia, ſub rubrica, Non recipitur denuntiatio abſq; obligatione. quia pœna talionis hodie de conſuetudine eſt ſublata, vt dicit Bar.in.l.ſi cui.ff.de accuſa. & in.l.libellorum eo.titu. & idẽ dicit Ange.in.l.iii.C.qui accuſare. & Sali.in autenti. Sed nouo iure.C.de adul. & Ioan. An.in ſua ad Spec.paraphraſi, imo mauis addi. in titu. de accuſa.§.viſo ad fi.reddit rationẽ. quare cõſuetudine deleta ſit inſcriptio ad pœnam talionis, dicẽs q ob id plerique ab accuſando recedebant, & ſic crimina remanebant impunita. Et hoc etiã refert Feli.in.c.ſuper his, in.iii. col. de accuſa. Refert, & ſequitur Afflic.in cõſtitutione, Præſenti lege, in.i.col.ubi etiã ſubdit huiuſmodi obligationẽ de probãdo ſubrogatã in uinculũ inſcriptiõis ad pœnã talionis. Cõmentarius. X V.

Circa materiã præcedẽtis Cõmẽtarii, nolim te ignorare, q tametſi poſtq̃ accuſator, vel denuntiator ſe obligauit de probãdo, nõ poſſit ab accuſatione, vel denuntiatione deſiſtere. ut in conſtitutione, Præſenti lege, facit.l.deſtitiſſe.ff.de iudi. & in.l.iii.C. q accuſa. & .l.ſignaliter. C.de epiſco. & cle, cum aliis nõ parũ multis. At tamẽ in regno per cap. regis Caroli.ii. cuius eſt initium: Ad audientiã noſtrã quã pluriũ, ſi accuſatio, vel denuntiatio ſolum tangat ipſum accuſatorẽ, vel denuntiatorẽ. & non curiam, ut in exemplis ibi poſitis: tunc antequã partes per citationem in iudicio compareannt, poteſt ab accuſatione, uel denuntiatione impune diſcedi.

Commentarius. XVI.

SVpra in.xiiii. Commentario poſuimus unum mo- dũ, per quẽ poterit impediri teſtis contra te depoſitu rus, vt accuſe tur a copiã publici criminis: quia ſic ac- cuſatus non poterit cõtra te perhibere teſtimoniũ, per.l. teſtimoniũ.ff.de teſtib. per id qđ notãter dixit ibi Raym. de Forli. quẽ refert, & ſequit Barthola. Veronẽ. in Cau tela ſua, cuius eſt initiũ: Si uis impedire q̃ vnus. Tñ limi tabis prædicta ſm eũdẽ Barthola. ibidẽ: niſi cõſtare poſ ſit per aliquas coniecturas, teſtẽ ipſum fuiſſe calumnioſe accuſatũ: quia tunc bene poſſet deponere: & valeret eius dictum, ita dixit probari per tex. opt. in. l. Atlethæ. §. amplius. ff. de excuſa. tuto. & per. l. is qui ſtatutũ in prin. cũ aliis non parũ multis ibidẽ aggregatis per eũ in dicta ſua Cautela. Et ideo caueas ne de calumnia: cõſtet: quia quod quæris, aſſequi minime poteris.

Commentarius. XVII.

IN ſingularibus meis, Sing. iiii. cuius eſt initiũ. Non in tendo per id quod dicã. Et in Cautelis meis, Caute- la. xxxiii. incip. Blaſphemi Dei. & Cautela. lvi. cuius eſt initiũ: Quibus pœnis plectanť, multa ĩ mediũ addu xi ad excuſationẽ blaſphemãtium Deũ, & beatam virgi nẽ, & ſanctos. Nunc in hoc. xvii. Cõmentario adducam in medium nonnulla contra dictos blaſphemãtes: quos ego (& hoc auſim proprio iureiurando firmare) ab ineun te ætate odio proſecutus ſum. Ecce q̃ aliquis ſceleſtus, & nefandiſſimus vir prolapſus eſt in blaſphemiam: qua propter de iure cõi auten. plectẽdus eſt pœna vltimi ſup- plitii, ut in auten. Vt non luxurien. cõ. natu. & de iure ca nonico, pœna, de qua in. c. ſtatuimus, extra de maled. & per cõſtitutionẽ regni Blaſphemantes. & per regiã nouel lã pragmaticã regis Ferdinãdi primi, pœna mutilationis lingue, Si per iudicẽ eccleſiaſticum fuit blaſphemanti ir-

rogata pœna, de qua in.d.c. ſtatuimus, nō poſſit adhuc per iudicē ſecularē irrogari pœna mutilatiōi linguæ? Tu diceres ꝙ non: quia quādo quis delinquit ꝙ pluribus legibus, & diuerſis pœnis pōt puniri, Cautela eſt ꝙ ipſe habeat iudicē amicabilē: qui inquirat minori lege, vel ꝙ accuſetur coram illa curia, vel iudice vbi imponitur ꝑ ſuo delicto. Nā tunc nulla alia poterit puniri. vt in.l. ꝙ crimine. C. de accuſa. & in.l. ſenat⁹. ff. eo. ita notāter dixit Ange. in.d.l. ꝙ crimine in Glo. in ver. plurima, lectura, quā fecit Peruſii. & in.d.l. ſenat⁹, & idē tenet Sali. quē uide omnino. in.d.l. ꝙ crimine in.iii.col. Refert, & ſequit̄ Bartholameus Veronen. in, Cautela ſua, cuius eſt initium: Quādo quis delinquit. In cōtrariū eſt veritas in caſu ꝑpoſito per tex. in.c.ii. de maled. iunctis his quæ habentur per Aſſlictū in dicta conſtitutione, Blaſphemātes, in vlti. col. verſus fi. ibi, Decima, & vltima dubitatio. Et uide omnino.d. Feli. in.c. ꝙ olim ī fi. ibi fall. iii. extra de Iudæ. vbi concludit ꝙ ſi ob pœnā ab uno iudice impoſitā delictā remaneret inſufficienter punitū, alius iudex cōpetens poteſt de nouo cognoſcere, & aliter punire. & ita dicit ꝓbari in.c. felicis prope fin. de pœn. in. vi. quod dicit multum nota.d. Ab. in.c. tuæ, in vlti. colū. de procu. & Pet. de Ancha. ī repe. regulæ ea quæ ī.ix.q. de regu. iur. lib. vi. & in repe.c. conqueſtus, de foro compe. & dixit Feli. in.c. de his de accu. Manda memoriæ, quando eris iudex, vel aſſeſſor.

Commentarius. XVIII.

VOlo te repoſiturū hoc perpetuū ad cōſtitutionē regni, Minorū iura de reſtitutiōe minorū. Cū litigares, vel litigare velles cū minore: qa ab eo petebas, vel petere uolebas cētū: puta ex cā mutui. Tutor, uel curator minoris ꝗſiuit tractatū concordiæ, uel trāſactiōis, & deduxit te quoad potuit ad minorem ſummam, in

qua veriſimiliter potuiſſet cōdēnari: quo peracto, minor dixit ego nolo ſtare huiuſmodi concordiæ, ſiue tranſa‑ctioni, dicens te nimium petere. Minor deinde ſuccubuit in cauſa, & fuit tibi condēnatus ad integrā centū Si pe‑tat ſe reſtitui in integrum vſq; ad illā ſummā, in qua fue‑ras contentus: puta ſeptuaginta: debet ipſe minor audi‑ri: quia cū fuerit læſus non ſtādo dictæ tranſactioni, vel concordiæ: poſt merito petere ſe reſtitui, vt eſt tex. notab. in. l. ſi ex cauſa. §. nūc uidendū. ff. de mino. & ibi hoc ſen tit Bar. & etiam Bal. clarius refert, et ſequitur Barthola. Verō. in Cautela ſua, cuius eſt initium: Quando aliqs litigat. vbi dicit hoc eſſe ſing. not. ꝓ aduocato minoris. & ibi etiam cōſuluit tibi, ne uenias ad aliquē tractatum concordiæ cum minore, niſi certus ſis eum non contra‑uenturum dictæ tranſactioni, vel concordiæ. Nota er‑go, & repone hoc (vt dixi) perpetuo ad dictā cōſtitutio‑nem minorū iura: qa poterit tibi mirū in modū inſerui re, cū caſus ex facto inciderit tam pro minore, q̄ cōtra.

Commentarius. XIX.

TV ſcis prohibitā eſſe bonorū eccleſiaſticorū alie‑nationē, vt extra de reb. eccle. nō alie. per totū. ⁊ in .c. ſine exceptione. xii. q. ii. Sed quæro abs te, ſi teſtator legauit centū eccleſiæ, ut inde fundum emat, an intelli‑gatur prohibere ne eum poſſit uendere? Dicas ꝙ ſic. ita probat tex. ſing. in. l. Titio centum in prin. ff. de condi. & demon. per quē tex. ita ſing. determinat Bal. in. l. vlti. verſ. ſed pone. C. de pac. inter emp. & ver. ſequitur, & cō mēdat. d. Alex. in. l. filiusfami. §. diui. in. iiii. col. ff. de le ga. i. vbi dicit, ꝙ qui neſciret, diceret contrarium. Et hoc not. pro extenſione, & ampliatione totius titu. extra de reb. eccle. non alie. vt non ſolū ſit prohibita alienatio bo norū, quæ ſunt i dominio eccleſiæ ab antiquo: ſed ēt eo rum, quæ ſunt empta ex pecunia legata eccleſiæ, vt emā

tur. Et not. etiã hoc pro extenſione Extrauagantis Paulli Pontificis Maximi, cuius eſt initium: Ambitioſæ cupiditati, ſub rubrica de reb. eccle. nõ alie. quæ vulgo ſolet hodie Paulina nuncupari.

Commentarius. XX.

DIxi in. iii. Cautela mea, cuius eſt initium: Interfeciſti Sempronium: ut ſi interfeciſti, vel uulneraſti Sẽpronium procures modis omnibus, vt habeas ab eo anteq̃ moriat̃ exculpationẽ, de qua habeas teſtes: qa poſtea non poteris torqueri quantumcunq; extent contra te iditia. qa talis exculpatio hẽt inditiũ innocẽtiæ. & allegabã quod ita ſing. dicit Bald. in. l. i. in ulti. col. C. cõmu. de lega. all. l. Paul⁹. §. i. ff. de bon. liber. & hoc dictũ ſequit̃ Iaco. de pra. in. l. trãſigere circa fi. C. de tranſac. quibus adde nũc q illud dictũ Bal. pro ſing. citat. d. Alexã. conſi. xxiiii. cuius ẽ initiũ: Aiaduerſis his, col. vi. verſ. fortifico. lib. ii. & in. l. iii. §. i. in addi. ff. ad Syllan. Et eſt memoria dignũ, & ſing. pro defenſione amici ſm. d. Iaſ. in. l. dedit, in prin. col. vlti. verſ. capio vltimũ. ff. qui ſatiſdacog. & in. d. l. i. C. commu. de lega. in vltimis uerbis.

Commentarius. XXI.

VElim etiam te non pigeat & hoc reponere ad cõſtitutionẽ regni, Minorũ iura de qua ſupra. in. xviii. Cõmentario ſermonem habuimus: q decretũ cõtinens aliquam donationẽ, vel repudiationẽ, vel alienationem rei, etiã mobilis minoris cauſa nõ cognita, non valet. ita eleganter Bal. & Salic. in. l. i. C. ſi aduerſ. dona. Quod eſt perpetua memoria dignũ ſm Ang. Are. in. §. tripli. col. iii. verſ. Aduertas tñ inſti. de actio. & d. Feli. in c. eccleſia Sanctæ Mariæ, col. ix. verſ. xi. extra de conſti. Quinimo ſi eſſet adhibita cauſæ cognitio: & nõ plene, ſed pfunctorie, adhuc nõ valeret. ita eleganter concludit Bal. in. l. q̃cũq;, in. ii. col. C. de bonis q̃ lib. & ſequitur in

pulchra.q.Corneus conſi.xcviii.cuius eſt initiũ: Videtur prima facie,in prima col.verſ.Secũdo vr̃ lib.i. Refert,& ſeqtur Catel.Cota in ſuis memoralibus,in dictiõe, Decretũ cõtinẽs.

Cõmentarius. XXII.

EMiſti fundũ a Titio, cum quo tamẽ pepigiſti de reuẽdendo infra ſex annos.ita tñ ꝙ infra tres primos annos nõ teneris reuẽdere.Et ſi ſecus ageret Titius qa forte cõueniret te reuẽdendũ, ſtipulatus es ab eo cẽtũ nomine pœnæ.Proinde quæro abs te, num iſte cõtract? ꝑſumatꝰ cõtractus vſurarius? Tu diceres prima fronte ꝙ non. Et ꝙ iſte contractus ſit permiſſus, ut probari uidetꝰ .C.de pactis inter emptor.& uendito.per totũ. In cõtrarium eſt ueritas propter iſtam pœnam inſolitã appoſitã per id, quod tenet Glo.ſing.in.l.cum allegas.C. de vſu. vbi dixit, ꝙ ſi in contractu celebrato per vſurarium, apponatur pœna inſolita:licet aliter non appareat de vſuraria priuate:preſumitur tamen contractus vſurarius:in tantum ꝙ non admittitur probatio in contrariũ. Quã Glo.ad hoc pro ſing.refert And.Sic. vbi late ꝑſequitur in repetitione rub.extra de fide inſtrum.in.xxxiii. colũ verſ.Sed an poſſit.Et in pulchra.q.conſuluit Bal. conſ. cxiiii.cuius eſt initium eſt: Secundum ea quæ in.iii. lib. Et hoc repone ad conſtitutionem, Vſurariorum.

Commentarius. XXIII.

NOta hoc ad regiã nouellam pragmaticã, Quinta die emiſti fundum a Titio minus iuſto pretio: Titius facit tibi unam poſitionẽ:an ſis uir bon?.Et ſi confiteberis hoc, quod uerîſimiliter non negabis, tenebe ris ad iuſtũ pretiũ. Quæro tamẽ abs te: an procedat iſta poſitio,& tenearis ei reſpondere? Io.de Ana.in.c.in ciuitate,col.viii.extra de vſu.dicit ꝙ ſic,dicẽs apud Ferrariã conſuluiſſe. Hoc tamẽ uidetur reprobare Feli.in.c.fi.de præſum.col.iiii.quia cõtinet talis poſitio turpitudinem,

iuxta not. per Glo. & doc. in l. qui iuraſſe. §. ſi pater, de iureiur. Sed reſpōderi poteſt prout reſpōdit. Decius in l. ſemper, in contractibus. ff. de regu. iur. num. x. ꝙ iſta nō uidetur turpitudo, ex quo iura permittunt. ar. l. Gracchus. C. de adul. uni tamē dicit uideri ꝙ alia ratione nō tenearis reſpondere, quia illa poſitio captioſa videt̃, ideo illi non eſt reſpondendum, vt per Glo. in c. ii. in uerbo rationabili, de confeſ. lib. vi.

Commentarius. XXIIII.

IN multis criminibus, exceptis vt in ſodomia, & ĩ blaſphemia, probibita eſt hodie repulſa teſtium propter immanitatem ſceleris, niſi ex capite inimicitiarum capitalium, ut probatur in. c. per tuas, extra de ſimo. Sed q̃ro abs te, num poſſint adhuc reprobari ipſi teſtes, etiam ſi ſimus in dictis criminibus exceptis, quando reprobatio inſurgit ex cōtrarietate ipſorum teſtium? Dicas ꝙ ſic. ita not. Domi. de ſan. Gemi. in. c. ii. §. fi. col fi. de teſti. in vi. all. Glo. quæ hoc dicit. iiii. q iii. in. c. ſiquis teſtibus in uerbo arguere. & dicit Ang. in conſi. clxxxvii. cui⁹ eſt initiū: Hic punctus prima fronte, circa fi. ꝙ legiſlator, nec Deus ipſe poteſt actū repugnantē in eſſe producere. all. l. vbi repugnantia. ff. de regu. iur. vbi hoc etiam refert, ⁊ ſequitur Decius nu. iii. & iiii. Et hoc te non pigeat reponere ad pragmaticas regias, de blaſphemia, & ſodomia loquentes. & ad alia iura probibentia in exceptis criminibus reprobationem teſtium, uti ſcis. quia intelligi debēt niſi reprobētur teſtes ex capitalibus inimicitiis, uel ex cōtrarietate ipſorum teſtium, per ſupradicta, quæ ſunt memoria digna in actu practico. Et ego alias ex facto conſului, & obtinui: licet cum maxima difficultate propter iudicum petulantiam & imperitiam, leges, & pragmaticas ruditer, ⁊ ad corticem tantum intelligentium.

Commentarius. XXV.

REponas hoc (ſi ſapis) tu qui uis eſſe iudex maleficiorũ, vel aſſeſſor ad.c.regni, Tormẽtis. & ad aliud capitulum, Itẽ ſi iuſte quis, ſub rubri. ꝙ admittatur appellatio a tormentis: ꝙ quando plures fuerunt inrixa, & uulnerarunt, uel interfecerunt vnum, & neſcitur quis ipſorum vulnerauerit, vel occiderit, nemo poterit puniri pœna mortis, ſi mortuus fuerit per conſtitutionem, Terminũ uitæ, vel mutilationis manus, ſi ex pcuſſione ipſa minime moriatur, per conſtitutionẽ, Siquis aliquẽ, ſub rub. de percuſſio. illicita cũ armis, vt late dixit. d. Hippol. de Marſi. in. l. prima, in prin. in. xvi. limitatione. ff. ad. l. Cornel. de ſica. Attamẽ hoc caſu poterit iudex deuenire ad torturã cõtra illũ ex omnibus qui fuerunt in rixa, qui alias alteri intulit vulnus, nõ obſtãte incertitudine delinquẽtis: quia qui ſemel malus &c. ita ſing. dixit Salice. in. l. fi. in ulti. col. uerſ. q̃ro an ſufficiat. C. de quæſtio. quod etiã uoluit Gandi. in tractatu, quẽ de maleficiis edidit, ſub rubrica de præſumptio. & inditiis indubitatis, in penul. verſ. Et idẽ dixit Guido de Suza. in tractatu ſuo de tormentis, in. iiii. col. verſ. quæ & qualia inditia &c. circa. fi. De quo latius p Hip. in ſuo ſing. ccxvii. incip. Ter, vel quater. & in. d. l. i. §. diuus, in penul. col. ff. ad. l. Cor. de ſica. & in. l. i. §. fi. in ulti. col. verſ. & in hoc paſſu. ff. de q̃ſtio. Quibus accedãt q̃ oportune adduxi in Singularibus meis, Sing. lxiiii. cuius eſt initiũ: Tu habes. vbi oſtẽdi quantũ noceat delinquenti conſuetudo peccãdi, inferens ad conſtitutionem regni, Siquis aliquẽ, ſuperius all. Et ad conſtitutionem, Aſperitatẽ, de pœna eius, qui cõtra aliquem tantum arma extraxerit.

Commentarius. XXVI.

PRo ornamẽto regiæ nouellæ pragmaticæ, cuius eſt initiũ: Teſtẽ falſum, de qua alibi ſæpe meminim⁹: quæro abs te: Si clericus (vt multoties vidi) deponit falſum coram

ſum coram iudice ſeculari, num poſſit ab eo de falſo puniri? Tu diceres prima fronte ꝙ ſic, per. l. nullum. C. de teſti. ubi Gloſel. parua mirabiliter dicit: ꝙ ſi clericus deponat falſum coram iudice ſæculari, poterit puniri ab ipſo iudice. In cõtrariũ eſt ueritas, & illa Glo. male locuta eſt ſecundũ canoniſ. præſertim Panhor. in. c. verũ, extra de foro compe. Mouetur, quia ſub generalitate. d. l. nullum non comprehenduntur clerici. c. eccleſia ſanctæ Mariæ, extra de conſti. Refert, & ſequit. d. Iacobi de ſancto Georgio in. l. ii. in. ii col. verſi. Sed remanet hic una dubitatio. ff. de iuriſdi. om. iud. dicens ſe repeniſſe etiam Ang. in ſua pulchra repeti. l. ſi uacantia, C. de bonis vacan. lib. x. in. vi. char. ſui Commẽti, dãnentẽ illã Gloſel. d. l. nullum. Reponas ergo hoc ad dictã regiã pragmaticã: quia alias mihi ex facto incidit corã quodã ineptiſſimo iudice volẽte punire quendam ſacerdotem deponentem coram eo quodam quæſito colore, ꝙ falſum cõmiſiſſet. Et uix per prædicta potui eum eripere a ſuis manibus.

Commentarius. XXVII.

TV ſcis, ꝙ nuntius nõ poteſt quempiã citare, niſi habeat licentiã, & commiſſionẽ a iudice. ita Bald. & alii in. l. fi. per illũ tex. C. de exib. reis. late canoni. in. c. i. de iudi. Pone ꝙ nuntius ſemel citauit aliquẽ, & nulliter, num poterit denuo citare ſine aliqua cõmiſſione? Dicas ꝙ ſic. uide plene per Iaſ. in. l. q per ſalutẽ, in vlti. col. ad fi. ff. de iureiur. & hoc reponas omnino ad conſtitutionem, Citationis literæ, de aſſignatione literarum citatoriarũ. & ad. d. c. i. de iudi.

Commentarius. XXVIII.

REgia nouella pragmatica, Quinta die, vult vt principales pſonæ reſpondeant ſuperpoſitionibus hic inde. Propterea quæro abs te, num procuratores, vel defenſores cogantur iure ſuper poſitionibus, etiam

ſi ſciant ueritatē? Dicas ꝙ nō. cum aduerſarius poſſit cogere principalē. l. generaliter. §. his de pñtibus. C. de iure iur. Si vero neſciunt veritatē, tanto minus coguntur iurare ne procurator, vel defenſor cogāt anceps ſubire periurium. ita cōcludit Iaſ. in. l. iuſiurādū, & ad pecunias. §. defenſor, ad fi. ff. de iureiur. Quod noiandū abs te cēleo ad dictam regiam pragmaticam.

Commentarius. XXIX.

FVit cōdemnatus Titius ad ultimū ſuppliciū ob pa trratū ſcelus homicidii, per cōſtitutionē, Terminum uitæ hominis de homicidiis puniēdis, uel ad membri mutilationē ob illatum vulnus, per conſtitutionē, Si quis aliquem de percuſſio. illicita cū armis. Fuit appellatum ab iſta ſententia vel per condemnatum, vel aliū pro eo: puta procuratorem, vel amicos, vel cōſanguineos, iuxta. l. non tantum. ff. de appel. Iudex non obſtante huiuſmodi appellatione, volebat exequi ſententiā, quæ nō eſt amplius reiterabilis, vel retractabilis. Quæro an licitum ſit ei de facto reſiſtere, & impune impedire talem exequutionem? Dicas ꝙ ſic. quia per appellationem ſublata eſt iuriſditio iudicis a quo. ita ſing. Inno. in. c. ſi quando, in Glo. ſua. in uer. Tranſactiōe, extra de offi. de leg. Quod dictū refert apud legiſtas: & illud ſequitur: & illud reputat notabile Bald. in. l. ad dictos. C. de epiſ. audi. Et ibi vide alia pulchra per eū. & uideas Ange. Areti. in. §. pœnales, inſti. de actio. dicentem multa ad illud dictū Inno. Adde Bal. in. l. ab exequutione. C. quorum appella. nō reci. & Ange. in. l. ii. ff. de his q ſunt ſui: vel alie. iur. ⁊ qd not. Bal. in. l. vt vim in prin. ii. col. ff. de iuſti. & iur. & in. l. facultas. per illū tex. C. de iure fiſ. lib. x. & d. Fe'i. in. c. ſi quando, circa prin. de offi. de leg. & plene per Paridem. in ſuo tractatu quē de ſindicatu edidit, in. v. Reſiſtētia. & hæc nō tradas obliuioni: qa quotidie ex facto poſſunt

incidere. & addo. Iaſ. in. d. §. Pœnales, l. xxiii, col. ad fi.

Commentarius XXX.

CVm hodie in regno oēs cauſæ ſint ſummariæ (vt ſcis) per. c. de teſtātes. & per regiā nouellā pragmaticā, Primā in ordine, cuius eſt initiū: Diſpendia litium, corelarie tibi infero, non eſſe ſportulas exigendas. Pro quo adduco tibi Bal. in auten. generaliter, in. i. colū. C. de epiſ. & cle. vbi dicit ꝙ in cauſis miſerabiliū ꝑſonarum iudices de iure nō debēt habere ſportulas, ſiue ſalariū. §. ne autē in auten. de iudi. & idem dicit eſſe in cauſis ſummariis: quia ſunt magis fauorabiles, & celerius expediuntur. Pro quibus duobus dictis. d. Iaſ. qui hæc refert, & ſequitur i. §. tripli. i penul. col. ad fi. inſti. de actio. dat caſum expreſſum in. §. ſit tibi quoq; tertium ſtudiū. in auten. de manda. princi. & ibi etiā Glo. in ver gratis. Accedat pro iſtis pauperibus quod ſingu. voluit Roma. in. l. ſi uero. §. de uiro, in fallētia propter paupertatē. ff. ſolu. ma. ubi uult ꝙ quādo Tabellio conficit inſtrumentū de aliquo actu, vel cōtractu pauperis, de iure nihil debet ab eo recipere noīe ſalarii. motus per tex. in. l. tā demētis in fi. cū Glo. C. de epiſ. audi extēdendo rationem in illo tex. expreſſam, vt ibi ꝑ eū. Et exclamat Iaſ. vbi ſupra. O vtinam bene obſeruarent hæc dicta iſti impii Procuratores, Tabelliones, ⁊ Aduocati, qui ſunt excoriatores pauperum. quos Bar. in repe. l. Omnes populi, in. v. q. principali. ff. de iuſti. & iure, appellat congruentiſſimo uocabulo Canes Curiarum, & deuoratores ciuium.

Commentarius. XXXI.

NOta hūc caſum perpetuo tu qui es iudex eccleſiaſticus. Nā ſolet ſæpiuſcule ex facto incidere. Nā maritus diuertit ab uxore ſua: & ecōtra quādoq; vxor a marito nō ſubſiſtēte legitima cauſa. Proinde quæro abs te, num poſſit maritus compelli per eccleſiā, vt redeat ad

vxorem? Dicas q̄ ſic. & nō ſolū per cenſurā eccleſiaſticā, ſed pure redire compellitur uxor, uel maritus, vt in unū redeant. Nam cū iſta obligatio deſcendat ex lege diuina & humana, poteſt quis præciſe cōpelli ad factum iuxta not. per Bar. in. l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de verbo. obliga. ita Ab. in. c. i. in ulti. not. verſ. Item poteſt notari, extra de ſponſa.

Commentarius. XXXII.

Dictat conſtitutio regni, In aliquibus; de ſucceſſio. filio, comi. vel baronū: q̄ extātibus maſculis, filia fœmina nō ſuccedat, ſed maritetur de paragio, vt barbaris eius verbis vtar. Huius conſtitutionis diſpoſitione præſuppoſita: pater qui habebat filios maſculos, & vnā fœminā, in uita ſua tradidit illā nuptui per verba tantum de futuro: & in fata conceſſit pater nullo alio ſibi condito teſtamento. Quæro abs te, in terminis dictæ conſtitutionis nū ſuccedat? Abb. ſing. in rubrica de ſpōſa. ad fi. ibi per prædicta dicit hæc uerba. Dicit ſtatutū: Mulier maritata nō admittatur ad ſucceſſionē patris cū fratribus, Quidam deceſſit relictis filiis maſculis, & filia deſponſata per uerba de futuro: quæritur nunquid iſta debeat excludi a ſucceſſione paterna? & dicendū q̄ non: quia ex quo igitur de odio appellatione maritatæ, non venit ſponſa: ſecus ſi ageretur de fauore. pro hoc bonus tex. in. l. non ſine. C. de bo. quæ lib. & ibi per Ci. & alios & uide bonā Glo. inſti. de nup. §. ſed ſi uxor &. xxvii. q. ii. in prin. ſecus ſi diceretur de filia dotata: q̄ non ſuccederet: quia ineſt doti. Hæc Ab. Quæ pro ſingu: refert, & ſequitur. d. Feli. in. d. rubrica, in. i. col. ad fi. Quæ dicit eſſe notan. Et addit tex. optimū in. l. ii. §. ſi. ibi licet nullum matrimoniū ſit, iuncta p eū. Glo. i. ff. de priuile. cre. cum alis nō parum multis adductis. Nota ergo ad materiam dictæ conſtitutionis, In aliquibus.

Commentarius. XXXIII.

AD materiã præcedentis Cõmentarii facio tibi hãc illationẽ ex nota. per. d. Anto. & Ioan. de Ana. in c. i. de adulte. ꝙ corrũpens ſponſam alterius de futuro, incurrit pœnã, de qua in. d. c. i. tantum, & nõ adulterii: quia nõ dicitur corrupiſſe nuptã. Sed ſi corrũpit ſpõſam de præſenti, punitur de adulterio, & non pœna illi⁹ tex. iuxta. l. ſi vxor. ff. de adult. Et hæc notãda abs te cẽſeo ad intelligentiam conſtitutionis regni, Maieſtatis noſtræ de adulte. coercendis.

Commentarius. XXXIIII.

QVæro abs te, quis dicatur teſtis oĩ exceptione maior? Reſpõdeat Gloſella parua in uerbo maiores in. c. i. extra de conſangui. & affin. quæ dicit illos dici oĩ exceptione maiores, qui nulla exceptione legitima repelli poſſunt. & uide etiã Glo. inſti. de inuti. ſtipul. §. itẽ verborum obligatio. quæ dicit illũ teſtem dici idoneũ: qui nulla exceptione repelli poteſt. Q uod. d. Panhor. in. d. c. i. in. ii. notab. dicit eſſe notã. pro ſtatutis ſæpe requirentibus iſtas qualitates. Et tu nota pro capitulo regni, cuius eſt initiũ: Ludouicus, & Ioãna &c. ſub rubrica, Litera regis, & reginæ contra vſurarios, vbi tex. loquitur de trib⁹ teſtib⁹ fidedignis ad cõuincẽdum vſurarios: vt intelligatur de illis, qui nulla exceptione repelli poſſunt.

Commentarius. XXXV.

VElim te nõ ignorare hoc, in materia delegationis. Proinde quæro abs te, quibus prælatis eccleſiaſticis competat cognitio, cauſarũ matrimonialium? Dicas ꝙ de ſtilo curiæ Romanæ cõpetit ſolis epiſcopis: adeo ꝙ reſcriptum impetratũ i talibus ad inferiores ſubreptitium præſumitur. ita ſingu. not. Spec. in titu. de reſcrip. præſen. §. ratione aũt formæ. uerſ. nunc ad inſtruc. ſm. d. Feli. in rubrica de ſponſa. in. xv. priuilegio cauſæ

matrimonialis. Et uide Panhor. in c. i. de conſan. & affi. in ulti. col. vbi dicit ꝙ de iure cōmuni ſolus epiſcopus habet poteſtatē iudicādi de cauſa matrimoniali ſm Hoſti. quē alle. ibi: quia cū ſit cā grauis ad eū eſt pferenda. xxv. d. c. plectis. Sed ibi Panhor. alle. tex. expreſſum. quē dicit non eſſe alibi in. c. accedētibus, de excel. præla. vbi dicitur ꝙ dignitatis epiſcopalis eſt cognoſcere de cauſis matrimonialibus. & ſic nullus prælatus citra epiſcopū pōt de iure cōi hoc attēptare: niſi iuuet iure ſpāli: puta qa ſm me hēret iuriſditionē quaſi epalē: ut ē abbas pſtæ meæ: qui citra ea q̄ ſunt ordinis epalis, vt cōſecrare eccleſias, cōficere ſanctū chriſma, ꝑmouere, ad ordines ſacros, ⁊ alia id genus, hēt oēm poteſtatē, quā habet epiſcopus. iuxta notabilē Glo. in uer. ꝑprii ī Cle. i. de reb. ecc. nō alie. Vel ſi hēret hoc ex priuilegio, uel ex cōſuetudine, uel ſtatuto: qa tūc poſſet etiam prælatus citra epiſcopū cognoſcere.

Commentarius. XXXVI.

IN quantum ſupra in. xxxi. Commentario, cuius eſt initiū: Nota hūc caſum, cōcluſimus cōiugē poſſe præciſe cōpelli, ut in unō redeant. Nā cū iſta obligatio deſcēda ex. l. diuina, & humana, pōt quis p̄ciſe cōpelli ad factū: nec ſufficit præſtare intereſſe. iuxta not. per Bar. & alios in. l. ſtipulationes nō diuiduntur. ff. de uerb. oblig. Adde in hoc, ⁊ in illo Cōmentario omnino. d. Ab. in. c. literas ad ſi. de reſtitu. ſpolia. vbi refert. d. Card. cōſuluiſſe: ꝙ ſi alter coniux nō poteſt induci, ut redeat ad alterū: poteſt iudex eccleſiaſticus implorare brachiū ſeculare, ut cōpellatur de facto redire. Et aſſignat in effectu rationē, de qua ſupra refert, ⁊ ſequitur Feli. in. c. i. in. v. col. de ſponſa. vbi ſubdit: ꝙ ſi contrarium diceremus, de facili ſolueretur matrimonium: quia mulier, uel uir paterentur excommunicationem potius, q̄ redire.

Commentarius. XXXVII.

VOlo ꝙ omnino aduertas ad unum, quod ex facto ſolet quotidie occurrere: & ĩ quo uideo paſſim oẽs procuratores, cauſidicos, aduocatos & iudices grauiter aberrare. Eſt appellatum ab interlocutoria, & petiti apoſtoli, ut cõiter fit: iudex nihil reſpondit: ſed credẽs eius manus non eſſe ligatas ante literas inhibitoriales iudicis ad quẽ, proceſſit ad multos actus cõtra iſtũ appellãtẽ. Quæro abs te, nũ proceſſus huiuſmodi ualeat, & teneat? Tu diceres ꝙ ſic, nã per appellatiõẽ interpoſitã ab interloquutoria non ligantur manus iudicis a quo. per. c. ii. de dolo, & contuma. lib. vi. In cõtrariũ eſt ueritas in caſu nſo, in quo fuerũt petiti apoſtoli p tex. in. c. ab eo, q appellat. §. illud aũt, de appel. lib. vi. vbi dicit̃ ꝙ ſi iudex requiſitus nõ tradet apoſtolos, & poſtea ꝓcedit, ꝓceſſus eſt nullus, niſi renuntiatũ fuiſſet appellationi. Nec obſtat ad. c. ii. q; ibi non fuerunt petiti apoſtoli, ita fuit deciſum per prædicta i capell. Tholoſa. in deciſio. ſua. cccxxii. cuius eſt initium: Item fuit appellatũ. & non loquor de appellatione interpoſita ab interloquutoria inferente præiudicium irreparabile in obtentu a diffinitiua: quia tunc ſtatim ſunt ligatæ manus iudicis, vt in tortura, propter doctri. Bal. in rub. C. cõmi. vel epiſ. Sed loquor de qualibet interloquutoria, inferente præiudicium reparabile in obtentu a diffinitiua: quia ſi fuerunt petiti apoſtoli, ſtatĩ ſunt ligatæ manus iudicis a quo in tantũ, vt proceſſus p eũ poſtea factus ſit nullus, per prædictũ. §. illud aũt. Cũ aũt hodie in q̃libet appellatiõe interpoſita ab ĩterloquutoria mos ſit ubiq;, ut petantur etiã apoſtoli, ſequitur ꝙ proceſſus poſtea factus non valeat. Mãda memoriæ: q; (ut dixi) omnes cauſidici, & iudices paſſim vehementer errant in hoc.

Commentarius. XXXVIII.

QVæro abs te ad materiam conſtitutionis regni,

Inſtrumentorũ robur,ſi aliquis negetur Tabellio,cui in cumbat onus probãdi. Andre.de Iſer. ibi diſputat ad fi. & uidetur aperte concludere ꝙ dicenti illũ eſſe Tabellionem,quia nemo naſcitur Tabellio.Et ita concludit etiã capel. Tholoſa. vt patet in conclu.ſua. cccxxx.cuius eſt initium:Itẽ ſi aliquis. vbi all.Spec.in titu. de inſtru. edi. .§.reſtat uidere, uerſ. & ſcias.x.col. & verſ. illud autem notan.xviii.col. Commentarius. XXXIX.

AD materiam cõſtitutionis regni, cuius eſt initium: Violentias ſubiectorũ,& conſtitutionis,Circa uiolentiarum. Quæro abs te,num in interdicto reſtitutorio vnde ui,locus,& tẽpus ſint de ſubſtantia libelli? Dicas ꝙ ſic.l.i.§.hoc interdictũ.&.§.rectiſſime.ff.de vi, & ui arma uidetur tenere Spec. in titu.de reſti.ſpolia.§. .i.vbi format poſitiones actoris.idẽ Roffre. ſup titu.de reſtit.ſpo.in ſuis libellis. & Bar.in.d.l.i.§. ſiue aũt.&.§. rectiſſime.idem Ange. Are.inſtitu.de actio.§. quadrupli.xiiii.col.Io.Pet.de Ferra.in titu.de for.libel.in cauſa ſpoliatæ poſſeſſionis in Glo. ſuper ver. Ingreſſus.iſta eſt cõcluſio capel.Tholoſa.vt patet in cõcluſione ſua. cccx. cuius eſt initium:Item fuit quæſitũ.& ibi eſt optima paraphraſis,immo mauis additio:quæ ponit quod tẽpus, debet inſeri in libello.Et dicit ꝙ nõ de neceſſitate tẽpus, in quo aduerſarius tuus fuerit ingreſſus poſſeſſionem:qa ſæpenumero poſſes errare:quia ignoras tu,uel teſtes mẽſem deiectionis,ſiue ingreſſus,maxime quando fuiſti abſens,& in tui abſentia ingreſſus eſt fundum tuum. Sed debes apponere tempus,quo accedens de nouo ad fundum tuum non fuiſti admiſſus.vel apponas tẽpus, quo tu ſciuiſti:& fuiſti ſuſpicatus te poſſe repelli: his nanq; tẽporibus tibi naſcetur hoc interdictũ.Et ideo datur conſilium,quãdo tu ſuſpicaris te non debere admitti, vel poſſe repelli,ꝛ iſta ſuſpitio per te pobari nõ poteſt; quia conſi

ſtit in animo ꝙ vadas ad fundũ tuum: & habeas teſtes per quos probare poſſis: ꝙ non fueris admiſſus. & conatus fueris intromitti: ſi non fuiſti admiſſus, uideris tunc deiectus: & ibi tunc naſcitur, & cõpetit hoc interdictũ: Et iſtud tẽpus eſt inſerẽdum in libello, quod faciliter probabitur. Et ita dicunt eleganter Bar. in all. §. ſiue autẽ. & Ang. Are. in. §. quadrupli, vbi ſupra. Et hæc ſunt memoria digna in actu practico. Commentarius. XL.

SEd in quantum concluſum eſt in præcedenti Cõmẽtario in interdicto reſtitutorio vnde vi, eſſe de ſubſtãtia inſerendum tẽpus in libello. Dicas hoc procedere in interdicto unde ui, vt dictũ eſt: quia arguitur dolus aduerſarii: & ideo neceſſe eſt exprimere tẽpus. Vbi autẽ intentaretur remedium. c. reintegranda, uel officium iudicis, vel cõditio ex. l. ſi coloni. C. de agrico. & cenſi. lib. xi. vt hodie cõmuniter fit: tunc in his non erit neceſſe exprimere tempus: quia in his magis attenditur factũ, q̃ delinquẽtis propoſitum, & ita ſeruatur in practica in curiis temporalibus. Et tenet Io. Pet. de Ferra. i titu. de forma libel. in cauſa ſpolia. poſſeſſiõis in Glo. ſuper ver. Ingreſſus. & Spec. in titu. de reſti. ſpo. §. i.

Commentarius. XLI.

VOlo te hoc perpetuo repoſiturum ad conſtitutionẽ regni, Vt dignitatum gradus, de iniuriis nobiliũ perſonarum: quod dixit Ange. in. l. i. C. de Nili aggerib. non rumpen. ſe obtinuiſſe, libellum non procedere per quem accuſatur aliquis, quia nobilem percuſſerit, & nõ fuit dictũ ſcienter. & dicit Bar. in. l. omnes. C. de agrico. & cenſi. idẽ eſſe in accuſante aliquem, quia bannitus: qa oportebat ſcienter dicere. Quod nota ad conſtitutionẽ, Pœnam horũ, de forbannitis, & foriudicatis. & libellãs contra memoriã defuncti inſtituentis hereticũ hæredem ſuum, ſi nõ dixerit de ſcientia, & pbauerit, ſuccũbet. ita

probat Glo.in.c.quicũq; ſiſcto tex.in verbo ſcięter here. in.vi.& ad Bar.in.d.l.oes adde Gemi.in.c.concertatio-nis, de appell.in.vi.ſuper Glo.i ver.ſciuerit. & Bal.i.l.da ta opera,in.viii.col.C.q accu.dicit Glo.eſſe aureã i.l. ex maleficio.§.longe minus.ff.de actio.& obliga.Refert, & ſequit.d.Feli.in.c.ſiqs epiſcopus,in prin.extra de hereti.

Commentarius. XLII.

IN caſu,in quo iudex uult quépiã bãnitũ.& foriudicatũ morti tradere,iuxta cõſtitutionẽ,Pœnã horũ in p̃cedenti Cõmentario allegatã,faciat ad cautelam,q̃ ille forbannitus,& foriudicatus per ſententiam foriudi-cationis confiteatur ſe eſſe illum de quo ſnia loquitur,ita docet Bar.in.l.demonſtratio,in penul.col.ff.de condi.& demõ.& in.l.inter ſtipulãtẽ.§.ſi Stichũ.ff.de uerbo.obli ga.& Bald.in.c.i.de feu.ſine cul.non ammi.& Ange.de Imo.in.l.noiatim.§.de hæredi.inſti.&.d.Feli.in.c.ad abolẽdã,ad fi.extra de hereti.Et ita ſe hẽt cõis practica.

Commentarius. XLIII.

PRomiſi ſub iureiurãdo me ſoluturũ tibi ducenta in die natalis domini.Aduenĩente die non ſolui: tu tñ remiſiſti mihi iuramentũ:uel præſtitiſti mihi dilatio-nem ad ſoluendũ.Quæro abs te num ſim peiurus? Tu diceres prima fronte q̃ ſic:quia cũ iuramẽtum principa-liter tendit in Deũ:qa obligatio primaria acquirit Deo, vt in.c.debitores de iureiuran.In contrariũ tñ eſt ueritas in caſu propoſito:in quo iuramẽtum huiuſmodi concer nit cõmodũ tuũ:& ſic Deus recepit iuramentum ad cõ-modum tuũ:unde te remittente remittit Deus. Et hæc ſunt uerba notan.ſm Panhor.in.c.ii.ad fi.extra de ſpon ſa.vbi in.iii.Not.not.ex illo tex.q̃ iuramẽtũ præſtitũ ad commodũ hominis,poteſt remitti ab hoie, ad cuius cõ-modũ fuit iuratum.ex quo ibi infert ad propoſitã quæ-ſtionẽ:q̃ ſi iuraui tibi ſoluere tali die, non incido in peiu-

rium, ſi remittis mihi iuramentũ, uel dilationẽ ad ſoluẽ-
dũ pſtitã. facit. c. i. de iureiur. & c. ſignificauit, de cenſi.

Commentarius. XLIIII.

QVidam habuit conſiliũ in quodam caſu ſibi obueniẽte cum quodam doctore, ſiue ſcholaſtico in legibus, qui erat bannitus, & foriudicatus pro quodam crimine capitali, iuxta materiam cõſtitutionis, Pœnam horũ, cui aqua, & igni, ac participio, & colloquio interdictũ erat. Imperit̃ iſte cõſiliũ habẽs, ꝙ doctorẽ, ſiue ſcholaſticũ conſuluerit bannitũ, & foriudicatũ, eũq; colloquutus fuerit, Iſte ſic impetitus, venit ad me remedium quærens: ex quo huiuſmodi colloquutio probabatur clare teſtes. Cui ego reſpondi, & cõſului, ne expaueſceret, ſed iret ad iudicem, & fateretur etiam conſtanti animo, ſe illum conſuluiſſe, & colloquutum fuiſſe de caſu ſibi obueniente Quod cũ feciſſet, & iudex vellet eum punire pœna bãni, & aliarum pragmaticarum: attuli ad iudicẽ Baldum meum ei oſtendens Bal. in c. ii. in. iii. col. extra de iudi. circa prin. vbi in ſpecie dicit: ꝙ cũ bannito poteſt haberi cõſilium, ſicut Romani habuerunt cum quodã Epheſio exulante. vt in. l. ii. ff. de origi. iur. Quo uiſo in fronte, iſte bonus iudex ſtatim dimiſit clientulum meum. Ideo memoriæ commendabis illud dictum Bal. cum caſus ex facto inciderit, ſicut incidit mihi.

Commentarius. XLV.

COmmunis eſt omnium doc. uia, in. c. ii. de iudi. laycum non poſſe eſſe Vicarium epiſcopi in ſpiritualibus. Sed quid ſi epiſcopus conſtituat eum Vicarium in ſpiritualibus? Reſpondeo, improprie ſumi hoc verbum Vicarius: & ponitur pro aſſeſſore. ar. ff. de condi. & demon. l. pater ſeuerinam. §. conditionum. ita Bald. ſing. in. d. c. ii. in. iii. col. ad fi. Vnde aduertas in actu practico, ut ſi contingat epiſcopum conſtituere quempiam

Vicarium Laycum in ſpiritualibus, nō dicas cōſtitutionem eſſe nullam, ſed intelligendam eſſe ac ſi aſſeſſorem conſtituiſſet. qui tametſi laycus exiſtat, poteſt iure optimo aſſeſſor cōſtitui etiam in ſpiritualibus ſm omnes in .d.c.ii Fundamentum eſt iſtud, quia aſſeſſor non habet iuriſditionem ſicut Vicarius: & ideo nō prohibetur. Mā da memoriæ perpetuo.

Commentarius. XLVI.

ESto memor Tabellio, nunquamq́ (ſi ſapis) obliuiſcaris: & reponas ad conſtitutionem, Inſtrumentorū robur, de fide, & authoritate inſtrumētorū. & ad cōſtitutionem, Conſuetudinem, de inſtrumentis conficiendis, & ad cōſtitutionem, In locis Demanii, de iudicibus, & notariis, & eorum numero: ꝙ Tabellio perpetuo depoſitus ab officio cū infamia, dicitur extinctus: & nunq̄ redit ad illud: & non poteſt denuo creari Tabellio. Glo. eſt ſing. in auten. de armis. §. i. col. vi. ſm Bal. in .c. at ſi clerici, .in. iii. col. circa prin. extra de iudi. quod intellige ſm Bal. ibidē, ſi eſt depoſitus propter enorme delictum: puta quia cōmiſit falſum in officio: ſecus ſi propter minus delictum: ut puta quia percuſſit aliquem cum armis, vnde contracta eſt infamia: ⁊ ideo merito fuit ab officio remotus vt eleganter notatur. ff. de infa. l. ii. §. miles. qa tunc ille qui condēnauit, diſpenſare poſſet ſuper officio tabellionatus exercendo. ar. d. c. At ſi clerici.

Commentarius. XLVII.

DIcit regia nouella pragmatica, Prima in ordine, cuius eſt initium: Diſpēdia litium: ꝙ offerri debet talis qualis petitio. Quæro abs te, nū debeat offerri in literali ſermone, an uero poſſit offerri etiā in uulgari: dicas poſſe formari in uulgari: dūtamen cōtinēt ea quæ continentur in literali. Et hoc apparet: quia in pleriſq́ locis iudices idiotæ, ⁊ illiterati. Et not. i. l. ſi. C. de ſentē.

experi.tedi. ſm Bal.in.c.dilecti,in.i. col.extra de iudi.

Commentarius. XLVIII.

PEr conſtitutionem regni, Vſurarioꝝ,de vſurariis puniendis, accuſatio de vſuraria prauitate eſt effecta popularis. Proinde quæro abs te, num excõmunicatus poſſit accuſa, præſertim tanꝗ quilibet de populo? Dicas ꝙ non, ſm Bal.in.c.intelleximus,in penul.col. ad fi. verſ. Sed nũquid excõmunicatus,extra de iudi. vbi tẽperat hoc dictũ,ſi excipiatur de excomunicatione: aliter bene tenet proceſſus: vt i.c.Pia, de excep.lib.vi. Repone igitur ad dictam conſtitutionem, & manda memoriæ.

Commentarius. XLIX.

DIximus ſupra in.x. Commẽtario, cuius eſt initiũ: Nota pro extẽſione, debitorẽ non poſſe etiã per pactum expreſſum ſe obligare ad carcerem, ſi in termino conſtituto non ſoluerit, vt per Ang.ſing.in.l.nemo poteſt, col.i.per illũ tex.ff.de lega.i. Limita hoc, niſi fiat pactũ, ꝙ poſſit carcerari a iudice: qa bene ualeret. Nã priuatus carcer prohibitus eſt, & non carcer publicus. & ita debet intelligi. Quod legitur, & not.ff.de fur.l.interdũ.§. q furẽ.p Glo.ꝛ Bar.ita Bal.i.c.ex reſcripto,in.ii.col.verſus.fi.verſ.quæro vtrũ,extra de iureiur. Nota ad capitulum regni, contra effrenatas. Cõmentarius. L.

A Iuramento per metum extorto, qui poteſt cadere in conſtantẽ uirum, debet fieri abſolutio per eccleſiam.tex.eſt in.c.verum extra de iureiur. Sed quæro tunc abs te de forma abſolutionis ab huiuſmodi iuramento ſic per metũ extorto? Reſponde non debet dici: Non obſerues iuramẽtũ. Sed debet dici Non aſtringo te ad obſeruãdũ: nec propterea te punio. ita docet Bal.in c.verũ,extra de iureiur. vbi ſubdit: ꝙ ſapiẽs debet eẽ cautus in prolatione uerboꝝ extra de appella.c.cũ ceſſante.

Commentarius. LI.

QVæro abs te ad materiã conſtitutionis regni, Varietates pœnarũ, de conſideratione iniuriæ, & totius titu. ff. C. de extra de iniur. num ex uerbalibus iniuriis contrahantur inimicitiæ capitales? Dicas φ ſic. ita not. Bald. ex illo tex. in. c. veniens in fina. verbis, extra de iure iur. ubi etiam ex illomet tex. notat: φ de iſtis iniuriis, & earũ ſatiſfactione poteſt compromitti. Quæ notanda abs te cenſeo ad dictã conſtitutionẽ, Varietates pœnarum, & regnam nouellam pragmaticam, Odia litium.

Commentarius. LII.

DIxi tibi ſupra in. xxxv. Cõmentario, cuius eſt initiũ: Velim te non ignorare: φ Abbas patriæ meæ habet iuriſditionem in clericos, ⁊ monachos illius quaſi epiſcopalẽ. Et q̃a epiſcopus. Caputaqueñ. hẽt appellationes: q̃ro abs te, nũ poſſit inueniri uia, & mod⁹ p quẽ tollantur dictæ appellationes? Et dico φ ſic: uidelicet φ omnes præsbyteri, & clerici ac monachi faciant ſtatutum expreſſum pacto vallatũ, & iureiurando firmatũ: per quod renuntient appellationibus interpoſitis, ⁊ interponẽdis in quacũq; cauſa: & ꝓmittãt ſeruare dictũ ſtatutũ prout iacet. Et ſic per ſtatutũ vallatum pacto põt fieri pluſq̃ p ſtatutũ ſimpliciter. Et ſi dicatur iſtud pactũ fit in fraudẽ ſuperioris. Reſpõdeas, ſuperiorẽ non debere alpinari ſi partes inuicẽ cõponãt: vt. ff. de no. ope. nun. l. i. §. & poſt operis. Nam & alias poſſunt cõpromittere in arbitrũ. Et per hoc remouẽt appellationẽ: vt. ff. de arbi. l. diẽ proferre. § ſtari. nec propterea dicitur derogari ſuperiori. ergo a ſimili ita dicendũ eſt in propoſito ad hoc. C. de pact. s. l. poſtq̃ liti. C. de fide iſtru. l. iii. ff. de pac. l. tale pactũ. §. qui prouocauit. ita Bal. ſing. in. c. veniẽtes, in vlti. col. circa prin. ibi. ſed nunquid põt adhiberi, extra de iureiu. Quẽ refert, & ſequit̃ ẽt Bartholameus Veroneñ. in Cautela ſua, cuius eſt initiũ: Vidiſtis, in. c. veniẽs. Et ſic hẽs cõ

filiũ quomodo valeat ſtatutũ, q̃ a ſententia inferioris nõ appelletur ad ſuperiorem. Manda memoriæ.

Commentarius. LIII.

IN iſta acerrima concertatione, & lite, quã habet patria mea dulciſſima annis abhinc tribus cũ ſuo dño, immo mauis moderatore, ex qua exortæ ſunt hinc & inde graues, & capitales inimicitiæ, poterũt tibi ex facto quæ nunc in mediũ afferam, quotidie inſeruire Moderator ipſe, & eius officiales ꝓferunt ſententias cõtra ciues, a quibus cũ volunt ſuperiorẽ appellare, iudicis pñtia haberi non poteſt. Q uæro igitur abs te quomodo ſit appellantibus huiuſmodi cõſulendũ? Ego ĩ Cautelis meis in formis, Cautela. xii. cuius eſt initiũ: Vulgata eſt iſta cõcluſio, adhibui unũ remediũ: vt appellet corã actuario: per ea q̃ ibi abũde diſſerui, & ſufficit. Sed quia in caſu ꝓpoſito contingit interdũ, vt nequidẽ actuarii pñtia haberi ſemper poſſit: cõſulo ut appelletur corã iudice ad quem iſto caſu, & ſufficit. tex. eſt valde notab. in. l. ii. §. dies. ff. quando appellan. ſit: quia in caſu noſtro vt dictũ eſt) nõ poteſt haberi copia iudicis a quo cũ ſecuritate, & commodo ſine periculo. ar. l. nepos Proculo. ff. de uerbo. ſigni. & ar. eorũ quæ habẽtur i. l. ſi expreſſim. ff. de appel. Aliud conſilium etiã dedi, & ſeruari quandoq; feci: vt appellet, ⁊ proteſtetur coram probis viris in præſentia aliquorum teſtium, iuxta materiam. c. Si iuſtus metus extra de appel. Et prædicta etiam refert, ⁊ ſequitur Barthola. Veronen. in ſua Cautela, cuius eſt initium: Q uia in lectione ſequenti. Et hæc ſunt memoria digna in actu practico.

Commentarius. LIIII.

SAEpe contingit in regno allegari iudicẽ ſuſpectum maximeq; delegatũ: ad hoc vt impediatur iudicium: vt habetur in. c. cum ſpeciali, de appel. & in. c. ſuſpitionis, de offic. dele. & in. l. apertiſſimi. C. de iudi. & de

modo.& forma recuſandi.ego abunde ſermonē habui in Singula.meis in formis, Sing. lxxvi. cuius eſt initiū: Modus recuſandi iudicē:per cap.regni, Item ſi cōtingat. alias, Principis circumſpecta prouiſio. Sed cōtra allegantem huiuſmodi ſuſpitionem poteſt iudex hoc remedio vti:uidelicet ꝙ deleget cām alteri non ſuſpecto: ꝛ nō impedietur iudicium.vt prætor.ff.de iuriſ.om.iud.& ibi ꝑ legiſtas.ꝛ ponitur per Butrium in.c.cū contingat de for. compe.& ibi per Canoniſtas,& per Barthola. Veronen. in Cautela ſua,cuius eſt initiū: Sæpiſſime iudices. Quæ omnia māda memoriæ perpetuo, maxime ad intellectū dicti cap.regni.& uide oino quod dixi in.d.lxxvi.Sing.

Commentarius. LV.

NOta ꝙ vbicūꝗ lex, vel aliqua diſpoſitio vtitur hoc verbo præſumpſerit,non habet locum in eo, q nō in contemptū,ſed per ignorantiā contrauenit: ſed ſolum notat dolū uel temeritatē.ita ſingu. not.d. Car. Zabarella in Clem.i.in pri.in.xxxix.q.de priuile.ita dicens ſe cōſuluiſſe in caſu illius Clem. quæ utitur hoc uerbo. Et idē uidetur velle expreſſe Cal.in titu.de ſentē. ex co.cōſ.iiii.cuius eſt initiū: Sacerdos parrochialis. vbi elegāter ſcribit ad excuſationē cuiuſdam ſimplicis ſacerdotis:qui erat ī caſu.c.epiſcopoꝝ,de priuileg.lib.vi.Refert, & ſequitur.d.Feli. in rubrica. extra de præſumptio. Et hæc notanda abs te cenſeo ad conſtitutionem regni, Intentionis noſtræ, vtētem iſto verbo Præſumat.& ad cōſtitutionem Caſtellanis, & ſeruientibus, vtētem etiam ſimili uerbo Præſumat.

Commentarius. LVI.

QVæro abs te ad materiā regiæ nouellæ pragmaticæ, Teſtem falſum,num teſtis falſus,& cū producens ſcienter,eoꝗ vtens puniantur pœna falſi, quādo iudicium eſt nullum: & talis falſitas nemini nocuiſſet?

Dicas

Dicas q̄ nō. & hoc probatur ex eo quod not. Glo. penul. in.c. quanto, extra de iureiur. ex qua colligunt doc. q̄ q̄n falſitas cōmittitur circa id quod de ſe non probat, nō nocet quod dicit ibi Imo. eſſe memoriæ commēdandum. Et ideo Ioā. de Ana. in. c. i. in. ix. col. decri. fal. reprobat Glo. ibi, ſimpliciter dicētem q̄ in crimine falſi punitur conatus ſine effectu; quia dicit ipſe: q̄ ideo ſolet dari doctrina, qua aduocati quotidie utūtur: q̄ quis nūquā incidit ī pœnā falſi: niſi falſitas alicui præiudicet. alle. tex. Glo. Bal. & Sali. in. l. damus. C. de fal. cum aliis non parum multis allegatis per. d. Feli. q prædicta refert, & ſequitur in. c. i. n. ii. col. in prin. ibi fall. ii. extra de præſumptio. At tamē idem. d. Feli. in. c. ex tenore, in uerſi. Cæterū, extra de reſcrip. uidetur in caſu propoſito tenere totum cōtrarium eius, quod ſupra diximus. Nam ibi tenet, q̄ licet teſtis deponat falſum in iudicio nullo, tamē punitur de falſo. alle. Ioan. An. in regu. Non eſt ſine culpa in mercu. & Butri. in. c. cauſam. i. in vlti. col. de teſti. & Bar. in. l. ſi qs legatum. ff. de fal. & Moder. in lib. maleficiorū fol. cviii. iii. col. At ergo circa prædicta adhiberem iſtud temperamentum, ſiue mauis diſtinctionem, & concordiā: ex qua apparebit luculenter. d. Feli. non eſſe ſibi contrarium. Nā inquātū dixit in. d. c. i. de præſumptio. non incidere quēpiam in pœnam falſi, quādo falſitas nemini præiudicat: hoc intelligi quod ad ueram pœnā falſi incurrendā: non quo ad pœnam criminis ſtellionatus: & ſic ad extraordinariā pœnā. Dum uero in. d. c. ex tenore, verſi. cæterum dixit, Teſtem puniri committentem falſum etiam in iudicio nullo: intelligi eum debere extra ordinem: & ſic crimine ſtellionatus. Et hanc concordiam colligo ex Bald. in. l. iuſiurandi in fi. C. de teſti. qui dicit, Teſtem non teneri de falſo, q non iuratus dixit falſum: ſed crimine ſtellionatus. & hoc eſt, qui iudicium eſt nullum, cum non iu

ratus depoſuerit teſtis. & idem tenuit idē Bal. i. l. ſ. C. de ſecul. uiola. ubi dixit, ꝙ ſi teſtis non iurauit, quo caſu di- ctū eius non habet formā non punitur: niſi ſit talis cui ſta retur ſine iuramento: tūc enim puniretur de falſo ac ſi iu raſſet. l. i. de uen. inſpi. Ex his infero tibi ad deciſionē ꝓ- poſitæ quæſtionis: ꝙ ſi quidem teſtis, & eo vtens cōmiſe runt falſum in iudicio nullo, puniantur extra ordinem cri mine ſtellionatus: non autem pœna falſi, iuxta dictā pra gmaticam, Teſtem falſum.

Commentarius. LVII.

PRo ſolatio propono tibi hāc quæſtionē: quæ poſſet tibi, hoc præſertim tēpore, ex facto icidere. Illuſtriſſ. regni huius prorex annis abhinc duobus per ſuam pragmaticam ſanctionē prohibuit ſub certa pœna, ne qſ piā portet veſtes certi generis, ut ī ea ſerioſe habet. Quæ ro proide abs te, ſi quis faciat eas fieri, & teneat domi nō portando eas, num incurrat pœnā? Dicas ꝙ nō, quia nō dicitur contrauenire pragmaticæ. ita Domi. in. c. auari- tiæ, in ulti. col. de electio. lib. vi. ꝑpter Glo. ibi. Refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. i. in penul. col. in. viii. fal. extra de ꝓ ſump.

Commentarius LVIII.

BArthola. Veronen. in Cautela ſua, cuius eſt initiū: Aliquando contingit, dat vnum conſilium pro cō- iunctis in actu carnali illicito, ſi uolunt euitare iudi cis cōdemnationē, ꝙ iurent ante coitum clam cōtraxiſſe matrimonium: & intelligit & bene de illis, qui tū eſſe po terant coniuges: & ſic euitabunt cōdemnationem. vt eſt Glo. not. in. l. penul. C. de fideiuſſo. & ibi per doc. & per Bal. in. l. vnica. C. de confeſ. & dicit Bald. dictā Glo. eſſe ordinariā, & non eſſe alibi, in. l. quicūq. in ulti. col. C. de ſeruis fugi. & illā Glo. ſequitur etiā Bal. & Salice. in. d. l. pen. & facit tex. in. l. ſi q adulterii. C. de adul. Attū Bald. in. c. i. §. iniuria ī penul. col. de pace iura fir. dicit in hoc ca

ſu attendendas eſſe coniecturas: & dicit præteſſionem ſi-
cti matrimonii non excuſare ar. l. donationes in concu-
binam. ff. de donatio. Et ſi nõ apparerent veroſimiles cõ
iecturæ, forte ſtaretur eorũ ſacramento, ex quo dependet
ab aio. Et licet credatur eis contra ſe, non tamen contra
rempublicam ſm Bal. in. l. falſus. C. de fur. ex quo infer
tur id quod ponit Veronen. in dictã ſua Cautela non eſ-
ſe vſq; quaq; uerum, & tutũ. Notabis tñ prædicta ad con
ſtitutionẽ regni Maieſtati nſæ, de adulte. coercend. vt ad
euitãdã pœnã articules, & pbes nõnullas veroſimiles cõ
iecturas: ꝙ cõtraxerint matrimoniũ añ coitũ carnalẽ: pu
ta qa fuerãt uerba, & tractatꝰ de futuro matrimonio cõ
trahẽdo. & erat fama de hoc, & erãt paris cõditiõis, & ſic
de ſingulis. Et uide circa pdicta. d. Feli. i. c. i. ad fi. extra
de præſump. Commentarius. LIX.

PEr capitulũ regni, Tormẽtis, ſpeciales ſunt caſus in-
ducti, in quibus ſit locus quæſtionibus iferendis, vt
ibi: & in dictis caſibus debet ius ciuile ſeruari. Sed q-
dã iudex ſimulauit aliquid ſe facturũ cauſa veritatis in-
dagandæ: quod tamen facere non intẽdebat: puta quia
extra dictos caſus poſitos in dicto capitulo, Tormentis
induci fecit reum ad locũ tormentorum: licet non habe-
ret animum torquendi: ſed cauſa ueritatis inueſtigãdæ:
impetitur in ſindicatur quæritur quomodo ſit illi conſu-
lẽdum? Dicas ꝙ iure optimo hoc fecit, ita Ab. in. c. affec
te, in. ii. notab. extra de. præſum. vbi all. exemplũ Salo-
monis. & dicit illũ tex. facere pro iudicibus, qui ad terro
rem incutiendum duci faciunt reum ad locũ tormentorũ
licet non habeant animum torquẽdi: ſed cauſa ueritatis
indagãdæ. Et uide omnino quod dixi in in Singu. meis
in formis, Singu. xcix. cuius eſt initium: In regno ſpecia-
les, & certi. dicit. d. Feli. in. d. c. affecte, in primo nota. ſe-
quens dictum. d. Ab. ibi, ꝙ potuiſſet allegare elegans di

ctum Archi.in.c.utilem.xxii.q.ii. ꝙ cũ Alexãder Papa tertius haberet præ manibus epiſcopũ ſimoniacum promiſit ei in ſecreto ꝙ ſi publice fateretur delictũ ſuum, diſpenſaret cũ eo: & ſtatim cũ ille confeſſus fuit coram cardinalibus, depoſuit eum. ad idẽ quod not. Do.poſt Hugu. & Archid.in.c.nos in quenq̃, ad fi.ii.q.i.ubi dicunt, ꝙ iudex promittens delinquenti remittere ſibi delictum ſi confitetur: ex tali confeſſione poteſt eum damnare: & excuſatur iudex ex tali ſimulatione per.d.c.vtilẽ.tñ dicit .d.Feli.ubi ſupra, ſe uidiſſe aliquos iudices, qui execrant talem ſimulationem. Et ego etiam eã execratus ſum in Soliloquiis meis, Soliloquio.xli.cuius eſt initium: Cum id quod nunc pro quo ui de omnino Hipp.in.l.i.§.quæſtioni.nu.xv.ff.de quæſtio.

Commentarius. LX.

CVm in regno non poſſint mulieres iure Longobardo uiuentes contrahere ſine conſenſu mundualdorum, vt ſcis: quæro abs te, num iſto caſu ſufficiat taciturnitas, & præſentia, & non contradictio eorum? Dicas ꝙ non. Nã in ſtatutis requirentibus conſenſum certo actu, non ſufficit taciturnitas. ut uidetur expreſſe de mẽte Bal. & aliorũ in.l.ii.§.uoluntatẽ.ff.ſolu.ma.dũ dicũt: ꝙ ſtante ſtatuto: ꝙ mulier non poſſit ſine cõſenſu duorũ propinquorũ alienare: non ſufficit illos eſſe pñtes, & non contradicẽtes, ꝑ illũ tex.in uerbo Videri. & in ꝟbo Quaſi.q̃ denotant fictionẽ ſm Bar.in.l.ſi is q ꝑ emptore,§.vi.q.ff de vſuca. & fictio nõ ꝓcedit in ſtatutis ſm Bar.in.l. .ui.§.hæc uerba.ff.de nego.geſ.Refert, & ſequitur.d.Feli.in.c.nonne, in.ii.col.extra de præſump. vbi tamẽ limitat, niſi interueniſſet ſcientia, & patientia diuturna ꝓpinquorum: quia æquipollet uero conſenſui ſm Bal.in.l.ſi filius, per illum tex.C.de peti. hære. & Ange.in.l.qui in aliena, in prin.ff.de acquiren.hære. Nota in actu practi-

co, cum caſus ex facto inciderit.

Commentarius. LXI.

VOlo ꝙ notes hoc perpetuo ad cõſtitutionem regni, Sanſimus, de matrimoniis contrahẽdis: ꝙ licet filius tacẽs, & præſens obligetur ex matrimonio cõtracto per parẽtes, vt in.c. vnic. de deſponſa. impube. lib. vi. & hoc inducit ibi fauor matrimonii, & fauor parẽtũ. Tamẽ hoc limitaĩ, niſi cauſa cognita conſtaret filiũ, vel filiam ob reuerentiã tacuiſſe, ita ſing. Ab. in.c. tũ õne, i. iii. col. ad fi. extra de præſump. Quẽ refert, & ſequiĩ ibi. d. Feli. in. iii. col. in prin. dicẽs. de quo dicto nũꝗ ſis oblit⁹, quia nõ legit alibi: & eſt aptum infringere mille ſpõſalia. Nota ergo tu ad dictam cõſtitutionem: quia poſſes quãdoq; tibi ex illo dicto & honorem, & commodum cõparere, cum caſus ex facto inciderit.

Commentarius. LXII.

VVlt regia nouella pragmatica, Q uipta dic, tegantem calumnioſe factũ propriũ, ut in exẽplis ibi poſitis, condẽnandum pro qualibet poſitione negata ad pœnã iudicis arbitrio moderandam. Sed quid ſi ſumus extra illos caſus in quibus non præſumitur quis habere veroſimiliter notitiã? Dico in dictis caſibus dandã eſſe aliquãtulã deliberationẽ: quia taciturnitas poſt interrogationẽ non ſtatim habetur pro reſpõſione in præiudicium non reſpondentis, ita pulchre dixit Inno. in.c. cum in cunctis in prin. ii. col. de electio. & ſequitur Bal. in. l. ii. §. ꝙ ſi actor. C. de iura. cal. & d. Feli. in.c. nonne, in. iii. col. in. iii. fall. extra de præſump. Et per prædicta habes vnum modũ differendi aliquãtulũ depoſitionem tuam ne examineris ſuper poſitionibus. Aliũ modũ notabiliorem tradidi tibi in Cautelis meis, Cautela. lxxxvi. cuius eſt initium: Per dictam regiam nouellam pragmaticam.

Commentarius. LXIII.

SEd quia pragmatica; Quinta die, de qua i præcedēti Commentario vult vt reſpondeatur ſuper poſitionibus per verbum credit, vel non credit. Quæro an debeat dari terminus ad deliberandū? Et Glo.ii.in fi.in.c. quoſdā de præſump.dicit ꝙ nō, & eā facit ſingu.Rcma. Sing.700.cuius eſt initium: Parti reſpondere debēti. & hoc intelligit Bal.ſuper facto notorio, uel ſuper proprio recenti non intricato: ut in exemplis poſitis in dicta pragmatica, in quibus per prædicta non procederent cōtēta in pcedēti Cōmētario: uidelicet vt danda ſit aliquantula deliberatio. Si enim eſſet factū alienū, vel propriū antiquū, vel intricatū, tūc daretur ſpatiū, quia poſſet credere vnū nunc: & deliberatione habita crederet contrariū. all. l.ii.§.fi.ff.quis ordo in bono.poſſ.ſer. & tunc pcedāt ea quæ diximus in præcedenti. quod intellige dumtamen iuretur non peti dilationē animo differendi litē ſm Bal. in.d.c.quoſdā.all.l.iuſiurandū & ad pecunias.ff.de iure iur.&.l.qui interrogatus.ff.de interroga. actio. Quem refert, & ſequitur.d.Feli.in.d.c.quoſdam, in.ii.col.ibi in Glo.ii.in fi. Et per hæc habes veram intelligentiā ad dictā pragmaticā, Quinta die, an & quando debeat dari, vel non dari deliberatio ad reſpondēdum ſuper poſitionibus. Quæ notanda abs te cēſeo, & reportanda ad dictā pragmaticam perpetuo.

Commentarius. LXIII.

QVotidie tibi ex facto poſſet hæc quæſtio icidere: & ſi ſciueris eam decidere, ingentē tibi poteris ꝓculdubio & honorem, et gloriam comparere. Ego ex iure iurando pollicitus ſum me tibi ſoluturū mille in Paſcha te, q̄primū adueniēte ex cauſa mutui: vel ex quouis titulo legitimo non curo. Adueniente die, ego ob meam neceſſitatē, ꝛ paupertatē (ut quaſi ſemp euenire aſſolet) nō potui perſoluere: uolebam tamen petere abſolutionem

a iuraměto:ut eo non obſtante poſſem agere, uel excipere contra te agentem ad mille ex aliqua cauſa rationabili. Tu opponis contra me ſiue agentem, ſiue exceptionē de periurio, dicens me ob id non eſſe audiendum. Ego replico me non eſſe periurum, cū ſaltem ob neceſſitatē, uel paupertatē nō perſoluerim, ac per hoc non fuerim prolapſus in periurium. Quæritur modo qd iuris. Totus mundus prima fronte diceret cōtra me ratione dicti periurii. Nam periurus repellitur ab agendo Spec. in titu. de actore. §. i. verſ. Item ꝙ eſt periurus. per. l. ſiquis maior. C. de tranſac. & not. Glo. i. c. paruuli. xxv. q. v. Et ideo hoc caſu. d. Fe li. in. c. i. in. x. colū. in prin. extra de iureiur. dicit: ꝙ bona Cautela eſſet: ꝙ faceret ſibi ante omnia imponi pœnitentiam de periurio. & poſt peractam pœnitentiam admittitur præterꝗ ad iurandum. c. teſtimonium de teſti. Nihilominus in contrariū eſt ueritas in caſu propoſito: in quo eſt cōmiſſum periuriū abſꝗ dolo: ex quo non ſolui in termino ratiōe neceſſitatis, uel paupertatis: unde merito excuſandus ſum: quia pœna appoſita periuro non habet locum ceſſante dolo. ut per Bal. ſingulariſſime in. l. obſeruare. §. proficiſci, in. cclxxii. col. ff. de offi. procon. & probat ex Glo. i. in. c. breui, de iureiur. cū cōcor. de qbus ibi, Refert, & ſequitur. d. Feli, ubi ſupra. verſ. Tertius caſus. Et prædictis adde omnino, quæ ego dixi in Singu. meis in formis Sing. lxii. cuius eſt initium: Quia in præcedenti, vbi ſatis oportune cōcluſi emphiteotam ob inopiam nō ſoluentem canonem, ſiue cenſum non cadere a iure ſuo: neque eſſe periurum: allegādo tex. & ibi Bal. in notab. in c. quærelā, extra de iureiur. vbi dicit ꝙ paupertas excuſat a periurio, & ab infamia. quod dicit eſſe bene notan. Et ex prædictis ego etiam tibi infero ad practicā, immo mauis corruptelam, qua utūtur peruerſi, crudeles, & imperiti iudices, quos magis Iudæos, ꝗ iudices dixeri: q ac

cuſatos ẽm formã Ritus, Itẽ ſiqui debitores, uel ẽm obli gationem actis in curiæ, ſtatim coniiciunt in carcerẽ nulla habita ratione neceſſitatis, difficultatis, & paupertatis, ac inopiæ, ipſorum pauperũ quantũcũq; clamantiũ, & lachrymantiũ, ac voces ad cœlos vſq; emittẽtiũ: quos ego (& hoc auſim proprio iureiurandũ firmare) ſemper redargui: eiſq; i mediũ attuli authoritatẽ illã ſanctiſſimã: Diligite iuſtitiã, qui iudicatis terram. Nã debent, vt ex his patet, eis commiſereri: & exaudire eos in eorum paupertate: ⁊ capere ſummariam informationem, an ex pauptate nõ ſoluerint necne. Et ſiquidẽ repererint: ꝙ ex paupertate non ſoluerint, non debẽt eos ita crudeliter, & immaniter coniicere in carceres vigore dictæ obligationis, vel ritus. Et decernere ſaltẽ ꝙ creditoribus fiat exequutio in bonis, ſiq̃ habent, ⁊ nõ in perſonis rõne allegati periurii: cũ re uera peiurum nõ cõmiſerint propter inopiam.

Commentarius. LXV.

BAld. plene in. l. ii. in ulti. col. C. de patri. qui fil. diſtrax. dicit ꝙ nõ ſolum inter principes, ſed etiam inter priuatos dari poſſunt hoĩes liberi in obſides propter obſeruantiam eorũ, quæ fieri conſueuerunt, non vt ſint pignori creditoris ita, ꝙ habeat ius in eos, ſicut haberet in pignore: nec ut poſſit cogere ad ſeruiendũ: aut poſſit eos locare alii, ſeu pignorare. Talia enim fieri prohibitũ eſt, & pœna incurritur. c. ii. extra de pigno. ſed ſolummodo pro obſeruatione conuentionũ licite poſſunt retineri. all. tex. in. c. ex reſcripto, &. c. expoſita de arbi. & habebit talis datio obſidium talem effectũ ẽm eũ, ꝙ ille q retinet non poteſt dici facere iniuriã, neq; dolum cõmittere in retinendo, Refert ſequit, & defendit. d. Feli. in. d. c. ex reſcripto. in. iii. col. in prin. vbi reſpondet oportune oĩbus quæ in contrariũ adducunt, maxime per Im̃o. &. d. ab ſubſtendendo dictum. Bal. in dicta. l. ii. & dicit idẽ te.

nere ſaltẽ de cõſuetudine Spec.de renũ.& cõcluſ.§.i.uer. itẽ eſt bñficiũ:quod dicit: & ita etiã tenuit Glo.in.d.c.ex poſita,in ver.obſidũ.& ibi expreſſe Imo.& idem Imo.in .l.obſides.ff.de teſta.& Glo.i.d.c.ex reſcripto, in prima ſol.quã pro uera firmat ibi.d.Card.Zabarel. Nec dicitur carcer priuatus: quia fit lege tollerante:ſicut valet pactũ cum ſcriptore deteſtãdo in compedibus donec cõpleatur liber: vt per Spec.ubi ſupra.& eſt Glo. not.in.l. ſtipula-tio.§.fundi.ff.de no.ope.nũ.& ibi hoc not.doc. & Bar. in.l.ſtipulationes non diuiduntur,in.viii.q.ff.de uerbo. obli.Nec obſtat.l.liber hõ.ff.ad.l.aquil.quia iſtud nõ eſt damnificare corpus perpetuo:neq; talis ſeruitus eſt repro-bata:quia non eſt duratura.Item non eſt proprie ſeruit⁹: vt probant verba Bal.in.d.l.iii.C.de patri.qui filios di-ſtraxe.Et hæc reportanda abs te cenſeo ad.c.contra eſſre natas De quo ſupra i.x.&.xlix.Cõmẽtario diſſeruim⁹.

Commentarius. LXVI.

NOlim te hæc obliuioni aliquãdo traditurum:at te hæc perpetuo reportaturum ad cõſtitutionẽ regni, Minorum iura.de reſtitu.minorum. & conſtitutio-nem,Obſcuritatẽ,de reſtitu.mulierum. ꝙ ad excluden-dum minorem,uel mulierẽ ab auxilio reſtitutionis in in-tegrũ,tantũ operatur iuramentũ, quantum ſi interueniſ-ſet certificatio de qualitate beneficii ætatis, vel velleani ſibi cõpetentis.ita latiſſime cõcludit Ludo. Roma.in.l. ſciendũ,in.x.col.ff.de uerbo.obliga. quia iurans cẽſetur cogitaſſe ſe nullo beneficio (ſi quod ſibi cõpeteret) vti poſ-ſe.Et q̃uis non cogitauit in ſpecie, ſufficit cogitaſſe in ge-nere.& refert dicta Bal.in.l.ii.C.de reſcin. uindi.Et pro hoc dicit eſſe caſum rotundum,in.c.ex reſcripto de iure-iuran.Refert,& ſequitur ibi.d.Feli.in.iiii.col.ad fin. & in.v.in prin.in.d.c.ex reſcripto.Et ideo quando contra-his cum minore,uel muliere, facias apponi iuramẽtum:

quia habet uim certificationis. Sed cautius ages ſi etiam in ſpecie, de qualitate beneficii ætatis, uel uelleani certificatio ſacta fuerit.

Commentarius. LXVII.

Regia nouella pragmatica, Odia litium, ſub rubrica de cõpromiſſis inter coniunctas perſonas, uult ꝙ licet alias debeant compromitti cauſæ inter cõiunctas perſonas ut ibi: tamen in calce ipſius excipit cauſas feudales: quod eſt etiã conforme cũ conſtitutione regni, cuius eſt initiũ: Conſtitutionẽ diuæ Memoriæ. §. arbitria. & excipit etiã cauſas, in quibus eſſent inſtrumẽta, ſententiæ, & obligationes liquidæ. Quæro tamen abs te: quid ſi de facto ſuper prædictis cõpromittatur, nũ ligentur partes ſi apponatur pœna? Dicas ꝙ nõ, per id qđ not. Glo. valde ſingu. in c. ſignificãtibus, in Glo. fi. extra de offi. deleg. quæ dicit ꝙ ubi contractus principalis nõ tenet: non tenet etiam pœna. unde infert ibi. d. Ab. ꝙ compromiſſum factũ per partes in materia nõ cõpromiſſibili, non ligat partes etiã ſi apponatur pœna. & dicunt ibi Bal. & d. Car. Zabarel. illam Glo. eſſe unicã, ꝙ ſi partes ſub pœna dant iuriſditionem priuato, non tenet pœna, ex quo nec principale. ⁊ eſt alia Glo. in. l. ſed patron⁹. §. fi. in Glo. quæ incip. Ac ſi ratiõe. ff. quæ in frau. patro. Refert, & ſequitur. d. Feli. i. c. tua nos, in. iii. col extra de iureiur. quæ reponas etiam (ſi ſapis) ad materiam conſtitutionis regni, Cũ ſatis abũdeꝗ, ſub rubrica, Quæ pœna uniuerſitates teneantur quæ creãt poteſtates, & alios officiales. & ad dictam pragmaticam, Odia litium.

Commentarius. LXVIII.

Dictat Ritus magnæ curiæ uicariæ, cuius eſt initiũ: Item ꝙ clericus in maioribus, clericum teneri ad reſpondendum in curia ſeculari per uiam reconuentionis: per quem quidem Ritum conquieuit illa lõga al

tercatio, & digladiatio doc. i. c. at ſi clerici, extra de iudi. An clericus poſſit reconueniri a layco in iudicio ſeculari. Sed ille Ritus fall. reſpectu diſtrictionis perſonæ. nam licet clericus poſſit reconueniri coram layco ſm dictũ Ritum, & ſm illã opinionem doc. in. d. c. at ſi clerici: quæ ſe habet: ꝙ poſſit reconueniri: tamẽ hoc non procedit, ut dictũ eſt, & reſpectu diſtrictionis perſonæ. Solũ enim i hoc habet cauſæ cognitionẽ: quia laycus i perſonã clerici manum ponere nõ poteſt. ita Archi. in. c. i. de cleri. coniuga. lib. vi. ⁊ Lapus alleg. cxviii. fortificatur per dictum Ioan. An. in. c. uerum de foro compe. ibi dicit iudicẽ ſæcularẽ non poſſe punire clericum coram ſe deponentem falſum: quod ego latius firmaui ſupra in eiſdem Commẽtariis, Cõmentario. xxvi. cuius eſt initiũ: Pro ornamento regiæ nouellæ pragmaticæ. Refert, ⁊ ſequiť pdicta. d. Feli. i. c. at ſi clerici, in. viii. col. ibi fall. iiii. Et hæc not. i actu practico.

Commentarius. LXIX.

PEr regiam nouellam pragmaticã, Primã in ordine, cuius eſt initium: Diſpendia litiũ, cũ cauſæ in regno ſint ſummanæ, ſufficit vt loco libelli detur talis qualis petitio, ut reus deliberet an uelit concedere, uel contendere. Sed aduerte ſm Bar. in extrauagãti ad reprimẽdũ, in ver. Et figura: ꝙ nõ debet eſſe tãta imperfectio petitionis, ꝙ cauſet incertitudinẽ impedientem deliberationẽ rei, Nã ſicut obmiſſio ordinis iudiciarii reddit proceſſum nullum in ordinariis. l. prolatã. C. de ſenten. ex peti. re. ⁊ per. d. Feli. in. c. eccleſia ſanctæ Mariæ de cõſti. ita obmiſſio ordinis qualis qualis in extraordinariis, ſeu ſummariis Pet. de Ancha. conſi. clxiii. cuius eſt initium: Viſis diligenter. alle. Inno. ⁊ bene in. c. tua ad fi. ibi. ſicut enim in aliis extra de cohabi. cle. & mulier. Refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. unico in antepenulti. col. ad fi. & in penult. in prici, extra de litis conteſta. Quod nota.

Commentarius. LXX.

POne ꝙ mulier fuit inuenta aſportare arma prohibi-ta contra conſtitutionem regni, Intẽtionis noſtræ, de illicita aſportatione armorũ: vt quandoq; ex facto vidi incidere: num ſit inducenda ad palatium etiã ſi nõ inueniat fideiuſſorem? Dicas ꝙ non, ſed debet relaſſari p̃ ſtita iuratoria cautione de ſtando iuri. Autẽ. nouo iure. C. de cuſto. reo. Refert, & ſequit. d. Feli. in. c. legebatur cir ca prin. extra de maio. & obediẽ. vbi dicit hoc eſſe notã. ſm. Bal. in. l. ſed & ſi is. ff. de in ius uocan. & ibi ẽt in. d. c. legebatur in primis uerbis refert Panbor. ibi dicentẽ fieri iniuriã ducto ad carceres ſpero fideiuſſore idoneo. & ad dit Gemi. poſt Archi. in c. memoriã. ii. col. xxix. d. & An ge. poſt Bar. in. l. ſi vero. §. i. ff. qui ſatiſda. cogan. ubi ex-clamat contra iudices detinentes inuentos cũ armis, offe rentes fideiuſſores. & idẽ dicit Bal. in. d. l. ſed & ſi is. qui-bus adde oino quæ dixi circa prædicta in Singu. meis in formis, Sing. xcii. cuius eſt initiũ: Habeo nũc i facto. vbi etiã tenui iudicẽ teneri in ſindicatu pro iniuria detinentẽ aliquem de perſona, & offerẽtem fideiuſſorem etiam in cauſis criminalibus. ubi uenit imponenda pœna pecunia ria per. l. i. ii. & iii. ff. de cuſto. reo. Mãda memoriæ tam ad dictam conſtitutionem, Intentionis, q̃ ad conſtitutio nem, Varietates pœnarum, de cõſideratione iniuriæ, tẽ-poris, & perſonæ.

Commentarius. LXXI.

TV bene noſti, ac inſpexiſti cõſtitutionẽ regni, In ali-quibus, de ſucceſſio. filio. comi. uel baro. ꝙ extanti bus maſculis, filia fœmina non ſuccedit, ſed mari-tatur de paragio, vt utar eius verbis barbaris. Sed pone illos maſculos fuiſſe a principe legitimatos: quia erãt na turales tm̃: num ſuccedant in plus, q̃ ſit dictũ paragiũ: ita ꝙ ſuccedant in tota hæreditate? Dicas ꝙ nõ. ita Bal. in.

c.per tuas circa mediū, de maiori. & obe. ubi ꝑ tex. ſing: in. §. & qm̄ uarie, in auten. quib. mod. natu. effici. ſui. ſingulariter infert, ꝙ ſtante ſtatuto: ꝙ extantibus maſculis filia fœmina nō ſuccedat niſi in vncia, non poterit legitimatus hoc caſu habere niſi vnam vnciam ſicut filia: & ſic caſu noſtro quātū erit dictū paragiū, habito reſpectu ad numerū filiorū legitimatoꝝ. Et ſic ſtatutum declarat portionē eorū. Et hoc dictū Bal. cōmendat. d. Alex. in. l. neceſſariis, col. penul. verſi. unde. ff. de acquir. hæredi. & ꝑ ſingu. refert, & ſequitur idē. d. Alex. in. l. ſed ſi hac. §. patronū ante ſi. ff. de in ius voc. & . d. Iaſ. in cōmento. l. ſi is qui pro emptore, col. xx. uerſi. pro iſta magis cōmuni. ff. de uſucap. Et hæc ſūt memoria digna ſm̄ Catellia. Cottā in ſuis memoralibus, ī dictione, Legitimatus nō pōt. Et notanda ab ; te cenſeo, ac reportanda perpetuo ad dictam conſtitutionem, In aliquibus.

Commentarius. LXXII.

REpone hoc (ſi ſapis) ad conſtitutionē regni, Baiulos, & omnes iudices, ſub rub de feriis: ꝙ alimentorū cauſa fauorabilis eſt: vt in ſingu. caſu cōſuluit Bal. in cōſi. 50. cuius eſt initiū: Viſo, in vlti. lib. Et ideo in fero: ꝙ ſi quis non habeat unde ſe alat: poteſt etiā die feriato agere: & iudex debet cognoſcere: dato ꝙ ꝓcedatur iure actionis, ita ſingu. Guil. de Cun. i. l. ii. de feriis. quod alibi ſe non legiſſe dicit. d. Alex. in. l. i. col. vi. verſi. his tn̄: ff. ſolu. matri. Refert, & ſequitur. d. Catellia. Cotta in ſuis memoralibus, in dictione Alimētorum. Quod nota ad dictam conſtitutionem, Baiulos: & ad. c. conqueſtus, & totum titu. de feriis.

Commentarius. LXXIII.

QVotidie poterit ibi hoc caſus, quē nūc ſubiiciam, ex facto incidere: in quo uideo paſſim oēs cauſidicos vehemēter errare. Ego uendidi tibi fundū pro centū:

& iuraui me non venturũ cõtra cõtractũ. Certe nõ eſt du biũ: ꝙ poſſim petere vt ſuppleatur iuſtũ pretiũ: in quo fui deceptus. Sed dubiũ ſtat, ſi ego peterẽ alternatiue (ut hodie cõiter fit) contractũ reſcindi: uel pretiũ mihi ſuppleri: an ſim peiurus? Et dico ꝙ ſic: Nam notandũ eſt ꝙ alternatiue ꝓhibitũ cenſetur: quod ſimpliciter prohibitũ eſt. tex. eſt notab in. l. q ſub cõditione. §. ſiqs. ff. de condi. inſti. per quẽ tex. infert ibi ſing. Bal. poſt Iaco. de Are. Ci. & alios: ꝙ ille q iurauit ſe non venturũ cõtra cõtractũ, licet poſſit petere ut ſuppleatur ad pretiũ, in quo fuit decept⁹: tamẽ ſi peteret alternatiue reſcindi cõtractũ, uel ꝑtiũ ſibi ſuppleri, eſt peiurus. Q deſt memoriæ tradendũ ſm Bal. ibi & eſt ſingu ſm. d. Feli. in. c. iiii. ad fi. extra de reſcrip. vbi dicit: Memento in eternum: ꝙ id, quod eſt prohibitum ſimpliciter, eſt etiam prohibitum alternatiue.

Commentarius. LXXIIII.

ADeo leges fauent animæ: ut relictũ ꝑ male ablatis: & ſic pro exonerãda aĩa, & cõſcientia, non poſſit reuocari: quia habet uim debiti cõfeſſati parte pñte. & ideo ex eo non deducetur falcidia: cũ in uirtute debiti cõfeſſati cõſiſtat, non legati. ita ſing. Ang. in. l. cũ qs decedẽs. §. codicillis. ff. de lega. iii. ĩ aliquibus ſuis reportatis. Quod dictũ pro ſingu. refert, & confirmat late Barba. in repetitio. l. cũ acutiſſimi in. cxxiii. col. verſi. qd ſi teſtator dixit hoc modo. C. de fideicommiſ. Quod bene nota ad materiam. l. ſi quis in principio teſtamẽti, in prin. ff. de lega. iii. vbi Bar. & ſcribẽtes adhuc neſciuerũt ĩuenire modum, ſeu cautelam: qua mediante teſtator condat diſpoſitionẽ, quæ ſit irreuocabilis. Nã hic eſt optimus, & ſingi caſus: de quo etiam non fuit memor Barthola. in Vero. Cautela. clxxxviii. cuius eſt initium: Ego dixi. ubi tradit alia Cautelã adeo difficilẽ, & inuolutã, ut ſibimet nõ placeat. ideo hoc dictũ Ange. eſt ꝑpetua memoria dignũ

ſm Catellia. Cottā i ſuis memoralibus, in dictiōe Apicis iuris. Ex prædictis ego tibi īfero ad practicā, qua uti poteſt epiſcopus fauore aīæ: ut non obſtante reuocatione teſtamēti, & legatorū in eo pro male ablatis, poſſit cōtra dicere, & ſolui facere illa legata pro male ablatis: tanq̄ debita confeſſata p̄nte parte. Et eſt hoc non parui momēti. Nā uidi paſſim ubiq; ſeruari contrariū per teſtatores: q in ultimis conſtituti, pollicentur maria & montes: & legant multa ꝑ male ablatis formidine mortis imminētis, & cōſcientiæ remordentis. Cū autem euaſerint, reuocāt teſtamentum, & legata in eo pro male ablatis: quia non poſſunt per prædicta: quæ notanda abs te cenſeo perpetuo: qui curam habes animarum.

Commentarius. LXXV.

TV ſcis diſpoſitionem conſtitutionis regni, Appellationū tēpora: ꝙ ſi appellās nō introduxerit ꝓceſſum infra terminū, de quo ibi ad iudicē ad quē, appellatio erit deſerta: quo caſu poteſt uictor adire iudicem a quo, & petere ut citato appellante mittat ſententiā ſuā executioni. & niſi appellās doceat ſe proſequutū fuiſſe appellationē, poteſt iudex procedere ad executionem. Neq; eſt neceſſe hoc caſu: ꝙ iudex ad quē pronūtiet appellationē deſertam: & hoc modo euitabitur magnus circuitus. ita ſing. Ang. Bal. frater. in. l. ſi cōtra maiorē per illū tex. ſing. quem dicit infinitis uicibus practicaſſe. C. de appel. & ei⁹ verba pro aureis cōmēdat. d. Feli. in. c. ex parte. ii. in. vi. col. verſ. Declara tamē extra de reſcrip. & benefacit quod not. Matheſi Notab. xxix. cuius eſt initiū: Nota ꝙ appellans. Manda memoriæ perpetuo ad dictam conſtitutionem, Appellationum tempora, quia quotidie ex facto poteſt incidere: & ego alias practicaui, & obtinui.

Commentarius. LXXVI.

NOta ad regiam pragmaticam, Odia litium, ꝙ ſi

eſt factum cõpromiſſum generale inter conſanguineos, vt ibi ſeminata ſuper quibuſdam diſcordia non uidetur factũ ſuper rebus pacificis. ita Bal. i procemio Gregoria no in prin. ibi. Et ſic eſt argumẽtũ: ubi dicit hoc eſſe quodammodo expreſſum. ff. de lega. ii. l. cum pater. §. dulciſſimis. Quod not. (vt dixi) ad dictam pragmaticam.

Commentarius. LXXVII.

TAmetſi de eo, quod nunc dicam in præſenti Commẽtario, plene diſſeruerim alias i Singularib. meis in formis, Sing. iii. cuius eſt initium: Cõſueuerunt mariti, vbi cõcluſi cũ Pet. de Ancha. & Io. de Imo. i. c. qđ a te, de clericis coniuga. mordẽtibus Bart. in. l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad trebel. mulierẽ, cui eſt factũ legatũ ſi caſte uixerit, non debere conſequi legatũ ſi nupſerit: quia repugnat cõis vſus loquendi: ſecundum quẽ non uidetur caſte uiuere ſi nubat, inferendo vt ibi per me. Attamen nunc ad maiorem confirmationem eorum, quæ ibi dixi, quæro abs te. Pater reliquit filiæ centum, ſi cõtinenter uixerit: nunquid debeat habere legatum ſi nubit? Videtur ꝙ ſic: quia pudice dicitur uiuere etiam illa, quæ nubit. vt. ff. ad trebel. l. mulier. §. cũ proponeretur. ⁊ ibi Bar. quem citaui in. d. meo. iii. Sing. & etiam caſte dicitur uiuere, quæ uiuit in nuptiis ſeruando honorem ſui mariti. vt in auten. de reſti. & ea quæ parit. ix. menſe. §. fi. colla. iii. l. ubi dicitur, ꝙ non debet plus habere nõ uiuens caſte. & ſumitur ibi caſtitas pro uita nuptiali. In cõtrarium uidetur: quia uita continentium diſcrepat a uita nubentium, & diuerſi ſunt ordines ſ͠m Bal. in. c. firmiter, in. ii. col. ad fi. extra de ſum. tri. & fide catho. ubi dicit Glo. ordinariam eſſe ibi quod verũ ſibi videtur de ſtricta, & propria ſignificatione verborum. Et ſic pudicitia ſecundũ eũ ibi largius ponitur, ꝗ cõtinentia. & maxime quia (vt ſupetius dixi) repugnat cõis vſus loquẽdi, ſ͠m quẽ non dr̃,

continentet

cōtinentēr uiuere ſi nubat. Manda memoriæ in actu practico.

Commentarius. LXXVIII.

SCio te non ignorare diſpoſitionem conſtitutionis regni, Si damna clandeſtina. & cōſtitutionis, Super incidionibus, q̄ uniuerſitas caſtri, uel uillæ tenetur emendare damna, & homicidia cōmiſſa in ſuo territorio. Sed pone q̄ in uilla non ſunt quinq; uiri: ideſt patresfamilias: nū comprehendatur in dictis cōſtitutionibus? Dicas q̄ nō: quia adeſſe uniuerſitatis caſtri, uel uillæ requirūtur quinq; vt. C. de teſta. l. fi. ſm Bald. in. c. i, in. ii. col. circa prin. ibi, Quæro quot homines, extra de electio. ubi dicit: Si ſtatuto cauetur, q̄ uilla teneatur emendare damna commiſſa in ſuo territorio; & in uilla nō ſunt quinq; uiri, ideſt patresfamilias, nō comprehenduntur in ſtatuto. Quod nota ad dictas conſtitutiones, quia poſſet ex facto incidere in aliqua uilla, q̄ haberet territoriū ꝓpriū, & ſeparatū. & in ea nō eſſent quinq; patresfamilias, ſicut quinq; uidi. Nā illa nō cōprehēderet in dictis cōſtitutionibus per prædicta.

Commentarius. LXXIX.

QVæro abs te ad materiā cōſtitutionis regni, Grādis vtilitas, ſub rubrica de pœna contumaciæ in criminalibus cauſis, num bannitus propter contumaciā ſit infamis? Dicas q̄ nō: quia bannum eſt interlocutoria: & poteſt mutari, ſeu emendari. l. diuus. ff. de cuſto. reo. & immediata cauſa banni eſt contumacia. Nā contumacia examinatur ſeorſum a crimine: non imponit terminum liti: nec officium iudicis eſt expiratum, cū reſtet id quod principale eſt: ideſt diffinitio cauſæ, & terminus pœnæ. Verba ſunt Bal. in. c. conſiderauimus in prima colū. ibi, Dicunt iuriſtæ. de electio. Sed ego non admitterem prædicta in regno ſtante conſtitutione, Pœnam horū, p quā abſens poteſt damnari, cum ſit effectus per foriudicationem. Hoſtis publicus; & pro mortuo habeatur. Sed di

ctum Bal, procedit in contumace, qui non poteſt damnari abſens. ita uidetur mihi dicendum in iſto caſu.

Commentarius LXXX.

NOta hunc caſum ad materiã conſtitutionis regni, Vt de ſucceſſiõibus, de ſucceſſio. nobil. in feu. Frater meus habebat feudũ: & quia non habebat filios, donauit mihi illud cũ aſſenſu regio: quo peracto, naſcitur ei filius ex concubina. Quæritur nũquid iſte tanq̃ poſthumus rũpat donationẽ? Reſpõdet Bal. in. c. innotuit, in. ii. col. de elec. ibi, quæritur extra. q̃ aut eſt legitimatus per matrimoniũ, & rumpit: aut per reſcriptum, & non rumpit quia non ſuccedit in feudo: aut non eſt legitimatus, & tunc abſq; dubio nõ rũpit, etiã ſi poſthumus ſit: q̃a nõ agnoſcit patri, ut ſing. not. in. l. f. §. i. ff. de cõtra tab. & l. generaliter. §. fi. C. de inſti. & ſubſtitu.

Commentarius. LXXXI.

QVotidie porrigũtur ſupplicationes, q̃ expediũtur, & decretãtur ſub iſtis uerbis videlicet: Talis iuſtitiã faciat. Quæro igitur abs te, quid icludãt iſta uerba? Dicas q̃ includunt põteſtatẽ decidendi ſm. Gem. in. c. qm̃ per illũ tex. de immu. ec. lib. vi. & Pet. de Ancha. & Imo. in Clem. auditor, de reſcrip. & Pet. de Ancha. in. c. in præſentia in ulti. notab. de proba. & important duo, videlicet ut ſeruetur ordo iudicaris, & pronũtietur de iure ſm Ang. poſt Glo. in autẽ. de hære. & falci. §. ex hæredatos. Refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. i. xvi. col. ibi. Et ſi dicatur facias iuſtitiam, extra de cõſtitu. quæ notabis in actu practico, vt ſcias uirtutem, & importantiã dictorũ verborũ. & quotidie (vt dixi) hoc ex facto incidit.

Commentarius. LXXXII.

QVamuis ſit licitũ capere debitorem fugientẽ propria authoritate: non tamen eſt licitũ illũ retinere niſi per. xx. horas: alias ſi ultra retineatur, dicitur

retinens committere priuatum carcerẽ, ita Bar. per illum tex. in. l. capite quinto. ff. ad. l. Iuliam de adul. Bal. in au ten. immo. C. de actio. & oblig. refert, & ſequitur. d. Iaſ. inſti. de actio. i prin. in. xii. col. Quod not. ad cap. regni. Contra effrenatas, de quo ſupra in eiſdem Commentariis diſſeruimus, Cõmentario. x. & xlix. & lxv. & in Singul. noſtris in formis, Sing. xxix.

Commentarius. LXXXIII.

EX quo in regno mulieres iure Lõgobardo uiuentes, non poſſunt contrahere ſine conſenſu mũdualdorum. Quæro abs te, num poſſint abſq; conſenſu eorũ cõtrahere matrimonium? Dicas ꝙ ſic: qa ius illud Longobardorum, & conſtitutiones regni illud approbantes, debent intelligi de contractu, qui fit circa res, & bona: non autem de contractu, qui fit circa perſonarum. ita Bar. in. l. i copulãdis per illum tex. C. de nup. Refert, & ſequit. d. Iaſ. inſti. de actio. §. omnium, in. ix. colũ. Et hoc uerbũ not. ad intellectum illius iuris Longobardi.

Commentarius LXXXIIII.

QVamuis regulariter tenentes res alienas, non teneãtur illas reſtituere, niſi probãtibus de iure ſuo. ut. l. res alienas, quæ eſt. l. vltima. C. de reiuẽ. Attamẽ ſi actũ ſit reiuendicatione contra eum qui negat ſe poſſidere, cũ in veritate poſſideat, ſi cõuincitur de mẽdatio, quia actor probet eum poſſidere: debet talis poſſeſſio incontinenti ab eo auferri, & in actorem transferri, etiam nihil de ſuo iure probantem. tex. eſt notab. in. l. fi. ff. de reiuẽ. De quo vide mirabiliter per Panhor. in. c. pen. i. vi. col. de iuram. cal. vbi ponit quot requirantur ad hoc, ut fiat hæc trãſlatio poſſeſſionis in ipſum agentem, Sed aduerte: quia. d. l. fi. procedit quãdo reus negaret ſe poſſidere: ſecus autem ſi reſpondẽs libello, diceret: Nego narrata, prout narrant, eſſe uera: prout hodie communiter dicitur, Quia tunc

per talem negationem non diceretur negare ſe poſſidere: ſed quia per talem negationē uidetur negare id quod eſt ſubſtantia libelli: nō autē eius circūſtantia. Illud fuit notabile dictū Bar. & nunq̄ delendū memoria in. l. ſi dubitetur. §. ita demū. ff. de fideiuſſo. Et hoc perpetuo nota: quia utiliſſimū eſt in actu practico: vt cōuentus nunq̄ neget ſe poſſidere, ne incidat in pœnam. d. l. fi. ſed ſimpliciter neget narrata in libello, prout narrantur, eſſe vera. & dicit ibi Imo. alias ſe fuiſſe bene lucratum de dicto iſto. & hoc etiam ſequitur ipſe Imo. in. l. ſed hoc ita. ff. de re iudica. Refert & ſequitur. d. Iaſ. in. §. omnium. xix. col. circa prin. inſti. de actio. Quæ reportanda etiā abs te cēſeo omnino ad cōſtitutionē regni, Reiuēdicatione cōuētus, ſub rubrica de reſignanda poſſeſſione, & reiuēdicatione.

Commentarius. LXXXV.

TAmetſi hodie in regno non requiratur libellus, ſed loco ei9 ſufficiat talis qualis petitio, ut reus ſciat deliberare an uelit cedere, uel contēdere ſm regiā nouellam pragmaticā primā in ordine, cuius eſt initiū: Diſpendia litium, nihilominus in dicta tali quali petitione ſemper eſt diligenter aduertendum ad cōcluſionē, & nō ad narrationē ſm Ang. Are. inſti. de actio. all. Inno. i. c. ſuper literis, extra de reſcrip. & Bar. in. l. Aurelius. §. Sticho. ff. de libe. lega. & ibi Bar. dicit: φ ex cōcluſione libelli apparet qualiter præcedentia intelligantur. & Inno. in. d. c. ſuper literis dicit: φ quādo unū narraſ i libello & aliud concluditur: φ iſto caſu potius debet inſpici cōcluſio. Et illud dictū Inno. refert etiā Bal. in. l. edita in repe. Paduana, in. xi. col. C. de eden. & Ang. in cōſi. xxv. cuius eſt initium: Pro deciſione quæſtionū in prima col. in fi. Quod notabis perpetuo in actu practico.

Commentarius. LXXXVI.

CIrca materiā. l. fi. ff. de reiuen. & cōſtitutionis regni,

Reiuendicatione conuentus, de quibus ſupra in eiſdem Commẽtariis, Cõmentario.lxxxiiii.plene diſſeruimus, volo ꝙ aduertas.ꝙ eo ipſo ꝙ reus conuentus reiuendicatione, negat ſe poſſidere, debet actor eſſe cautus, & petere a iudice ꝗ mittatur in poſſeſſionẽ illius rei tanꝗ vacantẽ: & debet iudex illũ mittere. ita dicit Ang. ſe practicaſſe i. d. l. fi. & refert, & ſimpliciter ſequit̃. d. Bartho. Vero. in Cautela ſua. ccxxxv. & .d. Iaſ. inſti. de actio. §. oĩum, col. xviii.

Commentarius. LXXXVII.

NE tradas obliuioñi hoc ad materiã, de qua p Inno. in. c. quia pleriq; de immu. eccle. ubi tractat materiã reſtitutionũ. & ad materiã. c. omnis vtriuſq; ſexus, de pœni. & remiſſio. & per totum illum titulũ. Quidam fuit inſtitutus hæres in teſtamento minus ſolemni, vel ei fuit legatum quicquam: puta centum: quapropter alius proximior ſucceſſit ab inteſtato. Quæro pinde ab ante, num iſte ſuccedens ab inteſtato teneatur aliquid dare in foro conſcientiæ hæredi inſtituto in teſtamento minꝰ ſolẽni, vel legatario, Bald. in. l. ſi poſt diuiſionem. C. de iuris, et facti igno. per Glo. notab. ibi tenuit: ꝙ non. & idẽ ſequuntur ibi Fulgo. & Pau. de Caſt. cõtrariũ tenet Ioã. de Imo. in. l. nemo poteſt. ff. de leg. i. & ibi uide. d. Alex. idẽ tenet. d. Anto. de But. in. c. nouit. in. xii. col. de iudi. & in. c. quia pleriq; de immu. eccle. refert, & ſequitur. d. Iaſ. inſti. de actio. §. ſed iſte, col. xxix, circa prĩ ibi, An autẽ ſuccedens.

Commentarius. LXXXVIII.

DIxi in cautelis meis i formis, Cautela. xli. cuius eſt initium: Filius tuus cõmiſit: ꝙ proſcripto filio non poteſt fiſcus extendere manus ad bona ipſius, nec caſtrenſia, nec quaſi: ſed debẽt erogari patri: p tex. ſingu. in. l. ſi filius. C. de bonis ꝓſcrip. & habetur i. l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de damno infec. & idẽ de peculio aduentitio: quia etiam debet erogari patri, & nõ fiſco. l. iii,

§.ſed utrum.ff.de mino.& per Iaſ.in.l.ſi quis iniquum, §.ſi filius meus,in.i.notab.ff.quod quiſq; iur. ⁊ per Ange.de Are.inſti.de actio,§.actiones autẽ,p tex.quẽ dicit ad hoc eſſe ſingu.in.l.iii.C.de ſentẽ.paſ.& corrupte alle. quia eſt in titu.de bo.proſcrip.C.& ibi Bald.dicit illum tex.non eſſe alibi in iure.idem tenet etiam Bal.in repe.l. de quibuſ,in.iii.col.ff.de legi.& illum etiã reputat ſing. Ioan.de Imo.in.d.§.de uectigalibus ſm.d.Iaſ.in.d.§. actiones autem colũ.x.Sed quæro abs te quid econtra? Nom publicatis bonis paternis iuxta conſtitutionem regni,Grandis utilitas,ibi fiſci noſtri commoditatibus acquirãtur,publicetur etiã peculium profectitiũ in præiudicium filii? Dicas q non ſm Areti.in.d.§.actiones aũt. per tex.quem ad hoc reputat ſing.in.l.iii.§.ſed utrũ, in fi.ff. de mino.⁊ illum tex.Bar.ibi ante fi.dicit bene eſſe notã. & ſe neſcire alibi.illũ etiã habet pro unico, & ſingu. Ioã. de Imo.in.d.§.ſi de uectigalibus. Et de hoc ibi per Bar. in.vi.colũ.& per Bal.in.l.penul.C.qui bon.cede. poſ.& in.l.penul.in.x.col.C.de bo.autho.iud.poſ.Quæ notabis. diligenter ad dictã cõſtitutionem,Grandis vtilitas.

Commentarius. LXXXIX.

QVamuis per regiam nouellã pragmaticã, Odia, debeant cauſæ inter coniunctos vt ibi, compromitti: tamẽ in calce ipſius excipiuntur nõnulli caſus:& inter cæteros quando eſſent ſententiæ. Sed pragmatica non habet locũ etiã in iſto caſu,quãdo pars q̃ hẽt ſñiam pro ſe renuntiaret ſententiæ, & faceret cõpromiſſum,non obſtante illa ſententia,ita.d.Iaſ.in.l.poſt rem, in.ii.col.in princi.ff.de tranſac. & plenius per eundẽ in.l. ſi diuerſa in penul.col.circa fi.ibi. Nota etiã diligẽter. C. eo.titu.quod not.ad dictam pragmaticam.

Commentarius. XC.

NOta perpetuo unum ſingulare,quod video in pra-

ctica paſſim ubiq; male ſeruari. Eſt cōdēnatus Titius in cētū Sempronio ex cauſa mutui, uel ex quauis alia legitima cauſa, non curo: quapropter habet Titius ſic condemnatus de iure cōmuni quadrimeſtre ad ſoluēdū poſt ſententiā. l. ii. & l. fi. in prin. C. de vſur. rei iudicatæ. Bar. & Bal. i. l. exequutorē. C. de exequu. rei iud. vel eſt factū eidē Titio pceptū tāquā in cōfeſſum, nulla interueniēte alia ſnia, q̄ infra. x. dies ſoluat dicta centū, iuxta. l. ſi debitori. ff. de iud. Iſto caſu aduerte: q̄ ad hoc ut ipſe Titius cōdēnatus habeat quadrimeſtre ad ſoluēdū: & ſic q̄ gaudeat iſto iuris beneficio, requiritur q̄ ſatiſdet de quātitate debita ſoluenda tēpore ſtatuto: alias nō præſtita ſatiſdatiōe, poterit interim infra dictum tēpus, de quo ſupra, fieri exequutio contra eū: & poterit capi perſonaliter, et carcerari ſi non ſatiſdet. ita ſingu. Bar. in. d. l. ſi debitori, p illū tex. ff. de iudi. Bal. in. l. fi. §. i. C. de exequu. rei iudi. d. Abba. in. c. quo ad conſultationē, in. viii. col. de re iudi. vbi per hoc infert ad unū notab. dictū, de quo ibi per eū. Refert, & ſequitur. d. Iaſ. in. l. ſi arrogator. in penul. colū. circa fi. ibi, Secundo aduerte. ff. de adop. Quod nota in actu practico: licet (vt dixi) viderim i iudicio male ubiq; ſeruari, & credo q̄ per inaduertentiam.

Commentarius. XCI.

PRinceps conceſſit quoddam magnum priuilegium multas continens gratias, immunitates, & prærogatiuas mihi, & in oībus deſcēdentibus meis tā maſculis, q̄ fœminis. Quæro an filiæ maritatæ gaudeāt huiuſmodi priuilegio? Dicas q̄ non: quia cū fuerint nuptæ: ac per hoc mutauerint ſtatū: & ſortitæ fuerit forū uiri. l. mulieres. ff. ad munici non debēt gaudere tali priuilegio. ita ſing. dicit Bar. i. l. quoties. C. de priuile. ſcola. li. xii. & ita tenet Ange. & Ioan. de Platea. in. d. l. quoties. & Ludo. Pōta. in. l. cū qdā puella, in prin. ff. de iuriſdi. om. iudi. &

in.l.i.in prin.ff.ad Sylle.& dicit Brixię.in ſuo iudice. imo mauis repertorio in dictione Poſteri: ꝙ iſtud dictũ Bar. & eſt bñ ſing. & ꝙ ita alias fuit iudicatũ. Licet iſtud dictũ reprobet ſolus Alex.in.d.l.cũ q̄dã puella,in pri.in finali.col. Sed tene quod ſupra dixi propter authoritatẽ Barto.& tantorũ patrũ.quos refert,& ſequitur.d.Iaſ.in .l.i.in vlti.col.ff.de conſti.prin. Quæ portare cõgruenter poteris ad cõſtitutionẽ regni, In aliquib⁹, de ſuccel.filio. comi.uel baro,ut nõ ſolũ filiæ fœminæ, extantibus maſculis,non ſuccedant in bonis patris ſi fuerint maritatæ, & doratæ:ſed nec in quæſitis per patrẽ ex priuilegio cõceſſo patri ꝑ ſe ⁊ oibus deſcẽdentibus ſuis tã maſculis, q̄ fœminis,per ſupradicta,qñ fœminæ ſunt maritatæ.

Commentarius. XCII.

Pone ꝙ Archiepiſcopus Salernitanus deliquit in dioceſi epiſcopi Caputaqueñ.ſui ſuffraganei: an ſit effectus de foro epiſcopi? Reſpondet Bald.poſt Inno.in c.cũ inferior,de maio.& obe.ꝙ nõ: quia minus dignũ cedit magis digno. Et eſt mirabile ſm Bald.ibidẽ; ꝙ rõne delicti quis nõ ſortiatur forum, & ſequitur moder. Ferrariẽ.ibi in.i.&.ii.col. Addentes Archi.& Gemi.in.c. i.iii.q.vi.vbi qcquid dicat,ibi Glo.cõcludũt: Si Archiepiſcopus delinqt in dioceſi ſui ſuffraganei,dicit̃ delinquere infra terminos ſuæ iuriſditionis.& ideo condẽnandus eſt coram Patriarcha, vel Papa,p.c.ſubmittitur.xxi.d. Nota ad limitationẽ illius regulæ,quæ ſe habet:ꝙ ratione delicti quis ſortitur forũ.de qua in.c.licet,ratione delicti:quod eſt.c ſi.extra de foro compe.cum aliis ſimil.vt non procedant in Archiepiſcopo delinquente in dioceſi ſui ſuffraganei: per duas rationes quæ colligi poſſunt ex prædictis. Prima, quia minus dignũ cedit magis digno. Secunda,quia nõ dicitur delinquere extra terminos ſuæ iuriſditionis.

Commentarius. XCIII.

NOta tu aduocate, ne fideiubeas pro clientulo tuo: quia ex hoc uideris redemptor litis. ff. manda l. re muneranđi. §. Maurius. ubi dicitur ꝙ talis aduocatus ſoluens pro tali, non habet actionem mandati, & non eſt alibi ſm Bal. in c. ex parte, extra de poſtu.

Commentarius. XCIIII.

CLerici tam in maioribus, ꝙ in minoribus ordinibus conſtituti, non poſſunt deponere in ciuilibus cauſis coram iudice ſæculari, niſi habita licētia in ſcriptis a ſuo prælato, ita dictat Ritus magnæ curiæ uicariæ, cuius eſt initiũ: Itē ꝙ clerici. Sed ego amplio tibi illũ Ritũ, vt non ſolum non poſſint clerici deponere corā iudice ſecularí ſine licentia ſui prælati in ſcriptis data, ut ibi iuncta ſupraſcriptione: ſed nec coram iudice non ſuo: etiam eccleſiaſtico, ita Bal. in. c. i. in. ii. col. extra de iuramē. cal. vbi ex illo tex. in uerbo prælato ſuo, dicit nota optimũ tex. ꝙ ſi clericus Papienſis fert teſtimonium coram extraneo epiſcopo ſine licentia proprii epiſcopi, non valet iuramentum, ergo nec teſtimonium. Quod dicit eſſe memoriæ commendandum.

Commentarius. XCV.

QVæro abs te de vno, qđ uideo paſſim ubiq; male ſeruari tā in curia eccleſiaſtica, ꝙ ſeculari. Nũ clericus ſiue actor, ſiue reus, debeat iurare de calumnia? Bal. poſt Inno. in. c. i. in vlti. colũ. in prin. de iura. cal. cōcludit ꝙ non: quia in iudiciis peieratur facile propter affectionē vincēdi. ff. ad. l. falci. in ratione. §. quidem: licet ſecus ſit in contractibus. ut ibi etiam per eũdem Bald. poſt Inno.

Commentarius. XCVI.

NOn loquor i terminis regiæ nouellæ pragmaticæ, Quinta die, per quā reſpondetur ſuper poſitionibus per uerbum credit, uel non credit: ſed loquor

inſpecta iuris cõmunis prudentia, ſm quam in curia ec-cleſiaſtica eſſet conuentus clericus per laycum, & fuiſſent factæ poſitiones ſuper quibus petit laycus dictũ clericũ reſpondere medio iuramento, nũm teneatur reſpondere ſub iuramento? Bald. in. c i. in. ii. col. de iura. cal. not. ar. ex illo tex. ꝙ clerici, præſertim beneficiati, non tenentur reſpondere poſitionibus ſuo iuramento: quia ex peiurio deponerentur, & ſic punirentur ultra periculum litis mo tæ: & eſſent ĩpoſitæ clericis inſidiæ: & layci eſſent cõtẽti de hoc. Q đ nota, qa etiam hoc uidi male ſeruari vbiq;.

Commentarius XCVII.

ADde ad materiã poſitionũ, de quibus ſupra ĩ eiſdẽ Cõmentarijs, Cõmẽtario. xxiii. diſſeruimus, iuxta regiã nouellam pragmaticã. Q uinta die: ꝙ interdũ non eſt reſpondendum ſuper interrogationibus. ſ. quan-do in neutrã partem poteſt reſponderi ſine præiudicio iu ris ſui. quia iſta dicitur interrogatio captioſa. De hoc ha bes duas Glo. notab. ff. de exceptio. rei iud. l. ſi a te, ff. de iureiur. l. qui iuraſſe, §. ſi pater ſm Bal. in. c. cũ cauſam, in vlti. col. ad. fi. extra de iuramen. cal. Et qñ intelligatẽ poſi tio captioſa, poſui vnũ exemplũ in dicto. xxiii. Cõmen-tario. Nota ergo. ad dictã regiã pragmaticã, Q uita die.

Commentarius. XCVIII.

NVllus dubitat, quin dilatio ſit cõmunis vtriq; liti-gatorum: niſi alter renũtiauerit dilationi, vt. C. de tempo. in integ. reſt. l. petẽdæ. Sed q̃ro qđ de ꝓdu-ctione teſtiũ, & inſtrumentorũ, nũ etiã illa ſit cõis? Dicas ꝙ ſic. Glo. eſt ſing. in. l. i. §. Editiões, ĩ fi. magnæ Glo. ff. de edẽ. ſm Bal. i. c. ꝑterea, ĩ antepen. col. circa fi. extra de dilatio. Q uod nota.

Cõmentarius. XCIX.

DIxi in Problematibus meis, Problemate. xlvi. cu-ius eſt initiũ: Hic caſus: ꝙ probãs ſe ſoluiſſe tribu annis immediate præteritis canonẽ: præſumitur

etiam in præteritum ſoluiſſe vſq; ad.xl.annos, & vltrà; per tex. valde ſingu. de tributo loquentem: quē Bar. ibi inducit ad emphiteotā in.l.quicūq;.C. de apo. pub.lib. x.cū aliis ibi alle.non parum multis. Sed ibi dictis adde Bal.in.c.literæ.in vlti.col.ad fi.ibi: Quæro vtrū ille, extra de dila. vbi poſt Ioan. An. ibi dicit: ꝙ ille, qui ſoluit penſionē per triennium proxime præteritum, præſumitur ſoluiſſe per ſeptēniū, & ultra: uidelicet pro toto tempore præterito quo ſoluere debuit. ſiue loquamur ī emphiteota, ſiue in ſimplici colono, ſiue in cēſuario. & ſimiliter ſi qs ſoluit collectas in cōmuni per trienniū proxime pteritū, ſiue per tres collectas annuales, præſumitur ſemper ſoluiſſe, niſi contrarium probetur. all. d.l. quicunq;.C. de apo. pub.lib.x. quā dicit eē Aureā. ppterea cū ſit Aurea ſm ipſum, debet nō immerito ppetuæ memoriæ cōmēdari.

Commentarius. C.

VElim te perpetuo reportaturum hoc ad conſtitutionē regni, cuius eſt initiū: Circa uiolentiarū pœnas, ſub rub. de reſti. poſſe. quod not. Bal. ex illo tex. in verbo integre, in.c. conquerente, in.i.col. extra de reſti. ſpolia. ubi dicit per illū tex. ꝙ vſq; ad ultimū q̄drantē tā poſſeſſionis, q̄ fructuū debet ſpoliatus in integrū reſtitui añ oia: & ſi unus numerus deficeret, nō tenetur, ī aliis reſpōdere. Qđ eſt notan. ſm eū ibi vbi idē putat de expēſis litis. Et ſi iudex reſeruauit ſibi taxationē: oportet taxari, & reſtitui anteq̄ ſpoliatus poſſit conueniri. Sed ego vlterius addo pdictis vnū notab. & originale verbū Vincētii de offi. dele. c. venerabili. Quē refert ibi Ab. Pābor. in.ii. col. ad fi. ꝙ ſpoliatus nō ſolum debet prius reſtitui añq̄ impetatur: ſed debet ſtare tanto tēpore in pacifica poſſeſſione, quanto tēpore ſtetit ſpoliatus. & dicit Ab. ibi uidetur pbari hoc.iii. q.ii.c.i. & c. tamdiu. Quod tamen limita, & intellige vt ibi per eū. Māda memoriæ ad dictā cō-

ſtitutionem, Circa vo lentiarum pœnas.

Commentarius. CI.

QVæro abs te num vulnerans mortuum teneatur pœna, de qua in conſtitutione, Siquis aliquē de p cuſſione illicita cū armis. Dicas ꝙ non: quia mortuus nō moritur, nec vulneratur. vt notat.l.i.C. qui accuſ. nō poſ. &.ff. de manu. teſ. l. qui duos. per quæ ita tenet Bald. in rub. extra de uita, & hone. cle. i primā col. circa prin. Quod nota ad dictam conſtitutionem, Siquis aliquem. Attamen non nego quin extra ordinem puniatur, vel actione iniuriarum.

Commentarius. CII.

ITem quæro abs te, num ſit licitū clericis, vel prælatis noua caſtra, vel munitiones facere? Dicas ꝙ ſic: niſi ſint ſuſpecti de æmulatiōe, uel guerra ab eis mouenda. de reſti. ſpoli. c. Piſanis per Inno. ita Bal. in. c. clerici, i. de uita, & honeſt. cle. in. i. col. quod reportandū abs te ē leo: & ponēdū ad cōſtitutionē regni, Caſtra, munitiones, & turres, ſub rub. de nouis ædificiis. & ad cōſtitutionē ſequentē, cuius eſt initiū: In locis Demanii, ſub rubrica de prohibita in terra Demanii conſtructione caſtrorum. Et ſimiliter dicimus de refectione caſtrorum inhabitatorū. Quod eſt notan. ſm Bal. ubi ſupra.

Commentarius. CIII.

ITerū quæro abs te, aliquis adulterauit vxorem alterius: & offenſus econtra adulterauit uxorē illius. Nū hoc genus uindictæ ſit licitū? Reſpōdet Bal. in. c. clerici. i. in. ii. col. verſ. ſed quid ſi aliquis. de uita, & honeſt. cle. ꝙ non: quia tangit aliū q̄ offenſum. & iniquius fieret ſtatutum ſi hoc permitteret. & duplex iniquitas non eſt tollerands. ar. in. l. ex facto. ff. de vul ſub quod nota ad cōſtitutionem regni, Si maritus, de pœna vxoris in adulterio deprehenſæ, & ad conſtitutionem, Maritum, de pœ

na mariti: vbi adulter aufugit. Et ad cõſtitutionem, Maieſtati noſtræ, de adulteriis coercendis, alias eſt de priuilegiis eccleſiarum.

Commentarius. CIIII.

NOta venales ſententias, & proceſſus nõ tenere: qđ verum eſt in proceſſu iudicum. Sed proceſſus arbitri, vel arbitratoris tenet. Sed datˀ exceptio: quod eſt uerum in arbitro: qui ſpõte eligitur. Sed ſi eligitur de neceſſitate, qui uocatur arbiter iuris, idem eſt in eo quod in quocũq; iudice: vt proceſſus venalis, & ſententia uenalis ſit nulla ipſo iure. Et hoc eſt bene notandũ ſm Bal. q prædicta tenet poſt Inno. in. c. Cũ ab oĩ in. i. col. extra de uita, & hone. cle. quia ſm eũ ibi, arbitri ſæpe cõmittunt has baractarias: cũ pleriq; ſint viles pſonæ. Et hoc repone ad regiã nouellam pragmaticam, Odia litium. ex cuius forma arbitri electi dicunˀ arbitri iuris, p ſupradicta.

Commentarius. CV.

QVia, vt in præcedenti Cõmẽtario diſſeruimus, ſententiæ venales & proceſſus venales arbitrorũ, qui eliguntur non ex uoluntate, ſed ex neceſſitate, qui dicuntur arbitri iuris, non ualent ipſo iure. Quæro abs te, nũ indiſtincte ſit uerũ hoc in regno? Tu diceres ꝙ ſic, per ſuperius poſita in dicto præcedenti Commentario. Sed in contrariũ eſt veritas. Nã hodie ex ꝓuiſione regiæ pragmaticæ, Odia litiũ, habẽt arbitri ipſi pro eorũ ſalario quintam partem trigeſimæ quæ iudicibus olim ſoluebatur. Et bene. Nam dicit Bal. in. c. cũ ab omni, in ulti. colũ. de vita, & hone. cler. ꝙ licet alias nõ debeanˀ iudicibus ſportulæ ex promiſſione partiũ: tamen ex legali diſpoſitione bene poſſunt deberi, put debẽtur ex dicta regia pragmatica. & ſunt taſſatæ ut ibi, legitur, & not. in. §. tripli. inſti. de actio. Manda memoriæ, ſi ſapis.

Commentarius. CVI.

QVæro adhuc materiā arbitrorū, qui eligūtur ex forma regiæ pragmaticæ, Odia linū, de quibus in duobus præcedentibus Cōmentariis diſſerui mus. nū a ſnia iſtorū arbitrorū aſſumptorū de mandato dictæ regiæ pragmaticæ poſſit appellari? Dicas q̄ ſic. licet ſint meri arbitri ſm Bal. in. c. irrefragabili. §. cæterū, 1 vlti. col. verſ. Et unū ſcias. extra de officio ordi. qđ dicit eſſe notan. pro ſtatutis terrarū Italiæ, q̄ cōpellūt partes, uel iudices ad electionē arbitrorū. Nā ab eorū ſententiis poteſt appellari ſm Bar. q ita not. in. l. i. §. iterdū. ff. a quib. appel. nō licet: quia ex eorū ſententia naſcitur actio iudicati. Attamen licet iſta procedant inſpecto iure cōmuni: nihilominus animaduertendum eſt in caſu dictæ regiæ pragmaticæ: ut non poſſit ex forma illius appellari a ſententia arbitrorum. Nā ſi aliqua partiū ſenſerit ſe grauatam a ſentētiis, uel laudis prædictis eſt inducta certa forma ſpecifica per aliam regiam pragmaticam ſequentem, cuius eſt initium: Et ſi aliqua partium, ſub rub. de reclamatione laudi, ſiue ſententiæ arbitrorum. Vnde aduertas circa prædicta ne decipiaris in actu practico.

Commentarius. C V I I.

TV ſcis concluſionem meam, quam tenui in Singularib. meis in formis, Sing. xli. cuius eſt initiū: Multū intereſt. vbi cōcluſi: Actionē iniuriarū iuxta terminos conſtitutionis regni, Varietates pœnarū, ſub rub. de cōſideratione iniuriæ, tēporis, & perſona, eſſe ciuilē: tamen ſi pœna, in qua condēnatur iniuriā inferens, pro duabus partibus applicetur fiſco. & pro tertia perſonæ offenſæ. & allegabam ibi Glo. unicam, & ſing. ad hoc in dicta conſtitutione, in Glo. i. in. fi. ibi, Sequens conſtitutio loquitur, Stante igitur prædicta cōcluſione pro uera prout eſt: q̄ actio iſta iniuriarū in terminis dictæ cōſtitutiōis ſit ciuilis. Quæro abs te de vna q̄ſtione, cuius deciſio uidebi

tur tibi (vt ingenue fatear) prima frõte mirabilis, nũ con ſanguineo agẽte iniuriarũ cõtra cõſanguineũ ſm formã dictæ cõſtitutionis, Varietates pœnarũ ſit locus cõpromiſſo ex forma regiæ pragmaticæ, Odia litiũ, inſtãtib9 ambobus conſanguineis, vel eorũ altero, iuxta terminos ipſius pragmaticæ. Et an iudex poſſit tale cõpromiſſum impedire, vel prohibere: Iudex latrunculator, qui adiecit oculos ad illas duas partes applicandas curiæ in caſu cõdemnationis impediret, vel prohiberet huiuſmodi compromiſſum: & adduceret forte ad ſuã malitiã colorandã duas rationes aliquantulũ prima fronte apparentes. Prima eſt, quia reſpectu dictarũ partiũ duarũ applicandarũ curiæ, cauſa huiuſmodi dicitur criminalis: vt colligitur ex verbis Bal. in. l. i. in. iiii. colũ. C. de iudi. ſi criminalis, ergo meri imperii, ergo non poteſt compromitti. Secunda, licet accuſatio iniuriarum ſit priuatum crimẽ: tamen quãdo agitur ad uindictam publicã habet inſtar publici iudicii. vt ſing. not. ff. de itine. actu. ꝗ pri. l. licet in populare poſt prin. facit inſti. de iniur. §. pœna. His tamen non obſtantibus, concludo in caſu noſtro eſſe locũ cõpromiſſo ex forma dictæ pragmaticæ, dũmodo petatur añ termini dationem, iuxta terminos ipſius ad probandũ. Ita Bal. expreſſe in. c. irrefragabili. §. cæterũ, in ulti. col. circa prin. extra de offi. ordi. vbi concludit: ꝗ quando actũ eſt ciuiliter iniuriarũ, debet cauſa compromitti. Sed in caſu propoſito eſt huiuſmodi, vt ſupra deductũ eſt igitur &c. Non obſtat prima ratio: quia negatur aſſumptũ, ꝗ cã ſit criminalis reſpectu duarũ partiu applicãdarum curiæ in terminis dictæ conſtitutionis propter dictã Glo. unicã, & ſing. in dicta conſtitione: cõfirmatur iſta concluſio. Nã (vt ſuperius dixi) compromiſſum debet peti ante terminum ad probandũ: ſed eo tempore, & vſque ad condẽnationẽ excluſiue curiæ nihil debetur, cum nihil ſit acquiſi-

tum iniuriã paſſo. Glo. eſt elegans in dicta conſtitutione in uerbo eius ad fi. Nec etiã obſtat ſecũda ratio: ꝙ uidea tur agi ad uindictã publicã: ac per hoc habeat inſtar publici iudicii: quia negatur etiam aſſumptum in terminis dictæ conſtitutionis: in quibus agitur ciuiliter, vt per. d. Glo. vnicam, & ſing. Sequitur ergo: ꝙ cum cauſa ſit ciuilis, debet omnino locus eſſe cõpromiſſo ex forma dictæ regiæ pragmaticæ. & ita concludo.

Commentarius. CVIII.

Dictat Regula cancellariæ apoſtolicæ. xxxiii. in ordine cuius eſt initiũ: Itẽ ſtatuit, poſſidentem beneficium pacifice per triennniũ, habere præſumptionẽ iuſti tituli. Tunc quæro abs te, quis dicatur eccleſiã pacifice poſſidere? Reſpõdet Bald. in. c. eccleſia ueſtra, in vlti. col. verſ. quæro quis dicatur, extra de electio. ꝙ poſſidet pacifice tẽporalia, & ſpiritualia: vel ſpiritualia tantũ: uel maiorem partem. vt not. in. c. cõmiſſa, de electio. lib. vi. i Glo. quid ſi ar. ff. de contrahen. emptio. l. domum quod dicit eſſe bene notan. Sed tu uide latius per Glo. in. d. regula cancellariæ ibi. Itẽ in quãtũ hic dicitur pacifice: vbi plenius proſequitur, quando dicatur aliquis pacifice poſſidere. Et hæc notabis ad dictam regulam. de qua ego. & eius intelligẽtia diſſerui in Cautelis meis in formis, Cautela. lxiiii. cuius eſt initiũ: Regula cãcellariæ apoſtolicæ.

Commentarius. CIX.

IN Dialogis meis, Dialogo. lxxiiii. cuius eſt initium: Quidam monaſterium ingrediẽs, concluſum fuit ingrediẽtem monaſteriũ poſſe ſibi facere pactum, ꝙ poſſit diſponere de parte bonorũ ad hoc ſolũ: ut de eis poſſit teſtari, uel contrahere. & ꝙ hoc non repugnat regulæ: qa fit permittẽte abbate. ita ſing. Bal. in. c. in præſentia, col. penul. verſ. ſed extra de proba. cum aliis nõ parũ multis allegatis per me in. d. Dialogo. lxxiiii. Nunc autem quæ

ro abs te, quid ſi monachus in profitẽdo proteſtetur: ꝙ intendit tenere vſum ſuorum bonorum, num uitietur profeſſio? Bald. in. C. Cumana, in. ii. col. circa medium ibi. Item not. ꝙ ſi monachus, extra de electio. tenet ꝙ non: quia non eſt contra ſubſtantiam monachatus, ꝙ non habeat proprium: ſed ſolum ex conſtitutione eccleſiæ. hoc eleganter not. Archidi. xxxii. d. c. ſolet. Et hoc eſt memoria dignum: & quotidie poſſes interrogari: & ſi ſciueris reſpondere. mirum in modum commendaberis.

Commentarius. CX.

Aperti quidem iuris eſt, vaſſallũ, uel emphiteotã nõ poſſe alienare: id eſt uendere: & tradere domino inconſultu. & ſi hoc facit, cadit de iure ſuo. Quæro tamen abs te, num poſſit hoc periculum effugere proteſtãdo, & reſeruãdo cõſenſum dñi? Dicẽdũ uidetur, ꝙ nõ: quia non intelligitur dñm cõtemnere, qui eius cõſenſum reſeruat, aliter non facturus. Et ita cõcluſum eſt in Dialogis meis, Dialogo. viii. cuius eſt initiũ: Vaſallus uendidit. vbi tamẽ de ueritate, remiſſum eſt ad ea quæ late diſputat. d. Feli. in. c. quæ in eccleſiarũ, col. xxxv. verſi. Quid ita declaratio, de conſti. & ad alia non pauca multa per me ibi alle. Attamen in themate propoſito in pñti Cõmẽtario Bal. in. c. Cumana, in. iii. col. circa fi. Et pdicta faciũt ad quæſtionem, extra de electio. dicit ꝙ in facti executione: id eſt poſſeſſionis traditione, fit durior cõditio dñi: ac per hoc huiuſmodi pteſtatio tanq̃ fraudulẽta, uel ſimulata non ualet: quia non ex bona fide res geritur. vt not. in. l. ſi ita quis. §. ea. l. ff. de uerbo. ob. Sed ſi non eſſet proceſſum ad actum facti: ſed ſtatur in finibus uerbi puta vẽditionis, & actus precarii: tunc proteſtatio eſſet ualida, & ſecura. Et hæc notabis ad conſtitutionem regni, Conſtitutionem diuæ Memoriæ, de prohibita feudorum, & rerum feudalium alienatiõe in actu practico: quia poſſent

quotidie tibi ex facto incidere.

Commentarius. CXI.

PEr cap. regni, Tormenta, ſub rubrica de tormẽtis. et al ud. c. cuius eſt initiũ: Tormẽtis, ſub ſimili ſub rub. expreſſi ſunt certi caſus, in quibus eſt locus quæſtionibus inferendis. & in illis caſibus dicitur in dictis capitulis: ꝙ debent præcedere legitima inditia. Quæ qdem capitula ſunt conformia cũ diſpoſitione iuris communis dictantis a tortura, & q̃ſtionibus non inchoandũ. vt in. l. i. ff. de quæſtio cõcordat. l. i. C. de exequu. rei iudi. licet illa loquatur ĩ ciuili ſm. d. Hippo. in. d. l. i. in. i. notab. Sed illa duo capitula regni fallunt in aliquibus caſibus: quos proſequitur idẽ Hippoli. vbi ſupra. in quibus poteſt inferri quæſtio: tametſi nulla præceſſerint inditia. Et inter cæteros caſus eſt hic, quem nunc ſubiiciam: qui ſolet ex facto quotidie incidere: videlicet quãdo ſtatutũ permittit, ꝙ bannitus per cõtumaciã de aliquo delicto poſſit cõparere, & purgare cõtumaciã ſuã. Nã tunc ſi talis accuſatus, vel inquiſitus non cõparuerit, & fuit poſitus in banno ꝓpter contumaciã: ſi poſtea comparet, & uelit purgare cõtumaciã ſuã, poterit poni ad torturã: & interrogari de delicto, de quo fuit bãnitus, nullis præcedentibus inditiis. ita uoluit Nico. de Matharel. & poſt eũ Bal. ibi in. l. i. in. viii. col. C. de hæredi. inſti. quos refert, & ſequitur Fran. Bru. in tracta. ſuo, quẽ edidit de indi. & tortu. in. xxxv. col. in prin. verſ. addo aliũ caſum. Et hũc caſum reponas ad conſtitutionem regni, Grandis utilitas, de pœna contumaciæ in criminalibus cauſis: & longe aptius ad cõſtitutionem, Pœnã hoꝝ, de forbannitis, & foriudicatis circa prin. per quam bãnitus poteſt infra annum cõparere, & purgare ſuã cõtumaciã. Nã ſiquidẽ cõparuerit, & multo fortius ſi fuerit corpus ꝑ familiã poteſtatis, poterit ex hoc ſolo, ꝙ fuit contumax, ſubiici quæſtionibus, & inter

rogari de delicto: tametſi nulla p̄ceſſerint inditia. per ſu pradicta, q̄ ſunt memoria digna in actu practico: ꝛ quotidie ex facto incidunt, ut dixi. Cæteros caſus uide per Hipp. vbi ſupra. Et adde, ꝙ idem, quod nūc dixi in iſto. cxi. Cōmētario, dixi & ī Epitomatibus meis, Epitomate, xci.

Commentarius. CXII.

EX forma conſtitutionis regni, Pœnam horū, poteſt bannitus, & foriudicatus impune occidi, quia eſt hoſtis publicus. ut ibi dicit tex. ad literā. Sed tunc quæro abs te, num etiā poſſit impune occidi mulier prægnās bannita, & foriudicata? Bald. in. l. imperator. ff. de ſtatu homi. dicit ꝙ nō: donec eſt prægnās: quia grauiſſimū facinus committit qui prægnantem occidit. Et ſubdit Io. de Ana in. c. itellexímus. extra de patr. b. qui fil. occid. ꝙ prædicta procedūt, etiam ſi partus eſſet adulterinus, vel licet nondum ſit anima, tamen ſpecies eius eſt. Refert, & ſequit Hippo. in. l. i. nu. xxii. & . xxiii. ff. de quæſtio. Q nota ad dictam conſtitutionem, ne erres.

Commentarius. CXIII.

COncluſimus ſupra in. cxi. Cōmētario, nō poſſe quē piā ſubiici quæſtionibus regulariter, niſi præcedentibus legitimis inditiis, allegando ibi duo regni capitula. Sed nunc quæro abs te, quid ſi de facto fuit proceſſum ad quæſtiones, & ille ſic tortus, confeſſus eſt delictum, de quo quæritur: nū talis cōfeſſio ſit aliqua, & aliquid operetur? Dicas ꝙ eſt nulla, ꝛ nihil operatur, etiam ſi millies eſſet ratificata per ipſum reū ad banchū iuris: quia confeſſio facta per reum in tortura, legitimis inditiis non præcedentibus, & nō data copia inditiorum cum termino ad illa purganda & cum aliis requiſitis per. d. Hippo. in. l. i. ff. de quæſtio. eſt nulla, etiam ſi ſit ratificata ad bāchum iuris. ita uoluit Glo. in. l. quæſtionis, q̄ eſt. l. pen. ff. de quæſtio. quam ibi ſequitur Bar. & communiter alii.

& Ang.in.l.i.C.de côfeſ.& Gandi.in tractatu ſuo, quê de maleficiis edidit, ſub rubrica de q̃ſtio,& tormẽ. in.vi. col.verſ.Itẽ pone ꝙ quidam ex.&c.cũ aliis non parum multis adductis per Hippo.ubi ſupra.nu.xxiiii.Manda memoriæ tu q uis eſſe aſſeſſor, uel iudex maleficiorũ, ne properes imprudenter ad quæſtiones inferẽdas. Et hæc etiã reportes ad dicta duo regni capitula, Tormenta,& Tormentis.

Commentarius. CXIIII.

DIximus ſupra in .cxi.&.cxiii.Cõmẽtario nõ poſſe regulariter quẽpiam ſubiici quæſtionibus, niſi præcedẽtibus inditiis. Quæro abs te, quid in crimine læſæ maieſtatis, num ſit idem? Dicas ꝙ ſic. nam etiam in dicto crimine nõ infertur quæſtio non præcedentibus inditiis, iſte eſt tex.notab.& ibi Glo.Ci.Bal.&.Sali.in.l. ſi quis alicui.C.ad.l.Iul.ma.quod etiã voluit Ange.de Are.in tractatu ſuo, quem de maleficiis edidit, i uerbo: Che hai tradito la tua patria, i primis uerbis. licet cõtrariũ uideatur innuere Bal. in.l.qcũꝗ in prin.vlti.col.C.de ſeruis fugi.Refert,& ſequitur Hippo.in.l.i.nu.xxxv.ff. de quæſtio.& in.l.de minore.nu.xiiii.eo.titu.Sed tu dicas hoc eſſe ẽt in regno expeditũ: ut etiam in crimine læſe maieſtatis, nõ ſupponatur quiſpiã q̃ſtionibus, niſi p̃cedẽtibus inditiis, caſus eſt in regno in.c.Tormẽtis, ſub rub. de tormentis. Et in hoc deberẽt mirum in modũ cogitare.iudices,& latrũculatores noſtri tẽporis. Nã ſi Rex, de cuius pſona,& periculo agitur, principaliter nõ uult quẽpiam ſubiici quæſtionibus, niſi p̃cedentibus legitimis inditiis quanto magis deberent hoc obſeruare in aliis criminibus non ita atrocibus iudices viliſſimi reſpectu regis. Sed totũ hoc proficiſcitur ab impunitate eorũ. Nã ſi in ſindicatu puniretur, vt decet, ſaltẽ pœna contra eos ꝓdita per capitulum regni, Si iuſte quis, ſub rubri. quod recipiatur appellatio a tormentis. ubi in principio videtur

etiã & caſus noſter comprehendi, dum dicitur aut homi
nem tormentauerit vbi non debuit, certe non eſſent ita
faciles aut auferendas quæſtiones.

Commentarius. CXV.

TAmetſi in præcedenti Cõmẽtario, & in aliis præ
cedentibus vt in.cxi.&.cxiii.abunde cõcluſerim?
non eſſe inferendas quæſtiones nõ præcedentibus
inditiis:tñ limita non procedere prædicta quando pce
deretur contra inſignẽ latronẽ, vel alium malefactorem.
Ideo dixit notãter Ange.de Are.in tractatu ſuo, quem
de maleficiis edidit,in verbo,Et ueſtẽ cœleſtrẽ abſtulit,in
.ii.char.verſ.& nota bene:ꝙ pro furibus inſignibus non
debet iudex pati aliquẽ aduocare,per.l.omnes.C.de de
fenſo.ciui.idẽ uoluit Ludo.Roma.in.l.ſi uero.§.de uiro
.ff.ſolu.ma.in.xlvi.fall.& Barba.in.c.quærẽti,in.x.col.
de offi.de le.Refert,et ſeqtur Hippo.in.l.i.nu.xxxvii.ff.
de q̃ſtio. Et ꝑ hoc tu habes capitulũ regni in indiuiduo,
cuius eſt initiũ:Eadẽ magiſtris rationalibus,ſub rubrica
de arbitrio conceſſo officialibus. vbi cõtra inſignes latro
nes,diſrobatores ſtratarũ,incendiarios, uiolentos rapto
res, & aliorũ ſcelerũ grauiũ inſolentes, enormiter notabi
les,& famoſos, contra quos cõmunis laborat infamia;
procedit iudex Deũ, & iuſtitiã ſolum habẽs præ oculis,
& ipſam purã,& ſimplicẽ ſubſtãtiã veritatis.nõ obſerua
tis capitulis regiis,nec aliqua ſolemnitate iuris, etiã iuris
ordine ꝑtermiſſo:licet dici poſſit illud capitulũ fuiſſe lo
cale:videlicet in ciuitatibus Neapolis, ⁊ Puteoli.vt ibi di
citur. Sed tu teneas non eſſe locale,cum ſemel annis ab
hinc tot,quibus fuit editum ſit incorporatũ inter capitu
la regni.Et maxime,quia exempla nõ eſt reſtringũt regu
lã iuris:qua diſponitur contra inſignes fures,& delinquẽ
tes poſſe procedi ad torturã,nõ ꝓcedẽtibus inditiis, ⁊ nõ
ſeruato vſq; quaq; iuris ordine. Et ſi ſimiles delinquẽtes

inſurrexiſſent alibi,& adhuc idē ſtatuiſſet legiſlator. vn- de dictū capitulū debet extēdi ad quoſcūq; ſimiles inſi- gnes delinquentes,ſi non ex ui uerborū,ſaltē ex ui ratio- nis,& mentis præſumptæ legiſlatoris. Hinc proficiſcitur illa alia prouida iuris cēſura,per quam latrones,& diſro- batores ſtratarū,& alii ſceleſtiſſimi uiri omni tēpore tor- queri poſſunt,etiam in feriis ſolēnibus,de qua in capitu- lo regni,cuius eſt initium: Eadem prouida iuris ſanctio, ſub rubrica Quod latrones,diſrobatores,&c.

Commentarius. CXVI.

SEd quod eſſemus in inſignibus furibus,& delinquē- tibus,de quibus diximus in præcedenti Cōmētario: & eſſet cōceſſum iudici arbitriū etiā liberum procedendi contra delinquentes,nū poſſit quēpiam uigore dicti arbi trii etiā liberi,ſubiicere qſtionibus non præcedentibus le- gitimis inditiis? Dicas q non,immo iudex teneretur in ſindicatu,ita dixit Pau.de Leaza.in.c.Grauis,extra de depoſito,&.d.Alex.in.l.filiusfamilias,in.v.paraphraſi, immo mauis apoſtilla ad Bar.ff.de donatio Refert,& ſe quitur Hippo.in.l.i.nu.xxxvi.ff.de quæſtio.Ex quo in- fertur corelarie,q capitulū regni,cuius eſt initium: Eadē magiſtris rationalibus,de arbitrio conceſſo officialibus, cuius meminimus in præcedenti Commētario,procedit in caſu de quo loquitur: uidelicet in inſignibus furibus, & delinquentibus tantū,non in aliis delinquentibus nō inſignibus,in quibus etiā nō poteſt practicari aliud cap. regni,cuius eſt initiū: Eadē prouida iuris ſanctio,ſub ru- brica Quod latrones,diſrobatores,&c. De quo etiā me minimus in præcedēti Commentario ad finem. Et hæc ſunt memoria digna in actu practico.

Commentarius. CXVII.

IN quantum concluſimus ſupra in eiſdē Cōmētariis, Cōmentario.cxi.confeſſionē factā in tormētis,nō p.

cedẽtibus legitimis inditiis, eſſe nullam, nihilq́ʒ operari, etiã ſi millies eſſet ratificata ad banchũ iuris: per ea quæ ibi in medium attulimus. Amplia prædicta, etiam ſi talis confeſſio eſſet facta præcedẽtibus minis, & metu tormẽtorũ: quia metus, & talis ſuſpicio tormẽtorũ æquiperat torturæ ſm Bal. i. l. interpoſitas, circa fi. C. de trãſac. quẽ ibi ſequuntur doc. & voluit Alex. in. l. 1. §. diuus. in ſua ad Bar. paraphraſi, imo mauis additione. ff. de q̃ſtio. Et hoc caſu ita dicitur cõfeſſio facta per torturã, ac ſi fuiſſet tortus. Et iõ Bal. in. l. nouiſſime. i prin. ff. qd fal. tuto. autho. dicit ꝙ patria ſunt confiteri, i tormẽtis, vel metu tormentorũ. & ꝙ uult Barba. in. c. ſi cõſtiterit, in pen. col. de accuſa. & d. Catal i tractatu ſindicat⁹, verſi. clxv. ⁊ Areti. in tractatu ſuo, quẽ de maleficiis edidit i verbo Fama publica, in verſi. poſtq̃ aliqs &c. vbi ſubdit etiã, ꝙ confeſſio dr̃ facta metu tormentorũ, ſi reus ſit ligatus ad torturam, vel ductus ante eã, vel ſi minæ de eo torquẽdo p̃ceſſerint. ita dicit uoluiſſe Ia. Butri. Cy. & Sali. in. l. ii. C. de cuſto. reo. & Bar i. d. l. i. §. diuus. ff. de quæſtio. Idẽ dicit ſi reus ſit ſpoliatus ante torturã, & non ligatus, etiã ſi minæ de torquendo nõ p̃ceſſerint. ad quod all. Bar. in. d. l. nouiſſime, per illã tex. vbi dicit hoc ſemel habuiſſe de facto Florentiæ. Et idem tenet Gãdi. in tractatu ſuo, quẽ de maleficiis edidit, ſub rub. de quæſtio. ⁊ tormẽ. cũ aliis non parũ multis adductis per Hipp. q p̃dicta refert, & ſequitur in. d. l. i. nu. xlii. & xliii. & xliiii. ff. de quæſtio. vbi tamẽ in præall. l. i. nu. liiii. temperat p̃dicta, ſiue limitat, & reſtringit vt procedant in hominibus timẽtibus torturam, & in perſonis quæ langueſcunt, & cruciantur in tortura, ut multos dicit habuiſſe in manibus, & uidiſſe in magiſtratibus ſuis: ſecus autem in illis qui non timent tormenta ipſa, nedum minas. Sed aduertendum Nam prædictis obſtare videntur quæ oportune, & abũ

de concludendo deduximus ſupra in eiſdẽ Cõmetariis, Commentario.lix.cuius eſt initium: Per capitulũ regni, vbi allegauimus.d.Ab.in.c.afferte.i.ii.notab.extra de præſump.allegantẽ exemplũ Salomonis: & dicentẽ illũ tex.facere pro iudicibus, qui ad terrorẽ incutiendum duci faciunt reũ ad locum tormentorum: licet non habeãt animũ torquendi:ſed cauſa ueritatis inueſtigandæ. Sed ſi bene conſideres, non obſtant. Nam illa intelliguntur quantum ad hoc, vt iudex ſic faciens, & ſimulans non teneatur iniuriarum in ſindicatu:non autem quantum ad hoc, vt confeſſio taliter extorta procedat, & ualeat per ſuperius dicta:quæ ſunt memoria digna in actu practico: & quotidie ex facto incidunt.

Commentarius. CXVIII.

STante hoc in regno, ꝙ clericus citat?, vt layc?, de mãdato curiæ ſæcularis teneaẽ cõparere ꝓbabiliter, & ipſa curia cognoſcit de ſuo clericatu iuxta Ritũ magnæ curiæ, cuius eſt initium: Itẽ ſi aliquis clericus citatus fuerit, ut laycus: qui tamen Ritus eſt cõtra tex.in.c.ſi iudex laycus, de ſenten.exco.lib.vi.vbi iſta cognitio, an aliquis ſit clericus, ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum, & non ſecularem. Quæro tamen abs te, an in probãdo clericatu requirantur duo teſtes? Quod uidetur prima frõte ꝑ regulã.l.vbi nũer?.ff.de teſti.cũ aliis ſimil. Sed tñ teneas vnũ dũtaxat teſtẽ ſufficere ſꝫm Bal.i.c.licet vniuerſis.& ibi.d.Feli.in fi.de teſti.allegat rõnẽ dicẽs:ꝙ clericatus de ſe, & de ſui natura nemini eſt ꝑiudicialis.ꝛ ad hoc all.Glo.ibi in ar. Refert ꝛ ſequit̃ Hipp.in.l.i.§.idẽ Cornelio.nu.vii.ff.de q̃ſtio. Quod nota ꝑpetuo ad dictũ Ritũ i actu practico.

Commentarius. CXIX.

DIcit Bar.notabiliter in.l.maritus,verſ.vlterius oppo.ff.de q̃ſtio.& Glo.in.l.iii.in prin.in uerbo Aduertendũ,ff.de teſti.ꝙ teſtis,q non debet examina

ri,examinatus facit inditiũ.quod etiã voluit Bal.in.l.cũ ctos populos.C.de ſumma tri.& fide catho. Bal.& Sali. in.l.ſeruos.C.de teſti.Ab.in c.ex litteris,in prin.de tranſactio.Bal.in.c.i.de confeſ. cũ aliis non parũ multis allegatis per Hippo.qui prædicta refert,& ſequit̃ diſtinguẽdo in.l.i.§.diuus,in primo notab.ff.de quæſtio. Sed ne dictus teſtis,q nõ debet examinari,etiã examinatus non faciat inditium,datur remediũ, ut a princ pio anteq̃ examinetur, fiat proteſtatio cõtra eũ per partẽ cõtra quã erit examinandus:quia ſi poſt proteſtationẽ, ea nõ obſtante, examinabitur, non facit ſic examinatus etiã inditiũ.ita notabiliter inquit.d.Frãc.de Are.in.c.ex parte Adæ,in ſy.char.de teſti.Quẽ refert,& ſequitur.d.Feli.in.c.cũ dilecti,in pen.col.extra de accuſa.de quo per Hipp.in.d.l. i.§.diuus,nũ.iii.ff.de quæſtio.& in Sing.ſuo.cxcix.cuiꝰ eſt initiũ:Teſtis,q non debet examinari &c.vbi latius.

Commentarius. CXX.

DIxi ſupra in eiſdẽ Cõmentariis,Cõmẽtario. vi.cuius eſt initiũ: Pone ad materiã:ꝙ licet proceſſus ſit nullus,ſi tamen reus confeſſus eſt ſe homicidiũ patraſſe,talis confeſſio ſufficit ad condemnationẽ,propter ſingul.doctrinam Inno.in.c.qualiter,& quãdo.ii.in penul.col.verſ.item ad prædictas pœnas extra de accuſa. Quam doctrinã cõmẽdat,& ſequitur Matheſi.Notab. liii.incip.Nota utilem regulã.Sed modo tu adde: ꝙ illã ſing.doctri.omnes ſequuntur in.d.c.qualiter,& quãdo. ii.& idẽ dixit ipſe Inno.in.c.per inquiſitionem de electio. & Ab.antiquus in.c.Piſanis,de reſti.ſpolia. & Bal.in.l. edita.C.de eden.in.v.col.ver.ſed pone,ꝙ reus.Quã doctrinã refert,& ſequitur Barbatia.in.c.veniens.iii.col.de accuſa.& idẽ Bal.in.l.i.circa fi.ff.de iuriſdi.omn iudi.& doc.in.c.at ſi clerici,de iudi.& Barba.in cõſi.ſuo, cuius eſt initiũ: Prope eſt dñs inuocãtibus eũ. & Barba.in repe.c.

Teſtimonium.in.xiii.char.in ulti.col. verſ. Nã cõfeſſio, extra de teſti. vbi all. etiam uoluiſſe Inno.in.c.ii.de ordi. cogni. & Bal.in.l.ii.C. de re iudica. & Ang.in conſi.ſuo clxxviii.incip. Viſis actis productis. & in conſi.ccxvii.incip. In cauſa accuſationis productæ per Philippũ &c. & Bald.in ſua ad Spec.paraphraſi, immo mauis apoſtilla, in titu.de libel.concep.in vlti. verſ. & Barba.in.d.c.qualiter. & Ange. de Are. in tractatu ſuo, quẽ de maleficiis edidit, in verbo Comparent dicti inquiſiti, & cõfitentur totũ, in verſ. quæro an cõfeſſus. & idem dictũ Inno. etiã magnifacit Ang.in.l.i.ff.de confeſ. & alii nõ parũ multi, quos allegat Hippo. qui etiã pdictã ſing. doctri. refert, & ſequitur i.l.i.§.diuus, nu.xii. & xiii.ff.de quæſtio. & qa (vt dictũ eſt) talis doctrina Inno. eſt ſing. & eam oẽs doct. paſſim vbiq; ſequũtur, & non immerito, cũ fuerit Inno. pater, & organum veritatis ſm Archi.in.c.pia, de excep. in.vi. vt dicit Feli.in.c.ii.in antepenul.col.i prin. extra de reſcrip. libuit dictam ſing. doctrinam tantorum patrum authoritatibus fulcitam, & comprobatam, in hoc. cxx. Commentario oſtendiſſe.

Commentarius. CXXI.

Quãuis dici ſoleat, in arbitrio iudicis eſſe quanta fides ſit teſtibus adhibenda: ar.l.iii. verſ. tu magis ſcire potes. ff. de teſti. tamen magis credendũ eſt notabilibus, vel literatis, vel melioris famæ. Nec enim eſt ſimpliciter in arbitrio iudicis, ſed inſpecta qualitate, & fama, ita Bal. notanter in.c.ſuper hoc circa finem, extra de renun. per illum tex. quem dicit ibi eſſe notab. & ſingu.

Commentarius. CXXII.

Quia ſupra in eiſdẽ Cõmẽtariis, Cõmẽtario. cxv. allegatum fuit capitulum regni incip. Eadem magiſtris rationalibus, ſub rub. de arbitrio conceſſo officialibus: ꝑterea quæro abs te qd ſit arbitriũ: Rñdet Bald.

in.c.ſuper hoc ad fi.extra de renun. ꝙ arbitrium non eſt aliud niſi quædã æquitas munita iure naturali, vt in aliẽ dis liberis: gentium; ut in obſeruandis pœnis: vel ciuili, vt in maleficiis puniendis. vt.ff.ad.l.aquiliã.l.ita uulne ratus: adeo ꝙ ſm eundem Bal.ibidẽ,nulla eſt maior æq tas in natura q̃ exterminare hominẽ, qui non eſt homo: qui eſt illa bellua, quæ ſe armat contra naturam. Et hoc reportare oportune poteris ad conſtitutionẽ regni, Ter minum uitæ hois, ad excuſationẽ exterminãtis hominẽ qui non eſt homo: ſed bellua quæ ſe armat contra natu ram: ſicut eſt aliquis ſicarius, ſiue quis alius ſceleſtiſſimus qui bellua magis; q̃ homo dicẽdus eſt. De quo verificari poteſt quod apud ſacras literas legitur: Non patiatis ini quos uiuere ſuper terrã. Commentarius. CXXIII.

EX forma regiæ pragmaticæ, Odia litiũ, debent cau ſæ inter affines, & coniunctos (ut ibi) cõpromitti. Mo do quæro abs te, num quæſtio tutelæ, vel alia quæ ſtio, quæ de iure cõmuni non poteſt compromitti: ut eſt quæſtio liberalis, matrimonialis, & his ſimiles, debeant cõpromitti uigore dictæ regiæ pragmaticæ? Quilibet prima fronte diceret ꝙ ſic, Nam dicta pragmatica in cal ce ipſius excipit quatuor duntaxat caſus: uidelicet ubi eſ ſent inſtrumenta, ſententiæ, & obligationes liquidæ, & cauſæ feudales: ergo in cæteris uidetur ponere regulã: in de ſaltẽ a caſibus enumeratis in ea poſſemus arguere. ar. l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui. vel alie.iu. Sed in cõ trarium eſt veritas in caſu propoſito. Nã ſtãte dicta prag matica, ut cauſæ inter affines, & coniunctos compromit tantur: non cõpromittitur quæſtio tutelæ, vel alia quæ de iure cõmuni non poteſt cõpromitti: vt eſt quæſtio libe ralis, matrimonialis, & his ſimiles. ſm Bar. in.l. ꝑtor.ff. de tuto. & cura. da. ab his. Et eſt ratio ſm eũ: qa ſtatutũ, & ſic dicta pragmatica recipit interpretationẽ paſſiuã

a iure comuni: ut in.l.ii. C.de noxa. & in.c.cum dilectus de cõſue. vnde cũ dicta pragmatica dicat cauſas inter affines, & cõiunctos debere cõpromitti, itelligi debet de cauſis, quæ de iure cõmuni poſſunt compromitti.i. quæ de ſui natura ſunt aptæ in cõpromiſſo deduci per ſupradicta. Refert, & ſequitur.d. Lanfran.in ſuo celebri tractatu, quem de arbitris edidit.in.xlviii.q. Vnde licet certi caſus excipiantur ab ipſa pragmatica, in quibus nõ habet locum compromiſſum: non tamen ex hoc concluduntur alii ſimiles, qui non ſunt compromiſſibiles de iure communi per ſupradicta: quæ notanda, & reportãda abs te cenſeo ad dictam regiam pragmaticam.

Commentarius. CXXIIII.

ITerum quæro abs te ad materiã præcedentis Cõmẽtarii. ſtante regia pragmatica prædicta: ꝙ cauſæ inter affines cõpromittantur, num procedat etiã in cauſis inter uirũ & vxorẽ? Tu diceres prima fronte ꝙ nõ. Nam non ſunt affines, ſed cauſa affinitatis. In cõtrariũ eſt veritas. Nam etiam inter uirũ & uxorem procedit dicta pragmatica ſm Alex.de Imo.in.l. non ideo mirũ.C.de hæredi.inſti. & procedit durante affinitate ſm Bar. in.l. cui eorũ.§.1.de poſtu. ſm Lanfran. qui prædicta refert & ſequit in ſuo celebri tractatu, quẽ de arbitris edidit. xlviii. q. ad finẽ Dixi i Cautelis meis i formis, Cautela. xxxix. cuius eſt initium: Solet quandoq; occurrere. vbi allegaui Ang. ad hoc in.d.l. cui eorum.§. affinitates.

Commentarius. CXXV.

QVæro etiam abs te ad materiam præcedẽtis Cõmentarii, num minor ligetur regia pragmatica, Odia litiũ? Dicas ꝙ ſic, & ex hoc non poſſet petere reſtitutionẽ ſm Bal.in.l.non videtur. C. de in inte.reſti. & ſi talis pragmatica non eſſet cõpromittendo, ipſe minor poſſet petere reſtitutionẽ, nec per hoc incideret in pœnã com

promiſſi. Bal. in. l. iii. i fi. ff. rē ratā ha. Refert, & ſequitur Lanfran. in tractatu, quē de arbi. edidit. xlviii. q. Quæ reportāda ēt abs te cæſeo ad dictā regiā pragmaticam, & ad conſtitutionem rēgni, Minorum iura, de reſti. mino.

Commentarius. CXXVI.

PAtria mea dulciſſima in iſta acetrima concertatione, & lite, quā hēc annis abhinc tribus pro libertate ſuā cū ſua moderatore, ex cauſis legitimis recuſauit eū ſuosq; officiales corā magnifico viceprothonotario, ſeu regni logotheta, iuxta terminos cap. regni, cuius eſt initiū: Itē ſi cōtingat. alias, Principis circūſpecta puiſio. qd̄ e. nō eſt cū aliis capitulis regni: ſed eſt inſertū inter Ritus magnæ curiæ uicariæ. De quo, & eius intelligentia ego plene diſſerui in Singul. meis i formis, Sing. lxxvi. cuius eſt initium: Modus recuſandi iudicē. Quæro mō abs te, ex quo prædicti recuſati, ut ſuſpecti ultra proceſſerūt, nū eorū pceſſus ualeat? Dicas q̄ non, immo eſt ipſo iure nullus. l. i. C. ſi q̄cūq; p̄di. potes. Et not. Bar. in. l. qa poterat. ff. ad trebel. & uide Ang. Areti. q p̄dicta refert, & ſequit̄ in. §. oium aūt actionū, in. ii. col. in. vi. differētia inter arbitrū, & iudicē ibi. Sexto ſi iudex recuſatus inſti. de actio. Quod not. diligēter: qa res tua agitur: eo maxime qa in caſu ppoſito cū recuſatione fuit etiam interpoſita appellatio. & ſic proculdubio omnes proceſſus irritabuntur.

Commentarius. CXXVII.

PRo confirmatione concluſionis meæ, quam tenui in Singu. meis in formis, Singu. lxix. cuius eſt initium: Regia nouella pragmatica. & in Cautelis etiā meis in formis, Cautela. xxi. incip. Clericus uendidit fundū: q̄ clericus author laudatus in foro ſeculari ad defendēdum emptorem in cauſa euictionis, poteſt declinare forum layci ex perſona ſua, & trahere partem euincentem ad forum eccleſiaſticum; ultra ibi per me alias adducta, quæ uide-

ri poterunt, cũ (ut dixi) ſint in formis: addo q̃ in eandem concluſionẽ uidetur inclinare Ioan. de Imo. in. l. nõ ſolũ. §. quod uulgo. ff. de vſucap. cũ dicit: q̃. l. vẽditor. ff. de iudi. loquitur in eo q poterat ſuo priuilegio renũtiare: & nõ in clerico, qui non poteſt etiã cũ iuramẽto ſuo priuilegio renuntiare, per. c. ſi diligenti, de foro compe. Et hãc eandem concluſionẽ ſequitur etiam Ange. Are. in. §. actionũ aũt, in. ix. col. circa mediũ ibi. Q uæro denũtiaui authori meo. iſt. de actio. vbi dicit q̃ iſtud obſeruatur. pro quo dicit facere quod not. doc. in. l. nullum. C. de teſti. reprehendendo Glo. ibi. De qua quidẽ Glo. & eius reprehenſione ego plene diſſerui ſupra in eiſdẽ Cõmentariis, Cõmentario, xxvi. cuius eſt initium. Pro ornamento regiæ nouellæ pragmaticæ. Et hæc ſunt memoria digna in actu practico: & quotidie ex facto, cũ incidãt poterũt tibi mirum in modum inſeruire.

Commentarius. CXXVIII.

REgia pragmatica regis Ferdinandi primi, cuius eſt initiũ: Odia, quæ vult vt cauſæ inter coniunctos, & affines cõpromittantur, excipit in calce ipſius q̃tuor caſus, in quibus non fit compromiſſum: quorum vnus, & primus eſt: ubi eſſent inſtrumẽta, vt diximus ẽt ſupra Commẽtario. cxxii. Tunc quæro abs te, ſi contra inſtrumentum opponeretur aliqua exceptio, quæ poteſt, obiici contra dictũ inſtrumentũ, num debeat fieri cõpromiſſum? Dicas q̃ ſic, vt ſi opponeretur excceptio ſolutionis, præſcriptionis, vel ſimulationis, vel alia, ut conſuluit Ange. in Papia. & expreſſe tenet in. l. poſt rem de tranſa. & ibi Bar. Refert, & ſeqtur. d. Lãfran. in ſuo celebri tractatu: quẽ de arbitris edidit, quinquageſima. q. Q uod intelligetamẽ ut ibi per eum. Et vide omno quæ circa hoc dixi in Cautelis meis in formis. Cautela. vi. & x. & xvii.

Commentarius. CXXIX.

NOta hoc ad regiã nouellã pragmaticã, cuius eſt initiũ, Teſtẽ falſu, de cui° itelligẽtia alibi ſæpe diſſerui. Aliqs de uniuerſitate teſtificat° eſt i qſtione uniuerſitatis: ex quo cõmodũ nõ veniebat diſtribuẽdũ inter ſingulos: ſed debebat remanere i corpe uniuerſitatis. vt.l. i tm. §. vniuerſitatis. ff. de rerũ diuiſ. Mõ dict° teſtis fuit iterrogat°, ſi ad eũ ptinebat cõmodũ, vel dãnũ: q dixit q nõ. Obiicit q ad eũ ptinet dãnũ, vel cõmodũ, vt ad quẽlibet de uniuerſitate: ac p hoc cõmiſit falſum: & ſic puniẽd° p dictã regiã pragmaticã. Quæro mõ abs te qd iuris: an dictũ eius poſſit ſubſtineri? Dicas q nõ cõmiſit falſũ: & dictũ eius põt ſubſtineri. ita elegãter Ang. i. l. i. §. hui° ſtudii, i. ii. col. verſ. itẽ facit ad illud, pp Glo. ibi i vbo ſingulorũ. ff. de iuſti. & iure. Q̃d nota ad dictã pragmaticã: qa teſtis iterrogat ſi ad eũ ptinet dãnũ pricipaliter, & nõ ſecũdario. & eſt caſus iſti. de teſta. §. legatari°. ff. de teſta. l. q teſtamẽto. Sed tu vide qd circa itelligẽtiã dictæ pragmaticæ i fortiorib° terminis dixi i Sigula. meis i formis, Sigu. lxxviii. cuius ẽ initiũ: Intẽdẽdo tibi cõmẽtare. vbi tenui: q ſi teſtis pductus in cauſa deponit vere: interrogatus an attineat in aliquo parti eum producenti. Reſpondet q non. Reperitur q immo eſt conſanguineus partis: non ponitur de falſo criminaliter: ſed bene extra ordinẽ officio iudicis. ita ſing. dixit Iaco. Butri. i. l. Lucius. ff. de infami. refert Bar. in d. l. ſi ex falſis, in ſecũda lectura. & ibi .d. Iaſ. in. iii. col. ad fi. C. de trãſactio. & ſimiliter tenet Ange. in. d. l. Lucius: ubi multum cõmẽdat, & reputat not. dignũ & in conſi. cxiiii. quod incip. Viſis proceſſibus, i ſecunda col. Et ſic teſtis, q non dixit falſum in principali, non poteſt puniri de falſo terminis dictæ pragmaticæ, neq eum producens. Licet dici poſſit dictos termieos eſſe aliquantulũ diuerſos a terminis propoſitis in themate: cũ in illis non debeat in aliquo puniri de falſo. & eius

dictũ ſubſtineatur vt ſupra probauimus. In iſtis autẽ pu niatur: licet non de falſo: tamen extra ordinem arbitrio iudicis. Sed ſat mihi fuerit iſtæc in mediũ adduxiſſe ad intelligentiã dictæ regiæ pragmaticæ, Teſtem falſum.

Commentarius. CXXX.

QVæro abs te ad materiam eorum, quæ dixi in Singul. meis in formis, Singu. iii. cuius eſt initiũ: Conſueuerunt mariti. & in eiſdẽ Cõmẽtariis, Cõmentario. lxxvii. icip. Tametſi de eo: an ille qui reliquit quicq̃ vxori ſuæ donec honeſte uiuat, intelligatur reliquiſſe ſm mores illius loci, Nam uoluntas teſtatoris exaudiẽda eſt ſm conſuetudinem regionis. l. cũ de lanionis. §. aſinam. ff. de fun. inſtruc. Sed ſi legatur: Dũ caſte vixerit: tũc aut proferuntur a marito, uel filiis, quorum memoria læditur per tranſitum ad ſecunda uota: & tunc intelligitur quando nõ nupſerit: nec in ſuũ corpus peccauerit. l. ii. de indic. uidui. & ſe: it nota re Ange. in. l. ulti. C. quando mulier tute. offi. fun. po. Aut proferũtur a patre, matre, uel fratre. & tunc non perdit relictũ: licet tranſeat. ut. l. mulier. §. cũ proponeretur. ff. ad trebel. ſm doc. Quod tamen Ange. qui p̃dicta refert, & ſequitur in. l. iuſtitia. §. iuris p̃cepta, in prin. ff. de iuſti. & iur. quando mulier nubit honeſte: ſecus ſi non poſſit honeſte nubere: quia tales nuptiæ uidentur repugnare uoto parẽtis: vt. l. iii. §. ſi emancipatus. ff. de contratabu. Sed ſi pferunt̃ ab oĩno extraneo, qui nõ habet reſpectũ ad nuptias, uel nõ nuptias, caſte uiuere dicitur viuẽdo cũ marito. ut eſt tex. in decretis dicit Ange. ſed non meminit tex. ſed eſt in. c. Nicena. xxxi. d. Et iſta diſtinctio multũ mihi applaudet. & quodlibet mẽbrum diſtinctionis huiuſmodi uidetur in ſe continere quãdam naturalem rationem, & æquitatem. Et ſi bene inſpexeris, non uidetur diſſonare ab his quæ in dicto Singu. & in dicto Commẽtario oporiune concluſimus, unde Mãda memoriæ

da memoriæ ad actum practicum.

Commentarius. CXXXI.

RVſticus quidam interrogatus, ut teſtis, vel vt principalis, reſpondit ſuum eſſe agrum, quem tamen colebat, Num ſit falſus, vel peiurus? Dicas ꝙ non, ita not. Ange. in. l. ii. in prin. ibi, Item not. ff. de origi. iur. Quod nota ad regiam nouellam pragmaticā, Teſtē falſum, de qua diſſeruimus abunde ſupra in eiſdē Cōmentariis, Commentario. cxxix. & in Singularibus meis informis, Singulari. lxxviii. & alibi ſæpe. & ad regiam nouellam pragmaticam, Quinta die.

Commentarius. CXXXII.

POno tibi caſum, qui poſſet aliqñ contingere. Clarū eſt extantibus maſculis, filiā fœminam non ſuccedere in regno. ſed maritandā, &. dotandam, ut in conſtitutione regni, In aliquibus de ſucceſſio. filio. comi. vel baronum. Maſculis autem non extantibus, filiæ fœminæ ſuccedunt excluſis aliis cōſanguineis. ut dicitur in. d. conſtitutione. §. cæterum. Hoc promiſſo, mortuus eſt pater, duabus filiis fœminis ſuperſtitibus, & una Hermophrodita: quæ vult ut maſculus ſuccedere excluſis ſororibus tam in burgenſaticis, ꝙ in feudalibus, per. d. conſtitutionē, In aliquibus. & per cōſtitutionē, Vt de ſucceſſionibus, de ſucceſſio. nobil. in feu. fœminæ vero ſe opponunt, dicētes illā eſſe Hermophroditā. Quæritur modo quid iuris in terminis maxime dictaꝝ cōſtitutionū? Bal. in. l. oēs populi, in. xi. col. ff. de iuſti. & iure, dicit ꝙ ſtatutū requirens aliquid in contractu mulierū, non cōprehēdit perſonā mixtā. ſ. Hermophroditā. Sed ego i Singu. meis in formis Singu. xliii. cuius eſt initium: Stantibus prædictis, diſtinxi hoc modo. Aut Hermophroditus nō magis præualet in ſexu maſculino, ꝙ fœminino, & procedit deciſio Bal. Si vero magis præualet in ſexu muliebri,

& tunc requiritur id quod dicit ſtatutum. ita limitauit dictā deciſio Bal. Pet. de Ancha. in cōſi. ſuo. cccl xvi. per .l. quæritur. ff. de ſtatu homi. Ex his venio tibi ad deciſionem quæſtionis in themate propoſitæ. Nā ſiquidē Hermophrodita magis præualet in ſexu maſculino, q̄ fœminino, & tūc ſuccedat, ſi maritauerit, & dotauerit ſorores, eis excluſis a ſucceſſione. Si uero magis præualet in ſexu fœminino, & tūc ſuccedat æqualiter cū ſororibus in burgēſaticis. in feudalibus vero ſuccedatur etiam ſeruata tamen prærogatiua maioris ætatis. & hoc in uiuentibus iure Francorum. in uiuentibus autem iure Longobardo omnes pariter ſuccedant. & habita etiam diſtinctione de filiā remanente in capillo de maioribus ſororibus coniugatis, & dotatis de bonis patris, iuxta prouiſionē dictæ conſtitutionis, Vt de ſucceſſionibus. §. filiæ autem. &. §. cæterum. Si uero æqualiter incaleſcit tam maſculino, q̄ fœminino ſexui: & tunc ſi hoc poterit probari per dictas ſorores, talis Hermophrodita ſic æqualiter incaleſcens vtique ſexui, ex quo egit ad ſucceſſionem ſolus ut maſculus debet ſic agens ſuccumbere ar. ff. qui ſa tiſ. cogan. l. ſi vero. §. qui pro rei qualitate ſm Ange. qui ita cōcludit in hoc vltimo caſu quādo æqualiter incaleſcit. in. l. de quibus, i. iii. col. verſ. Extra quæritur. ff. de legi. Quæ reportanda abs te cenſeo ad dictas conſtitutiones. & poſſent tibi ſeruire in actu practico in re ardua.

Commentarius. CXXXIII.

TV habes capitulum regni inclyti regis Caroli, cuius eſt initium: Ad hoc q̄ noſtrorum, ſub rub. de furtis: q̄ faciens furtum in re infra Auguſtalem, fuſtigatur, & ſignatur in fronte, ac nihilominus de tota prouincia proſcribitur Poſtea habes aliud capitulum regni, cuius eſt initium: Tormentis, per quod proſpectum eſt,

ne tormenta inferantur niſi in illis caſibus ſpecialibus, & atrocibus, de quibus ibi. Tunc quæro abs te, num per cap. Tormentis, quod eſt poſterius, ſit ſublatum illud capitulum, Ad hoc ꝙ noſtrorum: quod imponit fuſtigationem? Tu diceres prima fronte ꝙ non. Nam utraque eſt dictorum capitulorũ correctio. c. cũ expediat de electio. in. vi. Præterea illud loquitur in fuſtigatione. & aliud loquitur in tormentis. Sed iſta uidetur adinuicem differre: igitur &c. Sed ego dico q̃ in contrarium eſt veritas ſi nobis conſtare volumus. Nam fuſtigatio eſt etiam tortura: vt in. l. ictus fuſtium. & . l. fi. C. ad Sylle. ita Ang. in. l. imperator, in. i. col. ff. de ſta. homi. concludit: ꝙ ſicut mulier grauida non poteſt torqueri, per. l. prægnantis. ff. de pœnis, ergo nec mutilari: quia mutilatio eſt pluſq̃ quælibet tortura: Quod not. ad conſtitutionem, Blaſphemantes, de blaſphemantibus Deum, & uirginem Mariam, & ad regiam pragmaticam regis Ferdinandi primi de blaſphemia. & ad conſtitutionem, Eos qui ſcienter, de periuriis. & ad conſtitutionem, Siquis aliquem, de percuſſio. illicita cũ armis. & ibi etiam Ange. in. d. l. imperator, credit ꝙ non poterit etiam fuſtigari per rationẽ: quia etiam fuſtigatio eſt tortura. Præterea illud capitulum, Tormentis, eſt poſterius ut dixi. ergo derogat capitulo, Ad hoc ꝙ noſtrorum: quod eſt anterius. l. ſed & poſteriores. ff. de legi. Glo. in. c. i. de conſti. in. vi. per. l. etiã pacta nouiſſima. C. de pac. quæ procedit non ſolum in pactis contrariis, ſeu incompaſſibilibus ſed etiam in legibus. vt in. d. l. ſed & poſteriores, & in ſtatutis ſm̃ Bar. in. l. ſi certarum. §. fi. ff. de teſta. mili. & in. l. omnes populi, in vlti. q. iii. quæſtionis principalis. ff. de iuſti. & iur. vbi per Iaſ. et in. d. l. pacta nouiſſima, in. ii. col. in. ix. & . x. ampliatione ad illam . l. cum ergo, ex diſpoſitione dicti cap. Tormentis habeamus non poſſe inferri tormẽta, niſi in illis caſibus attroci

bus & grauibus, de quibus ibi non eſt dicendum pro re minima: puta pro una gallina. & pro quauis re infra auguſtalem, debere inferri fuſtigationem, quæ eſt tortura, vt ſupra probatum eſt. Nec dicendum: ꝙ hoc modo in dicto cap. Ad hoc ꝙ noſtrorũ crimina remanerent impunita, contra. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aqui. & c. vt famæ de ſenten. exco. quia negatur hoc Nã ibi (vt ſuperius dixi) vltra fuſtigationẽ fit ſignatio in fronte, & expulſio a tota prouincia: quæ pœna non eſt minima, immo magna, habita ratione rei furto ſubtractæ infra auguſtalem. Præterea capienda eſt potius illa coniectura: ꝙ illa pœna fuſtigationis ſit ſublata per. c. Tormentis, ꝙ ꝙ non ſit ſublata: quia pœnæ molliendæ ſunt potius ꝙ exaſperãdæ, l. interpretatione, ff. de pœnis. Et ita concludo in præſenti materia, ⁊ ita iudicarem ſiquidẽ mihi caſus hic ex facto incideret. Nã negari non poteſt quin in ueritate illud cap. Ad hoc ꝙ noſtrorũ, fuerit aliquantulũ rigoroſum: ut ꝑ re tam minima infra auguſtalem uidelicet: fuſtigetur qſpiam: ſignetur in fronte: & de tota prouincia expellatur. Et quando ſtatuta in eodem uolumine ſunt contraria, non attenditur prioritas, vel poſteritas: ſed iudex debet attendere illud ſtatutum, quod eſt iuſtius, & æquius. ita ſing. dixit Bal. in. c. cum olim poſt prin. de conſue.

Commentarius. CXXXIIII.

DIctat Ritus magnæ curiæ uicariæ, cuius eſt initiũ: Itẽ ꝙ curiæ ipſæ, ⁊ quælibet ipſarum accuſantem, ſiue denuntiantẽ ſe obligaturũ ad certam pœnam de probando: cũ quo quidẽ Ritu concordat alius Ritus eiuſdem curiæ incip. Item ſeruat ipſa curia, ſub rub. Nõ recipitur denuntiatio abſq; obligatione. de qbus ambobus Ritibus ego dixi ſupra in eiſdem Cõmentariis, Cõmẽtario. xliiii. cuius eſt initium: Patraſti ſcelus aliquod. His ſtantibus: Tu accuſaſti, ſeu denunciaſti quempiam.

& accuſatio, ſeu denuntiatio continet plura capita: quorum quædam probaſti: quædam vero non. Quæro nũc abs te quid iuris? Dico ꝙ ita debes condemnari ad pœnam, ad quam te obligaſti de probando ac ſi nullum caput probaſſes. ita dixit Ang. in. l. vnica. C. de ſuffragio. Pro qua doctrina facit dictũ Bal. i ſimili. in. l. minorib⁹. C. de his quib. ut indi. In fi. vbi dixit: ꝙ ſi ad idem maleficium perpetrandum plures interuenerunt: ꝙ æquæ punitur ſyndicus ſi obmittit denuntiare vnũ ex his ac ſi neminem denuntiare: & ſic non prodeſt diligentia in quibuſdam, ſi unus ex maleſactoribus obmittatur. Refert. & ſequitur Hippo. in. l. i. §. ſi quis dicatur. nu. vi. ff. de q̃ſtio. & ideo infero ex his corelarie: ꝙ ſapienter tibi cõſulueris, ſi uel totam accuſationem, ſeu denuntiationẽ probes: vel ſaltẽ (quod & ſapientius eſſe iudico) appoſueris clauſulam, ſiue proteſtationem, Super quibus omnibus, & eorũ ſingulis &c. quæ clauſula, ſiue proteſtatio eſt utilis; quoniam per eam apparet, ꝙ non accuſat, ſeu denunciat connexe, ſed diuiſim, cũ dicta clauſula ſit diuiſoria. & ideo ſufficit alterum ex intentatis probari: quia non videtur ſe artare ad omnia probanda. ita dicit Bal. in. l. ii. de proba. vbi omnino videas. Vide etiam eũdem in. l. i. In. viii. q. C. qui accuſa. non poſ. & Flo. in. l. in. delictis. §. ſi detracta. ff. de noxa. Et iſta clauſula in criminali tantũ importat, quantum in ciuili illa clauſula, Non aſtringens ſe &c. de qua per Glo. & doc. i. c. licet cauſam, extra de p ba. & quantum illa, Et prædicta dicit, propor ir, & petit fieri ſimul, & diuiſim &c. De qua i. l. diuus. ff. de re iudi. & Bar. in. l. edita. C. de eden. Et quantum illa, Petens ſibi ius, & iuſtitiã miniſtrari. de qua in. c. ii. de ordi. cogni. Et quantum iſta in ciuili, Et prædicta petit, non tantum dicto modo, ſed etiã omni alio modo &c. de qua p Imo. in. l. ſi cũ nulla. ff. de re iudi. Refert, & ſequitur Ang. Are.

in ſuo celebri tractatu, quem de maleficiis edidi, in verbo Super quibus omnibus &c. Quod dicit eſſe notan. perpetuo.

Commentarius. CXXXV.

PRoſpexit regia nouella pragmatica, cuius eſt initiũ: Magnæ curiæ vicariæ, ſub rubri. de appellatione in cauſa aſſiſtentiæ, a decreto ſuper aſſiſtentia affirmatiuo non appellandum ad effectum retardandæ exequutionis. Sed ego limito tibi illam pragmaticam: vt non procedat quãdo per huiuſmodi. decretum affirmatiuum ſit illatum grauamen notoriũ. pro hoc adduco. Glo. valde notab. in. c. ex conqueſtione, in verbo appellationem, extra de reſti. ſpo. quæ voluit: ꝙ ſi a ſententia eſt prohibitũ appellari, nõ habet locum talis prohibitio, vbi grauamẽ eſt notorium. pro quo faciunt dicta per Bal. in. l. i. C, ſi de momẽ. poſſeſſio. fue. ap. Quod nota ad dictam regiam pragmaticam in actu practico.

Commentarius. CXXXVI.

SVpra in eiſdẽ Cõmentariis, Commentario. xxiiii. cuius eſt initium: In multis criminibus, concluſimus in exceptis etiam ĩ criminibus, vt blaſphemiæ, ſodomiæq; poſſe repelli inimicum capitalem a teſtificando, per tex. in. c. per tuas, extra de ſimo. quem doc. ad hoc communiter all. pro ſing. Et hoc uoluit Bar. in. l. in quæſtionibus. ff. ad. l. Iul. ma. & Spec. in titu. de accuſa. §. i. in fina. uerbis. ⁊ Ludo. Põta. in. l. ſi vero. §. de uiro, in. xxii. col. verſ. Quintadecima &c. ff. ſolu. ma. Qui tex. in. d. c. per tuas non eſt ſing. prout allegatur: quia ſimilis eſt tex. quem ibi ponderat Ab. in. c. cũ. P. Manconella de accuſa. qui probat. ꝙ etiam in criminibus exceptis inimicus non admittitur contra inimicum. quod etiã voluit Barba. ibi ⁊ Ange. in. l. qui accuſare. ff. de accuſ. cũ aliis nõ parum multis all. per Hipp. in. l. i. §. præterea. nu. ſecundo. ff. de quæſtio. Tamen ampliaprædicta: ut non procedant ſolum

in inimico: ſed etiã in inimico præſumpto ſm Inno. in c. cú. I. &. A. ad fi. extra de re iudica. vbi dicit ꝙ ille apud quem eſt cauſa inimicitiarũ contra illũ contra quem producitur, licet ipſe cõtra quem producitur neſciat cauſam illam: vt puta Titius accuſauit Sẽproniũ de aliquo crimine: licet Sẽpronius neſciat ſe accuſatum ab eo: attamẽ cõtra eũ non poterit eſſe teſtis: nõ obſtate ignorantia ſua: quia tamen ſubeſt cauſa inimicitiarũ. ita etiam ſing. dixit Bar. in. l. i. ad fi. ff. de his quib. ut indi. & Bal. referens Inno. in. l. præſcriptione in antepen. col. C. ſi cõ. iuſ. vel uti. pu. & in autẽ. ſi dicatur, in ulti. col. C. de teſti. & in conſi. ſuo. cccxv. cuius eſt initiũ: Præſuppoſito ſtatu. in. i. col. in. iiii. lib. refert. & ſequitur Hipp. ubi ſupra. nu. iii. ubi nu. iiii. & nu. vi. ampliat prædicta duobus aliis modis: quos per te uideas, & tranſplantes ea hinc (ſi ſapis) ad cõſtitutionẽ regni, Blaſphemantes, & ad regiã pragmaticam regis Ferdinandi, de Sodomia, & ad alia etiã iura loquẽtia in exceptis criminibus non eſſe admittendã repulſam cõtra teſtes: vt non procedant in repulſa ex capite inimicitiarũ. per. d. c. per tuas de ſimo. & per. c. cũ. P. Manconella ſine alſ, etiam ſi talis inimicus ſit præſumptus: cũ quo tñ ſit cauſa, propter ſing. dictũ Inno. in. d. c. cũ. I. &. A. de re iudica. & Bar. in. d. l. i. ad fi. ff. de his quib. ut indig.

Commentarius. CXXXVII.

Titius uendidit mihi fundũ, & promiſit de euictiõe vt ſit. Mouetur mihi quæſtio ſuper iſto fundo per Sempronium, qui eſt mihi cõſanguineus: quapropter coegit me ad compromiſſum ſecundum formam regiæ Pragmaticæ, Odia litiũ, quæ dat exceptionẽ cõpromiſſi tã actori, q̃ reo. Succubui in cauſa: ago ſic ſuccũbẽs de euictione contra Titium uenditorem: obiicit de compromiſſo, dicens ſe non teneri de euictione, ex quo compromiſit. Quæritur quid iuris? Dicas, Titium teneri de

euictione per id quod voluit Bar. in. l. ſi dictũ. §. ſi cõpromiſero, ff. de euictio. vbi dicit, ꝙ ille. §. volẽs, ꝙ ſi emptor rei compromittat litẽ contra eũ motam ſuper re empta, & ſuccumbat, non habet regreſſum de euictione contra venditorem, nõ habet locum in emptore, qui cauſam cõpromiſit ſtatuto cum cogente: ſed tantum in illo q ſponte compromiſit. Pro quo facit celeberrima doctri. Ange. in. l. ſi quis maior, circa prin. ff. trãſac. vbi dicit ꝙ ſi ex forma ſtatuti conſanguinei litigantes coguntur ad compromiſſum: ꝙ licet contra tale compromiſſum iurameto firmatum pars veniat: non tamen incurrit pœnas, de quibus in. d. l. ſi quis maior: quia non ſponte compromiſit: ſed cogente imperio ſtatuti. Quod eſt notan. ad dictam regiam pragmaticam. & ad. d. l. ſi quis maior.

Commentarius. CXXXVIII.

IN diſtrictu meæ patriæ dulciſſimæ ad quartum fere lapidis iactũ, eſt fluuius vberrimus ita in hyeme decurrens oportune, vt tamen in æſtate nunq̃ deficiat, vel areſcat, in eo curia extruxit molẽdinum ad molendũ triticũ: pro quo molẽdo ſoluitur certa gabella. æſtate vero hões uicini territorii noſtri ob quæ indigentiã, quia habẽt torrentes quoſdam in hyeme tantũ defluentes, & in æſtate areſcentes, veniunt ad dictũ molendinũ curiæ pro tritico molẽdo. exigitur ab eis etiam importune dictũ vectigal. Quæro proinde abs te, num teneantur? Dicas ꝙ non. immo ad illud non tenentur: quia ob neceſſitatem famis venerunt, quæ eſt magna neceſſitas. l. i. C. de pa. qui fil, diſtrax. ita in indiuiduo, & in ſpecie conclu dit Bar. in. l. i. C. de nauſra. lib. xi. Quod not. quia ex facto incidit ſingulis annis tempore æſtiuo, vt dixi.

Commentarius. CXXXIX.

VOlo te reportaturum perpetuo, & notaturum hoc ad conſtitutionẽ regni, Violentias ſubiectorũ, ſub

rubrica de uiolentiis circa poſſeſſionem admiſſis. & aliā ſequentem conſtitutionē, cuius eſt initium: Circa violentias poenas, ſub rub. de reſſi. poſſeſſionis. ꝙ quilibet timens inferri ſibi uim in ſua poſſeſſione, poteſt adire iudicem, & abſque libello petere vt occurratur ne uis fiat ei. ita Bal. in. l. i. §. quies. ff. de offi. praeſec. vr. ꝓ quo facit ēt quod not. Bal. in. l. ſi ſeru⁹. C. quod cū eo, dicēs ꝙ ſi pars timet probabiliter ſe turbari in poſſeſſione, poteſt implorare officium iudicis, per quod petat ſe defendi, & facit quod uoluit Bal. in. l. fi. in. ii. col. C. de edic. diui. vbi dicit ꝙ ſi aliquis timet ne quiſpiā ſuā poſſeſſionē inuadat, poteſt, & debet faciendo fidem de ſua poſſeſſione ſine libello, & ſine ordine iudiciario conſequi iudicis interdictū. Et dicit Bal. in. l. ſi ſuper poſſeſſione. C. de tranſac. ꝙ timēs uim ſibi inferri in ſua poſſeſſione, pōt impetrare a iudice, ne uis fiat ei. per illū tex. & all. Inno. i. c. in praeſentia de proba. & ſequitur. d. Alex. in. d. l. ſi ſuper poſſeſſione, dicens eſſe bonū tex. in. l. fi. in prin. & ibi Bar. ff. quod me cau. Et circa hoc Bar. ponit notab. practicā. in. l. de pupillo, circa ulti. col. ff. de noui ope. nun. & vltra praedicta adduco ēt elegās conſiliū Pet. de Ancha, in cōſi. ſuo, v. vbi late probat quē poſſe agere nō intētādo petitoriū, aut poſſeſſoriū: ſed ſolum vt ihibeatur aduerſario ne turbet illū ſuper poſſeſſione: & ꝙ ſuper hoc poterit fieri ꝑceptū, ſeu interloquutoria, nō ad effectū obtinendi diffinitiuam ſuper proprietate. vel poſſeſſione. Et haec not. ad dictas regni conſtitutiones: & adde praedictis in actu practico, & nunꝗ obliuiſcaris. Nā iſtud ꝑceptū, ſiue interloquutaria per quā iudex praecipiet ne uis fiat ei in ſua poſſeſſione, dicitur hodie in regno Cōſeruatoriū. De quo loquitur regia nouella pragmatica regis Ferdinādi primi, cuius eſt initium: Conſeruatoria, ſub rub. de conſeruatoriis non concedendis niſi parte citata, Per quā diſponitur

ad calcē ipſius ſuper dicta poſſeſſione conſeruanda, uel non ſine figura iudicii ſummarie procedendum uiſa facti veritate. Et requiritur citatio partis, alias tale conſeruatorium conceſſum eſſet ipſo iure nullum, vt ibi probatur in litera iuncta rubri.

Commentarius. C X L.

Reporta hoc (ſi lapis) ad capitulum regni, Ad hoc ꝙ noſtrorū ſub rubrica de furtis: videlicet notab. verbū Huber. de Bobio in. l. ſi pro fure. ff. de condi. furti. Quē refert, & ſequitur Ioan. An. in ſua ad Spe. paraphraſi, immo mauis additione, in titu. de fur. ſuper rub. ꝙ ſi paſſus furtū pepigit cū Titio ſe nihil ab eo petiturū ſi quidē fures indicaret. Titio fures indicante, & ſic eo etiā exiſtente vno ex furibus, ſi dñs poſtea agit contra Titiū, non ſubmouebitur exceptione pacti de nō petēdo quicꝙ ab eo. & hoc propter regulā iſtā quæ ſe habet, Malitiis eſſe hominū occurrēdū Refert, & ſequitur H. pp. in. l. i. §. cum quis latrones. nu. iiii. ff. de quæſtio. vbi dicit hoc eſſe ſing. verbum quotidie occurrens in facto.

Commentarius. C X L I.

Reponas hoc ad capitulū regni, cuius eſt initiū: Itē ſi contingat iudicē ordinarium, vel delegatum alſegari ſuſpectum, alias incip. Principis circunſpecta prouiſio. quod capitulū non eſt inſertum inter alia capitula regni: ſed eſt inſertū inter, Ritus magnæ curiæ i ſecūda char. in. ii. col. ꝙ licet iudex poſſit dici, & recuſari vt ſuſpectus. l. cū aptiſſimi. C. de iudi. cū ſimil. tñ fallit, qñ cā ſuſpitionis procedit ab illo, qui dicit iudicē ſuſpectū: quia tūc nō poterit illū recuſare Glo. optima in. c. vt debitus honor, in ver. Rationabiliter, extra de appella. Q d not. ad. d. c. regni i actu practico. De quo & eius intelligētia alibi ſæpe. tñ cōtra dictā Glo. eſt dictū Archi. in. c. ſtatutū. i. §. cū añt de reſcrip. i. vi. vbi dicit ꝙ iudex ſuſpect⁹

poteſt recuſari tametſi cã ab ipſo recuſante proceſſerit, & hoc teneo. Commentarius. C X L I I.

ADuertas ad unũ, quod eſt ꝑpetua memoria dignũ: ꝙ licet vera ſit doctorũ ſnia: vt in criminalibus non obſtet publicatio: tamen hoc non procedit vbi peti tur noua examinati o'ad offenſam: nã tunc huiuſmodi examinatiõi obſtat publicatio ſm Sali. in. l. fi. in ulti. col. C. de q̃ſtio. & uoluit. d. Frã. Areti. i. c. fraternitatis de te ſti. in. viii. char. quos refert, & ſequitur. d. Feli. in. cũ cla mor, i. iii. col. extra de teſti. quod dictũ tãq̃ aureũ nõ obli uiſcaris. Nec te moueat dictũ Bart. i. l. unius. §. i. ff. de q̃ ſtio. ꝙ publicatis teſtib⁹ etiã ad offenſã, poſſunt adhuc alii teſtes examinari: cũ aſtipulari vr̃ Ange Areti. in ſuo celebri tractatu, quẽ de maleficiis edidit i ver. Cõparue rũt dicti inq̃ſiti. & negauerũt totũ in ulti. char. v̄ſi. Q uæ ro an poſt publicationẽ. vbi ad hoc etiã alle. Bar. in ſua di ſputatione, cuius eſt initiũ: Iudex maleficioꝝ. Q ď ẽt vo luit Ange. in eodẽ tractatu, i uer. Q ui iudex dictũ pceſ ſum publicauit, qa põt rñderi dictũ Bar. i. d. l. vnius. §. i. ⁊ allioꝝ, vbi ſupra itelligẽdũ quo ad offenſam ſup nouis capitulis, nõ ſup eiſdẽ. ita ſoluit Sali. hoc cõtrariũ. i. d. l. fi. C. de quæſtio. i vlti. col.

Commentarius. C X L I I I.

STante regni conſtitutione, cuius eſt initiũ: Iuriſperi torũ, altercatiões, ſub rub. de probatio, in appellatio nibus producendis, ut in cauſa appellationis nõ debeãt recipi nouæ probationes: quæ conſtitutio eſt cõformis cũ diſpoſitione. c. fraternitatis, extra de teſti, & Clemen. ii. eo. titu. tamẽ ea non obſtante, debebũt recipi, ſi de nouo emergãt. iſtud fuit notab. verbũ Bal. in. l. inuitus in ulti. col. verſi. Q uarto uidetur. C. de procurato. vbi dicit ita cõſuluiſſe Di. ⁊ hoc ne fruſtra ortæ ſint ipæ nouæ ꝓbatio nes. Q ď dicit ibi Bal. eſſe valde notã. Et illď dictũ refert,

& ſequitur.d.Feli.in.c.cũ Ioãnes,in.ix.col.verſi.amplia.
iii.extra de fide inſtru. Pro quo uide quod dixi in Singu
la.meis in formis, Sing.vi.ubi tenui:ꝙ ſi poſt lapſum ter
mini inducti ex forma regiæ pragmaticæ, Quinta die,
emergent nouæ poſitiones, & articuli:adhuc debent ad
mitti,p ea,q̃ ubi dico.Nota ad dictã cõſtitutionẽ, Iuriſ
peritorum. Commentarius. CXLIIII.

Dixi in Sing.meis, Sing.xxxvi.cuius eſt initiũ: Tu habes tex. ꝙ iudex poteſt quãdocũq; interrogare ad ueritatẽ ipſam indagãdã ex officio, etiam poſt cõcludũ in cauſa: & ad hoc ad declarationẽ iam actorũ: non autẽ nouarũ rerũ, propter dictũ Inno. & eſt additio in.c.cũ Ioannes, de fide inſtru.& ibi Car.Zabar.dicit in.ii.col.Nota hoc dictũ Inno.quia uidi multos reputatiſſimos doctores errare in hoc. pro quo dicto conſuluit idẽ Car.in conſi.ſuo.lxxii.cuius eſt initiũ:Sigillatim ad ſingula,hæc ibi i dicto meo Singu. quibus adde ꝙ iſtud dictũ Inno.ꝛ Car.refert,& approbat.d.Feli.in.d.c. cũ Ioãnes,i.v.col.vbi dicit ꝙ cũ hoc dicto Inno.cõcordat Spec. in titu.de poſi.§.iiii.verſi.ſed ſi ante.ꝛ Bal.in.l.per hanc circa prin.C.de tẽpo.appel.& Pet.de Ancha.dicẽs ſe ita conſuluiſſe in.c.i.de confeſ.in.vi.in.i.col.& Ludo.Põta. in.l.iiii.§.hoc autem iudiciũ,in ulti.col.ff.de dam.infec. & ſenſit hoc ſm eũ Gemi.in.c.ii.in ulti.col. de teſti.in te.in.vi.& Spec.in titu.de teſte.§.ſatis utiliter.verſ.quid ergo ſi peto & ita cõſuluit etiã.d.Car.conſi.lxxiii.incip. Titius nunc ſunt.vbi alleg.Glo.in auten.de teſ.§.illud in Glo.magna circa medium:quæ dicit iudicem poſſe interrogare non ut addat:ſed vt ratione dictorum habeat. Refert,& ſequitur Hipp.in.l.i.§.ſi quis ultro.nu.lxviii. ff.de quæſtio. vbi dicit eſſe hæc ppetua memoria digna.

Commentarius. CXLV.

POnam caſum,qui (vt ingenue fatear)eſt magnæ im

portantiæ. Titius fuit bannitus vt contumax: & tandē poſt lapſum anni foriudicatus ob aliquod crimen capitale iuxta terminos cōſtitutionis regni, Pœnā hoſtū, de for bannitis, & foriudicatis. Ab iſta ſententia foriudicationis non fuit appellatū infra decendium, iuxta autē.hodie.C.de appella. Elapſo decendio comparet Titius, & vult appellare ab iſta ſententia. contra huiuſmodi appellationem obiiciuntur duo per fiſci patronum, vel accuſatorē. Primū, quia fuit contumax, qui nō auditur appellās. Secūdū, quia non appellauit infra decendiū: quapropter ſnia foriudicationis trāſiuit in rē iudicatā: vnde petit eā executioni mandari. Quæro nunc abs te quid iuris? Reſpōdeo hoc modo. Et aduertas quæſo ad motiua mea. Et primo ad primū de contumacia, dico ꝙ ſi ex aliqua iuſta, & rationabili cauſa non cōparuit anteq̄ fieret contumax: puta quia confidēs de ſua innocentia timebat iram iudicis & potentiam inimicorū. huiuſmodi contumaciæ nulla eſt habenda ratio: quia non eſt vere dicendus contumax. ita in ſpecie allego And. Iſerniēſem in conſtitutione præalle. Pœnā hoſtū, in.iiii.col. ad fi. ibi, Item forte cōfidebat. Quo vero ad ſecūdū: ꝙ uidelicet non appellauerit infra decendiū, dico non ex hoc huiuſmodi ſententiā foriudicationis in rem tranſiuiſſe iudicatā: quia fuit lata ex probatione priuilegiata, quæ de iure cōmuni nō tenebat: ſed tantum vigore dictæ conſtitutionis deponentis quempiam poſſe damnari abſentē. Sententia.n. lata ex probatione priuilegiata, vt in caſu noſtro nō tranſit in rē iudicatā ſm Inno.in.c.tua, extra de cohabi cle. & mulie. Quem ſequitur Ange.in.l.i ad fi.C.ſentē.reſcin. nō poſ. de quibus etiam per Ab. Panhor.in.c.ii. de purga. vulg. & per.d.Frā. Are.in.c.propoſuiſti, extra de proba. & Ludo. Ponta. &.d. Alex.in.l.admonendi, in prin.ff. de iureiu. vbi etiam dicit ꝙ in ciuilibus ſententia quoque

retractat ſine facto ſuperioris. & ideo dicit, ꝙ quando lata eſt ſententia uirtute iuramenti neceſſarii delati in defectũ probationis, ſuperuenientibus poſtea inſtrumentis nouiter repertis, per quæ ſola poteſt ſufficiẽter probari de iniuſtitia ſententiæ, reuocatur tunc talis ſententia, de quo ibi latius per eũ. Ex quibus concludo, nõ obſtantibus oppoſitis, dictũ appellantẽ eſſe in ſua appellatione audiendum, & in retractatione dictæ ſententiæ admittẽdum. Nota, & manda memoriæ perpetuo: quia (vt dixi) caſus eſt magnæ importantiæ: & poſſet quotidie tibi ex facto incidere.

Commentarius. CXLVI.

QVæro abs te de uno caſu, ĩ quo uideo paſſim iudices grauiter ab errare: Titio ꝓmouẽte, vel accuſante, ſiue denuntiãte de quopiã delicto, iudex inquiſitum, vel accuſatum, ſiue denuntiatum ob ſuas legitimas defenſiones abſoluit, vel ob probationum defectum: non condemnato aliter promouente, uel accuſante, ſiue denũtiante in expenſis, ſed tantummodo in pœna, ad quam ſe obligauerat de probando, iuxta duos Ritus magnæ curiæ, de quibus memini ſupra in eiſdem Commẽtariis, Commentario. cxxxiiii. num bene fecerit? Videtur ꝙ ſic, ratione ſaltem dictæ pœnæ propter calumniã ſuã: qa non probauit. In contrarium eſt veritas. ita Catal. in ſuo celebri tractatu, quem de ſindicatu edidit, verſi. 610. cuius eſt initium: Adde, & nota bene. & hoc per Glo. notabi in. c. dilecti de dolo, & contu. in Glo. fi. dicentem in cauſa criminali, ſiue agatur per uiam denũtiationis, ſiue accuſationis, ſiue denuntiationis, locum habere condẽnationem expenſarum. Nec ſm eum ibi ſufficere uidetur pœna tallionis: & in caſu noſtro pœna de probando, in eius locum ſubrogata, vt dixi ſupra in eiſdem Commẽtariis, Commentario. xiiii. ad fi. quia, condemnatio expẽ

ſarum non eſt pœna, ſeu intereſſe rei familiaris reſpectu: vt not. in. c. fin. de reſcrip. & de electio. c. i. in. vi. in verbo, Hãc pœnam, in fi. & ſic vna per aliam nõ impeditur, a'le. l. unicam. C. quando ciuilis, ac. præiu. cri. Item illa pœna talionis, & ſic in caſu noſtro illa de probando loco eius ſubrogata, ut diximus ſupra, infligitur propter calumniam. Pœna autem expenſarum propter iniuſtum litigiũ: & ſic propter diuerſam cauſam ex eodem ; delicto puniтur dupliciter. alle. etiam ad hoc. c. i. de crimine fal. facit quod dixi ſupra Commentario. xvii. circa fi. vbi concluſi poſt. d. Feli. in. c. quod olim in fi. ibi fall. iiii. extra de Iudæ. ꝙ ſi ob pœnam ab uno iudice impoſitam delictum remaneret inſufficienter punitum, alius iudex competẽs poteſt de nouo cognoſcere: & aliter punire. Et hæc ſunt abs te memoriæ commendanda in actu practico.

Commentarius. CXLVII.

STantibus duabus regis nouellis pragmaticis: quarũ altera, Relatione citationis, altera uero ſequẽs Reo in eius contumacia, initium habet, ut reus contumax infra terminum, de quo ibi, compatens, & ſoluens expenſas recuperet poſſeſſionem in quam actor fuerat miſſus ex primo, uel ex ſecundo decreto. Quæro abs te in terminis prædictis, ſi reus fuerat abſens ex iuſta cauſa, num recuperet tenutam abſq; refectione ex penſarum? Tu diceres prima fronte ꝙ non: & ꝙ teneatur ad refectionem expẽſarum: & adduceres pro te literã vtriuſque pragmaticæ: ubi a contumacia excuſatur: qui ſe iuſte, impeditum docuerit: & propterea reſtituitur ad tempus iuſto impedimento decurſum: & non fit ibi verbum aliquod de expenſis. Attamen in contrarium eſt veritas in caſu propoſito. ita dicit. d. Alex. in. l. de die. §. tutor poſt prin. ff. qui ſatis. cog. vbi dicit hoc voluiſſe Inno.

In.c.ſi aduerſarius,extra de eo qui mitti.i poſ.ca. rei ſer. & dicit φ licet contra abſentem ex iuſta.& probabili cauſa poſſit procedi ad miſſionem in poſſeſſionem ex primo decreto.l.ignorare.C.de reſti.mi. tamen recuperabit tenutam non refectis expenſis. Quod dicit eſſe bene notã. pro limitatione auten. ei qui.C. de bo.autho. iu.poſ. & dicit φ idē voluit Io.de Imo.in.l.ſi finita.§.ſi plures in. xvi.col.verſ.in ea,Glo.ibi, & dãna &c.ff.de dãno infec. quod intelligitur per uiam reſtitutionis in integrũ.d.l.ſi finita.§:ſi forte.& ibi not.Bar.& hoc inſpecto iure communi,& etiam inſpectis dictis regiis pragmaticis.ex quo vtuntur ambæ uerbo Reſtituere:quæ non obſtant prædictæ concluſioni,cũ non faciãt mētionē etiã de expēſis: quia ita intelligendæ ſunt ſaltē implicite, ſi nõ explicite, dum dicunt a contumacia excuſandum,qui iuſto impedimēto docuerit ſe impeditum.,ergo etiam ab expenſis, quæ nõ debentur niſi ratione contumaciæ. Et hæc not. ad dictas regias pragmaticas.

Commentarius. CXLVIII.

Circa ea,quæ poſt longam diſputationem concluſimus ſupra in eiſdem Commentariis Cõmentario. cxlv.contingit adhuc aliquantulũ dubitari:vt ex ſequentibus apparebit.ibi enim tenuimus ſententiam forjudicationis ex forma conſtitutionis. Pœnã horũ. nunφ tranſire in rem iudicatã:vt pote latam ex probatione priuilegiata ſm Inno.in.c.tua,de coha.cle.& mulie.cũ aliis non parum multis ibi adductis. Et ibi ētiã concluſimus non obſtare cõtumaciam,uigore cuius fuit proceſſum ad dictam ſententiam foriudicationis: quãdo ob aliquam rationabilem cauſam nõ comparuit:ut puta: quia iram iudicis pertimeſcebat,vel inimicorum potentiam, iuxta ea quæ habentur per And.Iſernienſem in dicta conſtitutione,Pœnam horũ,in.iiii.col.ad ſi.ibi. Item forte conſi

debat.

debat. Sed animaduertendum nunc diligenter. Nam di
cta concluſio ibi per nos habita, uidetur aliquantulum
& forte nō parum, dubitabilis, & contra tex. expreſſum
in. d. conſtitutione, in omnibus ambobus capitibus di-
ctæ noſtræ concluſionis, quā ibi tenuimus. Et primo con
tra id quod diximus ibi: uidelicet nullā habendā rationē
talis cōtumaciæ per ſupradicta, uidetur obſtare dicta cō-
ſtitutio, dum dicit ꝙ ſe contumacē etiā fuiſſe, negare non
poſſit: qui nec pro ſe tempore tanto cōparuit, nec per aliū
prætendentē legitimā cauſam ſuæ abſentiæ, & proban-
tē extitit excuſatus: quia ad hoc multifariā reſpondeo.
Et primo, dicta verba eſſe fundata in fictione, non in veri
tate: ita ꝙ poterit probari iuſta cauſa non comparitionis:
& ſic poterit procedere doctr. And. vbi ſupra. Quod ſint
fundata in fictione, non in veritate, adducunt verba euſ
dē conſtitutionis paulopoſt prin. ibi, Sed perinde habea
tur ac ſi confeſſus. & ibi paulo inferius, Sic forisdicatus
habebitur. &c. Quæ uerba nulli dubium, quin fictionē
importent. Nec te moueat ſi dicatur, verba illa importa-
re fictionem reſpectu ſententiæ forisdicationis, non au-
tem contumaciæ: quia reſpondeo idē dicēdū de cōtuma
cia. Nam illa forisdicationis, ſententia non datur in ter-
minis dictæ conſtitutionis, niſi uigore cōtumaciæ, vt ibi
patet. Si ergo ſentētia eſt fundata in fictione, multo ma
gis & contumacia, a qua ipſa ſententia proficiſcitur. ar.
regul. acceſſorium de regu. iur. in. vi. Præterea & ſecundo
ſuadetur hoc: nā multoties innocens ſe a cōparendo ſub
trahit timore carceris, & hanc rationem conſiderauit idē
legiſlator in alia conſtitutione, quam edidit, cuius eſt ini
tium: Humanitate nobis ſuggerēte. §. contingebat, ſub
rub. de his, qui fideiuſſores dare poſſunt. vbi formaliter
dicitur: Contingebat enim aliquando: ꝙ ob timorē car-
ceris accuſari etiam innocētes ſe a iudiciis ſubtrahebāt.

ex quibus verbis neceſſario, & concludenter infertur verba dictæ conſtitutionis, Pœnā horū, quatenus de contumace loquuntur, eſſe fundata in fictione, & non in veritate: ita ut poſſit probari contrariū. Secundo principaliter contra id quod diximus in dicto Cōmentario, dū cōcluſimus ſententiā in rem nō trāſire iudicatā per lapſum decendii: videtur etiā obſtare tex. expreſſus in dicta conſtitutione. Pœnā horū, & in fortioribus terminis, dum in ea dicitur: Nulla ſibi appellationis, ſeu ſupplicationis remedia foriudicatus ſupereſſe cognoſcat. Si ergo non poterit appellari, quod intelligitur etiam infra decendium: multo minus poſt decendiū: quia ad hoc etiā multifariā reſpondeo. Et primo ſic: Nego dictā conſtitutionē potuiſſe hoc inducere, vt ex ſola contumacia poſſit quiſpiam interfici ita ſing. Bal. in. l. ſi mora, in. i. col. ad fi. ff. ſolu. ma. & late cōmēdat. d. Iaſ. in. l. ſi plagii, in. i. notab. ad fi. ff. de verbo. oblig. poſt, d. Alex. in. l. ſi mora præall. in. ix. col. et. d. Feli. in. c. quæ in eccleſiarū, col. ii. verſ. primus caſus, de conſti. dixi in Soliloquiis meis, Solilo. ix. cuius eſt initiū: Quia ſupra. Secundo ſic: Si non potuit hoc inducere per ſupradicta: ergo multo min⁹ prohibere appellatio requiritur. Tertio, & ultimo: Dato ꝙ potuerit induci remotio appellationis, dico intelligi de appellatione friuola & fruſtratoria, nō de legitima. Glo. optima in Glo. penul. in ver. poſt appellationē. & ibi Ab. in. ii. col. in prin. in. c. ex conqueſtione, extra de reſti. ſpolia. Sed in caſu noſtro: vt ex ſupradictis patet eſt legitima, igitur admittenda. Et propterea infero me bene concluſiſſe in loco vbi ſupra: remotis ſupradictis offendiculis, quæ dictæ concluſioni obſtare prima facie uidebantur.

Commentarius. CXLIX.

AD materiā eorū, quæ diximus ſupra in Cōmentario. cxlvii. ad intelligentiā pragmaticæ, quæ initiū

habet: Relatione citationis. & alterius, quæ illam ſequit: & incipit: Reo in eius cõtumacia: quæro abs te, num bãnitus, uel excõmunicatus poſſit petere reuocari tenutam, ſeu poſſeſſionẽ datã cõtra ſe ex primo, vel ex ſecundo decreto? Bar. in. l. de pupillo. §. fi. in. ii. col. poſt pri. verſ. quæro exbannitus ff. de no. ope. nõ diſtinguit. Aut venit principaliter ad defendendũ: ſed in conſeq̃ẽtiã ad reſcindendũ tenutã: & tunc auditur. all. l. ſi pupillus. §. i. ff. de piſ uile. cre. & in auten. ei qui iurat, Aut principaliter petit reſcindi quod factũ eſt contra ſe, uel petit poſſeſſionẽ ſibi reſtitui, & ſimilia: & tũc dicitur actor, vt in. l. in tribus. ff. de iudi. Stat ergo uis in modo cõparendi, & petendi. Et hæc not. ad dictas regias pragmaticas: quia poſſent, cũ ex facto caſus inciderit, tibi mirum in modum inſeruire.

Commentarius CL.

SEmpronius accuſauit, ſeu denuntiauit Meuium de quopiam delicto, qui ſe obligauit ad certã pœnã de probando ſm duos Ritus magnæ curiæ: de quibus ſupra Commentario. xiiii. & . cxxxiiii. Euenit caſus, vt Sẽpronius non probauerit niſi per famam contenta in accuſatione, ſeu denuntiatione. Quæro abs te, num debeat ſubire pœnã ad quã ſe obligauit de probando? Diceres tu prima fronte q ſic. Nã non uidetur ſufficienter, & legitime probaſſe prout ſe obligauerat. In contrariũ eſt veritas. Et pro deciſione præmitto illam pœnã de probando eſſe ſubrogatã in locũ pœnæ talionis: quæ in fligitur propter calumniam: vt dixi ſupra Commentario. cxlvi. Tunc ſi fama excuſat accuſatorem non probantẽ a præſumpta calumnia. ita inquit Bar. in. l. ii. in fi. C. ſi ſer, vel lib. x. & uoluit Alex. in ſua ad Bar. paraphraſi, im mo mauis apoſtilla ſiue additione, i. l. i. ff. ad Turpil. & Bal. in. l. qui non probaſſe. C. de calumniatorib. & Io. An. i Spec. de aboli. §. fi. verſ. ſed pone. C. accuſauit Bar. Bal.

& Ang.in.l.athletas.§.calumniator.ff.de infam.d.Feli.in.c.cũ cõtingat,in.ii.col.extra de reſcrip.Q̃d nota,qa quotidie tibi inſeruiet in actu practico.

Commentarius. CLI.

QVia in præcedenti Cõmẽtario deduximus unũ effectũ,quẽ operatur fama,vt excuſet accuſantẽ, & non probantem à præſumpta calumnia: hic non inepte ſubiicimus alium;nam fama operatur alium effectũ. Nã exiſtente fama in cauſa uſurarum, defertur iuramentũ in ſupplementũ probationis.Caſus eſt ſing.ſm unã lectionẽ in.c.ex literis de iureiuran.& uide ibi.d.Ab.in.ii.col.ibi,Prima Titius fecit cõtractũ.vbi ponit hanc quæſtionẽ: Titius fecit contractũ cũ Sempronio: & quia pecunia non fuit ſoluta in primo termino, renouauit contractum de pluri in fine primi termini.& iterũ de pluri in fine ſecundi termini. Poſt mortem Titii reperiuntur inſtrumenta cancellata: & probatur per teſtes, Titium fuiſſe vſurariũ: & famam fuiſſe illos contractos eſſe uſurarios: & ꝙ ſic illi teſtes credebant. Quærebatur,num eſſet locus delationi iuramenti.Io.An.in.c.ii.de vſur.in.vi.refert Io.de Deo tenuiſſe,ꝙ ſic.conſideratis tamẽ his,quæ notã.in.c.fi.de iureiur.quod.d.Ab.i loco præall.dicit eſſe notan.Tu uero nota ad conſtitutionem regni, Vſurariorum.& ad capitulũ regni, Ludouicus, & Ioanna &c. Nouiter noſtræ maieſtati &c.ſub rubrica, Litera regis,& reginæ contra vſurarios.& ad aliud cap.regni,Robertus &c.Pro publici bono compendio.ſub rub. de indebitatoribus uictualium,& vſuris.

Commentarius. CLII.

STante regni conſtitutione,Pœnã horũ, vt foriudicatus nullam habeat licentiã ſe ſuper principali cauſa criminis defendendi:tamen poterit opponi exceptio perſonarũ:ut puta ꝙ ipſa ſententia foriudicationis fuerit la

ta contra pupillum, furioſum, & ſimiles, & etiā cōtra per ſonā iudicis. ita multum notanter dicit Io. An. in ſua ad Specu. paraphraſi, immo mauis apoſtilla, in titu. de ſen tentiis, & his quæ eā ſequuntur. §. ut antē in prin. in apo ſtilla incip. Facit. l. i. ff. de cōfirman. tuto. pro quo facit. l. minor. ff. de procu. Et hoc dictū pro notab. refert, & ſequi tur Pet. de Ancha. in conſi. ſuo. dxvi. cuius eſt initiū: Vi ſis diligēter in fi. i. col. & idē etiā voluit Bar. in. l. i. §. & p ui. ff. quod ui aut clā. Et Sali. in. l. ita pudor. C. de adul. & Bal. in ſua ad Spec. paraphraſi in titu. de pcura. in. ii. col. verſ. aliud eſt oponere. quibus adde. d. Feli. in. c. paſto ralis, in fi. iii. col. extra de excep. dicentem probibitum ex cipere, poſſe adhuc excipere de incompetentia iudicis pro pter Glo. nota, & ordinariam in Clem. i. de cauſa poſſeſ ſio. & proprie. Quod not. ad limitationem dictæ con ſtitutionis, Pœnam horū, in actu practico. & non obli uiſcaris.

Commentarius. CLIII.

Sempronius creditor petebat aſſiſtentiā, & appretiū contra tertiū poſſeſſorē pro exequutione inſtrumen ti continentis obligationē bonorū ſui debitoris: pactum de capiendo cū conſtitutione precarii: & alias iuxta termi nos regiæ nouellæ pragmaticæ, cuius eſt initiū: Aſſiſten tiā, & appretiū, ſub rub. de aſſiſtentia ſine diſcuſſione bo norum præſtanda. Eodem creditore ſic petente, cōparuit vxor ipſius debitoris, & uolebat impedire creditorem ſui mariti: petens ſe præferri tanq̄ habentē anteriorem hypo thecam: aſſerenſq; virum ſuum ad inopiā vergere, ac per hoc petat dotē ſuā ſibi aſſignari: & caſu quo ſibi non aſſi gnetur, ſe petat mitti in tenutā & poſſeſſionē bonorum, quæ fuerunt ſui mariti, & nunc ſunt penes tertiū poſſeſ ſorē: contra quem dictus creditor egerat prius cauſa aſſi ſtentiæ, vel hypothecariæ; quæritur modo quid iuris?

Reſpondeo hoc modo: ꝙ licet uxor in ſuo inſtrumento dotali habeat expreſſe obligata, & hypothecata bona mariti pro dote, & præferatur habenti anteriorē hypothecam, iuxta ea quæ habentur in. l. aſſiduis. C. qui potio in pig. hab. & in. l. i. per doc. ff. ſolu. ma. attamen ipſa vxor non poterit impedire creditorem prædictū ſui mariti petentem ſe mitti in tenutam bonorum mariti, quæ nunc ſunt penes tertium poſſeſſorem: niſi primo agat contra uirum: & ſic legitimet perſonam ſuam quo ad creditum ſuum: et petat ſibi dotem aſſignari aliqua iuſta de cauſa: puta quia maritus vergat ad inopiā: & ſuper hoc fuerit ſequuta ſententia declaratoria iudicis. ita ſing. dicit Bar. in conſ. ſuo, cuius eſt initium: Q uæritur utrum per uiam retentionis. & Pau. de Caſ. referens eum in conſi. ſuo. ccxix. incip. In cauſa quæ vertitur. De quo meminit Hipp. in auten. agricultores. C. quæ res pig. obli. poſ. & in. l. i. col. xii. C. de exequ. rei iud. & in. l. ſi quis ne quæſtio. nu. xii. ff. de quæſtio.

Commentarius. CLIIII.

NOn te pigeat, tu qui magnus cupis haberi cauſidicus, reponere hoc ad regias nouellas pragmaticas, Relatione citationis: & Reo in eius contumacia: & ad capitulum regni, Itē ſi contingat, alias Principis circūſpecta prouiſio, de quibus omnibus alibi ſæpe ad varios, & non parū multos effectus fecimus mentionē. Nā eſt quidem memoria dignū: ꝙ tametſi per ſatiſdationē factam corā iudice quis non uideatur in iudicē conſentire: adeo ꝙ ea non obſtante poterit poſtea opponere declinatoriam ſm Bar. in. l. ſi conuenerit. ff. de iuriſdi. om. iud. quia in huiuſmodi ſatiſdatiōe ſubintelligitur: niſi ex iuſta cauſa iudex recuſetur. ita etiam probatur in auten. offeratur. C. de litis conteſ. vbi poſt ſatiſdationē datur tēpus ad deliberandum. Attamen hoc fallit in illo, qui ſa-

tiſdat coram iudice, ut reuocet tenutam quam paſſus eſt ex primo decreto: ut in dicta regia pragmatica, Relatione citationis. &.c. quoniam frequēter ut lite non conteſ. Nā talis in odium ſuæ contumaciæ facta tali ſatiſdatione non poterit vlterius forum iudicis declinare. ita ſing. dicit Ang. in l. cum qui in poſſeſſione. ff. de priuil. cre. per tex. in l. de die. ff. qui ſatiſda. cog. & in l. ſi finita. §. item videamus cum Glo. ff. de dam. infec. ubi idem tenet Ange. & Ioan. de Imo. Quos refert, & ſequitur. d. Feli. in. c. inter monaſterium, in. vi. col. de re iud.

Commentarius. CLV.

IN regno nō paſſim iudex poteſt ex officio in quolibet delicto procedere, & inquirere: ſed certi, & ſpeciales caſus ſunt, in quibus procedit, & inquirit. de quibus in capitulo, Ab illo inchoandū, ſub rubrica de inquiſitionib, & in. c. Si tēporum alternata cōditio, ſub rub. de nō pcedēdo ex officio, niſi in certis caſibus, & ad tēpus. & dixi in Sing. meis in formis, Sing. lviii. hoc præſuppoſito: Pone iudicē extra illos caſus pceſſiſſe, & nō fuit oppoſita exceptio cōtra ipſum, & fuit facta litis cōteſtatio, nū etiā poſt litē ipſam cōteſtatā admittat exceptio contra pceſſum? Tu diceres forte, q nō. Nā iſta exceptio q nō poſſit pced. extra dictos caſus ſpeciales, uidet eſſe dilatoria: ac p hoc ante litis cōteſtationē pponēda. alias vr cōſenſus inducı. c. inter monaſteriū: vbi poni vr hæc iō magis q aliubi, extra de re iudica. tñ in contrariū eſt veritas. Nā poterit ēt poſt litē opponi, q̄a reddit iudiciū retro nullū. ita uoluit Ia. Butri. & Bal. in. l. licet. C. de procura. & idem etiā notat ipſe Bal. in. l. ii. ff. ſi quis in ius uoi non ie. dicens, Exceptionem inhærentem iuriſditionem penitus nullam poſſe quandocunque opponi: quia cum litis conteſtatio nō ualuerit, dicimur, ſemper eſſe in pricipio iudicii. quod multū notat. d. Alex. in. l. i. §. ſublata, in. ii. col. ff. ad tre/

bel. ad quæ etiã uide Bal. in l. fi. C. de excep. & in. l. i. in iii. col. verſ. Vltimo not. C. ſi a non cõpe. iud. Et hoc not. contra latrunculatores noſtri tẽporis: qui quo iure, quaq; iniuria procedunt, & inquirunt extra caſus permiſſos exhibentes capitula inquiſito, & facientes eũ per fas, & nefas litẽ ipſam conteſtari ſuper illis: ut non obſtante huiuſmodi litis cõteſtatione ſemper poſſit opponi exceptio cõtra proceſſum per ſupradicta. Et teſtor Deũ, & beatã uirginem: ꝙ ſi mihi daretur poteſtas dictos latrunculatores ſindicandi: adeo in eos iure quodam optimo animaduerterem: vt vnde maxime ad magiſtratus uocarentur, inde maxime fugerent. De hoc alias.

Commentarius. CLVI.

DIxi in Soliloquiis meis in formis, Soliloquio. iiii. ꝙ tametſi quærela uſurariæ prauitatis ſit hodie in regno effecta popularis per cõſtitutionẽ, Vſurariorum, in. §. omnibus ibi, crimen iſtud præſenti lege ſit publicũ: attamen non cõpetit mulieri, & pupillo per. l. mulieri. ff. de popula. actio. per quẽ tex. dedi ibi fallentiã ad dictã cõſtitutionẽ. Nũc vero aduertas: ꝙ omnes caſus in quibus oritur actio, ſeu accuſatio popularis: & quilibet de populo admittitur: vt in corruptelæ etiam crimine per conſtitutionẽ regni, cuius eſt initiũ: Corruptelæ crimen, limitantur, & reſtringuntur, vt non extendantur ad perſonam mulieris, pupilli, vel alterius, de quo veroſimile eſt eum non diligẽter, ſed inutiliter factũ rei pub. tractaturũ. ita notabiliter inquit Ludo. Ponta. in. l. ſi vero. §. de viro, in. x fall. ff. ſolu. ma. ubi all. tex. in. l. in prouinciali. §. fi. cũ. l. ſeq. ff. de no. ope. nun. & . l. mulieri. ff. de popula. actio. præalle. & alia de quibus ibi per eum. Quod not. ad ſupradictas conſtitutiones, & alias diſpoſitiones tam regni, q̃ iuris cõmunis, inducentes actionem, ſeu accuſationẽ popularẽ: vt nõ extendantur ad mulieres, & pupil-

los, & alios veriſimiliter factu reipub. non diligenter, ſed inutiliter tractaturos per ſupradicta. & hoc niſi ſuā, vel ſuoꝝ iniuriā, pſequant. l. bi tamē, in prin. ff. de accu. 7 uo luit Are. in ſuis maleficiis, in uerbo Necnon ad quærelā in. vii. char. verſ. quæro ſi prædictæ &c.

Commentarius CLVII.

EX quo hoc tēpore ſum ſalariatus de publico ad patriā meam dulciſſimam defendendā: pro qua Cicero nē in quæſtionibus Tuſculanis imitatus ad mortem me obtuli, procꝫ eius libertate, in acerrimis concertationibus, & litibus, quas habet annis abhinc tribus cum ſuo (vt aſſeritur) dn̄o: ſi me quiſpiā iniuria, ac conuitio aſfecerit, oritur cōtra eū accuſatio publica. ita Paris in ſuo celebri libello, quē de ſindicatu edidit, ī dictiōe Doctor. alle. l. i. ff. de iuſti. & iu. Eo maxime, quia tametſi indigne, tamen ſacro fungor ſacerdotio, in quo ius publicum conſiſtit. vt in. d. l. i. §. huius ſtudii ibi, In ſacris ſacerdotibus. & ibi Glo. in ver. In ſacris. Et ego periculū feci, Patriā meā tanti non immemorē beneficii ꝑ me de illa benemerito, procꝫ mei corporis ſalute, mille mortes, mille excidia perpeſſuram, etiam ad patriæ eiuſdē exinanitionē: & (vt aiunt) perpetuā deſolationē. Nā pro ipſius libertate omnes ad unum mori diſpoſuimus, ne nobis obiiciatur illud Bal. in. l. i. C. de ingra. libe. Subiectus eſto, qui liber eſſe neſciuiſti. Nā in libertate ſola conſiſtit decus, & ſplendor, l. edicimus. C. de muri regul. lib. xi. & ꝙ pro iniuria illata mihi vt ſacerdoti prodita ſit actio popularis vltra. d. l. i. allego. d. Cardi. in. c. Parrochianos, de ſentē. excommu.

Commentarius. CLVIII.

ALiquis uulnerauit, uel occidit Sempronium bannitum, & foriudicatum: qui ex forma conſtitutionis regni, Pœnam horum, poterat impune occidi, vel vulnerati tanꝗ hoſtis publicus. Poteſtas tamen inquiris

contra uulnerantem, vel occidentem, intendens eſt puni-re de vulnere, ſi uulnerauit, ad mutilationẽ manus. ſi forte ex uulnere mors ſequuta non fuerit, iuxta cõſtitutionẽ regni, Siquis aliquem. vel ad mortẽ, ſi mors ſequuta fuerit iuxta cõſtitutionẽ, Terminũ uitæ hominis. iſte ſic occidens, vel uulnerans non comparet ad dicendum ſe iure quodam optimo uulneraſſe, uel occidiſſe: quia forte iudicis iram perhorreſcit, vel potẽtiam timet inimicorum. Quapropter efficitur contumax, & ponitur in banno. Quæro abs te quomodo ſit illi occurrendum? Reſpondeo, compareat quilibet de populo, & oſtẽdat bannum, & foriudicationẽ illius mortui, vel uulnerati, & petat ꝙ contra eũ ulterius nõ procedatur, ſed immo abſoluatur ab inquiſitione contra eum formata. ita multum notabiliter dicit Bartho. in. l. vbi pactum. C. de tranſac. quem ibi ſequuntur doc. & fuit originalis doctri. Richar. Malumb. i. l. filiusfamilias. §. veterani. ff. de procu. per Glo. ibi. Quã doctri. refert etiã, & ſequitur, de ea facit feſtum Ange. in. d. §. veterani. & idẽ Ange. in. l. quos prohibet. ff. de poſtu. & ubiq; firmat doctri. illam eſſe Richar. Malumb. in. d. §. veterani. & idem uoluit ipſe Ange. poſt Ci. in. l. reos. C. de accuſa. & uoluit Ab. allegans Bar. vbi ſupra in. c. iii. de accuſa. & idem dicit ipſe Bar. in conſ. ſuo. c. cuius eſt initium: A domino Cino de bononia cũ aliis non parũ multis adductis per Hippo. in. l. ſiquis ne quæſtio. nu. cxli. de quæſti. tamen animaduertendum eſt diligenter circa prædictam concluſionem: quia uidetur obſtare quidã Ritus magnæ curiæ, cuius eſt initium: Die. xxi. menſis Iulii, ſub rub. de petitionibus admittendis in cauſis criminalibus: vbi nulla exceptio poteſt offerri ꝑ parte ipſius citati in quibuſcunq; cauſis criminalibus per quaſcunq; perſonas, niſi fuerit exceptio infirmitatis, aut abſentiæ, aut captiuitatis. Sed tu dicas talem Ritũ nõ

obſtare ſupradictæ cōcluſioni. loquitur enim quando ta lis exceptio extra dictos tres caſus: uidelicet infirmitatis aut abſentiæ, aut captiuitatis offerretur per procuratorē ipſius citati: quia tunc nō eſt admittenda ex forma ipſius Ritus: ſecus autem in caſu propoſito: in quo comparuit aliquis tanq̄ vnus de populo: & ſic ex perſona ſua: quia tunc eſt admittendus, per ſupradicta. Non obſtat ſi dica tur, illum Ritum hoc prohibere etiam ſi exceptio propo natur per quaſcunq; perſonas: quia pace illius dixerim: q̄ illū Ritū ita ruditer, & inepte intelligeret illa verba, Per quaſcunque perſonas, reguntur ab illo uerbo Mouēdis, mediante dictione Per. Et erit ſenſus: ut in cauſis mouen dis per quaſcunq; perſonas. puta per procuratorē fiſci, vel accuſatorem, nulla exceptio proponatur ex parte citati, niſi fuerit exceptio īfirmitatis, aut abſētiæ, aut captiuita tis: ſequitur ergo neceſſario q̄ ſupradicta concluſio eſt ue riſſima p ſupraſcripta: q̄ ſunt memoria digna i actu pra ctico. Commentarius. CLIX.

ACcuſaſti me, q̄ Titiū interfecerim. Probaſti tandē, q̄ per aliū interfecerim: puta per famulū, ſociū, vel amicū, aut conſanguineum meū: deo abſolui, quia nō eſt probata accuſatio, vt decuit. Multum enim refert an ego Titium interfecerim, an illum per aliū interfici fe cerim. ita ſing. & mirabiliter dicit Ioan. Mona. in regula qui per alium, de regu. iur. lib. vi. per quam regulam uide batur dicendum contrarium. Nam qui per alium facit, p ſe ipſum facere uidetur. Sed non obſtat, immo facit pro, dum utitur verbo Videtur: quod denotat fictionem. Et ſic, q̄ ego Titium per aliū interfecerim, eſt per fictionē: & accuſatio debet probari in veritate. & illud dictū Ioan. Mona. refert, & ſequitur, & de eo facit feſtum Bald. in. c. i. §. iīuria, in vlti. col. verſ. Pone accuſo te. de pace iura. fir. & d. Feli. in. c. mulieres, in penul. col. de ſentē. exco. quod

nota ad conſtitutionem, Terminum uitæ hominis.

Commentarius. CLX.

TImens ego mouendam mihi litem ſuper fundo, illũ alienaui: qua alienatione facta, ſtatim mihi mouetur quæſtio ſuper fundo, num ex tam breui tẽporis intercapedine præſumatur in me dolus? Dicas ꝙ ſic, in tm̃, vt talis alienatio reuocetur p titulũ de aliena. iudi. mutan. cau. fac. ita voluit Odofre. quẽ refert. & ſequitur ibi Bal. i. l. quoties. C. de reiuẽ. quod eſt ẽt de mẽte Bar. in. l. qui petitorio. ff. de reiuendi. & in. l. ii. §. fi. ff. de alie. iudi. mu. ca. fac. & Ang. in. l. fin. aũt. §. i. ff. de reiuen. & hæc notabis ad conſtitutionẽ regni, cuius eſt initiũ: Eo ꝗ fraudibus, ſub rub. de alienationibus rerũ in iudicio deductarũ. Et poſſes ẽt applicare ad materiã. l. ſanſim?. C. de iure prothemiſeos, ad practicã, ſiue mauis corruptelã ementis fundũ cõpetentẽ uicino, ſiue cõſanguineo, & illum ſtatim donãtis. ſeu permutantis, ne ſuper eo moueatur quæſtio per vicinum, ſiue conſanguineũ, vt ſic uideatur eſſe in eo dolus p ſupradictã doctri. Odofre. & aliorum.

Commentarius. CLXI.

TEſtis varius, vel vacillans torquetur, & punitur ex officio, vt. C. de teſti. l. nullũ. & per And. de Iſer. in conſtitutione regni Si dãna clandeſtina, in. vii. col. circa prin. Et per Inno. & alios. in. c. cũ in contẽplatione, de regu. iur. Di. in regul. Non eſt ſine culpa, de regu. iur in vi. Ci. in. l. fi. C. de quæſtio. Pau. de Leaza. in cõmento. c. grauis depo, Bal. in. l. milites. C. de quæſtio. Bal. i. l. ut. C. de adul. Anto. de Bu. i. c. cũ tua de teſti. Bal. in. c. i. qd ſit inueſti. Bal. in. l. nullũ, & ibi Sali. C. de teſti. Ange. in cõſi. cclxx. cuius eſt initium: Quædã dña Margarita, cũ aliis non parũ multis allegatis p Hipp. in. l. ex libero homine. nu. viii. ff. de quæſtio. Et ideo ne teſtis vacillet, & ne contrariũ aſſerat eius quod primo dixerit, ac per hoc non

ſubiiciatur quæſtionibus pro ueritatis indagine, conſulo ei vt qñ ſemel depoſuit, & iterẽ ſuper eodẽ facto, uel ſup eiſdem capitulis pducitur: dicat, & deponat prout alias dixit: & referat ſe ad illud. Nã talis depoſitio admiſſa p iudicẽ, idẽ operatur ac ſi ipſe expreſſe ⁊ ſpecifice depoſuiſſet in ultima examinatione illud quod in prima continetur. l. qui liberis. §. qui teſtamẽtũ. ff. de bono. poſ. ſe. tab. l. tribunus. §. i. l. quærebatur. ff. de teſta. mili. voluit Bar. in. l. eos. C. de fal. Pet. de Ancha. in Clem. de teſtibus ad fi. de teſti & d. Alex. in conſi. ſuo. lvi. cuius eſt initiũ: Viſo proceſſu, in. ii. lib. & in conſi. cxxxiii. incip. Viſo proceſſu, in. vi. col. Anto. de Bu. in. d. c. cũ in tua ad fi. extra teſti. Et ſic cũ hac reſponſione euitabit teſtis ipſe contrarietatẽ, & periculum torturæ. Quæ ſunt memoria digna in actu practico.

Commentarius. CLXII.

EX forma regiæ pragmaticæ, Odia litiũ, compromittitur in duos coniunctos, vel cõmunes amicos, quãdo cauſa eſt inter cõiunctos uel affines vſq; ad quartũ gradũ cõſanguinitatis, vel affinitatis incluſiue ſm ius ciuile. Tũc quæro qd ſi partes in iudicio diſcordãt in electione arbitrorũ? Dicas, iudicem debere eos concordare, vel ut ipſe eligat. ita dicit. d. Anto. de Alex. in. l. cũ ſpecialis, in. ii. col. in. iiii. notab. C. de iudi. Vbi dicit hoc eſſe memoriæ cõmẽdandũ pro practica ſtatutorũ dictantiũ: quod cauſæ debeãt cõpromitti inter affines. ſic etiã ſm eum ibi ſi diſcordant in formando pũctũ mittendũ ad conſultorem iudex debet illũ formare. ut not. in. l. iuſiurandũ, & ad pecunias. §. ſi de qualitate. ff. de iureiur. & per Bar. in. l. i. §. ſi plures. ff. de exercito. Reponas ergo hæc ad dictam regiam pragmaticam.

Commentarius. CLXIII.

MAgna eſt digladiatio doc. in auten. Offeratur. C. de litis conteſ. num libellus ſit offerendus in iudi-

cio, etiam parte nõ petente. de quo etiam per canoniſtas in.c.i.de libel.obla.& in Cle ſæpe. de uerbo. ſigni. Attñ d. Anto.de Alex.in.d. autẽ. Offeratur, in ulti. col. putat hãc partẽ de ſubtilitate iuris eſſe veriorẽ: vt etiã reo non petente, debeat de neceſſitate offerri. Verũtamẽ dicit ibi: In regno utimur opinione Io. An. in.d.c.i.& i.d. Clem. Sæpe: quia offertur ſimplex petitio. & ſi pars non opponit, procedit iudicium. & dum dicit in regno offerri, ſimplicem petitionẽ ſupple tu per regiã nouellam pragmaticam. Diſpendia litium.

Commentarius. CLXIII.

SEd pone ꝙ non eſſemus in conſanguineis, vel affinibus, inter quos fieret cõpromiſſum neceſſariũ ex forma regiæ pragmaticæ, Odia litiũ, num iudex poſſit adhuc cõpellere partes ad cõpromittendũ? Dicas ꝙ non. Nã nõ poteſt illas ad cõcordiã cõpellere. Glo. eſt notab. i.l.furti.§. qđ iuſſu.ff.de infami. Quã ibi põderat Bar. arguẽs: ꝙ eodẽ modo non poteſt eas cõpellere ad cõpromittẽdũ. & idẽ tenet Bal. in.l.ex ſtipulatiõe.C. de ſentẽ. Quibus adde tex.ſing.in autẽ. vt litigãtes iurent.§. quo. Quẽ ibi põderat Ang. ꝙ nullius momẽti ẽ trãſactio facta iuſſu, & coactione iudicis fall. ĩ tribus caſibus enumeratis per.d. Anto.de Alex.in auten. Si uero cõtigerit, i.i.col. C. de iudi. Primus, qñ imineret timor armorũ, ꝑ .l.æqſſimũ.ff.de vſufruc.ſm Ang.ibi Secundus, vbi publica pax ex lite turbaretur ſm Bar.i.d.§.quod iuſſu.ar. l.cõgruit.ff.de offi.preſi. Tertius, in his q diuturna cõtrouerſia litigauerunt. quia poſſunt per iudicẽ cõpelli ad concordiã. tex. eſt ſing. et notab.in.c.placuit.xc.d. Quem ad hoc ponderat Anto.de Bu.in.c.i.de mutu.peti. & in dictis caſibus cenſerẽ multo fortius poſſe cõpelli ad cõpromittẽdũ per id quod arguit Bar, ꝑ illã Glo.ibi notab.in d.l.furti.§.quod iuſſu.ff.de infa. vt ſicut iudex nõ põt cõ

pellere ad cõcordiã ptes, & ſic nec ad cõpromiſſũ ita i ca ſib⁹ i qbus põt ad cõcordiã poſſit & ad cõpromiſſum p tes cõpellere. Commentarius. CLXV.

TAmetſi ũt teſtes debẽt pduci parte citata ad uidẽdũ teſtiũ iuramẽta.l.ſiquãdo.C. de teſti.ita & inſtrumenta, & ſcripturæ debent produci parte citata, uel præſente. Quod eſt ſing. ẽm Ang. quem refert ibi .d, Anto.de Alex.i.l.pperãdũ §.ſin aũt reus, in.iiii.col. in prin.C.de iudi.q ad idẽ all.tex.quẽ ibi ponderat Bal. in.l.iudices.C.de fide inſtru.& not.itẽ Bald.in.d.l.ſiqñ ad fi.& Bar in.l.q añ Calẽdas.ff.de uerbo.oblig. Tñ limita in duabus caſib⁹. Primus caſus eſt, niſi pducanť vltima die termini ad pducẽdas ſcripturas aſſignati:qa ex quo fuit data dilatio uſq; ad eã diẽ p dationẽ dictæ dilationis: uidenť ab initio ptes citatæ, vt ea die cõpareãt ad vidẽdũ pñtationẽ ſcripturaꝝ.iſta eſt ſing.practica Bar.in.l.itẽ illa, circa prin.de cõſti.pecu. Secũdus caſus eſt, ſi fuerit ab initio itimatũ ptibus q cõpareãt ſingulis dieb⁹ & horis termini, q practica ſemp vtunť cauti procuratores: tunc non requiritur alia citatio, vel pñtia, qñ producũtur ſcripturæ, vel teſtes iſta terminũ.ita not. Bal.in.d.l.ſiqñ. v.col.dicẽs hãc cautelã eſſe notandã. Refert, & ſeqtur ẽt. d. Anto.de Alex. vbi ſupra. Mãda memoriæ in actu practico. Commentarius. CLXVI.

NOta unum notab.verbũ Bald,in.l.i.ff. de feriis: q non obſtante remiſſione partiũ, ſi iudici videbitur poterit facere teſtẽ iurare. Quẽ refert & ſequitur.d. Anto.de Alex,in.l.ii.§.ſed quia veremur, ad fi.C. de iura.cal.ubi dicit ita quotidie practicari: qa ptes hñt teſtes pcitatis, & iuratis: & nihilominus iudex recipit iuramẽtũ a teſtib⁹, Verũtamen ẽm eũ ibi tunc non eſt neceſſaria ptis pñtia in iuramẽto teſtiũ.de quo p doc.in.c.tuis de teſti, Et hoc reponas ad.l.ſiqñ.C.de teſti.&.c.ii.extra eo.

Commentarius. CLXVII.

QVäuis alias regulariter exceptio dilatoria debeat opponi ante litis cõteſtationẽ: & ſic hodie in regno ante termini probatorii dationẽ, cũ cauſæ ſint ſummariæ in regno: ut concluſimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. viii. cuius eſt initiũ: Nemo eſt, q neſciat: quo caſu primus actus, q fit in cauſa reſpiciens merita ipſius, habet vim litis cõteſtationis: ut concludit notabiliter. Bar. in. l. nulla. C. de procura. Nihilominus hoc fallit in minore, & muliere. tex. eſt notab quẽ ibi ponderat Bal. in. l. de die. §. minori. ff. qui ſatiſda. cog. ꝑm lecturã Io. & clari⁹ Pau. de Ca. in. l. ita demũ. C. de procu. & in. d. §. minori. Nã ſi obmittãt opponere dilatoriã ante litis cõteſtationẽ, vel termini probatorii dationẽ, ꝑſumuntur ex errore hoc obmiſiſſe, & poſſunt opponere: ſecus ſi cõſtaret eos ex certa ſcientia obmiſiſſe: quia tunc non poterunt talẽ exceptionẽ dilatoriã opponere, per. l. ita demũ præall. etiã in cauſa appellationis. Refert, & ſequitur. d. Anto. de Alex. in. d. l. ita demũ, in. i. col. ibi, Tertio fall. Quæ reportanda abs te cenſeo ad conſtitutionem regni, obſcuritatem, de reſtitutione mulierum. & ad conſtitutionem, Minorum iura, de reſtitutione minorum.

Commentarius. CLXVIII.

LAtrũculatores noſtri tẽporis, qui uti ſunt legũ expertes, ita conſcientiæ ieiuni, & eorũ animæ ſalutis immemores, ut extinguãt ſitis ardorẽ, quẽ habent vel ad bona ſubditorũ, vel ad eorũ vitã de medio tollẽdam, vt uideantur iuſti, cũ nõ ſint, immo mauis feia beſtia crudeliores: & vt ob eorũ imanitatẽ magis placeãt tyrannis, quibus ſeruiunt, ac per hoc ad magiſtratus feruẽtius inuitentur: vocant inquiſitũ, in criminalibus recipiendũ copiam capitulorũ, quẽ ſic cõparentẽ, ſtatim inquiſitũ ipſum miſellũ, vel accuſatũ (quis innocentiſſimũ) cõpellunt ad litẽ ipſam

ipſam conteſtandā ſuper dictis capitulis; tametſi multæ cōpetā illi exceptiones dilatoriæ: quas cū velit poſt litem ipſam opponere, eas non admittunt, dicentes illas ante litē (ad quā tamen iudex ipſe ſic repente properauit) fuiſſe proponendas. Sed ego dico tibi in caſu propoſito, dictas exceptiones dilatorias ēt poſt litē poſſe proponi, & eſſe iure optimo admittēdas Glo. eſt not. digna. in. c. ex cō queſtione, in Glo. iii. in ver. Ante ipſius cauſæ ibi, nihilo minus cōpulſa p iudices, extra de reſti. ſpolia quæ eſt ſingu. ſm Ioā. de Imo. ibi, put refert, & ſequitur etiā. d. Ant. de Alex. in. l. ita demū, in. ii. col. ad fi. ibi, Septimo. fall. C. de pcu.

Commentarius. CLXIX.

CAſus hic, quē nunc ſubiiciam, poteſt quotidie ex facto incidere. Cōuenitur emptor ſuper re vendita per Semproniū: qui uocatur vt author laudatus iuxta regiam nouellā pragmaticā, quæ incipit: Dubitationē, ſub rub. de termino citandi authorē in cauſa reali: ſuccūbit tandē in cauſa. Tunc quæro abs te, nū poſſit agere ſine nouo proceſſu contra authorē laudatū pro his, quæ in inſtrumento defenſionis obligatus fuerit? Videtur q ſic, propter tex. dictæ pragmaticæ ad fi. At ego dicerem cōtrarium in caſu propoſito. Nā debuit appellare & appellationē proſequi per. l. Herēnius. §. Gaia. ff. de euicti. ita d. Anto. de Alex. i. l. inuitus, in. v. col. ad fi. ibi. fall. etiam hæc cōcluſio, C. de procu. vbi idē dicit in fideiuſſore. Sed hoc ego limitatem: niſi iuſte ſuccumberet: quia tunc non teneretur appellare, nec appellationē proſequi ſi appellaret. Nā túc teneretur agnoſcere bonā fidē ſm Ci. Bal. Sa li. & Ang. de procuratore loquētes, ar. l. quoties. §. ſicut. ff. de adminiſtra. tuto. cū ſimil. & in dubio præſumitur eſſe iuſte condemnatus. l. Herēnius. §. Gaia. ff. de euictio. præall. Et hanc declarationē, ſiue mauis limitationē, viſus eſt ſenſiſſe idē. d. Anto. de Alex. in. d. l. inuitus, in. ii.

col.circa prin. vbi tenendo & firmãdo, ꝙ ꝑcurator teneat̃ appellare cõtra opi: Cice. Bal. Sali. & Ang. ibi dicit: ſecus in emptore, q agit cauſam noĩe ꝓprio: & ideo facilius põt ſcire deſenſiones, q̃s habet: ut. d. §. Gaia. De veritate tñ vide latius ꝑ tex. Glo. & doc. in. d. §. Gaia: & ꝑ. d. Anto. de Alex. i. d. l. inuitus. vbi plene ꝓſeqtur hũc articulum.

Commentarius CLXX.

ET ſi de iure cõi in criminalibus non conſtituatur ꝓcurator regulariter, ut in. l. penul. §. ad crimen. ff. de pub. iudi. l. ſeruũ quoq;. §. publice. ff. de procu. c. ueniens extra de accuſa. cũ aliis ſimil. nõ parũ multis: attñ ex forma cõſtitutiõis, Gñalia iura cõdẽtes. §. hmõi, mulieres cõiugatæ pñt ꝑ maritos, vel alios quos uoluerit ꝓcuratores cõparere, ſiue accuſent, ſiue accuſentur. Tunc q̃ro abs te, nũ ſi uoluerit ꝑ ſe cõparere, admittant̃: an uero cogãtur oĩno cõparere ꝑ ſuos maritos, uel alios quos voluerint ꝑcuratores? Tu diceres prima fronte, ꝙ poſſint ſi voluerint per ſe cõparere. Primo per tex. dictæ cõſtitutionis in. d. §. hmõi. ubi tex. dicit: Valeant in iudiciis cõparere. & ſic nõ uidetur poſſe cõpelli. Scdo, iſtud priuilegiũ inductũ, ut cõpareãt per maritos, vel alios, quos voluerit ꝑcuratores, eſt inductũ in fauorem dictarũ mulierũ ergo uidetur, ꝙ illi poſſent renũtiare ut per. d. Anto. de Alex. in. l. i. in. iii. notab. C. de his q ueniã ætã. ĩpetra. Sed ĩ cõtrariũ eſt ueritas: vt per. d. Anto, ibidẽ. & ꝑ eũdẽ i. l. maritus. in. iii. col. ad fi. C. de procu. Mouet̃, qa nõ ſolũ fauore vxoris, ſed ẽt uiri, & totius matrimonii inductũ eſt: ut maritus cõpareat noĩe vxoris: & ſic ꝑcurator ẽt in terminis dictæ cõſtitutionis. ergo vxor ſola nõ põt huic priuilegio renũtiare. l. ii. iii. &. iiii. ff. de libe. ca. & per notata per Bar. in. l. ſi quis in cõſcribẽdo. C. de pac. Scdo ꝑ tex. in. c. mulieres de iudi. in. vi. vbi probat̃, ꝙ priuilegio inducto hac rõne, qa mulieri eſſet verecũdia cœtibus uirorũ inter

uenire mulier ipſa renũtiare non põt.loqtur tñ in muliere nupta ſpũaliter.i.moniali. Nihilomin⁹ idẽ vř i uupta ſpa liter, vt m̃rimonii carnalis & ſpiritualis eadem ſit uirtus, ꝑut notatur in.l. Titio cẽtũ.§.i.&.ii.ff.de cõdi.& demõ ſtra. Ex quo corelarie infero ad practicã, qua boni iudices vti debẽt, vt ẽt uxores uolẽtes nõ admittant ad cõparen dũ, at eas cõpellãt per maritos, vel ꝓcuratores cõparere. Et hæc nota ad dictã conſtitutionẽ, Sed quis erit iſte bo nus iudex, & laudabimus eũ. Ego uidi iudices ita peruer ſos, & immanes, ac duriſſimæ ceruicis: vt non ſolum nõ admittãt maritos, uel procuratotes, ſed eã propriis mani bus contractent, modo huc, modo illuc coniiciendo illã in carcerẽ teterrimũ, & obſcuriſſimũ cũ aſſignatione cuſto dũ, cũ tñ de iure non poſſit carcerari regulariter.l.i.C.de offi diuerſo.offi.autẽ.nouo iure.C.de cuſto.reo.ẽt ſi eſſet vna meretrix, dũtñ ſit nupta: qa ꝑꝑ honorẽ matrimonii, licet inhoneſte uiuat, nõ põt carcerari. ut notanter uoluit Ioã. An.in ſua ad Spec. paraphraſi,in titu. de iniuriis in prin.ar.l.ſi uxor.§.diuus.ff.de adul.not.Roma.i.l. ſi ue ro.§.de uiro, in.ii.fall.ff.ſolu.mat. Alexã.in.l. pleriq;.ff. de in ius vocan. Decius in.l. fœminæ.nu.lxxviii.ff.de re gu.iur. Et totũ hoc ꝓficiſcitur: quia non reperiũtur ſindi catores, ſicut ego, qui ſi in eo ꝓcederẽ, ita eos (iuſtitia me diãte) punirẽ: ut magiſtrat⁹, quos ꝑtio aſſequunť, & non literis, aut uirtutibus, nõ ſolũ nõ ambirent, ſed & illos eff fugerent, & pœnitus abiurarẽt. Sed qbus magis aſcribẽ da ſunt hæc, q̃ regulis: qui illos tametſi nouerint eo inſuf ficientes, & iniquiſſimos, ad magiſtratus inuitãt: non ani maduertentes ſanguinẽ ſubditorũ de manibus regulorũ ipſorũ requirẽdũ. vt dicit tex.in.c.irrefragabili, circa pri. extra de offi.ordi. Sapiẽter igitur ſibi uitã inſtituerẽt regu li ipſi, ſi ad magiſtratus illos eligerent, quos nouerint lite ris, ac legibus, & in primis bonis moribus, ac conſcien

ſta, & Dei timore præditos, & ornatos. qui nõ q̃rãt quæ ſua ſunt: ſed quæ Ieſu Chriſti. ut docet tex. ad literã. in. c. cũ apoſtolus. extra de cenſ. Sed ſatis mihi ſit hæc ad duxiſſe in mediũ, quo ad mundũ. Quo vero ad Deũ, ipſe ſit mihi teſtis: quo amore ſemper ab ineunte ætate iuſtitiã excoluerim: nunquãq; cõcupiuerim magiſtratuũ faſces: & ſi quando in eis ad coactionem vſq; & importunitatẽ maximã me ipſum inuoluerim, ſolũ Deũ & iuſtitiã præ oculis habuerim: maxime in concipiendis ſententiis: memor illius terribilis tex. ab omnibus præſertim iudicibus perpetuæ memoriæ cõmẽdãdi, in. c. Cũ æterni tribunal iudicis, de re iudica. lib. vi. Teſtis eſt mihi ẽt Hydruntina ciuitas, & dioceſis, in qua tres annos ꝓcurã geſſi, & (vt aiũt) uicariatũ. Loquatur ẽt Anglonenſis dioceſis, in qua reformanda annũ iã conſumpſi, non abſq; magna, & vniuerſali ſubditorũ gratulatione. Loquatur poſtremo Cõpſana ciuitas metropolitana, & dioceſis vniuerſa: qualiter in ea gubernãda, & regenda me geſſerim. Quotidie me reuocant tum ſubditi, tũ illuſtris, & reuerendiſſimus ille, & bonus paſtor Camillus Ieſualdus: ad quos hercle rediiſſem: in meæ patriæ dulcis amor, & in primis diſcrimen maximũ, in quo cõſtitutam eã eſſe conſpexi, me retinuiſſet: cui magis q̃ illis debendũ eſſe cenſui. Vide quod circa hoc ultimũ dixi ſupra in eiſdẽ Cõmentariis. Commentario. clvii. Diligite igitur iuſtitiã, qui iudicatis terrã, cui (ſ͠m Euripidem) nulla põt ueſpertina, aut matutina ſtellæ claritas cõparari, & quã reginã oĩum uirtutũ Cicero. in. iii. Officiorũ appellat. Quæro abs te ad materiã cõſtitutionis regni, In aliquibus, de ſucceſſio. filiorũ comitũ, vel baro. per quã extantibus maſculis filia fœmina non ſuccedit, ſed dotatur. Pater mortuus eſt ab inteſtato, ſuperſtite ſibi uno filio, q tñ ordinẽ minorũ ꝓfeſſus fuerat, & una filia fœmina, num dicta filia excludatur vigore di

ctæ conſtitutionis? Dicas q̀ nõ: quia intelligit̃ dicta cõſti tutio admittẽs maſculos, ⁊ excludẽs fœminas, ſi ille maſculus, q̀ ſupereſt, & qui extat ſit habilis ad ſuccedẽdũ, & nõ inhabilis eo quia ille habet̃ pro mortuo, quãtũ ad illã ſucceſſionẽ.l.i.§.fi.ff.de cõtratab. & per Bal.in.l. fœminæ.C.de ioffi.teſta.allegãs qđ in ſimili habet̃ i.l.filius fa.§.cũ qs.ff.de lega.i.& i.l.i.§.ſi pater. de cõiungen. cũ eman.libe.idẽ dicit in.l.maximũ vitiũ.C.de libe. p̃ãte. Nã dicta cõſtitutio intelligit̃ de tali fratre, q̀ ſuccedit nõ de eo q̀ non ſuccedit.p tex.in.l.ii.§.ſed ſi bonorum.ff.ad Tertul.& ibi p Di.qa paria ſunt nõ extare, vel extare, & nõ poſſe ſuccedere.l.ſi ex modico.§.ſi filius.ff. de bo.lib. & in.l.fine.§.fi.ff.de iurepa.ſubdẽs idẽ eſſe: ubi alias dictus frater ſuccedere non poſſet: ut qa de ordine minorũ. Refert, & ſeqtur.d.Laurus de Fano.in.§.cæterũ.inſti.de legiti.agna.ſucceſ.in.iii.col.vbi edidit tractatũ: q̀ extãti b⁹ maſculis fœminæ nõ ſuccedãt. Et hæc nota ad dictã cõſtitutionẽ. In aliqbus. Cõmentarius. CLXXII.

POno tibi nũc aliũ caſum ad dictã cõſtitutionẽ, In aliquib⁹, q̀ quotidie ex facto ſolet incidere. Pater i uita ſua, & anteq̃ in fata cõcederet, tradidit filiã nuptui, & eã dotauit, ſed incõgrue. Q̃ritur nunc abſte, ⁊ ũ poſſit agere ad ſupplemẽtũ dotis, ſeu paragii cõtra fratrẽ? Bal. i au tẽ.res.q.C.cõtra de lega.arguit p̃mo q̀ ſic, ar.illius auten. niſi inſpecto pte dotationis fuiſſet cõgrue dotata, p notata in ſimili per Iaſ. Butri.in.l.pactũ.C. de colla. Sed ipſe Bal.tenet cõtrariũ: & q̀ debeat ſtare cõtẽta q̃cũq; dote. ⁊ licet ſit iniquũ, & nimis rigoroſũ, nõ tñ cõtra bonos mores: iõ obſeruãdũ.l pſpexit.ff.q & a qbus. Et p notata p Ci.i.l.publico.C.de adul.& ita dicit cõſuetudinẽ Euan. Pau.autẽ de Caſ.in hac q̃ſtione ultra p̃dicta, in cõſi.ſuo. ccvi.in.ii.articulo dicit: q̀ ſi mulier inſpecta q̃titate bonorũ patris, nõ habuerit cõgruã dotã tẽpe dotationis, nõ põt

adhuc referre q̄ſtionē cōtra patrē: ꝙ nō ſit cōpetēter dota ta: cū ipſe melius q̄ alius conſiliū ſciat pro liberis capere. l. nec in ea. ff. de adul. Et illud quod cōpetens uiſum fuit ſibi pro filia, non debet alteri uideri incōpetens. ar. l. furioſo puberi ad fi. ff. de cura. furio. Sufficit enim ꝙ ſit dotata, nec debet redargui ab aliquo, cū null⁹ amor vincat paternū. l. ſi ff. de cura. fur. Sufficit enim. ꝙ ſit dotata, nec ē curādū de quāto. ar. eius quod in ſimili not. in. l. pen. ī fi. per Glo. ff. ne quis eū, qui in ius uo ca. Hoc tn̄ dicit ver̄ ēt Pau. de Ca. in. d. ſuo conſi. niſi ex magno tam exceſſu appareat manifeſte cōtrariū: ita ꝙ dolus patris poſſit redargui. ar. ff. pro ſocio. l. vnde ſi Neruæ cū. l. ſeq. Sæpe enim parentes maligne ſe hn̄t erga filios. ff. de inoffi. teſta. l. iiii. Quid. n. ſi diues de decē millibus. vnā habēs filiā, daret ei in dotē ducēta: vel relinqueret ei in dotē ducēta, fratre inſtituto: cū inſpecta quātitate bonorū, & cōditione pſonæ, bene mereref duo mille. certe manifeſte appe ret indiſcreta dotatio, cui nō erit ſtādū. In dubio āt p̄ſumeref, ꝙ pr̄ diſcrete, & cōueniēter eā dotauerit, nec fiet ſubtilis indagatio in dontatione p eū facta: nō ſic q̄n fieret ab alio, q̄ a patre, Et hoc totū relinqt. d. Pau. arbitrio bonorū virorū. Et ita cōcludo in hac materia, in q̄ ita ēt concludit. d. Laurus de Fano in ſuo tractatu: ꝙ extantibus maſculis fœminæ nō ſuccedāt: quē edidit in. §. cæterū, inſti. de legiti. agna. ſucceſſ. in. xix. & xx. colū. Et hæc reportanda abs te cenſeo ad dictam conſtitutionem, In aliquibus.

Commentarius. CLXXIII.

NOta vnū, de quo pluries exclamaui, & redargui p̄ſ foyteros cōtrariū faciētes: ꝙ in caſu, ī quo licite pn̄t res eccleſiæ uēdi ut p redimēdis captiuis: vel ob debitū ſi qd hēt eccl'ia: vel p alēdis paupib⁹: debēt uēdi offerēti p̄tiū iuſtū: nō āt pl⁹ offerēti. Glo. ē ſin. ī. c. hoc ius porrectū. x. q. ii. & ibi Archi. & tenet Barthola. Cepol. in tra

ctatu, quẽ edidit de ſimulatiõe cõtract⁹, i. il. pſumptiõe. & Bal. in. l. ſi emptionẽ. §. penul. ff. de mino. & Ludo. ponit in Sing. ſuo incip. Tu ſcis q res &c. vbi uide. Refert, & ſequit̃ Ioan. Firmianus in tractatu ſuo, quẽ de gabellis edidit, i. iii. pte, in. iii, col. Q̃d nota cõtra pſbyteros (vt dixi) q nũq̃ vẽdũt res eccleſiæ i caſu licito, niſi illas faciãt licitari, & plus offerẽti cõcedũt: nã fieri nõ debet p pdicta.

Commentarius. CLXXIIII.

REponas hoc (ſi ſapis) ad cõſtitutionẽ regni, Humanitate nobis ſuggerẽte, ſub rubrica de his, q fideiuſſores dare poſſunt, ne carcerent̃: q camera fiſcalis agit cõtra eos, q approbãt fideiuſſores in cã fiſci: cũ fideiuſſores nõ repiant̃ idonei ẽm Ang. in. l. ſi uero. §. q p rei q̃litate. ff. q ſatiſda. cogã. qd ſũme ẽ notã. cõtra approbã tes fideiuſſores fiſcales. alle. l. cũ oſtẽdim⁹. § ff. de fideiuſſ. tuto. ſubdẽs ẽt cautelã, ne vnq̃ qs approbet fideiuſſores, q̃ a approbãdo dr̃ obligari ut fideiuſſor. & dicit Bal. i. d. §. fideiuſſores: Caueto bñ ne vnq̃ repetiatis ſcriptus i libris cameræ Romanæ i aliq̃ pmiſſione, uel obligatiõe. Et nota tu p̃ſertim Camerarie, q quotidie i curia apud p̃torẽ approbas fideiuſſores, ut nõ oẽs paſſim approbes, niſi quos noueris eẽ ſufficientes: alias teneberis tu ut fideiuſſor, p ſupradicta.

Commentarius. CLXXV.

PEr conſtitutionem regni, Grandis utilitas, cõtumax in criminalibus mulctat̃ in tertia parte bonorũ mobilium: bona uero reliqua adnotantur: quæ anni circulo a die adnotationis elapſo fiſci cõmoditatibus, acquirũtur, vt tibi. Tũc quæro de illis bonis adnotatis, qs interĩ tenebit̃ ad ordĩaria tributa, & collectas? tenebit̃ ne fiſcus, q illa tenet adnotata? Tu diceres prima frõte q ſic. Nã illa bona vident̃ eẽ fiſci, & i fiſcũ trãſlata. & hoc vr̃ innuere tex. dictæ cõſtitutiõis circa finẽ, dũ dicit, Infra annũ redeũtibus, bõa recuperant̃ liceat adnota, Ergo pſumunt̃, q eãt

ſici. Tñ in cõtrariũ eſt ueritas. Nã ex quo fiſcus interi de dictus bonis adnotatis non recipit fructus, nõ tenebit ad onera tributa, & collectas ſm Bal. in. l. pſidia. C. de fidei/ cõmiſ. & i. c. i. in tit. p quos fiat inueſti ſacit. l. hactenus. ff. de uſufruc. Ad tex. dictæ cõſtitutionis rñdetur: q uidẽ tur eſſe fiſci cõditionaliter: ideſt ſi cõtumax infra annũ nõ cõparuerit. & hoc aperte tibi oſtẽdit litera ipſius conſtitu tionis circa mediũ, dum dicit, Illa bona adnotata anni circulo euoluto fiſci cõmoditatibus acqri. ergo infra annũ non erant fiſci, niſi ſub conditione prædicta, quando in/ fra annũ non cõparuerit. Nota ad dictã conſtitutionẽ: qa tenebit ad onera tributa, et collectas, q pcipit fructus, p ſupradicta. Commentarius. CLXXVI.

NOta unũ verbũ ſatis notabile. Ci. in. l. i. C. de pri/ ua. carce. q ſi pater, vel dñs ponat unũ filiũ, vel ſer/ uũ in domo ſua in carcere, nõ punieť pœna. l. i. C. de priua. carce. Et rõnẽ allegat, qa pr, & dñs faciũt hæc ad correctionẽ. Q d nota oĩno ad capitulũ regni, Cõtra effrenatas, ſub rub. Nequis authoritate ppria capiat ali/ quẽ de perſona, nec eius bona. De quo alibi ſæpe meminl mus. Commentarius. CLXXVII.

EX quo p regni conſtitutionẽ, cuius eſt initiũ. Q uãto cæteris ſub rub. de decimis. Mãdatur ſolue decimas locorũ prælatis, et uulnerabilibus locis, qb⁹ decimæ ipſæ debẽtur. Q uæro abs te, cui eccleſiæ debeat Rex de cimas ſoluere? Glo. magiſtra, & ordinaria i. c. oẽs, de ma io. & obe. dicit: Decimas pdiales dabit illi epo. i cuius ter ritorio ſita ſunt pdia. de parrochiis, c. ſignificãtib⁹. Alias decimas dabit, vbi audit diuina proportionabiliter diui dendo, ſi audit in pluribus. ff. ad municipa. l. aſſumptio. pro quo ultimo facit tex. in. c. cũ qs. §. i. incip. Cũ ab eo, de ſepul. lib. vi. & Glo. ii. in. c. ad apoſtolicæ de deci. & di uus Tho. ii. ii, q. 87. arti. iii, in ſol. ii. ar. Et hæc nota ad

dictam regni conſtitutionem:& ad capitulum regni, Itē ſtatuimus,ſub rub ꝙ ſoluantur decimæ eccleſiis: ꝛ ꝙ ſoluantur prouentus bonorum pupillorum.

Commentarius. CLXXVIII.

NOta ad regiā pragmaticā O dia litiū ꝙ arbitri electi ex forma illius,poſſunt ꝓ bono pacis partis alterius iuſtitiā lædere.per tex.in.c.his quæ,ibi Pro bono pacis noſtræ prouidētiæ reſeruamus,iuncta Glo. in verbo pacis,extra de maio.& obe. vbi Ab.ex illis uerbis colligit argu.bonū pro arbitroribus:ut pro bono pacis poſſint partis iuſtitiā lædere,ſicut ibi facit Papa,& bene faciūt.c.niſi de p̄bē.not.legiſtæ in.l.ſi de meis.§.receppiſſe.ff.de arbi.& in.l.ſi,ſocietatē.§.arbitrorū.ff.ꝓ ſocio.

Commentarius. CLXXIX.

EX forma regiæ nouellæ pragmaticæ,Q uita die,debent poſitionibus partes ipſæ infra tres dies viciſſim reſpōdere:ſed pone,ꝙ fiāt poſitiones & pars differat ſuper eis reſpōdere:nū terminus ꝓbatorius ſtatutus currat? Dicas ꝙ nō.& hoc primo ꝑ tex.in.l.in oibus cauſis, ibi nō aliter cōpelli.C.de iureiur.pp cal.dādo. Q ui tex. ſm Bal.ibi,quē ēt refert ibi.d.Frā.Curti⁹ i.iii.notab.eſt dignus memoria:ꝙ qñ qs teneť iurare de calūnia,qa petitū fuit,ut iuraret:& ille differt iurare:nunq̄ currit alteri parti tp̄s datū ad ꝓbādū.Ex quo infert Bal. qa cōiter ex forma ſtatutorū caueť:ꝙ q̄libet ps teneať rn̄dere poſitionibus cū iuramēto:ꝙ ſi fiāt poſitiones,& ps differat rn̄dere,nūq̄ terminus ſtatut⁹ currit.Scdo hoc ꝓbatur ꝑ tex.ēt expſſum i dicta pragmatica,dū dicit: nō cōuenit dilatio ante rn̄ſionē poſitionibus factā currere.Ex pari modo iudice ſtatuente terminū ad ꝓbādū aliquas exceptiones , ſi diſputantur , utrum exceptiones ſint admittēdæ necne: durante illa diſputatione, nō currit terminus datus ad ꝓbandum.Et ad hoc quotidie in practica allegatur Bald.

vbi ſupra & uoluit Glo.ſing.in Clem.ſæpe,ī ver.poſt da
tionē,de uerbo.ſigni.Spec. in titu. de dila.§.i.verſ. Sed
nunquid currit.Bal.in.l.ſi cū ipſe.ff.de excu.tuto.Bal.&
doc.in.l.cōtra maiores.C.de inoffi.teſta.Ang.in.l Pau
lus.§.hæres.ff de vſu.cū alijs nō parū multis adductis p
d.Frā.Cur.q pdicta refert,ꝛ ſeqt vbi ſupra.Quæ notabis
(ſi ſapis) & trāſplātabis hinc ad dictā regiā pragmaticam
Quinta die.& ad pragmaticā,cuius eſt initium: Poſt pdi
ctas:alterā de poſitionib⁹,alterā vero de termino proba
torio loquentē. Commentarius. CLXXX.

SEd operæ p̄ tiū ē ſcire ad materiā dictæ pragmaticæ
Quīta die: quo iure materia poſitionū ſit inuēta? &
Glo.in.l.ii.§.quod obſeruari.C.de iureiurā.pp.cal.
de dan.dicere vr:ꝙ fuerit inuenta iure cōſuetudinario ad
hoc,ut ponens releuetur ab onere probandi.Et de hoc eſt
melior tex.de corpore iuris in Clem.ſæpe,verſ.& qa po
ſitiōes,de uerbo.ſigni. & bene pbat tex.in.c.i.de litis cō
teſta.lib.vi.& i.c.pñtiū de teſti.eo.lib.& ita cōiter tenet,
& obſeruat p̄.d.Fran.Curtiū in ſuo tractatu,ſeu breuilo
quio poſitionū,& īterrogationū: quē interpoſuit in.l.ii.
§.qd obſeruari pall.in.ii.breuiloqo.& hoc expſſe ſentit
dicta regia pragmatica,dū dicit: Vt cognoſcatur in qui
bus ptes ipſæ,uel altera ex eis ab onere pbādi fuerint re
leuatæ. Commentarius. CLXXXI.

QVæro abs te ad materiā dictæ regiæ pragmati
cæ,Quīta die.Quidā accuſauit Sempronīū cri
minaliter de aliquo delicto,facta litis cōteſtatione in cau
ſa,datur terminus ad pbandū.Accuſato facit nōnullas
poſitiones,ſuper quibus petit Sēproniū accuſatū ſub iu
reiurādo reſpōdere:q hoc denegat:nū debeāt hmōi poſi
tiōes hēri p cōfeſſatis contra ipm Sēproniū? Dicta regia
pragmatica ad finē dicit ꝙ ois poſitio: cui nō fuerit rñſū
ſimpliciter p uerbū credit,uel non credit,ipſo iure pro cō

ſeſſata habeatur. In cõtrariũ tñ ẽ ueritas. Nã dicta pragmatica non pcedit in criminalibus ita Bal. ſing. i. l. i. C. quo modo, & qñ iudex. & in. l. i. C. de pœna iud. qui male iudi. & ſequitur Pau. de Caſ. in. l. ii. §. ꝙ ſi actor. C. de iureiur. propter cal. dan. ubi etiam rationem huius fallentiæ aſſignat ſm. d. Frã. Curti. in tractatu ſuo, quem de poſitionibus edidit, in. vi. Breuilogo, in. iii. colũ. verſ. Stat ergo ex pmiſſis ibi. Scdo fall. Cõmetarius. CLXXXII.

QVia dicta regia pragmarica dicit circa prin. Poſitiones, debere eſſe ſimplicea, & nõ captioſas: factũ & non ius continentes. & de illo uerbo Simplices, ego dixi tibi in Singula. meis in formis, Sing. vii. cuius eſt initiũ: Volo tibi cõmentare, vbi expoſui illud uerbũ Simplices. i. ſine ambiguitate, vel obſcuritate poſt Ludoui. Roma. in. l. i. §. ſiquis ſimpliciter, ff. de uerbo. obliga. & de illo verbo Captioſas, ego poſui tibi exẽplũ ſupra i eiſdem Cõmẽtariis, Cõmẽtario. xxii. cuius eſt initiũ: Nota hoc. Puta ſi quiſpiam faciat tibi poſitionẽ ſi es uir bonus: qa non teneris reſpondere, ut ibi dixi. Propterea quæro abs te, ſi poſitiones ipſæ ſint obſcuræ, & captioſæ notoriæ, nũ tenearis reſpondere? Dicas ꝙ non: etiam ſi dicta pragmatica diſponeret reſpondendum eſſe quibuſcũq; poſitionibus: reſeruato iure diſputandi ſuper pertinentiã. qa ſi ſunt notoriæ obſcuræ, captioſæ, uel impertinentes, nõ cadit diſcuſſio, nec examinatio. c. ad nrãm. iii. de iureiur. ſed tm ſup illis, vbi caderet aliq̃lis dubitatio: qa vbi non cõueniũt uerba pragmaticæ, nec eius mẽs, & diſpoſitio. ita refert Io. de Imo. obtinuiſſe Bononiæ i. l. iiii. §. ptor, verſ. toties. ff. de dam. infec. ar. illius tex. & not. per Bat. ibi. In dubio tñ an ſint obſcuræ captioſæ, vel imptinentes iudices, & ſic moleuit practica gñalis toti⁹ orbis: ꝙ admittunt capitula, & poſitiões: cogũt ptẽ rñdere oib⁹ poſitioib⁹, ſaluo iure iptinẽtiũ, & nõ admittẽdarũ iterloquẽ

do: ꝙ ſi non fuerit reſpōdēdū, nō intendūt habeti ꝑ nīſo ſeu ꝑ admiſſis. Et pariter reſpōdētes, rñdent ſub illa ꝓte ſtatiōe. ita formaliter dixit Ang. fuare bonos aſſeſſores. in.l. ſiqs libertatē.ff. de peti. hære. & in.l. in ſpeciali.ff. de reiuē. Bal. i.l. momētaneæ. C. de his q nō hñt legit. pſo. ſtan. in iudi. in.l. ſi ſine, in prin.ff. de interroga. actio. Gemi. in.c. ii. de confeſ. lib. vi. Bar. in.l. ſi duo patroni. §. idē Iuli. in ulti. col.ff. de iureiur. Et ita ſeruatur in dubio, vt dixi: ubi iudex non uidet notoriā impertinētiā. Eo not. ꝙ iſta clauſula, Saluo iure īpertinētiū, & nō admittendarū, multo opatur tā ex pte iudicis, q̄ ex pte rñdētis: qa pti reſpōdenti nullū parat ꝑiudiciū: apparēte poſtea in ꝓceſſu: ꝙ poſitiōes ipſæ fuerint impertinētes: qbus nō erat rñdēdū. Et ſic ēt ꝓbatio facta ſup capitulis impertinēbus: qū admiſſa fuiſſent ſub illa clauſula, redderetur nullius momenti. ita uult Ange. Bal. Bar. & Gemi. in locis ſuperius citatis. Quæ ſunt notanda: quia quotidie in foro a legantur ſcḿ Fran. Curtium in ſuo tractatu poſitionum, in. ix. Breuiloquio, in. ii. col.

Commentarius. CLXXXIII.

QVæro abs te, num peregrinātes ad Papā, uel ad ſanctū Iacobū poſſūnt capi per repreſalias? Dicas ꝙ nō qa cū rebus ſuis ſunt ſub protectione apoſtolica ſcḿ Bal. in.c. cōquerēte, verſ. Sed quæro nūquid, extra de clericis peregrinantibus. vbi dicit eſſe caſum ibi: Quod nota ad conſtitutionē, Comes ſub rub. de his, qui in regno guerram mouerint, & de præſaliis puniendis.

Commentarius, CLXXXIIII.

ITerū quæro abs te ad materiā præcedētis Cōmentarii, nū iſti peregrināntes ad Papā, vel ad ſanctū Iacobū, retineant poſſeſſionē naturalē? de ciuili non eſt dubiū: qa eā retinēt aīo. Et vr̄ ꝙ nō retineāt naturalē. vt.ff. de acqr. poſſ.l. clā poſſidere. §. qad nundinas, In cōtrariū

tñ decidit Bal.in.c.conqrẽte,de cleri.peregrinantibus: dũ dicit:ꝙ legis ꝓtectiõe, & ꝑtate vtrãq̃ poſſeſſionẽ retinet & ciuilẽ & naturalẽ Ratio eſt ſm eũ ibi:ut ꝓtectio aliqd operetur. Q đ nota ad dictũ.§.qui ad nũdinas:& repone etiã ad cõſtitutionẽ, Circa uiolentiarum,de reſtitutione poſſeſſionis. & conſtitutionem, Violentias ſubiectorum,de uiolentiis circa poſſeſſionem admiſſis.

Commentarius. CLXXXV.

SAepe cõtingit de hoc dubitari,nũ renũtiatio bñficii, q̃ fit in manibus ſuperioris,iuxta.c.qđ i dubiis. &.c. admonet,extra de renũtia. poſſit ꝓbari p teſtes:ſup quo dicas ꝙ ſic.ita Bal.i.c.ſollicite ad fi.p illũ tex.extra de reſti.ſpolia.vbi ſuadet hoc eſſe bene memoriæ cõmendandũ.& ibi ẽt infert corelarie idẽ dicẽdũ de collatione bñficii:ut probari ẽt poſſit p teſtes p rõnẽ:qa cõtrariorũ eſt eadẽ diſciplina:quod tñ dicit eſſe uerũ in ſimplicibus beneficiis: ſecus in dignitatibus:ut puta in dignitate archidiaconali ſm me:vel archipresbyterali, vel primiceriali. Nã iſtæ dignitates,& aliæ id genus non probantur, niſi per ſacros apices.vt.C.de diuerſi.offi.l.probatorias,lib.xi.

Commentarius CLXXXVI.

QVidã ꝑtor ignauꝰ,& expers legũ,& canonũ,nullã q̃,aut puã habẽs experiẽtiã iudicãdi,obmiſit non nulla in proceſſu apponi,& ſcribi facere p ſuũ actuariũ:ut ex obmiſſiõe illoꝶ ꝓceſſus ipſo iure redderet̃ nullꝰ.Nã eramus in criminali q̃dã accuſatione:& obmiſit ſcribi facere Litis conteſtationẽ:quæ(vt ſcis)eſt angelus,& fundamẽtũ iudicii:vt dicit Bal.i.c.i.de litis cõteſta.⁊ ꝓbat tex. in.c.dudũ.ii,extra de electio:& in.d.c.i. Et cũ ego dixiſſem ꝓceſſum nullũ ex defectu dictæ litis cõteſtationis,replicabat ꝑtor dicẽs ſe uelle ꝓbare p teſtes litis cõteſtationẽ:& ſic iuſtificare ꝓceſſũ ſuũ.Cui ego dixi:ꝙ acta iudicii ſunt ſtricti iuris,& obmiſſum habetur p obmiſſo,nec cre

ditur iudici voléti iuſtificare qđ feiit aliúde q̃ ex actis ſm Bal.in.c.qm cõtra,in.ix.col.in ulti.notab.extra de pba. vbi dicit hoc determinare illud.C.ſolẽne. Quod ego limito, niſi acta probentur per confeſſionem partium, per tex.ſm omnes doc.ſing.in.c.fi.extra de proba.

Commentarius. CLXXXVII.

DIxi in Soliloqis meis, Soliloqo.ii. cuius eſt initiũ: Titius donauit: ꝙ donãs oia bona ſua retẽto vſufructu: non tenet̃ pſtare cautionẽ de utẽdo arbitrio boni viri, iuxta.l.i.ff. vſufruc.quẽadmodũ caueat: quia cũ ex ſua liberalitate cõueniat̃ cũ eo, mitius eſt agẽdũ p ea quæ ibi in mediũ adduxi. Nũc in hoc pñti Cõmẽtario adduco tibi aliã adhuc fallentiã: p quã vſufructuarius non tenet ad pſtãdã dictã cautionem de utendo arbitrio boni uiri: quãdo feudatarius ſimpliciter inueſtitus habet vſumfructũ: id eſt fruitionem quandam utilem, & plenã: quia ab eo non exigitur vſufructuaria cautio: iuxta.l.i.C. de vſufruc.ita Bald.in.l.i.in fina.col.circa medium.C.ſi plures vna ſentẽ. vbi refert hoc tenere Ioan.Mona.Refert, & ſequtur.d. Iaſ. in præludiis feudorum, in.x.col.ad fi. vbi allegat hoc eſſe perpetuo notandum ſm Bal.ubi ſupra.

Commentarius. CLXXXVIII.

QVia caſus hic, quẽ nũc ſubiicio, quotidie ſolet ex facto incidere: ideo quæro abs te, nũ pupill⁹ poſſit facere pacẽ de morte patris occiſi: Dicas ꝙ nõ: niſi cum authoritate tutoris: & decreto iudicis, vt not. in Spec.in titu.de homi. Dũmodo etiã talis pax non ſit dedecori pupillo, & eius agnationi ar l.non tñ.§. ſi emancipatus.ff. de contrata b.ita Bald.in rub.extra de treuga, & pace, in vlti.col. verſi.quæro utrũ pupillus. Et nota hoc: & nõ tradas obliuioni: quia uidi ut plurimũ male ſeruari. Nã plerique cõtentant̃ ſolo interuentu tutoris, cũ tamẽ decretũ iudicis expoſcẽdũ ſit: & ſine illo mille poſſent paces infrigi,

Cmmentarius. CLXXXIX.

NOta ad cōſtitutionē regni, Diuorū principū, ſub rubrica de expēſis: φ uictus uictori ſp ē cōdēnād⁹ in expenſis, & hoc ſcriptū eſt ad terrorē: vt q dubitat, nō litiget: ſed potius ſilētiū ponat ẜm Inno. Q đ eſt notabile dictū. ſi Baldo credēdum ſit i. c. vlti. ad fi. extra de maio. & obe.

Commentarius. CXC.

PRæteritis ante diebus auſu temerario fuit offenſus qdē frater ſancti Frāciſci ordinis minorū. Pater guardianus ēt reluctāte dicto f̄re offenſo, volebat pacē facere. Q uæro mō abs te, nū poſſit? Tu pria frōte diceres forte φ ſic. Nam frater nō pōt reluctare, & cōtradicere, ex quo cū velle uel nolle nō hēat. vt dicit tex. ad l̄ram in. c. religioſus, i prin. de teſta. lib. vi. & in. c. fi. de ſepul. eo. lib. Dicit̄ mūdo mortuus. vt in. c. nō dicatis. xii. q. i. & eſt bona Glo. in ver. nō hēat: q allegat multa iura i. d. c. religioſus. Tñ ego ex facto cū icidiſſet, cōſult⁹ a dicto guardiano, rñdi pacē nō poſſe fieri p eū reluctāte f̄re offēſo, ex quo erat uiuus. Nā licet monachus ſit, tñ iure naturali cēſendus eſt. vt notatur per Groffre. in ſumma ſua de treuga, & pace. Q uē ibi refert, & ſequitur Bal. in ulti. colū. verſ. Q uæro ſi monachus. Q đ eſt memoria dignū. Nā quotidie poſſet ex facto icidere: hac p̄ſertim tēpeſtate, q religionis, & clericalis ordinis paruā, aut nullā uidemus rōnē hēri: & uidemus laycos p re leui in religioſos, ⁊ clericos, ceu vrſos, & leones ferociſſimos irruere, illius Euangelicæ doctrinæ immemores: Nolite, tangere chriſtos meos.

Commentarius. CXCI.

FVit bānit⁹ qſpiā vt cōtumax p cā criminali, iuſta cōſtitutionē, Grādis vtilitas, & cōſtitutionē, Pœnā hoſtiū. Et publico edicto cauit iudex neqs loq̄tur cū bānitos vt quotidie fit. Nūc aliqs miſit nūtiū, vel epl'a; ad bānitū cōuincit̄ đ hoc: uocat̄ ad pœnā edicti. q̄ro abs te, nū i illa

incidcrit? Dicas ꝙ nõ.ꝑ id qđ not. Bar.in.l.i.in prin.ff. de verbo.obli. vbi dicit:ꝙ ſi ſtatutũ punit loquentẽ cũ Bãni- co,nõ cõprehẽdit eũ,qui mittit nũtiũ,vel epiſtolã: ſed eũ quid ore ad os loquitur. Quod nota in practica: ut ſcias adiuuare, & defendere amicũ tuũ a mani bus latruncula torum: immo mauis a fauce draconum. & uide Bartho. Veroneñ.in cautela ſua, cuius eſt initium: In multis caſi- bus reperitur prohibitum, &c. vbi idẽ refert, & ſequitur.

Commentarius. CXCII.

STantibus maſculis, filia fœmina nõ ſuccedit, ſed maritatur, ꝛ dotatur de paragio: vt barbaris verbis vtar conſtitutionis In aliquib⁹. Tunc q̃ro abs te: ſi filia fœmina nõ uult dotẽ recipere, nũ poſſit ſuccedere? Dicas ꝙ ſic: niſi frater offerat ei dotẽ de paragio: nã tũc ſi ſtabit ꝑ ipſã quo minus recipiat dotem nihilominus excludenda eſt a ſucceſſione. ita not. Bal.in.l.fi.in.iiii.col.C. de colla. Refert, & ſequitur Barthola. Veroneñ.in Cautela ſua, cui⁹ eſt initium, In multis locis ſunt ſtatuta. Et ideo conſulo maſculis ipſis: vt ſi uideant ſororem ob id non petere dotes vt per hoc vocentur ad ſucceſſionem: offerant ei dotẽ quia ſic excludetur a ſucceſſione, per prædicta.

Commentarius. CXCIII.

DIctat Ritus magnæ curiæ, cuius ẽ initiũ: Die.xxi. mẽſis Iulii, de quo meminim⁹ ſupra Cõmẽtario. clviii, incip. Aliqs uulnerauit, nõ ad mittendũ quẽpiã in procuratorẽ in criminalibus, niſi in illis tribus caſi- bus, de qbus ibi: videlicet infirmitatis, aut abſẽtiæ, aut captiuitatis, Sed pone quẽpiã fuiſſe admiſſum in procura- torẽ ĩ criminalib⁹ extra dictos caſus, nũ ualeat iudiciũ? Glo. notab. in.l. q̃uis indubitati. C. de adul. vult ꝙ licet alias ĩ cã criminali nõ admittat̃ ꝓcurator, vel alia pſona, vt.l. ſeruũ quoq;. §. publice. ff. de ꝑcu. & .l.ii.§. ad crimẽ. ff. de publ. iudi, & .c. veniẽs de accuſa. ſi tñ fuit admiſſus procurator,

procurator, valet iudiciū. & idē Glo. ordi. in terminis, in uer. criminalis. in. c. i. de iudi. lib. vi. & ibi doc. Spec. in. ti tu. de pcu. §. i. verſ. ſed pone: ꝙ in tali cā. & uide Panhor: qui dictā Glo. ſing. inducit ad multas q̄ſtiones in. d. c. ue niens, extra de accuſa. & vide Bartho. Veroneñ. qui pdi cta refert, & ſequit̄ in Cautela ſua, cuius initiū eſt: Stan te ſtatuto, de quo in pcedēti &c. Et pn̄t pdicta cōfirmari per multa ſimilia, quæ congerūt moder. Papieñ. in. l. pa tre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. per regulā, ꝙ multa impediūtur fieri, quæ tamen facta valent. Et hæc nota ad dictū Ritum, & ad alias diſpoſitiones tam iuris cōis, q̄ regni: vt in criminalibus non admittatur procura tor: ut ſi tn̄ fuerit admiſſus, valeat iudiciū, p ſupradicta.

Commentarius. CXCIIII.

VVlt conſtitutio regni, In cauſa depoſiti, vltra librā auri depoſitum non poſſe probari, niſi p publicū in ſtrumentū; ex quo infertur, ꝙ nō per teſtes: ſed licet ad illā alibi ſæpe multa adhibuerim remedia, ut ex meis ſcriptis luculēter apparet. Attū affero tibi nūc aliud ad huc remediū ad illā: p quod poteris depoſitū vltra librā auri probare per teſtes: licet nō hēas publicū inſtrumētū; uidelicet ꝙ procures teſtes, qui interfuerūt depoſito, reci pi officio iudicis. ita Spec. in titu. de proba. §. uidēdū re ſtat, verſ. ſed qd ſi debitor iurauit. vbi ſubdit ꝙ ſi debitor iurauit ſe nō pbaturū, niſi p inſtrumētū: tale iuramentū erit ſeruandū per. c. ſi vero de iureiur. & hoc caſu dicit cō ſiliū eſſe ut debitor pcuret teſtes recipi officio iudicis. Re fert, & ſeqt̄ur, & alia nō parū multa adducit Barthola. Ve ronē. in Cautela ſua, cuius eſt initiū: Dubitari pōt an ua leat pactū &c.

Commentarius. CXCV.

DAto ꝙ mulieres in regno iure Lōgobardo uiuētes, non poſſint cōtrahere ſine authoritate mūdualdo rū: vt plene hr̄ maxime per nouiſſimos in conſtitu

tione, Obſcuritatẽ, de reſtitutiõe mulieꝝ: tñ hoc itelligi-
tur qñ cõtrahũt noĩe ꝓprio, nõ ſi noĩe alieno, vt tutorio
noĩe, de quo plene p Ludo. & Alexã. in. l. q̃ſitũ. ff. de i ius
voc. & Pau. de Caſ. in. l. cuicunq;. §. ſi ab alio, de inſtito.
& Rapha. in. l. apud Iulianũ. §. ſi. ex quib. cau. in poſ. ea.
& ibi Bar. & Alex. Et hoc not. ad dictã conſtitutionem,
Obſcuritatem.

Commentarius. CXCVI.

QVæro adhuc ad materiã p̃cedẽtis Cõmẽtarii, nũ
mũdualdorũ authoritas reqraẽ ẽt ĩ diſſoluẽdo, ſi
cut ĩ cõtrahẽdo? Dicas ꝙ ſic l. cõtra. & ibi Bar. C. de re-
pu. & Bar. i. l. qđ iuſſit, verſ. q̃ro an partibus. ff. de re iudi.
& Alex in. l. cẽteſimis. §. fin. in ſi. ff. de verb. ob. & Bald.
in. l. pactũ: xxi. q. C. de colla.

Commentarius. CXCVII.

STante hoc ꝙ mulieres ſic Lõgobardoꝝ iure viuẽtes,
nõ poſſint cõtrahere abſq; mũdualdis, nũ ꝓcedat in
cõtractu celebrato cũ eccleſia? Dicas ꝙ nõ ẽm Bal. in. l.
generali. C. de ſacroſan. eccle. Adde Panhor. idẽ tenẽtẽ
in. c. relatũ, i. extra de teſta. & Alex. in cõſ. ſuo. lxxxvi. ĩ.
iiii. libr. cũ clerico, q nõ aſtringiẽ ad formã ſtatuti laycoꝝ
in cõtrahẽdo, ſi velit clericus vti cõtractu corã iudice eccle
ſiaſtico. Bal. in. l. cũctos populos. xx. col. & i repeti. C. de
ſum. tri. & ſi. catho. & Alex. cõſi. ccx. iii. col. lib. ii.

Commentarius. CXCVIII.

QVæro abs te ad materiã regiẽ pragmaticæ, Odia
litiũ, nũ ex forma illius debeat fieri cõpromiſſum ĩ
ter cõiunctos legitimos, & naturales ex vna, & naturales
(licet ligitimatos) ex altera, ſi ſunt ifra quartũ gradũ ẽm
ius ciuile cõputãdũ? Dicas ꝙ nõ: qñ legitimi, & natura-
les nõ cõſentiũt. Ita cõſuluit Pau. de Caſ. ĩ cõſi. ſuo, cõſi.
lxvii. cuius eſt initiũ: In Xp̃i noĩe amẽ. ſup eo verbo quod
querit: vtrũ dicti legitimati &c. & d. Alex. ĩ cõſi. ſuo. lx.

incip. Redēptoris noſtri inuocato ſuffragio. viſa legitimatione facta. iiii. col. verſ. venio ad ſecūdū. lib. ii.

Commentarius CXCIX.

STante regni conſtitutione, In aliquibus, vt extantibus, maſculis filiæ fœminæ non ſuccedant patri. Modo qdam deceſſit relictis duobus filiis, & duabus filiabus: vnus ex filiis repudiauit, vſ aliter ē excluſus, Quæro abs te, cui accreſcit portio ſua? Bar. diſputat hāc quæſtionē in. l. recōiūcti. i. viiii. col. ibi. Et p hæc determinat quæſtio. ff. de lega. iii. & tādē cōcludit: ꝙ accreſcit fratri. Quod nota ad dictā cōſtitutionē, In aliqbus, qa eſt quotidianum, & memoria dignum.

Commentarius. CC.

PRo cōplemēto huius operis, qa Deo Optimo Maximo hoc ducēteſimo Cōmētario finē optarū cēſuim⁹ operi huic tribuēdū: quæro abs te. Ecce ꝙ p cōſtitutionē, Pœnā horū, occidēs bānitū, vel foriudicatū, bāni vel forbāni pœnā, quā icurrerat I præmiū ſuæ fidei, & probitatis euitat, vt dicit ibi tex. ad literā, nū ſi fuerat ex diuerſis delictis, & cāis forbānitus, dēat ab oib⁹ bānis, & forbānis abſolui? Bal. i. l. fi. C. de nup. tenuit ꝙ nō: ſed ab vno tātū qd voluerit fiſcus. Sed i. l. i. ff. de cōſti. prin. dicit eē i electione bāniti. & hoc tenet. d. Alex. i. l. de pupillo. §. ſi pluribus, i addi. de ope. no. nūcia. Q d ē memoriæ cōmēdādū in actu practico ad dictā conſtitutionē, Pœnā horum, quando caſus ex facto incideret.

Habes, lector cādidiſſime, ex Pōtificio, Cæſareoq; iur ex cerptos ducētos Cōmētarios noſtros, citius tm̄ q̄ ppo ſuerā. Cui qdē opi, tametſi ab eo variæ me, ac multiplices reipublicæ occupationes retrahebāt, oi tm̄ aio, & ſtudio me accinxi, illud q; tandem Deo Opt. Max. ad finē vſq; pduxi. Cui grās, q̄s poſſū, ago: qñ referre opis ñ ē nr̄æ. Dixi.

PRACTICA IV DICIARIA COMPENDIOSA,

Et utilis, tam canonica, q̃ ciuilis, tam ordinaria, q̃ extraordinaria, & maxime in Regno, edita per Reuerendum .d. Ioannem de Arnono de ſancto Angelo Faſanellæ, diuini, & humani iuris laureatū, bonis auibus initium ſumit.

Sine qua tu Regnicola eſſe noli.

M. D. XXXXII.

E Liber ad Bibliopolã æneis caracteribus te im primi ac excuti curaturũ. Te enim auide expectant Cauſidici, q in foro verſantur quotidie: quãdoqdẽ ꝛ audiuerint poſſe eos deinceps (te placitãdi materiã edocẽte) tute per iudiciarios tumultus incedere. Oſtẽdis itaq; qd in maximorũ Põtificũ: qd in diuorũ Cæſarũ foro: & in hoc pſertim Siciliæ regno fieri, ſeruariq; oporteat. Breuis es, & cõpẽdioſus: ſed nõ adeo vt obſcuritatẽ parias. Ne in te illud illuſtris Venuſini poetæ carmẽ obiiciatur: Obſcurus fio, dum breuis eſſe uolo. Quippe aiaduertẽs, q te edidit: memoriã hoium eſſe labilẽ: ſi iurecõſulto credẽdũ ſit in l. peregre. digeſtis de acquirẽda poſſeſſiõe: ſatiuſq; fore pauca idonee effundere, q̃ multis inutilibus hoĩes pgrauare leg. tãta. §. cõtrariũ. C. de veteri iu. enucle. Breuẽ te fore cẽſuit: Ne ſummi (vt vates ille cecinit) plena iam margine libri Script⁹ & in tergo, necdũ finitus Oreſtes. Dicere de te q̃ſpiã poſſet: Eniq; cũ breuis ita ſis, ubi Cauſidicorũ manus applicueris, breui tpis intercapedine ad literã: & verbo (vt aiunt) ad uerbũ ab illis quodãmodo recitandus. Euola igitur liber ad Bibliopolã: vt ſic excuſus valeas quãprimũ in publicũ pdire. LIBER. Ibo ad Bibliopolã: quẽ me iubes adire. Sʒ illius te ſentẽtiæ memorẽ in primis eſſe uelim: quæ diui Hieronymi in Epiſtola ad Præſidiũ, & in Epiſtola contra Vigilantiũ in expoſitione Symboli eſſe perhibetur, dicẽtis: Qui ſcribit, multos ſumit iudices, alter in alteriu ſlibet ingeniũ. Sum ne mẽdis oibus expurgatus? Abſterxiſti ne, ac remouiſti a me cũctas offendiculas? Poſſum ne tute in publicũ pdire? IOAN. Tametſi Liber vera ſint, q̃ pdicas, attñ nunq̃ de me tñ pollicitus ſum: ut te prius adire pmiſerim, q̃ te plegendũ, emendandũq; curauerim

ab eo, q annos iã quadraginta indefeſſo & corporis, & aĩl ſtudio plegens cunctis legũ tenebris lucẽ inijcecerit. Is eſt, q cũctas abs te offendiculas remouit: is eſt, q te mẽdis oĩbus expurgauit. LIB. Et qs ẽ eſt is de quo tot, ac tãta in mediũ affers? IOAN. Eſt is cui pteritis añ diebus Dialogos cẽtũ. Is eſt, cui poſt illos paucis deinde poſt diebus duceros Cõmẽtarios ex diuino, & humano iure excerptos dicaui: ſub cuius noĩe & illi poterũt, & tu in publicũ pdire. Is eſt, quẽ omnes IOANNEM NICOLAVM vocitant cognomẽto Vicariũ almi Salernitani Senatus patrem cõſcriptũ: aetatis noſtre ſine controuerſia iuriſcõſultorũ iuriſcõſultiſſimũ. LIB. Ibo q̃primũ ad Bibliopã: qñ qdẽ ptimeſcẽdũ nequaq̃ mihi ſit amplius ſub tãti viri nomine ĩ publicũ pdire. IOAN. I Liber bonis auib⁹, & cũ excuſ⁹ aduẽneris, roga Bibliopolã, vt ex excuſis vnũ, aũt ad ſũmũ duos ad me tranſmittat libros.

Vale.

PRACTICA IVDICIARIA COMPENdioſa, & vtilis: tã canonica, q̃ ciuilis: tã ordinaria, q̃ extraordinaria, & maxime in regno, edita p reuerẽdũ. d. Ioannẽ de Arnono de ſancto Angelo Faſanellae, diuini & humani iuris laureatũ bonis auib⁹ initiũ ſumit.

Praefatio ad Lectorem.

QVoniã Practica ipſa vera eſt intellectrix legũ, vt eleg ãter, & vere inqt Bal. in. c. 1. in prin. verſ. & ideo qñ capiũtur, de feu. ſi cul. nõ amittẽ. vñ dixit idẽ Bal. in. l. illud. ff. de excuſa. tuto. p illũ tex ẽm aſſeſſores ab antiqua Practica nõ eſſe recedẽdũ. & idem dicit Bal. in conſi. ſuo. cccclxxii. cuius eſt initiũ: Staturo cõis Papiae, ĩ. ii. col. libri. hinc ẽt elegãter dicebat idẽ Bal. in. l. de qbus in. vii. col.

verſ.itē quæritur.ff.de legi.ꝙ quoties ſtylus infringitur, non valet quod agitur,cū his quæ late cōgerit.d.Feli. in c.ii.in.viii.col.verſ.Stylus curiæ,extra de reſcrip.Alibi ēt pulchre idē Bal.in.c.ex tenore circa med.extra de teſti.dicebat:ꝙ leges ſapiūt cū practicātur:& tūc fructus ex arbore colligūtur:ꝓpterea vulgatū,iamq; vſu tritū eſt,& receptū Adagiū:Leges in ſchola digluttiūtur:in palatio digerūtur:qa Practica eſt ſciētia digeſtiua:& vbi theoricus definit:practicus incipit. Vnde licet ius emanauerit politiuum tā Pontificiū,q̄ Cæſareum:tamē Practica,& exercitiū placitādi permaxime ſunt neceſſaria.xlv.d.c.licet. Per ſciētiā enim,& per experientiam omnis acqritur notitia.iuxta illud:Vſus,& ars docuit quod ſapit oīs hō.& iuxta Philoſophū in prin.Methaphyſicæ:Experiētia facit artē.Nā omne artificiū p cōtinuum exercitiū recipit incremētū.vt in.l.legatis ſeruis.§.ornatricibus.ff.de lega.iii.Eſt enim ipſa experiētia efficax rerū magiſtra c.q̄ ſit de electio.lib.vi.vnde cōmēdat iuriſperitos experiētia rerū, & expti cauſarū iudices dari debēt.C:de iudi.l.certi. nā inexptus pauca cognoſcit.Propterea ego Ioānes d Arnono de ſancto Angelo Faſanellæ,inter diuini, & humani iuris laureatos p exiguus,ſtatui ad cōmunē omniū vtilitatē,& eorū maxime,q in forēſibus cauſis verſant̄,iudiciariā Practicā edere:cōpēdioſam quidē:& nō(vt aiūt) verboſam:ſed ſubſtātialē,& putilē,ac verſatilē quotidie tā in foro Pōtificio,q̄ Cæſareo:& pmaxime i regno hoc Siciliæ:in quo(vt plurimū)legibus cōmunibus ab aula exploſis,Cōſtitutionibus vtimur,ac Capitulis,Pragmaticis,& Ritibus.In qua qdē Practica,ſi qd forte boni a me expromi cōtingerit,nil mihi laudis velim tribuendū: ſed Deo Optimo Max.a quo oē bonū optimū,& oē donū pfectū proficiſcitur,laudes agantur innumeræ.

Bene vale lector candidiſſime.

Caput primum.

QVIa (ſi Baldo credendum ſit) in præludiis feudorum in .i.col. non ſtatim iniiciendæ ſunt manus in meſſem: quæ enim ordinē in ſe habēt plu dia quædā, habēt ut not. in auten. in medio litis nō fie. la. for. §. fi. colla. viii. & pleriq; pfationes demōſtratiōis, quin immo etiā finalis cauſæ vim oſtēdūt. ff. de origi. iur. l. i. ff. de hære. iſti. l. Pacumenius Androtenes. Propterea quæro, nū Practica litigādi, & placitādi uſus ſit de iure diuino exorta? Et dico q ſic. Nā cū Adā redargueretur a domino de inobedientia, & de eſu pomi vetiti in Paradiſo delitiarum, relationem huius criminis conuertit in cōiugē Euā: immo mauis in coniugis authorē Deum Opt. Max. cū dixit: Mulier, q̄ dediſti mihi ſociā me decipit, & comedi. de pœni. d. i. c. ſerpens. Itē ex lege veteri Practica iudiciaria cōprobaẗ. Nā Moſes ait: In ore duorū, uel triū teſtiū ſtat omne verbū, Deutero. c. xix. de iudi. c. nouit, de teſti. c. licet cum ſimili. non parum multis. Sed poſtea approbatione, & extenſione dicitur eſſe de iure poſitiuo, a quo prodita eſt quædam forma particularis, & ſpecialis iudiciis obſeruāda: vt ex ſequētibus luculēter apparebit.

Caput. II.

QVoniam Practica iudiciaria præſens tractatus inſcribitur: propterea quæro nō incongrue abs te qd ſit iudicium: quia quid ſit Practica ſatis ſuperq; ſupra in præfatione diſſeruimus. Dicas igitur cū Hoſti. in ſumma de iudi. in prin. & Ioan. An. in ſua ad Spec. paraphraſi in titu. de actore in prin. & cōiter doc. in hoc. iudicium eſſe actum trium perſonarū, iudicis, actoris, & rei. De hoc in. c. forus, immo mauis forum dixerim, extra de verbo. ſigni. cum forus in maſculino genere nō reperiatur in illo ſignificatu, in quo ibi ponit̃ pro loco exercendarū litium. Nec te moueat ſi aliqua ſint iudicia, in quibus nō

ſint omnes illæ perſonæ, de quibus ſupra, vt in iudicio generalis inquiſitionis, ubi non eſt perſona actoris, uel rei. de quo in.c.bonæ de electio. & in iudicio ſpecialis inquiſitionis, quæ fit officio iudicis nemine promouēte, uel inſtigante de actu inquiſitionis. vt in.c.qualiter, & quãdo ſecũdo de accuſa. quia in iudicio inquiſitionis fama quæ præcedere debet, deſeruit loco actoris, ut ibi not. ad quã præordinatur etiã inquiſitio generalis. Nec etiã moueat te iudicium, quod habetur ſuper notorio crimine. Nã & ibi notorium ſupplet locũ, & uicem accuſatoris interpretatiue. Et ſic uera eſt diffinitio, quam ſupra poſuim9 poſt doc. per nos citatos: ut iudicium ipſum ſit actus legitim9 trium perſonarum, iudicis, actoris, & rei.

Caput. III.

NEc propterea dixeris ſupradictã diffinitionẽ iudicii non eſſe veram, quandoquidẽ & aliæ, atq; aliæ perſonæ in iudicio interueniãt vltra iudicẽ, actorẽ, & reũ: Procurator: vt coniuncta perſona: vt defenſor: vt excuſator: vt ſyndicus: ut iconomus: ut tutor: vt curator: & aliæ id genus, de quibus Specu. in prima parte, in tertia particula pertractauit: quia hæ perſonæ non ſunt neceſſariæ ad ſubſtantiandũ iudicium, Nã alieno quidẽ nomine, & non proprio in iudiciũ admittũtur vel agendo, vel defendendo. Quinimmo & aliæ ſunt perſonæ, quæ nec agũt, nec defendũt: ſed vt adminiculũ præſtent ipſis cauſis: ceu ſunt cauſarũ patroni. de qbus loqtur titulus de poſtul. per totũ. ff. & extra. &.c. paſtoralis de iudi. &.c.i. extra ut lite non conteſ. iiii.q.iiii.c.i. de verbo. ſigni.c. forus. §.i omni. & regia pragmatica, Quinta die, ibi ſine pñtia Procuratoris, vel Aduocati. & cõſtitutio regni, cuius ẽ initiũ: Hac edictali lege. ſub rubrica de ſalario aduocatorũ. & cõſtitutio regni, Iuſtitiarios, ſub rubrica, ut iuſtitiarii habeant certos aduocatos. & conſtitutio regni incip. Lege

præſenti, ſub rubrica de dandis aduocatis pupillis, & aliis miſerabilibus pſonis & cõſtitutio, Aduocatorum, officium, ſub rub. de aduocatis ordinãdis. & cõſtitutio, Aduocatos, de præſtatiõe ſacramẽti ab aduocatis. Sunt itaq; aliæ perſonæ, quæ in iudicio interueniũt, vt pſtent adminiculũ: vt ſunt actorũ notarii ſm cõmunẽ cõſuetudinẽ ſic dicti: cũ tamẽ hi ſm Romanã linguã, Tabelliones, vel ẽt Libelliones appletur: quia tabulas: hoc eſt teſtamẽta, & publicas ſcripturas cõnciãt: ſed hodie Notarii barbare ab omnibus vocitãtur. De quibus Notariis actorũ loquitur cõſtitutio regni, cuius eſt initium: In locis Demanii, ibi præter iudicem, & actorum Notarium. & conſtitutio Cum iuxta prouidum, ſub rubrica de ſalario baiulorũ, iudicum, & notariorũ curiæ & conſtitutio, Iuſtitiarii per prouincias ibi, aſſeſſores etiã, & actorũ notarios. & de eiſdem, vel duobus viris ipſorum loco, qui iudicii acta conſcribant. loquitur tex. in. c. quoniã cõtra de proba. Interuenit etiã Nuntius, qui citet, & referat, de quo loquitur tex. in. c. prudentiam primo reſpon. de offi. dele. & c. cum parati, de appel. q alias apparitor dicitur. de quo, & eius ſalario habes cõſtitutionẽ, cuius eſt initium: In ciuilibus cauſis, ſub rubrica de apparitoribus, & eorum ſalario, & conſtitutio, Edictorum, ibi per ſpecialem citantis nuntium, de literis citatoriis. & conſtitutio, Citationis literæ. & regia pragmatica ſecunda in ordine, cuius eſt initium: Quilibet agere volens, Et iſtæ etiam perſonæ non ſunt neceſſariæ iudicio, niſi ſm prædictũ effectũ: ſcilicet vt præſtẽt adminiculum: quo fit vt iudicii vera ſit diffinitio: quam poſuimus in præcedẽti Capite: vt ſit actus legitimus, trium perſonarum, iudicis, actoris, & rei: cũ aliæ perſone, de quibus in præſenti Capite non ſint de ſubſtantia iudicii, niſi vt adminiculum præſtent. vt ex prædictis patet.

Caput. IIII.

HActenus de perſonis, quæ ſunt de ſubſtātia ipſius iudicii, & de his, quæ præſtant adminiculum in cauſis ipſis: nunc de ſubſtantialibus ipſius iudicii diſputandum eſt. De ſubſtantia igitur proceſſus, vel ordinis iudiciarii ſunt hæc: libelli oblatio: de quo in c.i.de libel.obla.in fin.Glo & in Cle.ſæpe de verb.ſigni. in Glo.quæ eſt ſuper ver.neceſſario. & in auten. offerat. C.de litis conteſ. & in.l.i.ff. de eden. & in.l. edita actio.C.eo.in quantum ibi ſumitur edita actio pro edito libello. Item litis conteſtatio, vt in.c. dudum ſecundo de electio & in.c.exhibita ibi, lite nondum ſuper eodem negotio conteſtata de iudi. & in.c. vnico de litis conteſta. vbi Bald. dicit litis conteſtationem eſſe fundamentum, & augulum iudicii. Item publicatio in cauſa ſecundum Gloſ.i. in ver.ſolitum. in.l. prolatam.C.de ſenten. & interlo.om. iudi. Sed hoc eſt verum, quando eſt petita publicatio, & non facta: ſecus ſi non petita, ſed obmiſſa. Nam tunc proceſſus valet: vt per doc. maxime moder.Ferrarien. in.c. cum I.& A. de re iudica. Item concluſio, de qua in.d.Cle. ſæpe. in Glo. iſta litera. Item ſententia, vt in. c. quoniam, contra de proba. & ꝙ feratur in ſcriptis de re iudi. lib.vi.c.fi.&.C. de ſen. ex peri. reci.l.fin.ibi de ſcripti recitatione proferri. Niſi in cauſis breuibus. vt in auten. Niſi breuiores, ibi poſita, quæ cauſæ breues, & modicæ hodie in regno conſiderantur, ſi ſint infra duos anguſtales. vt in conſti. Dilationes. & ibi Glo. in ver. Duos. quæ dicit ſopitum eſſe id quod dicitur in auten. de man. prin. §.ſit tibi. quia ibi in.d. conſti. dicitur quæ ſit breuis lis: quod non determinatur ibidem: ſcilicet in.d.§.ſit tibi.

Caput. V.

IN præcedẽti Capite uidimus de ſubſtantialibus proceſſus uel ordinis iudiciarii, hic de non ſubſtantialib9 proceſſus, uel ordinis iudiciarii, hic non ſubſtantialibus videamus: Nam exceptiones, replicatiões appellationes, ⁊ aliæ id genus, de quibus infra patebit, non ſunt de ſubſtantia proceſſus, uel ordinis iudiciarii: & earũ obmiſſio non reddit proceſſum nullum. Et ordo iſte iudiciarius non debet prætermitti, confundi, uel præpoſterari ſ alias ex obmiſſione, confuſione, vel præpoſteratione induceretur, & ſurgeret nullitas iudicii, & proceſſus. ii.q. vi. §. diffinitiua. de accuſa. qualiter, & quãdo. i. & i. Spec. de ſen. prola. §. iuxta propoſitum. Nec poteſt prætermitti etiã de conſenſu partiũ. ut eſt Glo. notab. in c. de cauſis, de off. de leg. i. Glo. ii. & in Cle. ſæpe, de uer. ſigni. i ulti. Glo. Et qũo fiat iſta ꝑtermiſſio, confuſio, uel præpoſteratio ordinis iudiciarii pone exẽplũ: ut p Glo. i. i ver. ſolitũ, in. l. ꝓlatã. C. de ſen. & interlo. om. iud. ut ſi prio ꝓferať ſnia: & poſtea ſcribať: vel primo iuretur de calũnia: poſtea fiat litis conteſtatio. Sciendũ tñ eſt hmõi actuũ particulariũ quoſdam eſſe ad iudiciũ, ſeu litis ordinationẽ: quoſdam vero litis, ſeu cauſæ inſtructionẽ, ſeu deciſionem: qui ſunt ad litis ordinationem, ſunt hi videlicet: citationes, ſatiſdationes, & ſimiles actus iudicii ordinarii: ſed confeſſiones, atteſtationes, probationes, inſtrumenta, priuilegia, ⁊ ſcripturæ, & illa quæ factum reſpiciunt ſunt actus cauſæ inſtructorii, ſeu deciſorii. de quo per Inno. & Hoſti. in c. cauſam. i. de teſti. & in Cle. ſæpe, de uerb. ſigni. i Glo. facit ad hoc.

Caput. VI.

QVæ hucuſque dicta ſunt iudiciarii ordinis partes reſpiciunt in cauſis regulariter obſeruandis. Sed animaduertẽdũ puto cauſas eſſe aliquas ex Priuilegio iuris, uel hominis, uel ex cauſarũ natura ordi-

nem huiuſmodi per omnia neceſſario non expoſcere: uel in eis etiã nullo modo ordinẽ ipſum ſeruandũ: cum per oẽs partes iudicii in eis non ambuletur. Si de cauſis priuilegiatis a iure exemplũ quæres hæ ſunt videlicet: cauſæ beneficiales, matrimoniales, uſurariæ, decimales, ut ĩ Cle. diſpẽdio iudic. & oẽs cauſæ hodie ĩ regno per capitulũ, Deteſtãtes: & per regiam nouellam pragmaticam primã in ordine, cuius eſt initium: Diſpendia litiũ: ut dixi in Soliloquiis meis, Soliloquio. viii. quod incip. Nemo eſt q neſciat. quia omnes prædictæ cauſæ ſunt ſummariæ: in quarũ cognitione ex diſpoſitione iuris iudex non tenetur iudiciarum ordinem obſeruare. Et ideo ex certa ſciẽtia, & cũ iuris miniſterio dixi, Neceſſario: quia poteſt ſi uult. ita ſingulariter decidit Bal. in. l. nulla circa fi. ff. de legi. ar. tex. & eorũ q̃ ſingu. tractat Inno in. c. nouit. in. i. colũ. poſt prin. extra de iudi. ubi dicebat q̇ ſeruare ordinẽ iudiciariũ, non poteſt nocere. & reaſſumit. Bald. in. l. teſtamentum, in. iii. notab. C. de teſta. & utrunq; dictũ cõmẽdat late tractãs. d. Feli. in. c. cũ dilecta. xiiii. colũ. extra de reſcrip. & retuli in. d. viii. Soliloquio. Si uero de cauſis priuilegiatis ab hoĩe exẽplũ poſcas: dicas illas eẽ cauſas, q̃s princeps cõmittit ſummarie, de plano ſine ſtrepitu, a figura iudicii. in quibus quæ de ſubſtantia iudicii ſunt, ut libellus, litis conteſtatio, concluſio &c. iudex nõ poteſt vſq; quaq; obſeruare, niſi partibus non contradicentibus. ut in Clem. ſæpe de uer. ſigni. ubi traditur forma in procedẽdo, quãdo per principẽ cõmmittitur cauſa ſummariæ, & de plano. Et quis poſſit cauſas ſic committere. uide plene per. d. Feli. in. c. i. de reſc. p. in. i. col. verſi. legatus non cõmittit. vbi plene examinat Glo. ſingu. in. c. fi. in Glo. maiori, quaſi in fi. de hære. in. vi. uolentem legatum etiam a latere nõ poſſe cauſas committere ſub lato iuris ordine. Et ſi de cauſis priuilegiatis quæres ex natura cauſarum.

illæ in q̄ ſunt, quæ notorie ſunt, in quibus non exigitur ordo iudiciarius. Nam in illis ordo eſt nō ſeruare ordinē: vt in.c.ad noſtrā.iii.extra de iureiur.de quo in.c.tua. & in.c. veſtra de coha.cle.& mulie. Item in iudicio īquiſitionis ex officio iudicis nō ad promotionem, vel inſtigationem alicuius. vt in.c.quoniam frequenter.§.ſunt & alii, vt lite non conteſta.

Caput. VII.

VIdimus in tribus præcedētibus Capitibus de actibus ſubſtantialibus,& nō ſubſtātialibus ipſius iudicii: nunc obiter differēdū putamus qualiter ſe habiturus ſit iudex ī cauſa criminali.& ciuili. Proinde ſcias, iudicē in cauſa criminali debet prius examinare accuſantē, qua intentio ne moueať, cuiuſq; ſit opinionis. Item in cauſa iniuriarū debet iudex laborare, vt partes ad pacē, cōpoſitionēq; deducat. in q̄ actione potiſſime pax, & cōpoſitio procedit.xl.d.c.i. Quod notā ad conſtitutionem regni, Varietates pœnarum, ſub rub. de conſideratione iniurie, temporis & perſonæ.

Caput. VIII.

HIs ſic præmiſſis, totū ꝓceſſū diuidim⁹ ī tres partes, in hoc ſpecu.imitati in ſecūda parte in prin. Quarū prima a prima vocatione, ſiue citatiōe initiū ſumit, litiſq; cōteſtationē excludit. Secunda a litis cōteſtatione ad ſentētiā vſq; diffinitiuā excluſiue. Tertia, & vltima a ſentētia ipſa icluſiue: & durat vſq; ad eius effectualē exequutionem, ſiquidem a ſentētia ipſa non fuerit appellatum, ſi vero ſic, ſuſpēditur exequutio quouſq; appellationis cauſa fuerit terminata.c.venientes, de iureiuran. cum ſuis concor.

Caput. IX.

PRima igitur pars ea expedit, que competentiam, vel

incompetentiam iudicis reſpiciunt, & eius iuriſditio-
nem: an ſcilicet eam in reum habeat, necne? & ſi ſic
an ſit recuſabilis, vel declinabilis? itaq; in ea diſputatur
de perſona actoris, an videlicet legitimam habeat per-
ſonam ſtandi in iudicio, necne? Quæ quidẽ diſputatio
ad actorẽ tantum ipſum dirigitur, & non reum. quippe
cum reus ſit quiſquis is ſit, qui ad iudicium vocatur, nõ
eſt reſpuendus, tametſi Diabolus ſit ex Inferno ad iudi-
cium euocatus: quia deneganda non eſt defenſio in iudi-
cio, quæ a iure naturali ꝓdita eſt. vt in.c.cũ inter, de ex-
cep. vbi dicit Inno. Reũ nõ legitimaturũ, firmaturumue
ꝑſonam ſuã i iudicio: quã eo ipſo legitimauit, firmauitq;,
ꝙ ad iudiciũ fuit euocatus. Nã & reſpõdere cõpellitur ne
ceſſario de iudi.c.intelleximꝰ.cũ vel maxime iudiciũ red
datur in inuitũ.l.inter ſtipulãtẽ.ff.de verbo.obli. quæ ẽt
prima pars procuratoris ꝑſonã examinat, an is ſit procu-
rator, qui perſonam habeat legitimã ſtandi in iudicio, le
gitimũq; mandatum.c.i.de procu. Nam exceptio falſi ꝓ
curatoris tãti eſt, vt ĩ quacunq; iudicii parte admittatur:
& non ab re, cum reddat iudiciũ retro nullum.l.licet.C.
de procu.c.in noſtra, extra eo.titu. Quod intellige prout
eleganter proſequitur, & diſtinguit Panhor.in.c.quoniã
cõtra, in pe.col.in prin. verſ. venio nunc ad ſecundam.q.
vbi ponit quot modis conſideretur hæc exceptio procu-
ratoria.extra de proba. Itaq; in eadem parte quæritur de
loco iudicii, tutorum profit, & idoneus reo, an nõ, de ap-
pella.c.ex parte? Item conceptus vt ſit libellus, vt decet,
necne.c.examinata de iudi. Item ſit ne forum competens
vel incompetens, ad quod reus fuerit euocatus. de foro
compe. per totum. ſintue legitimæ, vel inhabiles ꝑſonæ
in iudicio ĩteruenientes. Quæ omnia & alia id gẽnus nego
tium non reſpiciumt principale regulariter qđ ideo dixe
rim, cum qdam ſe offerant caſus qui negocium ample-

ctantur principale, tametſi ante litis conteſtationẽ occur/rant, de qbus agitur, in.c.i.de litis con.lib.vi: & per Glo, i.in uer. exceptione. ibi fallit in tribus in conſtitutione re/gni, Exceptione filiationis, Et eſt exceptio rei iudicatæ, tranſactæ, ſeu finitæ: ut. in.d.c.i. de litis conteſta. in. vi.

Caput. X.

SEcunda pars pertractat negotium ipſum principale, vt uidebimus ĩ proſequutione materiæ. Tertia, & vl tima negotio ipſi principali finẽ imponit per ſententiã.l.i. ff.de re iudi. Quæ ſententia finem aſſequitur congruũ, & oportunum, ſi debitæ fuerit exequutioni demandata de re iudica.cum aliquibus de offi.dele.c.quærenti.

Caput. XI.

VIdimus in quot ſit partes ſectum iudicium: ſectuſ ue ꝑceſſus totus: & de qua qlibet pars diiudicet, & diſputet: nõ ab re anteq̃ proceſſus inchoetur, di lucidamus qd actor acturus ſit ipſe, quippe ſi nobis con ſtare velimus actor iudicẽ ipſius rei adibit, vt imperator cenſuit in.l.adire.C.de iuriſdi.om.iu. qa eſt prodita hæc regula, ut actor forũ rei ſequatur. ut docet tex. in.c. cũ ſit generale, de foro cõpe. Nec te moueat ſi quos ĩ caſus repe reris, in qbus regulã ipſam non procedere inſpexeris. Nã hi caſus erunt ſpeciales. ut in.c.ulti. de foro cõpe. in. vi. pu ta quando eſſet per layc ũ appoſitũ iuramẽtũ in cõtractu: quia ratione iuramẽti poterit etiã ad forũ trahi iudicis ec cleſiaſtici: quia accumulat forũ foro. ut in.d.c.vlti. Et mo ribus, ac conſuetudine receptum eſt, ut clerici trahãt lay/cos ad forum eccleſiaſticum in cauſa ciuili per.d.c. cũ ſit generale. & not. bene in.c.ſi clericus co.ti.de foro compe. vbi Ab. dicit illum tex. eſſe ſing. & reddit rationẽ ob cõ/miſſum quodãmodo ſacrilegiũ, quãdo retinet. res ipſius clerici: & ratione dicti ſacrilegii vterq; iudex eſt competẽs, d.c. cũ ſit generale. Prorogatur & tacite iuriſditio nõ ſui

iudicis.

iudicis.c.dilecti de foro compe. quæ prorogatio tacita fit cõtrahẽdo: vt ſi Salernitanus quiſpiam contrahat in hac patria: vel promittat ſoluere i aliquo loco: & hoc eſt verũ in iudice ordinario: vt dicto modo fiat prorogatio in eum. In iudice autẽ delegato prorogatio nõ procedit: de quo in.c.P.&.G.de offi.dele. Vt autẽ clericus valeat iuriſditionẽ nõ ſui iudicis prorogare multa exequirũtur, de quibus i.c.ſignificaſti.de foro cõpe. vt ſcilicet ſit iudex eccleſiaſticus is, in quẽ fit prorogatio, & ſui diœceſani cõſenſus accedat. vt in.d.c.ſignificaſti. Sed aduertẽdũ diligenter, ne te decipiãt priuilegia ampliſſima baronũ noſtri tẽporis, quibus cõpetit remiſſio ſubditorũ, et ſi alibi cõtraxerint, vel deliquerint, vel quouis modo a iure inducto alibi forum vendicarint, etiam ſi vaſſallorum ad id conſenſus accedat.

Caput: XII.

QVoniã (vt in precedẽti Capite diſſeruimus) actor regulariter iudicẽ debet rei ipſius adire: nũc poſtq̃ id fecerit quid ſit facturus, videamus. Et quidem propoſito ſuo facto corã iudice p ſe quidẽ ſi ſagax ſit: alioquin p aliũ, iuxta.c. Paſtoralis de iudi. petat euocari aduerſariũ ſuum ad iudiciũ.c.i.de iudi. Eſt enim citatio fundamẽtũ, ac principiũ ordinis iudiciarii. de quo in glo.in.c. eccleſia ſanctæ Mariæ.extra de cõſti. Et dicit tex.in.c.i. de cauſa poſſe, & proprie nõ poſſe cõtra inauditã partẽ aliquid difiniri. vnde dicit notabiliter tex.inſti.de pœna teme.liti.§.vlti.omniũ actionũ inſtituendarũ principiũ ab ea edicti parte cõſtitui: quæ eſt de in ius vocando. Poteſt tamen reus ſi præſens eſt ad reſpondendũ, cogi, abſq; alia citatione, vt fuit originale & ſing.dictum Io.An.in c ſi.de electio.lib.vi.de quo per docto.maxime moder. Papien.in rub.C.de in ius vocan. Hæc in iudice ordinario, in quo infraſcriptæ offendiculæ non conſiderantur.

Caput. XIII.

SI vero iudex ſit delegatus, vel commiſſarius, qui territorium non habet, iuxta. l. ſi pupillus. §. territoriũ. ff. de ver. ſigni. actor ipſum adeat, in loco tamen honeſto & hora congrua. c. conſuluit de offi. deleg. eiq́ reſcriptũ offerat, & citationem obtineat, & propere, ac citius, & celerius q̃ poſſit ad partem: quia per eam perpetuabitur iuriſditio ipſius commiſſarii, & iudicis delegati, etiã ſi nõdum peruenerit ad partem. vt eſt Glo. ſing. in Clemen. ii. i Glo. in ver. ad partẽ vt lite pẽdẽte. de hoc aũt plene p doc. in. c. licet vndiq́. & i. c. relatũ & in. c. gratũ de offi. delega. vbi quid de iure Pontificio: quidue de iure Cæſareo plene per eos diſſeritur. Itẽ per citationem ipſam, ſi ad eã obtinendam actor ipſe properauerit, efficiet ne p aduerſariũ ſuum coram alio poſſit iudice conueniri. vt legitur, & not. in. c. vt debitus honor de appel. Eſt itaq́ adhuc citationis ipſius effectus non paruus: vt data cumulatione fori, is erit iudex in cauſa, qui prius fuerit aditus, per citationem. vt not. in. c. cum ab eccleſiarũ. de offi. ordi. & i. c. cum contingat de compe. Nam vbi eſt pluralitas iudicũ per modũ accumulationum, locus eſt præuentioni: vt q primo citat, iudex eſſe, perhibeatur, ſiue ordinarius ſit is, ſiue delegatus. vt in. d. c. vt debitus honor. Et hoc quotidie videmus ex facto incidere in locis, in q̃bus duo iudices poſſunt cognoſcere: vt is ꝑferatur, q primo fuerit p citationẽ aditus: q̃ & aliũ ꝓducit effectũ, ſi ad eã properet: effectũ inquã litis pẽdẽtiæ vt in dicta Clem. ii. & ibi notat per Glo. & doc. vt lite pen.

Caput. XIIII.

EFfectus multiplices citationis. qui hi ſint, ſatis abũde deduximus in præcedenti Capite: nunc quotuplex ſit citatio videamus. Eſt autem quædam citatio, quæ ſit per iudicem vel ſuis literis, vel viua voce. Rur

ſus quæ viua voce fit: adhuc multipliciter fit. Nã quãdoq; per ipſummet iudicẽ fit, qui proprio ore citat, & hæc maiorẽ quidem inducit effectũ. Habet enim vim trinæ citationis ſm Glo. in. c. conſuluit de offi. dele. & in. l. ii. C. quomo. & quã. iu. Vnde dicũt moder. quos refert. d. Feli. in. d. c. cõſoluit. in. vi. col. monitũ a iudice, & non cõparentẽ, verũ eſſe cõtumacẽ, ac per hoc ab appellationis beneficio ſubmouendũ per. l. ex cõſenſu. §. fi. ff. de appel. Quandoq; fit per Tabellionẽ: qa ſi fit per nuntiũ, vt infra dicetur, fortius p Tabellionem. Sed hoc q fiat p Tabellionẽ nõ eſt moribus receptum: valeret tamen ſi fieret: & hoc caſu ipſe idẽ qui citauerit teſtari poterit, & ſcribere ſe citaſſe. Fit quandoq; per partẽ in vim tamẽ prouocationis ad cauſam de appella, cũ ſit. & in. c. bonæ. fit etiã per nuntiũ de offi. deleg. prudẽtiã primo reſponſo, de appel. c. cũ parati. vt plene diximus ſupra Cap. iii. circa finẽ. Eſt itaq; alius modus citãdi, vt dicit Io. An. i ſua ad Spe. paraphraſi, imo mauis additiõe, i ti. de citatiõe. §. ſeq̃. vt cũ fit re ipſa, qñ pſona capit, & ducit ad iudiciũ. & d hoc Io. An. i ſuis ſcriptis reliqt i. c. Romana. §. cõtrahẽtes de foro cõpe. lib. vi. & p Bar. & a'ios in. l. ii. ff. de iuriſditio. om. iu.

Caput. XV.

IN p̃cedenti Capite de pſonis citãtibus diſſeruimus: nũc q̃liter ipſa citatio fiat, videam⁹. Et pinde quæro abs te, nũ citatio ipſa quæ primo loco fit, debeat eſſe perẽptoria, necne: & aliter ſcã no valeat? Dicas breuiter i regno eã nũ aliter admittẽdã, niſi perẽptoriũ contineat. Caſus ẽ i cõſtitutione, Edictorũ. §. citatio, ſub rub. de literis citatonis. ubi dicit tex. ad literã: Citatio fiet vna p oibus, quæ perẽptoriũ cõtinebit. & ibi Glo. in ver. cõtinebit: quæ dicit: Citationẽ aliter factã, q̃ prout ibi dicitur, nõ valere, & condẽnationẽ in reum eſſe iure nullã. vt. C. quomo. & quam. iud. l. ea quæ. De iure communi di

cas,in prima citatione nõ eſſe mittendum perẽptoriũ, vt in.l.conſentaneũ.C.quo.& quãdo.iu.niſi fieret ex cauſa.l.cõtumacia.ff.de re iudi.& cauſa eſt propter diſtãtiã: viarũ:vel ſi res celeritatẽ deſiderat.vt in.c.cũ ex literis,de reſti.in inte.Hodie tamẽ in quolibet foro tã Põtificio, q̃ Cæſareo moribus receptũ eſt,vt cõmuniter iuſdicentes mittant vnicam,& peremptoriã citationẽ.nec p hoc ſolũ ꝙ ſit vnica,& peremptoria,poterit citatus appellare:ſed ita demũ ſi ſit perẽptoria,& nimis breuis,iuxta ea quæ habẽtur p tex,Glo.& doc.cõmuniter in.c.i.de dila. Et hoc mihi ex facto incidit præteritis ante diebus. Nam cũ quidam clericus meus cliẽs fuiſſet citatus peremptorie,vt prima die poſt citatiõnẽ compareret,recepturus copiã capitulorum ſuper quodã homicidio, cõſului illi vt a dicto iudice ſic citante Metropolitanũ prouocaret. continebat quandoquidẽ talis citatio & perẽptoriũ, & nimis breuem temporis intercapedinẽ:quo fit vt & in poſterum veriſimiliter eſſet iudex grauaturus:vt p doc.in.d.c.i.de dila.Si tamẽ fierẽt tres citationes in foro Pontificio, itel ligas,quia in regno(vt dixi)debet eſſe vnica,& perẽptoria.Quæro ſi in prima citatione reus nõ cõparuerit,num cõparens in vltima debeat condẽnari in expẽſis factis in prima? Dicas ꝙ ſic.vt not.in.c.querelam de procu.& in Spec.de expẽſis.§.iuxta.verſ.quæritur.Et p doc.paſſim omnes in.l.ſancimus.C.de iudi.Nõ tamen pro prima cõtumacia aliæ ſunt proditæ pœnæ,q̃ expẽſarum. Vnde corelarie tibi infero,talẽ cõtumacẽ in prima nõ excomunicandum,paſſurumue miſſionẽ in poſſeſſionem.vt not. in.c.vlti.de dolo,& contu.ſed hoc nõ eſt perpetuũ.Quid enim ſi citatus reſpõderit ſe nullo pacto venturum? Hic quippe cum ſic reſpondens ſic notorius contumax,& excõmunicari proculdubio poterit,& miſſionem pati. Sed hic circa prædicta moueo tibi vnam quæſtionem,in qua

paſſim video iudices, & caſidicos grauiter aberrare. Et fa
cta citatio, & quidem pereptoria, vt ſuperius diximus,
iuxta dictā conſtitutionem, Edictorū comparet actor in
prima, & rei contumaciam incuſat: cōparente poſt modū
reo in vltima, petit ab eo actor expenſas factas in prima
cōtumacia: quæritur modo quid iuris? Quilibet prima
fronte diceret reū cōdemnandū in dictis expenſis factis
in prima. vt not. in. d. c. querelā de pcu. & in. d. ſancimus.
C. de iudi. At ego in. q. præmiſſa contrariū ſentio p hāc
rationē: ꝙ quando citatio eſt vnica, & pereptoria, tamet-
ſi tres terminos cōtineat, ſufficit tantū vt termino paruiſ
ſe & ſolum poſt vltimū locus erit pœnæ, de hoc in Spec.
de citatione. §. viſo. & per Io. An. in ſua ad Spec. para-
phraſi de pceſſibus exequutorū. Nec ſubmouebor a præ
dicta concluſione p notata in. d. c. querelā. & in dicta. l.
ſancimus: ꝙ cōtumax in prima, etiā ſi in vltima cōparue-
rit, ſoluet expenſas factas in prima: qa hoc ego intelligo,
quando citatio nō fuiſſet vnica, & peremptoria, ſed tres
habuiſſet terminos. At in. q. propoſito vnica fuit, & perē
ptoria. igitur &c. Ex his ergo corelarie tibi infero: nō eſſe
opus in citatione vnica, & pereptoria, etiam. xxx. dierū
terminū aſſignante, iuxta dictā conſtitutionē, Edictorū,
accuſari contumaciam in prima, neqꝫ accuſatam admit
ti, ſed vltimū expectari terminū. Nam hæc citatio vnica,
& peremptoria confundit omnes tres terminos, & facit
eos oēs pro vno duntaxat termino cēſeri. Sufficit ergo ſi
reus in vltimo comparuerit, etiam quo ad effectum ex-
penſarum.

Caput. XVI.

SEd vltra prædicta quæritur adhuc circa materiam
citationis: ſi dies illa ſit feriata, in qua citatus eſt re-
us, num artet eum ad cōparendum? Inno. in. c. vlti.
de feriis videtur concludere ꝙ ſic. Hoſtien. tenet contra-

rium.& cum eo videtur concurrere Richar.de de Senis. Ioan.Cal.dicit:ꝙ ſi error tacite inſit, puta quia non ſic dictum expreſſe compareas die dominico, vel die feſto: ſed tacite:vt ſi dicatur compareas infra.x.dies: & vltimus dies incidit in diem feriatum:tunc valet citatio: quia tenuit a principio. Vnde licet tunc caſus ſuperueniēs mādatum ſuſpendat,non tamen ex toto relaſſat: & ita ſequenti die tenetur comparere. Et huic ſententiæ aſſipulatur Ritus magnæ curiæ, cuius eſt initium. Item ꝙ tam in ciuilibus,ſub rubrica de contumacia accuſanda. vbi habetur contumaciam incuſandam in diem non feriatum,quando comparitionis dies in diem incidit feriatū. In curia etiā eccleſiaſtica ad ſuccidendos iſtos anfractus, hodie iudices cauent in eorum citationibus ſic dicentes: Decima die compareas,ſiquidem iuridica fuerit, alioquin proxima die iuridica ſequenti. vnde conſulit & recte quidem,ac ſapienter Ioan.An.in.c.vltim. de feriis prealle. Cautelam hāc iuſdicentes ſeruaturos eſſe: cum ex facto poſſit incidere: vt unus & idem dies apud iudicem feriatus non ſit:apud citatum vero ſic. ut ibi patet per tex. quem ſinguli epiſcopi ſeruare debent. Et huic etiam conſilio Ioan.An.aſtipulatur etiam aliue Ritus magnæ curiæ,cuius eſt initium: Item ſeruat ipſa curia,ſub rub. de citationibus fiendis.

Caput. XVII.

ITem quæritur adhuc,num teneat citatio die feriato:ut reus compareat ad diem non feriatum. & Ioā. An.in Nouella dicit,ꝙ ſic, diſtinguendo tamen, ut ibi per eum,triplicem actum in citatione. Primus actus eſt de citando præceptum. Secundus illius præcepti exequutio:hoc eſt ipſius citantis actus. Tertius, & ultimus eſt proceſſus cœptus ex tali citatiōe. Primus actus: ideſt præceptum de citando,quia non requirit cauſæ cogni

tionem, die poteſt feriato expediri, vt. in. l. ii. C. de feriis. Secundus eadem ratione, quia non requirit cauſæ cognitionem, poteſt etiam die feriato explicari. Tertius & ultimus non: quia requirit cauſæ cognitionem, & remittit ad Spec. de citatione. §. i. uerſ. item ꝙ citatio. Ioan. Cal. non aſtipulatur huic ſententiæ, ſiue diſtinctioni Ioan. An. per multas rationes, & eam maxime, ꝙ citatio de proceſſu eſſe perhibeatur, etiam per ſe, & principaliter. ut de proba. c. quoniam contra: cum vel maxime per citationem huiuſmodi iuriſditio iudicis perpetuetur, ut concluſimus ſupra Capite. xiii. & hoc eſt tutius, & ita ſeruatur. De hac materia citationis, & eius qui fuerit citatus contumacia accuſanda, uide in primis Ritum magnæ curiæ, cuius eſt initium: Item ſeruat ipſa curia, ſub rub. de practica ſuper triduo expectando. Item alium Ritũ incipientem: Item ſeruat dicta curia, ſub rubrica de practica ſuper citationibus. Item alium Ritum, qui incipit Item ſeruat dicta curia, ſub rub. de practica, quando actus fiendus cadit in diem feriatum. Item alium Ritum incipientem: Item prælibata curia, ſub rub. de practica ſuper citationibus impetrandis, & exequendis. Item alium Ritum, cuius eſt initium. Item ſeruat ipſa curia, ſub rub. quanto tempore durat citatio. Item de actu citationis realis, qui fit aliquo die feria. o. uide Ritum dictæ magnæ curiæ incip. Item ſeruat ipſa curia, ſub rubrica de Cautelis recipiendis a captiuis, quando liberantur. De qua quidem citatione reali diximus etiam ſupra Capite. xiiii. ad fi.

Caput. XVIII.

Quæro adhuc ſi fiat citatio, ut decima die compareas: an dies citationis computetur in termino, ita ꝙ ſi non cõparueris in decima die, dicaris eſſe cõtumax? Et dicas ꝙ nõ, ita no. Spe. i titu. de citatiõe. §.

viſo. verſi. pen. & de dilatio. §. i. verſ. ſed pone. Et huic ſẽtentia aſtipulatur Ritus magnæ curiæ, cuius eſt initiũ: Itẽ ſeruat dicta curia, ſub rubrica de practica ſup citationibus. vbi ponit exẽplum: vt ſi primo Auguſti citatur qs: vt decimo poſt citationẽ cõpareat, die. xi. eiuſdẽ mẽſis debet accuſari contumacia, alias expirat citatio. quæ etiam expirat & alio modo: ſcilicet ſi eã impetrãs tenuerit per ſex menſes a tempore datæ ipſius: vt dicit alius Ritus, cuius eſt initium: Itẽ ſeruat ipſa curia, ſub rubrica, Quãto tempore durat citatio: & ꝙ dies citationis non computetur in termino. eſt etiã Ritus incip. Obſeruat curia.

Caput. XIX.

QVæritur etiam, ſi in forma citationis non eſt appoſita certa hora: puta veſperorum, vel tertiarum, qd faciundũ? Dicas iudicẽ expectaturũ reũ ipſum citatũ ad finẽ vſq; diei illius ante noctis tenebras. de offi. deleg. c. cõſuluit. De æquitate tamẽ poterit illũ in ſequẽtem diem expectare: & in hoc bonũ eſt iudicẽ habere propitiũ. vnde dicit Panhor. in. d. c. conſuluit. Nota cõtra illos, q exaſperãt iudices: qa i arbitrariis bonũ eſt eos habere propitios. Et hoc procedit in curia eccleſiaſtica, & in quauis alia, vbi ſeruatur ius cõmune. Nã ſi citatus nõ cõparuerit ante noctis tenebras, poterit reputari cõtumax. In regno autẽ ex benignitate Ritus poterit cõparere vſq; ad primũ ſomnũ: vt verbis Ritus inhæreã cuiuſ eſt initiũ: Item ſeruat ipſa curia, ſub rubrica de practica ſuper bannitis, & condemnatis, & ita ſeruatur.

Caput. XX.

SEd pone ꝙ aliquis ſit contumax in vltimo peremptorio, quid faciundum? Reſpondeo: & ad meam hanc reſponſionem quæſo aduertas diligenter. Nam aut eſt cõtumax quiſpiam in criminalibus, & punitur in tertia parte mobilium, & patitur adnotationem bonorũ omniũ,

iuxta conſtitutionē regni, Grādis vtilitas, ſub rubrica de pœna cōtumaciæ in criminalibus cauſis. Ponitur deinde in bāno īfra annū: & poſt annū foriudicatur: & bona omnia fiſco acquiruntur ſecūdū diſpoſitionē conſtitutionis, Pœnam horū. de forbannitis, & foriudicatis: cū tēperamēto tamen habito ſm numerū liberorū, in coſtitutione, Foriuditatorū bona, ſub rubrica de fiſco ſuccedēdo foriudicatis. Aut eſt cōtumax in ciuilibus: & tūc eſt in electione actoris an petat ſe mitti in poſſeſſionē ex primo: & poſtea ex ſecūdo decreto. An petat dari terminū ad probandū iuxta duas regias nouellas pragmaticas: quarū altera, Relatione citationis: altera vero, Reo in eius cōtumacia initiū habet. Et hoc in regno in foro ſeculari. In curia autē eccleſiaſtica aliter diſtinguendū puto. Nā aut agitur reali, vel perſonali. & tunc mittitur in poſſeſſionē ex primo, & poſtea ex ſecundo decreto. iuxta. c. quoniā frequēter. §. aliis, extra vt lite nō cōte. & nō peterit petere terminūprobatoriū, ſicut petitur in curia ſeculari. & ratio eſt, quia cū in regno omnes cauſæ ſint ſummariæ: vt probauimus ſupra Capite. vi. circa prin. nō requiritur litis conteſtatio. ergo poteſt deueniri ad ſententiā diffinitiuā: vnde nimirū, ſi poteſt peti terminus probatorius. At in curia eccleſiaſtica, vbi cauſæ omnes regulariter ſunt ordinariæ, nō poteſt peti talis terminus, quantumcūq; reus ſit contumax: quia ſi proferretur ſententia diffinitiua, eſſet ipſo iure nulla cū toto proceſſu deſuper fabricato: vt potè cū litis nō interceſſerit conteſtatio: quæ iudici totius angulus, & fundamentū eſſe perhibetur. vt in. c. dudū. ii. de electio. & in. c. exhibita de iudi. & in. c. vni. de litis cōteſ. & probauimus ſupra Capite. iiii. Fallit & in curia eccleſiaſtica in cauſis priuilegiatis a iure: quæ ſunt ſummariæ, & in quibus nō requiritur litis cōteſtatio: vt in cauſis beneficialibus, matrimonialibus, vſurariis, & decimali-

bus: vt plene diſſeruimus ſupra Capite. vi. Si vero ſumus in cauſa criminali, & ſumus in curia eccleſiaſtica, in qua quidem cauſa non eſt locus miſſioni in poſſeſſionem, proceditur contra contumacē nō ad termini dationē, per rationem quam ſupra dixi, ne reperiatur iudicium abſq; litis conteſtatione: non admiſſionem: quia nō eſt locus miſſioni, cum non agatur reali, neq; perſonali: quia cauſa (vt diximus) eſt criminalis: ſed proceditur contra contumacem per alia remedia agrauatiua: circa quod videte omnino. d. Feli. in. c. tue vt lite non cōteſta. Et hæc ſunt memoria digna in actu practico. Et ego ob ignauiam iudicum eccleſiaſticorum, & inaduertentiam cauſidicorū in dicta eccleſiaſtica curia verſantium, irritaui mille proceſſus, in quibus non reperi litis conteſtationem interceſſiſſe: ſed ſtatim reo in eius contumacia perſiſtente, fuiſſe pbatorium terminum tributum: quia, vt ex his patet, tribui nequaq̄ poterit. Aduertas igitur tu Cauſidice, qui in vtroq; foro verſaris: vt ſcias diſcernere lepram a lepra. & quid in eccleſiaſtica, quidue in ſeculari curia ſeruandum ſit. Et māda memoriæ prædicta. Et q̄uis potuiſſem me latius extendere circa dictam miſſionem in poſſeſſionem ex primo, & poſtea ex ſecundo decreto attamen ex certa ſcientia libuit ſubſtātialiter proceſſiſſe: vt ſeruem quæ tibi in præfatione præſentis Practicæ repromiſeram: vt ea eſſet compendioſa, & vtilis, non autem verboſa. Recurre igitur pro dilatatione ad dictum. c. quoniam frequenter. §. in aliis vt lite non conteſta. Recurre ſi uis ad totum titu. extra de eo, qui mitti. in poſſe. cau. rei ſer. & maxime in. c. vlti. per Inno. & ad. l. ſi finita. §. Iulianus: vbi materia. ff. de damno infec. maxime per doc.

Caput. XXI.

DIximus hactenus de contumacia ipſius rei: ſed quid ſi actor ipſe fuerit contumax, & reus compa

ruit in vltimo peremptorio? Dicas actorem ipſum, vt cõtumacem, puniendum, vt in.c.actor, de dolo, & contu. lib. vi quia ſoluet expenſas, & non admittetur vlterius in cauſa, niſi ſufficienter cauerit de comparendo in poſterum. Et huic diſpoſitioni, quo ad hoc ut cõtumax actor puniatur, aſtipulatur etiam Ritus magnæ curiæ, cuius eſt initium: Item ſeruat ipſa curia, ſub rubrica de practica ſuper condemnationibus fiendis ad ſextam. licet aliter per Ritum, aliter per.c.actor. puniatur. Tu autem in curia eccleſiaſticą ſerua.c.actor. In curia vero ſeculari Ritum magnæ curiæ. ar. tex. in.c.i. vbi materia, de no.ope.nun.

Caput. XXII.

Hvcuſq; de contumacia actoris, & rei ſubſtãtialiter diſſeruimus. Verum, quia (vt plurimum) reus ſolet comparere in vltimo peremptorio: quid quid facturus ſit comparens nunc doceatur. Et quidem ſi actor per procuratorem comparuerit, petat reus doceri de mãdato, eiuſq; copiam ſibi fieri cum congruo termino ad illud impugnandum, ſi ſibi videbitur expedire. Et ex quibus cauſis poſſit impugnari, ex his patebit, quæ inferius adducentur in medium. Et copia huiuſmodi mandati exhiberi debet ſumptibus ipſius producentis ſecundum Glo. & Bar. in. l. prætor. §. defendi. ff. ex quib. cau. in poſ. ea. & Bal. in ſua ad Spec. paraphraſi, in titu. de procu. verſ. procurator debet date. & idem concludit Ioan. Firmia. in ſuó Aureo indice, immo mauis repertorio, in ver. Mandati editio. verſ. ii. & i ver. Editio. & in ver. Procurator abſentis, verſ. vi. Et dixi in Cautelis meis in formis, Cautele. lxxxiii. cuius eſt initium: Aliam adhuc Cautelam.

Caput. XXIII.

QVia in præcedenti Capite pollicitus ſum me alla turũ in mediũ ex quibus mandatum ipſum poſſit impugnari, proinde quæro: Si duo, vel plures ſint conſtituti procuratores, num vnus ſine alio poſſit qcq̃ explicare? Dicas ꝙ non. & ob hoc prodita eſt clauſula inſolidum. fallit in cauſa electionũ, & in aliis cauſis ſpiritualibus, & in quibus cũ exuberet multũ officiũ iudicentis, poteſt idoniorẽ eligere. vt in. c. ſi duo, de procu. lib. vi. Ponitur etiã clauſula: ꝙ non ſit melior cõditio occupãtis. de qua, & eius effectu habetur in, d. c. ſi duo. Ponitur etiam vt poſſit agere, & defendere, & bene quidem. Nam cum aliud ſit agere, & aliud defendere, procurator ad agendũ non poterit defendere. Et cũ hoc caſu mãdatũ ſit inſufficiens, condẽnandus eſſet ad expenſas tale mandatũ producens, vt in. c. conſtitutus de ꝓcu. Itẽ dicitur in mandato ad dandũ, & recipiendũ libellum, litem cõteſtandam, & alia id genus, quæ de ſubſtantia ipſius ordinis iudiciarii eſſe perhibẽtur, potiſſime exprimi debent: eorum tamen obmiſſio non vitiat mandatũ: in quo ſuit agendi, et defendendi tributa poteſtas: quia hæc clauſula agendi, & defendẽdi includit potentialiter quæ iudiciarii ordinis ſunt: ſapienter tamẽ faciet cõſtituens, ſi illa exprimat. & hoc moribus receptum eſt. Complectitur itaq; mãdatum ad præſtandum iuramentum calumniæ: nam niſi & hoc amplecteretur, excluderetur procurator a præſtatione illius, de iuramen. calum. c. vlti. lib. vi. Dicitur etiã in mandato, vt poſſit ab interloquutoria, vel diffinitiua appellare. hoc non eſt de ſubſtantia mandati, cũ ſine dicta clauſula poſſit, immo tenetur appellare, vel ſaltẽ principali ſignificare, vt appellet ſi velit, non tamẽ tenetur appellationem proſequi: quin immo nec poterit etiam ſi velit, niſi mandato cautum ſit. Dicitur etiam in mandato, alium, vel alios ſubſtituendum, & bene: quia niſi expri

mat hoc,non poterit ante litem conteſtatam ſubſtituere. poſtea vero ſic,etiam ſi non caueatur:quia effectus eſt do minus litis.vt in.c.i.de procu.ii.reſponſo. lib.vi. de quo ibi. Datur etiam facultas in mandato ſubſtitutum reuo candi,& bene:quia ſine illa non poſſet.vt in.c.iii.de pro curato.lib.vi.Itē ſubditur clauſula. Et generaliter om nia,& ſingula &c.per dictam clauſulā,quantumuis ge neralem,non venient caſus ſpeciales , niſi exprimantur. de quo in.c.qui ad agendum,de procu.lib.vi.Reperio ta men:ꝙ quādo citatur quiſpiam de mandato magnæ cu riæ in cauſa,in qua alias procurator poteſt interuenire: & citatus comparuerit perſonaliter:nō conſtituit procura torem ante litem ipſam conteſtatam.ita diſponitur p Ri tum magnæ curiæ,cuius eſt initium:Itē ſi aliquis,aut ali qua,ſub rub.de procuratore nō cōſtituendo ante litē con teſtatam.Quē Ritum credo ab aula receſſiſſe:& non eſ ſe hodie moribus receptū.Nā & vidi fieri periculū:vt cita ti de mādato dictæ curiæ cōparuerint perſonaliter:ꝛ vbi primū applicuerint Neapolim, cōſtituunt procuratores, qui ſine vlteriori diſputatione admitti viſi ſunt. Habet tamen in ſe dictus Ritus rationem iuri conſonam: vt ſci licet pricipiales ꝑ ſe factū ꝓponāt litēꝗ ipſā cōteſtent̄.iux ta materiam.c.paſtoralis.extra de iudi.Dicitur vlterius in mādato.Quicquid per dictos procuratores factū fue rit &c.& bene:quandoquidē non valeret ſi diceretur: Le gitime factum fuerit:quia etiam quod doloſe fecit pro curator,valet,& nocet domino ſuo.vt in.§.ſi ꝓcurator. ff.de dolo.not.in.c.i.vt lite non conteſta.de quo per Io. An.in.c.ſi.de dila.i nouel.ꝛ in.Clem.prima,de procu.

Caput. XXIIII.

ET quia ſi non impugnatur mandatum procurato ris,nec competunt eidem reo aliquæ exceptiones an te libelli oblationem:vel ſi competunt , vult eas re

ſeruare, ut alias dicemus in materia exceptionum dilato narum, reus ipſe petat libellum, quẽ actor tenetur offer re. c. i. de libel. obla. & in auten. offeratur. C. de litis con teſta. immo ſi ab eo non petatur, iudex ex officio ſuo fa ciet eum dari ut ibi, & ibi eſt caſus, in quo ſupplere poteſt defectum contra ea quæ habentur in. c. bonæ. de poſtu. præla. Ratio eſt, ne ſibi illudatur, quia aliter iudiciũ non valeret. In regno tm̃ loco libelli, offertur talis qualis peti tio: vt in regia nouella pragmatica, Diſpendia litiũ, quæ offertur in omnibus cauſis ſummariis, & priuilegiatis a iure per Clemen. ſæpe. de verbo. ſigni. Sed hic ſe offert quæſtio quotidiana, cuius expenſis exhibeatur copia li belli, vel talis qualis petitionis loco ipſius. Dicas, i regno eſſe expeditum, vt expenſis actoris exhibeatur iuxta re giam nouellam pragmaticam, cuius eſt initium. Compa rẽte reo. De iure vero communi eſt digladiatio iter doc. Cõmunis cõcluſio eſt. vt expẽſis rei petentis exhibeatur. ita Ab. in. c. i. ad fi. de libel. obla. cuius opinionẽ, ut com munẽ dicit ibi. d. Feli. in. iii. col. circa. fi. ibi. Reſpectu au tẽ libelli eſſe tenendam. Vbi reſpondet in contrarium ſa cientibus. & maxime dictæ auẽtn. offeratur. Tu tamen ſerua ſtylum, & conſuetudinem curiæ. ar. eorum que la te congerit. d. Feli. in. c. ii. verſ. Stylus curiæ. extra dere ſcrip.

Caput. XXV.

SEd quid ſi iudex ante libelli, vel talis qualis petitiõis oblationẽ iuberet factum proponi uerbo p ctõiẽ, vel eius pcuratorẽ, nũ poſſit? Dicas ꝙ ſic per. c. paſtoralis, de iudi. & dixi ſupra Capite. xxiii. ad fi. & eo audito ſtatim reum interrogare, qui ſi confitebitur, ſtatim poterit ei iu bere & ſatisfaciat. iuxta tex. in. l. ſi debitori. ff. de iudi. Per quam confeſſionem non fit litis conteſtatio, cum li tis non præceſſerit conteſtatio, ita dicit not. Bar. in. c. du

dum.ii.de electio.in Glo.quæ incipit: Sed pone ꝙ reus: non enim tunc fertur ſententia diffinitiua; ſed fit præceptũ (vt dixi) reo, vt ſoluat: ſecus ſi eſſet libellus oblatus, vel talis qualis petitio; & ſubſequeretur confeſſio. nam tunc debet ferri ſententia. Et hoc eſt moribus receptum, & conſuetudine introductum. Quam conſuetudinem commendat Spec. in titu. de libel. obla. quia per eam poſſent lites minui quod ſemper fieri debet. de dolo, & contu. c. finem litibus.

Caput. XXVI.

Qværo adhuc quæ ſit ratio, vt libellus offeratur, vel loco eius talis qualis petitio: & quare iudex poſſit etiam ex officio facere libellum offerri. vt concluſimus ſupra Capite. xxiiii. per. c. i. de libel. obla? Dicas ꝓpter actorem, vt ſuum ius declaretur: propter reum, vt ſciat an cedere velit, uel contendere: propter iudicem, ut ſciat qualiter uelit ferre ſententiam, quæ debet eſſe conformis libello. l. ut fundus. ff. communi diui. c. licet heli. de ſimo. c. qualiter. ii. de accuſa. & not. in. d. c. i. ex hoc nemo iudici iure ſucceneſeat, ſi actorem in iudicio non exaudiat abſq; libello, uel loco eius tali quali petitione in regno, iuxta dictam pragmaticam, Diſpendia litium. Nam (ut ex hiſce patet) tres rationes, & cauſæ circunferuntur; quamobrẽ fiat libelli, vel talis qualis petitionis oblatio.

Caput. XXVII.

Qvæ autem debeat continere libellus, uideamus. Et dicas eum continere debere nomen actoris, rei, iudicis, & cauſam implicantem factum, & inferentem concluſiuam petitionem. Vnde dicit Ioan. de Lignano: Libellum eſſe ſilogiſmum iuriſtarum. Et dicit Hoſti. ꝙ tametſi libellus multa debeat cõtinere: ſufficit tamẽ (& hoc moribus receptũ ẽ) ſi appa

ſeat in libello quis petat: a quo quid: qualiter: & coram quo. vnde verſus: Quis: quid: coram quo iudice petaſ: & a quo: Recte compoſitus quiſq; Libellus erit. Eſtq; libellus (de quo in præſentiarum ſit ſermo) breuis ſcriptura, intentionem actoris complectens, contra aduerſariũ neceſſario inferens, & concludens: vt notanter dicit. l. ampliorem. §. i. C. de appel. Caueant qui libellos cõcipiũt, & dictant ne verboſis vtantur aſſertionibus: ſed compẽdioſi ſint, & breui narratione cauſas explicãtes: quia ob id libellus per diminutiuum nuncupatur. Nam debet eſſe breuis, vt dicit Spec. in titu. de libel. concep. §. i. i prin. Sicut Codicillus a Codice: tametſi Libellum a Libra dici Goffredus voluerit: in qua ponderatur iuſtitia. Sed hæc inanis eſt diſputatio.

Caput. XXVIII.

QVia (vt diximus ſupra Capite. xxiiii.) i regno loco libelli offerri talem qualem petitionem per regiã nouellã pragmaticã, Diſpẽdia litiũ, quæro abs te, in quo differat libellus, & petitio cũ etiam petitio continere debeat intentionem actoris: & ſit clara, & certa, & talis q; concludat neceſſario intentionem actoris: vt ſecundũ eã ſententia quoq; dictetur. vt dicitur in Cle. ſæpe. de verbo: ſigni. Dicas, differre in hoc: quia in libello cõcipiẽdo ſeruanda eſt forma: ſed quæ formam reſpiciunt, obmittunť in petitione tali quali, quæ debet eſſe ſimplex admodum memorialis: & in hoc fauemus actori. ita dicit Pau. in all. Clem. ſæpe. Ex quo infero male ſe habere cauſidicos nři tpis: q; i regno ſtatim inſurgunt contra libellum, vel talem qualem petitionem, illam generalitatis accuſantes, vel obſcuritatis, vel incertitudinis. Nam cum cauſæ ſint ſummariæ in regno: vt probauimus abũde in Soliloquiis noſtris, Soliloquio octauo. & ſupra Capite. vi. non habet locum exceptio generalitatis libelli, ob

ſcuritatis,

ſcuritatis, vel incertitudinis, ut ſing.tenet Bar.in extra uagan.ad reprimẽdum.in ver. figura.in.iii.col. Et licet. d. Alex.in ſuo conſi.cccccxvii.dicat illud dictũ Bar. intelligendum, ſi non opponatur a parte, alias ꝙ nõ ſi verſꝰ & referat ita vidiſſe ex facto iudicari Bononiæ eo exiſtẽte patrono. & dicti cõſilii initiũ eſt: In cauſa exequutionis moræ cõtra Bartholameũ.in.iiii.col. Tamen: quia hoc modo (ſi Iaſoni credendum ſit in.l. edita.in.ii.col. C. de eden.) nihil eſſet ſpeciale in cauſis ſummariis: vt præſupponit Bar.ideo intellige ẽt parte opponẽte: ꝑut in ſpecie tenet idem.d. Alex.ſibi cõtrarius in cõſi.cccxxviii. cuius eſt initiũ: In hac cauſa, & lite in.ii.col. & in.l.ſi ita ſtipulatus.§.Griſogonus.in.ix.col.ff.de verbo.obli.Io. de Ligna. Pet.de Ancha.& Imo.i Clem.ſæpe.in prin.de verbo.ſigni.

Caput. XXIX.

Libello igitur oblato, vel loco ipſius tali quali petitione, vt ſæpe ſæpius dictum eſt reus, vel eius procurator petat copiã ipſius.quæ(vt dictũ eſt ſupra Capite.xxiiii.) dabitur in regno, ſumptibus ipſius actoris: petatq; reus inducias ſibi concedi: quæ vocantur deliberatoriæ: & ſunt de iure induciæ xx.dierũ: vt in auten. offeratũ.C. de litis cõteſta.canonizata.viii.q.iii.c.offeratur. Sed ſecundum Pragmaticam, cõparente reo ſunt induciæ trium dierum poſt copiam talis qualis petitionis datam: ſed cõmunis ſe habet Practica: vt ſint arbitrariæ, iſpecta perſonarum, & cauſarum, ac locorum qualitate, ac diſtantia.

Caput. XXX.

Sed quia (ut uidi multoties) reperiuntur aliqui iudices, quos magis Iudæos: q̃ iudices dixerim: adeo imperitos, & in expertos cauſarũ; ut nullis datis induciis ad liberandũ, ſtatim cõpellant reum ad reſpondendũ. Propterea quæro abs te, nũ iſtæ induciæ deliberato

riæ ſint de ſubſtãtia, ſicut libellus? Cõmuniter doc. ut In no. vt Hoſti. in. c. i. de libel. obla. vt Io. An. xvii. q. iii. c. vxor, dicunt eſſe de ſubſtantia, ſiquidẽ perantur. Nã licet iudex poſſit illas artare ex cauſa: nõ tamẽ eas reo inuito penitus abnegare. vt not. in. c. i. de dila. & in Clem. ſæpe, de verbo. ſigni. in Glo. Sed cũ petitio. Quod nota ad dictam pragmaticam, Comparente reo.

Caput. XXXI.

Oblato ergo libello, ſeu tali quali petitione loco ipſius, ſumptibus actoris (vt ſæpe diximus) ĩ regno: vel in curia eccleſiaſtica ſumptibus rei, vel alias ut curiæ moribus, & ſtylo, ac conſuetudine receptũ eſt. iuſdicens ſtatuet terminum reo ad oẽs exceptiones dilatorias proponendas: poſt quem nõ audiet reũ ſuper dictis exceptionibus, niſi in tribus caſibus, de quibus in. c. paſtoralis exceptio. Et de iſtis exceptionibus, ꝓponendis: & quo modo: & quo tẽpore debeãt proponi: & infra quantum tẽpus debeat probari, remitto te ad conſtitutionẽ regni, Exceptiones dilatorias, ſub rub. de exceptionibus dilatoriis proponendis in iudicio.

Caput. XXXII.

IN præcedenti Capite de exceptionibus dilatoriis diſſeruimus proponẽdis. nũc autẽ quæro: quid ſi exceptiones fuerint litis ingreſſum impedientes: de quibus agitur in. c. i. de litis cõteſta. lib. vi. & p Glo. i. in ver. Exceptiones ibi fallit in tribus in cõſtitutione regni, Exceptione filiationis: & eſt exceptio rei iudicatæ, trãſactæ, ſeu finitæ. vt in. d. c. i. de litis cõteſ. lib. vi. & diximus ſupra Capite. ix. Dicas de iſtis exceptionibus litis ingreſſũ impedientibus proditã eſſe regiã nouellã pragmaticam, Cõparente reo, diſponẽtem huiuſmodi exceptiones ꝓponendas intra dies tres poſt datam copiam talis qualis petitionis, mediante iuramento. & intra quinq; dies imme,

diate ſequentes: alias ad merita reſeruatæ intelligantur. Quibus ꝓbatis, ſup eis ꝓnuntiabit iudex ꝓut ei de iure videbitur.

Caput. XXXIII.

SEd ſi forte reus exceptiones huiuſmodi litis ingreſſum impedie͂tes noluerit opponere: vel ſi oppoſuerit, & ad merita fuerint reſeruatæ, aut aliter reiectæ: immediate procedatur ad reſponde͂dum petitioni actoris, & ad iurame͂tu͂ calu͂niæ, & alias, iuxta ſeriem, & tenore͂ regiæ nouellæ pragmaticæ, *Si reus exceptiones*, ſub rubrica de modo procede͂di, qua͂do exceptiones &c.

Caput. XXXIIII.

POſtq̄ autem de exceptionibus dilatoriis, & pere͂ptoriis diſſeruimus in tribus præcedentibus Capitibus, diſſerendu͂ arbitramur nu͂c qualiter ſe habiturus ſit reus, ſi reali actione conueniatur? Super quo dicendum: ꝙ ſiquidem rem petitam non poſſidet, nec detinet, reſpo͂deat, ſe non poſſidere, neq; detinere. Et ſic reſpondens in pace dimittetur. ff. de reiuen. l. in rem, de appel. c. ex parte. de quo de excep. c. penul. de re iudi. c. abbate ſane lib. vi. Si aute͂ poſſideat nomine alieno, habet paratu͂ auxilium nominandi dominum in iudicio. c. quoniam freque͂ter. §. ꝙ ſi ſuper. extra vt lite non conteſta. & ſi ſe excuſabit ut ibi. Si uero poſſidet nomine proprio, habet tame͂ titulum ab aliquo authore ſuo: tunc laudabit ipſum authore͂, & ſeruabitur circa hoc regia pragmatica, cuius eſt initium: Dubitationem, ſub rubrica de termino citandi authorem in cauſa reali.

Caput. XXXV.

SEd quid ſi reo aliquæ exceptiones neq; dilatoriæ, neq; pere͂ptoriæ, aut anormalæ competant. De quibus omnibus abunde p Pathor. in ſuo Aureo tractatu, q iudiciarius ordo i͂ſcribitur, in. viii. & ix. char. vbi poſuit e͂t forma͂ illaru͂. Habet tamen reus ipſe actione͂ aliquam

contra actorē. quid faciet? Dicas. eum poſſe actorem co⸗ram eodem iudice reconuenire: ſiue iudex ipſe ſit ordina rius, ſiue delegatus. ut in.c.i. de mutius peti. de reſcrip. c. diſpēdia. §. reus quoq; & iſto caſu tametſi clericus ſit in iudicio ſeculari, vt actor, poterit tamen ibi reconueniri: & tenebitur reſpondere iuxta Ritum magnæ curiæ, cu⸗ius eſt initiū: Item ꝙ clericus in maioribus, ſub rubrica. ꝙ tenetur clericus reſpondere ꝑ viam reconuentionis. per quem Ritum arbitror ſopitam eſſe quæſtionē illam, de qua ꝑ canoniſtas in.c. at ſi clerici, de iudic. Vbi digladian tur, num in foro ſeculari poſſit clericus actor reconueniri; quia dubitari deſiuit ꝑ dictum Ritum. Poteſt ergo reus offerre actori libellum recōuentionalem ante litē ipſam conteſtatā in curia eccleſiaſtica: vel in ea, in qua ſeruatur ius commune: ſed ī regno ante termini probatorii datio nē. quæ vim habet litis conteſtationis, iuxta doctri. Bar. in.l. nulla. C. de procu. Poſt vero litę conteſtatam, vel ter mini dationem non admittitur reconuentio, niſi præmiſ ſa proteſtationę de recōnueniendo ſtatim poſt litem, vel termini datio enim ſecundum cōmunem doc. ſententiā. Oblato ergo libello reconuentionali, huiuſmodi cauſæ ſic iure conuentionis, & reconuentionis illaqueatæ viciſ⸗ſim. ſ. mutius petitionibus, & vicibus tractandæ ſunt, & ſub una ſententia terminandæ, vt in.c. ii. de ordi. cog. & in.c. i. pi æalle. ita ꝙ lite conteſtata ſuper libello actoris ꝑ reum: vel ſuper eo dato termino in regno ad probandū, & defendendū: actor etiā ſtatim conteſtabitur, vel dabi⸗tur terminus probatorius. Et primo quidē iurabitur de calūnia ſup conuentione, poſtea ſup recōuentione. Et ſic fiet de ſingulis terminis, & actibus ī cauſiş huiuſmōi ſer uandis: vt ibi no.

Caput. XXXVI.

SEd pone, ꝙ reus neglexerit actorem reconuenire an te litem conteſtatam, vel termini probatorii dationē,

vel incontinenti poſt, proteſtatione prius facta, vt dixi-mus ſupra in præcedenti Capite, num ſi excluſis a reconuentione facienda. Diſtinguas ſic. Aut ſumus corã commiſſario delegato: aut corã ordinario. Si primo modo: nõ admititur reconuẽtio coram eo, niſi de nouo ad eum reſcriptum, ſeu cõmiſſionem obtinueris. vt in.c. diſpendia. §. reus quoq; de reſcrip. lib. vi. Aut ſumus coram ordinario: & tunc quandocunq; poterit fieri reconuentio coram eo: ſed ceſſabit quidẽ iſto caſu viciſſitudo proceſſus de qua ſupra in præcedenti Capite diſſeruimus. Nã quælibet lis cauſæ ſuo marte diſcurret.

Caput. XXXVII.

SEd quæ in duobus præcedentibus Capitibus de reconuentione concluſimus, nõ ſunt perpetua. Quid enim ſi actor poſſeſſorio reum cõuenerit: ſcilicet iter dicto unde ui, nũ poterit p reum reconueniri? Dicas q nõ niſi de alia ſpoliatione. vt in.c. vl. de ordi. cogni. quod intellige actore inuito. Nam eo cõſentiente ſic, vt in. c. i. de reſti. ſpo. quod nota ad conſtitutionẽ regni, Circa uiolentiarum, de reſtitu. poſſeſſionis. & alios caſus, in quibus non procedit reconuentio. Vide notatos in.c. cum dilectus, in Glo. & ſuper ea extra de arbi.

Caput. XXXVIII.

AN autem actor debeat habere inducias deliberatorias ſuper libello recõuentionali, ſicut reus habet ſuper conuentionali, ut diximus ſupra Capite. xxix. Notatur in.c. i. de mutu. peti. & dicitur q ſic, ſi uoluerit. Ex quo corelarie tibi infero ad Practicã, qua ſagaces reorum patroni uti viſi ſunt: ut ad ueniente termino, in quo actoris libello reſpõſuri ſint: ſi ei aliquæ exceptiões, vel dilatoriæ, uel peremptoriæ, aut anormalæ deficiant, ad differendum tunc, prorogandumq; litis cõteſtationẽ, uel termini dationem in regno libellum porrigant recon

uentionis: vt ſic non reſpondeant actoris libello, quouſq; actor reconuentioni reſpondeat. Sed ut fallacia alia aliã trudat, renunciet actor iudiciis deliberatoriis, & ſtatim reſpondeat: quia ſic reus actori cogetur reſpondere.

Caput. XXXIX.

SVpra Capite. viii. diſſecuimus totũ præſentẽ proceſſum ĩ tres partes principales, vt ibi ſerioſe diximus.

Et vt ex præcedentibus patet, primam partẽ abſoluimus. Nunc ſe offert ſecũda pars proceſſus, & iudicii abſoluenda: quæ eſt a litis cõteſtatione ad ſententiã vſq; diffinitiuã excluſiue. quæ quidẽ litis conteſtatio, litis eſt, ſeu iudicii fundamẽtum. c. vnico de litis con. vbi. Bal. dicit: Litis cõteſtationẽ augulum eſſe, & fundamentum iudicii: vt etiam diximus ſupra, Capite. iiii. Si igitur reo deficiunt exceptiones dilatoriæ, vel peremptoriæ priuilegiatæ, & impedientes litis ingreſſum: de quibus diximus ſupra Capite. ix. & Capite. xxxii. & reus non vũlt, neq; põt actorem reconuenire, debet in termino ſtatuto libello reſpondere, circa quod videte omnino Panhor. ĩ ſuo aureo tractatu: qui iudiciarius ordo ĩſcribitur. in. x. char. in. ii. col. vbi plene proſeqtur quomodo, & per quæ verba fiat litis ipſius cõteſtatio: quia nolo incaſſum membranas occupare. & librum ex libro cõfingere, ut breuitati ſtudeã, cũ melius ſit pauca idonee effundere, q̃ multis inutilibus homines prægrauare. l. tanta. §. contrarium. C. de vete. iu. enunc. neue in furti reatum incurram. quo vitio tẽpeſtate hac noſtra multi laborarunt. Recurre ergo ad Panhor. vbi ſupra in ſecunda, & tertia col.

Caput. XL.

POſt igitur litis conteſtationem, quæ fit per reſponſionem ad libellum, & alias (vt diximus ſupra in præcedenti Capite) immediate iuramentum calumniæ præſtatur hinc & inde per vtranq; partem: quia illud ex

ordine ſtatim ſuccedit, cum in ipſo litis exordio ſit præſtandum. vt in.c.i. de iura.cal. & exponitur ibi: id eſt poſt primum litis exordiũ.ſ. immediate poſt litis conteſta.eo. titu.c. cũ cauſam: ſi tamen non fuerit præſtitum in exordio, poterit poſtea in quacunq; parte iudicii præſtari. vt in.c.i.eo.tit.in.vi. Sed ſi fuerit i tota cauſa obmiſſum tacite, non ex hoc uitiabitur pceſſus, ſecus ſi expreſſe: vt ibi in.ii.reſpõſo. Et dũ dicitur, Iuramẽtum calumniæ, expone tu.ſ. vitãdæ: ſicut ſimiliter exponit illud Habeat vnuſquiſq; ſuã propter fornicationem.ſ. uitandum, non autem committendam. vi.d. uerum. Et de forma iſtius iuramenti calumniæ ad actorem, & ad reũ, & ad quid ſit proditum, & inuentum, & de quatuor generibus iuramentorum, quæ præſtantur in iudicio: videlicet de iuramento calũniæ: item de malitia: item de veritate dicẽda: item de iuramento deciſorio: & de forma iuramẽti quod præſtatur a Iudeo: & de pœna recuſantis præſtare iuramentum huiuſmodi, remitto te (ne verboſam Practicã confingam, contra id quod tibi in præfatione lector repromiſerim) ad Panhor. in dicto ſuo iudiciario ordine, in.x.char.in.iii.&.iiii.col.

Caput. XLI.

PRæſtito igitur huiuſmodi iuramento calumniæ poſt litis conteſtationem, datur terminos vtriq; parti ad probandum, & defendendum: & ita ſe habet communis Practica etiam in regno: tamen ſi non detur in regno ipſo iure tributus eſſe intelligitur, per regiam nouellam pragmaticam, cuius eſt initium: Poſt prædictas reſponſiones, ſub rub. de dilationibus in cauſis dandis: qui qualis, quantuſue dari debeat, ibi etiam ſeriatim exprimitur. Sed hoc moribus receptum eſt, ac ſtylo, & conſuetudine curiæ, vt iudex terminũ congruum tribuat vel progando, quandoq; illum, vel etiã arctando

ex iuſta cauſa. quod etiam videtur eſſe de mente dictæ regie pragmaticæ circa fi.

Caput: XLII.

Poſt dictum terminum probatorium vel a iudice, vel ipſo iure tributũ p dictã regiã pragmaticã, fiunt poſitiões, & articuli hic & inde per actorem, & reum: quibus viciſſim reſpondebitur per vtrãq; partem abſq; procuratoris præſentia, vel aduocati per verbũ credit, vel nõ credit, ſine tẽporis interuallo. Quæ itaq; poſitiones producentur dilationũ predictarũ die quinta: & erũt ſimplices: ideſt ſine obſcuritate: vt gloſaui ego in Singularibus meis in formis Sing. vii. cuius eſt initium: Volo tibi cõmentare, propter dictum Ludo. Ponta. in. l. i. §. ſi quis ſimpliciter. in prima col. ff. de verbo. obli. Et debẽt præterea eſſe nõ captioſæ: vt dixi in Cõmentariis meis, Cõmentatio. xxiii. incip. Nota hoc. vbi poſui exẽplum quando dicatur Captioſa poſitio: vt ſi forte ponã: An ſi vir bonus, necne. vide ibi plene. Et debet de eiſdẽ poſitionibus, & reſponſionibus ſuper eis infra duos dies cõtinuos a die reſponſionis copia dari: vt videatur in quibus ſit facta releuatio ab onere probandi: nã ad hoc ſunt inſtitutæ, & adinuentæ. Et de aliis circa iſtam materiã ne longior ſim, & de pœna non reſpondẽtis, remitto te pro nunc ad regiam nouellam pragmaticam, Quinta die, & omnino ad Panhor. in ſuo aureo tractatu, qui iudiciarius ordo inſcribitur. in. xi. char. vbi plene proſequitur, & diſputat vnde ſint inductæ poſitiones huiuſmodi: & cõcludit ibi: ꝙ ab vſu longæuo in cauſis, & poſtea a iure Canonico approbatæ: ſcilicet a tẽpore Gregorii. ix. & ibi etiã de diuerſis nominibus earũ: & ad quid fiant poſitiones: & de diffinitionibus earũ: & quõ dicãtur poſitiones: & quõ articuli & quõ ars articulandi, & ponendi inter cauſidicos ſummum tenet gradum in curia Romana: & maxime in be

neficialibus deuolutis: & de multis formis poſitionum, & articulorum: & de forma reſpondēdi poſitionibus: & de multis alijs ad materiam huiuſmodi ſpectantibus, vide vbi ſupra.in.x.char.& in.xii.in.i.col.per Panhor.

Caput. XLIII.

QVia etiam factis reſponſionibus viciſſim ſup poſitionibus,non reperitur taliter facta reſponſio, vt plene ſit facta releuatio ab onere probandi, & ideo deueniendum eſt ad examinationem teſtium infra dilationem vel a iudice, vel a iure tributam, vt dixi ſupra Capite.xli.& tunc in regno procedetur ad electionē examinatoris teſtium, & de eius & actuarii mercede, pro quolibet teſte, & alijs, quantū ad rem hanc attinet, remitto te ad regiam nouellam pragmaticam, cuius eſt initiū: Reſpōſionibus viciſſim factis, ſub rub. de examinationibus teſtium.& eorū examinatoribus. In curia autē eccleſiaſtica, & alibi, vbi ius cōmune ſeruatur, & vbi non habet locum dicta pragmatica, procedetur ad examinationem teſtium per iudicem, & actuarium, vt iuris diſpoſitio expoſcit.de qua in.c.quoniam contra de proba.

Caput. XLIIII.

SEd quid ſi per examinatorem, & actuarium ſteterit, vel eorum alterum, quominus teſtes infra terminum examinarentur? Reſpondeat tibi regia pragmatica ſuper hoc prodita, cuius eſt initium: Et ſi per examinatorē, per quam condemnatur quilibet, per quem ſteterit, ad pœnam iudicis arbitrio moderandam, perſonarum qualitate inſpecta, cū commonitione iudicis, ne eam negligat exigere: debeatq; iudex ipſe reſtituere terminum partibus culpa actuarii, vel examinatoris decurſum. Quæ pragmatica (vt mea ſtat opinio) iuris etiam communis diſpoſitioni conſentanea eſſe videtur.

Caput. XLV.

TAmetſi de iuris cōmunis cenſura multitudo ſit teſtium refrenanda, non tamen certus eſt ſtatutus numerus teſtium examinandorū ſuper quouis articulo, quauiſue poſitione negata. Debet ergo in curia eccleſiaſtica, & vbi ius cōmune ſeruatur, iudex teſtium multitudinem ſuo arbitrio iuſto temperare. ſed in regno dubitari deſiuit, cum in hoc habeamus regiam nouellam pragmaticam, cuius eſt initium: Statuimus ſub rubrica de refrenatione teſtium: per quam ſancitum habes ſuper articulis, & poſitionibus non confeſſatis (vt eius verbis vtar non amplius q̃ ſeptem teſtes pro ſingulo articulo examinandos, niſi in materia confinium, & i factis antiquis, de quibus contenderetur hominum memoriam non extare: quo caſu decem ſuper tali articulo teſtes examinari placuit per extenſum, & non per vera eſſe. nec dicant vt proximus, pœna de qua in dicta pragmatica ſanctione examinatori contrafacienti imminente, qui maiorem numerum acceperit, niſi forte iudicens interloquendo pronuntiauerit ex cauſa eius animum mouente maiorem numerum accipiēdum: cuius tamen iudicis arbitrium numerum non excedat niſi vſq; ad tertiam partem.

Caput. XLVI.

TEſtibus ergo ſic productis, & examinatis inſtantibus partibus, vel earum altera, iudex publicari cēſebit i cauſa, vel partibus ſic vocatis, & præſentib? vel alterā p cōtumaciā abſente: & hoc i curia eccleſiaſtica, vel vbi ius cōmune ſeruatꝰ. In regno aūt ꝓdita eſt ſpecialis pragmatica ſuper hoc, cuius eſt initium: Curſu dilationum, ſub rub. de publicatione proceſſus: quæ cum ſeriatim de publicatione proceſſus loquatur vſq; ad conclu-

ſionem incluſiue, & de repulſa teſtium, & repulſa repulſæ, & de copia proceſſus, & de termino ad illum percunctandum, & aliis ad rem hanc attinentibus, abs te legenda, & inſpicienda ſit. Potes enim tu qui Pontificium, Imperatorum, & iureconſultorum monumenta perſcrutatus es, & illam perſcrutari.

Caput. XLVII.

FActa aũt publicatiõe ĩ cã, iudex aſſignabit terminũ, īfra quē partes recipiãt copiã atteſtationũ: quã copiã concedere debet iudex. vt in.c. quoniam contra de proba. Nam originalia iudex, vel actuarius penes ſe retinebit, vt ibi not. Qua quidem copia habita, iudex concedet terminum ad repulſam teſtium ſi fuerit petita. poſt quem terminum non audietur volens teſtes repulſare. vt in.c. licet de proba. de quo etiam in Spec. de teſte. §. publicatis. At in regno petita repulſa, ipſo iure conceſſa intelligitur. vt in pragmatica, Curſu dilationum. habetur.

Caput. XLVIII.

SEd hic diſputandum cenſeo de vna quæſtione, quæ poſſet ex facto quotidie incidere. Vocantur partes viciſſim ad audiendum iuramẽta teſtiũ, vt cõmuniter fit: excipitur contra teſtes, & dicenda per eos: nũ iudex inſtãte parte, debeat recipere ſtatim probationem ſuper tali exceptione: quando exceptio illa expreſſit cauſas exceptionis contra teſtes: vel poſſit hoc differre in tẽpus repulſæ poſt publicationem? Dicas cõcluſiue circa hoc ſtãdum eſſe arbitrio iudicis. Fallit ĩ tribus caſibus, de qbus in.c. ex parte Adæ de teſti. ĩ Glo. in ver. Infames, & notabiles. Et iudex in tali arbitrio ad plura reſpiciet: videlicet an illud de quo excipitur, habeat eandẽ æquitatẽ cũ prædictis caſibus exceptis: vt ſic ex eadem æquitate probationes prius recipiat. item an ſit publicum quod

excipitur. item an habeat excipiens probationes. item an ſit præſumptio contra excipientem: ꝙ faciat hoc cauſa differendi, & ſecundum huiuſmodi, & alias diuerſas circunſtantias facti, videbit iudex an expediat prius recipere teſtes reprobatorios, necne ſecundum Panhor. in ſuo iudiciario ordine, in. xiiii. char. in prima col. Et hæc nota.

Caput. XLIX.

Ergo, vt ex præcedentibus patet, tam de iuris cõmunis cenſura, q̃ de dictæ pragmaticæ diſpoſitione, repulſa, quæ alias in teſtes exceptio nuncupatur, debet admitti. Et de iſtis exceptionibus repulſatoriis contra teſtes vide Panhor. in dicto ſuo ordine iudiciario. in. xiiii. char. ii. col. vbi etiam ponit quomodo impugnantur dicta teſtium. Sed quia tu ſcis vulgatam illam regulam, Publicatis teſtibus, teſtes alios non admittendos regulariter, ob timorem ſubornationis, iuxta. c. fraternitatis de teſti. & Clem. ſecundæ eo. titu. & habetur in cõſtitutione, Iuriſperitorum altercationes, quidam cauſidici committentes ſaltem mente ſi non verbis, in legem cõtra ea quæ habentur per tex. Glo. & doc. in regula. Certum eſt, de regu. iur. lib. vi ſub nomine repulſæ. publicato proceſſu, articulos, ſiue poſitiones impertinentes ponunt idem, vel de directo contrarium cum primis capitulis, poſitionibus, vel articulis continentes: ſed contra eos prodita eſt regia nouella pragmatica, cuius eſt initium: Contingit ſæpe, ſub rub. de capitulis, & poſitionibus impertinentibus, in repulſa nõ ponendis: pœna de qua ibi, contrafacientibus imminente.

Caput. L.

Sed hic non ab re quærendum puto: Ecce ꝙ excipiẽs cõtra teſtes, obiicit contra eos nonnulla crimina, ex quibus teſtibus ipſis infamia irrogatur: num ſi illa

non probauerit, agi poſſit contra eum ad aliquam pœ nam in regno? Dicas ꝙ ſic. Nam contra talem obiicientem crimina in teſtes, & illa non probantem ſemiplene, vel per famam publicam. prodita eſt pœna, de qua in regia nouella pragmatica, cuius eſt initium: Crimina, & defectus, ſub rubrica de pœna opponentium &c.

Caput. LI.

SEd quia ſupra Capite. xxxii. & xxxiii. diximus de exceptionibus impedientibus litis ingreſſum, nō incongrue quærendum hic putamus de pœna opponentium exceptiones, & illas non probantium? Sup quo dicas contra eos proditam eſſe pœnam de iure communi per quam condemnatur quis ad expenſas. vt habetur in. c. fine litibus de dolo, & cōtu. At in regno alia eſt prodita pœna vltra expenſas, de qua per regiam nouellam pragmaticã, cuius ẽ initiũ: Quicũq; exceptionẽ, ſub rub. de pœna opponentium exceptiones, quas non probauerint. Vide ibi omnino.

Caput. LII.

FActa publicatione in cauſa, & expedita repulſa teſtium, & repulſa repulſæ, anteq̃ ad concluſionem deueniatur, ſolent fieri noui articuli, dependẽtes tamẽ ex primis: & peti ſuper eis teſtes produci, & examinari: proinde quæro, num ſint admittendi tam in prima, q̃ in ſecunda inſtantia: hoc eſt in cauſa appellationis? Et dicendum ꝙ ſic. iuxta materiam. c. fraternitatis de teſti. & Clem. ii. eo. titu. & habetur in conſtitutione, Iuriſperitorum. de quo dic, vt in dictis iuribus habetur. & maxime p Maria. Sonci. in dicto capi. fraternitatis.

Caput. LIII.

QVæro itaq; ad materiã, d qua ſupra Capite. xlix. facta publicatione in cauſa, partes allegant ſe nouos reperiſſe teſtẽs, quos petunt examinari, nũ debeant

admitti? Dicas, in regno non eſſe admittendos ob ti-
morem ſobornationis, etiam extra proceſſum, ad effe-
ctum vt de eis in ſententiando aliqua habeatur ratio; niſi
ſi ex actis appareat ante publicationem fuiſſe per partem
nominatos, & aliquo iuſto impedimento non fuiſſe exa-
minatos. Vide de hoc regiam nouellam pragmaticam,
cuius eſt initium. Quandoq; ſolent partes, ſub rubrica
de teſtibus, qui de nouo ſuperueniſſe allegantur. Et ſi nō
haberemus dictam pragmaticam: & aliam quæ initiū
habet, Contingit ſæpe, ſub rubrica de capitulis, & poſi-
tionibus impertinentibus in repulſa non ponendis: &
conſtitutionem, iuriſperitorum altercationes, facta etiā
publicatione poſſent teſtes de nouo recipi: etiam ſuper eiſ-
dem capitulis, & articulis, vel directo contrariis Et mo-
ueor ad ſic dicendum. Nam in cauſis ſummariis non ob-
ſtat publicatio, quin teſtes poſſint adhuc produci ſecun-
dum Alex. in conſi. lxvi. verſ. Quarto principaliter. lib.
iiii. & Cardi. Zab. in Clem. ii. de teſti. poſt Bar. in extra
uaganti ad reprimendum in verbo, & figura. Refert, &
ſequitur Firmianus in ſuo aureo indice, immo mauis re-
pertorio, in ver. Teſtes poſt publicatum proceſſum, in pri-
ma col. ibi, Item poteſt in cauſis ſummariis. Sed quia in
regno cauſæ ſunt ſummariæ, igitur &c. Sed (vt dixi) ob-
ſtant dictæ regiæ pragmaticæ: & conſtitutio prædicta:
ergo non procedit quod dicit. d. Alex. in dicto conſi. &
Cardi. poſt Bar. vbi ſupra.

Caput. LIIII.

SEd poſtq̄ (vt præmiſſum eſt) fuerit in cauſa proceſ-
ſum: vt quia lis eſt conteſtata: vel loco eius datus ter-
minus ad probandum, & defendendū: & iuramen-
tum calūniæ præſtitū: & dati articuli, & poſitiones. exa-
minati teſtes: & alia id genus: quæ omnia in actis redigē-
da ſunt per. c. quoniā, contra de proba. proceditur ad cō

cluſioné in cauſa p iudicem inſtantibus partibus, uel ea rum altera: & hoc de iure cõmuni. In regno autem ipſo iure per lapſum tanti termini, iuxta regiam pragmaticã, Curſu dilationum. de qua ſupra Capite. xlvi.

Caput. LV.

HVcuſq; duas partes ſubſtãtiales iudicii abſoluim⁹: nunc ſe offert tertia, & vltima pars abſoluenda. ſ. de ſententia. Eſt enim ſnia (ſi Spec. credendum ſit in tit. de ſenten. prola. in prin.) iudicialis diffinitio cõtro uerſiæ finẽ ĩponẽs, cõdẽnationẽ, vel abſolutionẽ cõtinẽs. Dicitur enim ſententia iudicialis diffinitio. vt in. l. i. ff. de re iudi. & debet continere condemnationem, uel abſolu tionem. c. illa, de accuſa. vbi de hoc in vlti. Glo. vel aliqd æquipollens. tex. habes, & exemplum in. c. in his. de ver bo. ſigni. Et eſt de actis, & inter acta connumeratur. vt videtur concludere Ioan. An. in ſua ad Spec. paraphraſi, immo mauis additione, in titu. de ſenten. prola. in prin. vbi ponit argumenta pro & contra: quibus obmiſſis vi detur concludere, ut ſupra retuli, & maxime per. c. cum æterni, de re iudi. lib. vi. ubi ſententiæ concipiendæ, & fe rendæ ponuntur inter acta, & agenda cauſæ.

Caput. LVI.

QVæro abs te qualiter ſe habere debeat actuarius in ordinandis proceſſibus, & præſentãdis illis iuſ dicenti in regno? Reſpondeat tibi regia nouella pragma tica ſuper hoc prodita, cuius eſt initium: Concluſione fa cta, ſub rub. de proceſſibus ordinandis &c. vbi ſeruatim habetur qualiter actuarius ipſe debeat ſe habere in di ctis proceſſibus. Vide iſtam: quia optime proſpexit circa hoc: tametſi uiderim eam male vbiq; ſeruari.

Caput. LVII.

ITem q̃ro q̃liter ſe hr̃e dẽat iudicẽs p̃ſẽtatis pceſſib⁹ p actuariũ cãæ: ẽt ꝫ h̃ abſoluit tibi regia pragmatica

Concluſione facta de qua in præcedenti Capite. Nam (vt in ea habetur) in. §. ſeu verſ. Iudex vero: iudex cauſæ proceſſum ſibi præſentatū referre, & expedire debet iuxta pragmaticam ſuper expeditione cauſarum ordinatā. Eoq; per vltimam ſententiam finito, ipſum tranſmittat perpetuo cōſeruandum in Archiuo ciuitatis: vbi iura publica ſeruari cōſueuerunt, ad pœnam priuationis officii.

Caput. LVIII.

VLterius quæro quomodo debeat ſententia ipſa diffinitiua ꝓferri? Dicas: ꝙ partibus præſentibus vel earum altera per contumaciam abſente: ita ꝙ citetur ad audiendā ſentētiam, de teſti. c. cum olim in fi. alias ſi feratur cōtra abſentē nō citatū, non tenet. vt not. de re iudica. c. tenor. in Glo. penul. Et requiritur citatio peremptoria alias non valet. vt videtur tenere Io. xxiiii. q iii. de illicita. Ber. de offi. dele. c. conſuluit Inno. in. c. ad petitionē de accuſa. Spec. in titu. de cita. §. viſo de tempore. verſ. alias autem: & in verſ. quid ſi lata. per quæ iura ita tenet Glo. in ver. non peremptorie. in Clem. ſæpe. §. ſententiā, de verbo. ſigni. Sed in regno cum ſint cauſæ ſūmariæ, vt ꝓbauimus in Soliloquiis noſtris, Soliloquio. viii. cuius eſt initium: Nemo eſt qui neſciat, ſufficit vna citatio, licet non peremptoria. vt probat tex. in indiuiduo in. d. Clem. ſæpe. in. §. ſentētiam ibi, licet nō perēptorie.

Caput. LIX.

ITerum quæro abs te quot debeat cōtinere ſententia diffinitiua? Reſpondet Panhor. in eo tractatu, qui iudiciarius ordo inſcribitur, debere eam ſex generaliter cōtinere. Primo, nomē iudicis, & eius qualitatis: puta an ſit delegatus, vel ordinarius. Secundo, litigātium nomina. Tertio, tenorem petitionis in iudicio porrectæ. Sed hodie hoc non vtimur, vt tenor petitionis inſeratur in ſentia: ſed tantum eius ſubſtantia: & ſufficit ꝙ quid ſiat

per æquipollens.c.in his de verbo.ſigni.& diximus ſupra Capite.lv. Quarto ſubſtantiam proceſſus cauſæ: puta litis conteſtationem, & alia id genus, de quibus abunde diximus ſupra Capite.iiii. Quinto, ꝙ fiat mentio in ſententia partes fuiſſe præſentes, vel per contumaciam abſentes. Sexto, ꝙ contineat condemnationem, vel abſolutionem, vel aliquid æquipollens vt ſupra.

Caput. LX.

ADhuc quæro abs te de forma ſententiæ? Dicas, ꝙ non poſſit recte forma aſſignari, cum ſm diuerſitatem libellorum ſententiæ ſint concipiendæ, cũ debeant eſſe conformes libellis regulariter.c.licet heli.de ſimo.c.qualiter, & quando.ii.de accuſa. Clem.ſæpe, de verbo ſigni.l.vt fundus.ff.commu.diui. & in quibus debeat eſſe conformitas, vide magiſtralem doctrinam Bal. in.l.i.in.ii.col. verſ.extra oppono.C.ſi plures vna ſen. vbi ſemper vide, licet nemo alleget. Et cũ miniſterio dixi regulariter ſententias debere eſſe cõformes libellis: cũ hoc non ſit perpetuũ: nã fallit quidẽ hæc regula in multis caſibus. Et.d.Feli. latiſſimũ iuris pelagus enumerat caſus. xxxi.in.d.c.licet heli.in quibus non opertet ſententiam eſſe conformem libello. Quos nota, & mãda memoriæ tanquam valde ſingulares.

Caput. LXI.

QVæritur adhuc, ſi lata ſententia diffinitiua, contingat ab ea appellari, quæ erit appellationis forma? Nolo incaſſum papyrũ occupare. Recurras ergo ad Panhor. in ſuo iudiciario ordine in.xvii.char.col.iii.i forma appellationis a diffinitiua. Et debet interponi infra. x.dies, alias ſententia tranſit in rem iudicatam. auten. hodie.C.de appel facit.c.quo ad conſultationem de re iudi. etiam ſi eſſet interloquutoria quo ad partem. vt in.c.cum dilecti, de electio. in fi.

Caput. LXII.

Item quæro, an poſſit quiſpiam verbo appellare a ſẽtentia? Diſtinguas. Aut in cõtinẽti vult appellare, iudice adhuc pro tribunali ſedẽte, & anteq̃ ad extraneos actus aduertat, & poteſt. vt in.l. litigatoribus. C. de appella. canon. ii. q. vi. c. fi. i fi. verſ. litigatoribus. not. de appella. c. i. lib. vi. in fi. in Glo. magna in prin. Aut appellat poſtq̃ iudex ad extrãneos actus diuertit: puta ad prandium: & tunc requiritur, ꝙ in ſcriptis appellet ſicut ab interloquutoria: vt in. l. ii. ff. de appel. & C. eo. titu. l. eos. §. ſi autẽ. Et hoc iure vtimur: eſtq; hoc moribus receptũ.

Capite. LXIII.

Quæro iterũ abs te de tẽporibus appellationũ ad introducendũ proceſſum in regno. Vide conſtitutionem regni, Appellationum tempora, quæ eſt in viridi obſeruantia, & eam obſeruari mandatur coram quibuſcunq; iudicibus, etiam in ſacro cõſilio, per regiam nouellam pragmaticam, cuius eſt initium: Appellationum tẽpora, ſub rubrica de temporibus appellationum.

Caput. LXIIII.

Vtrũ in regno poſſit in ſentẽtiis expenſarum cõdennatio reſeruari? Dicas ꝙ nõ, prohibente hoc regia nouella pragmatica, cuius eſt initiũ: Temeritatẽ litigãtiũ, ſub rub. de expẽſa℞ cõdẽnatione nõ reſeruãda.

Caput. LXV.

Sed quid ſi fuerit appellatũ a ſententia, in qua fuit facta ẽt cõdẽnatio in expẽſis, nũ pendente apelatione ſolu ẽt expẽſæ. In curia eccleſiaſtica, & vbi ius commune ſeruatur, dicas ꝙ non: quia per appellationem ſuſpenditur pronuntiatum: v probatur in. c. quo ad conſultationem, de re iudi. & in. c. venientes de iureiur. Sed i regno diſtinguendum, vt diſtinguit regia nouella pragmatica, quæ initium habet. Q ui in cauſa principali, ſub ru-

brica de expenſis ſoluendis per appellantes &c. Vide ibi literam, & manda memoriæ in practica.

Caput. LXVI.

Q Værо. ſi inſtantia cauſæ fuerit perempta, num reſti tuetur non refectis expenſis? Dicas q nõ vide regiã pragmaticam, cuius eſt initiũ: Inſtantia cauſæ, ſub rubrica de inſtantia non reſtituenda ſine reſtitutione expenſarum: quæ optime diſtinguit, quando eſt perempta per negligentiam partis, & quando per iudicis: vt primo caſu ſolutis expenſis reſtituatur: ſecundo ipſo iure. Et ibi etiã habetur quando dicatur ſtetiſſe per iudicem. Quam vide omnino: quia ſe limitat ad calcem in aliquibus perſonis, quibus beneficium reſtitutionis in integrum a iure, & regni conſtitutionis ſubuenitur. vt ibi.

Caput. LXVII.

QVia ſi a ſententia non fuerit appellatum intra. x. dies, vel ſi fuerit appellatum, & appellans eam non introduxerit in regno infra terminum, de quo in conſtitutione, Appellationis tẽpora ſoia trãſit in rem iudicatam, vt ſæpe probatum eſt, & appellatio deſeritur: & perinde habetur ac ſi appellatio non fuiſſet interpoſita: ac per hoc ſententia eſt exequutioni mandanda: alias parum prodeſſet ſententias proferre, niſi exequutioni debitæ mandarentur. vt in. c. cũ aliquibus, de re iudica. ideo quæro pro complemento iuſtius compendioſæ, & breuiſſime Practicæ: quo ordine exequutio? Ego circa hoc remitto te ad Panhor. in dicto ſuo iudiciario ordine, char. xviii. vbi i. iii. & iiii. colum. & etiam. v. optime ponit ordinem exequutionis faciendæ Et ibi ponit formam ſcribendi actis præcepti factum nuntio pro exequutione ſententiæ, & etiam

formam ſcribendi exequutori. Et velim te non pigeat videre etiam ibi Panhor. diſtinguentem multiplices ſententiarum ſpecies: quarum quædam nunq̃ tranſeant in rem iudicatam: vt quarum obſeruantia a induceret peccatũ mortale, & periculum animæ. c. tenor, de re iudi. & c. cõſanguinei. & c. fraternitatis. de frigi. & male. Quædam ſunt quæ ſtatim tranſeunt in rem iudicatam: vt eſt ſententia excomunicationis; quia trahit ſecum exequutionem, c. paſtoralis. de appel. quod tamen intellige, vt ibi per eum. Sunt & quidam caſus, in quibus diffinitiua ſententia ſtatim tranſit in rem iudicatam: quæ notantur de re iudi. ſuper rubri. Quædam vero ſententiæ tenent medium: qa tranſeunt in rem iudicatam non ſtatim, ſed poſt. x. dies. Et iſtud regulariter obtinet, vt dicit ibi Panhor. diſtinguens etiam de multiplici nullitate ſentẽtiæ: & quando in rem tranſeat iudicatam: & quando non. Quæ omnia ſunt perpetua memoria digna: cum quotidie poſſint tibi ex facto incidere.

Habes, Lector candidiſſime, ex Pontificio, Cæſareoq; iure, & regni Conſtitutionibus, Capitulis, Pragmaticis, & Ritibus excerptam Practicam iudiciariam compendioſam, & vtilem: tam Canonicam, q̃ Ciuilem: tam ordinariam, q̃ extraordinariam: & maximę in regno, citius tamen, q̃ ſperaueram ob varias, ac multiplices reipub. occupationes. Cui tamen omni animo, & ſtudio me accinxi: illamq; tandem per dies quindecim abſolui. Deo igitur Opt. Max. a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum proficiſcitur, laudes offerantur innumeræ. Dixi.

DIFFERENTIAE INTER VTRVN-que ius commune; Pontificium ſcilicet, & Cæſa-reum: & Regni huius Siciliæ Sanctiones per Reuerendum dominum Ioannem de Arnono de ſancto Angelo Faſanellæ, diuini, & humani iuris laureatum, Deo Opt. Max. authore initium ſumunt.

Ioannis de Arnono ad nouellos legum laureatos in Differentias inter ius commune vtrunque, & ius regni Siciliæ præfatio.

Miratur forte quiſpiam me, quod tametſi aliam ſcribendi materiam, & altiorem quidem potuiſſe in iure ſuſcipere, ex qua & laudem, & gloriam non mediocrem eſſē proculdubio aſſequuturus, hanc mihi materiam delegerim, hanc ſcribendi prouinciam obiuerim: quæ ſi laborioſa quidem, & vtilis non parum ſit: non tamen ſubtilis, & (vt aliſit) alta, & difficilis. Sed nō miretur qui bn̄ circūſpicit: ac ꝓpoſitū ītueaꝛ meū: quippe cū diui extet Platonis ſnia: Oportere hominē eſſe cōmodum, & nō ſeipſum tantum intueri: nō quæro quæ mea ſunt: ſed quæ aliorum. Stat igitur mihi fuerit hominum vtilitati (quo ad poſſim) in aliquo ſtuduiſſe: quandoquidem ſapientis fuerit illius ſententia: Nobis non ſolum nato eſſe: ſed & patriæ, parentibus, & amicis. Conſpiciens igitur in hoc Siciliæ regno ius commune vtrunque. Pontificium ſcilicet, & Cæſareum per Cōſtitutiones, Capitula, Pragmaticas, & Ritus in non parum multis fuiſſe correctum,

emendatumq́, atq́ ab aula receſſiſſe, ſtatui ad cõmunem omnium vtilitatem, & eorum maxime qui in Pontificium maximorum, diuorumq́ Cæſarum, ac iurecõſultorum monumentis eruditi, in illis lauream fuerunt coronã aſſequuti, afferre in medium Differentias inter ius cõmune vtrunq́, & ius regni huius Siciliæ notabiliores: vt his poſitis, qui a Pontificibus maximis, diuiſq́ Cæſaribus, ac iureconſultis ad regni huius iura conuolarint, non ignorent quid in regno fieri: quidue in foro ſeruari debeat, in quoue iura communi ab aula ipſa receſſerint. Quippe ex facto ſæpe videmus incidere: vt qui in cõmuni iure peritus, reſolutuſue ſit, in iudicio poſtea erubeſcat, cũ regni iura non nouerit. Omni igitur animi ſtudio regni huius. Siciliæ Sanctiones circumiẽs, quas potui has, tametſi non omnes, notabiliores tamẽ (vt dixi) perutilioresq́ Differentias congeſſi. Valete.

Differenntia prima.

PRima igitur Differentia (tametſi generalis ſit) hæc eſſe perhibet. Nã quis omnes populi legibus, ac moribus vtantur: vt habemus in .l. omnes populi. & ibi latius p Bar. & alios. ff. de iuſti. & iur. & .l. cũctos populos. vbi per Bal. etiã latius, & alios ſcribentes. C. de ſum. tri. & fide catho. Attamen in regno caſſatis dictis legibus aduerſantibus cõſtitutionibus, & cõſuetudinibus regni, vtimur dictis regni cõſtitutionibus: & his deficientibus, vtimur cõſuetudinibus approbatis: quibus etiã deficientibus, vtimur legibus Longobardis: & vltimo legibus Romanis. tex. eſt in procemio cõſtitutionũ regni circa fi. ibi, Quas caſſatis in regno prædicto legibus &c. iũcta conſt. Puritatẽ, ſub rubrica de ſacramẽto præſtãdo a baiulis, & camerariis.

Differentia. II.

TAmetſi de iure cõi materia, vſurariæ prauitatis non

ptinat ad iuriſditionē, & poteſtatē domini tēporalis. ſed de iure dicta cauſa, & eius diſpoſitio ſpectet ad iudicē eccleſiaſticum, vt concludit Bar. in. l. Titia. ff. ſolu. matri. & Fede. de ſe. cōſi. ccxvi. cui⁹ ē initiū: Domino Andreæ, ad finem cum ſimil. vt tradit Alex. in. d. l. Titia, in. iiii. col. & idem Alex. in ſuo conſi. ix. cuius eſt initium: Præſtantiſſime doctor. lib. iiii. Et ſicut dominus ſecularis non poteſt de cauſa vſuraria cognoſcere, ita pariter nō poteſt ſtatuere aliquid in tali cauſa: quia à pari procedūt poteſtas cognoſcendi, iudicandi, & ſtatuendi. & ita Fede. concludit conſ. xcvi. cuius eſt initium: Apparet. & ſequitur Pau. de Ca. in ſuo conſi. lxxi. incip. Viſis, & ponderatis. col. i. Refert, & ſequitur. d. Philip. Dec. in ſuo pleniſſimo, & elegantiſſimo conſi. clxx. incip. Diuino implorato præſidio, viſo themate, & his quæ narrata ſunt: & dixi in Problematibus meis, Problemate. xiii. cuius eſt initium: In Epitomatibus noſtris. Attamen de iure conſtitutionum regni dominus temporalis eſt iudex competens in materia vſurariæ prauitatis, per conſtitutionem, Vſurariorum de vſurariis puniendis. Item de iure canonico alia ē pœna vſurarioꝝ de q̄ i. c. i. & p totū. extra de vſu. Sed per dictam conſtitutionem eſt prodita pœna publicationis omnium bonorū. Et dato ꝙ de iure verū ſit id quod ſuperius dixi in dicto meo Problemate. xiii, tamē de facto in regno ſeruaꝛ̄ dicta cōſtitutio, Vſurarioꝝ.

Differentia. III.

d E iure communi, ſiquis gladium extraxerit: & alium non occiderit, pœna tenetur. l. Corneliæ de ſicariis. vt. ff. ad. l. Cor. de ſica. l. i. §. diuus. verſ. & ex te. Per conſtitutionem autem regni, Aſperitatem, ſub rubrica. de pœna eius, qui contra aliquem tātum arma extraxerit, tenetur pœna pecuniaria. Et vide Glo. i. in dicta conſtitutione, Aſperitatem.

Differentia. IIII.

DE iure communi, percuſſor tenetur pœna .l. Corneliæ de ſicariis.l.i.§. diuus.ff. ad.l. Cornel. de ſica. cuius pœna eſt vel deportatio, vel ultimo ſupplitium. vt eo.tit.l.iii.ad fi. De iure vero regni imponitur pœna manus cum qua percuſſit. vt in cõſtitutione, Si quis aliquẽ, de percuſſio, illicita cum armis.

Differentia. V.

DE iure communi, homicidæ interdum puniuntur ad mortem, interdũ ad deportationem. vt.ff.ad.l. Cor.de ſica.l.iii.§.pe. Sed de iure regni indiſtincte damnatur ad mortem, per conſtitutionem, Terminum vitæ hominis, ſub rubrica de homicidiis puniendis.

Differentia. VI.

DE iure cõmuni, violentia illata meretricibus eſt impunita. vt.ff.de fur.l.verũ ad fi.& ar.ff.de iniur.l. itẽ apud Labeonẽ.§. ſi quis virgines. & eſt ratio. C. de adul.l.qui adulteriũ ad fi. De iure vero regni, inferens violẽtiã meretricibus, vltimo ſupplitio cõdemnatur, per cõſtitutionẽ, Omnes noſtri regiminis ſceptro, ſub rubrica de violentia meretricibus illata. Debent tamen (vt dicit Glo. prima in dicta conſtitutione) per clamorem teſtari dictam violentiam.

Differentia. VII.

DE iure cõmuni canonico, põt cõtrahere matrimoniũ rapta cũ raptore, ſi prior diſſenſus tranſeat ĩ cõſenſum. vt extra de rapto.c. accedens cum ſuis ſimili. De iure vero regni, non põt raptor cũ rapta matrimoniũ contrahere, quo ad hoc ut raptor capitali ſe eximat ſnia. vt ĩ cõſtitutiõe, Capitalẽ, ſub rub. de raptoribꝰ virginũ, ⁊ viduaꝝ.

Differentia. VIII.

DE iure cõi, ſi poſt trinã denũtiatiõẽ, vel ſine denuntiatione inuẽtus fuerit qſpiã mulierẽ clamãtẽ attẽ-

ptare,traditur iudici puniẽdus ſtatim.vt.C.de adul. au ten.ſiqs ei. De iure vero regni,non punitur ſtatim, ſed remittitur ad principẽ puniendus.vt in conſtitutione,In quæſtionibus violẽtiarum,ſub rubrica de raptoribus vir ginum,& viduarum.

Differentia. IX.

De iure cõi,eſt in omni caſu prohibita probatio p pugnã,ſeu duellũ.vt.C.de actio.& obliga.l.regãtes. & de cleri.pugnã.in duello p totũ.& extra de purgatione vulga.p totũ. De iure vero regni,eſt pmiſſa ꝓbatio p pugnã,ſeu duellũ in duobus caſibus:videlicet in crimine læſæ maieſtatis:& in crimine mortis abſconſæ. vt in cõſtitutione,In quæſtionibus violentiarum,ſub rubrica de raptoribus virginum,& viduarum.

Differentia. X.

De iure cõmuni:nõ ſuccurrens mulieri violẽtiã patiẽti,& clamãti nõ punitur,& hoc de iure ciuili.vt dicit.Glo.i.in cõſtitutione,Quicunq̃,ſub rub. ſiquis mulieri violentiã patienti &c. Nã de iure canonico eſt ſecus. vt habetur in.c.dilecto.de ſenten.exco.lib.vi. De iure vero regni non ſuccurrens ſic clamanti,vt ſupra, tenetur pœnã.iiii.Auguſtaliũ.vt in dicta cõſtitutione,Quicũq̃.

Differentia. XI.

De iure cõi,occupans violenter rem immobilem : ea reſtituta primitus in totũ ſi ſua res erat, vel extimatione rei ſi nõ eſſet res propria,punitur.vt.C. vnde vi.l.ſi quis in tantã. De iure vero regni ſecus:quia non in tãtam æxtimationẽ rei:ſed immediate æxtimationis punitur.vt in conſtitutione,Violentias ſubiectorum,ſub rubrica de violentiis circa poſſeſſionẽ admiſſis.

Differentia. XII.

De iure cõi,nõ tenẽtur ſingulares ſucceſſores inuaſoris poſſeſſorio iudicio.vt.ff.de vi.& vi.arma.l.cũ a

te:ſed vniuerſalis tm̃ vt hæres.vt eo.titu.l.ſ.ad fi. De iure vero regni eſt ſecus. Nã daĩ electio ſpoliato velit agere contra deicientẽ,aut contra quemlibet ſingularem ſuc ceſſorem.vt in cõſtitutione, Circa violẽtiarum, ſub rubrica.de reſtitutione poſſeſſionis:quæ in hoc eſt conformis cũ diſpoſitione iuris canonici.vt extra de reſti.ſpolia.c.ſæpe.& p Glo.i.ĩ dicta cõſtitutione,Circa violẽtias.

Differentia. XIII.

d E iure cõmuni,de damnis,& maleficiis clandeſtinis cõmiſſis nõ tenẽtur hoĩs locorum:quia pœna debet tenere ſuos authores.l.ſancimus.C.de pœnis. De iure vero regni eſt ſecus. Nã tenentur homines locorũ non repertis maleſactoribus,pecunialiter tamen. vt in conſtitutione, Super inciosionibus, de maleficiis clãdeſtinis puniendis,& in conſtitutione,Si damna clandeſtina,ſub rubrica de homicidiis, & damnis clandeſtinis, quorum authores inueniri non poſſunt.

Differentia. XIIII.

d E iure cõmuni,ſuripiens quicq̃ de naufragiis, vel incendiis punitur pœna:quæ tñ nõ eſt ita grauis, p.l.Pedius.ff.de icẽdio,rui.naufra.& p autẽ.nã uigia.C.de ſue. De iure vero regni, punitur grauiori pœna,quia capite punitur,& ciuiliter in quadruplum.vt in conſtitutione,Rapinas eorum,ſub rubrica de ſurripiẽtibus aliquid de naufragiis,vel incendiis.

Differentia. XV.

d E iure cõi,de iniuriis illatis curialibus regis,vel imperatoris tenetur inferẽs illas in pœnã a iure proditam. De iure vero regni tenetur ad duplicatam pœnã,q̃ ſi alii priuato intuliſſet.vt in cõſtitutione,Vt participatio,ſub rub.de iniuriis curialibus illatis,& merito, q̃a vt not.Glo.i.ĩ dicta cõſtitutiõe,Vt participatio, iniuria creſcit ex pſona eius cui irrogatur.vt,ff.de iniur.l.præ

tor,§.atrocem.

Differentia. X V I.

E iure cõi, videtur ꝙ pupillus,& vidua nõ poſſint eligere niſi forũ ſerenitatis iperatoris vt.l.i.quo modo,& qñ imperator inter pupillũ,& vid. Sed de iure regni,dicũt quidã,ꝙ eccleſia ꝓcurator fiſci, pupillus,orphan⁹,vidua paup,ſeu quælibet debilis pſona declinare põt forũ cuiuſlibet iudicis,p cõſtitutionẽ,Iuſti cultores,ſub ru.de qbus cauſis primitus cognoſcat̃.vt dicit ibi Glo.i.

Differentia. X V I I.

E iure cõi,pœna criminis peculatus ẽ deportatio. vt in.l.iii.ff.de crimi.pecu. Sed de iure regni eſt pœna capitalis per conſtitutionem, Officiales ibi capite puniãtur,ſub rub.de officialibus reipublicæ.

Differentia. X V I I I.

E iure cõi,inferior iudex non pdit iuriſditionẽ propter præſentiã iudicis maioris.vt in auten,de defenſorib.ciui.& p Glo.iii.in ver.Silere.in cõſtitutione Honorẽ debitũ,ſub rub.de eodẽ iuſtitiario. De iure vero regni ſic.Nã iuſtitiarii regionũ ſilẽt quouſq; magiſter iuſtitiarius curiam teneat in loco,per dictam conſtitutionẽ Honorẽ debitũ,per rationẽ quã reddit ad fi. q\a minus lumẽ p luminare maius ſuperueniẽs obſcuratur.

Differentia. X I X.

E iure cõi,clericus debet corã iudice ſuo eccleſiaſtico cõueniri de omni maleficio.vt eſt tex.i.c. cũ nõ ab homine,extra de iudi. Sed de iure regni,põt p curiam regis cognoſci de crimine maieſtatis, & proditionis,vel alio magno per clericum cõmiſſo,per conſtitutionem,De perſonis,ſub rub.vbi clericus in maleficiis debeat conueniri.Seu doctores ibi communiter dicunt,illam conſtitutionem ſic diſponentem,nõ potuiſſe edi i præiudiciũ iuriſditionis eccleſiaſticæ,eccleſiaſticiq; ordinis.

Differentia. XX.

DE iure cõmuni, in cauſa criminali petit inſtantia p lapſum biẽnii. vt in.l. properandũ in prin. C. de iu di. &.l.i. C. infra quãtũ tem. dur. ac. cri. *Sed* de iure regni, debet infra trimeſtis tẽporis ſpacium terminari. vt in cõſtitutione, Cauſas, alias ſub rubricella, Noua cõſtitu tio, poſita ſub rubrica Qualiter iuſtitiari ſe regere debeãt in prouincia ſibi decreta. Non tamen perimitur inſtantia, ſi non fuerit terminata infra trimeſte.

Differentia. XXI.

DE iure cõmuni, omnibus aliis deficientibus vir, & vxor adinuicẽ ſuccedunt. per vnde vir, & vxor. C. *Sed* de iure regni eſt ſecus. Nã ſuccedit fiſcus. vt per Glo. in uer. *Sine* hærede, ibi *Sed* nunquid vir, & vxor in conſtitutione, Dohanæ, ſub rubrica de offi. ſecreti.

Differentia. XXII.

DE iure cõmuni, de quacunq; re cõueniatur clericus, debet cõueniri corã iudice ſuo eccleſiaſtico. vt in. c. ſi diligenti, & p totũ. extra de foro cõpe. *Sed de* iure regni eſt ſecus. Nã in ciuili examine reſpondebit, ſiue agatur peritorio, ſiue quolibet poſſeſſorio adipiſcẽdæ, re cuperandæ, vel etiã retinẽdæ poſſeſſionis: ſeu actione pe cuniaria, per cõſtitutionẽ, De burgenſaticis, ſub rubrica de ſacramento preſtando a baiulis: ſed non eſt moribus recepta. Et adde, c. regni. incip. Robertus &c. Omnis præ datio, & inuaſio &c. ſub rubrica de ſpoliatis pro layco cõ tra clericũ. & cap. Robertus. &c. Caritatis affectus, ſub rubrica Conſeruatorium pro layco contra clericum.

Differentia. XXIII.

DE iure communi, in cauſa ciuili perit inſtantia p triennium. vt in.l. properandũ. C. de iudi. De iure vero regni ſecus. Nam per ſpacium duorum menſiũ. vt in conſtitutione, Omnes baiuli, ſub rub. Infra

quod tempus cauſa debeat terminari. Sed non eſt moribus recepta.

Differentia. XXIIII.

DE iure cõmuni, cauſæ breuiores nõ exigunt ſententiam in ſcriptis ferenda. vt in auten. C. de ſenten. ex. peri. recitã. De iure vero regni ſecus. Nã & in breuioribus etiã cauſis exigitur ſententia in ſcriptis, vt in cõſtitutiõe, Ab oĩbus, ſub ru. de ſentẽ. in ſcriptis ferẽdis ſecũdũ primã opinionẽ, Glo. in dicta conſtitutione, Ab omnibus. Sed ſecundum vltimam, & meliorẽ eſt ſecus, per conſtitutionem primam de dilatio.

Differentia. XXV.

DE iure cõi, inſtrumenta in papyro conſcripta bene probant. vt in. c. cũ dilecta, §. nos igitur attẽdẽtes. extra de cõfirma. vtili, vel inuti. De ire uero regni eſt ſecus. Nam non probant, niſi in pergamenis cõſcribantur, niſi ſint apocæ. vt in conſtitutione, Conſuetudinem, ſub rubrica de inſtrumentis conficiendis.

Differentia. XXVI.

DE iure cõmuni, ſpeciale eſt, ꝙ omnibus poſtpoſitis, & obmiſſis medijs appellatur ad Papã, vt. ij. q. vi. c. ſi quis putauerit, & extra de appel. c. ſi duobus. & nor. p Azo. C. de ſumma tri. in ſumma. De iure vero regni eſt ſecus. Nam etiã ad regẽ, & ad magnam curiam appellatur obmiſſo medio. vt in conſtitutione, Cum noua noſtri nominis, ſub rubrica de iudicibus &c. & ibi Glo. vlti. in ver. Sed ad celſitudinem.

Differentia XXVII.

DE iure communi, ſubſcriptio propriæ manus teſtium in inſtrumẽto neceſſaria non eſt, ſed Tabellio poteſt ſcribere nomina teſtiũ in inſtrumento. vt in auten. de fide inſtru. §. ſed & ſi iſtrumẽta. & not. C. de dona. l. donatio, in Glo. nõ etiã &c. &. C. de teſtam. l.

vlti. De iure uero regni eſt ſecus quia ad validitatem inſtrumenti requiritur ſubſcriptio pręſentium manus teſtiũ, vt in cõſtitutione, Inſtrumentoꝝ ſi rebus. & ibi Glo. i ver. Subſcribant, ſub rubrica de fide, & authoritate īſtrumē toꝝ. Et q neſciſit ſcribere, debēt facere crucem iuxta mo dũ, quē ponit i Glo. i ver. Aſſumātur, ibi. Et debet talis teſtis &c.

Differentia. XXVIII.

E iure cõi, prius q̄ſpiã quatuor edictis citabatur, d vt not. ff. de iudi. l. ad peręptoriũ, cũ ſſ. ſequē. De iure uero regni fit una citatio perēptoria pro omni bus. vt i cõſtitutiõe, Edictorũ, ſub ru. de literis citatoriis.

Differentia. XXIX.

DE iu re cõi, creditur nũtio de actu citationis. vt, i. c. cũ parati, de appella. & habetur in. c. qm contra. in ver. Citationes, de Proba. De iure vero regni eſt ſecus. Nã nõ creditur ſoli nuntio, niſi habeat pręſentiam teſtiũ. vt in cõſtitutione, Citationis literę, ſub rub. de aſ ſignatione literarum citatorium. Et adde regiã pragma ticam ſecundam in ordine, incip. Q uilibet agere &c.

Differentia. XXX.

E iure cõmuni, poteſt quis ſuo ſenſu lite cõteſtata, d vel nõ, ſuper ciuili actione trãſigere & exp̄ſſe, & ta cite. vt. C. de pactis. l. poſtq̄ liti. De iure vero regni eſt ſecus. Nam poſt litem conteſtatã ſine licentia cu rię non põt. vt in conſtitutione, Sponte volētibus, ſub rub. de pactionibus inhibitis.

Differentia. XXXI.

E iure cõmuni, contumax in criminalibus, licet d eius bona adnotentur, nõ tamē infra annũ de con tumacia punitur: quia ſi comparet, & pręſtat cau tionē de ſtando iuri, auditur. vt in. l. i. ff. de requir. reis. De iure verò regni eſt ſecus. Nam & adnotãtur bona, & punitur in tertia parte mobilium per conſtitutionem,

Grandis vtilitas, ſub rubrica de pœna cõtumaciæ in criminalibus cauſis, quis poſtea compareat.

Differentia. XXXII.

DE iure cõmuni, contumax in criminalibus poſt annum etiã habet facultatem ſe defendendi. vt. ff. de quirẽte. l. annus ad fi. De iure vero regni eſt ſecus. Nã contumax poſitus in banno cũ ſolemnitate conſtitutionis, Grandis vtilitas, nullam habet poſt annum facultatem ſe defendendi ſuper principali cauſa poſtq̃ fuerit foriudicatus. per conſtitutionem, Pœnam hetum, ſub rubrica de forbannis, & foriudicatis.

Differentia. XXXIII.

DE iure cõmuni in criminalibus cauſis nõ admittitur procurator. l. penul. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. c. veniens. extra de accuſa. De iure vero regni, vniuerſitates, & mulieres coniugatæ in criminalibus admittuntur per procuratorem, & ſindicum ſiue accuſent, ſiue accuſent. p cõſtitutionẽ, Generalia iura cõdentes, ſub rubrica vt vniuerſitas accuſata, & mulieres cõiugatæ &c.

Differentia. XXXIIII.

DE iure cõmuni, filius debet alere patrẽ, & ecõtra, vt. ff. de libe. agno, ſi quis a liberis. De iure vero regni, nec pater filium, nec filius patrem foriudicatum alere debet. per conſtitutionem, Pœna carere volentes, de vxoribus foriudicatorum, & parentibus. vbi Glo. prima.

Differentia. XXXV.

DE iure communi, accuſans quempiam, & non probans punitur ſimilitudine ſupplicii: quia calumniari præſumitur. vt. C. de accuſa. l. i. & ff. ad turpi. l. i. De iure vero regni requiritur, ꝙ nõ probans ſit in euidenti calũnia vt puniatur, p cõſtitutionẽ, Pœnã calũniæ, ſub rubrica de pœna calũniæ cõtra calumniantes ſtabilita.

Differentia. XXXVI.

E iure cõmuni, licet trãſigere in criminalibus quã
d docunq; iuxta.l.tranſigere.C.de tranſac.etiã ſine
licentia iudicis. De iure uero regni ſecus. Nã in
his quæ ſanguinis pœnã iponunt, & in quibus trãſactio
nes, uel pactiones fieri uetera iura ꝑmittunt. vt in.d.l.trã
ſigere: nõ ꝑmittitur trãſactio ſine licẽtia curiæ poſtq̃ par
tes citatæ in iudicio cõparuerint: uel poſtq̃ eſt facta litis
cõteſtatio, ꝑ conſtitutionem, Poſt citationem emiſſam,
ſub rubrica lite nõ conteſtata in criminali iudicio. &c.

Differentia. XXXVII.

E iure cõi, oblato libello dantur deliberatoriæ in-
d duciæ.xx. dierũ ad reſpondẽdum, per auten. offe-
rat. C. de litis cõteſta. De iure uero regni eſt ſecus.
Nã ſtatim oblato libello ſine aliis induciis debet reſpon-
deri ſecundũ vnam intelligentiã: vel ſm aliã infra triduũ,
ꝑ cõſtitutionẽ, Dilationes, ſub rub. de dilationibus. De
cuius conſtitutionis tñ multiplici intelligẽtia, vide omni
no Glo. ibi in uer. oblato libello. & adde regiam nouel-
lam pragmaticam, Comparente reo.

Differentia. XXXVIII.

E iure cõi, exceptiones dilatoriæ poſſunt quan-
d docunq; probari poſt litẽ conteſtatam, dũmodo
aurea opponãtur. vt in.l. exceptionẽ. C. de ꝓba.
De iure vero regni eſt ſecus. Nam debent proponi ante li
tis conteſtationem, & probari. vt in conſtitutione, Exce
ptiones, de exceptionibus, & dilationibus proponendis
in iudicio.

Differentia. XXXIX.

E iure communi, ſi accuſo te de minori crimine: &
d tu reaccuſas me de maiori anteq̃ nomen tuũ ſit re-
ceptum inter reos, impeditur accuſatio mea, & pri
us in tua proceditur. vt. C. qui accuſare non poſ.l.i.
De iure uero regni eſt ſecus: quia in utraq; accuſatione
ſimul

ſimul proceditur, per conſtitutionem, *Si ciuiliter agens*, ſub rubrica de litis conteſtatione, in criminali, uel in ciui. &c.

Differentia. XL.

DE iure cõmuni, ſi ago ciuiliter contra te: & tu recon uenis me criminaliter, impeditur litis conteſtatio vel proceſſus iudicii. vt. C. de ordi. cogni. l. fi. De iure ve ro regni eſt ſecus: quia non (vt olim) impeditur litis con teſtatio, vel proceſſus iudicii: ſed abſq; præiudicio aliquo in vtraq; cauſa ſimiliter proceditur, per conſtitutionem, ſi ciuiliter agens, de litis conteſtatione in criminali, vel in ciuili &c.

Differentia. XLI.

DE iure cõmuni indiſtincte citatus corã maiori audi torio poteſt deſerere inchoatam litem coram mino ri iudice. vt. ff. de reiudica. l. cõtra. §. fi. De iure vero re gni eſt ſecus. Nam accuſatus coram iuſtitiario de pari, vel minori crimine, vel de quæſtione feudali, ſi citatur coram magiſtro iuſtitiario, nõ poteſt deſerere litẽ inchoatam co ram iuſtitiario, niſi crimen de quo citatur apud magiſtrũ iuſtitiariũ eſſet maius. Hæc tamen diſtinctio nõ cadit in crimine læſæ maieſtatis, nam eo crimine prius accuſatus coram iuſtitiario ibi debet perſiſtere. Hæc omnia habes per conſtitutionem, Contingit interdum, ſub rubrica de accuſato coràm iuſtitiario.

Differentia. XLII.

DE iure cõmuni, exceptio filiationis impedit litis cõ teſtationẽ, per. l nõ ignorat. C. qui accuſa. nõ poſ. Nam ibi mater non admittitur ad proſequendam mor tem filii, & accuſationem proinde inſtituendã, niſi primo doceat ꝙ fuerit mater. De iure vero regni eſt ſecus. Nã iſta exceptio filiationis ſicut & exceptio generis, ſiue gen tis & ꝙ hæres non ſit qui actionem, vel accuſationem intendit, non impedit litis conteſtationem, per conſtitu

tionẽ, Exceptione, ſub rub. de litis conteſtatione nõ retar
danda exceptionis obiectu.

Differentia. XLIII.

d E iure cõmuni, poteſt quis ſuas exceptiones perẽ-
ptorias proponere, & probare vſq; ad ſententiam,
per.l.peremptorias.C.ſenten.reſcin.nõ poſ. De
iure vero regni eſt ſecus, p conſtitutionẽ, Lite legitime cõ
teſtata, ſub rub. de proceſſu iudicii: quæ vult, vt tã actor
intentionẽ ſuam, q̃ reus ſuam exceptionẽ proponat infra
biduum poſt litis cõteſtationẽ: poſtea non audiuntur: &
probabunt infra terminum conſtitutum: qui erit arbi-
trio iudicis: vt dicitur in dicta conſtitutione ad fi. Sed de
iſtis vide omnino regiam nouellam pragmaticam, Com
parente reo: quæ aliter circa prædictas exceptiones vide-
tur diſponere, q̃ ſup: adicta conſtitutio proſpexerit.

Differentia. XLIIII.

DE iure cõmuni, ſufficit ſemel iurare in cauſa de calũ
nia. vt. C. de iura. cal. Hoc ſacramẽtũ. De iure ve-
ro regni eſt ſecus, p cõſtitutionem, Si exceptio perempto-
ria, ſm vnam lectionẽ Glo. ii. ibi in verbo. malitioſa, ſub
rub. de exceptionibus malitioſe oppoſitis. vbi habetur
poſſe exigi a iudice iuramentũ ab opponente exceptionẽ
perẽptoriam: q̃ nõ malitioſe, nec cauſa tantum prorogã-
di iudicium eã opponat: & in quantũ ad fi. mandat non
probantem exceptionem in expenſis cõdemnari. Adde
adauctam eſſe ad pœnã in hoc per regiam nouellã prag-
maticam, Quicunq; ſub rub. de pœna opponentium ex
ceptiones: quas nõ probauerint: vt vltra expenſas condẽ
netur in decem tarenis pro qualibet exceptione huiuſmo
di oppoſita, & non probata.

Differentia. XLV.

DE iure communi, poteſt aduocatus partem inter-
rogare. vt. ff. de interroga. actio. l. ſi ſine in prin.

De iure vero regni eſt ſecus: quia iudex tamen, per cõſtitutionem, Partes in iudicio, ſub rub. de interrogandis litigatoribus a iudice.

Differentia. XLVI.

De iure communi, non committitur examinatio, ſiue audientia teſtium, in criminalibus. vt. C. de fide inſtru. auten. apud eloquentiſſimum. cum quo concordat conſtitutio, In pecuniariis, ſub rub. in quibus cauſis audientia teſtium committatur &c. De iure vero regni committitur literatis curiæ, per Ritum magnæ curiæ, cuius eſt initium Item ſeruat ipſa curia, ſub rubrica. Non committitur examinatio teſtium in criminali, niſi literatis curiæ.

Differentia. XLVII.

De iure communi, licet Iuſtinianus doceat caute deponere, vt in auten. de fide inſtru. §. ſiquis vult caute deponere. De iure tamen regni debet cautius deponi. Nam vltra libram auri ſi conſiſtat depoſitum, debet fieri publicum inſtrumentum, & alias. vt dicitur in conſtitutione, In cauſa depoſiti, ſub rubrica de cauſa depoſiti.

Differentia. XLVIII.

De iure communi, poſſunt lite non conteſtata a cõnenti ſe timente produci teſtes: de quorum receſſu, vel ualetudine dubitet præſente parte aduerſa, vel contumaciter abſente. vt in auten. de teſti. §. & hoc vero. colla. vii. & extra. vt lite non conteſta. c. quoniam frequenter. Et talis teſtium receptio, & productio ſemper durat quouſq; producens conueniatur. De iure vero regni eſt ſecus. Nam talis receptio teſtium valet tantum in annum, per conſtitutionem, Probationum incurſibus, ſub rubrica de probationibus, & teſtibus ante litem conteſtatam producendis.

Differentia. XLIX.

DE iure cōmuni, ſubuenitur mulieribus tantum in Velleano. vt. ff. ad ſenatuſconſul. Velle. per totum. De iure vero regni, latius eis ſubuenitur. vt patet in conſtitutione, Mulieribus, de reſtitutione mulierum & in conſtitutione, Obſcuritatem, de reſtitutione mulierum.

Differentia. L.

DE iure cōmuni, dicūtur minores, qui minores ſūt. xxv. annis, vt in. l. fi. C. de his qui veniam ætatis impe. & ff. de mino. p totū. De iure vero regni, dicuntur minores, qui ſunt, xviii. annis per cōſtitutionē, Minorū iuia, ſub rubrica de reſtitutione minorum.

Differentia. LI.

DE iure cōmuni, cum reſtitutio petitur in integrum per procuratorem exigitur ſpeciale mandatū. vt. ff. de minorib. l. illud. §. ſi talis. De iure vero regni eſt ſecus p cōſtitutionē, Beneficiū. de reſtitutiōe reipublicæ: quæ nō vult exigi ſpeciale mādatū, ſed ſufficiat generale.

Differentia. LII.

DE iure communi alienantes aliquam rē cauſa mutandi iudicii, incidunt in vitium litigoſi poſt litis cōteſtationē. vt in auten. de litigoſis. De iure vero regni dicuntur futurū iudicium, etiam ante litem cōteſtatam facta citatione, per conſtitutionem, Eorum fraudibus, ſub rub. de alienationibus rerum in iudicio deductarū.

Differentia. LIII.

DE iure cōmmuni, conceditur tertia pars pretii emptori ignoranti, quando eſt alienata res cauſa mutandi iudicii, etiā ante litis conteſtationē, facta tamen citatione, vt dicit Glo. prima, in cōſtitutione, Eorum fraudibus. De iure vero regni, conceditur quarta pars emptori ignoranti, per dictam conſtitutionem, Eorum fraudibus, de alienationibus rerum in iudicio deductarum.

Differentia. LIIII.

DE iure cõmuni, non eſt ſtatutum, neq; taſſatũ tempus ad præſentandum apoſtolos iudici ad quem: ſed ſemper eſt in arbitrio iudicis a quo appellatum eſt. vt. C. de appella. l. ſi præſes. & ibi not. De iure vero regni eſt ſecus. Nam ſiquis appellat ad principẽ, habet ſpatiũ quinquaginta dierum ad apoſtolos præſentandũ: quos ſufficit magiſtro iuſtitiario, vel iudicibus magnæ curiæ præſentare. Si appellet ad alios iudicẽs, tunc prædictum tẽpus eſt in arbitrio eius iudicis a quo appellatur: dũmodo nõ excedat dictum tempus quinquaginte dierum, per conſtitutionem. Appellationum tempora, ſub rubrica de appel. ſed iſta non eſt proprie differentia.

Differentia. LV.

DE iure communi ciuili, magna fuit altercatio inter doc. nũ poſſint in appellationis cauſa teſtes produci ſuper eodem articulo: vt not. in. l. per hanc. C. de tẽpo. appel. & ibi eſt vera opinio q; ſic. De iure vero regni, talis opinio eſt reprobata: vt nullo modo in eodem articulo poſſint iterum teſtes produci: poſtq̃ quis didicerit teſtificata, p conſtitutionem, Iuriſperitorũ altercationes, ſub rubrica de probationibus in appellationibus producendis, & notãtur, & cũ miniſterio dixi. De iure cõi ciuili: qa dicta cõſtitutio cõcordat in hoc cũ iure canonico. vt i. c. fraternitatis. extra de teſti. & i Clem. ii. eo. titu.

Differentia. LVI.

DE iure communi aſcriptii poſſunt clericari præter domini voluntatem. vt. C. de epiſ. & cle. auten. Aſcriptionis. De iure vero regni eſt ſecus: quia non poterunt clericari ſine domini voluntate, per conſtitutionem, Aſcriptios, ſub rubrica de vaſſallis: alias de villanis non ordinandis. & loquitur de his aſcriptis, q ſunt glebæ perſonaliter aſcripti: ſecus in villanis, qui non

perſonaliter, ſed de rebus ſeruire debent, de quibus loquitur conſtitutio ſequens, que incipit: Errores eorum, ſub rubrica de his, qui debent accedere ad ordinem clericatus.

Differentia. LVII.

De iure communi, feudorum alienans amittit feudum, vt in tit. qui. mo. feu. ămi. §. ii. & iii. & not. ex tra de feu. c. vlti. & in. §. calidis. in c. imperialem de phi. feu. alie. per Fede. De iure vero regni eſt ſecus; quia ipſe idem qui alienauit, poteſt reuocare alienationem, & venire contra factum proprium etiam iuratum, per conſtitutionem. Conſtitutionem diuæ Memoriæ. & ibi Glo. in ver. iure proprio, ſub rubrica de reuocatione feudorũ, & rerum feudalium.

Differentia. LVIII.

De iure communi, prohibitæ ſunt pignorationes tam canonico, q̃ ciuili. vt in c. & ſi pignorationes, de iniuriis, & dam. dato libro ſexto & in auten. vt non fiant pignora. & ar. ff. quod me. ca. l. extat. De iure uero regni, poteſt dominus vaſſallum, & vaſſallus dominum pignorare authoritate ꝓpria pro fideiuſſione facta, quando non liberatur fideiubens, per conſtitutionem. Si dominus uaſſallum, ſub rubrica de adhibenda fideiuſſione dominorum, & vaſſallorum.

Differentia. LIX.

De iure communi, æqualiter ſuccedunt filii, & filiæ. l. maximũ vitium. C. de libe. præter. De iure uero regni, extantibus maſculis, filiæ fœminæ non ſuccedunt ſiue in feudalibus, ſiue in burgẽſaticis: ſed maritãtur de paragio, ꝑ cõſtitutionẽ, In aliquibus, ſub rub. de ſucceſſione filiorum comitum, vel baronum.

Differentia. LX.

De iure communi, recipiens ſeruos fugitiuos, incidit

in pœnam, de qua in.l.quicunq;.C.de ſer.fugi. De iure vero regni eſt ſecus: quia imponitur maior pœna, per conſtitutionem, Seruos, & ancillas, ſub rubrica de ſeruis, & ancillis fugitiuis.

Differentia. LXI.

E iure cōmuni, eſt præſcriptio anni. vt. C. de naufragiis.l.ſi qs. lib.xi. & præſcriptio biennii. vt. C. de omni agro deſer.l.qui agros. De iure vero regni, eſt talis præſcriptio anni ſublata, per cōſtitutionem, Duram, & diram, ſub rubrica de præſcriptionibus.

Differentia. LXII.

E iure communi, agens iniuriarum ciuiliter contra quempiā, cōſequitur totum. vt inſti. de iniuriis. §. in ſumma uel ad minus medietatem ut per Glo. penul. in uer. Partē. in cōſtitutione, Varietates pœnarum. De iure uero regni eſt ſecus: quia habet tertiā partem tantum: & fiſcus duas, per dictam conſtitutionem, Varietates pœnarum, ſub rubrica de conſideratione iniuriæ, temporis, & perſonæ.

Differentia. LXIII.

E iure communi, pœna falſi eſt deportatio, & omnium bonorū publicatio. vt. ff. eo. l. ſ. ad fi. De iure uero regni eſt ſecus: quia qui literas regias aut mutat, aut eas noto ſigillo ſignat, capitali ſententia plectitur, per conſtitutionem, Qui literas, ſub rub. de falſariis. Sed adde que habentur in.c. regni, Vt que ab excellentia, ſub rubrica de pœna infligenda falſariis.

Differentia. LXIIII.

E iure communi, maritus non poteſt occidere hominem in adulterio deprehenſum: ſed tantū turpem, & vilē: & in domo ſua tantū, nō etiā soceri:

nec etiam poteſt vxorem deprehenſam in adulterio occi‑
dere: licet ſi occidat ignoſcatur ei quantum ad pœnam. l. Corneliæ de ſicariis: & mitius puniatur. vt p Glo. in cō
ſtitutione, Si maritus ſub rub. de pœna vxoris in adul‑
terio deprehenſæ. De iure vero regni ſecus: quia per‑
mittitur marito occidere vtrunq;: videlicet vxorē, & adul
terum. Dico omnem quicunq; ſit, & cuiuſcunq; conditio
nis & i omni loco, per dictam conſtitutionē, Si maritus.

Differentia. LXV.

DE iure communi, lenæ nouiſſimum, & vltimū ſub
ſtinent ſupplitium: ideſt mortis: ſi enim pecuniarū
eos &c. in auten. de lenonī. §. proponamus. De iure ve
ro regni, eſt detruncatio naſi. per conſtitutionem, Lenas
ſollicitantes, ſub rubrica de lenonibus.

Differentia. LXVI.

DE iure communi, blaſphemantes vltimum ſup‑
plitium patiuntur. vt in auten. vt non luxu. con‑
na. colla. vi. De iure vero regni ſecus: quia lin‑
guæ maliloquæ mutilatione puniuntur, per cōſtitutio
nem, Blaſphemantes, ſub rubrica de blaſphemantibus
Deum, & virginem Mariam.

Differentia. LXVII.

DE iure cōmuni, periuris repellitur a teſtimonio. vt.
ff. de his, qui not. infra. l. Lucius, & quod ibi not.
Glo. ordi. & facit extra de teſtib. c. ſicut nobis in fi. De
iure vero regni, detruncationem ſubſtinet manus, per cō‑
ſtitutionem, Eos qui ſcienter, ſub. de periuris.

Differentia. LXVIII.

E iure communi, ſpolians occiſum punitur pœ‑
d na, de qua de ſepulchro violato per totum. De
iure vero regni, vltra pœnas proditas de iure com
muni, plectitur adhuc mutilatione manus, per conſtitu‑
tionem, Siquis aliquem, ſub rubrica. Qui hominem

occiſum ſpoliauerit.

Differentia. LXIX.

DE iure cõmuni, nõ creditur confitenti de ſe crimen cõtra ſocios. vt habetur plene p tex. Glo. & doc. in.c.i.de confeſ. De iure vero regni ſecus. Nã di- ctum trium malefactorum contra eos, qui nominaue- rint eſſe ſuorũ malefactorum cõplicens & conſocios, par ticipes, & fautores facit tantã fidem, quantum faceret te ſtimonium duorũ proborum virorũ, per capi regni, Ca- rolus &c. Frequẽs, & in effrenata &c. ſub rub. de teſtimo nio publicorum diſrobatorum &c. Sed hodie per cap. Caroli ſecundi, cuius eſt initium: Conſtitutionẽ modifi- catum eſt, ſi ab eis nominati ſint alias leues perſonæ, ali- as iſta talis cõfeſſio nõ operatur probationem, ſed ope- ratur, ꝙ ſpecialiter poſſit contra ipſos inquiri, & ex offi- cio procedi. vt ibi.

Differentia. LXX.

DE iure cõmuni, raptor alicuius rei punitur. vt. ff. C. & inſti. vi bono. rap. De iure vero regni aliter. Nã ſi quis rapuerit rem infra auguſtalem, fuſtigatur, & ſigna tur in fronte. & nihilominus de tota prouincia bãnitur. ſi rem vltra auguſtalem ad vnciã vſq;, manũ ammittit. q vero vltra unciam, ſuſpendio condẽnatur ſi quidem no- bilis nõ ſit. ſi autem, capitali pœna, per capitulum regni, Ad hoc ꝙ noſtrorũ, ſub rub. de fur. Sed adde quæ habẽt in.c. regni incip. Placuit, ſub rubrica de pœna rei ablatæ pretio non ſoluto.

Differentia. LXXI.

DE iure cõmuni, arreſtans bona alicuius incurrit pœ nam de iure ciuili. de qua in auten. vt non fiant pi- gno. Et de iure canonico in.c. & ſi pignorationes, de iniu riis, & damno dato. lib. vi. De iure vero regni eſt indi- cta pœna capitalis. vt in.c. regni, Contra effrenatas, ſub

rub. Ne quis authoritate propria capiat aliquẽ de perſona, nec eius bona: licet p cõſtitutionẽ, Comes, medietatis bonorũ oium proſcriptione dãnetur. Et adde capi. regni, Itẽ nullus, ſub rub. q̃ nõ atreſtentur in ſtratis &c.

Differentia. LXXII.

d E iure communi, res obligata poteſt dari eccleſiæ, ſiue ſit oligatio ſeruitutis realis, ſiue ſit obligatio conuentionalis pro debito, cũ ſemper tranſeat cũ onere. C. de ſerui. & aqua. l. ſi ex prouinciali, & de diſtractione pigno. l. ſi debitor. De iure vero regni ſecus, per cap. regni, Item ſtatuimus, ſub rub. q̃ poſſeſſiones, & res non obligatæ &c.

Differentia. LXXIII.

d E iure cõi, clericus de omni maleficio debet coram eccleſiaſtico iudice cõueniri, vt in. c. Cũ nõ ab hoie. extra de iudic. & de foro cõpe. p totũ, & diximus ſupra. xix. Differentia: De iure vero regni eſt ſecus. Nã in criminalibus, ſpretis defenſis, & in portatione armorum ſunt de foro ſeculari, per cap. regni. Item ſtatuimus, ſub rub. q̃ vaſſalli eccleſiarum & cætera.

Differentia. LXXIIII.

d E iure cõi, in cauſis criminalibus nõ admittit̃ procurator. l. penul. §. ad crimen. ff. de pub. iudi. c. veniẽs. extra de accuſa. De iure vero regni ẽ ſecus, quia in criminalibus pſonæ vltra denariũ numerũ cõſtitutæ, cõſtituũt procuratorẽ. vt in cap. regni, Eodẽ ſtudio proſequentes, ſub rub. q̃ in cauſis criminalibus põſſit cõſtitui procurator &c. Et adde quod dixi ſupra in. xxiii. Differẽtia. Et adde cap. regni, Statuimus, ſub rub. q̃ liceat ſpecialibus pſonis in criminalibus &c.

Differentia. LXXV.

DE iure cõi, vbi pœna venit applicanda fiſco, dicitur cauſa criminalis. vt plene p doc. in rub. extra de iu-

di.ergo ordo iudiciarius requiritur: & ſic litis cōteſtatio, & alia ſubſtantialia iudicii, & proceſſus. vt habetur, & not.in.l.prolatam.C.de ſenten.& in.c.de cauſis, de offi. delega. De iure vero regni eſt ſecus: quia in pœnis pecuniariis fiſco applicandis proceditur ſummarie, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicii, per cap.regni, Carolus ſecundus &c. Ab olim de curia noſtra &c. ſub rubri. φ in pœnis pecuniariis &c.

Differentia. LXXVI.

DE iure cōmuni, licet exceptio recuſationis iudicis ſit alias dilatoria, tamen ſi de nouo ſuperueneri. poſt litis cōteſtationem, admittur: vt in.c. inſinuante.extra delega. De iure vero regni eſt ſecus: quia non admittitur poſt litis conteſtationem, etiam ſi dicatur de nouo emerxiſſe, per capitulum regni, Prolixitatē tollere litum. Quod nota ad cap.aliud, cuius eſt initium: Item ſi cōtingat iudicem ordinariū, vel delegatū allegari ſuſpectū &c. Alias incip. Principis circunſpecta prouiſio.

Differentia. LXXVII.

DE iure communi, præſes vnius prouinciæ non pōt capere malefactores i alterius præſidis pūincia, p regulam.l.fi.ff.de iuriſdi.om.iudi. immo bannitus captus extra territorium bannientium, debet relaxari: qa non legitime captus ſecundum Bald.in.l.ii.C. de ſeruis fugiti.etiam ſi familia voluerit eū capere in territorio, & fugientem ceperit intra territoriū ſm Bal.in.c. cum olim in fi.de dolo, & contu.Bar.in.l.qđ ait lex.§.i.ff.de adul.

De iure vero regni eſt ſecus: quia præſes vnius prouinciæ licite capit malefactores in alterius prouincia per. xv.milliaria, per cap.regni, Robertus &c. Diu iam, & pluriēs, ſub rub.de capiēdis malefactoribus i alterius p uincia. Sed mihi videtur illud capitulū fuiſſe locales. vide licet i iuſtitiariis principatus, p rationem quæ ibi reddi

tur in litera, & maxime quia fuit editum ad beneplaci-tum illius principis, qui plurimis abhinc annis in fata cõceſſit.

Differentia. LXXVIII.

E iure cõmuni, officiales durant tantũ per annũ.
d vt.l.defenſoribus cum Glo.C.de defenſo.ciui.& per Io.de Platea.in.l.neminem, in.ii notabili.C. de ſuſcepto.& archa.lib.x.concordant multæ regni conſtitutiões, Occupatis, ad fi.ibi, Anni circulo.& in cõſtitutione, Iudices.& capitulum regni, quod incip. Electionẽ, ſub rub.de iudicibus perpetuis non ſtatuendis. De iure vero regni, & magis nouo officiales exercent officia eorum, etiam vltra annũ vſq; aduẽtum ſucceſſorum, p cap. Robertus &c. Scire vos volumus &c. ſub rubri. ꝙ baiuli iudices exerceant &c.

Differentia LXXIX.

E iure cõmuni, emere victualia ante tẽpus non eſt
d vſura, aut cõtractus vſurarius formalis. vt habet plene in.c.ciuitate.extra de vſu.propter dubiũ euẽtum valoris, & ꝑtii.vt ibi. De iure vero regni eſt ſecus. Nam prohibetur emptio victualium ante tempus, & eſt vſura, per capitulum regni cuius eſt initiũ: Robertus &c. Pro publici bono cõpẽdio, ſub rub. de idebitatoribus victualium, & vſuris.

Differentia. LXXX.

E iure cõ. ille qui habuit a Titio ſub vſuris, non
d eſt idoneus teſtis contra ipſum Titiũ ad probandum eũ eſſe vſurariũ: quia eſſet teſtis in cauſa propria. Nam ſi cõuinceretur ipſe vſurarius, poſſet ipſe teſtis recuperare vſuras ab eo extortas. vt habetur in toto tit. C.& extra.de vſu.& dixi plene in Soliloquiis meis, Soliloquio.xxxvi.cuius eſt initium: Capitulũ regni. De iure vero regni ſecus eſt. Nã ſi tres teſtes fidedigni iurati teſtificãtur criminatũ ipſũ i eos exercuiſſe huiuſmodi vſu-

tariā priuitatē. nō obſtante q̄ in eodē teſtimonio ſint ſin-gulares, & in eorū cauſis proprijs quodāmodo depoſuiſſe cognoſcātur, habentur ac ſi probatū eſſet legitime cri-men, p capitulum regni, cuius eſt initiū Ludouicus, & Io anna &c. Nouiter noſtræ maieſtati &c. ſub rub. Litera re gis, & reginæ contra vſurarios.

Differentia. LXXXI.

E iure cōi, omnes cauſæ regulariter ſūt ordinariæ. vt probatur in Cle. ſæpe de verb. ſigni. & in eis de bet ſeruari ordo iuris. vt habetur maxime i. l. pro latā. C. de ſentē. De iure vero regni, oēs cauſæ ſūt ſum mariæ, vt in regia nouella pragmatica prima in ordine, cuius eſt initiū: Diſpēdia litiū, & capit. regni, Deteſtātes, ſub rub, Capitulū emanatū a duce Calabriæ &c. De cu ius cap. itellectu vide Pari. i ſuo ſindicatu, i ver. Sētētia.

Differentia. LXXXII.

E iure cōi, proceditur ad miſſionē in poſſeſſionem ex primo, & ſecundo decreto vt habetur in. c. quo niā frequenter. extra vt lite nō conteſta. & de eo q mittitur in poſſeſſio. cauſa rei ſeruandæ p totū. & in. l. ſi finita. §. Iulianus vbi materia. ff. de dā. infec. De iure ve ro regni, pcedit̄ aliter. vt patet p regias pragmaticas: q̄rū altera icip̄. Relatiōe citationis. altera vero, Reo ieius cō tumacia.

Differentia. LXXXIII.

E iure cōi, i iudice recuſando ſeruāt ur ea, quæ ha bentur in. l. aptiſſimi. C. de iudi. & i. c. ſuſpitiōis, de offi. delega. & in. c. legitima, de appella. lib. vi. De iure vero regni, datur alia forma, aliuſue modus, ſi ue iudex ſit ordinarius, ſiue delegatus, p capitulū regni, Itē ſi cōtingat. alias icip̄. Principis circunſpecta prouiſio.

Differentia. LXXXIIII.

DE iure cōi, appellās habet annū ad pſequēdū appel lationē: vel ex cauſa biēniū, vt in. c. cū ſit Romana.

& in.c.ex ratione.extra de appellã. De iure vero regni facta præſentatione proceſſus copiæ, & appellatorũ iuxta conſtitutionẽ, Appellationũ tempora, vt diximus ſupra.lxiii. Differentia: immediate p menſem nõ proſequẽdo cauſam ſuæ appellationis, appellans in hoc incurrit, quia ſi appellatus voluerit appellationẽ ipſam ſtatim proſequi: & proſequente, vel non proſequente dicto appellãte, non teneatur expectare tempus a iure cõi canonico, ciuili, ſeu municipali ſcripto, vel nõ ſcripto ſtabilitũ p Ritũ magnæ curiæ, cuius eſt initium: Item ſi appellans.

Differentia. LXXXV.

d E iure cõmuni, cauſa p ſupplicationẽ deuoluta, debet fieri exequutio in cauſa principali, data cautione ſm formã auten. quæ ſupplicatio. C. de pci. impe. offe. De iure vero regni, licet fiat exequutio i cauſa principali, non tantum fit in expenſis, quouſq; cauſa ipſa ſupplicationis fuerit per ſententiam terminata p Ritũ magnæ curiæ, cuius eſt initiũ: Itẽ ſi contingat cauſas.

Differentia. LXXXVI.

d E iure cõmuni, q̃uis in criminalibus non admittatur procurator. l. penul. §. ad crimen. ff. de publi. iu. c. veniens. extra de accuſa. tamen hoc non habet locũ in vno articulo ad media cauſæ: puta ad videndum iurare teſtes: itẽ ad iurandum de calũnia: vt refert, & ſeqtur ac exẽplificat. d. Feli. in. c. memminius. in. iiii. & v. col. extra de accuſa. De iure vero regni, nõ admittitur etiã ad vnũ articulũ ad media cauſæ, p Ritũ magnæ curiæ, cuius eſt initium: Item q in cauſis criminalibus. Dixi in Singularibus meis in formis, Sing. lxxxii. incip. Clata eſt illa concluſio.

Differentia. LXXXVII.

DE iure cõi., multi ſunt caſus, in quibus eſt prodita actio, ſeu accuſatio popularis, vt. ff. de publi. iudi. p

totũ.ff.de de popula.actio.ꝑ totũ. De iure uero regni, nullus admittitur ad accuſandũ: tanꝗ vnus de populo, niſi ſuam, ſuorũue iniuriam proſequatur, ꝑ Ritum magnæ curiæ, cuius eſt initium. Item ꝙ nullus laycus ſub rub. ꝙ nullus admittatur.

Differentia. LXXXVIII.

d E iure cõi, regulariter põt agi ex iure ceſſo ex omni cauſa, et non neceſſaria, & ex cauſa ẽt lucratiua. De iure uero regni ſecus. Nã ñ agit qſpiã iure ceſſo niſi fuerit neceſſaria, & ex cauſa nõ lucratiua fcã, ꝑ Ritũ magnæ curiæ icip̃. Itẽ ꝙ nullus, ſub rub. De iure ceſſo.

Differentia. LXXXIX.

d E iure cõi, iſta cognitio an ſit qſpiã clericus necne, eſt qd ſpirituale, & ſpectat ad iudicẽ eccleſiaſticũ. c. ſi iudex laycus, de ſentẽ. exco. lib. vi. De iure vero regni ſecus. Nã iudex ſecularis cognoſcit, ꝑ Ritũ magnæ curiæ, cuius ẽ initiũ: Itẽ ſi aliquis clericus citatus fuerit.

Differentia. XC.

d E iure cõmuni, clericus coniugatus gaudet priuilegio clericali iĩ duobus. ſ. ꝙ nõ trahatur ad iudiciũ ſeculare, & gaudet Canone, Si qs ſuadẽte Diabolo. xvii. q. iiii. vt habetur in. c. i. de cler. cõiuga. lib. vi. & ꝑ totũ eo. titu. in antiquis. De iure uero regni ſecus. qa nõ admittitur ad aliquod priuilegiũ, ꝑ Ritum magnæ curiæ incip̃. Item ꝙ ſi aliquis citatus fuerit ſub rubrica Clericus coniugatus non admittitur.

Differentia. XCI

D E iure cõi, exceptio excõmunicatiõis oppoſita in iudicio ꝓbaт̃ iтra octo dies. vt i. c. pia, de excep. lib. vi. De iure vero regni ſecus. Nã nõ admittiт̃ niſi i p̃ptu, & i ipſo inſtanti probetur, Ritũ magnæ curiæ incip̃. Itẽ ꝙ i qbuſcũꝗ cauſis, ſub rub. ꝙ exceptio excommunicationis non admittatur, niſi doceatur in promptu.

Differentia. CII.

E iure cōmuni, eſt magna digladiatio inter docto
d res: nū clericus poſſit reconueniri a layco in foro ſe
culari: vt p canoniſtas i.c. at ſi clerici. extra de iudi.
De iure vero regni, eſt ſopita, & dubitari iam deſiuit: quia poteſt reconueniri, p Ritū magnæ curiæ, cuius eſt initium: Itē ꝙ clericus in maioribus ſub rub. ꝙ tenetur clericus reſpondere per viam reconuentionis.

Differentia. XCIII.

E iure cōmuni ad hoc vt non reſpondens habea
d tur pro cōfeſſo, requiritur ꝙ ſit monitus a iudice in
iudicio. vt in. c. ſi poſt præſtitum, de confeſ. lib. vi.
De iure vero regni ſeruatur forma. de qua in Ritu magnæ curiæ, cuius eſt initium. Item ſeruat ipſa curia, ſub rub. de forma citandi quem, vt legaliorem.

Differentia. XCIIII.

E iure cōmuni, eſt magna diſputatio inter docto
d res, cuius expenſis exibeatur copia libelli, vel talis
qualis petitionis. & ponūt doc. i. c. i. de libel. obla. & in auten. offeratur. C. de litis conteſta. De iure vero regni, iſta dubitatio conquieuit. Nā datur expenſis actoris, p regiā nouellam pragmaticam, Comparente reo.

Differentia. XCV.

E iure cōmuni, exceptiones perēptoriæ, vt de re iu
d dicata tranſacta, ſeu finita. de quibus in. c. i. de li
tis conteſta, lib. vi. & p Glo. in conſtitutione, Exceptione filiationis, impediunt litis igreſſum. De iure uero regni poſſūt ad merita reſeruari, p regiā nouellā pragmaticā, cuius eſt initiū: Si reus, ſub rubrica de modo p
cedendi, quādo exceptiones impedientes &c.

Differentia. XCVI.

D E iure cōi, admittuntur teſtes poſt publicationē: q de nouo ſupueniſſe allegantur, vt plene p doc. ma
xime

ximе, modernos Papieñ. in. l. admonendũ. ff. de iureiura
De iure vero regni ſecus, p regiam nouellam pragmaticam, cuius eſt initium: Quandoq; ſolent, ſub rubrica de teſtibus, qui de nouo ſuperueniſſe allegantur.

Differentia. XCVII.

DE iure cõmuni iudex procedẽs ad capturã alicuius in criminalibus abſq; inditiis, nõ cadit in pœnam, vt elegãter dixit Bal. in. l. & ſi certus. ff. ad Sylle. & Bal. in. l. ii. C. de his, q latro. & Ang. in. l. itẽ apud Labeonẽ. §. quæſtionis, ff. de iniur. & dixi plene in Epitomatibus meis, Epitomate. lxxxix, cuius eſt initium: Licet iudex.
De iure vero regni eſt ſecus. Nã ita demũ detinetur inquiſitus, cũ incipit conſtare per vnum teſtem de viſu: & eſt alias reſperſus infamia de illo crimine, de quo agitur, per Ritũ magnæ curiæ, cuius eſt initium: Item ſi accuſator, ſub rub. detinetur inquiſitus &c. Licet a latrunculatoribus noſtri temporis pernitioſe obſeruetur.

Differentia. XCVIII.

DE iure cõmuni, quis non cõpellitur ad compromiſſum, etiã cum conſanguineo. De iure vero regni ſic, vſq; ad quartum gradum conſanguinitatis vel affinitatis, ſecundum ius ciuile cõputandum, p regiam nouellã pragmaticã, cuius eſt initiũ: Odia quæ inter cõiũctos, ſub rub. de cõpromiſſis inter coniunctas perſonas.

Differentia. XCIX.

DE iure communi, in multis caſibus admittitur procurator ĩ criminalibus pro aliquo citato, quos proſequuntur doc. in. l. penul. §. ad crimen. ff. de publ. iudi. & in. l. ſeruũ quoq;. §. publice. ff. de procu. & in. c. veniẽs. extra de accuſa. De iure vero regni nulla exceptio admittitur p procuratorẽ p parte ipſius citati, niſi fuerit exceptio infirmitatis, aut abſentiæ, aut captiuitatis, p Ritum magnæ curiæ, cuius eſt initiũ: Die. xxi. mẽſis Iulii,

ſub rub. de petitionib⁹ admittẽdis ĩ cauſis criminalibus.

Differentia. C.

De iure communi, teſtes debent iurare infra terminum datum ad probandũ: licet poſſint iuramento præmiſſo in termino, deponere poſt terminum.
De iure vero regni, poſſunt etiam iurare per dies tres poſt eundem terminum immediate ſequentes: & ſubſequenter deponere eorum teſtimoniũ veritatis, per Ritũ magnæ curiæ, cuius eſt initium: Item q in quibuſcunq; cauſis, ſub rubrica: Quando citati infra terminum poſſunt iurare, poſt infra triduum.

Laus Deo. Opt. Max.

Habetis, nouelli legum Laureati acutiſſimi, Centũ inter ius cõmune: Pontificium ſcilicet, & Cæſareum: & ius Regni hui⁹ Siciliæ Differẽtias notabiles: inter quæ: tametſi alias adhuc potuiſſem forte adducere: attamẽ has veluti notabiliores, vtilioresq;, ac magis in iudicio verſatiles colligẽdas exiſtimaui. Vos igitũ admonẽdos eſſe cẽſeo: vt eas memoria dignas exiſtimãtes memoriæ perpetuæ cõmmẽdetis. Erunt enim vobis & honorem, & commodum mirum in modum allaturæ: quas cum decimooctauo menſis huius Iunii incœperim, in fine eiuſdem, Diis beneiuuantibus, abſolui. Valete.

Ex ſancto Angelo Faſanellæ Cal. Iulii.
M. D. XXXIIII.

TOPICA EX DIVINO, ET HVMANO IVRE EXCERPTA PER REVERENDVM .D. Ioannem de Arnono de ſancto Angelo Faſanellæ, diuini, & humani iuris laureatum, Diis bene iuuantibus initium ſumunt.

M. D. XXXXII.

EE ii

TOPICA EX DIVINO, ET HVMA-

Ino iure excepta per Reuerendum.d. Ioannem de Arnono de ſancto Angelo Faſanellæ diuini, & humani iuris laureatum, Diis benefau uantibus in tuum ſummum.

Caput primum.

Similiũ idem fore iudicium nõ ambiguimus. Locus eſt Topicus, & probatur in.l.i.in prin.ff. de lega. iii. vbi dicitur nõ poſſe quẽpiã fideicõmittere: quia te- ſtari nõ poteſt. & ibi Gloſſa in ver. Quia teſtari elicit.ar. ab illo tex. dicens Bonum eſſe argumentum a ſimili. & per doc.in.l.i.ff.de offi.eius.cui man. eſt iuriſdi.& in.l.i. C.de inter.& in.l.ideo quia.ff.de legi.& Bal.i.l.ii. in.ii. col. verſu.extra inducitur.C.de patri.qui fil.diſ.in exor- bitantibus fauorabilibus tantum & per Bald.in.c.i.§. porro.iii.col.in prin.verſu.deinde nota tex.in titu. quæ ſit pri.ca.bene.am.& in.l.conuenticulam.in.iii.col. ver- ſu.Item eſt ar.a ſimili.C. de epiſ.& cle.vbi alle.d.l.ideo quia & quod ipſe dixit in.l.ſi quis nõ dicam repere.C. de epiſ.& cle.& eſt in prima col.circa prin: vbi,Dicũt etiã vltramontani.Et ad de Flo.in.l.illud, & in.l.ita vulnera tus.ff ad.l.aquil.& Inno.in.c.qualiter,& quando de ac cuſa.Et ſumitur locus hic Topicus, quando eſt ſimilis ratio, vel maior ſm Bal.in.l.apud antiquos,in.i.col.i fi. verſ.& not.iſtud.ar.C.de fur. Itẽ requirit æquitatem, quæ iungat ſimiles caſus ſm Bal.in.c.ad hoc.viii.col.in fi.verſ.item nota.ꝙ ar.de pace iura.fir.in vſi.feu.Item lo cus hic Topicus procedit etiam in cõſuetudine ſm Pau. de Ca.in conſi.ſuo.clix.& Bal.poſt Glo.in.c.i.in.ii.col. verſ.quærit Glo.de cogni.feu.vbi vide omnino.Et non ꝓcedit dato vno diſſimili.i.q.i.c.ſicut vrgeri.& ibi Glo. in ver.Sic & ego,& Barthola. Veronen. in.c.i.iiii. parte

prin.in.iiii.col.de feu.cogni.quod intellige dato diſſimi lin illo caſu,licet in aliis ſit ſimilitudo,c.cũ dilecta de cõ ſir.vti.vel inuti,ſed Panhor.ſing.i.c.cõſtitutus de appel dicit valere etiã,ſi nõ ſit omnino ſimile: & debet diſſi militudo probari per allegantem Ludo. Roma.in.l.iiii. §.hoc autem.ff.de dam.infec. Et talis locus procedit etiã in contractibus ſm Bal.in.l.ii.in.fi.C.de actio.& obli ga.per.l.i.§.ſi quis ſeruum.ff.depo. Et quia diximus Si milium idẽ fore iudiciũ:p ſupra dicta corelarie infero ſe cus eſſe in diſſimilibus.l.natu aliter.§.nihil cõmune.ff. de acqui.poſ.l.ſi.ff.de calum.l.Papinianus exuli,in pri. ff.de mino.

Caput. II.

Vim nominis,uel uocabuli ethimologiam effi cax nobis poſſe argumentum præſtare, inge genue fatemur.

Locus eſt Topicus,& probatur in.l.i.ff.de fide inſtru.l. ii.§.appellata.ff.ſi cer.pe,& ibi Bar.& doc.& Bar.& ibi Alex.in ſua ad Bar.paraphraſi in.l.i.ff.de fur.& Bar.in. l.i.ff.de acqui.poſ.& in.l.omnes populi.ff.de iuſti.& iu. & in rub.ff.ſolu.ma.& inſti.de legi.agna.ſuc.§.nos au tem.& inſti.de hæredi.quæ ab inteſ.defe.§.item uetu ſtas.& inſti.de tutel.§.eſt autẽ.& inſti.qb.mo.ius.pa.po. ſol.§.ſi ab hoſtibus.& in.l.ꝑperãdũ.§.ſinautẽ.C.de iu di.Fallit i noĩe ꝓprio:qa nõ ſequitur Ioãnes Arnenius, ergo de Arneno ſm Bart.& doc.in dicta rubri.ff.ſolu. matri.in.ii.col.verſ.ex quo habes. Fallit quando repu gnat d ſſinitioni,vt ibi,& per Alexan.in.l.iii.ff.de iuriſ di.om.iudi.

Caput. III.

A maiori poſſe nos ratione inferre, nemo eſt qui neſciat.

Locus eſt Topicus, & ponitur in autẽ. multo magis. C. de ſacroſan. eccle. & procedit etiã in paritate rationis ſm Glo. Bal. & Imo. in. l. ſi ſocer. in prin. ff. ſolu. ma. & Bal. in. l. conuenticulã, in. ii. col. verſ. itẽ eſt ar. a pari. C. de epiſ. & cle. & Pau. de Caſ. in ſuo conſi. cccxliiii. Et procedit ẽt in minori ratione, a qua poſſumus arguere ad maiorem Glo. ii. in ver. profecto, in Clem. i. in prin. & ibi Car. Zabarella de relig. & vene. ſan. dicit enim ibi Glo. Si laudare iubemur dominũ in ſanctis, fortius i ſeipſo. & eſt ar. a minori. de quo de electio. cũ in cunctis: de quo dicimus ꝑpter quod vnum quodq; tale, & illud magis.

Caput. IIII.

Eadem ſubſiſtente cauſa mutuam, uiciſſitudinariamue eſſe ultimarum uoluntatum, & contractuum oſtenſionem tenemus.

Locus eſt Topicus, & ꝓbať inſti. de lege ſu. ca. tol. iuncta Glo. ibi in verbo adimere. & in. l. pactũ, ff. de pactis. & Bart. in. l. ſi. in. iii. col. verſ. & ſic argui licitũ eſt, ff. cõmu. prædio, & in. d. l. pactũ in prin. & ibi Glo. in verbo diui Marci Di. & doc. poſt Guil. de Cu. & in. l. ſi Titio, aut Sero in ſi. de lega. ii. Bald. in. l. ſi. in prin. C. de legi. l. ſi a ſubſti. §. ſin. cum. l. ſeq. ibi doc. ff. de lega. i. & l. pactum inter hæredem. C. de pactis. & in. l. iure ciuili. ff. de condi. & demonſtra.

Caput. V.

Si de ultimis uoluntatibus ad factum iudicis intulerit quiſpiam, reprehendi propterea nequaquam poterit.

Locus eſt Topicus, & ponitur in. l. i. §. ſi pupillis. & ibi Bald. in princi. & doct. ff. de tute. & rationi. diſtrah.

Caput. VI.

A curiali conditione ad patriam poteſtatem flexum, & reflexum comprobamus.

Locus eſt Topicus, & hoc modo ꝓbatur. hodie. xii. ſūt dignitates, quæ liberant aliquem curialem a curiali conditione. vt. C. de decurio. l. fi. lib. x. & illæ eædem liberāt a patria poteſtate, vt in auten. Conſtitutio, quæ de digni. §. i. &. §. generaliter colla. vi. vnde cū eædem habeant eundem effectum, eandemue poteſtatem, licitum eſt ab curiali conditione ad patriam poteſtatem inferre. & ita ponitur per Glo. in ver. non liberat. §. filiiſfamilias. inſti. quibus mo. ius. pa. po. ſol.

Caput. VII.

Ab ordine titulorum fundamentum excepens non eſt propterea reſpuendus.

Locus eſt Topicus, & ponitur, ac probatur inſti. de tute. & titu. ſeq. & Bal. in. l. ideo Labeo. in fi. ff. rerum amo. & in. l. i. ad fi. ver. ſed contra videtur. ff. de confir. tu. & in. l. i. ii. col. verſ. ſecundo not. ff. ſi cer. pet. & in. l. i. in. i. notab. ff. de ſta. ho. & in rub. ff. de eo per quem fac. erit.

Caput. VIII.

Inter Falcidiam, & Trebelleanicā poſſe quēpiam ſibi quicq̄ mutuari non diffitemur.

Locus eſt Topicus, & probatur ex not. in. l. i. ff. de lega. primo.

Caput. IX.

A legatis ad fideicommiſſa fluxum, & refluxum recte ponimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur, ac probatur ex not. in. l. i. & ibi doc. & Bar. ff. de lega. i. vbi Bar. in penul. col. dicit fraternizare legata, & fideicommiſſa.

Caput. X.

A b dote differentem de pia cauſa poſſe ſumere non uetamus.

Locus eſt Topicus & probatur, ac ponitur per Bal. in. l. cũ oportet §. ſi autem ad fi. C. de bo. quæ libe. dũ dicit .l. Pompo. fami. hercis. loquentem de dote, habere locũ ẽt in legitima: vt ſicut pater ĩ vita dat filiæ ex cã dotis, vt ibi, ita ẽt poteſt dare filio pro legitima ſecundũm Bal.

Caput. XI.

A partibus enumeratis inferẽtẽ cõmẽdamus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in. l. obligationũ fere. §. placet. ff. de actio. & obliga. l. filius. §. filius. ff. de lega. i. inſti. de actio. §. in bonæ fidei. l. cum hi. §. ſi prætor. ff. de tranſactio, niſi aliqua pars obmittatur, vt ibi ẽm Bald. in. l. conuenticulam. in. ii. col. verſ. item eſt ar. ab enumeratione. C. de epiſ. & cle. & in. c. cum venerabilis, de excep. ⁊ ibi Panhor. & in. c. cum dilectus, & ibi etiam Panhor. de iure pa. & in. c. ſi diligenti. de preſcrip.

Caput. XII.

A loco ad tempus greſſum, & regreſſum edocemus.

Locus eſt topicus, & ponitur per Glo. in. l. i. ff. de ſer. per .l. fi. ff. de iuriſdi. om. iu. l. vinũ. & ibi Bar. in. ii. notab. ff. ſi cer. pe. & .l. fi. ff. de tritica. l. miles. ff. de teſta. mi. Bar. in .l. qui plures. ii. in prin. ff. de vulga. & pupul. Sed ibi arguit de tempore ad res.

Caput. XIII.

A tempore ad perſonas, & a perſonis ad tempus, & ad res, & econtra, & a perſonis ad locum arguentem nõ damnamus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in. l. q plures. ii. & ibi doc. & ib Bar. ff. de vulg. & pupil. & Bar. in. l. miles. §. & qa diximus. ff. de teſta. mili. & Bal. in. l. conuenticulã in. ii.

col. verſ.itē eſt ar. de tempore cū ſeq. de epiſ. & cle. & Bal. in.l. precibus. xxv. col. C. de impu. & aliis ſubſti. & in. d. l, conuēticulā. in. ii. col. verſ. item eſt ar. de pſona. & de cō ſe. di. i. c. ſicut perſonæ non permiſſæ non celebrant, ita nec in loco non permiſſio non poteſt celebrari, & Bal. in d. l. conuenticulam verſ. item eſt ar. de re.

Caput. XIIII.

A contractibus ad iudicia, & a iudiciis ad con tractus arguentem ſubmouemus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in. l. inter ſtipulantē. §. i. cum Gloſſa. & ibi doc. ff. de verbo. & obliga.

Caput. XV.

A delicto in committendo ad delictum in ob mittendo argumentationem reprobamus.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bar. i. l. licet. §. ſi filius. ii. & ibi not. ff. de pecu. Ratio. eſt qa vnū eſt maius altero.

Caput. XVI.

A matre ad auiam & ab auia ad matrem tranſitionem fieri non negamus.

Locus eſt Topicus, & notatur per Bar. in. l. Neſennius, in prima col. in fi. verſ. nota etiam ex. ff. de nego geſ.

Caput. XVII.

De vſufructuario ad bonæ fidei poſſeſſorem argumentum ſubſtinemus.

Locus eſt Topicus, & ponit̄ inſti. p quas perſo. no. acqrit̄.

Caput. XVIII.

A qualitate ad quantitatem inferentem non arguimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in. l. ſi. ſeruū. §. i. & l. ſi de qualitate. ff. de actio. emp. & Alexan. in conſi. ſuo. viii. lib. iiii.

Caput. XIX.

Ab authore arguentem commendamus.

Locus eſt Topicus, & ponitur p Glo. in. l. i. vbi Bar. i. vi. col. verſ. veniamus ad tertiam partē. ff. ſi cer. peta. & Bal. in. l. cōuenticulā. in. ii. col. verſ. itē eſt ar. ab authoritate, vbi căpit dupliciter. vt ibi per eū. C. de epiſ. & cle.

Caput XX.

A feudo ad emphiteoſim arguere non eſt contra iuris communis diſciplinam, & econtra.

Locus eſt Topicus, ponitur per Spec. in tit. de feu. §. quoniam. verſ. xl. & verſ. idē quoq; iuris. Io. de Imo. in. c. poſtuit. in antepe. char. extra loca. Aluarottus in. c. i. quib. mo. feu. con. po. & in. c. i. an agna. Bar. in. l. vt iuſiurandi. §. ſi liberi paulopōſt prin. ff. de ope. liber. & in. l. quod dicitur, in pen. col. verſ. induco ad quæſtionem. ff. de verb. ob. & ibi Alex. in vlt. char. Bal. in auten. ſiquas ruinas. in. iiii. col. verſ. quinto probatur. C. de ſacroſan. ecc. Cepol. in. c. i. de cogni. feu. verſ. venio ad ſeptimū. & in. v. parte prin. verſ. xxxi. regula. doc. in. c. i. de feu. & Alex. i cōſi. ſuo. lxxxvii. iiii. lib. niſi ſit cōtra ius cōmune, ibidē tenet ipſe in. l. ſi mihi, & Titio. ff. de ver. obliga.

Caput. XXI.

A contractu nominato ad innominatum arguentem non reſpuimus

Locus eſt Topicus, & ponitur per Bal. in. l. petens pe. col. C. de pac. & Bar. in. l. cū proponas. C. de dolo. & Alex. i ſua ad Bar. paraphraſi in. l. i. §. ſiquis ſeruum. ff. depo.

Caput. XXII.

A tranſactione ad arbitramentum inferens reiicitur, quia illud eſt impropria tranſactio.

Locus eſt Topicus, & ponitur ab Alex. in. l. ſiquis cū alter. ff. de verbo. obligatio.

Caput. XXIII.

A matrimonio carnali ad ſpirituale mutuam tranſitionem non negamus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in.c.ii.de tranſla.præla. vii.q.i.c.ſicut Car. Zabarella in Clem.i. verſ.quæ etiam iii.q.de conceſſio.præben.

Caput. XXIIII.

Ab experientia quæ rerum eſt magiſtra inferentem, recte facere edocemus.

Locus ē Topicus, ꝛ ponit̃ p tex. ꝛ Glo.iii.ibi i.c.q̃ ſit. de elec.li.vi.& Cle.exiui.§.rurſus. ꝛ ibi Car.Zaba.de verbo ſigni.

Caput. XXV.

A reſcripto ad ſtatutum demonſtrationem nõ contenuimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur ab Inno.in.c.quæ in eccle ſtatum.verſ.idē vbicunq;.extra de conſti. & Bal.in.l.ex facto in prin.verſ.nota ꝙ reſcripta.ff.de vul. & pupil. & Albe.de Roſa.in ſuo aureo opere ſtatutorũ.ix.q.

Caput. XXVI.

A mera ultima uoluntate ad cõtractu donatio nis cauſa mortis arguẽtem nequaq̃ reficimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur p Glo.in.l.i.in prin.& ibi doc. & Bal.i ver.tertio nota.ff.de tute.& ratio diſtrahē.

Caput. XXVII.

A corporalibus ad incorporalia inferri poſſe vehementer arbitramur.

Locus ē Topicus, & ponit̃ p Glo.i.l.fi.i ver.emit.C.de actio.& obli.

Caput. XXVIII.

A procuratore ad delgatum argumentum ualidum in iure exiſtimamus.

Locus ē Topicus, & pbat̃ ar.l.mo.ff.de iuriſ.om.iu.& ibi Alex.& Ang.& Io.de Pra.l.l.i.vii.col.ff.de procu

Caput. XXIX.

Arbitri, & delegati mutuam eſſe demõſtrationem credimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in.c. vno delegatorum. de offi. dele. quia parificantur. & Alex. in ſua ad Bar. paraphraſi. in.l. ſi debitori. ff. de iudi.

Caput. XXX.

Ab uniuerſalibus ad particularia iudicia, in caſibus tamen expreſſis in iure, argui recte poſſe quis dubitat.

Locus eſt Topicus, & ponitur in.l. ſin autem. §. ſi homo. & ibi doc. ff. de retuen.

Caput. XXXI.

A uulgi opinione rationem adducens eſt admittendus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in.l. apud Iulianũ. §. ſcio. ff. de lega. i. Glo. & Bal. in.l. vbi adhuc. i. vii. col. in magna. verſ. quærit hic Glo. C. de iure do. & in.l. cõuenticulã. i. ii. col. verſ. itẽ habemus ar. C. de epi. & cle. vbi dicit ꝙ ita debent intelligi verba, ut uulgus opinatur. vt.l. librorũ. §. quod tamen Caſſius. ff. de lega. iii. Sæpe ad opinionẽ vulgi recurritur. vt. ff. de fluminib.l. i. §. i. in ver. circumloquentiũ. Bar. in.l. ſi conſtantem prin. in. v. col. in verſ. tertio quæro. ff. ſolu. matri. & in. d.l. i. in prin. ff. de flumi. & in. d.l. librorum. §. quod tamen Caſſius in fi. ff. de lega. iii. & in omnibus legibus, quæ incipiunt vulgo.

Caput. XXXII.

A peiuro ad hereticum non arguimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bar. i.l. cũctos populos, in. iii. col. verſ. Tu dicãr. C. de ſumma tri. & fi. catho.

Caput. XXXIII.

A pacto ad ſtatutum recte inferendum.

Locus eſt Topicus & ponitur per Glo.in rub.C. de decre.decu.lib.x.& Floria.in.l.ſi ædes.in prin.ff. de ſerui. vrba.prædio.& Alexan.in ſua ad Bar. paraphraſi in.l. omnes populi.in.iiii.q.ff.de iuſti,& iu.

Caput. XXXIIII.

A præſcriptione ad pactum rationem adduci conſentimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur p Bal.& Flo.in.l.ſi ædes, in prin.ff.de ſerui.vrba.prædio.

Caput. XXXV.

A uerbis legis ad uerba teſtatoris rationem afferri nemo ambigit.

Locus eſt Topicus, & ponitur.l.ſi quis ita legauerit. & ibi Bar.ff.de lega.primo.ꝛ in.l. qui filium.§.ſab.& ibi Bar.in fi.ff.ad Trebel.

Caput. XXXVI.

Ab Epiſcopo ad Abbatiſſam argumentum recte adducimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal.in.l. imperialis.§.ſi verſ.vnde ar.C.de nup.

Caput. XXXVII.

A correlatiuis recte quempiam oſtendere nō dubitamus.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal.in.l.cū dotem.verſ. not.hic ar.a correlatiuis.C.de iure do.& in.l.cōuenticulā.in.iiii.col.i prin.verſ.itē eſt ar.a correlatiuis ubi dicit. ꝓcedere cōſtructiue, & deſtructiue, vt ibi per eum.

Caput. XXXVIII

A cōiter accidentibus ſtrenue arguimus.

Locus eſt Topicus & ponitur a Glo.& Bal.in.l. cū dotem circa mediū, verſ.ſecūdo dicit Glo.C.de iure do.&

in.l.cõuēticulā,i.iii.col.verſ.itē ē ar.a cõiter.C.epiſ.ꝛ cle. vbi dicit eſſe vtiliſſimum in materia probationū,& i materia pmiſſiua,& ibi etiā ponit quomodo formatur.

Caput. XXXIX.

A deriuatione inferri non eſt inutile.

Locus ē Topic⁹,& ponit a Bal.i.l.cõuēti.i.ii.col.verſ.itē ē ar.a deriuatiõe.C.de epi.ꝛ Cle.vbi dicit tale ar·eē artificiale,p.l.i.i pri.ff.đ pac.

Caput. XL.

A toto integrali arguere iuris prudentiæ eſt conſentaneum.

Locus eſt Topicus,& ponitur,atq̃ pbaẽ.in.l.diẽ profectẽ.§.ſi plures.ff.de arbi.& in.l.ſiquis cum totum.ff.de rei udi.& Bal.in.l.cõuenticulam.in.ii.col.verſ.itē eſt ar.a toto integrali.vbi dicit totū integrale inferre quālibet ſuā partē de neceſſitate.vt in.d.l.ſiquis cum totum.

Caput. XLI.

De toto quoad totū,quod đ parte quoad partē poſſe rationē differri in dubitati iuris eſt.

Locus eſt Topicus,& ponit.in.l.quæ de tota.ff.de reiuẽ. qđ pcedit ēt i exceptione ẽm Bal.i.l.ii.C.de nõ nu.pecu.

Caput. XLII.

Arbitratoris & pleneta mutuus eſt tranſitus.

Locus eſt Topicus,& ponitur a Bal.in.c.i.de inueſ.i mari.fac.& Bar.in.l.fi.ff.de varijs cognitio.

Caput. XLIII.

Quod lex tacuit,uel teſtator,& nos etiam nõ dicamus.

Locus eſt Topicus,& ponitur in.l.ſi ſeruū.§.nõ dixit ff.de acquir.hæredi.ad quod vide multa iura p Barbatiā in cõſ.ſuo,cuius eſt initiū Spectabilis &c.in.vi.col.quod ē i.iiii.lib.cõſ.Alexā.poſt cõſ.xlvi.&.l.i.§.ſi vero đ cadu.

tol.xxviii.q1.c.ſicen verſ.cū nō dixit ꝛ.c. ad audiētiā.extra de decimis. Caput. XLIIII.

A filio ad piam cauſam tranſire poſſe differentē non ambigimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in.c.in præſentia de pba. & in.l.hac conſultiſſima.§. ex imperfecto.C. de teſta. iuncto.c.cum eſſes.extra eo.titu.

Caput. XLV.

Ab exercitoria ad inſtitoriā facilis eſt trāſitus.

Locus eſt topicus, & ponitur a Bal.in.l.i.C. de exercito. & Alex.in ſua ad Bar.paraphraſi.in.l.i.§.iſtitor.ff.de inſtito. Caput. XLVI.

A contrariis licitam oſtendimus rationem.

Locus eſt topicus, & ponitur a Bal.in.l. conuenticulam in.ii.col.verſ.item eſt ar. a contrariis.C.de epiſ.& cle.& in.l.eam quam.xii.col.verſ.item dubitatur.C.de fideicommiſ.& qualiter formetur vide Bald.in.d.l. conuenticulam.verſ.præalle. Caput. XLVII.

A remotione generis licite inferendum.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal.in.l. cōuenticulam, in.ii.col.verſ.itē eſt ar.a remotione generis, qui ponit etiā quomodo formeť, & intelligať. Caput. XLVIII

A poſitiōe ſpēi, recte argui poſſe ñ diffitemur.

Locus ē topic?, ꝛ ponit a Bal.i.l. cōuēticulā.ii.col.ver.itē ē ar.a poſitiōe ſpeciei. Caput. XLIX.

A ſigno uniuerſali recte oſtendi poſſe nō ambigimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in.l.ſi is, qui ducenta.§. vtrum.ff.de reb.du.& in.l.i.§.item nūciatio.ff. de ope. no.nun.& quod ibi per Ia.de Are.per Bald.in.l.cōuēticulam.in.ii.colum. circa fi. verſ. item eſt ar. de ſigno

vniuerſali.C.de epiſ.& cle.

Caput. L.

A nomine officii,uel dignitatis, & a nominibus appellatiuis arguendum.

Locus eſt Topicus, & ponitur in hac forma: vnumquodq; eſt tale, quale denominatur ab appellatiuis. vt.ff.de off.præfec.vt.l.i.in fi.ff.de annu.lega.l.annua.§.i.l.Ludꝰ.ff.de fideicom.liber.

Caput LI.

A diuiſione generis arguere non eſt inutile.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bald.in.l.conuenticulā.iii.col.verſ.Item eſt argumentum a diuiſione.

Caput. LII.

A b æquipollentibus argumētum excerpens, eſt admittendus, ſi ſubſit eadē ratio, uel maior

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bald.in.l.conuenticulam.in.iii.col.verſ.item eſt ar.ab æquipollētibus. & i.l. apud antiquos.in.ii.col.in princi.verſ.& nota iſtud.C.de fur.

Caput. LIII.

A dimunitione ſi quis arguerit, recte quidem facere comprobabitur.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal.in.l.cōuenticulam.in.iii.col.verſ.itē eſt ar.a diminutione.C.de epiſ. & cle.

Caput. LIIII.

A ueriſimilibꝰ argui recte poſſe reſpōdemus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in Clem.exiui.§.deinde.& ibi Car.&.§.rurſus.de verbo.ſignl.& in.c.quia veriſimile.de præſumptio.&.ff.quod metus cau.l.non eſt veriſimile.&.ff.de proba.l.cum de ætate.&.ff.de regu.iur.l.in obſcuris.&.ff.de teſti.l.ob carmen.§.ſi.

Caput.

A propinquitate ad amicitiam inferri non eſt nouum.

Locus eſt Topicus, & ponitur ab Abbate Panhor. in. c. requiſiſti. extra de teſta. & ab Alexã. in. l. non ſolum. §. alieno. de teſta.

Caput. LVI.

A ſubiecta materia recte argui poſſe non ueramus.

Locus ẽ Topicus, & ponitur a Bal. in. l. cõuẽticulã. ĩ. iii. col. verſ. itẽ eſt ar. a ſubiecta. C. de epiſ. & cle.

Caput. LVII.

Etiã ſi quis ab abſurdo ĩtulerit, eſt audiendus.

Locus eſt Topicus, & probatur. in. l. cõuenticulam. ĩ. iii. colum. verſ. item eſt ar. ab abſurdo.

Caput LVIII.

Adhuc ſi quiſpiam a lege ceſſante arguerit, non eſt reſpu endus.

Locus eſt Topicus, & probatur a Bal. in. l. conuenticulã in. iii. col. verſ. item eſt ar. a lege. C. de epiſ. & cle.

Caput. LIX.

A teſtibus ad inſtrumenta rationẽ admittẽdã.

Locus eſt Topicus, & ponitur in. c. cũ Ioãnes, de fide inſtru. & in. l. in exercendis, C. eo. & in. c. cum dilecta de cõfir. vti. uel inuti.

Caput. LX.

Libelli, & ſententiæ mutuam eſſe rationem oſtendimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal. in. l. edita. xxi. colũ. C. de edẽo. & Alex. in. l. ſciẽ. ff. de verbo. obliga.

Caput LXI.

Ab exemplis rationem reprobamus.

Locus eſt Topicus, & ponitur.ii.q.iiii.c. monomachiã cum Glo.xxvi.q.ii.c.non exemplo.xxiiii.q.ii.c.ſi quis. C.de ſenten.l.nemo. Vide Bal.in rub.C.quæ ſit longa conſue. Contrarium tamen notatur in.l.dedi.§.ſi liber. ff.de condi.ob cauſam.

Caput. LXII.

Ab uniuerſali toto rationem concedendam.

Locus eſt Topicus, & probatur in.l. Lucius.ff.de fun. inſtruc.ſecundum Bald.in.l.conuenticulam, in.ii.colũ. verſ.item eſt ar.a toto generali.

Caput. LXIII.

Ab authoritate probabili, & neceſſaria ualide arguendum.

Locus eſt Topicus, & ponitur in.l.proſpexit.ff.qui, & a quibus.

Caput. LXIIII.

Ab authoritate probabili tantum ita demum oſtendimus, ſi ea manifeſta non conuincatur ratione, quæ de neceſſitate concludat.

Locus eſt Topicus, & ponitur in.l.Labeo.§.verum.ff.de ſupellec.lega.per quam authoritas Glo.conuincitur per tex.vel per rationem neceſſario inferentem contra Glo. ita Bal.in.l.conuenticulam.in.ii.col.verſ. item eſt ar.ab authoritate.C.de epiſco.& cle.vbi ẽt dicit ab authoritate improbabili, & incerta, nullũ ſumi argumentum.

Caput. LXV.

Ab authoritate non oſtendit, qui authoritati non ſubeſt.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bald.in rub.C.de fide inſtru.vlti.col.verſ.item accedat ratio.

Caput. LXVI.

Reiuendicationis, & petitionis hæreditatis uiciſſitudinarius eſt tranſitus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in.l.ſi autem.§.ſi is qui. & ibi Glo.in uer.reduci.& Bar.in.l.notab.ff.de reiuendica.quod uerũ niſi i multis caſibus.vt ibi p Glo.& doc.

Caput. LXVII.

In indiuiduis de toto ad partem non arguendum, in diuiduis autem ſic, in quibus de parte ad partem inferimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur p Glo.& Bar.in.l.p fundũ ad fi.in verſ.q̃tto notat Glo.ff.de ſerui.ruſti.prædio.

Caput. LXVIII.

A tutela ad ſubſtitutionem inanẽ eſſe rationẽ.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal.in auten.ex cauſa.xiii.col.verſ.ſed contra prædicta.C.de libe.præte.

Caput. LXIX.

A lege correcta ita demum oſtendendum, ſi concluſa ea ſit in corpore iuris.

Locus eſt Topicus, & ponitur per Bar.in.l.i.in prin.C.de late.liber.tollen.

Caput. LXX.

A carentia habitus licite arguendum.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal.in.l.cõuenticulam.in.iii.colũ.verſ.item eſt.a carentia.C.de epiſ.& cle.& ibi in verſ.item formatur, ponit quomodo formatur.

Caput. LXXI.

Ab effectu ſimul requiſitorum etiam argui poſſe reſpondemus.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal.in.l.conuẽticulã.in.iii.col.in fi.verſ.itẽ eſt ar.ab effectu.C.de epiſ.& cle.

Caput. LXXII.

Etiã ab ordine ſcripturæ recte inferendum.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal. in. l. cõſti. C. §. quibus. 10. ii. col. verſ. & ex hoc collige. & in. l. quoties. ff. de vſu. & in. l. conuenticulam. in. iiii. col. verſ. item eſt ar. ab ordine. C. de epiſ. & cler.

Caput. LXXIII.

A uenditione ad locationẽ licitus eſt tranſitus.

Locus eſt Topicus, & ponitur in. l. veteres. ff. de actio. emp.

Caput. LXXIIII.

A natura alternatiuorum arguendum.

Locus eſt Topicus, & probatur, & ponitur. per. Bal. in. l. conuenticulam. in. iiii. col. verſ. item eſt ar. a natura. C. de epiſco. & cle.

Caput. LXXV.

A proportionabilibus licite arguendum.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal. i. l. cõuẽticulã. i. iiii. col. verſ. itẽ eſt ar. a proportionalibus. C. de epiſ. & cle.

Caput. LXXVI.

Etiam ſi a conceſſione antecedentis quiſpiam arguerit, recte faciet.

Locus eſt Topicus, & ponitur Bal. in. l. cõuẽticulã. i. iiii. col. verſ. item eſt ar. a conceſſione. C. de epiſ. & cle.

Caput. LXXVII.

Et a deſtructiõe cõſequẽtis ẽt licite oſtẽdimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur per Bal. in. l. conuenticulam. in. iiii. col. verſ. item eſt ar. a deſtructione.

Caput. LXXVIII.

Et a deſtructione ẽt totius recte q́ſpiã inferet.

Locus eſt Topicus, & ponitur per Bal. in. l. precibus. iii. col. verſ. ſed ponamus ꝙ religt. C. de ipube. ꝛ aliis ſubſti.

Caput. LXXIX.

Etiam a diuerſitate temporis argumẽtum cõprobamus.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal. in. l. conuenticulã. in. iiii col. verſ. item eſt ar. a diuerſitate temporum, C. de epiſco. & cle.

Caput. LXXX.

A generalitate arguens recte facit.

Locus eſt Topicus, & probatur a Bal. in. l. cõuẽticulã. i. v. col. verſ. item eſt ar. a generalitate, C. de epiſ, & cle.

Caput. LXXXI.

Et a præſumptionibus eiuſdem facti iure quodam optimo arguimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal. in. l. cõuẽticulã. i. v. col. ver. item eſt ar. a præſumptione. C. de epiſ. & cle.

Caput. LXXXII.

Et a fictione etiam argui poſſe nõ diffitemur.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal. in. l. conuenticulã. in. v. col. verſ. item eſt ar. a fictione. C. de epiſ. & cle.

Caput. LXXXIII.

Etiã ab icõueniẽtis tolleratiõe licite arguimus.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal. in. l. cõuenticulam, in. v. col. verſ. item, eſt ar. a tolleratione.

Caput. LXXXIIII.

Etiã de parte ad totũ admittimus argumentũ.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bald. in. l. maximũ vitium, penul. colum. verſ. quinto arguendo. C. de libe. præte. licet contrariam ſenſerit idem Bal. in. l. i. in prima. q. circa prin. q. C. de hæredi. inſti.

Caput. LXXXV.

A ſucceſſione ad tutelam licite inferendum.

Locus eſt Topicus, & ponitur a Bal.in l.humanitatis. viii.col.ver.nunc veniamus.C.de impube.& aliis ſubſti tu.

Caput. LXXXVI.

Si a conſuetudine etiam quiſpiam oſtenderit, eſt iure optimo commendandus.

Locus eſt Topicus,& ponitur in.l.illud.& ibi Bar.in lectura Nicolai de Neapo.ff.de excuſa.tuto.

Caput. LXXXVII.

Etiam ſi de ſeruo ad filium quis arguerit, audietur,ſicut de ſeruo ad monachum.

Locus eſt Topicus,& de ſeruo ad filium ponitur p Glo. in verbo corrumpi.& Bar.in.l.ſi quis ſeruo. verſ. quæro an id.C.de fur.l.& non tantum.§.i.de ſer.corrup.ꝛ de ſeruo ad monachum ponitur in.l.cui fundus.§.ſeruum. & ibi Bar.& Alex.ff.ſi cer.pet a.

Caput. LXXXVIII.

A contrario ſenſu poſſe argumentationem aſſumi,explorati quidem iuris eſt.

Locus eſt Topicus,& ponitur i.l.i.& ibi Alex.poſt Bar. in.ii.col.verſ.nota i ver.huius rei.& in.iii.col.ver. Oppo no dicitur hic.ff.de offi.eius,cui man.eſt iuris,& Bal.i.l. cõuenticulã in.i.col.ꝛ prima oppo.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ doc. in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.matri.ꝛ.l.inter ſocerũ.§.cũ inter.ff.de pactis dota,ꝛ in.l.qui teſtamento.§. mulier. ff.de teſta.Sed an,ꝛ quando habeat locum argumentũ a cõtrario ſenſu.vide in Spec.de diſputa.& allega.§. poteſt,verſ.vel non obſtat ſenſus, & Alexan.in.d.l.i.ff.de offi.eius,vbi ponit an habet locum in reſcriptis, & an in ſententia,& an in contractibus,& an in vltimis uoluntatibus,& an in negatiuis.

FINIS.

Hic Deo Opt. Max. authore ſupraſcripta To
pica octuagenariooctauo numero cõ-
concluſa, ac per viginti fere dies
abſoluta optatum finem
aſſequuntur.

REGISTRVM.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVX
YZ AA BB CC DD EE FF.

¶ Venetiis per Melchiorem Seſſa ſumptibus vero hono
rabilis viri domini Hieronymi de Maria de Sa-
lerno. Anno ſalutiferæ incarnationis.
M. D. XXXXII.
Menſis Aprilis.

